

W9-CTZ-665

8/2000
165:-

VALDA ROMANER

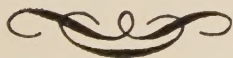
WILLIAM J. LOCKE

WILLIAM J. LOCKE

CLEMENTINAS STOLTHET

A/B SKOGLUNDS BOKFÖRLAG

STOCKHOLM

CLEMENTINAS STOLTHET

CLEMENTINAS STOLTHET

(THE GLORY OF CLEMENTINA WING)

AV

WILLIAM J. LOCKE

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN AV

G . . . e

FEMTE UPPLAGAN

AKTIEBOLAGET SKOGLUNDS BOKFÖRLAG

STOCKHOLM

Omslagsteckningen av *Yngve Berg*.

STOCKHOLM 1923,
A.-B. FAHLCRANTZ' BOKTRYCKERI.

FÖRSTA KAPITLET.

För den händelse man icke visste, att man efter att ha vikit om ett par gathörn i ena eller andra riktningen på några få minuter skulle befinna sig på en av Londons stora, bullersamma huvudgator, kunde man vara frestad tro, att Romney Place i Chelsea vore belägen i någon gammal stiftstad i en avkrok av världen. Anledningen till benämningen »Place» är icke historiskt känd. Romney Place är nämligen icke alls något torg eller någon öppen plats utan helt enkelt en gata, den tystaste, mest stillsamma, lugna och prudentliga gata, man gärna kan tänka sig. Dess prudentlighet är rent av pinsam. Den är strängt avstängd för positivspelare och tyska musikanter, och ambulerande kolhandlare skulle ha lika stor utsikt att avyttra sin vara inom Brittiska museets murar som att genom sina hesa rop förskaffa sig några kunder på Romney Place. Småhundar i band och lättjefulla persiska katter äro *genii loci*.

Gatan kantas å båda sidor av hus, daterande sig från förra hälften av adertonhundratalet. De bestå alla av en källarvåning, nedsänkt till något lägre plan än gatan och kringgårdad av ett skyddsräck, en bottenvåning, till vars huvudingång en liten prydlig trappa leder upp, samt en övervåning. Tre små hus avsluta ena ändan av gatan, en liten sömnig, modern kyrka den andra. Bakom vart och ett av husen finns en liten trädgård, som på södra sidan av gatan på grund av markens sakta sluttning ned mot floden ligger i jämnhöjd med källarvåningen och alltså något lägre än gatan. Några av husen på denna södra sida äro åt trädgården utbyggda till en ateljé av

samma höjd som hela huset. Runt om ateljén, i nivå med husets bottenvåning och i direkt förbindelse med huvudingången, löper ett galleri, från vilket man medelst en spiraltrappa kan komma ned i ateljén.

Det var från ett av dessa gallerier, Tommy Burgrave en novemberdag tittade ned i Clementina Wings ateljé.

Hon var icke ensam därnere, såsom Tommy väntat sig, ty framför ett staffli, som uppbar ett nästan färdigt porträtt, stod modellen, en vacker, finlemmad ung flicka, och vid hennes sida en välklädd och välfödd ung man av högst alldagligt utseende, med klotrunt huvud och tjurnacke.

När Clementina hörde steg på galleriet, tittade hon upp.

»Ursäkta... Jag visste inte...» började Tommy förklarande.

»Gå inte din väg», sade Clementina. »Vi ha strax slutat. Kom ner. — En granne till mig, herr Burgrave», sade hon presenterande. »Sysselsätter sig också med målning. — Fröken Etta Concannon — kapten Hilyard.»

Efter verkställd presentation stodo de besökande ett ögonblick samtalande kvar framför porträttet, varpå den unga flickan och hennes följeslagare avlägsnade sig. Clementina betraktade granskande sina händers verk, suckade, sköt undan staffliet i en vrå och drog därefter fram ett annat i dagsljuset. Tommy hade slagit sig ned på modellbordet och tänt en cigarrett.

»Vad är det där för en gynnare?»

»Den här?» frågade Clementina och pekade på porträttet, som hon nyss dragit fram — en fetlagd herre av välmående utseende.

»Nej. Karlen, som var i sällskap med fröken Etta... vad det nu var hon hette. Ett vackert namn, Etta.»

»Det var hennes fästman. Jag sade dig ju att han hette Hilyard — kapten Hilyard. Han kom för att hämta henne. Kan inte med honom», sade Clementina på sitt vanliga litet tvärhuggna sätt.

»Karlen ser ut som en tölps, men hon är väldigt söt. Det måtte vara förskräckligt för en flicka, när hon fastnar för en dylik ohängd figur.»

»Det har du rätt i», sade Clementina, medan hon plockade fram penslar och palett. Därpå vände hon sig till Tommy och sade: »Varför förspiller du så här det dyrbara dagsljuset? Varför arbetar du inte?»

»Jag känner mig litet ohågad i eftermiddag och behövde någonting, som piggade upp mig. Det var därför jag kom hit. Får jag stanna?»

»Ja bevars, nog får du stanna», sade Clementina, i det hon klatschade en färgklick på tavlan och tog ett steg baklänges för att bättre kunna iakttaga effekten. »Men det är odrägligt att höra talas om att unga män känna sig ohågade och behöva piggas upp — ungefär lika odrägligt som att måla den här förskräckliga tjocka karlens byxor», tillade hon med ett nytt penseldrag.

»Jag begriper inte, varför du nödvändigt skall måla av hans byxor. Varför har du inte tagit honom i halvfigur?»

»Därför att han är av den sortens folk, som vill ha valuta för sina pengar. Om jag klippte av honom på mitten, skulle han anse, att jag lurade honom på dem. Han betalar för att få sina byxor avmålade, och alltså måste jag måla dem.»

»Men du är ju en konstnärinna, Clementina.»

»Den där barnsliga stoltheten har jag vuxit ifrån för länge sedan», svarade hon kärvt, allt under det hon energiskt arbetade vidare på de avskryvda onämnbare persedlarna. »En kvinna av min ålder och med mitt utseende har lämnat illusionerna bakom sig. I annat fall är hon en toka. Jag målar porträtt mot betalning för att en gång i framtiden kunna draga mig tillbaka till privatlivet och leva som en dam ägnar och anstår. Konstnärinna! Jo pytt! Titta bara på det här!»

»Ha — ha — ha!» skrattade Tommy, när han fick

se resultatet av de sista penseldragen. »Gör då inte hans förbaskade byxor otäckare än de redan äro.»

»Jo, det är mitt sätt att lägga in 'karaktär' i mina porträtt», sade hon ironiskt. »Folk tycker om det! 'Se vilken kraft! Så levande! Så uttrycksfullt!' heter det. Titta bara på den här tjocka, egenkära figuren! Och man betalar mig i pund, vad ni andra med er högförnåma 'konst' få i shillings. Om jag bara hade mod att följa mitt hjärtas mening och måla ett tryne på karlen, skulle jag kunna vada i guld. Konst! Snick, snack! Jag orkar inte höra talas om det.»

»Gott, jag skall inte säga ett ord mera», genmålde Tommy och blossade lugnt på sin cigarrett. »Konsten är lång och allt, som kan sägas därom, ännu längre, Gud ske lov. Det tål att gömma.»

Tommy Burgrave var en ung man om tjugutvå år med ett öppet och hurtigt utseende och ljust hår. Han åtnjöt det enastående privilegiet av fritt och obehindrat tillträde till Clementinas ateljé. Hans morbror, Efraim Quixtus, hade varit gift med en avlägsen släkting till Clementina, så att de på sätt och vis voro befryndade. Detta var ursprungliga anledningen till deras bekantskap — ja, Tommy hade en dunkel hågkomst av Clementina ända från barndomsdagarna. Men att han kommit i åtnjutande av hennes förtroliga vänskap, berodde på att han med sin ungdomliga och vinnande öppenhet hade funnit nåd inför den annars ganska ofördragsamma Clementinas ögon.

Nu satt han, som förut nämnts, på sin upphöjda plats med händerna knäppta omkring ena knäet och iakttog med förvåning och beundran Clementinas skickliga penselföring. Ty trots alla hennes föraktfulla och nedsättande yttranden om sin konst var hon en porträttmålarinna av hög rang och ägde i framstående grad den underbara förmågan att träffa det väsentligt kännetecknande för den person, vars drag hon fäste på duken, att liksom klarlägga

hans själ, hurudan den nu månde vara, ond eller god. Hennes framställningskonst var glänsande, rättfram och omutligt rakt på sak, liksom hon var i sitt tal. Att se henne arbeta utgjorde på samma gång Tommy Burgraves nöje och hans förtvivlan. Om hon varit ung och vacker, är det möjligt, att det skulle känts påkostande för hans manliga stolthet. Men ful, ovårdad i sin klädsel och frånstötande i sitt sätt, som Clementina var, föll det honom med ungdomens omedvetna grymhet knappast in att räkna henne till kvinnokönet. Att bli kär i henne var inte gärna möjligt. Ingen kunde rimligtvis någonsin hava varit det. Och hon hade naturligtvis heller aldrig haft den avlägsnaste tanke på att förälska sig i någon. En förälskad Clementina var ett för hans pojkkaktiga föreställning ofattligt begrepp. Dessutom var hon en person av obestämbar ålder. Han gissade, att hon kunde vara omkring femtio år. Men frånselt hennes barskhet och många besynnerligheter var hon utom all fråga en förträfflig människa och en utmärkt målarinna.

Naturligtvis kunde Clementina hava uppträtt i en ungdomligare och mera intagande skepnad och därigenom mera tilltalat Tommy Burgraves estetiska sinne. I själva verket var hon nämligen endast trettiofem år. Många kvinnor med ännu flera år på nacken och ännu mindre grundade anspråk på skönhet, än Clementina ägde, kokettera, krossa hjärtan, förvrida huvudet på männen och utöva sitt förföriska köns alla förbryllande konster. De behöva endast sätta upp sitt hår på klädsamt sätt, omsorgsfullt vårda sin hy och kläda sig mer eller mindre smakfullt. De behöva i själva verket icke göra sig mycket besvär. Männen äro löjligt lätta att tillfredsställa i fråga om kvinnligt behag — men någonsstädes måste de draga gränsen, och det måste erkännas, att de drogo den vid Clementina Wing.

Clementinas ovårdade svarta hår spetade ständigt ut i alla väderstreck mellan på måfå anbragta hårnålar.

Hennes hy var mörk och liksom oljig, hennes näsa hade aldrig varit i beröring med puder, och hennes ansikte var ofta, till och med när hon gick ut, liksom nu vanställt av färgfläckar. En lodrät fåra hade grävt sig djupt in mellan hennes svarta, utskjulande ögonbryn. Kråksparken under ögonen hade hon fördjupat och mångfaldigat genom sin lilla ovana att förvrida ansiktet i myriader rynkor, när hon ville skarpt koncentrera sin konstnärsblick på modellen framför henne. Hon var vanligen klädd i någon gammal blus, en gammal kjol och vilken som helst gammal hatt, som hon funnit närmast till hands i sängkammaren eller i ateljén och som hon ursprungligen med samma brist på urskillning anskaffat likgiltigt i vilken affär för kvinnliga utredningsartiklar. Då hennes figur, som, enligt vad hennes fruntimmersbekanta ibland brukade viska till varandra (ehuru de aldrig vågade säga det till Clementina) icke var utan sina möjligheter, i sin helhet doldes av ett rakt, oformligt, färgfläkat målarförkläde och allt, som var synligt av den Clementina Wing, Gud skapat, frånräknat hennes skickliga händer, endast utgjordes av hennes svartmuskiga ansikte med dess höga kindben, dess misssklädsamma och för tidiga rynkor och det rufsiga håret, torde Tommy Burgrave vara ursäktad, om han mindre betraktade henne som kvinna än som en gudabegåvad konstnär, som av en eller annan anledning råkade att icke vara en man.

Efter en stund lade hon ned palett och penslar och sköt staffliet åt sidan.

»Jag kan inte vidare göra något åt det här utan modell. För resten håller det på att bli mörkt. Ring på te, är du snäll.»

Hon kastade av sitt målarförkläde och uppenbarade sig nu i en gammal brun kjol och en smutsig vit blus, som gapade i ryggen. Med en suck av lättnad sjönk hon ned i en stol. »Det var skönt att få sätta sig», sade hon.

Hon hade stått hela dagen. Det skulle också smaka gott att få litet te. Det skulle taga bort byxsmaken ur munnen.

»Om du finner byxorna så obehagliga, varför kastade du dig då över dem i samma stund dina förra besökande kommit utom dörren?»

»För att förjaga den där unga flickans ansikte ur mitt minne. Men hör på, min lille gosse», tillade hon och vände sig plötsligt emot honom, »om du kommer med närgångna frågor, kör jag dig på dörren. — Jag är trött; giv mig någonting att röka.»

Tommy grävde fram ett gult, tillknycklat paket fransk tobak och några cigarrettpapper från skräphögen på bordet och tände cigarretten åt henne, sedan hon rullat den.

»Du är bestämt den enda kvinnliga varelse i hela London, som själv rullar sina cigarretter.»

»Nå, vad är det med det?»

Han skrattade.

»Ingenting alls.»

»En urfånig anmärkning», genmälte Clementina.

Husjungfrun kom nu in med teet, och det var Tommy som spelade värd. Clementina mjuknade litet, när Tommy passade upp henne.

»Jag är ursprungligen skapad till att vara en fin dam och göra ingenting, vet du, Tommy. Vad är det egentligen för idé med det här kluddret? Vad är det för nytta med att måla av alla dessa narrar?»

»Dina porträtt äro alla snilleskapelser», sade Tommy.

»Snick, snack!» sade Clementina. »Du skall inte fästa dig vid allt det dumma prat, du får höra på edra högkonstnärliga tebjudningar, där damerna pjollra vitt och brett om sin mission i världen. Kvinnorna ha ingen annan mission än att gifta sig och föda barn till världen. Håll detta faktum för ögonen, då du får att göra med någon av dem. Snilleskapelser! Jo pytt! Jag kan inte vara något snille av det enkla skälet, att jag är kvinna. Det ligger en motsägelse i själva begreppet.»

»Men i alla fall», invände Tommy, mera kanske av artighet än av övertygelse — ty vilken manlig varelse njuter ej av medvetandet om sitt köns överlägsenhet? — »i alla fall har det funnits en Rosa Bonheur — och — och inom din egen konstart madame Vigée Le Brun.»

»Mycket vackert sagt, men sätt upp dem bredvid Paul Potter och Gainsborough, och hur tycker du då att de taga sig ut? Skulle en kvinna ha kunnat måla Paul Potters tjur?»

»Hur lyder din definition på snille?» sade Tommy med undvikande av ett direkt svar på frågan. Han hade varit i Haag och stått i hänryckt beundran framför denna kanske mest väsentligt maskulina målning i världen. Ingen kvinna kunde ha åstadkommit denna tavla.

»Snille», sade Clementina och rynkade sitt ansikte och tittade på sin nedfläckade tumme, »är den egenskap, den skapande anden tillägnar sig i samma stund den är i stånd att frigöra sig ur köttets fjättrar.»

»Mycket bra», sade Tommy. »Fann du på allt det där i ett nu? Din definition sammanfaller inte riktigt med Carlyles. Men jag kan inte inse, varför den inte lika väl kan tillämpas på kvinnor som på män.»

»En kvinna», sade Clementina, »har alltid sitt köns-medvetande hängande om halsen som ett hämmande band.»

Tommy gjorde stora ögon. Detta var ett nytt begrepp om kvinnan, som han var för ung och oerfaren att kunna förstå. För honom voro kvinnorna — eller rättare de individer av könet, som han räknade dit, hans vänners mödrar, systrar och hustrur, de kvinnor, ur vilkas krets han själv en dag skulle välja sig en maka — i hög grad förändligade varelser. Den fördolda region av deras väsen, där deras kön dvaldes, var helig mark, som en man icke fick beträda utan att draga skorna av sina fötter. Tommy tog för givet, att alla ogifta kvinnor trodde på teorien om storken eller krusbärsbusken i fråga om jordens befolkande. En flicka skänker bort en kyss, därför att hon

är god och vänlig och oegennyttig och ser, att hon därmed gör någon ett nöje, men att en flicka kan hysa begär efter en kyss för tillfredsställandet av ett eget behov, detta var ett faktum, som han aldrig drömt om. Här framlade Clementina nu som ett oomkullrunkligt axiom, att en kvinna alltid har sitt kön hängande kring halsen som ett hämmande band. Tommy kände sig både mystifierad och upprörd över hennes påstående.

»Jag är rädd, att du inte riktigt vet, vad du talar om, Clementina», sade han till sist litet strängt.

Hur i all världen kunde också Clementina veta något om den saken?

»Kanske gör jag inte det», sade hon med låtsad ödmjukhet, då hon plötsligt insåg, vilken avgrund som existerade dem emellan och tänkte på vilken vördnadsfull hänsyn man är skyldig de tidiga ungdomsåren. Hon tittade in i elden, medan ett halvt leende lekte kring hennes bistra, vanligen så allvarliga läppar, och tystnad härskade under några minuter i rummet. Därpå frågade hon tvärt:

»Hur mår din morbror?»

»Utmärkt», sade Tommy. »Jag skall äta middag hos honom i dag.»

»Jag hör, att han börjat låta kalla sig doktor Quixtus.»

»Det är hans fulla rättighet. Han är promoverad filosofie doktor i Heidelberg. Jag önskar, att du ville låta bli att vara så skarp i fråga om allt, som rör honom. Han är den bästa och snällaste människa i världen. Han börjar, förstås, att bli litet gammal och pedantisk. Han fyller fyrtio år nästa födelsedag, skall du veta...»

»Bevare oss», sade Clementina.

»Den saken måste man ju taga hänsyn till. Men i alla fall», tillade han med en utmanande min, »är han den äldste man, jag någonsin råkat.»

»Han är ganska artig och belevad», sade Clementina. »Men om jag vore hans hustru, är jag säker på att jag skulle kasta honom ut genom fönstret.»

Tommy gjorde ännu än gång stora ögon och skrattade därpå — mera vid föreställningen om en så konstig gammal figurs som Clementina förutsatta giftermål än vid tanken på morbroderns sällsamma utkastande.

»Jag tror inte, att det där någonsin kommer att ske», anmärkte han.

»Inte jag heller», sade Clementina.

Strax därpå avlägsnade sig Tommy lika ogenerat, som han kommit. Detta berodde ej på att Tommy av naturen var böjd för att åsidosätta umgängeslivets vanliga former, och han var en utmärkt väluppfostrad ung man, men gentemot Clementina var det aldrig fråga om krus eller ceremonier. Petit Trianons utstuderade artighetsformer skulle föga varit på sin plats gentemot en dam, som lika gärna vore i stånd att be en besökande dra åt skogen som att skänka honom en blick.

När dörren i bortersta ändan av galleriet föll igen bakom Tommy, drog Clementina en suck av lättnad och rullade sig en ny cigarett. Det finns stunder i livet, då även den mest hårdade kvinnas nerver äro spända till det yttersta och hon känner behov antingen av fullkomlig ensamhet eller en förstående och förtrogen väns närvaro. Hon var visserligen mycket fäst vid Tommy, men vad förståelse kunde man vänta sig av en ung gosse utöver vad som rörde målning, kricket och livets gladare sidor? Hon ångrade, att hon talat om kön och ande inför hans oförstående öron. Vanligen höll hon sig själv och även sin ostyriga tunga under skarp kontroll. Men denna eftermiddag hade hon släppt taget. Sittningen hade alldeles särskilt angripit henne, ty hon hade, liksom det hänt vid föregående tillfällen, gissat sig till vilken hemlig fasa, som ruvade i djupet av den unga flickans själ — en gissning, som hon funnit bekräftad vid den hastiga blick av förskräckelse, med vilken hon hälsat sin fästman, när han kom för att hämta henne. Och Tommy med sin ungdomligt skarpa uppfattning hade i en blink värdesatt mannen.

Hon vred upp ljuset på den stora lampan, som hängde mitt i ateljén och drog fram staffliet med den unga flickans porträtt. Hon tittade en stund oavvänt därpå och slog sig därpå ned i en av länstolarna vid brasan och blev orörligt sittande där med lätt skilda läppar och blicken hos en person, försjunken i och överväldigad av sina minnen.

De gingo femton år tillbaka i tiden, då hon själv var av samma ålder som denna unga flicka. Hon hade icke ägt dennas nätta växt och blomlika behag, men hon hade haft sin ungdom och allt löftesrikt, den innebar. Hon kom ihåg sig själv, sådan hon sett sig i spegeln — en riktigt täck liten flicka trots de alldagliga dragen, med håret i en glänsande krans kring ett välformat huvud och figuren framhållen till sin fördel i välsittande kläder. Och hennes ögon hade strålat, emedan hon vunnit en mans kärlek, och själv hade hon givit honom hela sitt varma hjärta. De hade varit förlovade. Trots all hennes bävande lycka lurade dock en namnlös fruktan i djupet av hennes själ. Mången natt vaknade hon gripen därav, hur oförnuftig och orimlig denna fasa än måste synas, ty hennes trolovade var i hennes ögon lika skön och god som någon sagans prins. Hennes föräldrar, som båda levde, hade ock blivit intagna av den unge mannens tjuvningsförmåga. Han var av god familj, hade en rätt betydande enskild förmögenhet och höll på att förvärva sig en framstående ställning inom den högre journalistiken. Han var också en man av obefläckat ryckte. Uppmärksam och ridderlig såsom fästman älskade han henne så, som hon drömt om att en gång blixa älskad. Deras framtidshimmel syntes dem utan ett moln.

Plötsligt hände då något så förunderligt, att det väckte både hennes löje och harm. Ronald Thorne blev arresterad på grund av en anklagelse för stöld. En obekant dam, med vilken han ensam delat en järnvägs kupé mellan Plymouth och London, saknade vid sin framkomst några dyrbara diamanter, hon haft förvarade i ett juvelskrin,

som stått bredvid henne på soffan. I Bath hade hon ett ögonblick lämnat kupén för att köpa sig en roman i bokståndet men låtit skrinet stå kvar. Hon framlade bevis för att diamanterna funnits i skrinet, när hon lämnade Plymouth, och att de voro försvunna när hon anlände till sin bestämelseort i London. Enligt vad som framgick av rättegången, var Roland Thorne den ende, som kunde hava stulit dem under damens tillfälliga frånvaro i Bath. Roland Thorne behandlade hela saken såsom någonting enbart löjeväckande och förtretligt. Detsamma gjorde även Clementina, så snart hennes vrede förmådde lämna humorn fritt spelrum. Detsamma gjorde likaså domaren, som avvisade anklagelsen såsom obefogad och sade, att den aldrig borde hava dragits fram för domstolen.

Den Clementina, som nu satt framför brasan i ateljén med slutna ögon, återkallade i tanken minnet av deras första lidelsefulla kyss, sedan han meddelat henne underrättelsen om sitt frikännande, och hon ryste. Hon kom ihåg, hur han lutat sitt vackra huvud tillbaka och sett henne in i ögonen.

»Du har aldrig en sekund trott mig vara skyldig?»

Någonting i hans blick kom henne att hejda det utrop av föraktfull protest, hon varit i begrepp att uppgiva. Den namnlösa fasan grep hennes hjärta. Hon drog sig långsamt, gradvis ur hans famn, betraktade honom med vitt uppspärrade ögon. Han stod orörlig, medan hon drog sig tillbaka från honom. Den förfärliga sanningen gick upp för henne. Han var skyldig. Hon satte sig på närmaste stol, djupt uppskakad och vit ut på läpparna.

Huruvida hennes fästman haft för avsikt att avlägga en bekännelse, visste han troligtvis icke själv. Det är möjligt, att hans överretade nerver oförmodat givit vika. Men där stod han nu och vidgick inför henne sin förbrytelse. I ett tillstånd av dvallik förlamning hörde hon honom framdraga sina försvarsgrunder. Han sade någonting om ungdomssynder, om utpressningsförsök, om stora penning-

summor, som måste betalas för att avvända ruin; han talade om hur han för ro skull kommit att röra vid skrinet utan en tanke på stöld, hur lätt det gått upp och hur frestelsen att låta diamantetuiet glida ned i hans ficka varit oemotståndlig. Hans röst hade i hennes öron ljudit som ett avlägset tonlöst eko. Han sade mycket, som hon icke hörde. Efteråt hade hon ett obestämt minne av att han bett henne ha förbarmande med honom. Han hade givit vika för frestelsen i ett ögonblick av vansinne och förtvivlan; han ville i hemlighet återställa diamanterna till deras ägarinna. Han kastade sig för hennes fötter och kysste hennes klänningsfäll, men hon satt förstenad, mållös, träffad i djupet av sin själ. Då han ej kunde avpressa henne varken ett ord eller ett livstecken, gick han till sist sin väg.

Clementina återkallade i minnet den ångest, hon lidit, då hon återkom till liv och medvetande. Det var som när blodet åter strömmar till en frostsklad lem. Hon älskade sin trolovade med varje skälvande fiber i sin varelse. Intel brott, ingen karaktärssvaghet hos honom kunde förändra detta förhållande. Hennes plats var vid hans sida, hennes plikt att hjälpa honom kämpa mot det onda, att värna honom för frestelsen, att trösta honom i nödens stund. Hennes ädelmodiga natur ropade högt efter honom; hon längtade efter att få sluta honom i sina armar och lägga hans huvud till sitt bröst. Hon föraktade sig själv för sitt hjärtas hårdhet emot honom, för att hon låtit honom gå ifrån sig bruten och förtvivlad. Det ringaste tecken från hennes sida skulle ha förbytt hans avgrundslika kval i himmelsk lycka, och hon hade icke givit detta tecken. Hon reste sig upp och stod i ett ögonblick förvandlad, skälvande inför ett stort beslut, denna tjuguariga flicka. Den trettiofemåriga kvinnan erinrade sig ännu den bävande känsla, som därvid fyllt hennes bröst.

Några minuter därefter åkte hon genom de folkuppfyllda gatorna till sin trolovades bostad. Efter ännu några minuter var hon framme där. Hon skyndade uppför trap-

pan. Ringa behövde hon ej, då ytterdörren stod öppen. Hon steg in och ropade:

»Roland, är du där?»

Intet svar. Hon gick tvärs över hallen och in i vardagsrummet. Där låg Roland Thorne på golvet med en revolverkula genom huvudet.

ANDRA KAPITLET.

Sådana voro de minnen, som strömmade över Clementina Wing, där hon ensam och dyster satt framför spiselden i sin ateljé.

I det sorgespel som nyss skildrats, hade den unga flickan gått förlorad, och den fågel Fenix, som med ruggig fjäderskrud steg upp ur hennes aska, hade utvecklat sig till den Clementina, vi nyss lärt känna.

Så snart hon åter fick mod att se livet i ögonen, kastade hon sig in i det strävsamma arbetet inom artistvärlden i Paris. Utan att akta på den yttre omgivningen framlevde hon där sina dagar i dyster enslighet. Den glädje och munterhet, som härskade bland den sorglösa skaran av hennes kamrater, pinade henne och skar henne i öronen. Hon slöt inga vänskapsband. De kamrater, som med välvillig enträgenhet sökte närma sig henne, drev hon ifrån sig genom ett ohövligt bemötande. De unga älskande par, som öppet stoltserade med sin narraktiga lycka, betraktade hon med människofientlig blick. Själv endast tjuguetårig hatade hon dem alla, män och kvinnor och ansåg dem för dårar, emedan de invaggade sig i falska föreställningar och sågo världen i ett gyllene rosenkimmer, medan hon av egen bitter erfarenhet visste, att den var idel grått i grått. Hur kunde man inlåta sig på ett gagnlöst försök att avvinna en sådan värld någon

glans och färg? Skönheten själv lämnade henne oberörd, emedan den icke ägde någon grund i verkligheten. De vackra kläder, hon förut varit van att bära, kastade hon nu med förakt ifrån sig. Säck och aska ansåg hon vara den enda riktiga klädedräkten.

Man måste komma ihåg, att Clementina var ung vid denna tid och att det endast är ungdomen givet att pejla livets djup. Hon var ung, av stark tåga och utomordentligt självmedveten. Hon hade lämnat hemmet och avböjt allt visat deltagande från de sinas sida. Hon kunde och ville icke för någon blotta de själskval, hon led, och icke heller för någon röja den ånger och den blygsel, som förtärde henne. Hon hade förfelat sitt liv. Hon hade svikit den man, hon älskade, i den stund då han bäst behövde henne. Hon hade sänt honom i döden. Hon, Clementina Wing, hade förfelat sitt liv, och som Clementina Wing var världens medelpunkt, var hela världen ett fiasko. Hon såg livet grått i grått. Hennes syn på saken var osvikligt riktigt. Alltså var livet grått i grått.

Antagligen var det arbetet, som räddade hennes förstånd. Hon kastade sig in i det med feberaktig, outtröttlig energi, såsom endast en kvinna kan, och därtill endast en kvinna, som förlorat känslan för livets olika värden.

Hon var i besittning av en framstående talang — vid denna tid brukade hon icke yttra sig med ringaktning om kvinnliga genier — och genom okuvlig flit lyckades hon förvärva den underbara teknik, som längre fram gjorde henne ryktbar. Åren förrunno. Med ens vaknade hon upp till nytt liv. För en tavla, utställd på salongen, erhöll hon guldmedalj, vilket utomordentligt glädde henne. Hon var ej så död för alla intressen i livet, som hon inbillat sig, eftersom hon ännu var i stånd att känna glädje över en framgång. Klingande mynt fyllde nu med muntert ljud hennes fickor i större mängd, än vad som erfordrades för att tillfredställa hennes anspråkslösa

behov. Personer, mot vilka hon varit både ohöfelig och avvisande, fyllde hennes öron med honungssött smicker. De djupsinniga och bittra reflektioner, varmed hon selsatt sig under sorgens tunga dagar, hade satt henne i stånd att uppskatta smickret efter dess sanna värde, men ingen filosofi i världen kunde hindra, att det kändes angenämt att höra. Och så kom det sig, att Clementina på den ljuvliga vägen till framgång och ryktbarhet lärde sig inse, att det ges skuggor och dagar i verkligheten såväl som på tavlor.

Men ehuru hon kom ut ur prövningens eld som en helt annan kvinna, än den hon varit under självmarterandets dagar, var hon dock ännu mera olik den unga flicka, som besinningslöst kastat sig däri. Den Clementina, som nu trädde fram i dagen, hade blivit cynisk, butter, övermodig, underlig både i tal, vanor och klädedräkt. På samma sätt som hon frigjort sig från samvetskalens och självmarterandets plåga, frigjorde hon sig nu från alla sällskapslivets vedertagna bruk och vanor. Hennes ungdom hade i förtid flytt och tagit med sig den friskhet och livfullhet, som utgjort hennes unga ansiktes största behag. Fåror hade börjat komma, käkbenen hade blivit framträdande, dragen kring munnen hade hårdnat. Hon hade glömt konsten att göra sig personligt tilldragande. Års-långt bruk av löst- eller illasittande snörliv hade förstört hennes figur. Vilken man skulle väl för övrigt ha brytt sig om att ägna henne en uppmärksam blick, även om hon sökt pryda och pynta sig på bästa sätt? Och vad kvinnor beträffar, voro de henne totalt likgiltiga. Hon kunde icke fördraga deras fåfänga och moraliska svagheter, i synnerhet när dessa bemanllades med ett yttre sken av karaktärsstyrka. De verkligt hjälpbehövande hade alltid i henne funnit en vän, men kvinnokönet i dess helhet intresserade henne mycket litet. Åt skogen med allt vad kvinnor hette! Hon behövde dem icke. Vad männen beträffar, kunde de också gärna gå samma väg — de

behövde inte henne. Då hon sålunda utplånat hela människosläktet från sin horisont, fann hon ett vederlag i den frihet, hon därmed förvärvade.

Om det nu föll henne in att springa ned till King's Road barhuvad och i tofflor och komma tillbaka med en bit oxkött, insvept i ett blodigt tidningspapper, såsom en bekant till henne, fru Venables, sett henne göra, så var detta en sak, som icke angick någon människa i världen om icke möjligen fru Venables handskmakare, som vann på affären. »Du kan inte tänka dig en förskräckligare syn», hade fru Venables sagt, när hon berättade episoden för en vännina, »och därtill var hon nog oförsynt att stanna och skaka hand med mig — samma hand, i vilken hon hållit köttstycket!» — Saken var den, att Clementinas jungfru varit svårt förkyld, morgonljuset var dyrbart för den förra, att sätta på hatt och kängor var ett onödigt fjäsk, som endast skulle försinkat hennes tid. Och om det föll henne in att taga med sig en huttrande trashank från gatan och låta honom värma sig framför brasan och fylla sin mage med de tomatsmörgåsar och den russinkaka, som dukats fram för en väntad gäst, så vad angick den saken någon människa i världen? Om hennes gäst upprördes vid åsynen av trashanken och den lukt, han spred omkring sig, kunde hon stiga upp och gå sin väg. Det kvittade Clementina lika. Till slut vande folk sig vid hennes besynnerligheter, de började räknas såsom tillhörande sakernas ordning, ungefär som man vänjer sig vid forsens brus, om man bor nära ett vattenfall, eller liksom en hustru vänjer sig av med att lägga märke till vårtan på sin mans näsa. Till denna avundsvärda grad av frigörelse hade Clementina nu nått.

Nu salt hon vid brasan, försjunket i sina minnen. De hade frambesvurits av den unga flicka, vars porträtt hon höll på att måla och i vars blick hon sett den hemliga fasan ruva; men de ägde ej längre makt att tynga henne till jorden. De kommo över henne likt ett

lätt skymmande moln, uppstiget ur det förflutna men utan förmåga att längre utöva något inflytande på henne. Hon hade kommit därhän att kunna helt opersonligt se tillbaka på sitt livs sorgespel som på en melodram, hopskrivnen av en mycket ung och oerfaren författare, som tecknat sina karaktärer på ett överdrivet och mot verkligheten stridande sätt. Upplösningen av det hela bibragte henne det intrycket, att Roland Thorne varit en karaktärslös vekling och Clementina Wing en liten hysterisk toka.

Snart reste hon sig upp och gnuggade sig med båda händerna i ansiktet, ett förfaringssätt, som hade till följd, att färgfläckarna i hennes ansikte bredde ut sig över kinderna, tills dessa kommo att lysa i klart gummiguttagult. Därpå sköt hon undan staffliet och tog ned »Tristam Shandy» från bokhyllan och satte sig att läsa berättelsen om konungen av Böhmen och hans sju slott för att skingra sina tankar, tills hon av sin tjänarinna blev kallad till den ensliga middagsmåltiden.

Tidigt nästa morgon, då hon just kommit ut i ateljén och gjort i ordning sin palett för att börja dagens arbete, uppenbarade Tommy Burgrave sig ånyo uppe på galleriet och hälsade henne med ett: »Hallå, Clementina!» varpå han skyndade nedför spiraltrappan.

»Hör på, min unge vän», svarade hon i kylig ton. »Jag vill göra dig uppmärksam på, att du inte bor här.»

»Jag skall försvinna igen om ett ögonblick», sade han leende, »men jag har en nyhet att berätta. Du borde vara mycket tacksam mot mig. Jag har skaffat dig en beställning.

»Av vilken dåre?» frågade Clementina.

»Det är inte av någon dåre alls», sade Tommy och knäppte skärpet på sin Norfolkjacka liksom för att rusta sig en sammandrabbning. »Det är min morbror.»

»Bevara mig väl!» sade Clementina.

»Jag tänkte just, att du skulle bli förvånad», sade Tommy.

Clementina ryckte på axlarna och fortsatte att krama färg ur olika tuber.

»Han måste lida av hjärnuppmjukning.»

»Varför det?»

»För det första därför att han över huvud taget kommit på den idén att låta måla sitt porträtt, och för det andra därför att han vänt sig till mig. Hälsa honom och säg, att jag inte målar karikatyrer.»

Tommy placerade en målarstol mitt på golvet och satte sig på den med utspärrade ben.

»Seså, Clementina, låt oss nu tala förstånd. För det första har morbror ingenting att göra med saken. Han har visst ingen lust att låta måla av sig. Det är ett påhitt av de andra antediluvianska fossilerna, som han umgås med. Jag råkade en hel hop av dem i går på hans middag. De äro alla medlemmar av Antropologiska sällskapet, där morbror är ordförande. Nu vilja de ha hans porträtt att hänga upp i den grotta, där de hålla sina sammankomster. Man satt och talade om det nere vid min bordsända. Ingen visste, vilken målare man borde vända sig till, och därav kom det sig, att man rådfrågade mig. Morbror hade presenterat mig för dem som artist, ser du, och därför betraktade de mig som ett slags ung profet på målarkonstens område. Jag frågade, vilket belopp man tänkt sig anslå därför. De sade omkring femhundra pund — de hade tydligen gott om pengar att kasta ut. En av dem, som var alldeles överhöljd med ringar och guldkedjor, tycktes riktigt transpirera guld. Jag tror, att det är han, som kommer att skänka porträttet till sällskapet. Hur som helst är det ungefär ditt pris, och därför sade jag, att det finns endast en person, som kunde komma ifråga, och det är Clementina Wing. De funno förslaget utmärkt, och slutet på det hela blev, att de meddelade det åt min morbror samt bådo mig sondera dig i frågan. Jag har nu fullgjort uppdraget.»

Hon betraktade det förtroendefulla, pojkkaktiga ansiktet och lät därpå höra ett besynnerligt läte, någonting mitt emellan skralet och fnysning — den närmaste tillstymmelse till något liknande munterhet, hon kunde åstadkomma, men som lika väl kunde beteckna nöje som medlidande eller förakt, vart för sig eller tillsammans taget. Därpå vände hon sig bort, knep ihop ögonen och tittade några minuter ut i den genomblöta trädgården.

»Har du någonsin hört talas om en barberare, som vägrat att raka en person, därför att han inte tyckte om färgen på hans kindskägg?»

»Bara en gång, men den barberaren skar halsen av sin kund från öra till öra med rakkniven» svarade Tommy.

Han skrattade högt åt sitt eget skämt, varpå han gick fram till fönstret, där Clementina stod med ryggen vänd mot rummet, och lade sin hand på hennes axel.

»Det betyder, gissar jag, att du åtager dig saken?»

»Men jag vill ha summan i guineas och inte i pund», sade Clementina och vände sig om. »Fem hundra guineas. Jag kan inte stå ut med att måla Efraim Quixtus för mindre än så.»

»Lämna den saken åt mig; jag skall nog klara den. Adjö så länge», sade han och rusade uppför spiraltrappan i gladaste sinnesstämning. När han kommit upp på galleriet, lutade han sig fram över balustraden.

»Hör på Clementina», sade han, »om den där ohängde krabaten i dag kommer och hämtar den vackra fröken Elta och du vill ha en liten mordaffär arrangerad, så ge mig bara en liten vink.»

Hon tittade upp på honom, där han stod och log mot henne, vacker och glad och löftesrik som en vårmorgon, och lydande en plötslig ingivelse sade hon:

»Kom ned igen, Tommy.»

När han kommit ned, tog hon ned från väggen över eldstaden en relief av della Robbia, föreställande ett

vitt barnhuvud mot en bakgrund i gult och blått — en av hennes käraste ägodelar — och stack den i händerna på honom. Han stirrade häpen på henne men grep fast tag om det dyrbara föremålet av fruktan att tappa det i golvet.

»Tag den. Du kan kan ge den till bröllopspresent åt din hustru, när du en gång får någon. Jag vill, att du skall ha den.»

Han stod där och stammade, alldeles överväldigad av hennes storartade och ovanliga givmildhet. Han kunde omöjligt taga emot reliefen. Det var en alltför värdefull gåva.

»Det är just därför jag ger dig den, dumme pojke», ropade hon otåligt. »Tror du, jag skulle vilja skänka dig ett par broderade hängslen eller en psalmbok? Tag den och gå din väg.»

Vad Tommy nu gjorde, skulle icke en ung man på tusen hava gjort. Han räckte ut sin hand — »Dumheter!» sade Clementina, men hon räckte också fram sin — han grep den, drog henne intill sig och gav henne en äkta, grundlig, ljudlig kyss mitt på kinden. Med sin dyrbara skatt tryckt intill hjärtat skyndade han därpå åter uppför trappan och ut genom dörren efter ett jublande: »Farväl!»

En mörk rodnad steg upp på den kind, på vilken Tommy tryckt sin kyss. Ett milt uttryck trängde sig fram i Clementinas annars så kalla blick. Hon såg på den tomma fläcken på väggen, där det högt älskade konstverket haft sin plats. Genom någon underlig optisk villa syntes denna henne nu ännu rikare prydd än förut.

Tommy, som var en energisk och ivrig ung man med moderna begrepp i fråga om tidsberäkning, satte fart i antropologerna, som voro vana att räkna tiden i perioder i stället för minuter. Hans morbror hade yttrat sig ogillande om hans opassande brådska och sagt:

»Min käre Tommy, om hos dig funnes litet mera

av en tänkande mänsklig varelse och litet mindre av virvelvind, skulle det säkert ofta bidra till din ro och trevnad.»

Men Tommy lyckades driva sin önskan igenom. Inom kort var allt avgjort, den nödiga skriftväxlingen var undanstökad, och Efraim Quixtus infann sig för att i sin nya egenskap av modell avlägga visit hos Clementina Wing.

Hon mottog honom i sitt lilla prudentliga förmak, som var lika siratligt och prudentligt som själva Romney Place — en slående kontrast till ateljén med dess kaotiska oordning, som icke så mycket påminde om något som om en försäljningslokal en realisationsdag. Möblerna voro av stelaste slag, runt omkring på väggarna hängde oskyldiga gravyrer av Bartolozzi, Cipriani och Tomkins, och i ett hörn stod en spinnrock med en lintott på hörhuvudet. Rummet var för Clementina en ständig anledning till ogement löje. Undantagandes när hon mottog visiter, satte hon sällan sin fot där, så långt året var.

»Det var en evig tid sedan jag såg dig, Efraim», sade hon, då han böjde sig ned över hennes hand på ett gammaldags, oengelskt sätt. »Hur lever världen med den förhistoriska människan?»

»Så bra man kan tänka sig», svarade han allvarligt.

Filosofie doktor Efraim Quixtus var en lång, mager man på fyrtio år med gråblek hy, korpsvart hår, litet tunt vid tinningarna och på hjässan, samt stora, vänliga, porslinsblå ögon. Ett par motvilliga mustascher gävo en anstrykning av något oavslutat åt hans ansikte. Detta uppfattade Clementina genast med sin snabba blick. Hon rynkade ihop ögonen och betraktade honom noga.

»Jag skulle kunna åstadkomma ett mycket presentablare porträtt av dig, om du vore slätrakad», sade hon på sitt burdusa sätt.

»Jag kan inte gärna raka av mustascherna.»

»Varför inte?»

Han hajade förskräckt till.

»Jag inbillar mig, att Antropologiska sällskapet föredrager att få sin ordförande framställd sådan de äro vana att se honom i sin ordförandestol.»

»Hm!» sade Clementina. Hon såg på honom ännu en gång och tillade därpå litet ironiskt: »Nåja, kanske det är lika gott. Sitt ner.»

»Tack», sade Quixtus och satte sig på en av de stela, rakryggade stolarna. Han fortsatte därpå artigt: »Du har hunnit långt, sedan vi råkades sist, Clementina. Du har blivit ryktbar. Jag undrar, hur det känns att vara en ryktbarhet.»

Hon höjde på axlarna.

»Vad mig beträffar känns det som en apföreställning i helvetet. Apropos, när var det, vi råkades sist?»

»Vid min stackars Angelas begravning för fem år sedan.»

»Ja, så var det.»

En kort tystnad följde. Angela var doktor Quixtus' avlidna hustru och hade varit på långt håll besläktad med Clementina.

»Vad har det blivit av Will Hammersley?» frågade Clementina plötsligt. »Han har slutat att skriva till mig.»

»Han är fortfarande i Shanghai, efter vad jag tror. Han for ut, som du vet, för att överlaga ledningen av firmans filialkontor i Kina. Det var strax innan Angela dog, vill jag minnas. Det är minst två år sedan jag hörde ett ord ifrån honom.»

»Det var besynnerligt; han var ju en så nära vän till dig», sade Clementina.

»Den ende förtrolige vän, jag ägt i hela mitt liv. Vi voro kamrater både i skolan och vid universitetet i Cambridge. Fastän jag har många bekanta och så kallade vänner, har jag, hur det nu kommer sig, aldrig med någon knutit något närmare vänskapsband, som de flesta människor göra. Jag förmodar», tillade han med ett blott

leende, »att det beror på att jag är en sådan gammal träbock.»

»Du är tio år äldre än din verkliga ålder», sade Clementina öppenhjärtigt. »Du behöver en uppruskning. Det är synd att Will Hammersley inte är här. Han brukade ha ett nyttigt inflytande på dig.»

»Det gläder mig att höra, att du sätter så stort värde på Hammersley», sade Quixtus.

»Det är annars inte många personer, jag sätter värde på, eller hur?» sade hon. »Men Hammarsley var en vän, som man kunde lita på i nödens stund. Det var han för mig åtminstone.»

»Tycker du ännu om Laurence Sterne?» frågade Quixtus. »Jag gissar, att du är den enda kvinna, som någonsin gjort det.»

Hon nickade jakande.

»Varför frågar du det?»

»Jag kom att tänka på», sade han på sitt stillsamma, belevade sätt, »att vi båda när allt kommer omkring hava åtskilliga gemensamma tycken och intressen — i fråga om Angela, Hammersley, Sterne och min odåga till systerson, Tommy Burgrave.»

»Tommy är en bra pojke», sade Clementina, »och han kommer verkligen att kunna måla en dag.»

»Jag måste tacka dig för din stora vänlighet mot honom.»

»Dumheter», sade Clementina.

»Det är en god sak för en ungdom, så tanklös och impulsiv som Tommy, att ha en trofast vän i en kvinna så mycket äldre än han själv.»

»Om du inbillar dig, min käre Efraim», bet Clementina tvärt av och återtog sitt vanliga buttra sätt, »att jag på något sätt övervakar hans moral, misstar du dig högligen. Vad angår det mig, om han kysser sina modeller eller äter middag med dem i Soho?»

Den lilla återstod av Eva, som ännu slumrade hos

henne, harmades över Efraims framkastade antydan om att hon intoge en moderlig ställning till gossen. Hon var i alla fall ännu icke trettiofem år fyllda och fem år yngre än den gamle träbocken till morbror, som satt och höll tal för henne, som kunde passa i en söndags-skolbok.

»Han har aldrig sagt någonting till mig om sina modeller», svarade Quixtus, »men det gläder mig, om han gör det till dig. Det bevisar, att det icke ligger något ont i hans förhållande till dem.»

»Låt oss nu tala förnuft», sade Clementina, »och inte förspilla en dyrbar tid. Du har kommit hit för att få ditt porträtt målat. Jag har nu studerat ditt utseende. Jag tror, att du skulle ta dig bäst ut i halvfigur och sittande ställning, men kanske föredrar du att stå bakom ett bord, klädd i frack med ordförandens guld-kedja och klubba, vattenglas och andra tjänstetecken?»

»Nej, bevara mig väl!» utbrast Quixtus, som var anspråkslösheten själv. »Ditt första förslag var mycket bra.»

»Jag förmodar, att du vill, att jag skall måla dig i den där bonjouren och med nedvikt krage? Begagnar du aldrig smala svarta halsdukar?»

»Min kära Clementina», utbrast han slagen av förskräckelse, »om jag också inte är någon sprätt eller klädd efter sista modet, har jag ändå inte lust att se ut som en skotsk präst i söndagskläder.»

»Fåfänga återigen!» sade Clementina. »Jag skulle kunnat göra litet mera av porträttet, om du velat sätta på dig en smal svart halsduk. Men det skall väl gå i alla fall, om jag också inte kan begripa, varför dina gamla jordbökannde vänner alls bry sig om att låta måla ditt porträtt.»

Med denna älskvärda anmärkning avskedade hon honom, sedan de bestämt en tid för första sittningen.

»En sådan ynkyrgg till karl!» mumlade Clementina för sig själv, när dörren fallit igen efter den besökande.

Den stackars ynkryggen vandrade emellertid i rask takt hemåt i den kulna novemberkvällen, fullkomligt tillfreds med både Gud och människor — ja, mycket nöjd även med Clementina. I denna välreglerade värld måste helt visst också en överspänd kvinnas skarpa tunga tjäna något gudomligt ändamål, reflekterade han. I alla händelser tillhörde Clementina en förfluten period i hans liv, som han ännu mindes med kärlek och saknad, och om detta faktum också icke precis spred någon förtrollande glans över henne, var det dock ägnat att sprida ett försonande ljus över hennes egenheter.

Hans tankar kretsade denna afton alldeles särskilt omkring det förflutnas minnen. Det var tisdag, och tisdagskvällarna hade han under de senaste åren haft för vana att ägna åt ett hemligt och för honom heligt möte med det förflutnas bleka andar. Dessa tisdagskvällars användning utgjorde ett mysterium för hans vänner. Då de ansatte honom med frågor angående hans så regelbundet upptagna aftnar, brukade han undvikande svara: »Det är en klubb, jag tillhör, som då sammanträder.» Men vad för slags klubb det var eller vilket hemskt och svårt straff som väntade honom, om han uteblev från något av dessa möten, det var frågor, som han med en viss oskyldig skalkaktighet lämnade öppet för de nyfikna att gissa sig till.

Kvällen var klar och vacker med en viss skärpa i luften. Han kände sig vid en upplivad sinnesstämning och hågad för en promenad i raskt takt. Han såg på klockan och fann, att han mycket väl kunde hinna hem till Russel Square till klockan sju, även om han gick till fots. Klockan fattades ännu fem minuter i sju, då han stack patentnyckeln i låset på sin ytterdörr. Husjungfrun, som just kom ut från matsalen, mötte honom i hallen och hjälpte honom av med överrocken.

»Herrarna ha redan kommit», sade hon.

»Så ledsamt», sade Quixtus i självförebående ton.

»Klockan är inte sju än. De kommo för tidigt», sade husjungfrun. Det var icke utan en lätt, föraktlig rynkning på näsan, hon sköt skulden på herrarna i fråga.

Quixtus väntade, tills hon avlägsnat sig, varpå han tog upp någonting ur sin ficka och lade det, fördelat i tre små paket i fickan på var och en av de tre främmande överrockarna, som hängde i hallen. Därpå skyndade han upp i förmaket.

»Hur står det till, Huckaby? Roligt att se er igen, kära Vandermeer och Billiter.»

Han ursäktade sig för sin sena hemkomst. De tre herrarna frammumlade en ursäkt för att de kommit så tidigt. Därpå bad Quixtus om lov att gå och tvätta sig om händerna och kom snart tillbaka gnuggande dem, som om han gladde sig åt ett förestående nöje. Två av gästerna, som stått och värmt sig framför brasan, drogo sig åt sidan, när han kom, men han sköt dem artigt tillbaka.

»Nej, stå kvar. Jag fryser inte alls. Har just tagit mig en lång promenad. Jag har inte sett någon aftontidning än. Står där något nytt?»

Quixtus hade aldrig läst någon aftontidning på tisdagarna. Frågan var en stående inledning till den älskvärda lek, han igångsatt med sina gäster.

Det finns en förklarande orsak till nästan allt här i världen, till och med i fråga om en liten husjungfrus rynkning på näsan. Anblicken av doktor Quixtus' gäster skulle ha kommit vilken husjungfru som helst med någon självaktning vid hela Russell Square att rynka på näsan. De utgjorde en högst underlig trio. De voro alla luggslitna och sluskigt klädda med illa och osäkert sittande kragar, vilket är ett nästan osvikligt kännetecken på ävenledes nedtrampade skor. Allas ansikten vittnade om umbärande och lidande. Huckaby hade infallna kinder, svart skägg och vattniga ögon. Vandermeer var liten och orkeslös, med rynkigt ansikte, glest, knollrigt rött hår

och ögon, glänsande som en hungrig vargs. Billiter var en sorglig ruin av en fordom kraftigt byggd, ståtlig man med svarta, gråsprängda mustascher. De voro alla gengångare från en förfluten tid, vilka en gång i veckan vände tillbaka till den fruktbärande jorden, levde några korta timmar i den värld, som varit deras, talade om saker, som de en gång älskat och därpå (efter vad Quixtus hoppades) tröstade och upplivade vände åter till en ny veckas vandring på Acherons strand. Endast en gång i veckan suto de vid en väns rikligt försedda bord, drucko ett frikostigt iskänkt vin och mottogo hjälp från en väns ädelmodiga hand.

Hjälp behövde de alla, och som förtvivlade voro de redo att mottaga den från vilken hand som än räcktes dem. Huckaby hade varit en ansedd privatlärare i Cambridge; Vandermeer hade som helt ung övergivit en anställning på en bank för den litterära banan och under årtal svultit sig fram på tidningsskriftställer. Billiter, som studerat i Rugby och Oxford, hade förslösat en stor förmögenhet. Alla voro de avfallsprodukter i världsmaskineriet. Bland de många egenskaper, de hade gemensamt, var en osläcklig törst, vilken de noga aktade sig att visa på Russell Square.

Det var ett stort nöje för Quixtus att spela värd för dessa sina gäster. Med främlingar var han blyg och försagd, men med sina gamla vänner var han fri och obesvärad och värderade dem icke mindre därför att det gått på sned för dem i livet. Det tillkom icke honom att forska efter anledningen till deras fall. Det enda han frågade efter var deras påtagliga vänskap för honom och den ögonskenliga glädje, lyckan förunnat honom att sprida över deras liv.

»Jag undrar», sade han med ett av sina plötsliga leenden, »om ni kunna ana, vilket värde jag sätter på dessa våra aftnar.»

»De äro attiska symposier», sade Huckaby.

»Jag har funderat på att skriva en serie artiklar om dem i samma stil som *Noctes Ambrosianæ*, sade Vandermeer.

»Det skulle de mycket väl vara värda», medgav Huckaby. »Enligt min tanke bjuds man ingenstädes på bättre konversation än här. Jag är f. d. docent vid Corpus Christi College i Cambridge» — han framrullade alliterationen med klangfull tydlighet — »och jag känner till konversationen i sällskapsrummet där. Den är pedantisk — i högsta grad pedantisk — inte mogen och saftig som vår.»

»Jag är inte någon studerad karl som ni», sade Billiter och torkade av sina martialiska mustascher, »men jag tycker om att bättra på min bildning då och då.»

»Känner du till *Noctes Ambrosianæ*, Huckaby?» frågade Quixtus. »Ja, naturligtvis gör du det. Vad tycker du om dem?»

»Jag förmodar du gör det», svarade Huckaby, »eftersom du är huvudsakligen vetenskapsman och inte estetik. Men jag finner dem matta och tråkiga.»

»Det tycker inte jag», sade Quixtus, »men enligt min åsikt äro de alltför anspråksfulla. Jag kan inte med deras låtsade öppenhet, deras vårdslösa och tarvliga ton, deras orimliga pantagruelska gästabad.»

Vandermeers lystna vargansikte sken upp.

»Det är just, vad jag tycker om — deras kapuner — pajer — löksoppor — lungkorvar...»

»Jag kommer ihåg en kväll i Oxford», sade Billiter, »då det skulle serveras lungkorv, och en av kamraterna, som var åtskilligt påstruken, påstod bestämt, att en lungkorv skulle vändas som en omelett eller kastas om som en pannkaka. Han kastade den. Aldrig i livet kunna ni tänka er en sådan syn!»

Så deltog de alla i samtalet, var och en enligt sin natur och förmåga, och till sist berättade Quixtus för

sina gäster, att han skulle sitta för sitt porträtt hos målarinnan Clementina Wing.

»Jag tror, att hon verkligen är mycket skicklig», sade Huckaby med en omdömesgill min och strök sitt stripiga skägg.

»Jag känner henne!» utropade Vandermeer. »En högst förtjusande kvinna.»

Quixtus höjde på ögonbrynen.

»Det gläder mig att höra, att du tycker det. Hon är en avlägsen släkting på min hustrus sida.»

»Jag har intervjuat henne en gång.»

»Du milde värld!» undslapp det Quixtus i ett hörbart utrop.

»Jag höll på att skriva en serie artiklar — mycket viktiga artiklar», tillade Vandermeer med en bestämt försäkrande blick runt omkring bordet — »om nutidskvinnan i yrkesarbetet, och där hade naturligtvis fröken Clementina Wing sin givna plats. Jag gjorde visit hos henne och framlade mitt ärende för henne.»

Han gjorde en dramatisk paus.

»Nå, vad hände sedan?» frågade Quixtus road.

»Vi gingo ut en stund tillsammans och åto lunch i en restaurang, och hon gav mig det nödiga materialet för min artikel. En högst förtjusande kvinna, som säkert kommer att göra dig rättvisa, Quixtus.»

När hans vänner avlägsnat sig efter att i förbigående sagt, i smyg ha stuckit en trevande hand var och en i fickan på sin överrock, så fort betjänten hjälpt dem på med detta klädesplagg (här må också i parantes nämnas, att de, hur kvävande het sommardagen än var, aldrig försummade att medtaga sina överrockar för att hänga upp dem, liksom barnen sin strumpa på julaftonen, var och en på sin vanliga krok) — när hans vänner hade avlägsnat sig, kunde Quixtus, som hade en medfödd känsla för humor, icke låta bli att söka föreställa sig

Clementina, meddelsam och angelägen om att vinna namnkunnighet, intagande sin lunch på tu man hand på Carlton eller Savoy med Teodor Vandermeer. För att säga sanningen somnade han med ett leende ännu på läpparna vid tanken på den tavla dessa båda tillsammans borde hava erbjudit.

Nästa morgon, medan Quixtus ännu satt vid frukostbordet — han frukosterade ganska sent — kom man och anmälde Tommy Burgrave. Denne, som redan ätit sin frukost med ungdomens friska aptit omedelbart efter sitt kalla bad, avböjde att deltaga i måltiden, men för sällskaps skull slog han sig ned och tog en munfull gröt, njure, kall skinka, färskt bröd och marmelad, medan Quixtus nöjde sig med ett löskokt ägg och en skiva rostat bröd. När frukosten väl var över, grep sig Tommy an med dagens ärende. Av någon oförklarlig, oförutsedd anledning var hans månadsanslag redan slut, försvunnet och för evigt borta. Vad i all världen skulle han taga sig till?

Här måste vi upplysa om att Tommy Burgrave, som var fader- och moderlös, var son till Efraim Quixtus' enda syster och att hans hela personliga förmögenhet var placerad i en inteckning, som skänkte honom en inkomst av femtio pund om året. På femtio pund om året kan en ung man icke skaffa sig kläder och föda, hyra sig en ateljé (om den också endast består av ett gårdsrum i en bottenvåning, som fallet var med Tommy Burgraves) och ett sovrum på Romney Place, färdas runt omkring i England (ens på cykel, som Tommy brukade) och bjuda kvinnliga bekantskaper på middag ute på restauranger, även om damerna endast äro modeller och restaurangerna belägna i Soho. Han måste hava andra finansiella hjälpkällor.

Dessa andra finansiella hjälpkällor voro för Tommys vidkommande ett frikostigt tilltaget månatligt anslag av morbrodern. Men som Tommys instinktmässiga frikostig-

het var ännu större än morbroderns frikostiga anslag — och vem i all världen kan vara så skamligt, cyniskt snål att vilja stävja ungdomens frikostiga instinkter? — så befann sig Tommy mot slutet av varje månad helt naturligt i en oförklarlig belägenhet. I slutet av månaden brukade därför Tommy avlägga ett besök på Russel Square, där han åt en munfull gröt, njure, kall skinka, färskt bröd och marmelad, medan onkeln frukosterade på ett löstkokt ägg och en skiva rostat bröd, och när måltiden var över, grep Tommy sig an med sitt ärende.

När detta var tillfredsställande ordnat (såsom undantagslöst hittills varit fallit) tänkte Tommy en cigarr — morbroderns cigarrer voro mycket i hans smak.

»Nå», frågade han därpå, »vad tyckte du om Clementina?»

»I min tanke», sade Quixtus, i det en svag ljusglimt lyste upp hans porslinsblåa ögon, »är Clementina som artist en gåtfull företeelse. Om hon icke vore konstnärinna och tillhörde en annan samhällsklass, skulle hon vara mönstret för en gammal trotjänarinna i ett stort hus, där familjen av en eller annan orsak icke uppehöll sig.»

Tommy skrattade.

»Jag tyckte det var förskräckligt roligt att föra er båda tillsammans.»

Quixtus log milt.

»Jaså, det var alltså ett avsiktligt spratt, du spelade oss?»

»Nej, visst inte!» ropade Tommy utom sig. »Det skall du alls inte tro. Det finns ingen annan porträttmålare med en talang som hennes, det är en sak, som jag vet, och därför önskade jag, att hon skulle måla dig. Dessutom är hon en genompräktig och hederlig människa.»

»Min käre gosse, jag skämtade bara», sade Quixtus,

rörd av Tommys allvar. »Jag vet, att du icke endast — och det med rätta — är en hängiven beundrare av Clementina — utan att hon också verkligen är en stor konstnärinna.»

»Hur som helst», sade Tommy med en glimt i ögonvrån, är jag rädd för att du har en svår tid framför dig.»

»Det är jag också rädd för», sade Quixtus funderamt, »men på ett eller annat sätt skall jag väl trassla mig igenom den.»

Han trasslade sig igenom den, men det blev också »på ett eller annat sätt». Denne stillsamme, förbindlige drömmare irriterade Clementina, liksom han irriterat henne i forna dagar. Han var en lärd man, det var ju obestridligt, men icke desto mindre var han en löjlig persedel, och Clementina hade icke uppfostrat sig till att gärna hava fördrag med sådana. Porträttet utgjorde snart hennes förtvivlan. Munnen saknade all karaktär. Det fanns ingen själ innanför de porslinsblåa ögonen. Hon var rädd, sade hon, att fästa på duken bilden av en genuin idiot. Den hållning, han intog gentemot livet — den dilettantmässiga hållning, hon såsom en allvarligt arbetande konstnär särskilt ringaktade, förargade henne. Till yrket var han praktiserande jurist och huvudman för den gamla advokatfirman Quixtus & Son, men efter vad han själv öppet erkände, försummade han sin byrå och lämnade allting i händerna på sin kompanjon.

»Han kommer att bedraga dig, det är klart som dagen», sade Clementina.

Quixtus log.

»Min far hade obegränsat förtroende till honom, och det har också jag.»

»Det är dåraktigt att lita på någon människa», sade Clementina.

»Jag har litat på alla omkring mig i hela mitt liv.

och ingen har gjort mig något ont. Därför är jag också en lycklig människa.»

»Dumheter!» sade Clementina. »Vilken bedragare som helst kan lura dig. Hur var det med din tyske vän, som Tommy berättade om för mig?»

Detta var en ömtålig punkt. En synbarligen mycket fattig tysk med skägg och glasögon och av högst oskyldigt utseende hade besökt honom för några veckor sedan och bjudit ut några flintredskap, som han föregav härstamma från Weserdalen, nära Hameln. De voro av en form och skapnad, som Quixtus icke förr hade sett, och efter att hava flyktigt och med stor beundran undersökt dem, gav han den utsvultne tysken dubbelt så mycket som han begärde för hela samlingen, varpå denne själaglad avlägsnade sig. Med en i hast efterskickad kollega företog Quixtus därpå en noggrannare undersökning av sin skatt. Det visade sig då, att flintredskapen voro skamlösa förfalskningar.

»Jag berättade saken för Tommy i förtroende. Det var orätt av honom att låta den gå vidare», sade Quixtus med allvarlig vördighet.

»Vilket bevisar», sade Clementina och gjorde ett uppehåll för att giva mera eftertryck åt sitt argument och göra ett viktigt penseldrag — »vilket bevisar, att du inte ens kan lita på Tommy.»

Vid ett annat tillfälle gjorde Quixtus en anspelning på Vandermeer och hans beryktade intervju med Clementina.

»Du känner en av mina vänner — Vandermeer», sade han.

Clementina skakade på huvudet

»Har aldrig hört namnet förr.»

Quixtus förklarade sig närmare. Vandermeer var journalist och hade i denna egenskap intervjuat Clementina och ätit lunch tillsammans med henne på en restaurang.

Detta kunde Clementina icke alls erinra sig. Till sist slätades dock hennes eftertänksamt rynkade ögonbryn.

»Du milde tid, kan du mena en utsvulten karlstackare med rävensikte och med tårna ute genom de trasiga skorna?»

»Porträttet är inte smickrande, men jag fruktar, att det har en viss likhet», sade han.

»Han såg så hungrig ut, och var så hungrig, efter vad han påstod, att jag tog honom med till en spisningslokal här i närheten och lät honom proppa i sig så mycket kött och skinka han förmådde, medan jag gav honom de begärda upplysningarna. Men att gå och säga, att vi ätit lunch tillsammans på en restaurang, är en oförsynt fräckhet.»

»Stackars karl», sade Quixtus. »Han måste i fantasien söka en ersättning för sin i verkligheten torftiga tillvaro. Det är förlåtligt och mänskligt.»

»Hm», sade Clementina, »jag tror, att du skulle kunna finna mänskliga drag hos själva hin håle.»

Quixtus log sitt blida leende.

»Jag har funnit sådana hos dig, Clementina», sade han.

Av ovanstående framgår, att sittningarna i Clementinas ateljé icke utfylldes med älskvärda artigheter. De bådas naturer voro varandra i grunden motsatta. Clementinas osminkade rättframhet stötte Quixtus för huvudet, hon å sin sida ringaktade honom för hans brist på energi. Båda hade fördrag med varandra för gamla minnens skull, vilket icke hindrade, att de ömsesidigt drogo en suck av lättnad, när de befriades från varandras sällskap. Ehuru han var en man av vidsträckt bildning utöver sitt eget speciella fack och väl i stånd att föra ett samtal på ett halvt humoristiskt, halvt lärt sätt, utövade Clementina ett inflytande på honom, som ofta kom honom att sitta stum som en mumie. Detta irriterade Clementina ännu ytterligare. Hon ville, att han

skulle tala, för att hon skulle få fram något liv och uttryck att sätta på den förargliga duken, och pratade själv nonsens endast för att uppegga honom.

»Att leva i det förflutna, som du gör, utan att alls bry sig om det närvarande, är ungefär lika klokt som att gå till sängs i ett mörkt rum och stanna där för sina återstående dagar. Det är ett liv värdigt en mullvad, men inte en människa.»

För att försvara sig pekade han på en predella från Siena, som hängde på väggen.

»Också du lever i det förflutna.»

»Ja, för att hämta lärdom därifrån. De gamla mästarna hava mycket att lära mig», sade Clementina. »Hur i all världen tror du, att jag skulle kunnat måla ditt porträtt, om inte Velasquez funnits? För att inte tala om den estetiska sidan av saken. Men du sysslar med det förflutna endast för att tillfredsställa en tom nyfikenhet.»

»Kanske det, kanske det», medgav han fogligt. »Kunskapen om hur en förhistorisk dam förfärdigade sina kjolar av djurskinn med tillhjälp av en flintnål och rensenor skulle inte vara av något värde för Worth eller Paquin. Men det intresserar mig personligen att göra mig förtrogen med de intimare detaljerna i fråga om den förhistoriska damens toalett.»

»Det kallar jag onormalt», sade Clementina, »och jag tycker just, du borde skämmas.»

Därmed var ämnet uttömt.

Trots Clementinas halvt komiska förtvivlan över porträttet, skred det dock framgångsrikt framåt. Hon hade på ett eller annat sätt lyckats få fram det drag av intelligens och oberördhet av det praktiska livets bestyr, som var utmärkande för hennes modell. Omedvetet för henne själv hade hon även förlänat hans drag ett uttryck av själsförfining, som undgått hennes medvetna analys av sin modell. Konstnären hade låtit sig ledas av en inre

undermedveten syn, såsom alltid är fallet, när han frambringar sina stora verk. Ett stort verk är nämligen icke det, framför vilket konstnären suckande utbrister: »Det är vackert, men ack! hur långt är det icke ifrån vad jag hade drömt mig!» Ett stort verk är det, som kommer honom att, när han ser det fullbordat, i ödmjuk beundran och blygsam häpnad säga: »Hur är det möjligt, att jag, stackars klåpare, kunnat åstadkomma något sådant?» Han vet icke själv, hur det kunnat ske. Så var det även med Clementina, som med förvåning betraktade sitt porträtt av Efraim Quixtus och i likhet med världens Skapare vid åsynen av sina händers verk fann, att det var ganska gott.

»Det skulle jag aldrig kunnat tro», sade hon.

»Vilket då?» frågade Quixtus.

»Att jag skulle lyckas göra så mycket av dig», svarade Clementina.

TREDJE KAPITLET.

Vi hava alla hört och läst mycket om en man, som bodde i landet Uz och som hette Job. Vi veta, att han var from och rättfärdig, fruktade Gud och flydde det onda. Vi veta också alla, att en olycksdiger eftermiddag den ene budbäraren efter den andre infann sig för att meddela underrättelsen om alltjämt nya hemsökelse, som nådde sin höjdpunkt genom tillintetgörelsen av hela hans familj, samt huru han slutligen, som en råge på sina olyckor, blev slagen med svåra bölder, vilka drevo den tålige mannen att öppna sin mun och förbanna sin födelsestund. Med undantag av Job och doktor Quixtus undrar jag om någonsin en god och rättsinnig människa i världen blivit hemsökt av en sådan lavin av olyckor och motgångar — ett Pelion på Ossa och Kansjindjinga på Pelion — som de, vilka nu kommo nedvältrande över Quixtus.

Rörande dessa på varandra följande molgångar måste vi fatta oss kort. Om vi skulle inlåta oss på att närmare undersöka de därtill föranledande omständigheterna och den tilltrasslade härvan av därmed sammanhängande mänskliga bevekelsegrunder, skulle detta föra oss utanför ramen för denna krönika. Själv hade Quixtus ingen del i vad som hände, om icke möjligen passivt eller negativt.

Liksom fallet var med Job, kommo även nu åkslagen från en klar himmel.

Till sin sedvanliga karaktär var Quixtus oförvitlig, hans ekonomiska ställning var tryggad och han levde nöjd och lycklig i likhet med nyssnämnda patriark. Han hade aldrig i sitt liv gjort någon människa för när och hade ingen anledning att frukta något ont från någon människas sida. Av sina ägodelar skänkte han tiondelen eller ännu mera till välgörande ändamål, icke endast utan att som fariséerna ropa ut det på gator och torg, men utan att ens hålla reda därpå för egen del, av det enkla skälet, att som han ej förde några räkenskaper över sina utgifter, han icke hade den avlägsnaste aning om beloppet av de skänkta allmosorna.

Det skulle vara svårt att finna någon människa mera fri från fåfänga och småsinthet än Efraim Quixtus. Han var vänlig, förekommande och trots sin vetenskapliga bildning, sin fornkunskap och sina vidsträckta resor ovanligt anspråkslös. Om man motsade honom, brukade han icke, såsom de flesta göra, med desto större eftertryck förfäktat sin mening, utan alltid genast falla undan för att om möjligt söka utröna, om hans egen slutledning möjligen vore oriktig. Om någon sade honom en artighet med anledning av hans stora och obestridliga kunskaper, sökte han alltid att förringa dem, under det att andras insikter, även på hans eget speciella lärdomsområde, väckte hans ädelmodiga beundran.

Han hade emellertid en liten märkvärdig svaghet

— vilken gjorde, att han ej nådde helt upp till samma fullkomlighetsgrad som hans förebild i landet Uz. Denna bestod i hans stolthet över sin doktorstitel, såsom förut nämnts förvärvat vid universitetet i Heidelberg. Därigenom att han underlecknade sina artiklar i vetenskapliga ämnen med: »Efraim Quixtus, Filos. doktor», hade hans kolleger inom den lärda världen, som med all respekt släto honom i stycken i andra lärda publikationer, tagit för vana att alltid beteckna honom med benämningen doktor Quixtus. Då han blivit van vid denna titulatur såväl i tryck som samtalsvis bland sina kolleger, började han även uppgiva sitt namn som doktor Quixtus till den anmälade funktionären vid dörren på mottagningar och banketter inom den lärda världen och kände en utomordentlig tillfredsställelse att höra det sålunda högt utropas inför alla de församlade. Härifrån och till att låta anmäla sig såsom »doktor Quixtus» av husjungfrun eller betjänten i de privata familjer, där han umgicks, var endast ett steg.

Nu torde kunna ifrågasättas, huruvida någon annan praktiserande jurist skulle på listan över advokatsamfundets medlemmar vilja titulera sig doktor. Något sådant skulle vara lika främmande för en vanlig jurists begrepp om det tillbörliga inom yrket, som om han skulle mottaga sina klienter klädd i talar. Titeln väcker icke föreställning om en advokat — och Quixtus personligen gjorde det lika litet. Han var en främling, en undantagsmänniska, en utböling inom sitt skrå.

Han borde aldrig ha blivit advokat. Han var en mycket dålig jurist, och detta var just, vad domaren sade honom bland åtskilliga andra saker av nedslående natur, då han skulle avlägga vittnesmål i en viss minnesvärd rättegång, som ägde rum kort efter det tillfälle, då han ånyo uppenbarat sig inom Clementina Wings stormiga horisont och hans porträtt blivit upphängt över ordförandeplatsen i Antropologiska sällskapet.

Det är icke mer än rättvist att upplysa om att Quixtus icke valt advokatyrket av egen böjelse. Det hade liksom tillfallit honom genom arv och på grund av sonlig tillgivenhet och plikt känsla. Hans far hade en gammal inarbetad och indräktig familjepraktik, i vilken Quixtus' fogliga natur föranledde honom att ingå för att tillmötesgå faderns allvarliga önskan. När fadern plötsligt dog, nästan i samma stund som det skriftliga avtalet härom var träffat och Quixtus blivit upptagen i firman, var det med fruktan och ångslan han såg den framtid till mötes, som väntade honom. Han var lika oförmögen att sätta upp en överlåtelsehandling av en jordegendom, administrera en konkursmassa eller avfatta en handling i en klients mål, som att styra en atlantisk linjeångare lyckligt in i New York Harbour. Han hade icke heller den svagaste önskan att lära sig sätta upp en överlåtelsehandling eller förvalta ett konkursbo. Han hade aldrig försökt att tränga djupare in i det juridiska maskineriet än till de nödtorftiga teoretiska begrepp, han inhämtat av läroböckerna och som erfordras för avläggandet av examen. Han lade långt större vikt vid de vassa flintredskap, med vilka urtidsmänniskorna avgjorde sina tvister och slog varandra i huvudet, än vid de eländiga, på pergament uppsatta instrument, medelst vilka den nuvarande generationen gjorde upp sina lumpna mellanhavanden. Det var alltså endast för att tillmötesgå ett infall av fadern, som han slog in på den juridiska banan. Firman Quixtus & Son hade existerat i Lincoln's Inn i ett hundratal år, och det var den gamle mannens käraste önskan, att den skulle fortleva där in *sæcula sæculorum*. Medan fadern levde, skänkte Efraim knappast en tanke åt detta önskvärda fortlöpande av firman. Men när fadern var död, ålåg det honom att pietetsfullt upprätthålla dess traditioner.

Det förargliga med saken var, att han icke hade något finansiellt skäl att fortsätta med det avskyvärda yrket. Lik-

som hungern enligt François Villon driver vargen ut från hans tillhåll, är det möjligt, att hungern skulle drivit Quixtus ut ur hans paleolitiska skog. Men det förelåg ingen fara för att han skulle förgås av hunger. Han hade icke endast ärvt en ganska ansenlig förmögenhet efter både fadern och modern utan var därtill erkänd arvinge till sin fars äldste bror, som ägde vidsträckta jordegendomar i Devonshire och som på Efraim alltsedan pojksåren gjort intryck av att vara urgammal och ålderdomssvag.

Firman Quixtus & Son måste emellertid upprätthållas. Hur det skulle tillgå? Han rådgjorde med firmans betrodde äldste bokhållare, Marrable, som varit anställd där från sin tidigaste ungdom. Marrable föreslog genast en lösning av svårigheterna, vilken nästan kom Quixtus att kasta sig i famnen på honom av förtjusning. Den var härlig och underbar! Quixtus välkomnade den med samma förtjusning som Henrik VIII Cromwells förslag att göra honom kvitt drottning Katarina. Lösningen var helt enkelt den, att Marrable skulle på fördelaktiga villkor antagas som kompanjon i firman.

Dokumentet angående kompanjonskapet blev behörigen uppsatt och underskrivet, och nu följde för Quixtus några lyckliga och framgångsrika år. Han infann sig då och då på kontoret, undertecknade brev och mottog besök av gamla klienter, som han underhöll med lärorikt men icke till saken hörande samspråk, tills de gingo sin väg lugna och tröstade. När de enträget påyrkade ett juridiskt råd i stället för tröst, ringde han på Marrable, som kom framhoppande som en instängd smådjävul ur en butelj. Ingenting kunde vara enklare eller fungera mera tillfredsställande. Hans klienter icke endast funno, att deras affärer voro omsorgsfullt skötta, utan de voro även smickrade av att firman ägnade deras angelägenheter all den skarpsinnighet och erfarenhet, varav den var i besittning.

Möjligen torde läsaren invända, att Quixtus såsom

jurist var en humbug och aldrig borde ha försatt sig i denna ställning. Men visa mig en människa, som aldrig gjort, vad hon icke borde, och ni skall då finna, att denna antingen varit en oansvarig idiot eller en ängel i människo-hamn. Quixtus var varken det ena eller det andra. Han var på sin höjd en opraktisk och ej tillräckligt kraftig man i god ekonomisk ställning, som av sonlig tillgivenhet låtit sig tvingas in på en bana, som var honom mot-bjudande och som han ej var vuxen. Då han icke var i stånd att övervinna sin motvilja och ej heller ägde till-räcklig viljekraft att förvärva sig skicklighet inom sitt yrke, kompromissade han så att säga med djävulen. Denna senare personlighet är, som bekant, lömsk och försåtlig, och Quixtus var totalt medveten om att han under-tecknat något kontrakt med honom. Hur som helst hade djävulen i alla fall sin hand med i de olyckor, som drabbade honom, och hade utsett åt sig ett nitiskt redskap i befrämjande av det onda i herr Samuel Marrables person.

När Quixtus en morgon infann sig i Lincoln's Inn Fields och i stället för sin kompanjon fann ett brev från denne, vari han meddelade, att han rest utomlands och komme att stanna där på obestämd tid, utan att uppgiva någon adress, blev Quixtus i hög grad förvånad. Han tillkallade förste mannen på kontoret, och när de tillsammans öppnade Marrables kassaskåp, stegrades hans häpnad och förvirring. Sedan han tillbragt en timme eller par tillsammans med en officiell granskningsman, som han skyndsamt eftertelefonerat, kände han sig sjuk av fasa och bestörtning. Senare på dagen erfor han genom polisen, att en häktningsorder blivit utfärdad för Samuel Marrable. Inom kort blev det klart för honom, att Samuel Marrable gjort allt, vad en advokat icke bör göra. Han hade förskingrat anförtrott gods, förfalskat räkenskaper och handlingar, inlåtit sig på vilda spekulationer, bestulit änkor och faderlösa, bestulit firman, stulit i många år,

men när han till sist försökt att stjäla från ett sällskap vinglare, vars bolag var känt i hela staden under benämningen »Gehenna» och av vilka han själv låtit narra sig, voro de honom för sluga. Det var då Samuel Marrable fann säkrast att rymma ur landet.

Sålunda föll det första åkslaget. Quixtus såg firmans goda namn och rykte i ett ögonblick förstört, sitt eget namn fläckt och — grymmast av allt — sig själv bedragen och sviken av den man, han skänkt sitt oinskränkta förtroende. Marrable, som han känt, sedan han var ett femårigt barn; Marrable, i vars sällskap han som pojke besökt pantomimer, förevisningar och andra liknande nöjen; Marrable, som lett hans första motvilliga steg inom juridikens irrgångar; Marrable, som stått vid hans sida vid faderns dödsbädd, vid vilken han varit fästad under en hel levnads förtroliga umgänge, på vars tillgivenhet han räknat lika obetingat som på sin mors kärlek! Marrable en skurk och bedragare — icke en man, som i ett tillfälligt trångmål fallit för en plötslig frestelse, utan en kallblodig, systematisk usling — det var någonting nästan otänkbart. Och dock voro bevisen ovederläggliga, efter vad som framgick under utredningens lopp. Och under hela den förfärliga tid, som följde till rätttegångsförhandlingarnas början — ty den stackars flyktingen blev snart uppspårad och återförd till London — medan Quixtus tillbragte hela sina dagar med undersökning av förbryllande siffror och obegripliga affärshandlingar, var den olösliga mänskliga gåtan vad som i första rummet sysselsatte hans tankar. Hur kunde någonting sådant vara möjligt? Quixtus erinrade sig, huru Marrable snyftat vid hans fars grav, hur han vänskapsfullt lagt sin arm kring hans axel och följt honom till vagnen, i vilken han åkte hem från graven. Marrable hade också stått vid hans sida vid en annan öppen grav, vid hans hustrus, och då tröstat honom med vänligt deltagande. Ända till slutet hade aldrig en enda olycksbådande blick visat sig i hans

hederliga, intelligenta ögon. Ännu samma dag han rymde, hade han ätit lunch tillsammans med Quixtus i grillrummet på Savoy hotell. Han hade skrattat och skämtat och berättat lustiga historier. När de skildes åt, frågade han:

»Kommer du till kontoret i eftermiddag? Inte? Nå, adjö då, Quixtus. Gud vare med dig!»

Han hade smålett och glatt vinkat med handen. Hur kunde en människa överösa en annan med tårar och löjen, med bevis på deltagande och trofasthet och till sist nedkalla Guds välsignelse över henne och dock hela tiden vara en bedräglig skurk, som arbetade på hennes ruin? Alla Quixtus' insikter om den förhistoriska människan hjälpte honom icke att lösa denna gåta.

»Jag undrar, om det finns någon människa i världen lik Marrable», sade han för sig själv.

Från denna stund började han noga titta på alla klarögdade hedersmän, han råkade, och hängiva sig åt dystra funderingar över om de kunde vara lika Marrable.

Då familjens ära stod i fara, ålåg det honom som en plikt att uppsöka och överlägga i saken med sin fars äldste bror, Matthew Quixtus, släktens huvudman och ägaren till ett stort jordagods i Croxton i Devonshire samt andra stora egendomar. Han reste därför dit på en dag eller två. Den gamle mannen, som var nära nittio år, mottog honom med största artighet. Han gjorde sig all möda för att visa Quixtus skyldig aktning på grund av den höga ställning, han intog inom den lärda världen. I stället för »herr Efraim», som varit Quixtus' vanliga benämning där i huset, sedan »unge herrn» i en avlägsen forntid blivit bortlagt, var det nu uttryckligen med titeln »doktor», som Quixtus hörde sig nämnas till taffeltäckare, kusk och övriga hushållets medlemmar.

Quixtus, som alltid ansett sin farbror som en hetlevrad gammal herre med utpräglad familjestolthet och ytterligt ömlålig i hederssaker, kände en stor lättnad vid

hans oväntat älskvärda bemötande. Matthew Quixtus lyssnade till brorsonens redogörelse för det oerhörda bedrägeriet med ett vänligt leende och offrade på honom en av sina dyrbara buteljer portvin av 1854 års skörd, som taffeltäckaren med iakttagande av övliga ceremonier endast tog upp ur källaren för särskilt framstående vinkännare. Vid alla tidigare tillfällen hade Efraim, åt vars beklagligt okultiverade gom farbrodern ringaktande ryckt på axlarna, endast blivit trakterad med vin av likgiltiga årgångar, vilket ställts på bordet efter middagen mera av övligt bruk än (enligt värdens mening) som en dryck, passande för mänskliga strupar. Farbrodern visade sig deltagande i fråga om den förefallna katastrofen och yttrade sig om Marrable i gammaldags cirklade uttryck av ogillande.

»Det kommer att kosta dig en vacker slant, hur saken än avlöper», sade han.

»Ja, jag kommer att få ersätta alla förluster. Jag hoppas, att jag skall kunna ordna det så, att betalningen verkställes inom ett visst antal år.»

»En liten försöksballong, vad? Nåja, jag skall inte leva i evighet. Men jag är inte död än. Nej, min gosse lille!» sade han och förde med ömkligt darrande hand glaset till läpparna. »Min farfar — din farfarsfar — blev etthundrafyra år gammal.»

»Det kommer att bli en anledning till stolthet och glädje för alla, som känna er, käre farbror», sade Quixtus leende och bugade sig med glaset i handen tvärs över bordet, »om ni kommer att överträffa alla edra samtida i livslängd».

»Arvet kommer väl till pass i alla fall, eller hur?» frågade den gamle mannen.

»Jag erkänner», sade Quixtus, »att om jag skall betala alla skulder av egna medel, kommer jag sannolikt att råka i någon förlägenhet.»

»Och vad tänker du taga dig till, när du slagit igen butiken?»

»Då skall jag ägna mig mera uteslutande åt min favorit-sysselsättning.»

Den gamle mannen nickade och tömde silt glas.

»En tusan så förnäm och bildad sysselsättning, fri från all gemenskap med den förbaskade moderna krämarandan.»

Quixtus var högst belåten. Hittills hade hans farbror icke sett på hans antropologiska studier med synnerligen blida ögon. Han hade framlevat hela sitt liv som en godsägare på landet, skött sina jordagods på ett förträffligt sätt, byggt stugor, täckdikat åkrar, deltagit i rävjakter och skjutit allt vad som fanns att skjuta under olika årstider. För vetenskap och vetenskaplig bildning saknade han allt intresse. Det var därför så mycket mera tillfredsställande för Quixtus att höra honom så vänligt yltra sig om hans tilltänkta plan att hädanefter ägna sig åt forskningsarbetet. Besöket slutade på samma angenäma sätt som det börjat, och Quixtus återvände till London någorlunda styrkt för det eldprov, som låg framför honom.

Ända intill den stund då rannsakingen tog sin början, hade han endast mötts av hjärtligt deltagande från sina vänners sida och ett artigt bemötande från dem, med vilka han kommit i affärsberöring. Hans första sammanstötning med den hårda och skoningslösa världen skedde inför sittande rätt. Han stod i avplankningen för vittnena, ensam och ömkansvärd att skåda. Att han var en rättshaffens och i hög grad känslig man, betydde ingenting för domare och sakförare. Vid varje skarpt skott, de avfytrade mot honom, darrade han synbart. De voro i sin fulla rätt. Enligt deras mening förtjänade han att darra. Bakom deras juridiska personlighet fanns hos dem alla en annan hygglig och välvillig personlighet, och utom domstolen hade de alla mänskliga åsikter — men enligt deras juridiska mening ansågo såväl domare som båda sidors advokater, att Quixtus hade stor tur, som alls befann

sig på vittnesbänken — han borde ha suttit på den anklagades. Aldrig i tiden hade man förr hört talas om en så fantastisk och straffvärd vårdslöshet. Han visste inte det och det; det och det hade han icke tagit reda på; den och den transaktionen hade han hört talas om men aldrig förstått; han hade icke undersökt handlingarna i fråga etc. Allt vad Marrable förelade honom till underskrift tecknade han självfallet sitt namn på utan att se på det.

»Om herr Marrable kommit och lämnat er till underskrift en check på 20,000 pund, ställd till hans order på edra egna privata bankirer, skulle ni då ha under-tecknat den?» frågade advokaten.

»Ja visst», sade Quixtus.

»Varför det?»

»Jag skulle aldrig ha tittat på den.»

»Men förutsatt, att ni råkat kasta ögonen på vad som stod på checken, vad skulle ni då ha gjort?»

»Jag skulle ha tagit för givet, att det var något, som stod i samband med firmans legitima affärer.»

»Om detta är fallet», sade domaren, »anser jag, att män av er kaliber inte borde få gå lösa.»

Vilken anmärkning framkallade skratt bland domstolsledamöterna och uppväckte ett helvetiskt hat mot allt vad domare heter i Quixtus' hjärta.

»Kan ni giva domstolen något skäl, varför ni gjort er skyldig till en sådan brottslig vårdslöshet?» frågade advokaten.

»Det har aldrig fallit mig in att tvivla på min kompanjons redbarhet.»

»För ni med er denna barnsliga tro på den mänskliga naturen i alla livets förhållanden?»

»Ända tills nu har jag icke haft någon anledning att misstro mina medmänniskor.»

»Jag lyckönskar er till en för en praktiserande jurist så enastående erfarenhet», sade domaren syrligt.

Advokaten fortsatte:

»Jag vill göra er ännu en fråga. Förutsatt, att två eller tre främmande personer med hyggligt utseende komme och dukade upp för er en briljant historia och en av dem bad er lämna honom hundra pund som ett bevis på ert förtroende — skulle ni göra det?»

»Jag har inte för vana att inlåta mig med simpla främlingar», svarade Quixtus med en ryckning i läpparna.

»Vilket vill säga, att ni är en alltför lärd och hög herre för att inlåta er med jordens usla stoft?»

»Jag kan inte inlåta mig med er», svarade Quixtus.

Advokaten blev eldröd och förargad, då en skrattsalva följde, i vilken domaren instämde.

»Vittnet», sade den senare, »är inte alldeles så huvudlös, som han vill försöka inbilla oss, herr Smithers.»

Det enda slag, Quixtus hade varit i stånd att utdela, vändes sålunda mot honom själv. Advokaten, som ännu kände sig stucken av det oväntade sidohugget, gick mycket hårt åt honom, så att han vid slutet av förhöret steg ut ur vittnesbänken mindre som en människa än som ett svidande nervknippe. Han stannade kvar i domsalen intill slutet, likblek, med smärtfylld blick och en ryckning kring munnen som hos ett barn, som är på väg att börja gråta. Rannsakingen fortsattes. Det fanns inlet tvivel om brottsligheten hos den eländige uslingen på den anklagades bänk. Domaren avgav en sammanfattning av vad som förekommit i målet, och det var då, han sade de förkrossande ord om Quixtus, som upphetsade dennes nyväckta hat mot lagkarlar till den grad, att hans öppna och välvilliga själ därav omtöcknades. Juryn avgav sitt utslag utan att lämna salen, och Marrable blev vid sextio års ålder dömd till sju års straffarbete.

Quixtus lämnade domsalen, huvudyr och nedbruten. I korridoren mötte han Tommy, som tog hans arm, ledde honom ned på gatan och hjälpte honom upp i en droska.

Tommy hade icke velat närvara vid rättsförhandlingarna, enär han var en ung gosse av vek och känslig natur.

»Du måste rycka upp dig, morbror Efraim», sade han till den tyste, bleke mannen vid sin sida. »Allt reder sig nog, skall du se. Vad du nu närmast behöver, är en ordentlig, stark konjaksgrogg.»

Quixtus smålog matt.

»Ja, det tror jag verkligen, du har rätt i», sade han.

Några minuter senare övervakade Tommy i matsalen i Russel Square intagandet av den föreskrivna medicinen och såg triumferande på Quixtus, när denne satte från sig det tömda glaset.

»Se så där, ja! Det där kommer att krya upp dig. Konjak är en ypperlig medicin.»

Quixtus räckte honom handen.

»Du är en snäll gosse, Tommy. Tack skall du ha, för att du kom och hämtade mig. Nu mår jag alldeles bra igen.»

»Tror du inte, att jag kan vara dig till någon nytta, om jag stannar kvar? Du är bra ensam här.»

»Jag har en hel låda med fornsaker från Dordogne-dalen, som jag inte öppnat än», sade Quixtus. »Jag har sparat den till i kväll, så att det är ingen fara för att jag skall känna mig ensam.»

»Nå, laga då först, att du får en god middag och en butelj champagne.»

Efter vilket förståndiga råd Tommy litet motvilligt avlägsnade sig.

Just som Clementina satte sig ned vid middagsbordet, kom Tommy inrusande utom sig av vrede och med en hopskrynkad aftontidning i handen.

Hade Clementina läst referatet av domstolsförhandlingarna? Vad var hennes åsikt därom? Hur kunde man våga säga dylika saker om en högsint och hederlig man? Advokaterna å båda sidor voro en skam för advokatståndet, domaren en vanära för sitt ämbete. De borde

inte få trampa Guds gröna jord. Man borde skjuta dem vid första lägliga tillfälle. Ute i västern skulle de inte sluppit levande ut ur domsalen. Hade han levat under en mindre förkonstlad tidsålder eller i ett mera primitivt samhälle, skulle den unge paladinen gått ut och anställt blodbad på dem mitt i skötet av deras familjer. Lyckligtvis var allt, vad han nu kunde göra för att tillfredsställa sin hämnd, att slita tidningen mitt itu, kasta den på golvet och trampa på den.

»Känner du dig bättre nu?» frågade Clementina, som ganska kallt lyssnat till hans stormande utbrott. »Sitt ner i så fall och tag dig en bit mat.»

Men Tommy ville ingenting ha. Han var alltför upprörd att kunna äta. Hans unga sinne uppreste sig mot orättvisan i världen, och han törstade efter sympati.

»Säg då, att du finner det avskyvärt!»

»Allt vad som har mod lagen att göra, är avskyvärt», sade Clementina. »Du bör akta dig för att komma i rättvisans klor. Var snäll och räck mig potatisen.»

Tommy räckte henne fatet.

»Jag tror, ditt hjärta är hårt som sten, Clementina.»

»Var så god och tro, vad du vill», svarade hon buttert. Och hon ville icke säga något mera, ty i vad hon trodde vara sitt hjärta, var hon ense med domaren.

FJÄRDE KAPITLET.

Quixtus böjde ännu huvudet över firman Quixtus & Sons vanärade grav, när det andra åskslaget föll. Den offentliga skandalen hade djupt gripit hans av naturen för enstörighet anlagda sinne och kommit honom att draga sig tillbaka i sträng avsöndring från världen. Sitt ordförandeskap i Antropologiska sällskapet avsade han sig.

Styrelsen sammanträdde och vägrade enhälligt att godtaga avsägelsen. Man tillskrev honom i sådana ordalag, att han icke kunde annat än tillmötesgå dess önskan, att han skulle kvarstå. Tills vidare infann han sig emellertid ej på sällskapets sammanträden. Alla hans vänner inom den lärda världen uttalade öppet sitt vänliga deltagande i hans prövning, men detta snarare sårade än tröstade honom. Han besvarade för formens skull artigt de brev, han mottog, men hans dörr förblev stängd för alla, som personligen infunno sig för att visa honom sitt deltagande.

Till och med Clementina, som ångrade sin ovänlighet och tyckte synd om den ensamme och hjälplöse stackars mannen, satte på sig någonting rysansvärt, som en gång liknat en hatt, och tog omnibusen till Russell Square där hon emellertid ej blev mottagen. Detta avvisande väckte på nytt hennes harm, och hon uttryckte ganska oförbehållsamt sin mening om Quixtus. Men Quixtus ryggade tillbaka för att råka henne såväl som alla andra, ja, till och med sina tjänare. Dessa senare avskedade han allesammans med undantag av hushållerskan, fru Pennycook, som alltsedan hans hustrus död intagit en högtbetrodd ställning i huset, och ett slags kvinnlig tjänstemande av enklare typ, som gick till och från och som såg ut att av idel ödmjukhet vilja liksom ursäkta sig för sin oförmåga att pressa sig genom väggen, då han händelsevis gick förbi henne.

Han sade, att då han icke visste, vilka förändringar som komme att inträffa i fråga om hans ekonomiska omständigheter, vore det bäst att iakttaga sparsamhet. Han stängde därför av större delen av det stora huset och fann ett sjukligt behag i de inskränkningar, han ålade sig. Om dagarna uppehöll han sig i sitt museum, som låg åt gårdssidan, intog sina måltider i ett litet mörkt rum strax ovanför kökstrappan och bytte ut sin präktiga sängkammare mot ett mörkt och dystert litet rum, som låg intill museet. När en man förmåler sig

med olyckan, är det ursäktligt, om han i första hänförelsen begår en del överdrifter.

Endast om tisdagskvällarna slogos dörrarna upp till matsal och förmak och han mottog som förut sina tre vänner Huckaby, Vandermeer och Billiter. För dem var han densamme, och han log mot dem som vanligt. Ja, han kände rent av en nyväckt sympati för dem. Han hade nu liksom de fallit offer för ett oblitt öde. Också han hade nu råkat ut för mänsklighetens bedräglighet och ondska. Följden blev, att de tre vännerna funno en större gåva än vanligt i sina överrocksfickor.

Det fanns likväl tillfällen, då Quixtus tröttnade på och fann sitt museum enformigt, då han inte kände något intresse för den schlesiska huvudskallen från kvartärperioden eller halsbandet, som burits av en dam under bronsåldern, utan längtade efter de saker, som lågo hans egen tid närmare och kunde bringa honom ett budskap från våra dagars liv och verksamhet. Han brukade då antingen taga sig en promenad eller, om vädret var olämpligt, begiva sig på upptäcktsfärd genom de tillhommade rummen. Häri fann han ett barnsligt nöje. Så är det med oss alla. Om vi stänga av och täcka för fönsterna i ett rum och breda skynken över möbler och taylor, så att det ser ut som ett bårhus för underliga djur, glömma bort det för en tid och sedan åter komma dit in, skola vi erfara en förnimmelse av något hemlighetsfullt, vilken småningom förbytes i en glad känsla vid återseendel av de en gång förtroliga föremål, som nu äga nyhetens behag. De bortglömda tavlorna på väggarna, de kringspidda småsakerna på borden, böckerna på golvet hava alla liksom en mild förebråelse att framställa till oss. En gammal tidning, lindad om en kudde, en gång för flera år sedan öppnad av ivriga händer och försedd med rubriker om uppskakande världshändelser (nu så utslitna och föråldrade), blir för oss någonting djupt rörande. I lådorna ligga gammalmodiga kläder, som

vi gömt av någon okänd anledning, minnesgåvor, förfärdigade av vänliga händer, aldrig begagnade men väl bevarade, urblekta gardiner, som aldrig mera skola hängas upp — tusen gamla småsaker, som tala till vår känsla, ända från lackstumpar till omsorgsfullt upplindade segelgarnståtar. Några av lådorna äro tomma, och från dem utströmmar en svag lavendeldoft, mättad med minnen av vad som varit, men icke längre är.

Det var ett stort och gammaldags hus, som tillhört hans far före honom. Han var född där, och det var fullt av minnen. Längst inne i ett mörkt skåp på ett vindskontor fann han en glasburk, som undgått generationers av husjungfrur uppmärksamhet eller väckt deras räddhågade vördnad. Den var överbunden med ett pergamentspapper, på vilket stod skrivet med hans mors stil: »Plommonsylt». Hans mor hade varit död i tjugufem år.

I en vrå i ett annat vindskontor stod en gammal sälskinnskoffert, som den modigaste man bland Quixtus' samtida skulle dragit sig för att släpa med sig på en resa. Den innehöll en samling brev till hans farfar, gamla daguerrotypier och fotografier av stela, stirrande, urblekta varelser, som längesedan gått till en annan (och låt oss hoppas) bättre värld med smakfullare klädesmod. Där fanns också en illa målad miniatyr på elfenben av ett rödkindat barn. På miniatyrens baksida stod: »Min son Matthew, två år och sex månader gammal.» Kunde den gamle hopskrumpne, giktbrutne mannen med sina tusentals rynkor, den gubbe, Efraim nyss besökt, någonsin ha haft en avlägsen likhet med detta porträtt? I skinnkofferten låg också en pistol med en vidfästad lapp på vilken stod: »Buren av min far i slaget vid Waterloo.» Det var den gamle mannen, som levat tills han blev hundrafyra år. Varför hade denna familjerelik legat gömd här under hela denna tid?

Ju längre han sökte i vinklar och vrår, dess mera stegrades hans intresse för de upptäckter, han gjorde.

På de mest oväntade gömställen påträffade han minnen ur sitt eget förflutna liv. I en låda fann han en bunt skolbetyg. Han öppnade den på måfå, och hans blick föll därvid på en anmärkning av klassföreståndaren längst nere på ett betyg: »Flitig men opraktisk. Det tycks omöjligt att väcka någon ambition hos honom eller ens någon ansvarskänsla.» Han log litet vemodigt och stack betygsbunten i fickan i avsikt att söka förvärva litet ytterligare självkännedom. Han fann vidare en hop räkningar från universitetstiden i Cambridge, ombundna med ett rött snöre, ett trasigt mikroskop, ett cirkelbestick, en anteckningsbok med av honom själv författade ungdomsdikter, efterhärminingar av Keats, Tennyson, Shelley och Swinburne, som på den tiden alla trängts i hans hjärna, en maläten studentmössa från Heidelberg etc. etc. Ah! qu'ils sont loin ces jours si regrettés!...

Efter hans hustru funnos också nästan bortglömda relikter. I en ekkista fann han ett par små skor av ljusrött siden, ställda helt rörande ovanpå ett silkespapper, som var brett över de underliggande klänningarna. Nyckeln satt i låset. Quixtus stängde vördnadsfullt igen locket, låste kistan och stack nyckeln i sin ficka. Han hade varit gift i fem år — år av lugn och stilla lycka. Hans Angela hade varit en älsklig, renhjärtad varelse. Hennes lilla kabinett i andra våningen hade stått oanvänt alltsedan hennes död och var lämnat i samma skick som medan hon levde. Lakanen, som voro bredda över möblerna, och den vemodsmättade stämning, som härskade därinne, gjorde luften där mera spöklik än i andra, likgiltigare rum. Hennes sykorg stod kvar vid fönstret. Han öppnade den och fann, att där ännu lågo kvar en trådrulle och en nålbok, full med rostiga synålar. På väggen hängde ett förstorat porträtt av honom själv vid trettio års ålder. Han hade ej så insjunkna kinder då som nu, och hans hår hade icke ännu glesnat uppe på hjässan. Ett akvarellporträtt av Angela hängde över skriv-

bordet, där hon brukade skriva ut sina matsedlar eller bry sitt vackra huvud med hushållsräkenskaperna.

Quixtus drog upp rullgardinen för att tydligare kunna urskilja dragen. Ja, porträttet var likt henne. Det var hennes mörka hår, hennes spåda gestalt, hennes milda bruna ögon. Där var också den lilla gropen i hakan... Han kom mycket väl ihåg den, men märkvärdigt nog spelade den ingen roll i den bild av henne, han brukade se för sin inre blick. Han fann nu en vemodig glädje vid att återse den lilla gropen... Försjunken i tankar fällde han ned den sluttande klaffen på skrivbordet och drog ut de långa smala lådor, som nedtill uppbar den. De voro alla tomma. Han kom nu ihåg, att han själv tömt dem, då han gjorde upp Angelas affärer efter hennes död. Han sköt åter upp klaffen och sköt in först den långa högra lådan och därpå den vänstra. Någonting tog emot. Han försökte draga ut den igen, men den satt fast. Med en tvär knyck lyckades han få den loss och fann då, att hindret varit ett brev, som fallit ned bakom lådan och varav ett hörn vikit sig över kanten. Han drog fram brevet och stängde med ett vemodigt leende lådan, glad att ha funnit ett nytt minne efter Angela — antagligen någon liten förtrolig brevlapp från en väninna eller kanske från honom själv. Han gick fram till dagsljuset med den.

»Min dyrkade, hjärtans allra käraste och tillbedda ängel»... så började brevet. Helt förbryllad stirrade han på orden, som han såg framför sig. Helt säkert skulle han aldrig i sina vildaste fantasier kunnat uttänka en sådan överskrift på ett brev. Dessutom var stilen icke hans. Han vände hastigt om arket och kastade en blick på slutorden: »Gode Gud, vad jag älskar dig! Will.»

»Will»? Will Hammersley? Ja, stilen var hans. Vad betydde då detta? Quixtus drog djupt efter andan och

stod ett ögonblick orörlig och såg ut genom fönstret på den öppna platsen där framför med ögon, som ingenting sågo. Till sist läste han brevet. Sedan kramade han ihop det och stoppade det i fickan, varefter han som en drucken raglade ut ur rummet, nedför trappan och in i sitt museum. Där kastade han sig i en stol och satt där i timmar och stirrade framför sig, förlamad av bestörtning och förskräckelse.

Klockan fem kom hushållerskan in med tebrickan. Han ville icke ha något te. Klockan sju kom hon tillbaka. Det stora rummet var då endast upplyst av glödhögen i spiseln.

»Nu ha herrarna kommit», anmälde hon.

Quixtus hade glömt, att det var tisdag.

Han reste sig mödosamt.

»Det är bra», sade han.

Strax därpå genomlades han av en rysning och erfor en oöfvervinnlig själavånda. Nej, det var omöjligt för honom att kunna träffa någon människa i kväll.

»Var snäll och framför mina hälsningar och ursäkter till herrarna», ändrade han sig. »Säg, att jag inte mår bra och att jag därför omöjligt kan deltaga i middagen. Se till, att de som vanligt få allt, vad de önska.»

»Ja. Men doktorn själv då? Vad får jag komma hit med? Jag är ledsen, att doktorn är sjuk.»

»Jag vill ingenting ha», sade Quixtus barskt. »Ingenting alls. Och var snäll och stör mig inte vidare.»

Fru Pennycook såg på honom litet förvånad. Hon hade aldrig hört honom tilltala någon i en sådan ton. Det hade troligen ingen annan heller.

»Om det inte blir bättre till i morgon bittida, är det allt bäst att skicka efter doktorn.»

Han vände sig om i stolen.

»Gå er väg, säger jag. Gå på ögonblicket. Låt mig vara i fred.»

Längre fram på kvällen vred han upp det elektriska

Ljuset, gick som en sömngångare nedför trappan till hallen och lade sin vanliga frikostiga gåva i fickorna på de välbekanta, luggslitna tre överrockarna. Sedan återvände han till sitt museum.

Den ansträngning, han underkastat sig, hade verkat återuppväckande på hans tankeförmåga. Han började fundera. Han hade icke känt sig riktigt frisk på sista tiden. Det fanns något, som kallades synvillor, och för sådana brukade personer, som voro nedbrutna av någon stark själsspänning, understundom vara utsatta. Det vore bäst, att han läste om brevet ännu en gång. Han tog upp det hopknycklade papperet ur fickan, slätade ut det och läste det om igen.

Nej, han hade icke misstagit sig. Här stod i tydliga ordalag hela historien om förräderi och trolöshet, om en brottslig och triumferande lidelse. Hans hustru Angela och hans vän Will Hammersley — den enda kvinna och den ende man, för vilka han någonsin hyst några varmare känslor. Ett minne slog honom plötsligt. Hur många gånger hade han icke själv anförtrott sin hustru åt Hammersleys vård?

»Gode Gud!» utbrast han och slog sig för pannan med sin knutna hand. »Gode Gud!»

Det andra åskslaget hade fallit.

Inemot midnatt hördes en hård knackning på dörren. Förskräckt vid det oväntade bullret ropade Quixtus:

»Vem är det? Vad är det, som står på?»

Dörren öppnades och Eustace Huckaby kom högtidligt inklivande i rummet. Hans rufsiga hår stod på ända som kammen på en kakadua, hans valtniga ögon glittrade, och han drog i sitt stripiga skägg.

»Lessen att höra, att du ä' krasslig, gamle gosse. Kom för att höra, hur de' ä' me' dej.»

Quixtus reste sig upp med ett nytt, ovanligt uttryck av barskhet i sitt ansikte och gick emot den ovälkomne gästen.

»Huckaby», sade han, »du är drucken.»

Huckaby skrattade och vinkade protesterande med handen, varvid han var nära att förlora balansen.

»Nä'ä»; sade han. »Ja' ä' visst inte drucken. Di andra, dom ä' fulla som kajor — de' ä' därför di inte kunde komma å hälsa på dej. Di ä' just inte den slags folk, ja' varit van att umgås me'. Ja' ä' en akademiskt bildad — alldeles som du Quishtus. De' va' ju ja', som hittade på mottot för vår klubb — eller va'? Procul, O procul este profani. De' ä' latin, de'. Di andra två kräken kan inte ett ord latin — okunniga kräk, de' ä' va' ja' kallar dom.» Här sjönk Huckaby ner i en stol. »Ja' ä' fasligt törstig. Har du nånting att ge mej att dricka, gamle gosse?»

»Nej», sade Quixtus. »Och om jag hade något, skulle jag inte ge dig det.»

Den druckne mannen började dystert grubbla över denna grymma förklaring. Men plötsligt hickade han till, och hans ansikte klarnade.

»Hör på, gam-le vän...»

Quixtus avbröt honom.

»Är det kanske din mening att tala om, att de båda andra äro lika druckna som du?»

»Fulla som kajor — du kan själv gå ner — å se.»

Han kastade huvudet tillbaka och brast plötsligt ut i ett högt skratt. Men han hejdade sig strax och sade med djupt allvar:

»Jag får be dig om ursäkt, Quishtus. Deras uppförande ä' en skam för mänskligheten.»

»Ni tre ha under många år ätit middag här en gång i veckan och ingen har ännu gått ifrån detta hus berusad. Och nu vid det första tillfälle, då jag lämnat er ensamma — och det var verkligen omöjligt för mig att komma ner till er i kväll — begagna ni er av min frånvaro och...»

Huckaby reste sig mödosamt upp och försökte lägga

sin hand på Quixtus' axel men hejdade sig och lade den i stället på en låda, som var fylld med varjehanda förhistoriska föremål.

»De' ä' just de', ja' ville förklara för dej. Di ä' riktiga kråk, gamle vän — rejäla kråk — bara magar å inget hjärta. Ja' ä' en akademiskt bildad man liksom du — från Corpush Christi College i Cambridge... Di ä' inga passande vänner, ser du. Di ä' fyllkajor. Men ja' ä' inte alls full. Ja' ä' alldeles nykter. Ja' ska säga dej...»

Quixtus tog honom i armen.

»Jag tror, det är bäst, att du ger dig i väg nu, Huckaby.»

»Nä-ä. Skicka i väg dom andra. Ja' ä' din vän, Quishtus», sade han och höll upp ett darrande pekfinger. »Ja' vill säga dej en sak. Ja' ä' en akademiskt bildad man liksom du, å ja' frågar inte efter hur pass du lagt dej till me'. Ja' ä' din vän, Quishtus. Di andra, di sa', att om de' funnes nån rättvisa i världen, skulle du fått krypa i kurran, du me'.»

Quixtus tog den utmärglade, försupne mannen i axlarna och skakade honom.

»Vad tusan menar du med det där?»

»Akta — akta — så du inte stjälpes opp den goa middagen», sade Huckaby och slingrade sig undan Quixtus grepp. »Du vill inte tro, att ja' ä' din vän. Van å Billiter säga, att du va' i maskopi med den där Barable — eller Paramour — eller vad han nu heter — hela tiden. Ja' frågar inte en smul efter, om du slagit dej i slang me Parachute — de' angår inte mej. Jag överger dej inte, ja', Eustace Huckaby, filosofie magister från Corpush Christi College i Cambridge. Här har du min hand på de'.»

Han räckte ut sin hand, men Quixtus gav inte akt därpå.»

»Ni tre ha alltså inte nöjt er med att dricka er fulla

vid mitt bord, utan ni ha också baktalat mig — på det nedrigaste baktalat mig.»

Han gick till dörren och slog upp den på vid gavel.

»Jag tror, att det är på tiden nu, att vi gå ned till de andra, Huckaby.»

Huckaby vacklade mödosamt nedför trappan, muttande för sig själv om »kråk», om »Parable» och »Parachute» och vände sig gång på gång om för att försäkra, att inga omständigheter i världen skulle inverka på hans oförgängliga vänskap för Quixtus. Till sist uppnådde de matsalen.

Huckaby hade icke överdrivit saken, när han skildrade de båda andras tillstånd. Billiter låg tillbakalutad i sin stol med utspärrade ben samt rock och väst betäckta med cigarraska. Hans skalliga huvud var prytt med den avskurna konen av en ljusskärm, som Huckaby på skämt satt på honom. På en utomstående skulle hans anblick möjligen ha verkat löjeväckande, men Quixtus fann den uteslutande vidrig. Billiter stirrade med slö blick på Vandermeer, som bittert grät, emedan han icke ägde någon i världen, som höll av honom. Vid åsynen av Quixtus försökte Billiter att resa sig upp men sjönk tungt tillbaka på stolen, varvid ljusskärmen föll av hans huvud. Han mumlade några hesa och osammanhängande ord om att det var den förbaskade gikten i fotlederna, som ansatte honom igen. Därpå yttrade han en önskan om att taga sig en lur. Vandermeer tittade gråtmilt upp.

»Ingen i hela världen, som håller av mig», jämrade han sig och försökte slå i vin åt sig ur en tom karaff. Den slant ur hans hand och krossade ett glas. »Inte en enda droppe kvar att trösta sig med ens», sade han.

»Otäckt, eller va'?» lickade Huckaby.

Quixtus blickade med vämjelse från den ene till den andre. Människosläktet var upprörande. Han vände sig till Huckaby och sade rysande :

»För Guds skull, befria mig ifrån dem.»

Huckaby tog en överblick av de båda kamraterna och sade med kännarmin:

»Kan inte gå, di kräken. Måste ha droskor.»

Quixtus gick ut och öppnade ytterdörren och visslade på ett par droskor från närmaste hållplats. Med Huckabys och droskkuskarnas hjälp, vilka senare han måste muta med ansenliga drickspengar, för att de skulle köra hem de båda uslingarna, lyckades man slutligen få in dem i sittande ställning i var sitt åkdon. Så snart droskorna rullat bort, räckte Quixtus Huckaby hans ytterrock.

»Du är tillräckligt nykter för att kunna gå hem», sade han och hjälpte honom på med rocken. »God natt.»

På tröskeln vände sig Huckaby om.

»Kom väl ihåg — ja' bryr mej inte en förbaskad smul om vad en god vän har gjort för fuffens. Behöver du en hjälpsam hand, så kom till mej, en akademiskt bil...»

Quixtus stängde dörren mitt för näsan på honom och hörde ingenting mera.

Dessa tre män voro hans vänner — dessa män, som levat av hans gåvor; som under årtal för att komma i åtnjutande därav lagt band på sin skurkaktighet och sitt hyckleri. Detta var de män, för vilka han gjort sig så mycken möda, dessa försupna uslingar, dessa hundar, dessa lumpna, bakdantande kanaler! Han vämjdes djupt in i sin själ. Han stannade ett ögonblick i dörren till matsalen och betraktade scenen för deras dryckeslag. Överallt spår av utspillt vin och kaffe samt skärvor av sönderslagna glas. En brinnande cigarrstump hade bränt ett stort brunt hål på duken. Han tänkte sig med bitterhet den vidriga scenen. Om han suttit med vid bordet, skulle det varit idel släta ansikten, artigt uppräklade, avvärjande händer, då portivnet för andra gången gick laget runt, samtal om litteratur, religion med mera sådant och därpå vid avskedet viskade välsignelser och varma

handtryckningar. Och hela tiden skulle förtälets gift legat på lur i djupet av deras hjärtan och dryckenskapslastens demon rasat inom dem och förbannat honom för hans besvärande närvaro.

»De skrymtaktiga kanaljerna!» mumlade han, när han gick tillbaka till sitt museum. »De skrymtaktiga kanaljerna!»

Och med en åtbörd av vrede och avsmak stack han båda händerna djupt ned i rockfickorna. Hans knogar kommo därvid att snudda vid det hopskrynkade brevet. Han kände sig nära att svimma och grep om trappledstången för att icke falla. Det ringare bedrägeri, som nyss avslöjat sig inför hans ögon, hade för en stund undanskymt det större, för vilket han varit ett offer.

»Gode Gud!» utbrast han. »Har då hela världen vänt sig emot mig?»

Ännu var olyckligtvis icke måttet rågat för honom.

FEMTE KAPITLET.

»Till min brorson Efraim Quixtus testamenterar jag för hans själs bästa mitt vinnederlag och besvär honom att bruka det med omsorg, flit och eftertanke, övertygad som jag är därom, att en god vinkännare är eller är på väg att bliva, vad min brorson icke är: en människokännare och en skicklig affärsman.»

Quixtus stirrade på de satiriska orden, som voro skrivna med Matthew Quixtus' spetsiga och pedantiska stil och vände sig blek av häpnad till juristen, som utpekade dem för honom.

»Är detta det enda ställe, där jag är nämnd i testamentet, herr Henslow?» frågade han.

»Ja, beklagligt nog, doktor Quixtus. Ni kan själv

förvissa er därom», sade han och räckte Quixtus dokumentet.

Matthew Quixtus hade testamenterat stora summor till välgörande ändamål, mindre summor till gamla tjänare, vinet till Efraim och resten av sin egendom till en Quixtus, som Efraim endast kände genom hörsägen och som i trettio år varit bosatt i New York. Tommy Burgrave, med vilken den avlidne alltid stått på god fot, var icke ens nämnd i testamentet. Men Matthew Quixtus hade för många år sedan blivit oense med sin systerdotter, Tommys mor, då denna gifte sig med en fattig man. För att göra honom rättvisa måste medgivas, att han aldrig lovat gossen någonting. Testamentet var daterat några veckor tillbaka och var bevitnat av taffeltäckaren och kusken.

»Jag vill nämna för er, doktor Quixtus, att ända till vi funno detta kuvert, hade jag ingen aning om att er farbror skrivit ett nytt testamente. Jag hade med mig hit det gamla, som jag själv satt upp och förvarat i kassakistan på mitt kontor i femton år. Om jag undantar några små obetydliga donationer, var ni, som ni torde veta, där insatt som universalarvinge. Vad som nu hänt, bedrövar mig på det djupaste.»

»Låt mig se ännu en gång vilken dag det är daterat», sade Quixtus.

Han lade handen över ögonen och försjönk i tankar. Testamentet var skrivet dagen före hans sista besök hos farbrodern.

Det telegram, som meddelade underrättelsen om Matthew Quixtus' plötsliga död, hade kommit likt en ljusglimt till hans själ, som under veckor varit inhöljd i hopplöst mörker. Det väckte honom så att säga till medvetande om den yttre världen. En uppriktig tillgivenhet för den gamle mannen hade blivit en hemvan känsla hos honom. Det var smärtsamt att tänka sig, att han icke längre fanns bland de levande. Som

Quixtus dessutom alltid omedvetet sett på döden med ett barns ögon, kände han sig för farbroderns egen skull mycket ledsen över hans bortgång. Känslor av medlidande, ömhet och saknad började åter vakna till liv i hans domnade själ. Han reste genast till Devonshire, och när han kom till Croxton, stod han och såg på det rynkiga, vaxgula gamla ansiktet, tills tårarna stego upp i ögonen på honom.

Han hade skickat bud på Tommy Burgrave, som utom honom själv var farbroderns ende kvarlevande släkting i England, men denne hade icke kunnat infinna sig. Han hade förkylt sig, då han målat ute i det fria, och låg nu till sängs i en lindrig lunginflammation. Quixtus var ensam i det stora huset. Med Henslows tillhjälp vidtog han nödiga anordningar för begravningen. Den gamle mannen fördes till sitt sista vilorum på Croxtons tysta kyrkogård. Halva provinsen infann sig för att bevisa den döde den sista tjänsten och skaka hand med Quixtus. Denne återvände därpå till det stora huset, och testamentet upplästes i närvaro av en eller två av de gamla tjäarna.

Det var daterat dagen före hans sista besök hos farbrodern. Det hade varit skrivet, undertecknat, bevittnat och förseglat och legat i en stängd låda i biblioteket hela tiden, medan hans farbror hälsat honom välkommen, smickrat honom och visat honom all möjlig vördnad och aktning. All denna vänlighet och artighet hade varit idel falskhet. Den gamle mannen hade gjort honom till var mans gäck och åtlöje.

Efraims blå ögon fingo ett hårt uttryck, och han vände sig åter till lagkarlen med kall och känslolös min.

»Jag fruktar», sade Henslow, »att det är omöjligt att få testamentet upphävt på grund av — låt oss säga ålderdomsskröplighet å testators sida.»

»Min farbrors alla själsförmögenheter voro i besittning

av genomträngande skärpa, när han skrev det, och tillika av den skoningslösaste grymhet.»

»Det var ett hjärtlöst narrspel», medgav advokaten.

»Om ni vill göra mig en tjänst, herr Henslow, så var god och säg till någon av tjänarna att packa min kappsäck och skicka den till min adress i London. Jag beger mig nu till järnvägsstationen.»

Advokaten tog upp och såg på sin klocka och räckte därpå ut handen för att hålla kvar Quixtus.

»Det finns intet passande tåg på två eller tre timmar.»

»Om tåget också kryper fram med snigelfart, föredrar jag det framför att stanna ett ögonblick till i detta hus», sade Quixtus.

Han gick ut ur rummet och lämnade huset. Från stationen avsände han ett telegram till sin hushållerska, som icke väntade honom hem på ännu två eller tre dagar, och tog därpå efter någon väntan första tåg — ett långsamt tåg — tillbaka till London.

Den hårt prövade mannen slog sig ned i ett hörn av kupén, där han förblev sittande orörlig och grubblande. Alla de hemsökelse, som drabbat honom, voro väl ägnade att skaka hans tro på mänskligheten i dess grundvalar och omhölja den med ett avgrundsligt mörker. Plötsligt, som efter en förut uppgjord plan — liksom vi veta, att fallet var med hans föregångsman i landet Uz — hade olycka efter olycka drabbat honom och uppenbarat för honom människoslåktets hela låghet, falskhet och grymhet. I hans ögon tycktes dessa ha visat sig vara mänsklighetens mest utmärkande egenskaper. Hade de ej uppenbarat sig för honom icke såsom enstaka, tillfälliga företeelser utan sorgliga, stadigvarande drag i de personers karaktärer, som stått honom närmast i livet — Angela, Will Hammersley, Marrable, Huckaby, Vandermeer, Billiter och Matthew Quixtus? Om dylika avskyvärda drag voro gemensamma för alla dessa, voro de helt

säkert utmärkande även för alla övriga Adams söner och döttrar.

Här framställde sig den stora, förbryllande frågan: Varför skulle han, Efraim Quixtus (såvitt han själv kunde döma), vara så olik det övriga människosläktet? Varför hade låghet, falskhet och grymhet hittills varit lika främmande för hans natur som någon utpräglad böjelse för dråp eller mordbrandsanläggningar? Varför hade icke även han blivit utrustad med dessa egenskaper, som tycktes tjäna andra dödliga till vapen i den för alla gemensamma kampen för tillvaron? Han kunde icke finna något svar på sin fråga. Att han saknade dem, låg i öppen dag. Att avsaknaden därav dragit över honom olyckor och prövningar, var också påtagligt. I stället för att vara rustad med låghetens dolk, grymhetens svärd och falskhetens sköld hade han kämpat med dygdens och tillitens oskyldiga vapen. Om han varit rustad, som han borde, skulle han ha varit i stånd att överlista Marrable i dennes eget hemliga spel, hållit sin hustru i kysk och hälsosam fruktan för hans svartsjuka, för länge sedan låtit Vandermeer och Billiter dra åt helvetet, dit de egentligen hörde, invaggat sin farbror i den falska föreställningen, att han vore en tusan till karl och nu stått med flaxande vingar och hoverat sig på världens stora dynghög.

Men han hade varit hopplöst underlägsen i striden. Vem som än påtagit sig ansvaret att rusta ut honom för livets strid, hade han gjort sig skyldig till en ofattlig försumlighet. Men till vem skulle han vända sig för att få bristen avhjälpt? Människorna bedja en okänd Gud att göra dem goda, men det skulle vara idiotiskt såväl som hädiskt att be honom göra någon människa ond. Hur skulle man då på bästa sätt förskaffa sig de viktiga egenskaperna låghet, falskhet och grymhet och rusta sig därmed? Kanske kunde djävulen vara behjälplig därmed? Men vi äro nu för tiden så realistiskt och så vetenskapligt

bildade, att icke ens Quixtus med sitt okonstlade barnahjärta kunde riktigt tro på djävulens existens. Om han levat i medeltiden (fantiserade han dystert) kunde han ha ritat cirklar, pentagram och andra mystiska figurer på golvet och uttalat besvärjelseformler, och hela helvetets härskara skulle stått till hans förfogande, Satan, Lucifer, Mefistofeles, Asmodeus, Samiel, Asael, Beelsebub, Azazel...

Otåligt tvang han sina tankar från de fantastiska avvägar, på vilka de förirrat sig, tillbaka in på hans själs allt mera tätande gungfly. Tåget skramlade långsamt framåt och stannade allt emellanåt vid vackra anhaltstationer, där rödkindade lantbor med klumpigt sätt och djupa röster muntert pratande skyndande förbi Quixtus' fönster till eller från sin tredje klass vagn, eller vid bullersammare och bråkigare stationer i stora städer. Då och då kom någon välklädd resande och inkräktade på hans ensamhet mellan en eller annan station. Men Quixtus satt i sitt avlägsna hörn utan att se eller höra någonting, dystert ruvande på människosläktets låghet, falskhet och grymhet. För honom var det slut med kärlek, tillit och vänskap. När tanken på de personer, som ännu visat sig trofasta mot honom, dök upp för hans förmörkade sinne, förbannade han dem i sitt hjärta. De voro lika fördärvade som alla de andra. Att de ännu ej blivit avslöjade i all sin nedrighet, visade blott, att deras förställningskonst var så mycket större. Han ville inte vidare ha något att göra med någon av dem.

Om Quixtus varit en mera hellehrad man och utrustad med förmågan att i glödande ordalag giva uttryck åt sina känslor, borde han ha överträffat Timon av Athén i sin förkastelsedom över människorna. Det måste vara en lättnad för en person i en sinnesstämning lik hans att stå upp och med våldsamma ålbörder giva luft åt all sin vrede och bitterhet över vänners falskhet och otacksamhet. Men Quixtus, som icke ägde ordets gåva, hade ingen sådan tröst. Han skulle knappast varit i stånd att under någon form

giva uttryck åt den fasa, det hat och ve, som sönderslet hans inre. Medan tåget alltjämt rullade vidare, tycktes honom orden »Missgärningen skall bli min arvedel» inflätade i maskinens rytmiska dunkande, och han hörde dem dovt och entonigt genljuda i sina öron.

Hittills hade han icke tänkt ut någon plan för sin framtida ställning till livet. Hans enträgna åkallan av det onda var endast ett slagord, påfunnet av hans överretade hjärna, och hade ingen verklig betydelse. På sin höjd motsåg han framtiden som en period, fylld av passiv människofientlighet och misstänksamhet. Ännu rörde sig icke inom honom någon önskan att omsätta dessa känslor i verksamhet. Å andra sidan liknade han icke Job däri, att han efter första raden av hemsökelse rev sönder sina kläder, rakade sitt huvud och bar sina motgångar med from undergivenhet.

Tåget kom fram en timme försenat, som långsamma tåg ofta göra, och klockan var nära halv tolv, när Quixtus kom hem till Russel Square. Han öppnade ytterdörren med sin patentnyckel. Hallen låg, mot vanan, i mörker. Han vred upp det elektriska ljuset och såg, när han vände sig om, att brevlådan icke blivit tömd. Mekaniskt tog han fram breven och såg på utanskriften. Bland breven befann sig även det telegram, han avsänt från Devonshire.

Till och med en man, som är ett rov för den djupaste andliga nöd, har behov av föda, och när han finner, att ett telegram med order om kvällsvard (ty hans hemkomst var öfverräknad) icke blivit öppnat, torde han vara ursäktad, om han erfar rent materiell misräkning och förtret. Hans hushållerska, fru Pennycook, måste ha begagnat sig av hans frånvaro för att laga sig en ledighet. Men vad rätt hade hon att laga sig ledigt och lämna huset obevakat vid denna tid på dygnet? Om hon kommit hem, skulle hon nämligen nödvändigtvis hava tändt ljuset i hallen och tömt brevlådan. Han motsåg med förargelse utsikten att

få nöja sig med kax och en whiskygrogg i det lilla gårdsrummet, där han brukade intaga sina måltider.

Han gick med långa steg genom gången, som ledde till kökstrappan, och öppnade dörren till sin studerkammare. Ett klart ljussken mötte hans ögon och strax därpå en annan anblick — fru Pennycook djupt insomnad i en länstol med två tomma kvartsbuteljer champagne och en tom whiskyflaska bredvid sig. Han skakade henne i axlarna, men fransett några snarkande och ryckvisa andetag visade den berusade kvinnan intet tecken till liv.

Det var då, som någon sammanbindande nervtråd i Quixtus' hjärna plötsligt brast. Det var då liksom genom ett trollslag alla de inom honom jäsande känslorna av avsky, misstro, vämjelse, hat och vrede gemensamt utformade sig till en grym plan, som med ens stod för honom med levande klarhet.

Liksom bölderna kommo Job, som med undergivenhet burit sin familjs tillintetgörrelse, att upplåta sin mun och förbanna sin dag, så väckte en drucken tjänarinna, som försummat att giva honom hans kvällsvard, hos Efraim Quixtus den härliga och nervkittlande känslan av samvetsslös grymhet och ondska.

Han kastade upp händerna i vädret och skrattade högt. Det var ett skallande, hemskt och onaturligt skratt, som väckte eko i det tomma huset, som väckte kanariefågeln i dess bur vid fönstret och kom den att låta höra ett litet protesterande pip, som hejdade poliskonstapeln på hans pass förbi huset och som till och med kom den sovande, lycksaliga kvinnan att för bråkdelen av en sekund till hälften öppna ett glasartat öga. När paroxysmen lagt sig, såg han ett ögonblick på den sovande och tog därpå med en min av utstuderad elakhet ett brevpappersark från ett litet skrivbord, som stod nedanför fågelburen, och skrev därpå:

»Låt mig aldrig mera se er för mina ögon.

E. Q.»

Med en hårnål, som fallit ned i hushållerskans knä, fäste han papperslappen vid hennes förkläde. Med en ny skratlsalva lämnade han henne därpå kvar i ljusskenet och gick ut på gatan. Han genomlades likt en drucken av en känsla av nyväckt liv. År hade fallit från hans axlar. Han hade löst tillvarons gåta. Med berusad livsglädje kände han låghet, falskhet och grymhet pulsera i sitt hjärta. Missgärningen hade blivit hans arvedel. Han var icke ens längre en låg, falsk och grym människa. Han var en djävul i människohamn. De långa fröjdefulla år, som lågo framför honom, skulle ägnas åt brott och skam och exempellös ondska. Om det funnes en tron, till vilken han kunde vada genom blod, skulle han låta blod flyta. Han skulle stänga nådens portar för människosläktet. Han sträckte ut båda händerna framför sig med utbredda fingrar. Om det endast funnes en mänsklig strupe mellan dem, hur tält skulle de ej slutas omkring den och hur skulle han inte låta sina ögon frossa på sitt offers dödsångest! Caligula vore mannen för honom. Han beklagade dennes förtidiga död. Vilken själafrände skulle han ej ha funnit i den djävul, som önskade, att hela mänskligheten skulle haft ett enda huvud, så att den kunnat halshuggas i ett enda tag!

När Quixtus kommit så långt i sina skadeglada funderingar, befann han sig utanför en restaurang, där han aldrig förr satt sin fot. Den låg på Tottenham Road, vid ändan av Oxford Street. Han kom ihåg, att han ingenting ätit sedan tidigt på dagen och att onskans nyfödda ande måste hållas vid liv. Han gick in utan att giva akt på gästerna därinne eller på omgivningarna. Uppassaren sade, att det var nära stängningstid. Quixtus beställde en portion kallt oxkött jämte whisky och sodavatten. Han kastade glupskt i sig köttet utan att tänka på brödet, som låg bredvid honom på bordet, och tömde glaset i ett drag. Sedan han tänt en cigarr, kastade han ett tioshillingsmynt på bordet och gick sin väg. Utan

att giva akt på riktningen vandrade han framåt genom gatorna, nedför Shaftesbury Avenue, förbi Piccadilly Circus — ännu bländande upplyst — genom Leicester Square, längs den ännu brådslande Strand till Fleet Street, som låg tyst och folktom. Hans hjärna var i brand och spann på onda planer. Plötsligt stannade han, träffad av en lysande idé. Varför skulle han icke börja sin nya verksamhet här, i denna samma stund? Hela London med dess brott och synd och ruttighet låg ju framför honom. Han vände och gick tillbaka mot West End. Vad skulle han kunna hitta på? Vilket lämpligt skurk-streck skulle han kunna utföra?

När han åter kom tillbaka till Charing Cross låg platsen mörk och öde. En kvinna, som Quixtus gick förbi, påskyndade sina steg och mumlade halvhögt några ord. Här fann han ju en kamrat i det onda rakt i sin väg. Men hans medfödda förfining uppreste sig mot tanken i samma stund, den föddes i hans själ. Nej, detta slags ondska ingick icke i hans fälttågsplan. Han smög ett mynt i kvinnans hand, emedan hon såg så olycklig och förtvivlad ut, och fortsatte därpå sin väg. Hon kunde icke tjäna hans syften. Vad han sökte var ett tillfälle att visa skoningslös grymhet, att skada sina medmänniskor.

Ett fint regn började falla, men han fäste sig ej därvid, brinnande som han var av äventyrlust. Han vandrade och vandrade genom den nu tysta staden, men ju längre han gick, dess mindre utsikt fann han att kunna utföra något illdåd. Efter en lång, gagnlös omväg befann han sig åter vid Charing Cross och styrde därpå kosan åt Whitehall. Men i Whitehall och Parliament Street förbjödo de ståtliga palatsen på ömse sidor all tanke på onda uppsåt. De omnibusar och droskor, som vid denna sena timme ännu passerades här, hade över sig liksom någonting dämpat och aktningsfullt. Han vred in på Thames Embankment och såg dess massa av stora byggnader med här och där ett upplyst fönster,

synligt över trädtopparna i trädgårdarna; bänkarna nedanför fyllda med genomvåta, hopkrupna individer, typer av mänskligt elände; de breda tysta huvudgatorna; den mörka floden, här och där streckad av ljusreflexer från stränder och broar — men ingenstades kunde han upptäcka någonting, som lockade till utövandet av onda uppsåt. Icke heller fann han något på den stora bron, där intet annat tecken till liv syntes än de bergshöga foror med livsmedel åt det omätliga London, vilka skramlande rullade framåt i en ändlös rad; icke ens i kaffeståndet vid hörnet av Waterloo Bridge Road, kring vilket en liten våt hop trängdes. Ett ögonblick tänkte han på att sälla sig till densamma, då några av de ansikten, han skymtade, syntes lockande ondskefulla, men hans medfödda anständighetskänsla kom honom att gå den förbi. Han vek av in på de illaluktande gatorna därbakom. De lågo tysta och spöklika. All möjlig djävulsk ondska fanns troligtvis innanför dessa mörka fönster. Men klockan två på natten sover vanligen synden; och en slumrande synd och en slumrande dygd likna varandra som två bär.

Det fina regnet fortfor emellertid oavlåtligt att falla, och den allvarlige sökaren efter det onda började känna sig vål och frusen.

Vår tid är urartad. För ett par århundraden sedan skulle Quixtus kunna ha bemannat ett skepp med mördare och blivit havens fasa. Om han levat i fjortonde århundradet kunde han ha blivit en condottiere efter hertig Guarnieris mönster, som genom sina illdåd förskaffade sig en så avundsvärd impopularitet i norra Italien. Men vem kan väl i våra dagar med någon känsla av trygghet föröva alla sådana förtjusande handlingar av hämndlystnad och människofientlighet? Om Quixtus, driven av en logiskt riktig impuls, mördat en ung man, frackklädd på Piccadilly, skulle han utan allt tvivel ha blivit hängd för att icke tala om att han blivit utsatt för

hela den usla proceduren med rannsaking och dom för mord.

Men detta är icke ens allt. På grund av något fel i vårt uppfostringssystem hade Quixtus icke från ungdomen blivit övad vid våldsdåd och ägde icke ens några teoretiska kunskaper i ämnet. Genom försumlighet i sina juridiska studier och sin juridiska praktik var han även okunnig om de allmänna lagarna för advokatknep och de grundläggande principerna för oärlighet i penningaffärer. Det måste därför medgivas, att Quixtus ganska illa förberedd gjorde sitt inträde på lastens bana.

En regnig majmorgons gråa gryningsdager började just låta konturerna av Westminster Abbey's torn och spiror framträda mot skyn, då Quixtus befann sig mitt framför Westminster Hospital. Han kände sig litet nedtryckt, våt och frusen. Den nervspännande äventyrs-lusten hade försvunnit och lämnat vika för misräkning och litet besvikelse. Han var kroppsligt utmattad. Hans fötter och axlar värkte. Vid en hållstation stod en ensam åkardroska. Hästen hängde dystert huvudet över en tom tornister, och kusken satt inne i vagnen och sov. Quixtus beslöt att väcka mannen och köra hem till Russel Square samt avstå från vidare onda planer för denna natt. Men just som han gick över gatan för att sätta sitt beslut i verket, dök en jämmerlig figur upp som ur jorden och tilltalade honom med en röst så hes, att den knappast förmådde höja sig över en viskning.

»För Guds skull, snälla herrn, skänk en fattig staccare en slant till litet mat. Jag har inte smakat en bit på tjugufyra timmar.

Quixtus stannade, och hans fingrar doko instinktmässigt ned i byxfickan. Men plötsligt föll en tanke honom in.

»Ni måste ha fört ett mycket dåligt liv», sade han, »för att ha råkat i ett så utblottat tillstånd.»

»Vad menar herrn med det?» väste tiggaren med ena ögat misstänksamt fäst på Quixtus' ansikte och det andra på handen, som trevade efter slantarna.

»Jag tänker inte predika för er — långt därifrån», sade Quixtus, »men jag skulle gärna vilja veta ett och annat. Ni måste ha sett allt möjligt ont under ert liv?»

»Ja, min mening ä' den», sade tiggaren, »att det inte finns annat än ont i denna genomusla värld.»

Han begagnade ej ordet »genomusel» utan andra uttrycksfullare epitet, som om de också icke voro desamma. Quixtus själv skulle ha valt, åtminstone visade honom, att mannen och han i grunden voro ense i sin uppfattning av världsalltet.

»Om ni vill säga, vart jag skall vända mig för att få se litet av uselheten», sade han, »skall ni få två och en halv shilling.

En glimt av förvåning och nyfikenhet lyste upp mannens slöa drag.

»Varför vill herrn veta det?»

»Det är min ensak», sade Quixtus.

Droskkusken, som plötsligt vaknat och såg möjligheten att förtjäna en slant, klev ner ur vagnen.

»Vill herrn ha en droska?» ropade han tvärs över gatan.

»Ja», svarade Quixtus.

»Sa' herrn två och en halv shilling?» frågade tiggaren.

»Ja, det gjorde jag», sade Quixtus.

»Nå, då ska herrn få veta en sak. — Jag har varit spion åt en bookmaker, ser herrn. Inte en riktig en utan en sån där privat kapplöpningsskojare, förstår sej. Och det kan jag säga för sant, att om herrn vill se den gemenaste uselhet, så behöver herrn bara bege sej ut till kapplöpningssbanan.» Han klarade sin strupe, ty hans viskning hade nu blivit nästan ohörbar. »Jag har litet svårt för att tala», sade han.

Quixtus såg på den genomvåte, utsvultne, hese och dödssjuka stackaren, där han stod i den grå daggryningen nedanför de centrala symbolerna för Englands höghet och majestät.

»Ni ser mycket dålig ut», sade han.

»Lungsot», viskade mannen.

Quixtus genomilades av en rysning. Droskkusken, som i all hast befriat den stackars hästen från tornistern, hade nu klättrat upp på kuskbocken och höll på att vända.

»Tack för er upplysning», sade Quixtus till tiggaren.

»Här har ni tio shillings.»

Heshet och häpnad i förening kommo mannen att låta höra ett oartikulerat ljud, som närmast liknade en katts fräsande. Han stod ännu och stirrade inför den ovana anblicken av guldmyntet, när droskan for bort. Men Quixtus hade icke åkt många minuter, förrän en tanke plötsligt flög för honom och kom honom att utom sig av raseri slå sin knutna hand mot droskans läderdyna.

»En sådan idiot! En sådan jubelidiot jag varit!» utropade han.

Det hade just gått upp för honom, att djävulen denna majmorgon bjudit honom på det ypperligaste tillfälle att utöva en illgärning. I stället för att ge mannen tio shillings borde han ha skrattat honom rakt upp i ansiktet, lånat honom för hans utmärglade tillstånd och kört i väg honom utan att ha betalat de två och en halv shilling han lovat honom. Att tänka sig, att han låtit det första lägliga tillfället gå sig ur händerna!

När han kom hem, tittade han ett ögonblick in i det lilla rummet strax ovanför kökstrappan. Där sov fru Pennycook ännu med ett lycksaligt leende på sina läppar och papperet fastnålat vid förklädet.

Här fanns för visso ännu ett tillfälle att utföra en elakhet. Quixtus furens rev sig fundersamt i huvudet. Om han skulle bära ut henne och sätta henne på

trappan till gatan? Hon var stor och grov — vägde säkert sina åttio kilo. Han var spensligt byggd och icke mycket stark. En stor gäspning avbröt hans funderingar, och sedan han vridit om ljuset, gick han trött och sömnig äntligen till vila.

SJÄTTE KAPITLET.

Hushållerskan åtlydde sin herres skriftliga befallning. Han såg henne aldrig mera för sina ögon. Hon packade sina koffertar nästa morgon och smög sig i all tysthet i väg med en blixtrande huvudvärk och en uppsättning förgyllda teskedar, som hon tog med sig i stället för en månads innestående lön. Den kvinnliga hjälprendan, som gick till och från, väckte Quixtus och lagade hans frukust. När han frågade henne, om hon kunde också laga hans lunch, bleknade hon men sade, att hon skulle försöka. Hon begav sig till närmaste slaktare och köpte en trädig organisk materia, som denne försäkrade vara prima oxstek av själva fransyskan, och tillredde därav någonting förfärligt i en stekpanna. Efter den första olycksbådande munsbiten reste Quixtus sig från bordet.

»Ni får behålla alltsammans för er själv, kära ni», sade han, stolt över sina mordiska uppsåt. »Jag skaffar mig lunch på annat håll.»

Han begav sig till sin klubb, för första gången på många dagar. Detta betecknade hans återinträdande på livets skådebana. När han var halvvägs färdig med sin måltid, råkade en herre, som gick förbi, observera honom och kom fram med utsträckt hand.

»God dag, min käre Quixtus. Det var roligt att få se dig igen.»

Det var en liten skallig, rödkindad man med stora runda guldbågade glasögon, som tycktes särskilt avpassade för hans leende ansikte. Vålvilja och oskyldig livsglädje utströmmade från honom som parfymen från en burk med orientalisk rosenessens. Hans namn var Wonnacott, och han var styrelseledamot i Antropologiska sällskapet. Quixtus, som känt honom i många år, betraktade provade hans glada kerubansikte och avgjorde för sig själv, att han var en falsk usling. Med denna outtalade mening inom sig hälsade han på honom hjärtligt nog.

»Vi sakna dig förskräckligt», sade herr Wonnacott. »Det går inte bra för oss i Sällskapet.»

»Apsvansen sticker fram mellan rockskörten på medlemmarna?» frågade Quixtus ivrigt.

»Nej, nej! Det är bara Griffiths, det är frågan om. — Griffiths var vice ordförande. — »Han har reda på sig lika bra som någon annan, men i ordförandestolen passar han inte ett dugg. Vi längta att få dig tillbaka.»

»Det är mycket vänligt av dig att säga så», svarade Quixtus, »men jag har för avsikt att helt och hållet gå ut ur sällskapet, uppge studiet av antropologien och skänka mina samlingar till ett hospital för kriminaldårar.»

Wonnacott skrattade, drog fram en stol från det tomma bordet näst intill Quixtus' och satte sig.

»Varför...? Vad menar du?»

»Vi ha reda på hur urmänniskan under de flesta tidsåldrar slog ihjäl sina fiender, kokade sin föda och prydde eller vanprydde sin person, men vi äro hopplöst okunniga om hennes ondskefulla andes inre osynliga arbete.»

»Jag tror inte, att hennes ande i grund och botten var ondskefullare än din eller min», sade Wonnacott.

»Alldeles riktigt», medgav Quixtus. »Men vi äro i tillfälle att studera ondskan, råheten och grymheten hos levande varelser. Vi äro som öppna böcker för varandra att läsa. Historiska personer kunna vi också studera —

i urkunderna — Nero, Alexander den sjätte, Titus, Oates, Sweeny Tod — — —»

»Men, min käre Quixtus», log Wonnacott, »nu kommer du in på kriminologiens område.»

»Det är den enda vetenskap, som är värd att studera», svarade Quixtus. Efter en paus, under vilken uppässaren ställt Stiltonosten framför honom och bjudit honom korgen med käxen, tillade han: »Besöker du någonsin kapplöpningar?»

»Det händer någon gång», skrattade den andre, häpen över den oväntade frågan. »Jag har min lilla svaghet, jag, som andra människor.»

»Det måste förekomma en hel del skändligheter vid sådana där tillställningar.»

»Det är möjligt, men själv har jag aldrig märkt någon-ting», svarade Wonnacott urskuldande.

Quixtus strök eftertänksamt smör på ett stycke kax.

»Det var skada. Stor skada. Jag har funderat på att bege mig ut och titta på en kapplöpning. Jag har hört, att man ingenstades kan träffa på värre sedefördärv.»

Leendet dog på Wonnacotts läppar, och han såg skarpt på Quixtus. Han såg ett onaturligt glitter i de annars så milda porslinsblåa ögonen och ett osedvanligt skarpt drag kring den annars så vänligt leende munnen. Ansiktsuttrycket, som alltid varit lugnt och harmoniskt, hade över sig något besynnerligt spänt och ivrigt, och händerna, som höllo smörkniven och käxen, darrade märkbart.

»Jag är rädd, du inte mår riktigt bra, gamle vän», sade Wonnacott.

»Inte bra?» skrattade Quixtus litet skarpt. »Jag känner mig tio gånger yngre än i går vid den här tiden. Jag har aldrig mått bättre i hela mitt liv. Ja, jag kunde...» han tvärstannade och såg misstänksamt på Wonnacott. — »Nej, jag vill inte säga dig, vad jag skulle kunna göra.»

Han tömde resten av det vita vinet i sitt glas och kastade servetten på bordet.

»Låt oss gå in och röka», sade han.

När de kommit in i rökrummet, frågade Wonnacott, som fortfarande noga iakttog Quixtus, varför han var så intresserad av sedefördärvet på kapplöpningsbanorna. Quixtus mötte hans blick med samma misstänksamma ögon som förut.

»Jag sade dig ju nyss, att jag ämnade slå mig på att studera kriminologi. Det är en nyttig och högst intressant vetenskap. Men som ämnet icke tycks vidare roa dig, så låt oss lämna det. Du får inte tro, att jag förlorat allt intresse för Antropologiska sällskapet. Vad har du egentligen att beklaga dig över i avseende på Griffiths?»

Wonnacott förklarade detta, och under en halvtimmes angenäm samvaro vid kaffe och cigarretter dryftade de frågan om Griffiths inkompetens och utbytte, som gott folk gärna brukar, åsikter om sina kollegers små fel och svagheter. Quixtus talade så sansat och naturligt, att Wonnacott på vägen till sitt kontor, sedan han tänt en cigarr över spritlampan i klubbens vestibul, medan han tankfullt betraktade den brinnande ändan av cigarren, för sig själv sade:

»Jag måste med säkerhet ha misstagit mig.»

Men Quixtus stannade ännu en god stund kvar på klubben, försjunken i djupa tankar och med en tidning framför sig, i vilken han stirrade med ögon, som ingenting sågo. Han hade varit mycket oförsiktig under sitt samtal med Wonnacott. Det var ej långt ifrån, att han förrått sin hemlighet. Det var nödvändigt för honom att gå varsamt till väga. I våra dagar måste ormen för att krönas med framgång icke endast äga duvans röst utan även hennes yttre skepnad och sätt. Om han väsende krälade omkring på jorden och likt skallerormen högljutt förkunnade sitt farliga annalkande, skulle människorna antingen helt och hållet undvika honom, eller i självförsvar slå honom i huvudet. Han måste ännu en gång göra sig omtyckt av folk och endast slå till, när ett lämp-

ligt tillfälle erbjöd sig. För den skull måste han låtsas fortfarande intressera sig för den förhistoriska människan.

Å andra sidan föresvävade honom den nyväckta tanken på studiet av kriminalpsykologien på ett högst angenämt och trösterikt sätt. Ja, till den grad, att han genast lämnade klubben och begav sig till en läsesalong, där han ej var bekant, och begärde fram arbeten av Cecare Lombroso, Ottolenghi, Topinard, Corre och andra auktoriteter på området, som han kunde erinra sig, och sedan han genomletat antikvariaten på Charing Cross Road, for han förtjust hem med ett präktigt exemplar av »The Newgate Calendar», Newgatefängelsets fånglista.

Sålunda inträdde han i ett nytt skede av sitt liv. Han började åter träda i beröring med sina medmänniskor, hur falska och förhatliga de än voro. Han var icke längre butter och människofientlig. Vid Antropologiska sällskapets nästa möte intog han sin plats i ordförandestolen, hälsad av medlemmarnas enstämmiga (hycklande) välkommen. Han antog middagsbjudningar. Och som han i hög grad vantrivdes med sin tillfälliga kvinnliga hjälpreda och fann, att han, sedan han ersatt alla Marrables försnillningar, ännu var i besittning av en ansenlig förmögenhet, anställde han en kokerska och återtog i sin tjänst sin forne betjänt — som lyckligtvis ännu var ledig — samt flyttade ånyo in i de rymliga och bekväma rum, han förut bebott. Ja, i själva verket icke allenast återgick han till sitt förra levnadssätt utan gick i fråga om sällskaplighet vida längre än förut och rörde sig friare i världsvimlet. I allt detta ådagalade han stor klokhet. Ty det är uppenbarligen omöjligt för en människa att med framgång idka någon skurkaktighet, om hon stänger in sig i ett dystert gammalt hus otillgängliga skrymslen och icke träffar en dödlig varelse, som hon kan öva sina konster på.

Efter djupt och betänksamt funderande begav han sig en eftermiddag till Romney Place för att hälsa på Tommy Burgrave, som han icke sett sedan rannsakningsdagen.

Tommy, som just var på bättringsvägen efter sin lunginflammation, vilken hindrat honom från att närvara vid sin gamle släktings begravning, satt klädd i nattrock framför brasan i sin sängkammare, medan Clementina, slarvigt klädd som vanligt, övervakade hans inmundigande av en portion stekt flundra.

Tommy hälsade sin morbror med pojkkaktig förtjusning. Han kunde icke resa sig upp, då han hade knäet fullt av brickor och fat. Han bad morbrodern själv lela fram en stol åt sig ur någon vrå. Det var hyggligt av honom att komma.

»Du kunde ha kommit litet förr», sade Clementina. »Pojken har varit nära att kola av. Om jag inte varit här, skulle vi haft honom riktigt död vid det här laget.»

»Har du skött honom under hans sjukdom?»

»Vad tror du annars jag menade?»

»Han kunde ha haft en examinerad sjuksköterska», sade Quixtus. »Sådana finnas.»

»Examinerade sjuksköterskor!» skrek Clementina föraktfullt. »Jag kan inte tåla dem. Om de äro fula, äro de gemena — därför att de väl förstå, att en vacker pojke som Tommy inte bryr sig om att titta åt dem. Äro de återigen täcka, äro de fjollor, som alltid hoppas på att han skall göra det.»

»Nej, hör nu, Clementina!» protesterade Tommy. »Sjuksköterskor äro de snällaste människor i världen. En sjuk stackare är bara ett 'fall' för dem, och de tänka aldrig på något annat än att få honom frisk igen. Det är inte vackert av dig att prata på det där sättet.»

»Inte det?» sade Clementina, som visste med sig, att blusen gapade värre än vanligt i ryggen, och strävade att med en hand åvägabringa en förlikning mellan knappar och knapphål. — »Vad i all världen vet du om den saken? Säg mig, är det du eller jag, som är fruntimmer?»

Tommy lade med en suck ned sin gaffel.

»Du är en ängel, Clementina, och flundran var över-

dådig. Jag önskar just, att det funnits litet mera av den sorten.»

Clementina tog brickan från hans knä och ställde den på ett bord. Tommy vände sig till Quixtus, som satt lik en sfinx på en rakryggig stol, och uttalade sin ledsnad över att ej ha kunnat vara närvarande vid sin grandonkels begravning.

»Du gick miste om en intressant högtidlighet», sade Quixtus.

Tommy skrattade.

»Jag förmodar, gubben inte lämnade efter sig något åt mig?»

Han hade ingenting hört under hand om testamentet, och som dess bevakning ännu icke ägt rum, hade det vanliga meddelandet om dess huvudsakliga innehåll icke varit synligt i tidningarna.

»Det fruktar jag, han inte har. Väntade du dig något?»

»Nej, bevara mig, det gjorde jag visst inte!» skrattade Tommy öppen hjärtligt.

»Så mycket dummare av dig och så mycket värre av gubben», sade Clementina.

Det uppstod ett ögonblicks tystnad. Quixtus, som inte kände sig påkallad att försvara sin avlidne falske släkting, sade ingenting. Clementina drog fram ett tillknycklat gult paket Marylandtobak och cigarrettpapper ur en ficka på sin klänningskjol och började rulla en cigarrett. När hon slickat ihop den, sade hon till Quixtus:

»Jag förmodar du vel, att jag var dum nog att gå för att hälsa på dig och att man inte ville släppa in mig.»

»Väluppfostrade tjänare ha för vana att utan åtskillnad lyda givna befallningar», sade Quixtus.

»Du skulle kunnat yttra dig litet hövligare», sade hon häpen.

»Om du vill diktera för mig något hövlighetsformulär, skall jag med största nöje upprepa det», sade han. »Lägg

litet honung på min tunga, och den skall löpa lika honungsött som någon hycklares, för vilken människosläktet kryper i stoftet.»

»Gud i himmelen, människa, vad är det du säger?» utbrast Clementina utom sig av häpnad. »Var i all världen har du fått sådana ord ifrån?»

Deras ögon möttes, och Clementina knep plötsligt ihop ansiktet och betraktade honom. Hon såg i de blekblåa ögonen ett visst något, hon kunde icke säga vad, som icke funnits hos den milde, saktinodige man, vars porträtt hon målat. Hon lät höra det underliga sträva läte, som hos henne betydde skratt.

»Jag undrade bara, om jag verkligen lyckats träffa dig riktigt.»

»Visst har du träffat honom!» utropade Tommy trohjärtat. »Det är bland det överdådigaste du någonsin gjort.»

»Antropologiska sällskapet finner porträttet mycket tillfredsställande», sade Quixtus stelt.

»Smickrat, förmodar jag», sade Clementina.

Tommy, som nu obestämt började känna på sig, att det låg antagonism i luften, skyndande att byta om samtalsämne.

»Clementina, du har inte berättat för morbror om det brev, du fick från Shanghai häromdagen», sade han.

»Shanghai?» upprepade Quixtus.

»Ja, från Will Hammersley», sade Clementina med blytare röst. »Han är mycket klen till hälsan och hoppas få komma hem inom året. Jag tänkte, att du kanske också hade hört något ifrån honom.»

Quixtus skakade på huvudet. På ett ögonblick tilltrrodde han sig icke att yttra ett ord. Det plötsliga omnämmandet av det förhatliga namnet träffade honom som ett slag. Slutligen sade han:

»Jag visste aldrig, att ni voro så goda vänner.»

»Han var en god vän för mig i mina bekymmer.»

Quixtus stack in sina fingrar mellan halsen och kragen

liksom för att befria sig från ett grepp omkring strupen. När han åter talade, lät hans röst hes och avlägsen för hans egna öron.

»Du ägde hans förtroende, gissar jag?»

»Det tror jag», sade Clementina enkelt.

För den svårt provade mannens upprörda och miss-tänksamma sinne inneburo dessa ord en bekännelse om medbrottslighet i den oförrätt, som blivit förövad emot honom. Han behärskade sig med en våldsam ansträngning och vände bort sitt ansikte, för att hon ej skulle se hatet och vreden i hans ögon. Hon hade alltså arbetat på hans olycka, även hon. Också hon hade hållit honom för en stackars blind narr. Nu skulle, svor han inom sig, även hon få lida under den allmänna ödeläggelse, han hade för avsikt att igångsätta mot människosläktet. Liksom i en dröm hörde han henne i korthet redogöra för huvudinnehållet i det brev, hon mottagit. Will Hammersley hade på sista tiden lidit av den smygande feber, för vilken européerna icke sällan falla offer för i österlandet. En gång hade han varit nära döden men åter repat sig. Den hade emellertid angripit hela hans system, och ingenting annat än luften hemma i England var i stånd att bota honom. I Shanghai hade han förtjänat pengar tillräckligt för att kunna draga sig tillbaka ifrån affärerna. Väl en gång hemma igen, skulle han aldrig lämna England mera, så länge han levde.

»Han fantiserar på ett par sidor om hurudan maj månad måste vara i England, om ängarnas ljuvliga, friska grönska, om svala skogsglänter, om gamla gråa kyrkor, som titta fram mellan träden, om doften från slån och hagtorn om morgnar och kvällar — ja, så skriver han, och den stackars mannen är så sjuk av hemlängtan, att han blivit en riktig gotiköpspoet.»

»Jag tycker det är tusan så rörande», sade Tommy.

»Tycker inte du så med, morbror Efraim?»

»Va'falls?» sade Quixtus och ryckte till.

»Tycker du inte det är rörande av en karl, som

kört på grund och ligger sjuk i en gudsförgäten stad borta i Kina att skriva så där högtravande om England? Clementina läste upp det för mig. Det är ungefär vad en femton års flicka kunde ha skrivit i en skolkria, och så betyder det så mycket för honom — allt på jorden. Det riktigt satte sig i halsen på mig. Jag tycker, det är förbaskat patetiskt.»

Quixtus svarade torrt:

»Ja, det är patetiskt — det är komiskt — det är tragiskt — det är melodramatiskt — det är nostralgiskt — det är klimatiskt... Ja», tillade han förströdd, »det är klimatiskt.»

»Jag undrar, varför du inte också säger, att det är dyspeptisk och psykiskt och fantastiskt», sade Clementina och ryckte till sig en gammal hatt, som låg på sängen. »Vet du av att du inte pratat annat än goja, ända sedan du satte foten i detta rum?»

»Språket, min kära Clementina, ha vi fått för att dölja våra tankar», citerade han.

»Bahl» sade Clementina. Hon räckte tvärt fram handen. — »Adjö. Jag tittar in senare, Tommy, och ser till, hur du har det.»

Quixtus öppnade dörren åt henne och vände därpå tillbaka till sin rakryggiga stol. Tommy räckte honom cigarrettasken.

»Vill du inte röka? Jag försökte med en cigarrett i dag för första gången, men det gemena otingel smakade vedervärdigt — alldeles som om det vore havremjöl, jag rökte.»

Quixtus betackade sig för cigarretten. Han satt alltjämt tyst och betraktade dystert det unga, ivriga ansiktet, som dolde, himlen vete hur mycken falskhet och list. Eftersom han var i förbund med Clementina, som Quixtus nu visste vara sin fiende, var Tommy också hans fiende. Och likväl kunde Quixtus icke, om det så gällt hans liv, utföra den ondskefulla avsikten med sitt besök. Under en stund var det Tommy, som ensam skötte konversationen.

Han trätte på det förrådiska engelska klimatet, som först lockat honom utomhus och sedan lagt honom på sjukbädden. Det var en väldig otur för honom. Just som han kommit underfund med att han dög till landskapsmålare. Det var en sådan vacker liten bit av fioden — med blekt guldfärgade och silvergråa dagar --- nu när man kommit in i maj och alla träden spruckit ut, kunde han inte få de där dagarna mera — han kunde faktiskt inte sluta sin tavla. Apropå, hans morbror hade ju inte hört nyheten. Den lilla tavlan, han fått upphängd (av misstag, enligt vad Clementina påstod) i en vrå i New Gallery, hade just blivit såld. Han hade fått tjugufem guineas för den. Var det inte stiligt? Det var en herre, som hette Smythe och som han aldrig hört talas om förr, som köpt den.

»Du förstår, det är inte alls som om någon bekant köpt den för att uppmuntra en stackare», anmärkte Tommy naivt. »Det var en främling, som hade hela samlingen i New Gallery att välja på och just fastnade för mitt lilla landskapsstycke.»

Quixtus, som med enstaviga ord allt emellanåt utfyllt pauserna i Tommys anföranden, reste sig till sist upp och tog avsked. Han hade upprepade gånger försökt säga, vad han kommit för att säga, men hans tunga hade känts tjock och gommen torr, och orden hade bokstavligen fastnat i halsen på honom.

»Det var förskräckligt snällt av dig att komma och hälsa på mig, morbror Efraim», sade Tommy. »Så snart jag kan gå ut igen, skall jag försöka tota till någonting stiligt åt dig. Där finns en bit tom vägg i din matsal, som längtar så att den kan gå åt efter en tavla. Och ser du —» sade han och förvred på ett lustigt sätt sitt ansikte och tittade på morbrodern med en munter glimt i sina mörkblåa ögon — »jag vet inte för mitt liv, hur det har gått till — men om du skulle vilja låta mig lyfta mitt månadsapanage nu i stället för den första...»

Detta var den månatligen återkommande förskönade framställningen. Mot sin vilja svarade Quixtus sitt hävdvunna:

»Jag skall skicka dig en check som vanligt.»

»Du är en krona, morbror», sade Tommy. »En vacker dag skall jag komma med min tavla, och du skall inte behöva skämmas för mig.»

Men Quixtus gick därifrån djupt skamsen över sig själv och förargad över sin svaghet. Han hade kommit i den fasta och djävulska avsikten att säga pojken, att han beslutit göra honom arvlös.

Han hade planerat denna utsökta elakhet i ensamhetens stillhet. Den hade synts honom av särskilt fulländad slughet och argsinhet. Han hade kommit, fullt besluten att utföra den. Och Clementinas förmildrande närvaro hade icke endast varit ur stånd att komma honom att vackla i sin föresats, utan upptäckten av hennes medbrottslighet i det stora förråderiet mot honom själv hade upptänt hans hämndlystnad. Och det oaktat hade, när stunden kom för att tillfredsställa den, hans mod på det beklagligaste sätt totalt dunstat bort. Han var högligen förgrymmad över sin egen feghet. Mitt på Sloane Square stannade han och överöste sig själv med förbannelser, varvid han var nära att bli överkörd av en taxameterdroska. Som den var tom, ropade han an den och fortsatte sina förbannelser i all ostördhet därinne.

Tydligen var det något fel med hans själsinrättning, som ej kunde avhjälpas genom studiet av vare sig Lombroso eller »The Newgate Calendar». Eller berodde kanske alltsammans endast på hans bristande erfarenhet i det onda? Behövde han icke någon hjälpare och ledare däri?

Han gick av och an i sitt museum i ängsligt begrundande. Till sist upplystes hans tårda ansikte av ett förnöjt leende, och han satte sig ned och skrev en middagsbjudning till Huckaby, Vandermeer och Billiter till följande tisdag.

SJUNDE KAPITLET.

Quixtus mottog dem i sitt museum, ett långt rum, som huvudsakligen innehöll monstrar för hans samlingar med å båda sidor sluttande glaslock, diagram av geologiska formationer samt boksåp fulla av arbeten i fornkonst — ett kallt, ogästvänligt och föga tilldragande rum. Hans tre gäster sågo ännu förfallnare ut än vanligt. Huckabys stripiga polisonger hade vuxit längre in på kinderna. Vandermeers ansikte hade blivit ännu rävlikare och Billiters blekare och mera uppsvällt. Inga överrockar hängde nu på de vanliga krokarna, ty indragningen av de däri förr nedlagda penninggåvorna hade bland andra olyckor lett till pantsättning av dessa en gång outhärliga klädespersedlar. De tre människors utseenden i gemen gjorde det sorgliga och liksom urskuldande intrycket av mannen i saknad av bröllopskläder. Den ende av dem, som med en min av låtsad hjärtlighet hälsade sin värd, var Billiter. Han räckte fram sin darrande hand och sade:

»Min käre Quixtus, vilket stort nöje...»

Men åsynen av hans värds avvisande min kylde hans entusiasm. Quixtus bugade sig lätt och tecknade med sin vanliga artighet åt dem att taga plats på de föga bekväma stolarna i rummet. Så kunde en furste av Macchiavellis skola ha mottagit sina förnämsta giftblandare, mördare och förtrogna rövare. De gingo ned till midnatten. Den var icke vidare munter. Samtalet, som brukade flöda så ymnigt, droppade nu endast stänkvis med dödstysta mellanrum.

»Det är vackert väder i dag», sade Quixtus

»Mycket», sade Huckaby.

»Det är vackrare än i går», sade Vandermeer.

»Det ser lovande ut för morgondagen», sade Billiter.

»Det håller aldrig vad det lovar», sade Quixtus.

»Hm», sade Huckaby.

De skaffade sig med sin glupande aptit en ersättning

för vad som brast i fråga om intellektuell underhållning. En mikroskopisk höjning av Spriggs, betjäntens, ögonbryn uttryckte hans förundran över de oerhörda portioner, de lade för sig. Vandermeer, som satt vid bordsändan mitt emot Quixtus, böjde sitt rävensikte så djupt ned över tallriken, att dennas omkrets blev horisonten för hans hela värld. Billiter åt med världsföraktande butterhet och Huckaby med en svag anstrykning av trotsig morskhet. En gång sade han:

»Jag är rädd att vi blevo litet för upprymda här sist, Quixtus.»

»Det är minnet därav, jag har att tacka för nöjet av ert sällskap i afton», svarade Quixtus.

»Jag är förfärligt ledsen...» började Billiter.

»Var snäll och säg ingenting vidare om saken», avbröt Quixtus milt. »Jag hoppas, järparna äro i er smak.»

»Härliga», sade Vandermeer utan att lyfta ögonen från tallriken.

Ännu en gång härskade tystnadens förtrollning och lade sig som ett tungt tryck på de tre förkastade varelserna. Quixtus, som fastnat i sin fixa idé, kände sig märkvärdigt nöjd och belåten. Han satt i sin stol med samma lugn och självförtroende som i ordförandestolen i Antropologiska sällskapet före sitt hälsningstal, medan sekreteraren undanstökade de förberedande formella angelägenheterna. De förberedande angelägenheterna voro här middagen. Så snart portvinet gjort sin rond och Spiggs dragit sig tillbaka, vände Quixtus sig till sina gäster.

»Mina herrar», sade han och mötte vart i sin tur tre par frågande ögon. »Ni torde möjligen undra, varför jag bjudit er till middag i afton och varför, då ni blivit inbjudna, vår måltid icke livats av sin sedvanliga glada gemytlighet. Det är för mig en plikt och ett nöje att upplysa er därom. Hittills ha vi vid dessa middagar — låt oss säga — burit den komiska masken. Under dess rosenfärgade och leende yta ha vi dolt våra egna indivi-

duella känslor och åsikter. Vi ha utan att göra oss reda därför varit aktörer i en ofta upprepad komedi. Först vid vårt sista sammanträffande lade vi av masken och visade oss för varandra sådana vi verkligen äro.»

»Jag har redan gjort min ursäkt», mumlade Billiter.

»Min käre vän», sade Quixtus och lyfte avvärjande sin långa, magra hand, »det är det sista av allt jag vill, att du skall göra. I denna falska och bedrägliga värld borde ingen någonsin ångra att en gång ärligt ha visat sig, sådan han är, för människorna. Icke heller har jag bjudit er hit för att förolämpa er vid mitt eget bord. Jag har samlat er omkring mig därför att jag behöver ert råd och edra tjänster, för vilka jag tänker giva er vederbörlig ersättning.»

Det gick som en skälvning av nyvaknat liv genom de tre männen. »Ersättning» var ett magiskt ord. Det betydde pengar, och pengar betydde mat och dryck — i synnerhet alkoholhaltiga drycker.

»Jag vet, att jag talar även i mina båda vänners namn», sade Huckaby, »när jag härmed förklarar, att våra hjärtan alltid stå till din tjänst.»

»Hjärtat», svarade Quixtus, »är ett fysiologiskt organ och en sentimental villfaralse. Det finns inga hjärtan i den bemärkelse, du avser. Du vet lika väl som jag, att det icke existerar något sådant som kärlek, tillgivenhet, heder och trofasthet här i världen. Egennytta och självsvald äro de ledande principerna för människornas uppförande. Behärskade, som vi äro, av en tom och osund tradition, vilja vi icke se världen i verklighetens ofördelaktiga ljus utan genom välviljans skrymtaktigt färgade glasögon.»

Huckaby och Vandermeer, som ännu ägde i behåll ett spår av intelligens, betraktade med oblandad häpnad sin en gång så godtrogne och ömhjärtade värd. De visste knappast, om de skulle känna sig sårade över en högt bildad mans skärande ironi eller uppfatta hans märkliga förslag såsom ärligt menat. Men någon ironi var icke

skönjbar i hans framställning. Quixtus talade i samma lugna och övertygande ton, som han skulle ha använt vid en föreläsning om de långskalliga kranierna i hans samling, vilka hittats i ett kummel i Yorkshire. Han var en person, som behärskade sitt ämne och framlade ovederläggliga fakta. Ehuru högeligen förundrade stirrade Huckaby och Vandermeer därför på honom med uppmärksam blick. Billiter, framför vilken portvinskaraffen varit nog oförsiktig att stanna, hade förlorat tråden i sin värds filosofiska funderingar.

»Stunden har nu kommit», fortsatte Quixtus och tände på nytt sin cigarr, som han låtit slockna, »stunden har kommit för oss att vara ärliga mot varandra. Ända till helt nyligen har jag varit slav under traditionens optiska villa. Men saker och ting hava hänt, som öppnat mina ögon och föranleda mig att öppet erkänna mig icke vara bättre än ni själva utan en fullkomligt hänsyns- och samvetstös människa.»

»Var snäll och kom ihåg, att jag är en för detta...» började Huckaby.

»Jag är av en god familj...» började Billiter, som uppfattat sista meningen i Quixtus' tal.

»Ja, ja», avbröt dem Quixtus. »Jag vet det där. Det är därför ert bistånd kommer att vara av värde för mig. Jag behöver rådföra mig med personer av god härkomst och uppfostran. En simpel brottsling skulle vara oanvändbar för mina syften. Ni ha alla salt förtroende till män, som svikit er. Det har också jag. Ni ha alla fått känna ödets hårda slag. Så har även jag. Ni ha icke kvar en tillstymmelse av tro på edra medmänniskor — ni trodde till och med mig om att vara delaktig i min, forne kompanjons bedrägerier — ni kunna icke ha, säger jag, någon tro på mänskligheten kvar i ert hjärta. Inte jag, någon tro på mänskligheten kvar i ert hjärta. Inte människor. Det skulle också jag. Ni ha tillbragt ert liv med att söka det onda snarare än det goda. Ni äro med

ett ord fullkomligt samvetslösa personer. Om ni vilja erkänna detta, kunna vi övergå till förhandlingarna. Om icke, skiljas vi åt för alltid, så snart denna angenäma afton gått till ända.»

Billiter, som satt med ögonen fästa på vinkaraffen, som nu var i det närmaste tom, lät höra ett kort och väsande skratt.

»Jag gissar, vi inte äro sådana vi borde vara», sade han. »Inte jag åtminstone, det erkänner jag.»

Vandermeer sade bittert:

»När fattigdomen helsar en stackare, är det svårt att hålla sig på rätta vägen, ty på den lurar döden.»

»Och du, Huckaby?»

»Jag har också råkat på avvägar en eller två gånger i mitt liv.»

»Gott», sade Quixtus. »Nu förstå vi varandra.»

»Det är möjligt, att du förstår oss», sade Huckaby och drog i sitt ovårdade skägg, »men jag vill vara hängd, om vi begripa dig.»

»Jag trodde, att jag hade förklarat mig tydligt nog», sade Quixtus.

»För min del», sade Billiter, »kan jag inte komma underfund med vad det är du vill, utom det att få oss att erkänna, att vi äro uslingar.»

»Ack, ack, ack!» sade Quixtus.

»Ja, jag förstår det inte heller», sade Vandermeer och såg med spänd uppmärksamhet tvärs över bordet på Quixtus med sin små skarpa ögon. »Jag förstår ingenting, om det inte är det, att du har något större kanaljetyg för dig och vill ha oss med, för att vi skola utföra det snuskiga arbetet. Om det är så, går jag med, så långt jag kan utan att råka i klistret. Men jag har gått klar för rättvisans klor ända till nu, och jag har ingen lust att utsätta mig för att bli dömd till straffarbete.»

»Gud bevare oss nådeligen!» utropade Billiter rysande.

Quixtus tryckte den brinnande ändan av sin cigarrstump mot tallriken och såg upp med ett leende.

»Ni kunna vara alldeles lugna i det avseendet. Jag har studerat kriminalkunskap på sista tiden med stort intresse och gått igenom en eller par årgångar av 'The Newgate Calendar', och resultatet av vad jag läst är övertygelsen om att brott är galenskap. Det är en sjukdom. Nej, jag har ingen önskan att på något sätt öka mina personliga tillhörigheter. Icke heller har jag för avsikt att begå några våldshandlingar mot person eller egendom. Allt vad som kommer under kategorien brott, kunna vi lämna alldeles åsido.»

»Vad i avgrundens namn är det då, du vill ha oss att göra?» utropade Huckaby.

»Det är mycket enkelt», sade Quixtus. »Jag kan möjligen vara i stånd att teoretiskt utarbeta en eller annan ond plan, men min tidigare uppfostran och mina förra levnadsförhållanden ha gjort mig oduglig att utföra den. Jag skulle därför vilja vända mig till någon av er för att få råd och ledning, kanske också direkt hjälp. Det kan bli nödvändigt för mig att se och höra litet av de skändligheter, som pågå runt omkring mig. Jag skulle önska att kunna räkna på er för tillfredsställandet av min nyfikenhet. Och som jag inte är uppfinningsrik och mina anlag snarare ligga åt det analytiska än syntetiska, skulle jag slutligen vara glad åt alla förslag, ni möjligen kunde göra mig.»

»Det var ett konstigt påhitt», sade Billiter, »men jag är med om det, ifall jag kan förtjäna pengar på det.»

»Det kan du», sade Quixtus.

»Då är jag också med om det», sade Vandermeer.

»Du skall i oss alla finna förtrogna tjänsteandar, min käre Quixtus», sade Huckaby — »dina âmes d'amnées. Det är visserligen en ny sysselsättning för en akademisk medborgare från Corpus Christi College i Cambridge, men den är icke utan sitt förföriska behag. Och eftersom

Billiter nu tömt den där karaffen, skulle jag vilja ta mig friheten begära fram en ny butelj för att dricka en skål för vår ärade chef.»

»Med största nöje», sade Quixtus.

Knappast hade de tre nyss anställda onda genierna kommit utom hörhåll från huset, förrän de liksom på en given signal stannade mitt på trottoaren och brusto ut i ett högst opassande skratt.

»Ha ni någonsin hört på maken?» utbrast Billiter.

»Han är ju fullkomligt dårhusmässig», sade Vandermeer.

»Ett slags riddare av Runda bordet i rakt motsatt bemärkelse. Han längtar ut i världen för att begå oädla bragder.»

»Är det meningen, att vi ska infinna oss var dag för att få våra order, liksom slaktaren, bagaren och grönsakshandlaren?» undrade Billiter.

»Han föreföll så klok till att börja med, att jag verkligen trodde, att han hade någon riktig kupp i kikaren. Men alltsammans tycks krympa ihop till meningslöst struntprat», sade Vandermeer.

»Om han inte tänker stjäla eller mörda eller tutta eld på staden», sade Billiter, »så vet jag inte vad tusan för ont, han ska kunna hitta på.»

»Det är bara struntprat», upprepade Vandermeer.

»Om det vore allvar med i spelet, skulle ingen av oss vilja vara med om det», sade Huckaby. »Men det är ju bara ett tomt gyckelspel, som vi för ro skull gå med på.»

»Ja, naturligtvis», sade Billiter. »Vi måste göra honom till viljes.»

De gingo långsamt vidare under samtal om den märkvärdiga situation, i vilken de befunno sig. De voro alla ense om att den stackars Quixtus fått en skruv lös. De hade alla märkt tecken till sinnesförvirring sista gången de åto middag hos honom. Om han varit vid sina sinnens bruk, skulle han säkert inte ha varit nog ohövlig

att köra dem på porten. De kommo emellertid nu överens att förlåta honom hans oartighet.

»Det är tur för honom att ha tre sådana gamla vänner som vi», sade Huckaby. »Han skulle ha kunnat råka i andra händer och då... Gud nåde honom. Enda skälet, varför jag gick med på hans idéer, var det, att jag ville skydda honom både för sig själv... och för skojare och blodsugare.»

Billiter och Vandermeer förklarade också, att de endast handlat av lojalitet som sin gamle förryckte vän. De voro så ivriga i sina förklaringar, att tungorna började låda fast vid gommarna, och de erkände sig alla ha blivit törstiga. De gingo därför in på första bästa krog, där de rekvirerade fram whisky, och då de alla funnit att Quixtus ansett deras hattar vara lika goda förvaringsrum för de sedvanliga penninggåvorna som de nu pantsatta överrockarna, fortsatte de att beställa fram whisky ända till stängningsdags. De voro då upptända av ädelt dygdemedvetande, och Huckaby svor att han inte skulle låta några griphumrar hugga sina klor i Quixtus' helgade person.

»Nu tömma vi vårt glas till sista droppen för den käre gamle gossen», skrek Billiter och tömde full av hänförelse sitt sista glas.

Den olycka, som drabbat Quixtus genom förlusten av hans förstånd, avlockade Vandermeer bittra tårar. Ruset gjorde honom alltid gråtmild. Han, Vandermeer, hade ingen i världen, som älskade honom. Men Quixtus skulle aldrig behöva komma i en sådan olycklig belägenhet, ty han, Vandermeer, skulle alltid älska honom som en bror, som en vän, som en vithårig ogift gammal tant.

»Jag har själv en vithårig gammal ogift tant», gnällde han i bedrövlig ton.

Medan Billiter tröstade honom, började Huckaby åter förmana dem och ville, att de skulle svära att tillsammans

med honom försvara sin gynnare och välgörare. I så fall ville han ingå kamratskap med dem. Om de föredrogo att vara usla blodsugare, ville han inte vidare ha med dem att skaffa. De tillbakavisade harmset hans antydan om snikenhet från deras sida. De voro Quixtus' vänner i högre grad än han. Ett gräl var nära att uppstå, då var och en gjorde anspråk på att vara den redbaraste och mest oegennyttige vän, Quixtus någonsin haft i sitt liv. Slutligen försonades de och tryckte varmt varandras händer. Bartendern ropade att stängningstiden var inne och sköt dem sakta ut genom dörren. De stapplade på slingrande ben var och en hem till sin vindskupa, ömsesidigt förvissade om att ha övertygat de båda andra om sina ädla och upphöjda tänkesätt.

Vandermeer var den förste, som blev tillkallad i sin egenskap av ond genius. Quixtus förelade honom sin djävulska plan att göra Tommy arvlös samt talade om hur det varit omöjligt för honom att meddela Tommy densamma. Vandermeer lyssnade uppmärksamt. Det var tydligen metod i hans skyddspatrons galenskap. Han önskade tillfoga sin systerson någon skada blott och bart för tillfredsställelsen att hava utfört en ogärning. Att han allvarligt försökte att utföra sina illvilliga föresatser var tydligt. Det var icke alltsammans meningslöst prat, som de förmodat. Vandermeer tänkte raskt över saken. Han var den förslagnaste av de tre, och kanske var det därför Quixtus instinktmässigt valt honom såsom rådgivare vid sitt första äventyr. Vandermeer förstod, att det skulle vara fördelaktigt för honom att gå in på Quixtus' människofientliga idéer, ehuru han inom sig log åt dessas menlöshet.

»Det ligger ingenting särskilt diaboliskt i att säga en ung man, som har en lysande framtid framför sig, att du tänker göra honom arvlös.»

»Gör det inte?» frågade Quixtus med besviken min.
»Vad vill du föreslå mig i stället?»

»Säg mig först, vad du anser vara ett skäligt pris för ett gott förslag», genmålde Vandermeer och såg på Quixtus med sniken blick. »Vore tjugu pund för mycket begärt?»

»Du skall få tjugu pund», sade Quixtus.

Vandermeer drog ett djupt andetag, som om han vunnit ett vad, där han haft större utsikt att förlora.

»Det finns en hel hop, du skulle kunna göra. Det ligger närmast till hands att draga in hans sedvanliga underhåll. Men jag gissar, du vill komma med någonting mera utstuderat och raffinerat. Vänta... låt mig tänka efter...» Han lade handen över ögonen och funderade ett ögonblick. »Hör på. Skulle det här förslaget duga — det förefaller mig infernaliskt elakt. Du säger, att han är mycket hängiven sin konst? Om du skulle tvinga honom att uppge den?»

»Utmärkt! Alldeles förträffligt!» utropade Quixtus. »Men hur skall det gå till?»

»Skulle du inte kunna skaffa honom anställning på något kontor i City?»

»Jo. Min vän Griffiths i Antropologiska sällskapet är sekreterare i livförsäkringsbolaget Star. Jag behöver bara säga honom ett ord, så skaffar han pojken plats på kontoret.»

»Utmärkt. Säg då din systerson, att om han icke inom en månad antar denna plats och lovar att aldrig mera röra vid en pensel, skall han inte få ett öre mer av dig varken nu eller efter din död. På detta sätt ställer du honom inför en förfärlig frestelse och gör honom olycklig, hur hans beslut än utfaller. Detta tycker jag inte vara någon oäven plan.»

»Den är helt enkelt snillrik», utropade Quixtus förtjust. »Jag skall genast skriva ut en check åt dig.» Han satte sig vid skrivbordet och tog fram sin checkbok. »Du får då genast bege dig till min systerson — jag skall skicka

med dig ett visitkort från mig — och underrätta honom om mitt beslut.»

»Vad för något?» utropade Vandermeer.

Quixtus upprepade lugnt sista meningen. Vandermeers ansikte blev en aning blekare. Han vred sina händer, som av naturen voro fuktiga, tills de blevo alldeles vita och blodlösa. Han hade aldrig i sitt liv med vett och vilja gjort en människa för när. Alla de lumpenheter och sluga små knep han gjort sig skyldig till, voro endast en fattig sates nödfallsutvägar för att fylla en tom mage. Quixtus' åläggande fyllde honom med förskräckelse. Det kom alldeles oväntat. En sak är att föreslå en oerfaren och förryckt människa en teoretisk skändlighet och en annan att bli befalld att själv sätta den i verket.

»Vill du inte ålaga dig det?» frågade Quixtus, som sig själv ovetande höll frestelsen i form av en diger checkbok i sin hand.

Vandermeer föll för frestelsen.

»Jag tycker», sade han med litet oklar röst, »att om mitt förslag ensamt var värt tjugu pund, bör utförandet vara värt — låt oss säga — ytterligare tio.»

»Gott», sade Quixtus, »men», tillade han torrt, »nästa gång hoppas jag, du uppger ett pris, som omfattar företaget i dess helhet.»

Den, som därefter tillkallades, var Billiter.

»Du har visst litet reda på kapploppningar», sade Quixtus.

»Vad jag icke vet därvidlag, är inte värt att veta. Den kunskapen har kostat mig en förmögenhet.»

»Jag vill, att du skall följa med mig på några kapploppningar och visa mig, vad det är för skändligheter, som begås där.»

»Jaså, skall det vara mitt lilla jobb?»

»Ja, det är ditt lilla jobb.»

»Jag tänker nog, jag skall skaffa dig omsättning på

dina pengar», anmärkte Billiter, i det en blek stråle av intelligens upplyste hans pussiga ansikte. »Men...»

Han tvärtystnade.

»Men vad?»

»Jag kan inte uppträda där i ditt sällskap i de här kläderna.»

»Jag skall bekosta de kläder, du finner nödiga för ändamålet», sade Quixtus.

Billiter avlägsnade sig glädjestrålände och använde återstoden av eftermiddagen till att spåra en viss person från hans kontor i Soho till hans hus i Peckham och åtskilliga värdshus i Surrey till ett litet lugnt kafé på Regent Street. Mannen var en skurk med rödbrusigt ansikte, tjurnacke och fiskögon. Han gick under namnet Joe Jenks, vilket han också bar på sin hatt vid kapplöpningar. Billiter drog honom med sig in i en vrå och viskade glada nyheter i hans öra, vilka föranledde Joe Jenks att taga Billiter med sig till ett bord och fylla honom med allt det mest förledande i dryckesväg, som kaféet hade att bjuda på.

Innan förberedelserna för kapplöpningsbesöket voro undanstökade — Rom byggdes ej på en dag, och präktiga kläder, som passa för Sandown och Kempton, äro ej genast att taga på hyllan — skickade Quixtus bud på sin tredje och siste onde genius.

»Vad har du att föreslå?» frågade han efter några inledande och förklarande anmärkningar.

En skalkaktig glimt syntes i Huckabys ögon, och ett leende lekte kring hans läppar under den stripiga buskskogen.

»Jag har en ypperlig idé», sade han.

»Och hur låter den?»

»Du skall krossa ett kvinnohjärta», sade Huckaby.

Quixtus tog sig en allvarlig funderare. Förslaget innebar onekligen en ogärning av lockande och tilltalande slag.

»Men jag skulle väl inte behöva gifta mig med damen?» frågade han litet orolig.

»Nej, bevara oss väl!»

»Jag tycker om ditt förslag», sade Quixtus, lutade sig tillbaka i stolen och strök sina små mustascher. »Det tilltalar mig mycket. Frågan är bara, var jag skall finna någon att krossa hjärtat på.»

»Tag dig en tur utomlands», sade Huckaby. »På kontinenten finnas tusentals engelska damer, som bara vänta på att få sina hjärtan krossade.»

»Det kan möjligen vara sant», sade Quixtus, »men hur skall jag kunna bli bekant med dem?»

»Genom mig!» utropade Huckaby och höjde sin knotiga hand, som stack fram ur en fransad och smutsig manschett. »Jag, Eustace Huckaby, skall återtaga mitt utscende av akademiskt bildad person och ledsaga dig i le pays du tendre och presentera dig för vilken dam du än behagar. Med andra ord, min käre Quixtus, om jag också inte ser ut som en Lothario i närvarande ögonblick, har jag haft ganska stor erfarenhet i kärleksaffärer, och jag är viss om att du kommer att finna min hjälp ovärderlig.»

Quixtus funderade ännu en gång. Då han var medveten om sina begränsade sällskapstalanger, insåg han omöjligheten av att reda sig på egen hand på en expedition med syfte att krossa hjärtan på obekanta om också förväntansfulla damer. Men skulle Huckaby vara en lämplig följeslagare att ha med sig? Huckaby var framfusig, för att inte säga hänsynslös i sitt sätt. Han hade också vissa anstötliga vanor. Å andra sidan var kanske hänsynslöshet just den egenskap, som härvid var mest av nöden, och vad hans vanor beträffar... Quixtus fattade ett raskt beslut.

»Gott», sade han. »Jag antar ditt förslag... på ett villkor. Du gissar säkert, vad jag menar.»

»Ja», sade Huckaby, »och jag ger dig mitt hedersord på att du aldrig skall få se mig annat än nykter.»

Vilken högtidliga förbindelse dock icke behövde hindra honom från att tömma en butelj whisky, då han gick till sängs, när lusten föll på honom.

»Det är bäst, att vi genast bege oss av», sade Huckaby efter vissa nödvändiga rådplågningar rörande hans garderob.

»Jag måste vänta, tills jag hunnit besöka ett par kapplöpningar i sällskap med Billiter.»

Huckaby rynkade pannan. Han visste icke, att Billiter redan fått sitt verksamhetsfält sig anvisat.

»Jag vill inte gärna säga något ovänligt om Billiter. Men om jag vore i dina kläder, skulle jag inte alltför obetingat lita på honom... Han är en person, som är alltför djupt inne i spelet», sade han efter någon tvekan, ty han var nu nykter och ville icke använda alltför starkt färgade ord.

»Min käre Huckaby», sade Quixtus, »jag kommer aldrig mer i livet att lita på någon människa i världen.»

Samma afton, då Quixtus började undra på att han ingenting hört från Tommy eller Vandermeer, öppnade han sitt kassaskåp, som stod i museet, och tog fram sitt testamente. Han tände därpå ett ljus och ställde det invid eldstaden. Nu var tiden inne att förstöra denna akt av välvilja. Han förde den intill ljuslågan men drog hastigt handen tillbaka. En ny tanke föll honom in. Att spela sin systerson samma spratt, som farbrodern spelat honom själv, vore rätt och slätt ett dumt efterapande. Han kände ett plötsligt förakt för att rent plagiera farbroderns nedrighet.

»Jag vill vara originell», sade han. »Ja, just precis originell!» Han upprepade orden såsom en på samma gång tröstande och uppmuntrande formel, blåste ut ljuset och lade testamentet tillbaka i kassaskåpet.

ÅTTONDE KAPITLET.

»Du milde himmel!» utropade Clementina.

Den fromma bönesucken utgjorde svar på ett meddelande, hon just erhållit av fröken Etta Concannon, den unga finlemmade flicka, vars porträtt hon nyss målat och i vars kornblåa ögon hon sett en hemlig ångest ruva. I dag stod emellertid icke längre någon ångest att läsa i dessa ögon. De voro klara, öppna och onaturligt allvarliga. Hon hade just berättat för Clementina om sitt beslut att bliva sjuksköterska, vilket meddelande av denna mottogs med ovanstående häpna utrop.

Vi måste här omtala, att Etta Concannon skänkt den häröver högligen förbryllade Clementina hela sin unga, varma tillgivenhet; först i all hemlighet under sittningarna för det porträtt, hennes far beställt av Clementina till en bröllopspresent, och sedan öppet och oförställt, när siltningarna voro över och hon hälsade på Clementina som en vän. Under första tiden sedan hon bekänt sin svärmiska dyrkan, brukade hon skicka små blyga biljetter och fråga, om hon fick komma till ateljén och dricka en kopp te. Som hon bodde alldeles i närheten, brukade dessa biljetter översändas med något bud. Clementina, som vanligen blev störd mitt i sitt arbete, brukade då riva av ett hörn på första bästa papperslapp, som fanns till hands — brevpapper, gråpapper, karduspapper (en gång var det ett sandpapper) — och med kol klottra dit ett »ja», som hon sände tillbaka med det vänlande budet. Till sist bragtes hon alldeles till förtvivlan.

»Mitt kära barn», sade hon, »kan du inte titta in och dricka en kopp te utan att påbörda mig hela denna mödosamma brevskrivning?»

Etta hade visst ingenting häremot och infann sig därefter oanmäld. Och så stor var hennes tjuvningsförmåga, att hon verkligen lyckades förmå Clementina att besvara hennes besök och ibland titta in i hennes eget

lilla rum i hennes hem i Cheyne Walk, ett underbart litet kryp-in, ljust och luftigt och alldeles påminnande om henne själv. I denna omgivning gjorde Clementina ungefär intrycket av ett troll, som förrrat sig in i en älvalek.

Det var vid sitt första besök i Cheyne Walk som Clementina bestämt undanbad sig att bli kallad för »fröken Wing». Hon avskydde och vämjdes vid det. Från Ettas läppar väckte det tanken på en stel och prudentlig guvernant — den sedvanliga franska karikatyren av en gammal engelsk mö med långa tänder och vassa armbågar. En gammal mö var hon visserligen, men någon prudentlig guvernant var hon rakt inte. Alla människor kallade henne för Clementina rätt och slätt. Varpå Etta, till Clementinas öppet uttalade missnöje, slog sina armar omkring hennes hals, kysste henne och kallade henne en förtjusande raring.

Varför Clementina spillde sin dyrbara tid på en sådan liten flicksnärta, som inte var till mera nytta i världen än en regnbåge, det kunde hon inte själv begripa. Av en eller annan anledning kände hon sig emellertid mindre butter och tvär i hennes sällskap. Det underligaste var, att det enda samtalsämne, de aldrig vidrörde vid sina sammanträffanden, var den unge mannen med det klotrunda huvudet och tjurnacken — fröken Ettas fästman — förrän en dag, då Clementina efter mottagandet av nedanstående biljett i största hast avskedade sin modell, kastade på sig en gammal tillknycklad hatt och skyndade i väg till Cheyne Walk.

Käraste, käraste Clementina! Kom till mig, är du så snäll! Jag är förfärligt olycklig. Det värsta, som kunde hända, har skett. Jag skulle ha kommit till dig, men jag kan inte visa mig för någon människa.

Din egen olyckliga

E t t a.

»Kära lilla barn!» utropade Clementina, när hon kom in i Ettas rum och såg en liten älva halvt upplöst i tårar ligga snyflande på soffan. »Vem är det, som gjort dig så ledsen?»

»Det är Ray... Raymond», snyflade Etta.

Till sin egen stora förvåning fann sig Clementina i nästa sekund sittande på soffan med armarna omkring den unga flickan. Understundom kom det på henne att göra de mest idiotiska saker, utan att hon för sitt liv kunde begripa varför. I denna ställning lyssnade hon emellertid nu till Ettas hjärtslitande berättelse. Den var mycket invecklad, här och där osammanhängande och i avsaknad av all kronologisk ordning. Befriad från alla avvikelser från ämnet innehöll den i korthet följande:

Vissa föga hedrande, ja, låga och föraktliga saker om den unge mannen med tjurnacken hade blivit bekanta för Ettas far. Fadern var f. d. amiral och Etta hans ålderdoms glädje och tröst. Ryktet om vad kapten Hilyard låtit komma sig till last hade sårat honom på hans ömtåligaste punkt. Utom sig av vrede telefonerade han till den förmente missdådaren och befallde honom ögonblickligen infinna sig hos honom. Kapten Hilyard efterkom kallelsen. Sammanträffandet mellan de båda herrarna ägde rum i ett enskilt rum på sjöofficersklubben, som amiral Concannon tillhörde. Enligt brittiska amiralers obehagliga vana gick amiral Concannon genast rakt på saken. Som den unge mannen med tjurnacken icke kunde neka till de mot honom framställda beskyllningarna, lät amiralen honom höra sanningen i ordalag, sådana man i deras högsta fulländning endast får höra på halvdäcket av en örlogsmän. Då kapten Hilyard visade sig förargad — häpnadsväckande oförskämd enligt amiralens framställning av saken — anbefallde amiralen honom åt en viss potentat och förbjöd honom att någonsin mera våga lyfta sina blickar till en oskyldig ung flicka.

När amiral Concannon kom hem, meddelade han sin

dotter så mycket av den ruskiga historien, som kunde vara lämpligt för hennes öron. Kapten Hilyard begav sig genast, full av orättmätig vrede, till sitt kvarter, där han slog in alla Ettas brev och sände henne dem tillika med en biljett, i vilken han lät henne förstå, att han icke var ledsen över att för alltid säga farväl till familjen. Allt detta hade tilldragit sig samma dag och var anledningen till Ettas tåreflod.

»Jag tyckte, du skrev, att det värsta, som kunde hända, hade skett?» sade Clementina.

»Ja, är det inte sant?»

»Milde himmel!» utropade Clementina. »Det är det lyckligaste, som hänt dig i hela ditt liv.»

Inom loppet av en vecka hade Clementina bragt saken därhän, att den sörjande flickan blivit omvänd till hennes egen syn på saken.

»Vet du vad?» sade Etta. »Jag brukade riktigt vara litet rädd för honom.»

»Det kunde vilket pundhuvud som helst se», sade Clementina.

»Hade du verkligen förstått det?» frågade Etta med en förvånad blick i sina kornblå ögon.

»Titta på ditt porträtt, så märker du det nog själv», sade Clementina, som kom ihåg vilken störtflod av minnen Tommy Burgraves oförbehållsamma kritik av den unge mannen med det klotrunda huvudet lössläppt inom henne själv. »Har du någonsin tittat på det?»

»Naturligtvis har jag det.»

»Att titta och se är två vilt skilda saker», anmärkte Clementina. »Du har till exempel tittat på din fästman, men du såg honom aldrig. Din själ såg honom emellertid omedvetet och räddes för honom. Men din far — jag kan inte förstå, vad han tänkte på, när han gav sitt samtycke till er förlovning.»

»Kapten Hilyards far och han ha varit gamla mässkamrater», sade Etta.

»Gamla mässkamrater!» fnös Clementina. »Men vad var det, som gjorde, att du antog hans frieri?»

Etta fick en bedrövlig min.

»Det vet jag verkligen inte.»

»Nästa gång du förlovar dig med en ung man, så laga, att du vet bättre besked. Jag tror också nu, att du håller på att repa dig», sade Clementina, »och det är jag mycket glad för. Att ha två unga idioter på halsen på en gång — den ene sjuk i lunginflammation och den andra i en hjärtåkomma, är mer än jag går i land med. Du måste tro, att jag är något slags barmhärtighetssystem. — Varför gör du inte, som din far vill och reser till din tant i Somersetshire?»

Etta gjorde en ful grimas.

»Tant Elvira skulle göra mig galen. Ditt sällskap är mycket nyttigare för mig. Och vad pappa beträffar», sade hon och knyckte på sin täcka nacke, »så låter han mig göra som jag vill.»

Etta stannade alltså kvar i staden, och hennes tillfrisknande pågick jämsides med Tommy Burgraves. Clementina började få tid att draga andan och taga igen sitt försummade arbete. Så snart Tommy åter kunde gå ut och Etta ånyo började finna nöje i umgängeslivet, stängde Clementina in sig i sin ateljé, dit hon nekade de båda unga allt tillträde, och arbetade under en vecka från bittida till sent. Till sist smugglades en morgon två jämmerliga brev nästan på en gång in i ateljén.

»... Jag har inte träffat dig på en hel evighet. Vill du inte låta mig komma och äta middag hos dig i dag?

Tommy.»

»Käraste vän, vill du inte vara snäll och komma och dricka te hos mig i eftermiddag?

Etta.»

»Jag skall slå mig ner med mina målargrejer i Sahara», utropade Clementina. Men icke desto mindre ryckte hon åt sig två smutsiga papperslappar och klottrade på den ena: »Jo bevars kära barn, kom du till middag.» Och på den andra: »Jo bevars, kära barn, jag skall komma till te.» Sedan hon därpå vikt ihop dem snett, skickade hon av dem till sina båda unga vänner.

Det var under detta Clementinas besök i Cheyne Walk, som Etta underrättade henne om sin avsikt att bli sjuksköterska och den förra häpen utropade:

»Du milde himmel!»

»Jag kan inte inse, varför jag inte skulle bli det.»

»Iden är dåraktig», svarade Clementina. »Vad är det för nödvändigt, att du skall arbeta för ditt uppehälle?»

»Jag vill göra någon nytta i världen.»

»Du gör mycket större nytta, om du fortsätter att pryda upp den», sade Clementina. »Det är endast, när en kvinna är ful som synden eller fattig som en skåprätta, som hon behöver göra någon nytta, det vill säga så länge hon är ogift. När hon blir gift, har hon händerna fulla med att hålla ordning på man och barn. En flicka som du med ett hyggligt ansikte och fullt upp med pengar skall stanna i hemmet och låta sitt öde gå i fullbordan.»

Etta, som satt i fönstret, såg ut på Themsen, som tittade fram här och där lik en silverstrimma genom det friska lövverket.

»Jag vet vad du menar, kära vän», sade hon med det överseende allvaret hos en priorinna i ett kloster, »men jag tänker aldrig gifta mig.»

»Dumheter!» sade Clementina.

»Mitt beslut är fattat, oåterkalleligen fattat.»

Clementina suckade. Ungdomen tar allting så gruvligt allvarligt och är sig så lik i alla tider. Barnet led naturligtvis av de ledsamma följderna av en uppslagen förlovning. Förr i tiden brukade en ung flicka under

liknande förhållanden taga sin tillflykt i ett kloster och bli nunna och därmed punkt och slut. Om hon sedan ångrade sin förhastade handling eller ej, vem vet något om den saken? Nu för tiden kastar hon sig in i välgörenhetsarbetet eller ägnar sig åt politisk verksamhet, ställer till glada aftnar för fiskmånglare eller ledsamma för medlemmar av ministären. Den impuls, som driver henne till vare sig den ena eller andra ytterligheten, har alltid endast varit en reaktion av hennes könsvarelse, och reaktionstidens varaktighet är beroende av graden utav hennes hjärteförkrosselse. Så snart hjärtat är botat, börjar hennes kön åter sitt segerlåg genom världen och är åter redo att besvara den eviga dårskap, som kommer den unga flickan att rodna, när hon läser den i ögonen på en tilldragande byxklädd individ.

Detta allt visste Clementina lika väl som alla andra, vilkas ungdom ligger bakom dem. När därför Etta med en min av lugn slutuppgörelse med världen sade, att hennes beslut var oåterkalleligen fattat, suckade Clementina. Det var allt så löjligt allvarligt. Ettas hjärta hade icke alls blivit krossat, det hade icke ens fått den allra, allra minsta lilla rispa; det hade varit utesatt för omild behandling, det var alltsammans. Inom en månad skulle hon lika litet hysa någon önskan att bli sjuksköterska som att bli skorstensfejare. Inom en månad skulle hon vara färdig att med frimodigaste bekymmerslöshet låta kurtisera sig igen. Inom en månad skulle hon, om den rätte prinsen komme i hennes väg, vara förälskad, verkligt förälskad. Vilken underbar lycka skulle det ej vara för en man att äga denna älskliga lilla flickas kärlek!

»Ja, mitt beslut är fattat, kära vän», upprepade hon.

»Nå, då är det inte värt att säga mera om den saken», svarade Clementina.

En skugga av missräkning spred sig över den unga flickans ansikte som en sky över en klar majhimmel.

Hon hoppade ned från fönstret och tog plats på en pall bredvid Clementinas stol.

»Jo, det finns mycket att säga. En hel hop. Det är ett förfärligt viktigt steg att taga.»

»Förfärligt», sade Clementina.

»Det betyder, att jag skall förbli en gammal mamsell i hela mitt liv.»

»Liksom jag», sade Clementina.

»Om jag vore lik dig, skulle jag inte fråga efter det en smul.»

»Bevara mig väl», sade Clementina.

Den unga flickan tog tydligen alldeles för givet, att hon njöt av sitt ogifta stånd.

»Vi ha ett litet hus på landet, som är alldeles övertäckt av kaprifolium. Jag har också ett ponnyspann, en hund och en katt. Dit måste du komma och hälsa på mig.»

»Jag tyckte, jag hörde, att du skulle bli sjuksköterska», sade Clementina.

»Ja, men jag tänker bo där på mina fritider.»

Clementina rullade en cigarrett. Etta låg på knä framför henne rakt upprätt och bjöd henne en tänd sticka. När en ung flicka med en mjuk och smidig figur ligger rakt upprätt på knä med sitt välformade huvud en liten smula tillbakalutat och sträcker fram sin arm, är det bland det vackraste man kan se här i världen. Clementina såg på henne i fulla tio sekunder såsom en Moses från berget Nebo — förutsatt (ett vilt antagande!) att Moses varit konstnär och kvinna — och lade därpå utan en tanke på cigarretten och den brinnande tändstickan sina händer på den unga flickans axlar och ruskade henne vänligt, så att hon sjönk ned igen på sina hälar och stickan slocknade.

»O, du älskade, förtjusande, dumma, dumma barn!»

Hon reste sig därpå tvärt och gick bort till spiselkransen och tände själv sin cigarrett. Etta skrattade, förläget rodnande.

»Men, älskade Clementina, sjuksköterskor bruka ha ledigt då och då.»

»Jag tänkte inte alls på sjuksköterskor», sade Clementina.

»Vad tänkte du då på?» frågade Etta, som ännu låg kvar på knä, stödd mot sina hälar, och vred huvudet runt för att se på Clementina.

»Det är detsamma», svarade denna. »Men vad skulle du med en gammal käring som mig i huset?»

»Jag skulle ha någon att utgjuta mina bekymmer för», sade flickan.

Clementina vandrade hem i det vackra majsolskenet med ett litet leende glittrande i sina små klara ögon, på samma gång ett uttryck av djupt vemod vilade kring hennes mun. Om hon varit tio år yngre, skulle intel leende ha funnits i hennes ögon. Om hon varit tio år äldre skulle ett förnöjt leende ha spelat kring hennes läppar. Men vid trettiofem år vet en kvinna i Clementinas ställning ofta inte, om hon skall skratta eller gråta. Om hon är en person med känsla för humor, gör hon båda delarna på en gång. Det eviga löftet, det eviga budskapet dallrade igenom luften. Den trettiofemåriga hörde det instinktmässigt och tillbakavisade det förståndsmässigt. Hon påskyndade sina steg och grep ett fast tag om sitt paraply — Clementina bar alltid med sig ett stort, fullt, illa hoprullat paraply — liksom för att övertyga sig om att det komme att regna nästa dag från en blygrå himmel. Men majsolen skratlade åt henne, trädgårdarna, hon gick förbi, prunkade med syren och gullregn i vårlig blomsterskrud, och smörblommorna tittade på henne med oskyldigt gäckande min. Förgätmigejen i sina fönsterlådor lutade sig fram och viskade: »Se så friska och unga vi äro.» En mycket ung lönn lyste särskilt oförskämt grön; i dess graciösa spenslighet väckte den tanken på Etta.

»Anamma det barnet!» utbrast Clementina för sig själv, där hon vandrade fram och försökte tillsluta sina ögon

för vårens ungdomliga näsvisheter. Men framför en blomsterhandel på Royal Hospital Road tvärstannade hon, gripen av häpnad och beundran. En knippa härliga tulpaner i guldfärg, överstänkta med karmosinröda strimmor, flammade emot henne med en tropisk solnedgångs praktfulla glöd. Hennes skönhetstörstande själ föranledde henne att genast gå in och köpa den.

När hon kom hem till Romney Place tittade hon för sista (och hundra) gången in i den öppna mynningen av den vita silkespappersstruten.

»De komma att göra en härlig färgverkan på middagsbordet», sade hon för sig själv.

Hon öppnade själv åt sig, gick igenom sitt förmak och ut på galleriet i ateljén. Därnere gick Tommy av och an som ett vilddjur i bur. Hans vanligen välkammade hår var tillrufsats, som om otåliga fingrar i raseri stuckits därigenom. Clementina ropade ned till honom:

»Du frågade, om du kunde få komma till middag. Klockan sex är inte min middagstid.»

»Det vet jag», ropade han upp till henne. »Jag har varit här en timme.»

Hon gick nedför spiraltrappan och ställde sig rakt framför honom.

»Vad har du gjort med ditt hår? Det ser ut som Ferdinands i 'Stormen'. Och», tillade hon, då hon förmärkte något visst ovanligt och störande i det annars så fridfulla kaos, som härskade i ateljén, »varför har du sparkat omkring mina kuddar på det där sättet?»

»Min morbror har blivit rakt spritt, spratt, språngande bindgalen», sade Tommy.

Han vände sig runt på klacken och gick med långa steg mot andra ändan av ateljén. Clementina kastade tulpanerna på en stol och drog av sin gamla vänstra bomullsvante, som hon kastade ovanpå tulpanerna. Under mellantiden, som förflöt, innan Tommy hann tillbaka igen

på sin vandring, stod hon och littade eftertänksamt på tippén av sin högra tumme, som stack upp ur fingret på den andra vanten.

»Det förvånar mig inte alls», sade hon, när Tommy kom tillbaka.

»Kan du ge någon annan förklaring på saken?» utbrast Tommy och slog ut med armarna.

»Förklaring på vad?»

»På vad han har gjort. Hör bara. För en vecka sedan kom han och hälsade på mig, så glad och nyter som aldrig det. Du var ju hos mig då...»

»Så glad och nyter som en likbjudare ungefär», sade Clementina.

»I alla fall var det inget fel på honom då. Jag sade den käre gamle hedersknyffeln, att jag oförklarligt nog råkat överskrida min anslagssumma, och nästa dag skickade han mig en bankanvisning alldeles som vanligt. Nu i eftermiddag får jag ett visitkort — morbrors visitkort — på vilket står skrivet med hans stil: 'Att tjäna som introduktion för herr Teodor Vandermeer'.»

»Vad hette han?» frågade Clementina och spetsade öronen.

»Vandermeer.»

»Fortsätt!»

»Jag sade åt jungfrun att visa in honom — och in kommer en gammal förfallen sale, som ser ut som en skabbig räva...»

»Det var han.»

»Känner du honom?»

»Sak samma. Gå på!»

»Han vrider sig och skruvar sig och går som katten kring het gröt, men till slut låter han mig veta, att han fått i uppdrag av morbror att underrätta mig, att såvida jag icke uppger min målning och tar plats på något avskryvärt kontor i City inom en månad, drar han in mitt årsunderhåll och gör mig arvlös.»

Clementina arbetade och drog i sin tumme, tills hon lyckades få fram den helt och hållet ur hålet på höger-
vantens tumfinger.

»Vad tänker du nu göra?» frågade hon.

Tommy slog med armarna i luften.

»Jag måste försöka träffa morbror och fråga, vad meningen är. Jag har naturligtvis inga lagliga anspråk på honom, men han är rik, han har alltid varit fästad vid mig och allt sådant där, och när min mor dog, adopterade han mig på sätt och vis och lät mig förstå, att jag inte behövde oroa mig för min framtid. Det har jag därför inte heller gjort. Och när jag började syssla med målning, uppmuntrade han mig på alla sätt. — Det är avskyvärt!» — Han tystnade och gick med långa steg tre eller fyra slag upp och ned i ateljén liksom för att arbeta bort det övermått av avskyvärdhet som situationen innebar. — »Jag kan inte finna, att jag varit någon lätting eller misshushållare, som inte är värd annat än få dra åt skogen. Jag har arbetat ganska flitigt, tycker du inte det? Jag har lagt manken till, och nu har jag börjat komma någon väg. I förra veckan berättade jag för honom om tavlan på New Gallery. Det tycktes mycket glädja honom, och så skickar han mig, utan att jag vet ordet av, den där uslingen med sitt rävansikte för att säga mig, att jag skall taga plats på ett kontor i City! Det är... det är... himlen vete, vad det är!»

»Jag tror», sade Clementina och såg på sin tumme, »att det finns många utmärkta unga män på kontoren i City.»

»Jag vill hellre ge mig till eldare eller jag vet inte vad», utropade Tommy. »Å, det är ju rent förnuftsvidrigt!»

Han satte sig på modellbordet och begravde ansiktet i händerna.

»Friskt mod, min gosse», sade Clementina. »Världens sista stund är inte inne än, och vi ha ännu inte fått vår middag.»

Hon öppnade en dörr längst inne i ateljén, vilken stod i förbindelse med köksregionen, och ropade på Eliza. Ropet besvarades av en avlägsen röst.

»Gå bort till specerihandlaren och köp en butelj champagne till middagen.»

»Vad för sorts champagne?» frågade rösten, som kom närmare.

»Det vet jag inte», sade Clementina. »Säg honom, att han skickar mig det bästa, han har.»

»Du är en krona, Clementina», sade Tommy.

Ingen oroade sig för den antagliga kvaliteten av den på måfå valda årgången av den ädla drycken. O, heliga menlöshet! Du sätter män och kvinnor i stånd att möta och genomgå många fasor utan att vara medvetna därom!

Clementina tog av sig hatt och högervante och började därpå rulla en cigarrett. Tommy åter började på nytt:

»Varför skickade han inte bud på mig och framförde själv sitt ärende? Varför skrev han inte? Varför skulle han lämna ett sådant uppdrag åt den där avsigkomne, anskrämlige uslingen? Jag frågade det kräket om saken, och han svarade, att min morbror ansåg bäst, att ett så grannliga meddelande skedde genom en tredje person. Men vad tänker morbror på, som ger sig i slang med sådant patrask? Varför valde han inte något mera passande ombud? Den där slusken såg ut, som om han kunde vara villig att mörda en för fyra styver.»

Ungt folk är gärna benäget att överdriva fel och brister hos de personer, som icke tillvunnit sig deras aktning. Ett faktum är — vilket också efteråt medgavs av Tommy — att Vandermeer utfört sitt obehagliga uppdrag med stor takt och grannlaghet. Tommy var en lång, rak och kraftigt byggd ung man med klar och hurtig blick, och en brant trappa ledde från hans ateljé ned i backen.

»En gång trakterade jag honom med fläsk och oxkött i närmaste vårdshus», sade Clementina.

»Vad, tusan, säger du?»

Clementina berättade episoden ävensom sitt samtal med Quixtus i anledning därav.

»Jag uppger försöket att begripa någonting. Jag visste, att morbror blivit högligen upprörd över rannsakingen, och jag har inbillat mig, att det liksom rubbat hans förstånd och var anledningen till att han givit sig i lag med den där fågelskrämman. Men de hade tydligen varit vänner i många år. Det visar just, hur litet vi veta om våra medmänniskor», moraliserade han. »Om det varit någon, jag trodde mig känna utan och innan, så var det väl morbror Efraim.» — Gripen av medlidande tillade han därpå: »Om han verkligen fått en skruv lös, är det mycket sorgligt. Han var den bästa, snällaste och välvilligaste människa i hela världen.»

»Frågade du karlen, om din morbror blivit galen?»

»Ja, naturligtvis och det rent ut. Han tycktes anse det som en högst förvånande fråga. Han sade, att morbror länge ogillat, att jag ägnat mig åt målning såsom yrke och nu kommit till den övertygelsen, att det bästa för mig vore att ägna mig åt affärsverksamhet — — affärsverksamhet!»

»Om du vägrar, avsäger du dig därmed tre hundra pund om året för det närvarande och himlen vete hur mycket längre fram», sade Clementina.

»Och om jag följde hans åläggande, skulle jag förlora aktningen för mig själv och uppgiva min konst, mina drömmar, allt vad som för mig ger livet dess värde. Nej, och tusen gånger nej. Om morbror inte vill lyssna till förnuftets röst, vill jag inte lyssna till oförnuftets och därmed jämnt. Jag skall nog slå mig igenom på ett eller annat sätt.»

»Gott», sade Clementina, som hela tiden förhållit sig märkvärdigt tyst. »Jag väntade att få höra dig säga

så. Om du tvekat, skulle jag sagt åt dig att gå hem och äta din middag för dig själv. Litet slit och svält och fransar på dina byxor skall göra en karl av dig. Om din morbror är galen, så är han galen, och därmed jämnt, som du säger. Låt oss inte tala mer om saken. Hur kom det sig, att du bjöd dig hit till middag i dag?» frågade hon och återtog sitt aggressiva sätt.

»Mottets dragning till ljuset», skrattade han.

Hon svarade på sitt buttra sätt och bad honom sedan roa sig på egen hand, medan hon gick och tvättade ansikte och händer. Clementina hade för vana att bokstavligen skura sitt ansikte, i det hon först gned in det med brun Windsortvål och därefter hårt skrubbad det med en handduk, till totalt fördärv för sin hy, enligt vad hennes kvinnliga bekantskaper påstodo. Hon reste sig upp och gick emot trappan. Tommys blick föll samtidigt på tulpanerna i deras vita pappersomhölje.

»Vad skall du göra med de där praktexemplaren?»

Clementina hade glömt bort blommorna. Den egendomliga känslorörelse, som föranlett henne att köpa dem, hade nu förflyktigats. De nyheter, Tommy hade meddelat henne, hade satt henne myror i huvudet och förjagat de dåraktiga tankarna ur hennes sinne. Hon såg nu på dem litet skamsen.

»Sätta dem i vatten naturligtvis», svarade hon. »Du inbillar dig väl inte, att jag ämnar sätta dem på mig?»

»Varför inte?» utropade Tommy och ryckte till sig en stor guldröd tulpan och höll den emot hennes svarta hår och mörklagda hy. »På min ära, den klär dig överdådigt!»

Clementina bad honom litet kärtvt inte prata några dumheter och steg därpå uppför trappan med oförklarligt brännande kinder.

Inspirerad av mer än tre fjärdedelar av kryddkrämarens bästa butelj champagne pratade Tommy vid middagsbordet med glödande iver om sina framtidsutsikter, för den händelse morbroderns förryckthet visade sig icke

vara endast av övergående natur. Världen var, när allt kom omkring, en ostra, och han kände till knepet att öppna den. De flesta människor buro sig klåparaktigt åt, stucko in fingrarna och försökte bända upp den i galen ända. »En vis man», sade han i tonen av en ung Solon, »vore den, som icke endast trotsade olyckan utan tvang den att bli ett redskap för hans framgång i livet.» Hårdare ansatt erkände Tommy, att han funnit denna vishetens pärla i en bok. Men det var dagens sanning, eller hur? Han började verkligen riktigt glädja sig åt fattigdomen. Han var trött på felbhattar och lackskor och de unga damer, han brukade råka på tebjudningar. Naturen vore något vida för mer. Naturen skulle hädanefter bli hans svärmeri. Thoreau... »Bevara mig väl», utropade Clementina, »pojken håller ju på att bli lika fjantig som sin morbror... »Thoreau», fortsatte Tommy, »hade funnit sanningen i livet.» Själv ville han nu säga upp sin ateljé, hyra sig en torpstuga på landet för två shillings i veckan, leva av jordens frukter, måla odödliga, churu kanske icke genast inbringande tavlor under dagens lopp och med sitt ritstift om kvällarna utföra allehanda småarbeten för att tjäna sitt livsuppehälle. Han hade reda på en vacker liten stuga på två rum och kök nära Hagbourne i Berkshire. Hela stället var som en körsbärsskog. Ingenting kunde vara mera bedårande än ett helt landskap översållat med körsbärsblom — om inte möjligen samma landskap, när körsbären flammade i purpurfärg. Geoffry King hade hyrt stugan förra sommaren. Den hade en liten trädgård, som han kunde odla. Det fanns körsbärsträd i den, förstås, men också blommor och grönsaker. Han skulle kunna hålla Clementina med penséer och potatis året om. Där fanns också en svinstia, som kunde vara bra att ha, ifall han skulle få lust att lägga sig till med en gris. När Clementina vore trött på London, skulle hon komma ut och hälsa på honom, och då kunde han ligga i svinstian.

För andra gången under dagens lopp framställde hon nu frågan:

»Men vad skall du med en gammal käring som mig i huset?»

»Du skulle beundra mina taylor.»

Clementina fnös föraktligt.

»Jag kunde just ana det», sade hon. »Sannerligen är inte ålderdomens förbenade egoism en helgonlik oegen nytta i jämförelse med ungdomens ursprungliga, oförmedlade själviskhet.»

Tommy, som var van vid hennes sarkasmer, skratade endast uppsluppet. Hur skulle han kunnat gissa sig till historien om tulpanerna? Han blev emellertid litet förvånad, när Clementina beslöt, att de skulle tillbringa aftonen i det lilla stela förmaket i stället för i ateljén. Han gjorde invändningar. Det var ju så mycket gemytligare i ateljén. På frågan varför svarade han:

»Det här rummet har ingen karaktär — ingen individualitet. Det ser ut som en rumsinteriör i en möbelhandlares skyltfönster. Det har ingenting att göra med dig. Det är totalt meningslöst.»

»Det är just därför jag vill sitta här», sade Clementina. »Du kan slå dig ner i ateljén, om du har lust.»

»Det vore inte artigt», sade Tommy.

Hon höjde på axlarna och satte sig vid pianot och spelade lösryckta bitar av Mozart, Beethoven och Grieg — minnen från hennes ungdom — med oövade, osäkra fingrar. Tommy vandrade otåligt omkring i rummet och littade på kopparsticken kring väggarna och bokryggarna innanför bokskåpets glasdörrar. Till sist blev han medveten om att det låg någon misstämning i luften. Han gick fram och lutade sig över pianot och väntade, tills Clementina ohjälpligt trasslat in sig i en melodi ur Peer Gynt.

»Har jag sagt eller gjort något, som förargat dig, Clementina. Om jag gjort det, är jag förfärligt ledsen.»

Hon slog igen pianot med en skräll.

»Du stackars moderlösa lilla barn», utbrast hon, »till vem skulle du gå med dina bekymmer om inte till mig!»

Tommy log litet osäkert.

»Det vete fåglarna», sade han.

»Nå, låt oss då gå ned i ateljén och tala om dina angelägenheter», sade Clementina.

NIONDE KAPITLET.

När Tommy skilde sig från Clementina, tog han sig en lång rask promenad för att klara sina tankar, och på hemvägen längs Thames Embankment vek han in på Chelsea Bridge för att se på utsikten i månsken. Där tog han av sig hatten för att svalka sig, och den för-rådiska majvinden avkylde honom så grundligt, att han sedan blev sängliggande av förkylning i tre dagar.

Clementina satt bredvid sängen och läxade grundligt upp den ångerfulle syndaren. Att tänka, att en människa som just kommit upp från en lunginflammation, först hetsar upp sitt blod till kokpunkten och sedan ställer sig på en bro i den skarpa nordostvinden för att svalka sig mitt i natten! Han var inte stort klokare än sin morbror. De kunde just taga varandra i hand. De borde spärras in på dårhus båda två. Ett mörkt rum och en risbastu skulle i den gamla goda tiden blivit deras välförtjänta straff.

»Jag har fått smaka på båda delarna nu», sade Tommy med en ful grimas. »Den här förbaskade sängkammaren är mitt mörkrum och din tunga mitt ris.»

»Jag hoppas, att det biter ordentligt i skinnet», sade Clementina.

Tommy skrev från sin sjukbädd ett värdigt och manligt

brev till sin morbror och väntade otåligt svar därpå. Intet svar kom. Quixtus läste brevet, och hans uppjagade inbillning läste idel otacksamhet och hyckleri i varje rad. Han hade redan talat med Griffiths om en kontorsplats för Tommy på Stars livförsäkringsbolag. Tommys bestämda vägran att antaga den försatte Quixtus i en obehaglig ställning gent emot Griffiths. En anställning på ett stort livförsäkringsbolag står inte alla dagar till buds. Griffiths, vars humör inte alltid var så lätt att komma till rätta med, skulle sannolikt bli förargad. Quixtus, som ansåg, att Tommy uppfört sig illa emot honom — vilken åsikt underblåstes av Vandermeer — gick icke endast miste om den nervspännande njutning, han väntat, av sin utstuderade elakhet mot Tommy utan uppfattade tillika dennes avslag som ett tillbakavisande av hans rent välvilliga avsikter. Han uppförde därför även Tommy på listan över alla dem, som han prövat och funnit icke bestå provet. Han hade nu en orsak till klagomål emot Tommy. Så upp- och nedvända bli människans alla begrepp, när en liten nervtråd brustit i hennes hjärna.

Nu hände det sig, att samma dag som Tommy åter kravlade sig ut i friska luften, stod Clementina framför sitt staffli och målade med svett och möda av ett draperi, som var upphängt på en mannekäng, då hon plötsligt tyckte, att hela rummet dansade runt och att hon själv hastigt rycktes med i den svindlande virveln. Hon föll handlöst i golvet, där hon förblev liggande, tills hon av sig själv vaknade till sans med en brinnande huvudvärk samt öm och rådbråkad i varenda led. Eliza, som senare fann henne blek och illamående på soffan, dit hon med möda släpat sig, gav henne ett glas vatten — någonting sådant som luktsalt existerade ej i huset — och skickade därpå på eget bevåg efter doktorn.

Resultatet av doktors undersökning var det, att han förklarade Clementina lida av överansträngning. Denna

fnös föraktligt åt hans diagnos och påstod, att det endast är lättingar, som bli överansträngda. För övrigt var hon frisk som en nötkärna. Doktorn påminde henne om att hon var kvinna och alltså en person med ömtåligt nervsystem. Hon ägde också sitt köns vanliga oförmåga att lägga band på sin energi. När en man finner, att han håller på att förlora sin sömn, matlust, självbehärskning och det konstnärliga greppet på sitt ämne, lägger han helt enkelt sitt arbete åt sidan och hängiver sig utan all blygsel åt den totalaste sysslolöshet. En kvinna däremot har alltid den känslan, att hon genom att bekämpa sin svaghet upprätthåller sitt köns ära, och anstränger sig på det förnuftsvidrigaste sätt, tills hon stupar på kuppen.

»Det gläder mig, att ni verkligen har klart för er, att jag är en kvinna», sade Clementina.

»Varför det?»

»Därför att ni är den förste man, som insett det på många år.»

Doktorn, som var en mycket ung och allvarlig man av den moderna neuropatiska skolan, uppfattade icke ironien i denna anmärkning. Det var första gången han såg Clementina.

»Jag har aldrig träffat på någon kvinnlig patient, vars nervsystem varit i ett tillstånd av så stark spänning som ert», sade han allvarligt. »Jag önskar, att ni ville klargöra för er detta faktum och icke spänna bågen, tills den brister.»

»Ni lindar in er mening om mig på ett mycket vackert sätt», sade Clementina, »men enligt er ärliga, osminkade åsikt är jag rätt och slätt en tanklös och dum, överretad och dåraktig kvinna lik miljoner andra, inte sant?»

Den unge läkaren uthärdade den forskande blicken ur de små glittrande, ironiska ögonen med berömvärt yrkesmässigt jämnmod.

»Jo», svarade han och hade därvid den för en ung praktiserande läkare förfärliga övertygelsen, att han för-

lorat en inflytelserik ny patient. Men Clementina räckte honom handen, som han med glädje fattade.

»Jag tycker om er», sade hon, »därför att ni inte är rädd för att tala sunt förnuft. Nu är jag villig att göra allt, vad ni säger mig.»

»Res bort, likgiltigt vart, endast ni kommer ifrån edra dagliga sysselsättningar och vanor, och tänk inte på arbete under minst en månads tid.»

»Gott», sade Clementina.

När Tommy, som såg mycket medtagen ut efter sitt recidiv, nästa dag infann sig för att åter friskrapportera sig, talade Clementina om för honom, huru sakerna stodo med hennes egen hälsa. Det var orimligt dumt, att hon blivit så där medtagen, förklarade hon, men dumhet vore den ledande principen på denna löjligen planet. Hon hade blivit ålagd att taga sig en månads ledighet och hade tillbragt en sömnlös natt för att fundera ut hur den skulle användas. Vid daggryningen var problemet löst. Varför skulle hon inte använda den på ett fantastiskt sätt, som harmonierade med orimligheten i det hela?

»Nå, vad tänker du göra då?» frågade Tommy. »Tillbringa en munter månad i Whitechapel eller kläda ut dig till karl och taga värvning?»

»Jag tänker hyra en automobil och göra en färd genom Frankrike.»

»Det där är mycket sportmässigt», anmärkte Tommy »men jag skulle knappast vilja kalla det fantastiskt.»

»Vänta, tills du hört alltsammans», sade Clementina. »Jag tänkte ursprungligen taga Etta Concannon med mig, men när du nu kom hit och såg ut, så att man kan bli rädd, beslöt jag mig för att taga dig med i stället.»

»Mig?» utropade Tommy. »Min kära Clementina, det är ju alldeles orimligt.»

»Jag trodde just, att du skulle dela min uppfattning, men jag ämnar göra det i alla fall. Skulle du inte tycka om att följa med?»

»Jo, det vill jag lova!» utropade han med pojkaktig förtjusning. »Det vore överdådigt roligt. Men...»

»Men vad?»

»Hur skulle jag kunna ha råd till en bilfärd i Frankrike?»

»Du behöver inte alls ha råd till det. Du skulle vara min gäst.»

»Det är väldigt hyggligt av dig, Clementina, att tänka på mig — men det är omöjligt.»

Varpå ett resonemang följde av samma art, som ofta förekommer mellan män och kvinnor.

»Jag är gammal nog att vara din mormor, eller du tycker det åtminstone, vilket kommer på ett ut.»

Tommys unga stolthet ville icke tillåta honom att taga emot en så storartad frikostighet ur en kvinnas hand, om hon också var något till åren kommen och föga romantisk.

»Om jag hade en lantegendom, en hel hop tjänare och åtskilliga automobiler och bad dig komma och hälsa på mig, då skulle du mottaga min inbjudning utan minsta tvekan.»

»Det skulle vara en helt annan sak. Inser du inte det själv?»

Nej, det kunde Clementina alls inte inse. En stackars liten gosse, som blivit förklarad arvlös av en dårhusmässig morbror och som var mager och avtärd och ur stånd att arbeta efter en genomgången sjukdom, vägrade att taga emot en hjälpende hand bara därför, att den tillhörde en kvinnlig varelse. Det var förnuftsvidrigt. Clementina blev ond, men Tommy ville icke giva med sig.

»Det är helt enkelt själviskt av dig», sade Clementina. »Förstår du då inte, att jag nödvändigt behöver någon följeslagare?»

Tommy påpekade alla Etta Concannons sällskapliga talanger, men Clementina ville inte höra ett ord om henne. Åsynen av Tommys avfallna ansikte hade kommit henne att fatta sitt beslut, och hon hade för vana att alltid utföra

vad hon en gång föresatt sig. Hon var av naturen litet benägen för att vara den styrande och bestämmande. Hon hade nu fått i sitt huvud, att hon skulle spela rollen av god fe åt Tommy, och hon harmades över att han icke ville veta av hennes gudmoderskap. Dessutom fanns det andra rent själviska orsaker, varför hon föredrog Tommy framför Etta, vilket hon också inom sig ärligt erkände. Tommy var en man och kunde som sådan på mångahanda sätt vara henne nyttig, se till att chauffören gjorde sin plikt och ingjuta vederbörlig respekt hos gendarmer, tulltjänstemän och hotellvärdar. Fastän Clementina var en kvinna, som varken rädde för människor eller det ondas hela anhang, insåg hon också fullväl värdet av en byxklädd följeslagare såsom rese-marskalk för en ensam dam.

Med Etta som resällskap skulle förhållandena ställa sig helt annorlunda. Etta skulle med den älskvärdaste villighet i världen hämta hennes automobilslöja och bära hennes handskar, men allt det verkligt tyngande besväret skulle vila på Clementina själv. I denna hennes uppfattning låg skillnaden mellan Clementina och den typ, som allmänt kallas den emanciperade kvinnan. Hon hade inga överdrivna begrepp om likställigheten könen emellan, varmed enligt kvinnlig logik i allmänhet menas kvinnans höga överlägsenhet. Omständigheterna hade frigjort henne från beroende utav det manliga könet, men dessa omständigheter såväl som frigörelsen själv såg hon icke med särskild gunstig blick. Hon hade ett kristallklart begrepp om männens materiella användbarhet i vår hårda och icke alltid så lätthanterliga värld. Därför önskade hon av nytthetsskäl få Tommy med sig. Det sade hon honom också på sitt vanliga oförblommerade sätt.

»Du ränner här in och ut alla tider på dagen, och det är Clementina hit och Clementina dit, tills jag inte kan kalla min själ min egen, och nu, när jag för första gången ber dig om en tjänst, undskyller du dig med dina

små dumma fördomar, din stollhet och andra skenfagra förevändningar och säger, att det är omöjligt för dig.»

»Jag är mycket ledsen, att du ser det så», sade Tommy ödmjukt.

»Jag skall säga dig, hur saken i själva verket förhåller sig», sade Clementina med ett genuint kvinnligt sidohugg. »Om jag vore en vacker och stilig kvinna med fina kläder och i vars sällskap du med heder kunde visa dig, skulle du gärna komma med, men du har inte lust att kуска omkring med en levande lumpbod som mig.»

Tommy rodnade så djupt, som endast en ärlig och uppriktig ungdom kan rodna, rusade upp och fattade henne om handlederna med så hårt grepp, att han sig ovetande i sin starka förtrytelse gjorde henne illa.

»Vad du säger är avskyvärt, och du borde verkligen skämmas. Om jag tänkte någonting dylikt, vore jag den eländigaste usling på Guds gröna jord. Jag skulle vilja ordentligt ruska dig, för att du vågat säga sådana saker om mig.»

Han slängde ifrån sig hennes händer och gick med stolta steg bort till andra ändan av ateljén och lämnade henne efter sig med svidande handleder och oförmögen att finna ett passande svar.

»Om du verkligen tror, att jag kan vara dig till någon nytta», sade han med värdighet, då han kom tillbaka igen från sitt slag genom rummet, »vill jag mycket gärna komma med dig.»

»Jag vill inte, att du skall göra dig till någon martyr», för hon ut.

Tommy tänkte efter för sig själv ett ögonblick och brast därpå ut i ett pojkaktigt skratt.

»Jag är en otacksam kanalje, och jag vill följa dig till världens ända. Kära gamla Clementina», fortsatte han i allvarsammare ton och lade sin hand på hennes axel, »jag ber dig så mycket om förlåtelse.»

Clementina sköt sakta undan hans hand. Hon föredrog det hårdhanta greppet omkring sina handleder. Men åter försonad förlåt hon honom.

Några dagar därefter begåvo de sig av på sin färd.

Lyckliga och glada ilade de båda vännerna fram i sin trettiofem-hästkrafters bil under de vackra högsommar-dagarna. Över dem strålade den klarblå himmeln, och under dem glimtade den vita vägen som en dallrande strimma. Den uppfriskande fläkt, som deras snabba fart tillförde dem, fyllde deras lungor och kom deras pulsar att flyga. Allt emellanåt bildade under hela mil de höga platanerna å ömse sidor om vägen liksom ett ändlöst skepp i en omätlig katedral och deras lövvalv ett under av grönt rosverk. Genom lugna, solövergjutna byar färdades de fram i snigelfart, med varnande tillrop jagande barn och hundar ur sin väg — och eftersom de färdades försiktigt fram och Tommy var en vacker gosse att se på, logo kvinnorna mot dem ur sina dörrar, från åkanten, där de lågo på knä och klappade sina tvättkläder, eller från brunnen på det skuggiga, stenlagda lilla torget, som sköt ut som ett tvärskepp från gatans huvudgång. Småbarn stirrade på dem i slö förvåning. Då och då hände sig, att en flock småflickor i sedesamma nackflätor och grant lysande rutiga klänningar fnissade och viskade åt varandra, när de foro förbi, och att en av flickorna, modigare än de andra, vinkade med handen. När Tommy då kastade en slängkyss åt henne, besvarade den lilla stumpan den blygt och graciöst under de andras hejdlösa munterhet och förljusning. Männen brukade titta upp från sin dammiga, upp trampade och ojämna bollplan under träden och betrakta dem, medan de foro förbi. En automobil är alltid någonting sevärt i en fransk by, hur föga ovanligt detta fortskaffningsmedel än är i våra dagar. Om den rusar hänsynslöst fram, ger den anledning till förbannelser, vilket alltid gläder människo-

hjärtat. Om den färdas långsamt och tar hänsyn till invånarna, är detta en tillräckligt ovanlig förreteelse för att väcka deras beundran. De kunna då också hinna närmare betrakta såväl bilen som resenärerna, vilket alltid är något att minnas från en annars händselös dag.

Om de stannade och lämnade bilen för att i lugn och ro betrakta någon gammal kyrka eller brunn — och i många avsides liggande franska byar är den kommunala brunnen ett vackert konstverk — samlades alla platsens dagdrivare omkring bilen, medan den engelske chauffören stod bredvid radiatorn, oklanderligt klädd och oberörd som ödet. Vid tolvtiden gjorde de ett avbrott i färden för att äta frukost — helst i någon liten småstad, där de efter intagen soppa, omelett, kotlett, kyckling och frukt — och var finns i Frankrike den bedrövlige eller ömklige by, där man ej i en blink kan servera en hungrig resande en sådan måltid? — tyckte om att dricka sitt kaffe under soltältet utanför något kafé på skuggsidan av det stora, sömniga torget och inom sig upptaga bilden av hela den sömnaktiga, solbelysta platsen: den omålade musikestraden i mitten, de låga husen med sina små sömniga bodar och kaféer runt omkring, det moderna mönstergilla stadshuset, den vackra platanallén, förutan vilken ingen Grande Place i Frankrike kunde existera, och det över hustaken framstickande väderbitna, förfallna götiska kyrktornet.

Och sedan åter ut på landsvägen, där alla föremål raskt hinna bli förtroliga bekantskaper; de långsamma oxvagnarna; getterna, som beta vid dikeskanterna, vaktade av smutsiga, linhåriga barn; tropparna av marscherande soldater; de stora, tunga lastvagnarna, dragna av tre pråligt och konstmässigt förspända hästar och med den på toppen av sitt jättehöga lass hårt insomnade formannen; hundarna, som sökte men lyckligtvis icke funno en lätt och snabb död under de moderna juggernautska hjulen, och de enkelt klädda bondkvinnorna, krökta under tunga

bördor och med lugna, uttryckslösa ansikten, liknande gamla viltrade karyatider. Sent på eftermiddagen kommo de fram till den större stad, där de skulle stanna över natten. Då automobilen bullersamt rullade genom den stora hotellporten in på den stenlagda gården, kommo den artige värden och den leende värdinnan ut och välkomnade sina gäster och ropade på tjänare i gröna bojförkläden och med orakade hakor — vilka tjänare vid middagen skulle uppträda i hovmästares prydliga skepnader och nästa morgon efter en lätt förändring av klädedräkten (smutsiga vita förkläden i stället för gröna) utföra ett oklanderligt arbete såsom husjungfrur — att taga ned bagaget och visa de resande till deras rena men sparsamt möblerade rum.

Sedan man nödtorftigt befriat sig från resdammet, kom den angenäma promenaden genom den egendomliga gamla staden, där man helt oväntat kom i sikte av västfasaden av en gammal katedral med dess djupt insänkta och rikt skulpterade portar och dess stora flamboyanta fönster, som glänste i den nedgående solens strålar, eller på en trång, illaluktande, med otuktad sten belagd gata plötsligt fann sig stå framför en renässansfasad med dess förfinade, överdådiga ornamentering, dess ofelbara proportioner och dess leende värdighet — en värdighet, dess mera leende, såsom det hövdes dess sarkastiska och aristokratiska själ, som dess bottenvåning var uthyrd åt en bleckslagare och dess övre våningar åt samma klass av sorglösa, slarviga individer, som syntes i fönsterna på de andra oansenliga husen på den smutsiga gatan. Och med vilken glad känsla av lättnad kom man ej från de illaluktande och illa stensatta små gatorna ut på den breda, välbyggda stora huvudgatan eller la Place med dess oundvikliga grönskande växter, dess kaféer med sina soltält, fyllda med välklädda gäster, dess stolta och välförsedda bodar, dess stadsteater, börs, stadshus, dess ymnigt flödande fontän och dess staty av platsens store son — skald, konstnär eller krigare;

dess allmänna uttryck icke för livsglädje men för obestriddlig gagnetlighet och förnöjsamhet.

Sedan efter middagen åter ut för att dricka kaffe och röka en cigarrett på den svala terrassen framför något kafé och slutligen till kojs med vind och sol i ögonen och frid i hjärtat.

Den marschruta de uppgjort för första delen av sin resa omfattande Boulogne, Abbeville, Beauvais, Sens, Tonnerre, Dijon, Côte d'Or och Rhônedalen ned till Avignon. Där-efter stod det öppet för dem att fara varthän hågen förde dem. Landet, friheten, allt var nytt för dem. För Clementina hade Frankrike hittills praktiskt taget varit liktydigt med Paris — icke de stora boulevardernas, Montmartres och de dyra restaurangernas Paris, utan vänstra Seinestrandens, ateljéernas, kampens och mödans stad. För Tommy betydde Frankrike likaledes Paris — den unge konstnärens-turistens stad, ett stort bildgalleri — Louvren, Luxembourg, Panthéon; ävensom Dieppe, Dinard och andra engelska lydområden. Men om det verkliga Frankrike, sådant det nu uppenbarade sig för dem, visste de ingenting, och de betraktade det med vidöppna barna-ögon.

Efter några dagar försvann Clementinas trötthet, och blodet flöt raskare i hennes ådror. Hennes läppar lärde ånyo den bortglömda konsten att forma sig till ett leende. Hon nästan lade bort sitt dystra sätt att uttrycka sig. Hon blev ung på nytt.

Tommy hade penningpungen om hand.

»Jag har inte lust att se ut som en gammal ogift tant», som trakterar en liten gosse med bakelser hos en sockerbagare», hade hon förklarat. »Jag ämnar uppträda som en fin dam för en gångs skull och pröva på hur det känns.»

Som en högförnäm dam gjorde Clementina alltså ingenting, medan Tommy spelade resebetjänt och vidlog alla nödiga anstalter med den imponerande, viktiga min endast en ung engelsman i en annans bil kan antaga. Han

hade glömt den lilla uppoffringen av sin stolthet, han hade glömt eller frågade åtminstone med sina tjugutre års otroliga bekymmerslöshet icke efter det förhållandet, att hans inkomster sjunkit ihop till det obetydliga beloppet av ett pund i veckan. Han överlämnade sig helt åt stundens njutning, och om han någonsin kastade en blick framåt mot sin molnhöjda framtid, ack! då voro molnen rosenfärgade av återglansen från den innevarande dagens sol.

Han var stolt över sin upptäckta talang som resebetjänt och skröt däröver på sitt pojkaktiga sätt.

»Är du inte glad över att ha mig med dig, som tar hand om dig?»

»Det är en ny känsla för mig, att ha någon, som tar hand om mig.»

»Men du tycker väl inte illa om det?»

Han höll på att i bottnen på bilen stapla upp en hop filtar och överplagg till en pall åt Clementina av den precisa höjd, som passade för hennes utsökta bekvämlighetsanspråk.

Clementina suckade. Hon började tycka om det blott alltför mycket.

TIONDE KAPITLET.

När de svängde runt den stora Rhônekröken och Vienne kom i sikte, uppgav Tommy ett jubelrop.

»O, Clementina, låt oss stanna här en vecka!»

När de en timme senare stodo på den stora hängbron, som sammanbinder Vienne med den lilla staden Sainte-Colombe, och i fulla drag drucko av landskapets skönhet, där det låg i eftermiddagssolens belysning, bätttrade Tommy på sitt förslag.

»O, Clementina, låt oss stanna här för alltid!»

Clementina suckade och såg ned på den breda blå floden som beskrev en majestätisk båge mellan de skogklädda bergen, mellan vilkas lövverk myriader människoboningar tittade fram; på den gamla fästningen La Bâtie, som stod som en tapper, stympad skyltvakt på sin dominerande höjd, på den högt uppflugna staden med dess bysantiska torn och tegeltak, katedralens göliska fasad, som framträdde inramad mellan brons pyloner, dess gröna, trädplanterade strandgata samt Sainte Colombes skans, i dess bredare och mera leende dal, bevakad även den av ett bistert fyrkantigt torn, allt vilande i leende frid i eftermiddagssolens växlande dagar och skuggor. Ett stycke uppåt floden syntes en slup komma långsamt framglidande med guldglänsande segel. När den litet senare kom in i skuggan under berget, förvandlades seglens guldfärg till vad Tommy, som påpekade det, kallade drömbrunt. Varav man kan draga den slutsatsen, att Tommy höll på att bli poetisk.

I forna dagar skulle Clementina ha läxat upp honom för en sådan meningslös liknelse. Men nu nickade hon instämmande, ja, än mer, hon yttrade sig själv i samma anda.

»Vi, som tillbringa vårt liv i ett sollöst rum, omgivna av målarpytsar, veta ingenting om världens skönhet.»

»Det är sant», sade Tommy.

»Vi hoppas, när vi äro trötta, att det finnes något sådant som ett drömmens rike, men vi tänka oss det någonsans östanom solen och västanom månen. Vi förstå inte, att allt vad vi ha att göra för att komma dit in, är att träda ut ur vår egen dörr.»

»Allt beror på vår inre blick, eller hur?» sade Tommy. »Eller kanske behövs det en inre dubbelblick — två personligheter, förstår du, harmonierande så att de mötas i en brännpunkt. Förstår du vad jag menar?

Jag tror inte att jag skulle uppfatta all den drömlika skönheten i allt vad jag ser, om jag inte hade dig vid min sida.»

»Menar du det där, Tommy?» frågade hon med ögonen alltjämt fästade på Rhônefloden.

»Ja, visst gör jag det», svarade han allvarligt.

Hennes läppar drogo sig till ett leende.

»Jag trodde aldrig, att min personlighet kunde harmoniera med någon annans på Guds gröna jord.»

»Då har ditt liv varit fyllt av en grov, förfärlig orättvisa.»

Hon ryckte till liksom djupt sårad.

»Mot dig själv, menar jag, käraste Clementina. Du har aldrig tillerkänt dig själv en enda god egenskap. Nu börjar du finna, vilket misstag du begått.»

»När du påpekar, att jag kan harmoniera med din sköna ande!»

Tommy skrattade vid denna uppflammande glimt av den gamla Clementina.

»Jag nekar inte till att det kan finnas något gott hos mig. Varför skulle jag göra det? I annat fall stode jag inte nu här. Du skulle aldrig bett mig komma med dig», tillade han hastigt, rädd att hon skulle lägga en oriktig mening i hans ord. »När en ädel kvinna gör en man den äran att upplaga honom i sin förtroliga vänskap, vet han, att han är en bra karl — och det kommer honom att känna sig bättre.»

Hennes vänstra armbåge vilade på brons bröstvärn, och hon höll hakan stödd mot handen. Utan att se på Tommy sträckte hon ut sin andra hand och rörde lätt vid hans arm.

»Tack för vad du sade, Tommy», genmälde hon sakta.

Deras ömsesidiga förhållande till varandra hade undergått en betydande förändring under resan. Förändringen hade i första rummet instinktmässigt kommit från Tom-

mys sida. För hans ungdomliga uppfattning hade Clementina hittills framstått som föga annat än den alltid tjänstvilliga kamraten, den präktiga människan och överdådiga porträttmålarinnan. Med många av sina manliga bekanta stod han praktiskt taget på ungefär samma fot. Alldeles omedvetet hade han en liten smula spelat beskyddare gentemot henne. När han deltagit i sällskapslivet inom den lysande och förnåma världen, tyckte han om att kråma sig inför henne, kringstrålad av en gloria av därifrån återkastad glans, utan att för ett ögonblick tänka på att Clementina, om hon velat bryta med sin ovilja mot sällskapslivet, skulle intagit en hedersplats i sådana höga kretsar, där han icke kunde hoppas att på många år själv vinna inträde. Ibland hade han behandlat henne, som de unga gärna göra med en gammal troljänarinna i familjen, som skämt bort dem, även sedan de blivit vuxna — han retade henne, han nojsade med henne, han lade ut försåt för att narra henne till skarpa yttranden, han hälsade henne med ett »hallå» och tog avsked av henne med en ogenerad vinkning med handen. Men så snart de begivit sig av på sin resa, hade den hårfina men dock märkbara förändring inträffat, för vilken hans egenskap av hennes gäst endast i ringa mån kunde tjäna som förklaring. Sedan han fått på sin lott alla yttre arrangemang och därigenom blev i stånd att göra sina manliga egenskaper gällande, såg han Clementina i ett nytt ljus.

Trots all sin brist på älskvärdhet var Clementina en kvinna; trots sitt åsidosättande av konventionella bruk var hon en dam till börd och uppfostran. Hon stod under hans beskydd likafullt som någon förnäm fru eller fröken han möjligen kunde fått den äran att eskortera, och utan att reflektera däröver ett ögonblick började han självfallet behandla Clementina med samma omsorgsfulla artighet, med vilken han skulle bemött denna eller vilken annan dam som helst bland sina bekanta. Och under det

att han för en månad sedan eller två skulle traskat vid hennes sida miltals, utan att en tanke på att hon möjligen kunde vara trött skulle fallit honom in, oroades han nu allvarligt av hennes oförmåga att utan fysisk utmattning genomströva gatorna i de små landsortsstäder, de funno i sin väg.

Han sörjde på tusen sätt för allt som rörde hennes bekvämlighet och trevnad. Han såg till, att fönsterluckorna i hennes rum fungerade oklanderligt och att lådor och skåp gingo lätt att öppna och stänga. Han ingöt hos upppassare och upppasserskor en hälsosam respekt förmedelst en förskräcklig franska av egen uppfinning. Han försåg henne med blommor, och han steg upp tidigt varenda morgon för att genomsöka staden efter ett exemplar av *New York Herald* för att kunna skicka upp det till Clementina tillsammans med hennes morgonkaffe. Han blev mera hänsynsfull i sitt sätt att uttrycka sig, och hans konversation vann i djup och allvar vad den förlorade i bildrikt slangspråk. Med ett ord, Tommys hållning gentemot Clementina var på väg att bliva en mycket snäll gosses gentemot en mycket snäll ogift tant.

Denna förändring i Tommys sätt gjorde ett starkt intryck på Clementina. Som hon en gång yttrat, var det en ovanlig känsla för henne att ha någon, som tog hand om henne, men det var en högst behaglig känsla. Allt vad som fanns hos henne av strängt undertryckt kvinnlighet — allt vad hon kallade kvinnlig dumhet och narraktighet — tilltalades av varje yttring av manlig kraft och finkänslighet. Hon å sin sida såg också Tommy i ett nytt ljus. Han hade utvecklats från pojke till man. Han hade ansvarskänsla, han var praktisk och bestämd på sitt öppna, vänliga anglosachsiska sätt. Det var ett nytt behag i livet för Clementina, som från sin tidiga ungdom på egen hand fått kämpa för att vinna sig en ställning i livet, att sitta med händerna i kors, medan alla svårigheter försvunno inför hans glada uppenbarelse liksom krönet på skräms-

mande höga backar försvunno inför bilens hejdlösa framfart.

En gång, då en högljudd knall och hjulens gnisslande förkunnade att en ring sprungit, utropade hon ofrivilligt:

»O, så roligt!»

Tommy skrattade.

»Nå, det var då också en anledning till glädje av äkta kvinnligt slag!» — Clementina solade sig i sin kvinnlighet, liksom ödlan gassar sig i solen. — »Jag förmodar det är därför att du får sitta i skuggan och se på, hur Johnson och jag få sträva och stekas här på landsvägen!

Hon rodnade. Han hade gissat alldeles rätt. Hon tyckte om att se honom kasta av sig rocken och som en ung Herkules sträva med hjulringen. För Johnsons mycket effektivare strävanden hyste hon icke det ringaste intresse.

Hennes hjärta inrymde fullt av nya glädjeämnen. Det var en ny och ovanlig njutning att känna sig verkligen vara vad hon på sitt sarkastiska sätt brukade kalla »en dam»; att bliva behandlad med hänsynsfullhet och takt; att se sina önskningar uppfyllda just ögonblicket innan de hunnit formuleras, vilket gav deras uppfyllande ett dubbelt behag. För var dag upptäckte hon någon ny, oanad egenskap hos Tommy, och var afton dröjde hon med tankarna länge vid hans vänlighet, hurtighet och karaktärsfasthet.

Det gav henne en särskild liten bävande glädjekänsla, när Tommy framlade sin teori om den lokala sammanpassningen av de goda egenskaperna i deras natur. När han indirekt upphöjde henne till rangen av en god ängel, blev hon djupt rörd. Därför sträckte hon ut handen och vidrörde lätt hans arm, i det hon sade: »Tack, Tommy!»

»Du svarade ingenting på mitt förslag att stanna här en vecka», anmärkte han efter en stund.

»Det går gott för sig», svarade hon förströdd. »Varför skulle vi inte kunna det?»

Tommy pekade mot det vita slottet, som lyste emot dem mellan tråden bakom katedralen.

»Det är den där platsen, vi måste erövra. Vi skola fylla den med böcker — huvudsakligen predikningar — och blommor — i synnerhet vallmor — och röka haschisch i stället för tobak och måla drömtavlor under hela återstående delen av vårt liv.»

»Jag förmodar, att du inte kan tänka dig livet ens i drömmen utan tavlor att måla?»

»Inte just», sade han. »Kan du det?»

»I mitt drömliv skulle jag inte måla tavlor.»

»Vad skulle du då göra?»

Clementina svarade ej. Hon såg på den gamla tappra fästningen som stod på vakt, glödande röd i västersolens sken. Tommy fortsatte.

»Jag är säker på att du skulle måla. Hur tror du, en musiker skulle kunna föreställa sig livet utan musik? Eller en golfspelare utan golfspel?» Och han skrattade muntert. Därpå lyfte han plötsligt upp sina händer med flatsidorna vända mot varandra och tittade mellan dem på den sålunda inramade tavlan. — Kära Clementina, om jag inte får måla av La Bâties gamla torn i aftonsof, kommer jag att dö på kuppen. Det kommer att taga en evighet att få den tavlan bra, och det är därför vi måste stanna här för alltid.»

»Vi slanna här, så länge du vill», sade Clementina, »och du kan måla, så mycket ditt hjärta lyster.»

»Du är den raraste människa i hela världen», sade Tommy.

Middagstiden närmade sig. De lämnade motvilligt bron och gingo uppför den breda trappan, som med fyrtio steg ledde upp till katedralens västra ingångsport, varifrån de på några smala sidogator kommo fram till Place Miremont, där deras hotell var beläget. I den försöffande eftermiddagshettan såg den ut som den fridfullaste och dåsigaste fläck, som någonsin varit bebodd av människo-

varelser. Det fyrkantiga klassiska gamla stadsbiblioteket låg hermetiskt tillslutet och dess inre hemligheter dolda bakom fördragna fönsterluckor mitt på platsen som ett mausoleum över förgångna och fridfulla tankar. Ingenting levande störde dess fred utom en hund, som låg och sov på trappan. Inga kunder rubbade lugnet i de kringliggande butikerna. En liten soldat i röda byxor och blå rock — så liten att han såg ut som en tennsoldat — och en gammal blusklädd arbetare, som långsamt rörde sig i riktning mot kaféet, voro de enda människor, som syntes. Icke ens hotellomnibusen, som plötsligt kom skramlande in på platsen, bröt enslighetens förtrollning, ty den var tom. Och dess tomhet ingav en angenäm förnimmelse av avskildhet från livets oro och jäkt.

Det påstås till och med att Pontius Pilatus funnit friden i Vienne och enligt en nedärvd tradition vilar under en jämförelsevis modern stenpyramid, benämnd l'Aiguille.

»Är du alldeles säker på att den här platsen inte är alltför dödbakad för dig?» frågade Clementina, då de närmade sig hotellet.

Han stack sin hand under hennes arm.

»O, nej då!» utropade han med en liten lugnande tryckning. »Den är gudomlig!»

Medan Clementina snyggade sig till middagen, såg hon sig i spegeln. Hennes hår låg som vanligt stripigt och oordentligt över tinningarna. Hon bar det hopvridet i en knut i nacken, och de illasinnade hårnålarna uraktlåto beständigt att uppfylla sin plikt. Denna kväll plockade hon ned de få ännu trogna nålarna och lät håret falla, tjockt och svart, ned över axlarna. Hon kammade det, borstade det och lindade det i en vacker ring högst uppe på hjässan, där hon höll det fast med handen, medan hon litet drömmande studerade effekten i spegeln. Men plötsligt greps hon av en annan sinnesstämning, lät håret falla och vred upp det i dess vanliga knut, i vilken hon

på måfå stack in några hårnålar, varefter hon vände sig bort från spegeln med munnen dragen till dess vanliga buttra min.

Tommy fann henne tyst och föga meddelsam under middagen, som de intogo vid ett särskilt sidobord. Vid mittelbordet sutto åtta eller nio personer — stamkunder och handelsresande — som åto under slö tystnad. Clementina hade ingen matlust. När Tommy märkte detta, förbrådde han sig att ha låtit henne trötta ut sig för mycket. Att tillbringa hela dagen ute i det fria och få luften inpumpad i sina lungor med en fart av fyrtio à femtio kilometer i timmen, var i och för sig tröttande. Han borde inte sedan ha släpat henne omkring i staden. Dessutom, tillade han med en min av stor visdom, inverkade ett övermått av skönhet skadligt på själen. De hade mättat sig med ingenting annat än skönhet, alltsedan de lämnade Châlons-sur-Saône samma morgon. Han kände också litet övermåttnad i själen, men lyckligtvis inverkade den icke störande på hans kroppsliga aptit. Det borde den inte heller göra med Clementinas. Här hade han sökt ut den möraste och vitaste bit kyckling, som någonsin funnits, och de friskaste, läckraste sallatsblad. Han serverade henne från faten, som hon nyss visat från sig, då uppassaren bjöd henne, och hon åt helt fogligt och snällt. Men efter middagen skickade hon honom ensam till kaféet och sade, att hon tänkte sätta sig i salongen och läsa en roman och sedan gå till sängs.

Ensligheten i salongen inverkade irriterande på hennes nerver i stället för att vara en vila, vilket harmade henne. Vad hade hon, Clementina Wing, med nerver att göra? Eller hade Tommy rätt? Var det hennes själ, som värkte? Man försökte, förstås, proppa sig full med all skönhet, man såg, och upptaga den i sitt inre medvetande. Man kunde vara en frossare även på skönhet och få lida följderna. Om någonting sådant existerade som värk i själen, hade den ingenting att göra med de sinnesrörelser,

som föranledde hennes vidrörande av Tommys arm eller som kommo henne att linda upp håret på toppen av huvudet. Inte alls. För övrigt var det en mycket enfaldig roman hon fått tag i, en modern fransk version av Dafnis och Chloë, i vilken Dafnis figurerar som en föraktlig ung neurasteniker, som Tommy skulle givit en spark, om han träffade på honom, och Chloë som en knipslug slyna, som en förståndig mor borde givit ett kok stryk. Hon kastade boken i en vrå och gick upp till sig för att hårda sin själ genom läsningen av Tristram Shandy.

Hon hade icke varit länge i sitt rum, när hon hörde en knackning på dörren. Vid hennes uppmaning att stiga in öppnades dörren, och Tommy stod andlös på tröskeln. Hans ögon lyste, och han skälvde av sinnesrörelse.

»Kom ut, Clementina! Kom ut, skall du få se någonting! Jag träffade på det alldeles oförhappandes, och det har nästan gjort mig tokig. Jag har sprungit hela vägen tillbaka för att hämta dig.»

»Vad är det?»

»Någonting alltför utsökt att kunna beskrivas i ord.»

»Hur var det med värken i själen?»

»Å! låt oss frossa i skönhet, medan vi väl äro i farten!» utropade hon sorgglöst. »Det är det värt. Kom, är du snäll. Jag vill, att du skall dela mina känslor.»

Hans vädjan var oemotståndlig. Det var anden, som kallade anden. Utan att tänka men bestämt medveten om en häftig hjärtklappning satte Clementina på sig hatten och följde Tommy ut ur hotellet. Fullmånen lyste från en molnfri himmel och övergöt den lilla tysta platsen framför hotellet med sitt klara sken. Hon stannade ett ögonblick på trottoaren.

»Ja, det är vackert, sade hon.»

»Å — det där är ju bara den gamla dumma månen», utbrast Tommy. »Jag har någonting bättre att visa dig än det där.»

»Vad är det?» frågade hon ännu en gång.

»Vänta, så får du se», svarade han.

Han förde henne tvärs över den öppna platsen, genom två eller tre smala, rullstenslagda gator och svängde henne därpå hastigt runt ett hörn och sade:

»Titta!»

Clementina tittade och förflyttades som genom ett trollslag in i den magiska värld, som en gång var Rom. Där, mitt på en stor öppen plats, omgivet av moderna hus, som lågo mörka, mildrade och berövade sin moderna karaktär av det trolska månskenet, stod i sin stolta och fulländade skönhet Augustus' och Livias tempel. Tjugu sekel, med allt vad de inneburit, försvunno i en sekund. De befunno sig i hjärtat av Rom. Där låg det stora templet, fulländat, oförgångligt, med sina räfflade korintiska pelare, sitt bjälklag, sin fronton och sin nobla kransgesims, som kastade ändlösa mystiska skuggor. Ingen ruin, ur vilken inbillningen, hållen i vederbörlig tukt av lärdomen, kan otydligt mana fram en bild av vad som en gång varit, utan templet självt, oberört, storslaget, trotsande tiden, under två tusen år vän och kamrat med den måne, som nu kärleksfullt övergöt det med sin mildaste glans, och med månen delande sitt gudalika förakt för människans förgångliga liv.

Clementina drog ett djupt andetag. En dimma lade sig över hennes ögon. Hon kunde icke säga ett ord, så överväldigad var hon av det våldsamma skönhetsintrycket. Tommy tog sakta hennes arm, och de stodo länge vid varandras sida försjunkna i stumt åskådande. I sin konstnärliga mottaglighet för intryck voro de varandra även andligen mycket nära. Clementina kastade en blick på hans unga ansikte, som var klart synligt i månskenet och som var livat av hänförelse över vad de kommit att se, och hennes hjärta började därvid plötsligt skälva. Allt vad skönt de sett under dagens lopp förvandlade sig i någonting ännu mera strålände, som likt en störtflod övergöt hennes själ och kom de räfflade kolonnerna att

gunga för hennes ögon, så att hon måste sluta dem med en liten förnöjd suck.

Till sist återkommo de till sig själva och promenerade långsamt runt omkring byggnaden.

»Jag kunde inte låta bli att hämta dig», sade Tommy.

»Jag är mycket glad att du gjorde det. Våldigt glad. Varför visste vi ingenting härom, innan vi kommo hit?»

»Därför att vi äro ett par högst okunniga, inbitna londonbor, kära Clementina. Jag avskyr att veta något på förhand om vad jag skall komma att få se. Det är mycket bättre att vara lik Cortez och hans män och själv göra sina upptäckter, eller vad tycker du? Jag kommer aldrig i livet att glömma, när jag träffade på det här.»

»Inte jag heller», sade Clementina.

»I samma ögonblick bilen svängde om kröken i dag, visste jag, att någonting skulle komma att hända.»

Mera hade hänt, än Tommy i sin unga filosofi drömde om. Ej heller upplyste Clementina honom därom. Hon drog undan sin arm och tog i stället Tommys samt stödde sig därpå en liten, liten smula, för första gången efter många, många år erfarande en känsla av lycka.

När de lämnade tempelplatsen yrkade hon på att de skulle utsträcka sin promenad. Hon var icke längre trött. I ett sådant månsken kunde hon gå i det oändliga.

»En natt enkom skapad för älskande par», sade Tommy, »och vi äro ej de enda promenerande — se bara!»

Där syntes verkligen flera älskande par ströva omkring tätt slutna intill varandra och talande om saker, månen hört så många miljoner gånger förut.

»Jag gissar de taga även oss för ett älskande par», sade Clementina tanklöst.

»Det bryr jag mig inte om», sade Tommy. »Låt oss låtsas, att vi äro det.»

»Ja», sade Clementina, »låt oss låtsas det.

De vandrade alltså likt unga älskande genom staden

och kommo till kajen, där de satte sig på kanten av barriären och sågo på den månbelysta floden och det gamla fästet uppe på kullen.

»Är du glad, att du följde med mig?» frågade Clementina.

»Hela resan har varit som en förtrollning», svarade han allvarligt. »Och i kväll... ja, denna kväll är i kväll och ingenting annat. Det finns inga ord för att uttrycka, vad den varit. Jag har aldrig tackat dig... det finns saker, som äro alltför djupa för tacksägelser. Jag skulle vilja giva dig något i utbyte, som jag har inom mig, du förstår... om du vill ha det. Faktiskt, tillade han med ett pojkaktigt skratt, »har jag redan skänkt dig det, antingen du vill ha det eller ej.»

»Jag vill ha det, Tommy», sade hon med litet osäkerhet i rösten. »Du vet inte, hur gärna jag vill ha det.»

»Då har du en hängiven, hängiven, hängiven slav för hela återstoden av ditt liv.»

»Jag tror verkligen, att du håller av mig.»

»Håller av dig!» utropade han. »Ja, naturligtvis gör jag det. Din like finns inte i världen.» Han tog hennes hand och kysste den. »Gud välsigne dig», sade han. Därpå reste han sig upp. — »Vi ha suttit ute länge nog nu. Dina händer äro alldeles kalla, och du har ju bara den där dumma blusen på dig. Du kommer att förkyla dig.»

»Jag är alldeles varm», narrades Clementina, men hon löd honom dock med förvånande foglighet.

Om någon haft nog livlig fantasi och djärvhet, att innan Clementina lämnade London förutspå henne, vilken inverkan ett romerskt tempel i förening med månsken skulle komma att utöva på hennes sinnesförfattning, torde hon på sitt rättframma sätt ha sagt honom saker, föga smickrande för hans intelligens. Hon skulle ha glömt sin egen spetsiga anmärkning, att kvinnan alltid har sitt könsmedvetande hängande om halsen som ett hämmande

band. Men vad hon sagt, hade visat sig vara sant. Hon erfor en egendomlig känsla av välbehag vid tanken på Tommys ord om det lokala sammanträffandet och lät sin ande svinga sig i sällskap med sin besläktade ande i rymder av renaste skönhet, men ack! mitt under sin höga flykt störtades hennes ande plötsligt från sin höga himmel ned i avgrunden genom det där medvetandet, som fanns bundet om hennes hals.

Detta är, vad som hade hänt.

Och är det icke blott alltför naturligt? Det finns plantor, som i en kolkällare kunna bevara inom sig allenast ett svagt liv — men förda upp i sol och luft och regn såsom genom ett under plötsligt slå ut i löv och knopp och blom. Kärleken, dåraktig, orimlig, vansinnig, klandervärd — allt vad man vill — hade flyttats upp i sol, luft och regn och såsom genom ett trolleri slagit ut i blom. Naturligtvis fanns det ingen anledning för Clementina att bringa den upp i dagen; hon skulle hållit den kvar i den mörka källaren. Hon borde icke ha låtit dörren öppnas genom en intagande ung gosses smicker. Med klara och tydliga ord: en trettiofem års kvinna borde aldrig ha låtit sig intagas av kärlek till en pojke på tjugutre år. Naturligtvis inte! Det är den lättaste sak i världen, att hålla en starkt lidelsefull natur i tygeln. Ett dukligt stycke engelskt segelgarn borde vara starkt nog till koppel åt vilken tiger som helst i djungeln.

Att Clementina, kärv, som hon var, och vanlottad på utseendets vägnar, i ensamheten uppe på sitt rum hängivit sig åt berusande drömmar, var naturligtvis klandervärd. Det var illa gjort, dåraktigt och sorgligt, men det var ljuvt. Det var mänskligt. De få, för vilka inga hemligheter i en kvinnas oskyldiga hjärta äro fördolda, skulle kanske säga, att det var gudomligt. Men de många, som ömka henne, må de icke missunna en kvinna med ett armt och torfligt liv bakom sig hennes glädjestund.

Den varade endast en kort timme. Den gråa daggryningen smög sig in i rummet, där hon tillbragt en sömlös natt. Månskenet var försvunnet. En våldsam strid utkämpades inom hennes bröst. Tommys ord ljödo ännu i hennes öron. Han höll av henne, han var henne tillgiven, han skulle vilja offra henne sitt liv. Han talade uppriktigt. Varför skulle hon inte lägga litet djupare betydelse i orden, än de egentligen voro värda? Ingen själsstark kvinna om trettiofem år med Clementinas rykte, förmögenhet och samstämmighet med honom i tycken och åsikter behöver frukta avslag från en ädelsinnad gosse, som förklarar sig vara hennes hängivne, hängivna, hängivna slav. Allt vad hon har att göra är att taga ut lysning. Huruvida äktenskaplig sällhet därav blir följd, är en annan fråga. Men att på fläcken kunna gifta sig med honom, var en smal konst. Det behövdes icke Clementinas skarpa förstånd för att klart inse den saken.

Ännu en frestelse smög sig över kudden fram till hennes öra, en frestelse av särskilt försåtlig natur. Gossen skulle bliva i stånd att fritt ägna sig åt sin älskade konst utan några lumpna ekonomiska omsorger. Han behövde varken slita eller svälta eller gå med fransar kring sina byxkanter. En kvinna, som verkligen älskar, låter hellre sitt hjärta slitas upp än fållarna på sin älskades byxor.

Hon steg upp och öppnade fönsterluckorna. Place Miremont såg spöklig ut i det vita morgonljuset, och den klassiska biblioteksbyggnaden med sina rundbågade fönster liknade mer än någonsin en fridfull gravvård över all mänsklig visdom.

Clementina kröp tillbaka i sängen och somnade snart, uttröttad som hon var. Uppassaren, som kom med frukostbrickan, väckte henne. På det nummer av New York Herald, Tommy varit vid järnvägsstationen för att skaffa, låg en daggfrisk knippa röda och gula rosor och på en tallrik en hög brev, av vilket det översta var skrivet med Etta Concannons stora barnsliga kråkfötter.

Varför i all världen hade en knippa gulröda tulpaner en gång stuckit Clementina i ögonen? De utmärkte begynnelsen till alltsammans. De röda och gula rosorna utmärkte slutet.

»Attendez un moment», sade hon till uppassaren, medan hon slet upp Ettas kuvert och ögnade igenom hennes föga innehållsrika brev. »Var snäll och skaffa mig en telegramblankett.»

Han tog fram en ur fickan. Om ni ber en uppassare i vilket bra franskt landsortshotell som helst skaffa er en sak — från Buckles Civilisationens historia till en stövelknekt — tar han alltid fram den ur fickan. Han räckte henne också en blyertspenna.

Hon bet eftertänksamt i pennan några sekunder. Därpå rafsade hon hastigt ned på blanketten:

»Kom genast hit. Köp direkt biljett till Lyon. Telegrafera vilket tåg. Möter vid stationen. Lovar dig...» Hennes läppar förvredos till ett litet bittert leende, då de ord, hon sökte, trädde fram för henne... »gudomligt nöje. Min gäst naturligtvis. Clementina. Hôtel du Nord. Vienne».

»Apropå, garçon», sade hon och räckte uppassaren telegrammet, »varför heter det här hotellet 'Hotel du Nord'?»

»Parce que, Madame, c'est ici, à Vienne, que commence le Midi», svarade uppassaren.

Han avlägsnade sig bugande. Ingen hovman i Versailles kunde hava framfört sitt tal eller gjort sin sortie med större behag vid en levée hos madame de Pompadour.

Senare på dagen fick Clementina Ettas telegramsvar.

»Reser i morgon, käraste. Ankommer Lyon klockan sju torsdag morgon.»

Inspirerad av den tavla, som Rhône och La Bâties fästning erbjödo, tillbragte Tommy större delen av dagen på kajen, omgiven av sina målargrejer, staffli och duk, färglåda och penslar, samt målade av hjärtans lust, medan Clementina satt bredvid under det vita paraply med grön

bård, hon köpt på resan. Strax före middagen under-
rättade hon honom om Etta Concannons nästan omedel-
bart förestående ankomst.

»Å!» utbrast han i förtretad ton. »Det förstör ju allt-
sammans.»

»Det tror jag inte», sade Clementina.

ELVTE KAPITLET.

Clementina for ensam i sin bil till Lyon, intog i stelt
och ensligt majestät sin middag på Grand Hôtel och
mötte Etta Concannon vid stationen tidigt nästa morgon.
Strålande kry efter sin långa nattresa slog Etta sina armar
kring hennes hals och kysste henne upprepade gånger.
Clementina vore en gudomlig, förtjusande varelse, en ängel
i människohamn, förklarade hon, jämte åtskilligt annat
i samma överdrivna stil. Ja, hon hade haft en god resa
utan någon sorts förtretligheter och träffat många hyggliga
herrar, som hjälpt henne till rätta vid de olika uppe-
hållsstationerna. Hon hade varit uppe sedan klockan fem
och stått i korridoren och sett på landskapet, som var
bedårande. Hon hade aldrig föreställt sig det så intressant.

»Var någon av de där hyggliga herrarna också uppe
klockan fem och stod i korridoren?» frågade Clementina.

Etta rodnade och skrallade.

»Hur kunde du gissa det? Jag rådde inte för det.
Hur skulle jag kunna göra det? Och det var verkligen
ingen fara. Han var så gammal.»

»Jag är glad, jag har dig här nu i all trygghet», sade
Clementina.

»Jag skall vara mycket snäll, kära du», sade Etta.

Sedan de fått ut bagaget, begåvo de sig genast av. Ettas

ögon tindrade, när de foro igenom Lyons fula, enformiga, bullersamma gator.

»En sådan förtjusande stad!» utbrast hon.

Som den icke ens var upplyst av solens allt förgyllande glans, ty himlen var mulen och hotande, såg staden för vanliga normala ögon alldeles särskilt ledsam ut. O, trefalt lyckliga ungdom i din förblindelse!

»Vad har det blivit av herr Burgrave?» frågade Etta efter en stund. »Jag förmodar, att hans tid var ute, så att han måst återvända hem.»

»Nej, visst inte», sade Clementina lugnt. »Han är i Vienne.»

»Å!» sade Etta i litet förebrående ton. »Och jag, som trodde, att det skulle vara bara du och jag och vi båda.»

»Vi sätta honom framtill i bilen bredvid Johnson, så ha vi det övriga av bilen alldeles för oss själva. Men jag trodde, du tyckte om Tommy Burgrave?»

»Jag tycker varken det ena eller det andra», sade Etta likgiltigt.

»Han tänker inte på någonting annat i världen än sin målning, så att han kommer inte att bry sin hjärna med dig», sade Clementina.

Etta gick med ens i fällan.

»Jag tänker inte låta honom behandla mig, som om jag inte alls existerade», utbrast hon. »Jag är rädd, du skämt bort honom, käraste Clementina. Man bör lära herrarna att veta sin plats och skicka sig hövligt.»

Hans uppförande lämnade emellertid vid deras första sammanträffande intet övrigt att önska. Då bilen kom fram till Vienne, stannade den invid kajen, där han ställt upp sitt staffli. Han reste sig genast och skyndade fram för att hälsa på resenärerna och mottog dem med det mest välkomnande leende, som icke var uteslutande riktat till Clementina. Etta fick också sin vederbörliga andel därav. Det ligger icke i en tjugutreårig mans natur att

med surmulna ögon se på en täck Evas dotter — så mycket täckare vid jämförelse med den illa klädda äldre damen vid hennes sida.

Tommy hade talat sant, när han förklarade sig fäst vid Clementina med uppriktig tillgivenhet, och ävenså då han uttryckte sitt ogillande av den väntade unga damens störande mellankomst. Men han hade icke tagit en blivande kontrastverkan med i räkningen. Han hade sett Etta för sig i tankarna ungefär som vilken som helst ung dam, som skulle komma och störa den harmoniska koncentrationen i den konstnärliga focus, över vars upptäckt han varit så stolt. Nu fick han upp ögonen för hennes daggfriska skönhet och behagliga väsen. Hon prydde upp bilen, hon gjorde den till något helt annat än förut. Där han stod invid vagnsdörren, observerade han, hur de förbigående vände sig om och betraktade henne med den oförställda beundran för allt skönt, som ligger fransmännen i blodet. Tommy kände sig med ens vara en avundsvärd gynnare; han skulle komma att bli mycket stolt över henne, hon gjorde honom heder, i sämsta fall i hans egenskap av resebetjänt. Clementina gav noga akt på honom, och munvinklarna kröktes ironiskt.

»Det är inte mitt fel, fröken Concannon, att jag inte kom till Lyon för att möta er. Clementina ville inte tillåta mig det. Ni vet, vilken tyrann hon är. Så att jag satt här och försmäktade i min ensamhet hela kvällen i går.»

»Varför ville du inte låta den stackars herr Burgrave följa med till Lyon, Clementina?» skrattade Etta.

»Om du börjar ansätta mig med frågor», svarade Clementina, »skickar jag hem dig igen till England.»

»Alla frågor torde ställas till resebetjänten», sade Tommy.

»Och ni besvarar dem?»

»Varenda en», sade Tommy.

Sålunda upprättades på grundvalen av deras gemen-

samma ungdom med ens ett slags frimureri dem emellan. Etta log älskvärt mot honom, när bilen for i väg till hotellet, och Tommy vände sig åter till sitt staffli med det lyckliga intrycket, att i denna den bästa av alla världar tjänar allting till det bästa, till och med ankomsten av besvärande unga damer.

De sammanträffade kort därefter vid frukosten, den gladaste av måltider, vid vilken Etta pratade sitt flickaktiga nonsens, som Tommy tog för gnistrande kvickhet. Clementina lät i sin egenskap av beskedligt förklåde deras prat ohejdat flöda.

»Tror du fortfarande, att Etta kommer att förstöra alltsammans?» frågade hon Tommy, så snart de voro ensamma ett ögonblick.

»O nej, visst inte!» utropade Tommy öppenhjärtigt. »Det kommer att bli väldigt livat att ha henne med.»

»Hm!» sade Clementina och ryckte till en smula vid svaret. Men hon kunde inte beklaga sig. Hon hade själv arrangerat saken.

Läsaren måste emellertid icke tro, att Tommy på ungdomens taktlösa sätt överflyttade sin tro- och huldetsplikt på den nyaste och vackraste prinsessan. Tvärtom visade han sig i alla små yttre tillgivenhetsbevis mera ivrig än någonsin att vara Clementinas trogne vasall. Under de utflykter, de företogo de närmaste dagarna med Vienne som utgångspunkt — till La Tour du Pin, Grenoble, Saint-Marcellin, Mont Pilat — var det till Clementina, han vände sig för att utpeka sevärdheterna under vägen, och hennes osäkra steg, han stödde på ojämna eller sluttande stigar. Det var också till henne, han vände sig med allvarligare samtalsämnen. Blommorna och New York Herald kommo upp till hennes rum lika osvikligt som morgonkaffet. Han visade samma ömma omsorg att skydda henne för drag och damm, trötthet eller hunger. Han bevisade henne kungliga hedersbetygelser. Håri understöddes och uppeggades han av Etta

Concannon, som hade sitt eget älskvärda sätt att hembära Clementina sin dyrkan. I själva verket ledde deras omsorger om denna snart till på en gång ett rivalskap och ett band dem emellan, och långt ifrån att känna sig försummad, fann Clementina sig vara offer för en alltför nitisk och understundom besvärande tjänstaktighet.

De lämnade Vienne, när Tommy gjort tillräckliga studier för odödliga tavlor, som han skulle fullborda i sin ateljé, och slog upp sitt kvarter i Valence. Valence är utmärkt för en rymlighet, som är högst ovanlig i franska landsortsstäder. Den har breda boulevarder med vidsträckt utsikt å ömse håll. På ena sidan stänges denna av Vivaraisbergens avlägsna blå toppar och på den andra av Alperna, som skymta i fjärran.

»Jag tycker om Vienne, men jag älskar Valence», sade Etta Concannon. »Här kan jag andas.»

De sutto på terassen till ett kafé på Place de la Republique framför det stora monumentet över Emile Augier. Det var i den svala aftonstunden, och en frisk bris kom från bergen.

»Jag är också glad att ha lämnat Vienne», sade Clementina.

Tommy sade förebrående.

»Det där är förräderi, Clementina. Vi ha haft sådana gripande stunder där. Har du glömt den kvällen, då jag hämtade dig för att visa dig Augustus' och Livias tempel?»

Clementina lät höra en av sina obestämbara grymtningar. Hon hade förvisso ingenting glömt. Om den kvällen icke varit, skulle de tre icke nu sitta tillsammans vid sitt kaffe i Valence.

»Tommy är så sentimental», anmärkte Etta.

»Sedan när har du börjat kalla honom 'Tommy'?» frågade Clementina.

»Vi gjorde upp det där nu i eftermiddags», sade Tommy muntert. »'Herr Burgrave' kommer en att tro sig

vara på en högtidlig tebjudning och inte på en gemytlig biltur.»

»Vi kommo överens att antaga varandra till kusiner», sade Etta.

»Vi kände oss på sätt och vis så ensamma, förstår du», skrattade Tommy. »Ingen av oss råkar ha några riktiga kusiner, och för övrigt övergav du oss i dag, så att vi tyckte oss vara två små vårlösa barn, där vi sutto i bilen.»

»Jag tror inte, att det var så värst synd om er», sade Clementina.

I enlighet med sina självuppoftande planer hade hon flera gånger skickat i väg dem tillsammans på kortare utflykter, medan hon själv tog en odräglig promenad till fots i damm och hetta. Denna eftermiddag hade Etta kommit hem glädjestrålade. Hon hade aldrig haft så roligt i sitt liv, och Tommy var den snällaste människa, hon någonsin råkat. Etta hade sin generations benägenhet för överdrifter. Vid middagsbordet hade Tommy i allmänna ordalag omtalat, huru angenäm deras utfärd varit till Crête de Valence, och nu kom erkännandet av kusinskapet och det inträdda förtroliga förhållandet dem emellan. Clementinas plan artade sig till att lyckas förträffligt. Hur kunde den väl annat? Sammanför två glada, livliga och oskyldiga unga människovarelser av olika kön och i samma sociala ställning, laga allt något gemensamt intresse för enar dem, låt dem tillbringa hela timmar i varandras sällskap, tag bort de sällskapslivets vanliga skrankor, som annars stå hindrande i vägen för ett förtroligare umgänge, låt dem bada sig i solsken och mätta sina själar med skönhet, och du har skapat ett nytt Eden, där ormen blivit ersatt av sin knubbiga och bevingade efterträdare. Följderna äro nästan oundvikliga.

Jag inser fullkomligt, att Clementinas uppförande i världens ögon var högst otillständigt. Etta var enda bar-

net till en förmögen amiral, Tommy en fattig artist. Amiral Concannon hade anförtrött sin dotter i hennes vård, och han hade icke den minsta aning om vad som var i görningen. När den olyckliga historien en gång nådde hans öron, skulle han med all rätt komma att skumma av raseri och vara fullt försvarad, om han använde sig av halvdäckets mest uttrycksfulla språk. Jag tänker icke göra något försök att taga Clementina i för-svar. Man måste dock komma ihåg, att hon i Tommy Burgraves person av fri vilja skänkte Etta den värdefullaste gåva, hon hade att giva. Tommy var i hennes ögon en verklig, förtrollad prins, som visserligen för när-varande, såsom det ofta händer i sagorna, levde under bekymmersamma omständigheter men som var ämnad att i verkliga livet, liksom i sagorna, efter en snabb svängning av trollspöet åter insättas i sin höga värdighet. I fråga om svängandet av trollspöet hade hon sina egna funderingar, och hon var fullt beredd att möta amiralens vrede.

Mellan Tommy och Etta hade ingenting ännu förefallit. Våra dagars väluppfostrade unga män och kvinnor vandra länge vid varandras sida hand i hand i all oskuld utan en aning om att de äro kära i varandra, förrän någonting händer, som öppnar deras ögon, såsom till exempel ett ogrannliga skämt av en vän eller någon sorg, som drabbar dem. Jag vet ett tillfälle, då två unga varelser vaknade till insikt därom genom att köra sina huvuden ihop under ett bord, då de letade efter en nedfallen slant. En stöt, ett litet utrop är allt vad som behövs. Tommy och Etta vandrade emellertid i all vänlighet framåt sida vid sida och trodde sig båda fria från något särskilt tycke för varandra. För att säga sanningen, var Clementina huvudämnet för samtalen dem emellan.

När tiden var inne för sällskapet att lämna kaféet, hjälpte Tommy båda damerna på med deras jackor.

Värmen på den tätt packade terrassen, som av fälttaget skyddades för bergsvinden, hade förut gjort ytterplagg onödiga, men utanför märkte de, att luften var kylig. Tommy hjälpte först Clementina, med den allra minsta lilla anstrykning av brådska i sina rörelser. Hon vände sig sedan om och fick se, hur Tommy ryckte till sig Ettas jacka ur en alltför tjänstaktig upppassares händer. Vid Ettas påklädande förefanns den minsta lilla anstrykning av onödig tidsutdräkt. Vid det viktiga ordnandet av kragen snuddade deras fingrar vid varandra. Etta såg skrattande upp och mötte därvid en öm blick från Tommy. Det var som om en kniv genomstungit Clementinas hjärta, och hon tryckte hårt ihop sina tunna läppar för att dölja sin smärta.

På aftonen kom Etta in i hennes rum under den svävande förevändningen att spela kammarjungfru och hjälpa henne att kläda av sig. Hennes hjälp bestod huvudsakligen i att hon satt på sängkanten och snattrade som en skata av idel lycka.

»Alltsammans är helt enkelt gudomligt», förklarade hon. »Jag önskar, jag kunde visa dig, hur tacksam jag är. När jag kommer hem, skall jag inte låta pappa få någon ro, förrän han skaffar sig en bil — han är så gammalmodig i sina idéer, ser du, och tycker att hans gamla feta hästar och familjeomnibusen är det enda fortskaffningsmedel, som anstår en ståndsperson. Jag skall kâxa på honom, tills han köper en bil, och sedan skola vi göra en resa runt omkring i Europa. Men det kommer inte att bli alldeles detsamma — utan dig, älskade Clementina.»

Clementina krånglade sig in i en gammal kamkofta av flanell och började rulla en cigarrett.

»Jag trodde, du ämnade bli sjuksköterska.»

»Det gjorde jag», sade Etta, och en hastig skugga for över hennes ansikte. »Men nu tycker jag inte, att jag känner någon lust längre. Jag skulle avsky det.»

»Vad är det, som kommit dig att ändra mening?» frågade Clementina, sedan hon dragit ett första bloss.

Etta satt på sängkanten och strök sig sakta över knäet. Hennes ljusa hår föll oordnat ned över axlarna. Hon såg ut som den personifierade oskulden — en Samuel som barn, tagen ur en illustrerad familjebibel.

»Åsynen av dig, älskling, på stationen i Lyon.»

»Lilla lögnerska!» mumlade Clementina för sig själv.

Men hon avhöll sig från att framställa några vidare frågor. Hon hade ingalunda för avsikt att genom någon sin åtgärd påskynda det ovannämnda uppvaknandet. Nöjet att iakttaga, hur de båda ungas själar gradvis alltmera uppgingo i varandra, var en alltför ljuv plåga att i onödan förspillas. Dessutom härdade det hennes karaktär (efter vad hon inbillade sig), släckte den nytända lidelsen i hennes bröst och förvandlade henne från en mild, äkta kvinna till den hårdhjärtade, träaktiga, sarkastiska, buttra, porträttmålande automat, den avundsvärda, emanciperade Clementina, hon var för två månader sedan. När en kvinna vill straffa sig själv, gör hon det grundligt. Den syndfulla Eva skall piskas ordentligt ut ur henne.

Framåt gick åter deras färd på det soliga Frankrikes vägar, genom förtrollade skogar och städer och över underbara berg — för de båda unga tedde sig åtminstone allt underbart och förtrollat. För Clementina hade, tyvärr, förtrollningen försvunnit från himmel, sol och grönska, och för Johnson hade den aldrig existerat. Från Valence styrde de kosan åt nordväst genom S:t Etienne, Roanne, Nevers, Bourges. Det var i Bourges, Clementina råkade överraska de båda unga.

Hon hade utan att veta, var de funnos, ty de hade gått ut tillsammans, kommit in på den kringbyggda gården till Hôtel de Jacques Coeur. En välvd pelargång löper några fot över marken, dit en trappa för ned. Hon hörde röster, närmade sig obemärkt och fick se de unga tu sittande på det nedersta trappsteget i den svala skuggan.

»Jag skulle aldrig funnit samma gudomliga njutning av allt det här, om jag icke hade dig vid min sida. Jag tycker vi äro som de båda linserna i en kikare, genom vilka strålarna sammanfalla i en brännpunkt.»

Clementina tryckte sig intill väggen och avlägsnade sig på tå. Det fanns endast ett alternativ — en frestelse, som hon var nog stark att motstå: att på fläcken giva honom en ordentlig örfil.

TOLVTE KAPITLET.

Medan Clementina på sitt eget sätt förstörde en idyll, var Quixtus under Billiters ledning upptagen av den mest vedervärdiga sysselsättning, han varit med om i sitt liv. Hade han vid dödsstraff haft att välja mellan kapplöpningar och en advokats arbetsamma praktik, skulle han utan tvekan hava valt den senare. Bana, hinder och löpningar, hela sportmaskineriet, tråkade ut honom ända till ursinne. Liksom för somliga, enligt vad ordspråket säger, musiken är det mest dyrbara slaget av buller, finns det andra för vilka kapplöpningar mellan hästar är blott och bart den tänkbarast besvärliga formen för spel. Varför inöva dyrbara djur att löpa runt ett fält, när samma ändamål kan vinnas genom att låta små blyhästar mekaniskt snurra runt på en rund skiva för miljondelen av kostnaden?

De ha intet begrepp om nöjet att studera stamtavlor, att iakttaga hästars kondition, att uppsnappa de dyrbara små vinkar, som sippra ut genom stalldörrarna eller korrigera silt därigenom missledda omdöme. De förmå icke ens känna en nervkittlande spänning, då de upptäcka en avlägsen skymt av galopperande hästar. De tänka med förundran på gagnlösheten av det hela, när de se hästarna

komma nedrusande för stallgången. En automobil, säga de, kan färdas tio gånger så fort. Att sådana skumögda människor existera är sorgligt, men de äro i alla händelser Guds skapade varelser likafullt som ridknektar och yrkesmässiga vadhållningsagenter.

Först var det en sak vid kapplöpningsbanan, som väckte Quixtus' förtjusning — »ringen». Han trodde sig nu ha kommit i kontakt med det förkropppsligade syndafördärvet. Dessa simpla djuriska ansikten, uppsvällda av ansträngningen att med full hals skrika ut de olika chanserna, dessa grymma, snikna ögon, som sköto ut över blåroda kinder, dessa råa, omänskliga röster tycktes honom med hans lindriga inbillningskraft liksom framställa en scen från ett särskilt ohyggligt hörn av avgrunden. Men det praktiska resultatet av den därifrån härrörande ondskan syntes honom icke alldeles klart. Ingen människa föreföll att ha tagit skada därav. Bookmakern log ett brett leende mot dem, som vunno, och de, som förlorade, logo mot världen med orubblig glättighet. Quixtus började därför så småningom betrakta bookmakers med en känsla av missräkning, vilken snart övergick till likgiltighet och slutligen till leda och förargelse.

Till och med gamle Joe Jenks, den tjockhalsade, fiskögde uslingen, för vilken Billiter personligen presenterade honom, föreföll att i alla sina åtgöranden vara en strängt samvetsgrann man. Trots sin nedslående fulhet tycktes kapplöpningsbanan endast vara ett manöverfält för långtrådiga dygder. Var fanns dess sedefördärv? Till sist beklagade han sig för Billiter.

Billiter tycktes för ögonblicket vara vid dåligt lynne. Han drog i sina stora mustascher.

»Jag kan inte förstå, vad du kan ha att anmärka mot kapplöpningar. Du håller på att förtjäna en vacker slant på den här.»

Detta var sant. Lyckan, som spelat Quixtus så fula spratt, vände nu mot honom sitt soligaste leende. Han

vann oerhörda, fantastiska summor. Billiter valde ut de hästar, han skulle hålla på, vilket han gjorde till det belopp Billiter föreslog, och i de flesta fall vunno hästarna.

»Om du tror, att jag finner något nöje i att blott och bart vinna pengar, misstar du dig storligen, min käre Billiter», sade han. »Jag har tillräckligt egna medel för att tillfredsställa mina blygsamma behov, och det är både förödmjukande och motbjudande för mig att mottaga stora summor av din vän, herr Jenks.»

»Om det är händelsen, kan du överlåta dem åt mig», sade Billiter. »Jag förtjänar inte stort på affären.»

De spatserade just omkring på den inhägnade planen under uppehållet mellan två löpningar. Quixtus stannade och såg kallt forskande på sin surmulne följeslagare.

»Du lät mig förstå, att du höll på samma hästar som jag.»

Billiter förbannade sig själv för att han varit en så oförsiktig narr.

»Endast en och annan gång och med små belopp», sade han. »Hur skulle jag kunna ha råd att satsa så vilt som du?»

»Vad är det för en eländig fyrfoting, jag håller på vid nästa löpning?» frågade Quixtus och såg på sitt kort.

»Polichinell. Fyrtiofem mot ett.»

»Då», sade Quixtus, »skall du här få fem pund. Håll på Polichinell, så har du, om han vinner, två hundra tjugufem pund.»

Billiter begav sig ut ur inhägnaden till den del av banan, där de privata vadhållarna hade sitt hemvist. Gamle Joe Jenks stod i en brandgul rutig kostym och en vit hatt, försedd med hans namn och uppgift om hans yrke, på en stol och ropade ut vadsummorna, tog upp insatserna och gav varjehanda anvisningar åt biträdet, som satt vid hans sida. Affärerna voro för ögonblicket litet tröga.

»Här är en fempunding till från gubben att sätta på Polichinell», sade Billiter.

Gamle Joe Jenks hoppade ned från stolen och tog Billiter avsides.

»Hör på, gamle vän, stoppa ner den där. Slut nu! Jag spelar inte med längre. Jag spenderade en kvarts-butelj champagne på dig, eftersom du sade, att du fått tag i en bra gås att plocka, och i stället för en gås kommer du hit med den allra rödaste rävm, som håller på varenda oriktig krake med hundra mot ett — och håvar in slantarna. Och då jag trodde, att du var en hederlig karl, min käre Billiter, höjde jag vadsummorna för att göra dig till viljes. Du har just spelat mig ett vackert spratt. Det börjar bli enformigt det här. Förstår du? Jag är trött på det.»

»Det är inte mitt fel, Joe», sade Billiter ödmjukt. »Hör på. Låt honom bara hålla den här extra fempundingen på Polichinell. Kräket har ingen chance i världen — det vet du lika bra som jag.»

»Gör jag?» brummade bookmakern förargad, övertygad om att Billiter lurade honom. »Hur kan jag veta, vad du vet? Du vill såvera dig åt båda hållen, eller hur? Nå, inte får du någonting av mig, så mycket du vet.»

»Jag svär till Gud, Joe», sade Billiter allvarligt, »att jag är en hederlig karl. Så föga anade jag, att han skulle vinna, att jag inte förbehållit mig en penny i kommissionsarvode.»

»Nå, gör du det nu, och må fan ta dig!» skrek den förargade bookmakern och hoppade upp igen på sin stol och återgick till sitt näringsfång.

Billiter stod kvar med sin fempundssedel i handen, ovillig att vedervåga den hos någon annan bookmaker på ett sådant allmänt åtlöje till krake som Polichinell och gick misslynt sin väg. Han var på det högsta kränkt. Gamle Joe Jenks tveklade på hans ärlighet. Fanns det väl en enda häst bland dem, han valt ut åt sin uppdragsgivare att hålla på, vilken någon kännare, som icke var rent dårhusmässig, skulle velat riskera sina pengar på? Nej,

inte en. Han kunde lägga handen på sitt ärliga bröst och svära på den saken. Och hade han själv satsat en enda penny på de hästar, han valt ut? Nej. Den saken kunde han också svära på. Han hade inte, nőtaktigt nog, bett Quixtus om en enda penny i provision. Bara för sin hederlighets skull var han nu en fattig karl.

Tanken var bitter. Han hade handlat ärligt mot Jenks. Det var inte hans fel, om hin håle flugit i hästarna, så att varenda eländig krake, som Quixtus hållit på, utvecklat de mest framstående egenskaper. Vad kunde en häst göra mot en häst, som var honom överlägsen? Ingenting. Vad kunde han, Billiter, själv göra? Ingenting. Utom att gå och taga sig ett glas. Under närvarande omständigheter var det det enda, han hade att göra. Han gick in i baren på åskådarläktaren och rekvirerade en whisky och sodavatten. Det porlade behagligt ned genom en strupe, som brände av grämlse. Sedan hans inre jämvikt blivit återställd, beslöt han att inte längre leva i fattigdom för don quixotiska principers skull och gick bort till en annan bookmaker, som han kände, tog fram sin fempundssedel och satsade den på Rosemari, en säker segervinnare (enligt vad han ur privat, osviklig källa erfarit) till åtta mot ett. Sedan han utfört denna plikt mot sig själv, gick han till läktaren för att se på kapplöpningen och lämnade Quixtus åt sitt öde.

Klockan ringde, banan blev utrymd, nummerna sattes upp, hästarna galopperade muntert förbi. Vid åsynen av Rosemari, en skinande blank fux i ypperlig form, kände Billiter sig varm om hjärtat. Vid åsynen av Polichinell, en utmärglad krake, som aldrig vunnit ett lopp i hela sitt föga lysande liv, fnös han föraktligt. Om gamle Joe Jenks var så dum att vågra att taga emot en gratis-present på två och ett halvt pund — de hade kommit överens om att halvera rovet — så kom den dumheten helt och hållet över hans eget huvud.

Löpningen hade börjat. En lång stund följdes hästarna

åt. Därpå tog Rosemari så sakta ledningen. Billiters mustascher under den upplyfta kikaren förrådde ett lyckligt leende. Rosemari ökade alltmera sitt försprång. När hon skulle runda svängen, hände någonting. Hon vek åt sidan och förlorade ledningen. Tre andra rusade förbi och bland dem den föraktade Polichinell. De passerade målet i en blink med Polichinell i spetsen. Billiter mumlade saker, som skulle kommit världen att blekna, om den hade hört dem, och sökte sig ånyo bort till baren. När han kom ut därifrån, gick han för att söka sin herre och mästare. Han hade icke långt att gå. Quixtus satt på en trästol bakom åskådarläktaren och läste en pergamentsinbunden elzevir i duodesformat av den helige Augustini bekännelser. När Billiter närmade sig, reste han sig och stoppade boken i bakfickan på sin bonjour.

»Var det där en löpning?» frågade han.

»En löpning? Ja, visst var det det. Vår löpning. Såg du inte på?»

»Nej, bevåra mig väl», sade Quixtus. »Var det någon häst som vann?»

Denna omedvetna sarkasm var för mycket för Billiters uppblötta och osammansatta hjärna. Han blev ond.

»Din fördömda, spratthalta, krokenta, åsnelika krake till Polichinell vann.»

Quixtus såg milt på honom, men en flyktig glimt varsnades en sekund i hans porslinsblåa ögon.

»I så fall, min käre Billiter, har jag vunnit nio hundra pund, som jag i anseende till min på erfarenheten grundade åsikt om kapplöpningar tror, att jag skall överlämna till Sällskapet för evangeli utbredande, med särskild hänsyn till omvändelsen av Muhammedanerna i Mecka. Vad dig beträffar, Billiter, har du vunnit två hundra tjugufem pund» — Billiter skälvde av tillbakahållna svordomar — »en summa, som borde kunna tillfredsställa ett tillfälligt anfall av girighet hos vilken människa som helst. Låt oss gå. Ju mer jag ser av kapplöpningsbanan, desto

mera övertygad känner jag mig, att den inte är rätta platsen för mig. Den är alldeles för god.»

Billiter kastade en ursinnig och misstänksam blick på honom. Var detta himmelsk enfald eller bitande sarkasm? Det allvarliga ansiktet och de uttryckslösa ögonen gävo honom intet svar på frågan.

Så slutade emellertid Quixtus' äventyr på kapplöpningsfältet. Att stå och hänga där i alla väder för att se på vad som enligt hans granntyckta smak endast var ett ledsamt och simpelt skådespel, var en självupppoffring av vilken han icke hämtade något motsvarande övervåldigande nöje. Den förorättade Billiter, som ingått förlikning med gamle Joe Jenks och övertygat denne om sin egen ärlighet och om den oundvikligt förestående omkastningen i sin herres och gynnares tur, försökte förgäves övertala Quixtus att återtaga sina studier på banan. Han erbjöd sig att föreställa honom för en samling så kallade offentliga kapplöpningsagenter och spioner, i vilkas sällskap han kunde få mätta sig med nedrighet.

»Jag har ingen smak för dåligt sällskap», sade Quixtus.

»Då vet jag inte, vad tusan det är du vill», utropade Billiter utom sig av förargelse.

»Man kan inte röra vid beck utan att bli oren om händerna.»

»Jag trodde, att det var just det, du ville försöka bli.»

»Ja, på sätt och vis», sade Quixtus fundersamt. »Men jag har stark motvilja för att röra vid becket.»

Trots sin uttalade tro på kapplöpningsbanans rent oegennyttiga natur, betraktade han de checker, han mottagit av gamle Joe Jenks, som någonting outsägligt smutsigt och besudlande. Han hade dem liggande i sin låda, och ju mer han såg på dem, dess envisare framträdde gamle Joe Jenks vämjeliga ansikte för hans ögon, och dess mera motbjudande blev det honom i hans nu onormala ömtålighet att sätta in dem på sitt eget bankkonto.

Att förstöra dem, såsom hans första impuls var, skulle varit liktydigt med en välgärning mot den avskyvärde Jenks, som blivit blott alltför glad att åter få stoppa sina smutsiga pengar i egen ficka. Vad skulle han göra?

Slutligen dök en ondskefull idé upp för hans sjukligt och underligt arbetande hjärna. Han skulle kasta all denna smuts och orenlighet över en annans huvud. Någon annan skulle få rysa vid dess vämjelighet. Men vem? Ingivelsen kom från avgrunden. Han endosserade väx-larna, som voro på ett belopp av nära två tusen pund, och betalade in dem på sin systerson Tommy Burgraves konto.

Han ville vara hur avgrundsligt och avskyvärt nedrig som helst, men han ville inte komma sin hand vid de besudlande medlen för sin elakhet.

Detta var hans hållning gentemot alla de illasinnade planer, hans tre rådgivare förelade honom. Dessa började å sin sida, ehuru de insågo sig hava stor fördel av att underhålla sin galne gynnares människofientliga sinnesstämning, att tröttna på att anstifta ont. När de ansträngt sin uppfinningsförmåga för att finna något lockande bovstreck, funno de, att det antingen kom inom den förbjudna kategorien av brott eller genom sin brist på raffinemang icke fann behag inför den bildade mannens höggradiga granntyckthet. De visste sig alls ingen råd. Den ende, till vars förslag Quixtus lånade ett villigt öra, var Huckaby, som framkastat planen om en hjärtekrossande expedition till Europas mötesplatser för den fashionabla världen. Ivrig att hans idé icke skulle förlora sin dragningskraft, yrkade Huckaby på att de genast skulle bege sig i väg. Det är icke alla dagar en avsigkommen stackare har tillfälle till dyrbara utrikes-resor för att icke tala om något sådant som det fantastiska ändamålet med denna särskilda lusttur. Men Quixtus påpekade förståndigt nog för sin ivrige rådgivare, att

Europas mötesplatser för den fashionabla världen, med undantag av de stora huvudstäderna, äro öde och tomma under maj och juni och att det vore mycket bättre att uppskjuta sin resa, tills augusti månad åter fyllde dem med de tusentals kvinnor, som endast väntade på att få sina hjärtan krossade.

Vandermeer, som icke vidare blivit brukad efter beskickningen till Tommy Burgrave, som icke haft någon framgång med sina förslag och som var avundsjuk på Billiter och Huckaby, kom till sist på en sinnrik idé. Han hade en dag med sig och lämnade Quixtus ett smutsigt brev. Det lydde:

»Bästa herr Vandermeer.

Ni, som varit en god vän till min man under våra bättre dagar och som vet, hur oförtrutet jag strävat för att hålla ihop vårt hem, kan ni inte hjälpa mig nu? Jag är sängliggande sjuk, och mina barn svälta. De små ligga nu och äro till och med för svaga att ropa efter bröd. Det skulle röra en sten att se dem. Om ni inte kan hjälpa mig — jag vet ju hur det numera är ställt för er — kan ni då inte framlägga min sak för er rike vän, doktor Quixtus, om vars godhet och frikostighet ni så ofta har talat.

Eder förbundna
Emily Wellgood.

2 Transiter Street, Clerkenwell Road, N. W.»

»Varför kommer du till mig med det här?» frågade Quixtus, så fort han hade läst brevet.

»För att på samma gång fullgöra en samvetsplikt gentemot fru Wellgood och giva dig ett tillfälle att utföra en ond gärning», sade Vandermeer. »Det är ett genuint fall för dig. Du kan låta dem dö av svält.»

Quixtus lutade sig tillbaka i stolen och tog saken i övervägande. Vandermeer hade avbrutit honom mitt i

en uppsats, han höll på att skriva för att polemisera emot en ny teori angående sidoställande av de palæolitiska och neolitiska gravarna i Solutré, och han behövde tid på sig för att återföra sina tankar från kvartärperioden till våra dagar. Utsikten till att en hel familj skulle omkomma av hunger så att säga genom hans åtgörande, tilltalade hans fantasi.

»Det är bra, Vandermeer. Mycket bra. Låt dem svälta ihjäl», sade han. »Låt dem svälta ihjäl», mumlade han för sig själv och fattade åter sin penna.

Vandermeer, som stod och hängde i avvaktan på svar, gav en vink om betalning för sin tjänst. Quixtus mötte hans sluga blick med en icke mindre listig.

»Du skulle vara alldeles för vekhjärtad — du skulle ge dem en hel del av pengarna. Vänta, tills några av dem dött.» Han framrullade de sista orden med utsoekt välbehag. — »Och nu, min käre Vandermeer, har jag bråttom. Tack och farväl.»

Vandermeer gick motvilligt sin väg, och Quixtus återvände till sitt arbete och nedskrev de första orden på den mening, han haft i sitt huvud, då Vandermeer anmälades. Därpå gjorde han ett uppehåll. Han hade förlorat tanketråden. Det var ett skarpsinnigt argument, som stödde sig på jämförande mätningar av nyligen upptäckta huvudskallar. Han kastade otåligt från sig pennan och uttalade ett anatema över Vandermeer i milda och belevade ordalag. Sedan försökte han åter att gripa sig an med tvärgenomskärningen av kindbenen, men den ihjälhungrande familjen lade beslag på hans tankar. Slutligen uppgav han arbetet och hängav sig åt nöjet att tänka på sin onda gärning. Den hade för honom en ljuvlig lukt. Praktiskt taget mördade han mor och barn, medan han likväl höll sig utanför de vanliga motbudande och gemena omständigheter, som äro förknippade med ett mord. Vandermeer skulle få sin belöning.

Efter lunchen kände han sig böjd för att besöka

dem. En makt, starkare än hans stora lust att återvända till sitt skrivbord, drev honom ut ur sin dörr och in i en taxameterdroska, tillkallad från närmaste åkarestation. Han lovade sig ett utsökt nöje av att låta sina ögon frossa på sina offers lidanden. Dessutom innehöll brevet en utmaning: »Det skulle röra en sten att se dem.» Han skulle visa den, som skrivit brevet, att hans hjärta var hårdare än en sten. Instinktmässigt förde han handen till västfickan, där han brukade förvara sina lösa guldmynt. Jo, där funnos tre sovereigns. Han log. Det skulle vara den mest raffinerat djävulska elakhet att lägga mynten på ett bord inför den svältande kvinnans glädjestrålade ögon och sedan med ett skadeglatt skrockande åter stoppa dem i fickan och promenera ut ur huset.

»Jag vill inte vara någon narr», försäkrade han sig själv, när droskan vek in på Clerkenwell Road.

Åkaren gjorde ett tecken, att han ville meddela sig med honom. Quixtus lutade sig fram över vagnsdörren.

»Vet herrn, var Transiter Street ligger?»

Nej, det gjorde inte Quixtus. Finns det någon väl-situerad herreman i London, som känner till smågatorna i trakten av Clerkenwell? Men egendomligt nog visste en mjölkförsäljare på platsen icke heller reda på Transiter Street. Icke heller en poliskonstapel, som där hade sitt pass. Ej heller brevbäraren. Högst förbryllad lät Quixtus köra sig till närmaste lokalpostkontor och anställde förfrågningar där. Någon gata med detta namn fanns icke alls i Clerkenwell. Han rådfrågade Londons postadresskalender. Det existerade ingen Transiter Street i hela London.

Quixtus for hem i vredgad sinnesstämning. Ännu en gång hade han blivit bedragen. Den uthungrade familjen var uppdiktad av Vandermeer för honorarets skull. Fanns det väl en samvetslösare usling på Guds gröna jord? Han började bistert fundera på något straff åt sin bedräglige rådgivare. Ingenting lämpligt föll honom in förrän

några dagar senare, då Vandermeer sände honom ännu ett förfalskat brev, som meddelade det yngsta barnets frånfälle i förfärliga plågor. Quixtus grep då till pennan och skrev som följer:

»Min käre Vandermeer.

Jag skickar fru Wellgood ett bidrag till begravningsomkostnaderna. Innesluter i hennes brev en check till dig. Vill du vara snäll och gå till Transiter Street och hämta den. För närvarande behöver jag dig inte vidare.

Din tillgivne

Efraim Quixtus.»

Han postade själv brevet på sin väg till klubben för att äta lunch. Wonnacott yttrade därvid en anmärkning över hans ovanligt briljanta lynne.

Sedan tisdagsmiddagarna upphört (de hade nämligen ej återupptagits efter fastställandet av de fyra vännernas nya förhållanden till varandra) hade Huckaby, Billiter och Vandermeer tagit sig vanan att träffas en gång i veckan i skänkrummet på en liten stillsam krog för att i all sällskaplighet taga sig ett rus. Där utbytte de åsikter i fråga om religion och alkohol och berättade osannfärdiga (och ej trodda) anekdoter om sin förra upphöjda ställning i livet. Avundsjuka som de voro på varandra, talade de sällan om Quixtus och då endast i allmänna ordalag. Den stackars mannen vore fortfarande förryckt. Det var ett sorgligt fall, som kom dem att bekymrat runka på huvudet och rekvirera en ny omgång whisky.

Men en kväll, då stämningen var mer än vanligt dyster, emedan Quixtus på en tid avböjt deras tjänster och deras fickor voro jämmerligt tomma, samtalade de med stor öppen hjärtighet om sina respektive affärer med sin herre och gynnare. Vandermeer berättade om det puts, denne spelat honom; Billiter om hans häpnadsväckande tur vid vadhållningen och hans idiotiska skäl för

att icke vidare besöka någon kapplöpning, och Huckaby anförtrodde dem såsom bevis på Quixtus' abnorma tillstånd den plan, som förelåg, att krossa kvinnohjärtan.

»Vad skall du förtjäna på kuppen?» frågade Vandermeer helt brutalt och avkastade för första gången den hyckleriets slöja, i vilken de insvept sig medelst förvändningen att de voro tre tillgivna vänner, som slutit sig tillsammans för att bevaka den arme, sinnessjuke mannens intressen.

Huckaby höjde protesterande handen:

»Min käre Van!»

»Å, sluta upp med det där!» utropade Vandermeer. »Jag är trött på det.» Och han upprepade sin fråga.

»Ett nöje rätt och slätt. Vad annars?» frågade Huckaby.

De munhöggos en stund och pratade dumheter. Billiter, som under tiden suttit tyst, slog till sist med en skräll näven i bordet.

»Jag har fått en idé», sade han. »Är det någon särskild dam, du har i kikaren?»

»Nej, bevara mig, visst inte», sade Huckaby.

»Då kan jag ge dig anvisning på en», sade Billiter. »Det är inte alls nödvändigt att fara utomlands. Hon finns här i London.»

Huckaby gav honom några föga smickrande benämningar. Den utländska resan var för hans eget vidkommande kvintessensen i hans förslag och infångandet av vildgåsen en biomständighet.

»Dessutom, min gubbe lilla, är det här min tillställning.»

Billiter såg surmulen ut. Hela idén var, när allt kom omkring, icke mycket värd. Vandermeers uppfinningsrika hjärna började emellertid att arbeta. Han bad Billiter giva en beskrivning på damen i fråga.

»Hon är änka efter en gammal kamrat till mig», svarade Billiter. »Hon är en verklig dam och allt sådant

där. Hennes man, den stackars gamle hedersknyffeln, råkade i olycka — han var vid hästgardet — var litet för het i jakten efter att komma sig upp i världen — du förstår — och lämnade ingenting efter sig åt henne. Hon hade slagit sig fram på ett och annat sätt, lever tusan så pråktigt, klär sig dyrbart och utvecklar stor skicklighet i att hålla sig kvar i sin sociala ställning. Tusan så stilig kvinna, men vad hjärtat beträffar, kunde man gott bearbeta det med en spetshammare utan risk att krossa det. Jag tycker, att hon skulle vara lämplig i detta fall.»

»Var får hon pengar ifrån till att leva pråktigt och kläda sig dyrbart?» frågade Huckaby.

»Billiter menar, att de lika gärna kunna komma från Quixtus som från någon annan. Eller vad, Billiter?»

Billiter nickade gott förstånd och stjälpde i sig några klunkar wisky och vatten.

»Då göra vi alla gemensam sak i det här!» utbrast Vandermeer.

»Det kan vara gott och väl på sitt sätt», sade Huckaby, »men jag tänker inte avstå från min enda möjlighet att komma utomlands.»

»Nå, så res utomlands då», genmålte Vandermeer. »Om damen i fråga är sådan jag föreställer mig henne, tänker jag, hon ingenting har emot att fara tvärs över Kanalen, om hon vet, att det finns en guldfågel i Boulogne, som inte begär bättre än att bli plockad av hennes flinka fingrar.»

»Du är simpel och obildad i dina begrepp, Van», sade Huckaby. »Personer i Quixtus' ställning fara inte till Boulogne för att rekroera sig. Och de ge inte bort stora summor till dyrbart klädda damer med tvivelaktiga inkomstkällor.»

»Han är en så stor narr, att han aldrig skulle ana någonting», invände Vandermeer.

»Stopp litet», sade Billiter; »ni ha fått saken helt och hållet om bakfoten. Jag sade er, att hon var en

dam.» Hans sätt förändrades en aning, och utslocknade bordsinstinkter sprakade plötsligt upp i en liten sval låga. »Jag vet inte, om ni två riktigt fatta, vad detta betyder, men för Quixtus skulle det betyda allt.»

»Jag är förutvarande akademisk medborgare av Corpus Christi College i Cambridge...» började Huckaby stucken.

»Då borde du väl någon gång ha träffat en dam, som var bekant med någon i din fördömda akademi», sade Billiter, som blivit relegerad från Oxford.

»Universitetet i Cambridge är ingen akademi», sade Huckaby, som började bli grälsjuk.

»Och en kvinna, som lever på gåvor från sina herrbekanta, kan inte vara någon fin dam», sade Vandermeer.

»Å, drag åt skogen med er båda två!» skrek Billiter förargad.

Han satte hastigt på sig hatten och reste sig upp för att gå. Men som han suttit i soffhörnet mellan Huckaby och Vandermeer med bordet rakt framför sig, var någon värdig sortie omöjlig att åstadkomma. Han blev tvärtom genast handlöst neddragen igen på sin plats genom en ryckning i rocken på ömse sidor och i oförblommerade ordalag tillhållen att icke avlägsna sig från förnuftets väg.

»Vad tjänar det till att tråta?» frågade Huckaby. »Hon är naturligtvis en dam, om du säger, att hon är det.»

»Ja, naturligtvis, gamle kamrat», instämde Vandermeer. »Ett glas till?»

Sedan Billiter blivit lugnad och änkans egenskap av fin dam godtagen såsom oomtvistligt faktum, ägde en lång och förtrolig överläggning rum, varvid deltagarna talade i viskande ton med huvudena tätt intill varandra, ehuru de råkade vara ensamma i värdshussalen. Det var första gången de voro betänkta på att handla i samråd, första gången de avhandlade en fråga av verkligt intresse,

och därför glömde de också för första gången att berusa sig.

Deras komplott var mycket enkel. Billiter skulle närma sig fru Fontaine (han avslöjade till sist den ifrågasatta damens identitet) med all den grannlagenhet, ett sådant ärende krävde, och förelägga henne deras förslag. Om hon gick in därpå, skulle hon hålla sig beredd att begiva sig till vilken mötesplats på kontinenten som än skulle anvisas henne, och sedan hon givit sig till känna för Huckaby, skulle denne presentera Quixtus för henne. Resten skulle följa som natten på dagen.

»Vad jag härvidlag inte tycker om», invände Vandermeer, »är icke endast, att vi inviga en fjärde person i våra enskilda angelägenheter, utan att vi därtill giva henne huvudrollen. Vi utgöra ingen filantropisk kommitté!»

»Jag inbillar mig, att det icke kommer att bli vår angelägenhet synnerligen länge», svarade Billiter.

»Och ingen har bett er vara med», sade Huckaby. »Ni kunna låta bli, om ni inte ha lust.»

Vandermeers rävlika ansikte antog en ful min.

»Åhå, kan jag låta bli? Du skall nog få se på annat, om du försöker det tjuvknepet.»

»Dessutom», fortsatte Billiter utan att fästa sig vid avsnäsningen, »är det till allas vår fördel. Näm av oss skulle vilja komma med vår hand vid en sinnesrubbad vän för en summa av hundra pund? Vi gjorde det inte i forna dagar och göra det ännu mindre nu. Men jag skall förhjälpa fru Fontaine till att klämma honom på åtminstone tre tusen pund. Under trettio procent gå vi inte med i leken, och det gör trehundra pund på oss var. Jag kan mycket väl ha bruk för trehundra pund, vad mig beträffar.»

»Hur skola vi kunna veta, vad hon får?»

»Den saken är lätt att klara», sade Huckaby och drog i sitt stripiga skägg. »Hon får utbelala vår provision till

Billiter, och jag åtager mig att taga reda på siffrorna av Quixtus.»

»Än jag då?» frågade Vandermeer. »Hur skall jag kunna veta, att ni båda handla ärligt mot mig?»

»Jag skall knacka in din fördömda skalle i nästa minut, om du inte håller mun», sade Billiter med ursinnig min. »När man hör dig, skulle man tro, att vi äro ena riktiga kanaljer.»

»Ja, vad tusan äro vi väl annat?» mumlade Vandermeer bittert.

Men Billiter hade vänt sin breda rygg till Vandermeer och uppfattade icke orden, vilket möjligen besparade denne sistnämnde att få sin skalle inslagen. Billiter ådagalade understundom en mycket ömtålig hederskänsla. Han hade sjunkit djupare i lågsinhet och bovaktighet än de båda andra, hos vilka en moralisk känsla ännu fanns kvar. Han erkände sig gärna vara en »förolyckad», emedan detta obestämda epitet enligt hans mening endast betydde en person, som förlorat sin förmögenhet och var nödsakad att begagna sig av nödfallsutvägar (såsom till exempel hans olyckliga uppgörelse med gamle Joe Jenks och den nu pågående komplotten) för sitt uppehälle; men en kanalje var en vanlig tjuv eller svindlare, en person hörande till brottslingarnas kategori, ett brödrasamfund, dit han ansåg det omöjligt, att han kunde höra, i synnerhet vid en tidpunkt lik den närvarande, då han efter många års smutsiga linne fann sig klädd i forna välståndsdagars präktiga utstyrsel. Han hade sjunkit under självkännedomens stadium. Men icke så de andra. Vandermeer, som hittills endast likt en schakal nafsat efter den föda, som kommit inom räckhåll för honom för att tillfredsställa sin hunger, dolde icke för sig själv, hur djupt han hade sjunkit. Cynisk, som han var, kände han intel samvetsagg däröver. Huckaby å andra sidan, som denna kväll gick till sängs nykter, hade ett svårt anfall av samvetsförebåelser under nattens småtimmar och vaknade

nästa morgon med huvudvärk. Varpå han läxade upp sig själv för sina dårskaper. Först och främst för att han anförtrott sina stallbröder förslaget om det fantastiska äventyret, för det andra emedan han låtit sig dragas med in i en föraktlig komplott, för det tredje emedan han associerat sig med en griphummer av Billiters art, och för det fjärde för att han ej tagit sig ett rus.

Huckaby stod närmare Quixtus än de båda andra i avseende på uppfostran och åsikter. Ehuru han var villig att taga emot alla de allmosor, som kastades till honom, var han icke rovgirig. Han hade icke betraktat sin galne och rike gynnare uteslutande som en fågel att plocka, och under alla de dåliga egenskaperna i hans natur glödde en gnista av tillgivenhet för den välvillige man, som varit god emot honom och vars förtroende han svikit. Han tillbragte största delen av den sysslolösa dagen med att fatta en föresats att draga sig undan den vanhederliga överenskommelsen. Men vid sista postutdelningen på kvällen mottog han ett lakoniskt brevkort från Billiter med orden: »Fontainen spelar.»

Den underminerade viljekraften gav efter för handelsernas anmarsch. Med en axelryckning antog han budskapet såsom ett ödets domslut och vandrade i väg till ett förtroligt stamtillhåll, där han åtminstone icke i ett avseende upprepade föregående aftons dårskaper.

TRETTONDE KAPITLET.

Icke långt därefter meddelade Quixtus Huckaby sin avsikt att fara till Paris för att närvara vid en mindre sammankomst av antropologer från nordvästra Frankrike, till vilken han blivit inbjuden i sin egenskap av ordförande för Antropologiska sällskapet i London. Han hade

frots sitt fattade beslut så småningom åter med intresse återvänt till sin favoritsysselsättning, och ehuru han visste, att hans lärda vänner i sitt hjärtas innersta voro uslingar, fann han nöje i deras lärda och även deras lättare samtal. Han började ånyo känna smak för att umgås med människor. Han fann ett illasinnat behag i att inlåta sig i funderingar över den moraliska uselhet, som gömde sig under den fagra ytan hos både män och kvinnor. Han fann även ett onormalt nöje i att själv bära en mask. När han på sitt allvarliga och välvilliga sätt log mot sin kvinnliga granne vid ett middagsbord, hur skulle hon då kunna ana, vilken elakhet och grymhet, som doldes i djupet av hans hjärta? Han spelade en antagen roll. Han lurade henne, så att det var en fröjd! Hon skildes från honom med det intrycket, att hon samtalat med en blid och angenäm, vetenskapligt bildad man med utpräglad människovänliga intressen. Hon inbjöd honom kanske på te. Han var utom sig av förtjusning. Men om det var fråga om att identifiera kvarlevorna efter uroxar, mammutdjur eller renar eller att fastställa en flintyxas ålder, tog han saken allvarligt och ägnade den den djupaste uppmärksamhet. En paleolitisk avbildning av en grottbjörn på en mammutbete, nyligen hittad i departementet Seine-et-Oise, skulle förevisas på kongressen och var ämnet för en uppsats. Så fort Quixtus fick höra detta, antog han med hänförelse inbjudningen. Snideriet antogs vara det mest fulländade i sitt slag av vad man hittills hittat, och Quixtus brann av iver att få se det.

Huckaby, vars finanser befunno sig i det bedrövligaste tillstånd och som kommit till Russel Square i det ovissa hoppet att möjligen kunna förtjäna en slant på någon tjänst, han kunde vara i stånd att uträtta, spetsade öronen vid Quixtus' meddelande. Om också den egentliga hjärtekrossande expeditionen var uppskjuten till augusti, var detta väl icke något skäl, varför de ej skulle söka ett eller annat äventyr av ringare slag under Quixtus' pariser-

besök. Det bleve liksom en försökstripp. Vid detta förslag skakade Quixtus på huvudet. Kongressen komme att upptaga all hans tid och uppmärksamhet.

»Ja visst», sade Huckaby. »Men medan du är fullt sysselsatt med den förhistoriska människan, skall jag spåra upp nutidskvinnan. När jag lyckats finna henne, är du färdig med ditt arbete. När du slutat med henne, kan du ägna några extradagar åt köttet.»

Quixtus ryckte till.

»Ett synnerligen obehagligt sätt att framställa saken på.»

»Åt anden då — åt den onde anden», sade Huckaby utan att låta sig bekomma. »Det vill säga, om vi finna något lämpligt föremål. Sannolikt komma vi att få göra åtskilliga försök, innan vi lyckas.»

»Jag är rädd, att det kommer att göra oss större omak, än saken är värd.»

Här tycktes en fara för handen, som Huckaby mycket fruktade. Quixtus började förlora intresset för äventyret. Om ännu en månad skulle han möjligen hysa avgjord motvilja därför. Det var nödvändigt att genast sätta saken i gång med fru Fontaine i Paris, annars komme hela komplotten att totalt misslyckas. Denna tanke föranledde Huckaby till nya övertalningsförsök.

»Hämnden är ljuv och mödan värd», sade han slutligen.

»Ja», svarade Quixtus med låg röst. »Hämnden skulle vara ljuv.»

Huckaby kastade en snabb blick på honom. Med undantag av Marrables oredliga förfarande, vilket naturligtvis var honom bekant, var Huckaby okunnig om den egentliga naturen av de oförrätter, ödet tillfogat Quixtus. Var det möjligt, att någon kvinna svikit honom? Men vad kunde väl en sådan fossil ha haft att göra med kvinnor?

»Även jag», sade han hycklande, »skulle tycka om att göra upp räkningen med det trolösa könet. Du har funnit det trolöst, eller hur?»

Quixtus' panna mörknade.

»Falskt som helvetet», sade han.

»Jag gissade just, att någon kvinna burit sig skamlöst åt mot dig», sade Huckaby efter en paus, under vilken Quixtus försjunkit i dystra drömmier.

»Skändligt», svarade Quixtus med dämpad röst och stirrade ut i rymden, medan vansinnet tycktes draga ihop sig i hans blick. För ögonblicket syntes han hava glömt den andres närvaro. Huckaby tog tillfället i akt och frågade i en viskning:

»Hon bedrog dig?»

Quixtus nickade. Huckaby iakttog honom uppmärksam, och en misstanke började taga form inom honom. Genom ett tillfälligt yttrande om hämnd hade han kommit sin väns sjuka sinne att röja spåren efter något upprörande sorgespel. Vem var kvinnan i fråga? Hans hustru? Men hon hade dött varmt älskad, och under årtal, ända tills sinnesrubbingen drabbade honom, hade han talat om henne med den vördnad, man är skyldig ett helgon. Det var en gåta, vars lösning var särskilt intresseväckande. Hur skulle han finna den? Quixtus var icke den, som pladdrade om sina intimaste hemligheter för en lejd hejduk — ty såsom sådan visste han, att Quixtus ansåg honom. Han fortsatte emellertid samtalet i anslagen mollton.

»Människan har alltid sina fiender inom sin egen familj», citerade han med låg röst.

Quixtus nickade åter tre eller fyra gånger med halvöppna läppar.

»Sin egen familj. De som äro honom kärast. Den kvinna, han älskade, och sin bästa vän», sade han.

Trots den misstanke, Huckaby hyst, förfärades han över denna ofrivilliga bekännelse. Under sina sista nådedagar hade han sammanträffat med fru Quixtus och familjens bästa vän. Hans tankar gingo hastigt tillbaka till det förflutna. Han erinrade sig oklart deras förtroliga umgänge. Men vad hette mannen? Han trevade sig fram och fann det.

»Hammersley», sade han högt.

Vid detta namn rusade Quixtus upp och for med handen över ansiktet.

»Vad talar du om? Vad vet du om Hammersley?»

En blek stråle bröt igenom hans förmörkade medvetande. Han insåg, att han förrått för Huckaby sin så svartsjukt bevarade hemlighet. Han ryggade tillbaka, ömsom het, ömsom kall av blygsel och förödmjukelse.

»Hammersley bedrog mig i en penningaffär», sade han listigt. »Det var en ful historia, som jag skall tala om för dig en annan dag.»

»Och kvinnan du nämnde?» sade Huckaby.

»Hon — hon — gifte sig. Det gläder mig att veta, att hon gör livet tusan så surt för sin man.»

Han skrattade nervöst. Med förvånande takt följde Huckaby honom genast in på det orätta spåret.

»Du kan hämnas å den stackars karlens och dina egna vägnar på samma gång», sade han. »Kvinnorna äro sig alltid lika. Det är inte mer än rättvist, att en av dem får lida sitt straff. Det ligger i dilt skön att låta en av dem känna på helvetets kval.»

»Ja, ja, jag vill gärna göra det», utropade Quixtus.

»Det är inte skäl att förhala tiden.»

»Du har rätt», sade Quixtus. »Vi följas åt till Paris.»

Under de första dagarna i Paris hade Quixtus föga tid att ägna åt det underordnade ändamålet med resan. Kongressens möten och utfärder togo hela hans uppmärksamhet i anspråk. Hans parisiska kolleger inbjödo honom till sina hem och visade honom sina samlingar av flintredskap, sina fruar och döttrar. Han bevistade middagar, där orden *sans cérémonie* voro understrukna på bjudningskortet och där de herrar som på förmiddagen vid kongressens sammanträde varit klädda i frackkostym, samlades i salongen, iförda tätt igenknäppta bonjurer och doggskinnshandskar, som de först togo av sig, då de gingo

till bords. Hans goda landsortkolleger, som tyckte, att de borde roa sig litet, medan de voro i Paris, yrkade enträget på att han skulle deltaga i deras oskyldiga förströelser. Dessa bestodo vanligen i inmundigandet av ett eller annat glas öl och palæolitiskt småprat under ackompanjemang av ett slamrande zigenarband. Vid dessa tillfällen var han ofta åtföljd av Huckaby, som försäkrade honom, att han fullföljde sina efterforskningar inom hotell Continentals fauna — det hotell, där de slagit sig ned på Huckabys inrådan.

Märkvärdigt nog hade Quixtus åter börjat tycka om sin gamle vän. Sedan Huckaby blivit upptagen i hans umgänge såsom en socialt likställd person och blivit utrustad med en passande garderob, började han förlora det tvärsäkra och på samma gång inställsamma sätt, som på senare tid utmärkt honom. Han började se ut som en man med självaktning, en man med uppfostran och levnadsvett. Quixtus lade med intresse märke till den förändring, bättre kläder och en förfinad omgivning framkallat hos honom, i bjärt motsats till vad förhållandet varit med Billiter, vars nya, präktiga kläder tvärtom givit honom något särskilt förargelseväckande i sitt uppträdande. Det fanns tillfällen, då Quixtus kunde glömma den bedrövliga uppgift, Huckaby påtagit sig, och finna nöje i att samtala med honom. Sträng avhållsamhet från starka drycker bidrog till den tillfälliga förvandlingen. Som Huckaby talade franska någorlunda bra och hade kvar en anseelig portion vetenskaplig bildning, fann Quixtus (till sin förvåning), att han med en viss stolthet kunde föreställa honom för Antropologiska sällskapets medlemmar såsom en person, den där icke skulle vanära sitt land. Huckaby märkte snabbt sin välgörares förändrade hållning gentemot honom och gjorde sig all möda att behålla hans förtroende. Det ovanliga i att åter umgås med sedligt högtstående, intelligent och välmenande personer beredde honom ett utomordentligt nöje, som väl var värt en veckas

försakande av spriten. Huruvida det var värt ett helt livs aktningsvärdhet och strävanden, var en annan fråga. Den närvarande stunden var honom nog.

Han spelade den bildade mannens roll så väl, att Quixtus icke blev överraskad, då han en eftermiddag, när de passerade genom hotellets stora hall, fick se en dam resa sig från ett tebord och på det vänligaste hälsa på hans följeslagare.

»Eustace Huckaby — kan det verkligen vara ni, eller är det en gengångare?»

Huckaby böjde sig ned över den framsträckta handen.

»Vilket oväntat nöje.»

»Det är åratat, sedan vi träffades. Hur många, måntro?»

»Jag förs inte räkna dem för bådas vår skull», sade Huckaby.

»Hur kommer det sig, att ni varit alldeles försvunnen ur min horisont hela denna tid?» frågade damen.

»*Mea maxima culpa.*» Han log, bugade sig på det mest belevade sätt i världen och vände sig till hälften mot Quixtus liksom för att draga denne med in i samtalet. »Får jag presentera för er min vän, doktor Quixtus? Fru Fontaine.»

Fru Fontaine log älskvärt.

»Antropologen doktor Quixtus, gissar jag?»

»Jag intresserar mig något för antropologien.»

»Mer än så, skulle jag tro. Jag har läst er bok: 'Handslöjden under den neolitiska perioden'.»

»En ungdomssynd», sade Quixtus.

»Å, var snäll och säg inte, att den ej är riktig!» utropade fru Fontaine förskräckt. »Jag brukar alltid citera den. Den utgör en del av mitt lilla bildningsförråd.»

»Nej, visst inte. Den är icke precis felaktig», sade Quixtus leende, glad att finna sig kunna räkna en så vacker dam bland sina lärjungar, »men den är inte nog grundlig. Så mycket har jag upptäckt, sedan jag skrev den.»

»Men den är i alla händelser ett arbete av bestående

värde. Jag råkade att få se i tidningen i morse en redogörelse från antropologkongressens förhandlingar, i vilken ni är omnämnd som l'e m i n e n t a n t r o p o l o g u e a n g l a i s och författare till min bok. Jag blev så glad. Jag skulle blivit det ännu mera ändå, om jag vetat, att jag skulle råka er i eftermiddag. Har ni också blivit antropolog, herr Huckaby?»

Huckaby förklarade, att han begagnat sig av kongressen för att taga sig några fridagar i sällskap med sin framstående vän. Detta var första dagen, kongressen lämnat dem någon ledighet, och de hade använt den till att taga i betraktande massan av nya målningar i Grand Palais. De hade kommit hem alldeles uttröttade.

»Hem? Ni bo då här på hotellet?»

»Ja», sade Huckaby. »Och ni?»

»Jag också. Ofantligt stort, som det är, känner jag mig som den mest ensamma och övergivna varelse i hela världen. Jag sitter här och väntar på lady Louisa Malling, som lovat att komma hit, men någonting måste ha hänt, ty hon har inte givit ett livstecken ifrån sig.»

En upppassare kom nu med tebrickan, som hon rekquerat, innan de båda herrarna uppenbarat sig, och satte den på korgbordet. Fru Fontaine gjorde med handen en rörelse i riktning mot bordet.

»Vill ni inte dela min ensamhet och slå er ned här?»

»Med största nöje», sade Huckaby.

Quixtus antog likaledes hennes inbjudning och drog med sin allvarliga artighet undan en stol, som stod i vägen för fru Fontaine, då hon skulle giva order till upppassaren om ytterligare ett par koppar. Hallen och den kringbyggda gården voro till trängsel fyllda med en välklädd kosmopolitisk publik, som drack te, rökte och pratade. Scenen var uppfriskande för ögon, som sett sig trötta på Salongens och de heta gatornas livliga färger. Quixtus satte sig lugnt bredvid sin värdinna och lät henne servera sig. Han var överraskad att finna, vilken angenäm omväxling det var

att sammanträffa med en tilldragande och mjukt kvinnlig varelse efter de litet tungrodda och ur estetisk synpunkt icke alltför tilltalande kollegerna.

Hon var behaglig att se på: en engelsk blondin i blekt lilafärgad klänning och hatt — den personifierade försommaren — icke vacker men intagande, på samma gång enkel och förfinad. Sättet, på vilket hennes ljusa hår var ordnat, hennes utsökta ansiktsoval, de smala känsliga läpparna gävo henne ett uttryck av kyskhets, som på ett egendomligt sätt motsades av de gråa, drömmande ögonen bakom sina långa ögonfransar. Alla hennes rörelser vittnade i sitt smidiga och naturliga behag om uppfostran och bildning; hon var omisskänneligen en verkligt fin dam. Tydligen en väninna till Huckaby före dennes förnedringstillstånd. Quixtus undrade inom sig med en viss cynism, om hon skulle med samma uppriktiga glädje hava hälsat på den skräpuk med blodsprängda ögon, Huckaby företedde för fjorton dagar sedan. Av deras samtal slöt han sig till att hon icke hade någon aning om hans förfall.

»Herr Huckaby och jag kände varandra i tidernas begynnelse», sade hon. »För århundraden sedan — under den palæolitiska perioden — före mitt giftermål.»

»Tyvärr», sade Huckaby och smuttade på den ovanliga drycken, »åsidossatte ni uppmaningen: *Cedant arma togæ*. I vårt fall var det den civila dräkten, som måste lämna plats för vapnen. Ni gifte er med en militär.»

Hon suckade och såg tankfullt ned på sin vigselring. Sedan tillade hon skrattande upp och sade, i det hon bjöd Quixtus smör och bröd:

»Tro mig, doktor Quixtus, detta är första gången, jag hör talas om rivalskapet. Han hittade endast på det för epigrammets skull. Inte sant?»

»På sätt och vis», sade Huckaby. »Jag var en så obetydlig person, att ni aldrig ens lade märke därtill.»

Hon skrattade åter och vände sig till Quixtus.

»Hur länge stannar ni i Paris?»

»En dag till eller två — tills kongressen är slut.»

»Å! Hur kan ni lämna Paris, just när staden visar sig från sin fördelaktigaste sida, utan att ägna några dagar åt att beundra den?»

»Jag är rädd, att Paris måste finna sig i denna försummelse.»

»Men älskar ni inte Paris? Det gör jag. Det är en bedårande, farlig, förrädisk stad. Dyk ned däri ett ögonblick eller två, och den är en ungdomens källa. Men om ni dröjer i vattnet något längre, än som är nyttigt, kommer ni upp skrumpen och fårad, och all er ungdom och skönhet är försvunnen.»

»Kanske har jag redan dröjt så länge, som är rådligt», sade Quixtus leende.

»Det är jag säker på att ni inte har. Ni har hållit er på torra landet hela tiden. Värre än så — suttit fast i en kvartärformation. Har ni ätit middag i Armenonville?»

»Ja, förr, men inte denna gång.»

»Voilà», sade fru Fontaine. »De varma juninätterna, le Bois i månsken med alla dess hemlighetsfulla skuggor, fepalatset i dess mitt, där ni bjuds på gudaspis, omgiven av världens glitter, munterhet och löjen — det verkliga och det symboliska Paris — allt detta föraktar ni! Och detta är endast ett litet exempel. Det finns tusen andra. Ni har icke ens fuktat edra fötter.»

Hon broderade ut sitt ämne mycket behagfullt, iklädde världsdamen en livlig fantasi genomskinliga slöja, visade sig i besittning av en mångskiftande natur — halvt ande, halvt materia — lika motsägande som hennes ansikte med dessa kyska linjer och förföriska ögon. Quixtus lyssnade på henne, road och intresserad. Hon representerade en kvinnotyp, som var främmande för honom, van, som han var, att huvudsakligen röra sig inom den lärda världens mindre livliga familjekretsar. Utan att kallsinnigt

åsidosätta sin ungdomsvän, Huckaby, lät hon dock på fint sätt märka, att Quixtus i hennes ögon var den, som mest var värd hennes uppmärksamhet på grund av hans insikter och mera tilltalande personlighet. Smickrad härav fann Quixtus henne vara en person med god urskiljningsförmåga.

»Men ni då?» sade han slutligen. »Har ni tagit ert bad i ungdomskällan... ehuru jag visst ej vill insinuera, att ni behöver det?... Har ni spiset Bois de Boulognes ambrosia och druckit av Armenonvilles nektar?»

»Jag kom hit först i går kväll», sade hon. »Och jag måste i min egenskap av ensam dam så att säga ligga i karantän, tills min väninna, lady Louisa Mallings, kommer eller mina pariserbekanta hinna få veta, att jag finns här. Jag brukar emellertid alltid taga mig en fridag eller två, innan jag annonserar min ankomst, så att jag kan förnöja mig med de små dåraktiga saker, parisarna skulle begabba mig för. Jag beger mig alltid till Louvren för att se på den lille skrattande faunen och La Gioconda, jag far alltid utför Seine på ångbåt och från la Madeleine till Bastiljen på ett omnibustak. Sedan är jag färdig för min dykning.»

»Jag skulle ha trott, att oskuldens bad är i och för sig en källa till evig ungdom», sade Huckaby.

Aningen till en missnöjd skugga for över fru Fontaines klara panna. Men hon svarade leende:

»Tvärtom, min vän. Det är ett botgöringsbad i det förflutnas vågor.»

»Botgöring? Varför så?» frågade Quixtus.

»Är det ej en nyttig självtukt att plåga sig ibland?» svarade hon allvarligt. Därpå ljusnade hennes blick. »Jag bär ingen tagelskjorta på min kropp — jag måste ibland visa mig i sällskapstoalett — men jag känner en viss liten tillfredsställelse av att ibland ålägga mig botgöring. Om jag vore katolik, skulle jag ofta sätta min bikt-fader i förlägenhet.»

Huckabys läppar drogo sig till ett leende under skydd av mustascherna. Om alla historier, Billiter berättat om Lena Fontaine, voro sanna, skulle hon helt visst sätta en biktader i stor förlägenhet. Han betraktade henne med beundran. Hon var en helt annan person än den kalla, föraktfulla medbrottssling i anslaget mot Quixtus, för vilken Billiter presenterat honom, innan de lämnade London. Det hade icke varit något angenämt sammanträffande — de hade endast gjort upp detaljerna för sitt möte i Paris samt gått igenom historien om sin forna bekantskap och ingenting vidare. När Huckaby i Billiters sällskap gått nedför hennes trappa, hade han en känsla, som om han blivit spöad, och förutsade ett fiasko. Hon var ej den rätta för Quixtus. Men Billiter skrattade åt honom och bad honom vänta.

Han hade väntat, och nu hade han tillfredsställelsen att se Quixtus genast fastna i hennes behags spindelvävsfina nät. Han undrade också, huru hon kunnat underhålla förbindelse med en så föga tilltalande person som Billiter, för vilken han själv hyste ett djupt förakt. Billiter iakttog vanligen tystnad i ämnet och lät endast i svävande ordalag påskina, att han tillhört hennes mans umgängeskrets, innan han förslösat sin förmögenhet, och på senare år tillfälligtvis gjort henne en tjänst. Av vad slag denna tjänst varit, nekade han att upplysa om. Huckaby anade, att det gällt utpressningsförsök. Detta var det mest antagliga slags band, som kunde existera mellan en societetsdam, vars liv var inhöljt i en viss hemlighetsfull slöja, och en försupen och omöjlig slusk lik Billiter. Han kom ihåg, att Billiter erkänt sig äga en förborgad inkomstkälla. Vad var naturligare, att antaga, än att han en gång genom överrumpling kommit i besittning av någon hennes hemlighet och att, då han höll hennes rykte i sina händer, hon i sin förtvivlan nödgats av honom mot betalning mottaga tjänster av en natur, omöjlig att erkänna? Huckaby visste nogsam, att

en dam av Lena Fontaines typ, med en tryggad ställning inom den högre sällskapsvärlden, icke stiger ned i halvvärlden utan en förtvivlad strid. Hon är driven till det yttersta och begagnar sig av vilket vapen som finns till hands. Härav kom det sig, att hon hade bruk för Billiter. I alla händelser hade vid detta tillfälle icke föregivits något vänskapsband dem emellan. För henne hade det hela tydligen varit en förhållig affär, som hon var angelägen om att avsluta så fort som möjligt. Ett villkor hade hon strängt hållit på: att Quixtus ingenting skulle få veta om hennes bekantskap med Billiter. Hon var icke stolt över Billiter. Huckaby tröstade sig med denna tanke, så gott han kunde.

Fru Fontaine satt kvar och samtalade med de båda herrarna, tills den tedrickande och pratande hopen smält samman. Då reste hon sig upp, tackade förbindligt för att de offrat sin av vetenskapliga intressen fyllda tid på att sällskapa med en ensam och obetydlig stackars kvinnlig varelse och uttryckte till Huckaby en förhoppning om att hon skulle få se honom ännu en gång, innan han lämnade Paris.

»Jag hoppas, att jag också måtte få nöjet återse er», sade Quixtus.

»Ni borde någon afton föra oss till ungdomsbrunnen», sade Huckaby.

»Det skulle vara förtjusande», sade fru Fontaine med en frågande blick på Quixtus.

»Jag skulle icke kunna tänka mig något angenämare», svarade han och bugade sig på gammaldags artigt sätt.

När hon gått, slogo de båda herrarna sig åter ned, och Quixtus tände en cigarrett.

»En högst förtjusande dam.»

Huckaby var ense därom.

»Det har varit en anledning till stor ledsnad för mig under de sista åren, att det varit omöjligt för mig att underhålla vårt gamla vänskapsförhållande. Vi ha rört oss

i olika världar.» Han gjorde ett uppehåll, som om han med sorg tänkte på sitt förfelade liv. »Jag hoppas, du inte misstycker mitt framkastade förslag om den lilla middagstillställningen», sade han efter en stund. »Min ställning var litet kinkig.»

»Det var en mycket god idé», sade Quixtus.

Huckaby sade just ingenting mer utan ansåg bäst låta saken ha sin gång. Intrigen hade hittills gått väl i lås. Quixtus, som obetingat trodde på historien och ingalunda misstänkte, att fru Fontaine var det för den hjärtekrossande expeditionen utsedda offret, hade redan blivit i hög grad fångslad av hennes personlighet. Frågan om de diaboliska planerna kunde diskuteras längre fram. Huckaby hade emellertid utfört sin roll. Sakens lyckliga utgång låg nu i fru Fontaines händer.

Quixtus åt denna dag middag tillsammans med en av sina kolleger, och Huckaby begav sig efter en i ensamhet intagen middag på en restaurang till Comédie française, där han med stort nöje bevistade föreställningen av Phèdre från början till slut. Återuppvaknandet av hans under så många år slumrande estetiska sinne överraskade och glädde honom.

När han nästa morgon mötte sin herre och gynnare, sade han tvärt:

»Om jag hade någon möjlighet att vända tillbaka, skulle jag vilja begagna mig därav.»

»Vända tillbaka vart?» frågade Quixtus. »Till London?» Huckaby förklarade, vad han menade.

»Jag är ledsen på slingrande, vilsna vägar», tillade han. »Om jag bara kunde få något regelbundet arbete, som inbringade mig några pund i veckan, skulle jag sätta rak kurs och hålla mig nykter under mina återstående dagar.»

»Jag tror inte, att jag kan hjälpa dig att få dina önskningar uppfyllda, min käre Huckaby», svarade Quixtus

eftertänksamt. »Jag skulle i så fall göra en god gärning, vilket, som du vet, alldeles strider mot mina principer.»

»Jag står inte så mycket efter godhet som renlighet och anständighet», sade Huckaby. »Min ärelystnad sträcker sig inte till att dö som ett vithårigt helgon.»

»Alla vithåriga helgon äro vitmenade grifter», sade Quixtus.

Trots sin önskan att bli en ny, bättre människa övertalade Huckaby sin skyddspatron att intaga sin lunch på hotellet, där han visste, att fru Fontaine och den ny-ligen anlända lady Louisa Mallings likaledes hade för avsikt att äta lunch. Det var viktigt att åvågabringa ett mindre konventionellt umgänge de båda parterna emellan. Quixtus och Huckaby begåvo sig till matsalen, där hovmästaren ledsagade dem till det för dem reserverade bordet. Omkring sex bord därifrån sutto fru Fontaine och hennes väninna. Den förra log vänligt hälsande.

»Damerna kunna understundom vara utomordentligt dekorativa», anmärkte Quixtus, i det han lade för sig en sardin.

»Om de icke det vore, skulle de lämna en av sina förnämsta uppgifter i livet ouppfylld.»

»Har du någonsin lärt känna någon god kvinna?»

»Fru Fontaine är en av de bästa, jag någonsin känt», sade Huckaby på måfå.

Iljärtekrossandet kunde med långt större och nedrigare resultat utövas mot en älsklig och dygdig kvinna än mot en förhårdad kökett.

Quixtus teg. Hans naturliga finkänslighet förbjöd allt diskuterande av någon viss namngiven dams moraliska egenskaper.

Gästerna vid de båda olika borden sammanträffade efter lunch i hallen, där de gemensamt intogo kaffe och rökte cigarretter. Herrarna blevo föreställda för lady Louisa Mallings, en illa klädd, intresselös fyrtioårs dam med en begynnande embonpoint. Av vad man kunde

sluta sig till av hennes konversation, voro hennes enda två intressen i livet Lena Fontaine och restaurangmid-dagar. När fru Fontaine gick upp på sitt rum för att hämta en glömd pudervippa, kastade hon sig med iver in i ett lovtal över hennes dygder. Håri var hon fullt uppriktig. Hon trodde på fru Fontaines dygder, som likt frukthandlarens jättesmultron braskande lågo överst på hennes egenskapers presenterbricka, och hon var så enfaldig, att det icke var någon svårighet för hennes väninna att för hennes föga klarseende blick dölja de klämda och ruttnade frukter, som lågo inunder.

»Jag tycker alltid, att det är så sorgligt för en vacker och älsklig ung kvinna som Lena att stå ensam i världen», sade lady Louisa med mild, entonig röst. »Men hon är så modig, så glättig, så vänlig.»

»Det är märkvärdigt, att hon icke gift om sig», sade Huckaby.

»Jag tror inte, att hon någonsin kommer att göra det», svarade lady Louisa, »om hon inte träffar en man, som är i stånd att förstå henne. Och var finns väl någon sådan?»

»Ja, var?» sade Huckaby, till vilken dessa ord egentligen voro riktade i hans egenskap av barndomsvän till fru Fontaine.

Lady Louisa suckade känslofullt. Hon var en gammal mö, den sjunde i ordningen av elva döttrar till en fattig, nu avliden irländsk greve. Hennes ansikte, sådant det nu var, hade varit hennes enda förmögenhet, och det hade icke dragit till henne några friare.

»Jag menar inte, att Lena inte är högligen beundrad. Hon känner hundratals hyggliga män, och jag är säker om att en hel mängd av dem gärna skulle vilja gifta sig med henne — men nej. Hon tycker om dem som vänner. För att gifta sig med dem fordrar hon något mer. Herrarna nu för tiden äro så ytliga och inskränkta, tycker ni inte också det?»

Denna omtalade Diana (med en anstrykning av Mi-

nerva) bland änkor kom nu fram till dem, svängande den lilla påse, hon gått för att hämta.

»Jag är säker på att lady Louisa pratat om mig», sade hon skrattande.

»Hon har inte förtalat er, det kan jag försäkra», sade Quixtus.

»Det vet jag. Hon har i stället tilldelat mig en hel hop goda egenskaper. Och det värsta är, att jag är tvungen att leva därefter — eller åtminstone försöka. Jag förmodar, att det alltid är en god sak att ha ett ideal uppställt för sig, om det också är en annans.»

»Tror ni på ett ideal av godhet?» frågade Quixtus.

Hon lyfte sina drömmande ögon mot hans och såg öppet på honom.

»Ja visst, gör inte ni det?»

»Nej», svarade han med mörknande panna. »Det finns endast en naturkraft, och det är ondskan. Människan sätter sig understundom till motvärn, emedan hon fruktar följderna, och måttet av hennes räddhågade motstånd tages av henne — med en egendomlig omkastning av verkliga förhållandet — för måttet av hennes strävanden mot ett ideal.»

Fru Fontaine utropade entusiastiskt:

»Jag måste bota er från en sådan pessimism!»

»Det finns endast ett botemedel.»

»Och det är?»

»Detsamma, som botar livets sjukdomar.»

»Ni menar döden?»

»Ja», sade Quixtus.

»Den är ett botemedel men ej det enda.» Hennes bleka kinder färgades av en vacker rodnad. »Det är för övrigt endast genom en oriktig språklig beteckning, ni kan kalla den ett botemedel. Det enda botemedlet mot livets sjukdom är livet självt. Det dödliga giftet är dess eget motgift. Det enda botemedlet för illusionernas förlust är nya illusioner, flera illusioner och alltjämt flera.»

»Förutsatt för bevisföringens skull att ni har rätt — var skola illusionerna komma ifrån?»

»De bildas av sig själva liksom nya cellvävnader i kroppen utan något vårt åtgörande.»

»Endast i en frisk kropp», sade Quixtus med sitt trötta leende. »I en kräftskadad själ kan icke bildas någon vävnad av nya illusioner.»

På äkta kvinnligt sätt antog hon saken för avgjord utan bevis och påstod, att det icke finns något sådant som en kräftskadad själ. Hon ryste tillgjort vid tanken på något sådant. Att tro därpå vore en ohygglig vidskepelse. Hon förklarade sig fast övertygad om det godas slutliga seger. Quixtus sade ironiskt:

»Det godas slutliga seger dröjer bra länge. Under de tidsperioder, för vilkas studium jag närmast intresserar mig, slogo männen ihjäl varandra med hederliga yxor. Nu döda de varandra med förgiftade ord och förrädiska handlingar. Människosinnets utveckling är liktydigt med utvecklingen av slughet och list, och dessa senares högsta resultat är en religion, om vars väsentligaste lärosatser knappast två personer kunna enas, ett slags tumskruvss-arrangemang av rent mekanisk användbarhet, ett under av så kallad trådlös telegrafi och en obegränsad grymhetskapacitet, som gjort helvetet till ett milt och betydelselöst fantom i mänsklig uppfattning. Vilken avgrundslig ondska mänsklig fantasi än kunnat uttänka såsom ett djävulens verk, säger oss historien, de dagliga tidningarna, vår egen livserfarenhet, att den redan överträffats av människornas. Ibland är man frestad att i likhet med Ferdinand i *Stormen* utropa: 'Helvetet är tomt, och alla djävlarne äro här.' Men om så vore, skulle det bli svårt för djävlarne att finna ett sällskap, där de icke skulle bli tvungna att av skam och fasa skyla sitt ansikte med svansen. Ni skulle finna dem menlösare än den menlösaste medlem av Kristliga föreningen av unge män.»

Han talade med ett visst abnormt allvar, som gjorde

ett gripande intryck på Lena Fontaine. Huru hjärtlös, förtvivlad och cynisk, hon än var, och därtill intelligent och utrustad med en rörlig fantasi, hade hon aldrig för sig själv utpekulerat en så dyster filosofi. Hon lutade sig fram med ena armen stödd mot korgbordet.

»En sådan tro är förskräcklig», sade hon allvarligt. »Den gör livet bland ens medmänniskor till en vandring genom en hord vildar, under vilken man aldrig kan vara säker för att någon slår en med en klubba i huvudet eller ger en ett dödligt styng i ryggen.»

»Kan ni någonsin veta, om inte er käraste vän en gång kommer att ge er ett dödligt styng i ryggen?» frågade Quixtus.

Hans blekgråa ögon höllo henne fast med märkvärdig envishet. Hennes ögonlock skälvde litet blygt, liksom om hon gissat sig till att han inlade en personlig undermening i frågan.

»O, jag vill så gärna tro på godheten», utropade hon, »om jag också inte själv utövar alla dygder. Det skulle inte finnas något solsken i en enbart ond värld», tillade hon och tog sig mod att se honom in i ansiktet. »Tror ni till exempel, att jag själv är ett enda knippe av ondska?»

»Min kära fru Fontaine», sade pessimisten med sitt förbindliga leende, »ni får inte krossa mig genom att begagna er av ert köns privilegium — att från det allmänna sluta sig till det enskilda.»

»Men gör ni det?» envisades hon.

»Jag tror», sade han med en liten böjning på huvudet, »allt vad lady Louisa sagt mig.»

Samtalet rörde sig en stund inom lättare ämnen. Lady Louisa och Huckaby, som avhandlat kokkonsten, vände sig nu till de andra och konversationen blev allmän.

»Ni två ha haft ett mycket djupsinnigt resonemang», sade lady Louisa.

»Jag har försökt omvända honom till optimism», skrat-

tade fru Fontaine. »Det tycks vara svårt. Men jag skall nog lyckas med tiden. Jag är en beslutsam person. Jag har god lust att förbjuda er att lämna Paris, innan ni blivit omvänd.»

»Processen skulle vara angenäm men resultatet mycket problematiskt.»

»Jag ämnar inte disputerar med er. Jag vill förmå er att själv inse saker och ting.»

»Jag underkastar mig med nöje er ledning», sade Quixtus.

Hon såg på sitt lilla armbandsur och reste sig därpå upp, vilket kom de andra att göra sammanledes.

»Skola vi börja nu genast? Jag ämnar taga mig en promenad uppför Rue de la Paix för att se på butikerna.»

Quixtus såg också på klockan.

»Det är en stor ära för mig, om ni tillåter mig åtfölja er på er promenad uppför Rue de la Paix. Men sedan måste jag tyvärr lämna er. Jag skall nämligen sammanträffa med de övriga kongressmedlemmarna vid järnvägsstationen för att fara till Sèvres och bese herr Sardanel's samlingar.»

»Vad har sèvresporslin att göra med antropologien?»

Han log åt hennes okunnighet. Herr Sardanel ägde en stor samling mexikanska fornlämningar av terrakottaskallerormar och maskar samt obsidianeggade svärd.

Hennes långa ögonfransar lyfte sig blygt.

»Jag är säker på att jag skulle kunna visa er mycket intressantare saker än sådant där.»

Det var många år sedan en vacker och förtjusande dam uttalat någon önskan om hans sällskap. Han var en man likaväl som en djävulskt sinnad antropolog. Det fanns emellertid i ovannämnda samling en yxhammare av grön aventurinkvarts, som han var särskilt angelägen om att få se. Han stod obeslutsam, medan fru Fontaine skrattande vände sig om och tog lady Louisa avsides. Han uppfångade Huckabys blick, i vilken han överraskade en skymt av oro. Huckaby undrade just, om detta var

rätta stunden att tala. Det föreföll så. Ju mera han tänkte på saken, desto mindre var han böjd att i Quixtus' ögon spela den skamliga rollen av förrädare mot sin föregivna älskade barndomsväninna. Här hade det önskade tillfället emellertid kommit, då Quixtus tydligt tvekade i valet mellan en fossil och en levande kvinna. Huckaby beslöt kasta hela ansvaret för avgörandet på Quixtus' axlar.

»Jag är rädd, att de goda damerna hindra oss i vårt lilla planerade äventyr», sade han och drog den andre ett eller par steg från bordet, där de sultit.

»Det har jag aldrig tänkt på», sade Quixtus sanningsenligt.

I samma ögonblick fick en ondskefull och listig tanke insteg i hans hjärna. Fru Fontaine skulle bli offret, och Huckaby skulle ingenting veta därom! Han skulle krossa hennes hjärta, och när det var gjort, skulle han komma och presentera Huckaby de erbarmliga skärvorna och njuta en i dubbelt avseende infernalisk triumf. Tillslut måste han emellertid förstålla sig, ty Huckaby skulle aldrig godvilligt tillåta, att hans ungdomsväninnas lycka skulle ödeläggas. För att dölja ett leende gick han tvärs över hallen och tände en cigarrett vid ett av borden. Därpå vände han sig om.

»Min käre vän, låt oss inte tala om vad du kallar för äventyret. Det har aldrig riktigt fallit mig i smaken.»

»Ja, men...» började Huckaby.

»Det är avskyvärt», avbröt han, »och därmed punkt.»

»Som du vill», sade Huckaby, som för ett ögonblick kände sig osäker.

Fru Fontaine närmade sig nu leende och förförisk i sin läckra, oskuldsfulla vita klänning och vita hatt.

»Nå? Har ni fattat ert beslut?»

Quixtus dröjde med svaret bråkdelen av en sekund. Fru Fontaine kringsvepte honom med en drömmande blick. Som en modern Merlin gav han vika. Då denna för-

tjusande nedrighet nu äntligen blivit igångsatt, kunde Sardanel och hans mexikanska fornlämningar gärna få gå all världens väg.

»Jag är för dagen», sade han, »er ödmjuke lärjunge.»

De gingo ut tillsammans, av det yttre att döma ett av de muntraste sällskap, som någonsin trätt genom hotell Continentals stora portar ut i Paris' underland; till sitt inre, med undantag av en medlem av sällskapet, genom själsliga förvecklingar ett av de dystraste, som någonsin gått att möta dess gäckande och outgrundliga ande. Av de tre andra var Quixtus, den ömhjärtade vetenskapsmannen med det förmörkade förståndet, som lika litet skulle varit i stånd att krossa ett kvinnohjärta som att trampa på ett spätt barn — allvarligt besluten, som han var, att fullfölja sina teoretiskt uppgjorda onda planer, och fullkomligt omedveten om att själv vara deras offer, att själv vara den lurade — av de tre var Quixtus otvivelsaktigt den lyckligaste. Gripen av blygsel undvek Huckaby att möta sin medbrottslings ögon. Han gick före tillsammans med lady Louisa och tog sin tillflykt till hennes långtrådiga beskedlighet.

En gång under eftermiddagens lopp, då Lena Fontaine händelsevis för ett ögonblick kom att dröja vid hans sida, skrattade hon cyniskt.

»Vet ni, vad ni båda påminna mig om?» sade hon.

»Jo, om Marta och Mefistofeles.»

»Och ni är Margareta upp i dagen.»

Svaret låg nära till hands, men var tydligen icke väntat. Fru Fontaine blev drypande röd vid sarkasmen. Hon såg på honom med hård blick och sade med sammanbitna tänder:

»Jag önskar till Gud, att jag vore det.»

FJORTONDE KAPITLET.

Någonting var på tok med Tommy Burgrave. I stället för att försättas i hänförelse vid åsynen av eleganta ekipage och sköna kvinnor satt han fåordig och dyster vid Clementinas sida, medan det mest glänsande skådespel i Europa uppfördes inför hans ögon. Naturligtvis var det litet småstadsaktigt att sitta på en allmän bänk vid kanten av den stora Avenue des Champs Elysées, men Clementina visste, att detta icke var ägnat att störa Tommys sinneslugn. Någonting annat stod på med honom. Hans lugn var stört. Hans panna var dyster, och tryckande bekymmer tyngde på hans skuldror.

Bilen, som föregående dag fört de resande till Paris, hade avlämnat Etta Concannon hos några vänner på några timmars besök samt Tommy och Clementina hos Ledoyens, där de intagit sin lunch. Det var vid laxöringsaladåben, Tommys konversation började stanna av. Hans tungsinnethet ökades allt eftersom måltiden skred framåt. När de efter lunch riktade sina steg mot avenyen, hade hans ansikte antagit ett uttryck av djup förtvivlan. Han satt framåtlutad med armbågarna på knäet och ritade med käppen sorgliga figurer i sanden.

»Min käre Tommy», sade Clementina, som undrade vad som i all världen kommit åt gossen, »du ser ut, som om du sålt smöret och tappat pengarna.»

Han stönade.

»Jag är i en förbaskad klämma, Clementina.»

»Verkligen?»

Vad kunde det vara för slags klämma? Någonting mera retsamt, hänsynslöst, olidligt lyckligt än det unga paret idioter, hon fört med sig i sin automobil genom Frankrike, hade hon aldrig sett i sitt liv. Ibland var det endast med största ansträngning, hon kunde avhålla sig från att stanna bilen och sätta av dem båda vid

väggkanten med förståndigande att gå och spela Dafnis och Chloë för sig själva i fransk skogsensamhet i stället för att uppföra sina kaprioler tvärs över hennes hjärtesträngar. Luften genljöd av öronbedövande kutter och fylldes av leenden. Vad kunde en ung förälskad man väl mera begära?

»Det är den största, kinkigaste klämma, någon människa kunnat råka i», sade Tommy.

»Nå, jag gissar, att det är dig själv, du har att skylla därför», anmärkte hon med en liten anstrykning av hämndlystnad i tonen. Hon hade slitit hjärtat ur sitt bröst och kastat det för gossens fötter, och han hade icke så mycket som sagt »tack».

»Det är jag inte alldeles säker på», sade Tommy.

»Det är just likt er män», sade Clementina. »Varenda en av er är villig nog att ropa *peccavi*, men det är alltid någon annans *maxima culpa*.»

»Jag ropade inte alls *peccavi*», sade Tommy. »Men jag förmodar, att jag borde göra det», tillade han efter en dyster paus. »Jag har burit mig åt som en lymmel. Jag har missbrukat din gästfrihet. Vilken man av heder som helst skulle vara berättigad att ge mig en spark. Men jag svär, att det inte var mitt fel. Hur tusan kunde jag hjälpa det?»

»Hjälpa vad, min käre Tommy?»

Tommy körde häftigt käppen djupt ned i sanden.

»Att jag blev kär i Etta. Så där, nu är det sagt. Du hade naturligtvis ingen aning om det.»

»Naturligtvis inte», sade Clementina under det hennes ansikte förvred sig till ett bittert leende och hon inte visste, om hon skulle skrika eller fånskratta av smärta vid det sista piskrappet, med vilket hon gisslat den syndfulla Eva. Men hennes känsla av humor tog överhand, ehuru hon icke lät den yttra sig i annat än en glimt i de skarpsynta ögonen.

»Jag vet inte, vad du skall tänka om mig», sade Tommy.

Hon svarade icke utan tänkte på framgången av sin komedi. Det hade gått alldeles så, som hon räknat ut. Hon hade räddat sin egen självaktning, ja, sin ära, och hon hade räddat honom från att göra sig själv olycklig för livet. Den käre gossens menlöshet rörde henne djupt. Ack, detta ungdomens strutslika sätt att resonera! Naturligtvis hade hon ingen aning om vad som tilldragit sig! Hon såg på honom, där han satt, på samma sätt som en man understundom ser på en sällsynt ren kvinna — med ett vördnadsfullt medlidande i sina ögon. Men Tommy märkte icke blicken, upptagen som han var med att betrakta sin egen svarta uselhet. Det var en hälsosam stund av självbetraktelse för dem båda.

»Du förstår, jag var ju icke endast din gäst, utan jag innehade ett slags förtroendepost», fortsatte Tommy. »Hon var, så att säga, anförtrodd åt min vård. Om jag också ägt miljoner, hade det under sådana förhållanden inte varit rätt av mig att bli kär i henne. Då jag är fattig som en skåprätta, är det helt enkelt ett brott.»

»Jag kan inte finna, att det är ett brott att bli kär i en söt flicka», sade Clementina vänligt. »Det sitter en i den där automobilen» — hon nickade i riktning mot en bil, som blivit uppehållen mitt framför dem av en tillfällig stockning i trafiken och i vilken satt en ung flicka, täck som en rosenknopp. »Om någon man förälskade sig i henne rakt på fläcken, där hon sitter, utan att känna henne, skulle det inte vara något brott. Det skulle vara ett gudomligt äventyr.»

»Hon är inte ett enda dugg söt», sade Tommy ringaktande, ehuru Clementina sedan försäkrat, att det var en ovanligt vacker flicka, »hon är inte ens vacker som en docka. Men antag för bevisets skull att hon är det, skulle det möjligen kunna vara ett gudomligt äventyr för den narren, som förälskade sig i henne och aldrig sade henne ett ord därom, men för den fattige lymmel, som

gick fram och bekände det för henne — och tillvann sig hennes genkärlek — skulle det vara ett brott.»

Nu måste läsaren komma ihåg, att Tommy var fullkomligt okunnig om det faktum, att en förmögenhet om två tusen pund, bytet från kapplöpningsbanan, i hemlighet var för hans räkning insatt hos hans bankir, som lämnat sedvanligt kvitto därpå åt insättaren och icke åt räkningshavaren.

»Jaså, du har sagt det till Etta», frågade Clementina, som kände sig på samma gång märkvärdigt fjärrad från och dragen till honom.

»Ja, i dag på morgonen», sade Tommy och stirrade ned på marken. »I hallen, medan vi väntade på att du skulle komma ned.»

»Aha», sade Clementina, som med flit dröjt att infinna sig.

»Det var inte ditt fel», sade Tommy med blind högsinhet. »Det var den fördömda handskens fel. Hon bad mig knäppa den åt henne. Varför skola damerna alltid bära handskar, som äro trettio nummer för små? Varför kunna de inte begagna förnuftiga saker som karlarna? Jag ansträngde mig och arbetade med den infernaliska lilla handsken — jag hade på något sätt råkat få hennes arm i rätt vinkel mot hennes ansikte, och jag lutade mig ned och hon tittade upp — å, du kan väl förstå...» avbröt han otåligt.

»Å ja, jag förstår», svarade Clementina. »Och jag förmodar, att Etta blev mycket förargad?»

»Nej, se det är det kinkiga i saken», sade den segrande men olycklige älskaren. »Hon blev inte förargad.»

»Inte?» frågade Clementina.

»Nej.»

»Då är jag mycket upprörd över henne», sade Clementina. »Hon var anförtrödd i min vård och åtnjöt min gästfrihet. Hon hade ingen rätt att förälska sig i

min... i min...» hon famlade en stund efter ordet...
 »i min sjuke gäst.»

»Just en vacker sjukling!» sade Tommy, som genom sin bedrövliga uppsyn vädjade till de förbigåendes deltagande, i synnerhet det kvinnliga elementets, som i honom såg ett förkroppsligande av den äkta anglosachsiska livskraften. »Hon är inte alls att klandra, min stackars älskling. Det är endast jag, och ändå — för tusan! är jag det inte heller — för hur kunde jag hjälpa det? Och vad det väl kan finnas hos mig, käraste Clementina, som kan komma den mest fulländade varelse, Gud någonsin skapat, att bry sig om mig, det vete Han allena.»

Clementina lade sin hand — den vita bomullsvanten, hon bar — så olika i dimension med Ettas handskar — var trettio nummer för stor — hon lade sin behandskade hand på hans. Vid hennes vidrörande höjde han sina ögon till hennes. Han såg i dem någonting — han var alltför ung och okonstlad att veta vad — men någonting, han inte förr sett i Clementinas ögon.

»Du har rätt, min käre gosse», sade hon. »Gud vet det. Och då så är förhållandet, är det Hans sak att ställa allt till rätta. Det kommer Han också att göra — det vill säga, om du verkligen älskar den lilla flickan.»

»Älskar henne!» utropade Tommy. »Jag...»

»Ja, ja», avbröt Clementina hastigt. »Jag är övertygad därom. Du behöver inte utgjuta dig i förtjusning.» Hon hade uthärdat mycket under de sista veckorna. Hon kände nu, att pinan att lyssna till kärleksutgjutelser var mer än plikten fordrade av henne. »Allt vad jag vill veta är, om du älskar henne som en man ägnar och anstår.»

»Det gör jag», sade Tommy.

»Och hon älskar dig?»

Tommy nickade bedrövt. Clementina höll av honom för hans nickning.

»Varför i alla tider försöker du då att göra mig ledsen en sådan här vacker eftermiddag?»

Han svängde sig runt på bänken och såg henne rakt i ansiktet.

»Du är då inte ond på mig? Du anser inte, att jag är en lymmel?»

»Jag tycker, att ni äro oskyldiga lamm båda två», sade Clementina.

Tommy skrattade. Han, den mogne världsmannen på tjugutre år, bli kallad ett oskyldigt lamm! Clementina visste allt mycket om den saken!

»I alla fall», sade han och återföll i sin dystra sinnesstämning, »är du olik andra människor och har ditt eget sätt att se på saker och ting. Vanligt folk skulle säga, att jag burit mig oerhört illa åt. Amiral Concannon skulle sparka mig utför trappan, om jag kom och friade till hans dotter. Jag gissar, det är säkrast, att jag ingenting säger till amiralen ännu så länge.»

»Det gissar jag med», sade Clementina. »Bäst att låta saken vara tillsvidare.»

Samma råd gav hon Etta, när denna, innan hon gick till sängs på kvällen, anförtrodde henne den underbara nyheten. Men vad Etta minst av allt tänkte på, var framtida svårigheter. Hennes tankar rörde sig huvudsakligen beundrande omkring Tommys överjordiska fullkomligheter och omkring hennes egen utomordentliga lycka att vinna ynhest inför ett sådant underverk som han. Clementina lämnade henne glädjestrålände och gick och lade sig med huvud- och även en smula hjärtevärk. Den enda lilla romantikens blomma, som vuxit upp på hennes gråa stig, hade hon obarmhärtigt trampat under fötterna. Skulle väl någonsin en ny växa upp?

»Dumheter!» sade hon efter ett par sömnlösa timmar. »Det är hög tid på att jag börjar arbeta igen.»

Resultatet av dessa funderingar var, att hon nästa morgon förkunnade:

»Vi lämna Paris i morgon. Jag måste arbeta och

Tommy måste arbeta och Etta måste lära sig laga mat, sy och skura grytor. Fridagarna lida mot sitt slut.»

Två suckar hälsade detta tillkännagivande.

»Kan du inte låta oss få en enda dag till?» bad Etta.

»Du behöver just denna extradag för att sätta dig i riktigt arbetsdugligt skick igen», sade Tommy.

Utan att låta beveka sig av varken böner eller sofisterier, svarade Clementina:

»Vi resa i morgon.»

Etta såg på Tommy och slickade sorgsen av litet vispgrädde från en *éclair*, som fastnat på hennes fingertoppar. De ha just druckit te hos Colombins, ett slags nöje, som var mycket i Ettas smak. Hon tyckte om det till trängsel fyllda rummet, musiken, uppasserskornas brådska och den ångande doften av te, choklad och bakelser. Hon hade också den kvinnliga ungdomens förvända böjelse för att förstöra aptiten till middagen. Hon såg på Tommy och befriade sig från resterna av sin *éclair*, som om hon varit en liten kattunge, men Tommys ögon voro fästa på ingångsdörren till terummet. Han reste sig till hälften från sin stol.

»Du store värld, är inte det där morbror Efraim?»

»Var?» utropade Clementina.

Han nickade i riktning mot dörren, och när Clementina vände på huvudet, fick hon se Quixtus tillsammans med två damer och en herre bana sig väg mellan de fullsatta borden under ledning av en uppasserska. De funno de sökta platserna vid ett bord icke långt från Clementinas. Quixtus satte sig med ryggen mot denna.

»Jag undrar, vilka det är, han fått tag i», sade Tommy.

»Hon är förfärligt vacker», sade Etta och såg på fru Fontaine.

»Går väl an», sade Tommy. »Jag tycker inte om damer, som se ut som nunnor.»

»Hon ser inte en smul ut som en nunna», motsade honom Etta. »Hon pratar och skrattar som aldrig det.»

Clementina sade ingenting men studerade noga damens i fråga ansikte. Porträttmålariinnans instinkt vaknade till liv. Hon skulle tycka om att ha henne framför sig i modellstolen för att se vad hon kunde göra därav på duken. Damen tycktes vara värdinnan för festen. Det var hon, som fördelade platserna och gav de nödiga orderna. Det var också hon, som ledde den mycket livliga konversationen. Sällskapet tycktes vara mycket förtroligt.

»Vad det än är för folk, tyckas de ha roligt», sade Tommy, »och det är något ovanligt för min morbror.»

»Kanske det är därför att han inte är riktigt klok», framkastade Etta.

»Kanske», sade Tommy. »Jag skulle i alla fall tycka om att knacka in litet förnuft i hans skalle», tillade han i bedrövlig ton, i synnerhet som sakerna för närvarande stå.»

»Det skulle jag med», anmärkte Clementina och började åter granskningen av den andras ansikte.

»Kanske han får sitt förstånd tillbaka, när han ser Etta!» utbrast Tommy med ett pojkkaktigt skratt. »Jag går fram och presenterar henne.»

»Du får inte alls göra någonting sådant», sade Clementina.

Men när de rest sig upp för att lämna terummet, fann Clementina, att hon gjort upp räkningen utan värden, som ordnat de fullsatta borden på sådant sätt, att hon och hennes sällskap för att komma till utgångsdörren nödvändigt måste passera alldeles bakom ryggen på Huckaby, som satt med ansiktet vänt mot Quixtus. Slumpen hade också fogat det så, att passagen mellan borden var blockerad litet längre bort. Trion kom att nödtvunget stanna alldeles invid kvartetten. Tommy räckte frimodigt ut handen.

»Hallå, morbror Efraim. Vad gör du här?»

Quixtus reste sig och tog den framsträckta handen, men han besvarade ej den närgångna frågan.

»Hur står det till, Tommy? Jag hoppas, du nu är

frisk?» Han fick nu se Clementina, som han hälsade med en stel bugning.

»Jag måste be att få presentera dig för fröken Etta Concannon», sade Tommy. »Detta är min morbror, doktor Quixtus. Vi ha gjort en biltur genom hela Frankrike med Clementina och haft rysligt roligt.»

Ännu en gång såg Clementina på damen med nunneansiktet och de förföriska ögonen, och denna besvarade nu blicken. Mellan de båda paren ögon utkämpades för en sekund en osynlig florettfäktning. Fru Fontaine brast därpå i skratt.

»Vill ni inte presentera mig, doktor Quixtus?» Och när presentationerna voro överstökade, tillade hon: »Jag hoppas, ni stanna länge i Paris?»

»Vi resa i morgon», bet Clementina av. »Och du?» frågade hon och vände sig till Quixtus.

Han gjorde en obestämd handrörelse. En vecka hade förflytit, sedan han första gången promenerade uppför Rue de la Paix i sällskap med fru Fontaine, och denna vecka hade varit full av intresse både i patologiskt och i annat avseende. Han icke endast svepte in sig i sin inbillade infernaliska onskas mantel, utan han roade sig också oerhört på det mest oklanderliga sätt. Då fru Fontaine icke visade någon särskild önskan att lämna Paris, hade han uppskjutit sin egen avresa på obestämd tid.

»Jag stannar ännu någon tid», svarade han.

»Av intresse för den förhistoriska människan?»

Den förtäckta insinuationen var grov. Två små röda fläckar stego upp på fru Fontaines kinder. Hon fattade ett plötsligt hat till den skarpsynta varelsen med den sträva rösten, det ovärdade håret och den anskrämliga hatten. Ett svar, som innehöll en motstöt med anspelning på Clementina likhet med en förhistorisk kvinna, var frestande. Men det skulle utsätta henne själv för ett öppet anfall. Hon skrattade därför endast och sade:

»Vi hjälpas alla åt att få doktor Quixtus att repa

sig efter allt sysslande med den förhistoriska människan. Han har just bevistat en antropologisk kongress.»

»Hm!» sade Clementina.

»Var bor du, morbror Efraim?» sade Tommy.

»På Hôtel Continental.»

»Då kommer jag upp och hälsar på dig i kväll eller i morgon bittida.»

Varför skulle han inte behandla Quixtus såsom hårdhjärtade släktingar behandlas i sagböckerna? Det vill säga, varför skulle inte Etta och han inställa sig inför honom hand i hand, berätta för honom sin tragiska och romantiska historiska, på ett rörande sätt kasta sig på knä för honom och bönfälla om hans välsignelse och understöd? Att stöta från sig en så älsklig människovarelse som Etta — därtill kunde han väl inte gärna vara nog galen? Men Quixtus höllde kallt vatten över Tommys glödande fantasi.

»Jag är ledsen att säga, att jag kommer att vara upptagen både i kväll och i morgon bittida.»

»Då skall jag söka upp dig i London, när du kommer hem», sade Tommy glatt.

Då passagen till ytterdörren nu blivit klar, tog Clementina ett flyktigt avsked av Quixtus och hans vänner och tågade som en höna med sina två kycklingar framför sig ut ur rummet.

»Han ser inte alls otäck ut», sade Etta, när de kommo ut på gatan. »Jag undrar, hur det kommer sig, att han bär sig så illa åt. Och så högsinnat av dig, Tommy, att vara så vänlig mot honom.»

Tommy log, som om han varit sammansatt av idel upphöjda egenskaper.

»Jag har hela tiden välsignat honom i mitt hjärta», viskade han i örat på henne, »för om inte hans förryckthet varit, vore jag nu inte här i sällskap med dig.»

Clementina traskade på under tystnad, tills de vredo in på Rue Saint-Honoré, där deras hotell var beläget. Därpå sade hon plötsligt:

»Jag tycker inte om din morbror, och jag tycker inte om hans vänner. Jag är ledsen, att vi stötte ihop med dem. Om vi stannade i Paris, skulle vi sammanträffa med dem varenda dag. Det är bra, att vi resa i morgon.»

En liten tomte, som råkade få höra dessa ord, skratade ohejdat åt henne, ty han visste, att på hotellets kontor låg ett telegram och väntade henne.

FEMTONDE KAPITLET.

Clementina satt i vestibulen och fläktade sig med telegrammet. Det var från Marseille och hade blivit eftertelegraferat från London samt lydde:

»Läkarna säga att jag är döende. Kom genast hit till Hôtel Louvre. Gäller liv och död. Telegraferar också Quixtus. Kom för Guds skull båda. — Will Hammersley.»

Det var ett oväntat slag. Hammersleys brev för några veckor sedan hade meddelat, att han vore att hemvänta inom en obestämd tid, men tanken på döden hade icke fallit henne in. Will Hammersley låg döende och tydligen ensam på ett hotell i Marseille, döende också under mystiska omständigheter, som föranledde honom att vilja råka henne och även Quixtus, innan han dog. Ärendet var brådskande, vädjandet oavvisligt.

»O, Clementina, jag hoppas, det inte är några sorgliga nyheter», utropade Etta.

Clementina räckte telegrammet till Tommy.

»Det är från den sjuke mannen i Shanghai, som längtade så hem till England.»

»Stackars man», sade Tommy mycket stilla. »Stackars man! Jag kommer mycket väl ihåg honom. En vacker karl med ädel hållning — en av de bästa, jag råkat.

En gång skänkte han mig ett sällträ.» Konstnären inom honom kom honom att rysa. »Det är förskräckligt att tänka sig en sådan man ligga döende. Vad tänker du göra?»

»Vad tror du?»

»Att du tar nattsnälltåget till Marseille», svarade Tommy.

»Varför frågar du då?» sade Clementina.

»Men vad skola vi då göra?» utbrast Etta.

»Å, du och Tommy kunna vänta här, tills jag kommer tillbaka.»

Etta hajade till och rodnade djupt.

»Det... det skulle vara mycket roligt, men... men jag tror inte, att pappa skulle riktigt tycka om det.»

»Du, min värld!» utropade Clementina. »Jag glömde den förbaskade konvenansen. Den gör allting så invecklat här i livet. Jag gissar, att jag inte heller kan skicka dig i väg i bilen tillsammans med Tommy. Och när jag nu tänker på det, kan jag inte resa i kväll och lämna er två att fortsätta ensamma till London i morgon. Vad i all världen äro kvinnor skapade för, i synnerhet unga damer? De äro till mera besvär, än de göra skäl för. Och om jag lämnade Tommy här och tog dig med mig till Marseille, skulle du under närvarande omständigheter vara lika lämplig att föra med sig som en bröllopstårta. Jag vet inte alls, vad jag skall taga mig till med er.»

Etta framkastade, att Jacksons — de vänner, hon hälsat på föregående dag — kanske skulle vilja taga hand om henne, tills Clementina kom tillbaka. De hade i själva verket bjudit henne att bo hos dem.

»Gå och telefonera till dem med detsamma», sade Clementina.

»Du kommer att få morbror Efraim till reskamrat», anmärkte Tommy, när Etta lämnat dem.

Clementina gned sig förtvivlad i pannan, varvid hon betänkligt rufsade till sitt framhår.

»Bevara mig väl! Han kommer att bli värre än Etta.»

»Stackars gamla kära Clementina», sade Tommy och gick bort för att hjälpa och råda sin älskade med den invecklade telefoneringen.

Plötsligt rusade Clementina upp. Hon kom att tänka på att Quixtus' telegram möjligen ej blivit eftersänt, såsom hennes hade blivit. I ovissheten härom var det hennes plikt att låta honom veta den olyckliga nyheten och detta utan ett ögonblicks uppskov. En vanlig kvinna skulle ha skickat Tommy åstad med telegrammet. Men Clementina, som i hela sitt liv varit van att handla själv, ägnade ej en tanke åt en sådan möjlighet. Hon rusade ut genom dörren och raka vägen tillbaka till terummet.

Gästerna hade tunnat av, men Quixtus och hans vänner sutto ännu kvar. Fru Fontaine satt med armbågarna på bordet och kinden lutad mot sin elegant behandskade hand, inbegripen i ett allvarligt samtal med honom med uteslutande av de båda andra. Lady Louisa Malling drack choklad och åt bakelser med en synbarligen utomordentlig njutning, och Huckaby satt med händerna i fickorna tillbakalutad i sin stol som en mycket uttråkad Mefistofeles. Varför kunde inte Faust då och då tura om att sällskapa med Martha? Det var verkligen en orättvis värld. Till obehaget i hans närvarande belägenhet kom också, att den förvirrade sinnesstämning, under vilken han ursprungligen presenterat Quixtus för fru Fontaine, gradvis blivit mer och mer intrasslad. Ett oförvilligt liv blev alltmera i hans smak, och avhållsamheten från whisky hade varit mycket lättare att genomföra, än han någonsin tänkt sig under sina mest ångerfulla omvändelsedrömmar. Därtill hade ett brev från Billiter samma morgon fyllt honom med avsmak. Billiter förebrådde honom för hans tystnad, begärde att få veta, huru sakerna stodo, gjorde en antydning om att en utdelning vid denna tid borde vara förfallen till betalning och uttryckte i icke alltför finkänsliga ordalag en misstanke om sin kompanjons red-

barhet i affärer. Det tarvliga, på en krog anskaffade brevpapperet bröt skarpt av mot Huckabys förfinade omgivning, och Billiters egen skriande simpelhet fyllde honom med vämjelse. En vecka hade nu förflutit, utan att någonting angav, att fru Fontaine ernått sitt syfte. Han vågade icke framställa någon fråga till henne. Han började också avsky sin egen andel i den smutsiga komplotten. Denna samma morgon hade han emellertid samlat nog mod för att säga till fru Fontaine:

»Jag har just haft ett brev från Billiter.»

Hennes bleka kinder hade härvid flammats upp i purpurfärg och ögonen glimmat på ett farligt sätt.

»Jag önskar till Gud, att jag aldrig i mitt liv sett en skymt av det odjuret.»

Och han hade svarat:

»Jag önskar till Gud, att jag heller aldrig hade gjort det.»

Hon hade sett honom rakt i ögonen, forskande, outgrundligt, under en lång stund, och därpå hade hon vänt sig bort. Vad skulle bli resultatet av alltsammans? Huckaby kände sig förbryllad. Veckan hade förflutit angenämt. Till och med hans nödtvungna och löjeväckande uppvaktning av Martha hade varit ur stånd att förtaga behaget av det nya liv, han förde, oäkta, som det var. Fru Fontaine hade fortfarande uraktlåtit att låta sina pariservänner veta om sin ankomst till staden, och hela veckan hade varit ägnad åt fridfulla utflykter till Chantilly, Fontainebleau och Sèvres (där herr Sardanel brett ut för deras hänförda blickar sin samling av mexikanska fornlämningar av skallerormar, maskar och obsidianeggade svärd); till Robinsons ö i Seine, där de åt lunch i skogsrestaurangen; med ett ord till alla slags angenäma sommarplatser, där träden stodo gröna och världen badade i solsken och oskuld.

Veckan hade tydligen förflutit angenämt för Quixtus, som icke gjort någon antydning om dagen för sin hemresa. Han åt lotus och var synbarligen under tjuserskans för-

trollning ett vax i hennes händer. Om hans djävulska avsikter hade Huckaby fortfarande ingen aning. Såvitt Huckaby kunde se, hade fru Fontaine med lätthet gjort en erövring av hans herre och mästare, och varför hon ända hittills avhållit sig från att utföra den väsentligaste delen av deras komplott, var honom omöjligt att förstå. Kanske själva tanken därpå väckte hennes motvilja likaväl som hans. Hennes utbrott i fråga om Billiter gav stöd åt detta antagande. Det var mycket invecklat alltsammans. Och här sutto nu de båda kontrahenterna inbegripna i en sentimental konversation, medan lady Louisa proppade sig med choklad och han själv, Huckaby, var dödligt uttråkad. Vad skulle nu ske?

Vad som skedde var, att Clementina kom inrusande. Hon marscherade rakt fram till deras bord och stack telegrammet i handen på Quixtus utan att fråga efter alla de häpnadsblickar, som riktades mot henne.

»Läs det här! Kanske finner du ett likadant på ditt hotell och kanske inte. Jag ansåg rättast att visa dig detta.»

Fru Fontaine satt fortfarande med armbågarna på bordet och betraktade Clementina med belevad oförsämdhet. Lady Louisa fortsatte med sin chokladdrickning. Quixtus läste telegrammet. Hans ansikte blev en aning blekare, och hans fingrar darrade en smula. Huckaby reste sig och drog fram en stol från ett närstående bord, vilken han bjöd Clementina. Hon avböjde den med en handrörelse och ett kortfattat tack. Quixtus såg upp på henne.

»Det här är förfärligt... Will Hammersley döende...»

Han gjorde ett försök att resa sig upp, men Clementina lade sin hand på hans axel.

»Stig inte upp. Jag går genast min väg.»

En plötslig förändring kom över Quixtus' anletsdrag, som antogo ett hårt uttryck.

»Stanna», sade han. »Det var mycket vänligt av dig att komma hit med det här, men jag är rädd, att det ingenting har med mig att göra.»

»Ingenting med dig att göra?»

Hon betraktade honom med bestörtning.

»Din barndomsvän ligger döende och bönfaller dig att komma till honom, och du säger, att det är en sak, som inte angår dig?»

»Han var en usling, en lågsinnad usling», sade Quixtus med skälvande läppar.

»Sådana avskryvårda dumheter!» utropade Clementina harmset.

Hade mannen verkligen, när allt kom omkring, blivit förryckt?

»Jag säger ingenting annat än vad jag vet», svarade Quixtus mörkt. »Han var ingen vän till mig.»

»Och han vill, att ni skall komma till hans dödsbädd?» sade fru Fontaine och tog armbågarna från bordet. »Så ytterst pinsamt!»

»Det är bäst, att du fördriver sådana där dårhusmässiga idéer ur ditt huvud och tar nattåget till Marseille», sade Clementina bistert.

Quixtus bet sig i knogarna och stirrade på teattiraljen, som stod framför honom på bordet. Orkestern spelade som slutnummer en liten gängse, munter melodi.

»Nå, kommer du med?» frågade Clementina.

»Varför skulle doktor Quixtus», sade fru Fontaine, »resa hela den långa vägen till Marseille för att vara närvarande vid en förhatlig persons dödsbädd? Jag tycker det är orimligt att begära något sådant.»

»Ja, ja», sade Quixtus. »Det är orimligt.»

»Och det skulle skingra vårt lilla trevliga kotteri», invände lady Louisa.

»At skogen med ert kotteri!» utropade Clementina, varvid lady Louisa bleknade av häpnad. »Jag uppmanar honom att fullgöra en människokärlekens plikt.»

»Han har varit en fiende till mig», sade Quixtus lågt.

»Och då kan ni inte gärna begära, att doktor Quixtus

skall stå där och starrbliga på hur han dör», sade lady Louisa enfaldigt.

»Vad? Vad var det, ni sade?» utropade Quixtus och rätade på sig.

»Vi ha här att göra med kristna människor och inte med djävlar», sade Clementina.

»Nej, med djävlar — just precis med djävlar», sade Quixtus med ett skrockande ljud i rösten.

Clementina tog honom i armen.

»Jag kan inte stå här hela eftermiddagen och resonera med dig. Om du nu också har fått i ditt huvud, att mannen en gång försyndat sig emot dig, har du i forna dagar hållit av honom, och det är endast en handling av vanlig barmhärtighet att söka upp honom, när han ligger döende. Reser du eller inte?»

Quixtus tittade hjälplöst från den ena till den andra av damerna.

»Man kan sträcka ut donquixotismen alltför långt, doktor Quixtus», sade fru Fontaine. »Jag kan inte se något rimligt skäl, varför ni skulle fara.»

»Jag är en anständig kvinna, och jag ser alla möjliga skäl därför», sade Clementina, utom sig av förargelse över den andras inblandning. »Jag skall se till, att han far. Jag skall skaffa biljetter i Cooks byrå och kommer till Continental med en taxameter och hämtar dig.»

Quixtus reste sig och räckte Clementina handen.

»Jag kommer med dig. Jag lovar det», sade han med sitt mest höviska sätt. »Och du skall inte behöva göra dig besvär med min biljett eller med att hämta mig. *Au revoir.*»

Han följde henne till dörren. Då de skildes åt, sade han:

»Jag har mina skäl för att fara... skäl som ingen annan än jag själv kan förstå.»

När han kom tillbaka till fru Fontaine, som bet sig i läppen i förargelse över Clementinas tydliga seger, upprepade han sina ord med samma leende och samma egen-

domligt listiga glimt i ögonen, som understundom störde deras uttryck av mildhet. Han hade sina skäl.

»När allt kommer omkring», sade fru Fontaine under deras Faust- och Margaretapromenad till Hôtel Continental på Rue Castiglione, »kan jag inte klandra er för ert beslut. Det är ett barmhärtighetsverk. Utan tvivel önskar han lätta sitt samvete från den oförrätt, han begått emot er, vad det nu kan vara. Er vän, la pétroleuse, hade rätt. Det är en ädel handling.»

»Jag har mina skäl», upprepade Quixtus.

»Vi ha blivit så goda vänner», sade hon efter en liten paus — jag hoppas åtminstone det — att jag kommer att sakna er mycket. Jag har så få vänner», sade hon med en suck.

»Om ni anser mig som en vän, skattar jag det som en stor ära», sade Quixtus.

»Jag undrar, om ni bryr er om att råka mig, när ni kommer tillbaka till Paris?»

»Är ni kvar här då?»

»Ja, om ni lovar att stanna litet som en avslutning på vår angenäma samvaro.»

Han mötte hennes uppåtriktade förföriska blick. Trots all sin fantastiska elakhet var han en man och därtill en man, som aldrig förr varit i händerna på en förförerska. En ovanlig, nervkittlande rörelse genomlade honom och kom honom att kippa efter andan.

»Jag lovar», sade han med hes röst, »att stanna här så länge det behagar er.»

»Ni frågar då efter att återse mig?»

»Det borde ni veta, att jag gör», sade den bedårade mannen.

»Vad har ni givit mig för bevis därpå?»

»Bevis, som varje kvinna måste kunna tyda.»

Hon skrattade.

»Varenda man har sin egen metod. Jag tycker om er. Den är varken i cinque-cento eller Louis-Quinze-stil,

inte heller i directoire. Den är närmast i Jane-Austenstil. Och den är äkta quixtinsk.»

Nu förhåller det sig så, att ingenting smickrar en man i högre grad än att höra, att han har en egen metod att göra sin kur. Quixtus sken av belåtenhet över sin individuella egendomlighet. Han kände sig också i hög grad dragen till smickrerskan.

»Ni kan räkna på att jag återvänder till er med första möjliga», sade han. »Törs jag säga någonting så alldagligt som att jag kommer att räkna timmarna?»

»Allt skönt på jorden», svarade hon med ljuv känslfullhet, »är endast en apoteos av det alldagliga.»

En gäll vissling från en förbifarande automobil uppslukade den sista anmärkningen. Quixtus bad henne upprepa den och lutade sitt öra fram mot hennes läppar. Hennes andedräkt svepte över hans kind och kom hans pulsar att bulta.

»Jag har en plan», sade hon, när de stego in genom hotellporten. »Varför skulle vi inte ha en liten avskedsmiddag? Ert tåg går inte förrän 9.35. Jag är hemmastadd i tågtidtabellen, som ni hör. Och jag är också hemmastadd i Paris restauranger.»

»Ingenting kunde vara angenämare», sade Quixtus.

Det var först, när han fann sig ensam på sitt rum och övertänkte »skälen» för sin resa till Marseille, som den förtryckta delen av hans hjärna gjorde ett överslag av ställningen av hans erotiska affärer. Han skrattade sakta för sig själv. Han höll fru Fontaines hjärta i sina händer. Han kunde när som helst kasta det på gatan i Paris, där så många kvinnohjärtan blivit krossade. Vilken stund som helst kunde han föröva denna stora ogärning. Men han ville inte göra det i kväll. I kväll ville han gripa fastare tag om hennes hjärta. Han skulle leka med det med den mest förtjusande nedrighet. Dessutom förbjöd honom hans måttfullhet att hängiva sig åt en orgie av

nöjen. En illgärning i sänder. Stod han icke just nu i begrepp att fara till Marseille i ett annat obarmhärtigt ärende? Denna mörksens gärning måste skyndsamt utföras. Den andra kunde vänta. Största anledningen till hans belåtenhet skänkte honom medvetandet om att dessa hans oförlikneliga djävulska planer lågo fördolda i hans eget hjärta, hemliga för Huckaby och hans lismande kamrater. De voro simpla kanaljer allesammans. Kanhända dock icke Huckaby. Huckaby hade mer än en gång uttalat en önskan om att bättra sig...

Apropå, vad skulle han taga sig till med Huckaby under sin frånvaro i Marseille? I Paris hade han ingenting att göra. Vore det inte bäst att skicka honom tillbaka till London?

Han kallade in Huckaby i sitt rum och förelade honom frågan, medan han själv var sysselsatt med sin packning.

»För Guds skull, gör inte det!» sade Huckaby nästan med fasa.

»Varför inte?»

»Jag kan inte återvända dit», sade han och drog i sitt skägg, som nu icke längre var ovårdat utan klippt i en prydlig spets. »Det är omöjligt för mig att vända tillbaka till allt — till snusk och dryckenskap — det lönar sig ej att skräda ord med dig — jag kan inte göra det. Du har förhjälpt mig in på en annan väg, och det tillkommer dig att se till, att jag håller mig kvar där. Du har givit mig möjligheter i forna dagar, och jag har förspillt dem. Det står i din makt att göra det ännu en gång — och jag skall inte förspilla dem. Jag svär, att jag inte skall göra det. Att sparka mig tillbaka ner i dyn, vore en infernalisk skändlighet.»

»Det har du alldeles rätt i», sade Quixtus allvarligt och vägde i handen ett par illa hopvikta byxor, som han just stod i begrepp att lägga ned i sin kappsäck. »Jag inser fullkomligt din belägenhet. Men, som jag förut antytt till dig under ett liknande samtal, är infernalisk

skändlighet just det, som jag... som jag faktiskt invigt mitt liv till att föröva.»

Han packade ned byxorna och gick därpå av och an i rummet under dystra funderingar. Det var en frestande ogärning att sparka Huckaby tillbaka ned i rännstenen. Det kunde vara gjort i ett ögonblick. Men liksom vid alla andra försök, han gjort, att verkställa någon illasinnad handling, svek samarbetet mellan förstånd och vilja i det avgörande ögonblicket. En ny syn på saken gick plötsligt upp för hans förvirrade blick, och han upptäckte ett ännu mera diaboliskt sätt att bereda Huckabys undergång än att kasta honom tillbaka i rännstenen. Genom en egenomlig omkastning av förhållandena var det han, Quixtus, som nu lyste såsom ondskans furste och Huckaby som den bävande oskulden. Den bävande oskuldens påtvingade samvaro med ondskans furste kunde icke annat än leda till ett undergrävande av offrets viljeförmåga och till dess gradvisa men säkra självförnedring. Quixtus' beslut var raskt fattat, och han stannade tvärt mitt framför sitt forna legohjon. Det var emellertid nödvändigt för honom att förstålla sig ännu en gång. Han log och lade sin hand på Huckabys axel.

»Gott», sade han med den välkända, vänliga röst, som så ofta stungit Huckabys samvete. »Jag skall ge dig en ny möjlighet. Håll bara troget fast vid mig. Stanna i Paris tillsammans med de båda damerna, och när jag kommer tillbaka, kunna vi tala vidare om saker och ting.»

Huckaby tryckte hårt hans hand.

»Tack, Quixtus. Jag önskar, jag kunde säga dig... jag har hela tiden vetat...» stammade han med hes röst... »Å, jag har spelat ett fördömt spel med allting... och jag vet inte vem av oss två, som är den mest förbaskade narren.»

»Jag är alldeles säker», sade Quixtus med ett själv-medvetet leende, som han antog vara äkta diaboliskt — »jag är alldeles säker, min käre Huckaby, att det är du.»

Trots den stora fröjd, han kände (eller inbillade sig känna) över den tredubbla nedrighet, varmed han hade för avsikt att belasta sin själ, var det i en något tryckt sinnesstämning, Quixtus intog sin middag i sällskap med fru Fontaine. Det var icke middagens fel, ty rätterna voro omsorgsfullt valda av den senare, som på ett medlidsamt sätt log åt Quixtus' gastronomiska okunnighet. Det var icke heller platsens fel — en hemtrevlig liten restaurang i Passage Jouffroy. Ej heller berodde det på fru Fontaine, som tycktes ivrig att söka behaga honom. Djupt nere på bottnen av hans själ rörde sig känslor av medlidande, vilka hans omtöcknade förstånd var oförmöget att kunna tolka. Deras resultat var emellertid en mild melankoli. Fru Fontaines uppdrivna iakttagelseförmåga märkte ögonblickligen denna och stämde sitt tal i harmoni därmed. Hon smickrade sig med att vara en känslig och förstående kvinna. Vid denna tid hade hon lärt sig att göra åtskilligt avdrag på hans pessimistiska uttalanden, vilka hon visste härröra ur samma psykologiska källa som den dårhusmässiga önskan att krossa ett kvinnohjärta, vilken varit anledning till komplotten. Hon uppfattade mannens av välvilja präglade karaktär, hans ömnhjärtade impulser, hans fullkomliga oskyldighet, och han blev i hennes ögon en djupt rörande företeelse. Vad hjärtekrossandet angår, kände hon sig lugn. Det var det enda humoristiska elementet i det pågående ohyggliga spelet, som blivit henne alltmera motbjudande dag för dag.

Det var i denna luttrade sinnesstämning, hon mötte Huckaby vid deras återkomst till Hôtel Continental. Quixtus tog hissen upp till sitt rum och lämnade dem efter sig i hallen.

»Jag kan inte göra det», sade hon brådskande. »Jag gör en konst i Billiter och hela ert anhang och drar mig ur spelet. Om det vore fråga om en man, som kunde taga vara på sig själv, vore det en annan sak. Då skulle jag inte göra mig några samvetsbetänkligheter. Då vore

det en ärlig strid. Men detta är alltför gement. Det är som att stjäla från en blind tiggare. Det upprör mig. Märk väl — härmed är det för min del punkt och slut.»

»Vill ni tro mig», svarade Huckaby, »när jag säger, att det är mër än även jag förmår uthärda? Jag är en hederlig karl. För min del är det likaledes punkt och slut. Billiter kan dra så långt vägen räcker.»

Hon såg på honom länge och forskande, liksom hon gjort en gång förut samma dag, och hennes hårda blick mildrades så småningom.

»Ja, jag tror er.»

Huckaby bugade sig.

»Jag tackar er, fru Fontaine. Och då vi nu kommit in på detta pinsamma ämne, skulle jag gärna vilja vara uppriktig mot er. Ni vet, hur den här saken började. Det var jag, som först fann på den såsom ett skämt, ett lustigt upptåg för att göra honom till viljes i hans galenskap. Idéen, att Quixtus skulle vara i stånd att krossa en kvinnas hjärta, är komisk. Men — Gud vet hur — det ledde till vår — vår överenskommelse. Vad som nu är viktigt att veta är, att om ni hållit honom för en ärkenarr, har ni mycket misstagit er. När det kom därhän, att han skulle begynna sin hjärtekrossande bana, så ryggade han tillbaka därför. Sade mig, att hela saken var honom djupt motbjudande och att jag aldrig finge nämna den vidare.»

»Nå», frågade fru Fontaine, »vad vill nu allt detta säga?»

»Det vill säga», sade Huckaby, »att ni lyckats göra honom intresserad av ert sällskap för er egen skull.»

Hon drog ett djupt andetag.

»Gud vare lov, att denna fars är över! Den har tryckt mig som en mara.»

»Nu gissar jag, att ni ämnar återvända till London?» sade Huckaby.

Hon såg bort från honom med ögon, som ingenting sågo, nedför den långa hallen, hennes behandskade händer

omfattade varandra hårt och hennes bröst hävdes. I hennes mörka själ hände sällsamma ting, och ett märkvärdigt, förtvivlat hopp började gry. Hon förblev stående så under några ögonblick, medan Huckaby utan att märka den spänning, som låg i luften, valde ut och tände en cigarr.

»Nej, jag far inte till London», sade hon slutligen utan att vända på huvudet. »Jag stannar i Paris. Jag är skyldig mig själv en liten fritid.»

Tio minuter därefter hade Quixtus rest. De sågo taxametern, som skulle föra honom till Lyon-bangården, försvinna under det stora portvalvet och återvände därpå med någonting liknande en suck långsamt in i hallen. Lena Fontaine kastade sig ned på en stol med händerna i sidan i en ställning av trötthet.

»Gode Gud, vad jag är trött», viskade hon.

Huckaby föreslog, att hon skulle gå och lägga sig. Hon ryckte på axlarna. Det var inte kroppen, som var trött, förklarade hon, utan det löjlige något, som folk kallar själen. Den var totalt utmattad. Hon såg upp på honom, där han stod framför henne, förvånad över att höra henne yttra sig så oförbehållsamt.

»Vad var det, som gjorde er kaputt? Någon kvinna?»

»Dryckenskap», svarade Huckaby lakoniskt.

»Jag har inte ens den ursäkten», sade Lena Fontaine med ett glädjelöst skratt. »Önskar ni inte, att ni vore en god människa?»

Han satte sig bredvid henne.

»Varför skulle vi inte försöka vara det?»

»Därför att världen icke är någon söndagsskola, min käre vän.»

Huckaby tog mod till sig att röra vid hennes hand med sina yttersta fingerspetsar.

»Låt oss försöka», sade han.

Hon log — denna gång endast till hälften begabbande.

»Ja, låt oss det», sade hon.

En stor tystnad sänkte sig öfver dem, och de suto länge, länge kvar vid varandras sida, under förevändning av att liksom så många andra par och grupper i hallen betrakta det rörliga livet i det stora hotellet, men i själva verket långt borta från alltsammans. De kände sig dragna till varandra i sin nyväckta blygselkänsla likt två ensliga själar, som sluppit ut ur skärselden och nu vandrade genom mörkret, de visste icke vart.

SEXTONDE KAPITLET.

Det stora tåget rullade tungt fram rakt genom hjärtat av Frankrike. Nästan hela tågsättets längd skilde Quixtus och Clementina. De hade sett varandra endast ett par ögonblick mitt under brådskan och rörelsen på perrongen — just tillräckligt länge, för att hon med sin snabba blick skulle i det ovissa blå skenet från bågglamporna upptäcka en plågad blick i hans ögon, som icke fanns där, när de råkades tidigare på eftermiddagen. Han hade yttrat några artiga ord. Han hade frågat, om Tommy och Etta, som höllo sig i hennes närhet intill det sista, skulle följa med på resan, varpå Clementina mycket kategoriskt meddelat honom, att Etta var på besök hos vänner i Paris och att Tommy hade för avsikt att hälsa på en artistkamrat i Barbizon. Han hade uttryckt en förhoppning om att Clementina vid framkomsten till Marseille skulle begagna sig av hans tjänster, varpå han efter att med hatten i hand hava tagit avsked av de båda damerna — vilket föranledde Etta att efteråt förklara, att endast hennes korta kjolar hindrat henne från att göra sin hovnigning — hade gått att uppsöka sin egen kupé.

Etta hade slagit armarna om halsen på Clementina och sagt:

»O, älskade Clementina, kom för all del snart tillbaka! Jacksons äro snälla men, ack, så tråkiga! Och Tommy reser till Barbizon, så att jag inte får träffa honom, och om du inte kommer snart tillbaka, glömmer han mig helt och hållet.»

Tommy hade givit henne stora famnen och kysst henne.

»Adjö, käraste vän. Gud välsigne dig. Kom snart tillbaka. Vi kunna inte reda oss utan dig.»

Och Clementina hade stannat på nedersta trappsteget till järnvägsvagnen, vänt sig och vinkat med handen — på vilken den alltför stora bomullsvantens tomma fingertoppar på ett komiskt sätt stucko fram — samt ropat:

»Adjö, ni kära, själviska, avskyvärda, älskade barn!»

Och ingen av de två hade förstått vad i all världen hon menade.

Det stora tåget for dundrande fram genom samma landskap, som Clementina för en månad sedan eller så omkring genomrest tillsammans med Tommy — Dijon, Mâcon, Lyon... Saker och ting hade förändrats sedan dess. Då hade en ljuv känsla av pånyttfödd ungdom genomströmmat henne; då hade hon njutit av tanken att vara en verklig dam. Städerna, vilkas namn ropades ut under den annars hemska nattliga tystnaden på stationerna, voro nu endast betydelselösa stadier på resan, under det att de förut ägde en magisk betydelsefullhet.

Det måste vara Vienne, som de rusade igenom... Om det bittert ljuva, det tragikomiska, om hjärtoperationen i Vienne icke framlockat ett leende på Clementinas läppar i kupéns mörka ensamhet, skulle hon väl då hava varit den karaktärsstarka, humoristiska Clementina, som ropat sitt farväl till de båda barnen? Saker och ting hade förändrats, försäkrade hon sig själv. Hon var åter samma gamla Clementina som förut, ensam utkämpande sina strider, otålig, föraktfull, känslolös; icke längre en dam utan endast en kvinnlig målarkludder, redo att återigen måla av rika knösars byxor till så och så mycket

per ben... Hon suckade och skrattade. Det hade varit en ljuvlig tid... Att hon nu for över samma mark i sällskap med Quixtus, syntes henne ett underligt skälmstycke av ödet.

Klockan nio på morgonen körde tåget in på stationen i Marseille. Quixtus kom skyndsamt fram till Clementina, då hon steg ned på plattformen, och erbjöd sina tjänster. Han hoppades, att hon sovit gott och haft en angenäm resa.

»Har inte sovit en blund», sade Clementina. »Har du?»

Quixtus medgav, att han hade sovit obetydligt. Det egendomliga i äventyret hade hållit honom vaken.

»Du ser dålig ut i dag», sade Clementina och betraktade honom uppmärksamt. »Vad är det, som fattas dig?»

Han såg medtagen och feberaktig ut, och ett onaturligt glitter hade efterträtt den plågade blicken i hans ögon. Clementina visste icke, huru det förestående fullbordandet av ett tillämnat illdåd förskräckte den blide och varm-hjärtade mannen. Hittills hade hans onda gärningar mest existerat i inbillningen och nästan genast och liksom mekaniskt reparerats genom hans naturliga instinktmässiga ädelmod. Hans idéer om synden hade också varit fantastiska, harmlösa och opraktiska; men denna hämndakt, som han förståndsmässigt uttänkt och utarbetat, framstod för honom som någonting oerhört och förfärligt. Så torde knäna darra på storskrylaren, som svurit att äta upp ett lejon levande, när han hör lejonet ryta. Natten hade varit som en skärseld för hans själ.

»Någonting är på tok. Vad är det?» frågade Clementina.

Han svarade i svävande ordalag. Den oväntade kallelsen hade bragt honom ur fattningen. Den hade föranlett honom att tänka, vilket är en tröttande själslig process. Han kom ihåg, sade han, hur Will Hammersley en gång, när de voro pojkar, ropat på honom att komma och se en döende fjäril på en rosenbuske. De gula vingarna rörde sig ännu matt men allt långsammare och långsam-

mare; därpå voro krafterna uttömda och vingarna skälvde med en sista ansträngning; dess fäste på rosenbusken lossade, och fjäriln föll till marken — död.

»Vart önskar monsieur, att jag skall bära bagaget?» frågade den honom åtföljande bäraren, som utan att förstå något lyssnat till den långa, tragiska berättelsen.

»Vart ni vill», svarade han.

Så olycklig och förstörd såg han ut, att en våg av medlidande rörde sig inom Clementinas hjärta. Den dräpande fras, domaren yttrat till honom under rannsakingen med Marrable, stod plötsligt för henne: »Sådana män som ni borde ej få gå lösa.» En moderlig instinkt snarare än hennes kraftfulla natur föranledde henne att påtaga sig ledningen.

»Hôtel du Louvres omnibus», sade hon till mannen, varpå hon tog Quixtus under armen och ledde honom som ett barn ut ur stationshuset.

»Stig in», sade hon med kärv vänlighet och sköt honom fram emot omnibussteget, men han drog sig åt sidan för att låta henne först stiga upp. Clementina sade: »Sådana dumheter!» varpå hon emellertid steg in i vagnen. Hon spelade inte längre rollen av en fin dam. Quixtus följde efter henne, och omnibussen rasslade utför de branta gatorna och skakade och svängde mellan de myriader spårvagnar, som vanställa staden och fylla den med ett bedövande larm. Morgonsolen sken varmt. Stenläggningen var glödhet. De solövergjutna byggnaderna syntes brännande, och själva soltälten framför butikerna och över torgens salustånd väckte föreställningen om hetta snarare än svalka. Långt borta vid ändan av La Cannebière glittrade den strimma, som var synlig av havet, likt en stålklinga.

»Puh!» flämtade Clementina. »En sådan hetta!»

»Jag tycker, det är litet kyligt», sade Quixtus.

Hon stirrade på honom, under det hon torkade sin svettiga panna. Vad var det åt karlen?

När de trädde in i hotellets jämförelsevis svala ve-

stibul, kom direktören emot dem och gav dem anvisning på deras respektive rum. De frågade efter Hammersley. Han var tyvärr mycket sjuk, sade direktören. Doktorn var just för ögonblicket hos honom. En äldre man i en tunn, urblekt tweedkostym, som suttit i ett hörn och lekt med ett fem- eller sexårigt barn, som stod under uppsikt av en kinesisk sköterska, kom fram och hälsade på dem.

»De vänner, herr Hammersley telegraferat efter, förmodar jag? Fröken Wing och doktor Quixtus? Mitt namn är Poynter. Jag var reskamrat med herr Hammersley på Moronia. Han var sjuk, när han lämnade Kina, och hans tillstånd förvärrades under resan. Omöjligt att lägga till i Brindisi. När vi anlände hit, kunde han inte fortsätta längre med varken båt eller tåg. Han var fullkomligt ur stånd att hjälpa sig själv, och därför stannade jag, tills hans vänner skulle hinna fram. Det var jag, som skrev ut och avsände telegrammen.»

»Det var mycket vänligt av er», sade Clementina.

Quixtus bugade sig litet obestämt men sade ingenting. Hans läppar voro vita, och han omfattade med ett nervöst grepp framkanten på sin rock. Poynters röst föreföll honom långt avlägsen, och han uppfattade nätt och jämnt meningen av hans ord. En dynamomaskin arbetade i hans huvud i stället för hjärnan.

»Är han döende?» frågade Clementina.

Herr Poynter gjorde en uttrycksfull gest.

»Jag fruktar det. Hans krafter avtogo plötsligt under natten, och man har givit honom oxygen nu på morgonen. I går var han förtvivlat angelägen om att råka eder båda.»

»Är det möjligt eller rådligt för oss att gå till honom nu?» frågade Clementina.

»Det är bäst att höra efter. Om ni tillåter, skall jag visa vägen till hans rum.»

Han gick före bort till hissen. De stego in. För

Quixtus hade båda följeslagarna upphört att existera. Han var medveten endast därom, att han var på väg till den döende; och dynamomaskinen i hans huvud dunkade och dunkade. Under vägen upp sade Clementina tvärt till Poynter:

»Hur länge är det, sedan ni sist var hemma?»

»Tjugufem år», svarade han med ett vemodigt leende. »Och under tio år har det varit min ständiga dröm att få resa hem.»

»Och ändå stannade ni i denna förskräckliga stad för en sjuk främlings skull? Ni måste vara en god människa.»

»Ni skulle ha gjort detsamma», sade Poynter.

»Visst inte.»

Poynter log och såg på henne med sin lugna, trygga blick.

»Man lever inte för intet i den fjärran östern. Jag vet med säkerhet, att ni skulle ha gjort det. Den här vägen», sade han, när hissdörren öppnades, och förde dem nedför en korridor. Quixtus gick som en sömngångare ett par steg efter.

Det förfärliga ögonblicket var inne, det ögonblick, som i terummet och i hotellet i Paris hade synts honom så långt, långt avlägset, dolt bland dimmorna i något överkligt inferno. Det ögonblick, som vid middagstiden börjat skymta genom dimman och som hela natten synts komma närmare och närmare med varje rytmiskt dunkande av det framilande tåget, tills det understundom tycktes vidröra honom som en förkroppsligad fasa. Ögonblicket stod för handen. Äntligen stod han för fullbordandet av sitt onda öde. Hans fiende låg döende med skälvande vingar liksom fjärilen. Om ett ögonblick skulle de stiga in i hans rum. Han skulle få se den döende. Han skulle förbanna honom och sända en ångestfylld, olycklig själ in i evigheten.

Dynamomaskinen i hans hjärna och hans våldsamt dunkande hjärta kommo honom att inbilla sig, att de mar-

scherade under ackompanjemang av förstämda trummor. Allt närmare och närmare. Detta var något verkligt, påtagligt. Han var en djävul, som marscherade vid ljudet av förstämda trummor.

Poynter och Clementina stannade utanför en dörr. Quixtus tvärstannade, skälvande i hela kroppen som inför någon namnlös fasa.

»Här är hans rum», sade Poynter och grep om låsvredet.

I samma ögonblick utstötte Quixtus ett underligt skrik och kastade sig plötsligt framåt och fattade ett konvulsiviskt tag om Poynters arm, medan hans ansiktsdrag förvredos av ångest och fasa.

»Vänta... vänta! Jag kan inte göra det! Jag kan inte göra det! Det är ohyggligt!»

Han lutade sig mot väggen och slöt ögonen.

»Överretade nerver», viskade Poynter.

Av en händelse fanns en bänk i närheten, ditställd för våningsstäderskans bekvämlighet. Clementina förmådde Quixtus att sätta sig ned.

»Jag tror inte, att du är riktigt i stånd att se honom just nu», sade hon.

Han skakade på huvudet.

»Nej. Inte just nu. Jag känner mig utmattad. Det är inför dödens närhet. Jag är inte van vid döden. Gå in du. Hälsa honom från mig. Jag skall komma in om en stund. Men hälsa honom hjärtligt från mig.»

»Som du vill», sade Clementina.

Hon knackade sakta på dörren. Den öppnades och en barmhärtighetssyster i en stor vit huva visade sig på tröskeln.

Hon såg sorgset på den besökande.

»C'est fini», viskade hon.

Quixtus reste sig vacklande.

»Död?»

»Oui, monsieur.»

Svetten trängde i stora droppar fram på hans panna.

»Död!» upprepade han.

»Vous pouvez entrer, si vous voulez», sade barmhärtighetssystemen.

Då raglade Quixtus, som om någon tilldelat honom ett dråpslag. Poynter uppfångade honom i sina armar och ledde honom till bänken. Under en lång, lång stund var allt mörkt omkring honom. Dynamomaskinen slutade plötsligt att arbeta. Då tycktes liksom en gång förut en liten tråd springa av i hans hjärna. Han öppnade ögonen men kände svindel och illamående. Systemen försvann hastigt in i rummet och återvände med ett glas konjak. De andra stodo oroligt bredvid. Snart nog gjorde emellertid konjaken sin verkan och satte honom i stånd att samla sina tankar. Med en viljeanstängning reste han sig upp och rätade på sig.

»Jag känner mig bättre nu. Låt oss gå in.»

»Det är förståndigast att låta bli», sade Clementina, som icke hade den avlägsnaste aning om det psykologiska fenomen, som nyss ägt rum.

Men Quixtus höjde avvärjande handen.

»Jag försäkrar dig, att det inte finns något skäl, varför jag inte skulle gå in», förklarade han med darrande röst.

»Som du vill», sade Clementina. »Men du kan inte tumla runt över hela golvet.»

Hon tog ännu en gång hans arm i sitt fasta grepp, och de gingo tillsammans in i likrummet, medan Poynter stannade utanför. Fönsterna voro öppnade på vid gavel, men de yttre luckorna voro tillskjutna, vilket gjorde rummet skumt och utestängde den brännande solhettan. En man i bonjour och smal vit halsduk — läkaren — var sysselsatt med att hjälpa sin assistent att packa in oxygenapparaten. På bädden låg en utmärglad och tård varelse med insjunkna kinder. Det var allt, som fanns kvar av Will Hammersley. Det enda, som var sig likt hos den man, de en gång så nära känt, var hans ljusa hår och

skägg, som knappast ägde ett stänk av grått. De leende ögon, som haft så stor förmåga att tjusa män som kvinnor, doldes nu under de tillslutna ögonlocken. Clementinas hand sjönk halvt mekaniskt nedåt sidan och omfattade hårt Quixtus', som besvarade tryckningen. Så stodo de nu tysta hand i hand invid dödsbädden.

Slutligen viskade Clementina:

»Vilket än det missförstånd varit, som funnits er emellan, är nu allt förbi. Må hans synder vara honom förlåtna!»

»Amen», sade Quixtus.

Tårarna rullade nedför Clementinas kinder och dropade ned på hennes blus. Den döde var en påminnelse om hennes ungdom — den sorgliga ungdom, som så snart förbytts i dyster, glädjelös ålderdom. Han hade tillfört hennes liv litet glädje och munterhet samt mycken styrka och tröst — allt på ett enkelt, vänligt sätt. Först hade hon i sitt sinnes upproriskhet stött honom tillbaka och föraktfullt tillbakavisat hans erbjudna vänskap. Men han var en av de få som kunde gissa sig till vad en kvinna behöver och därför vara henne till hjälp. Han hade av denna orsak endast lett åt hennes tillbakavisande av hans erbjudna tjänster, som han visste henne vara i behov av, och gång på gång ånyo erbjudit dem, tills hon slutligen, förtärd av längtan, med begärlighet gripit därefter och begagnat sig därav. En ädel människa, en trofast vän och en hjälpare i nödens stund låg han där nu död inför henne i blomman av sin ålder. Hon lät sina tårar ohämmat flöda, tills de fördunklade hennes syn.

En torr, eländig röst bröt den långa tystnaden och viskade i hennes öra:

»Jag bad dig ju framföra en hjärtlig hälsning till honom, gjorde jag inte det?»

Hon nickade och tryckte Quixtus' hand.

Doktorn stod bredvid och väntade på att deras betraktande av den döde skulle vara slut. Clementina var den första, som vände sig till honom och begärde några

upplysningar om dödsfallet. Doktorn gav henne dem i några korta ord. När de kommo in, hade han varit död i fem minuter.

»Är det ni, madame, eller monsieur, som åtager er ansvaret för vad som vidare är att göra?»

»Det är jag? Vill du inte det, Efraim?»

Quixtus böjde på huvudet.

»Jag bad dig hälsa honom», mumlade han.

»Och nu», sade barmhärtighetssystemen, »måste vi göra la toilette du mort. Vill ni vara god att avlägsna er?»

Hon log vemodigt och öppnade dörren.

»I lådan därinne finns ett paket till denna dam och herre», sade Poynter, som stod och väntade på dem ute i korridoren.

»A h! Bon!» sade systemen. Hon gick tvärs över rummet och återvände med paketet, som hon räckte Clementina. Det var förseglat och ställt till dem båda gemensamt. »Till Efraim Quixtus och Clementina Wing; att öppnas efter min död.» Clementina stoppade ned det i sin kjolficka.

»Vi skola öppna det tillsammans så småningom. Nu är det bäst, att vi gå var och en till sitt och snygga oss och skaffa oss litet mat. Det vore en galenskap att gå en sådan dag till mötes, som vi ha framför oss, med en tom mage. Vad har du för nummer på ditt rum? Jag skall säga till, att man skickar upp litet kaffe och vetebröd till dig.»

Han tackade henne själsfrånvarande. De kommo överens att träffas igen klockan tolv för att öppna paketet. Poynter ledsagade dem nedför korridoren. Han hade för avsikt att, om det passade dem, taga nattåget till Paris och fara raka vägen hem. Till dess stodo emellertid hans tjänster till deras förfogande.

»Jag önskar, jag kunde skicka i väg er genast med tillhjälp av herzianska vågor raka vägen till Piccadilly», sade Clementina.

»Det är Devonshire, jag längtar efter», sade han.
De voro nu vid hissdörren.

»Det kommer att te sig ännu kärare för er, sedan ni här utfört rollen av en god ängel», sade Clementina med fuktiga ögon. »Farväl så länge.»

Hon räckte honom handen. Han tog den och kvarhöll den liksom tvekande, under det en förbryllad min syntes i hans solbrända, fårade ansikte.

»Går ni till ert rum nu?» frågade han slutligen.

»Ja», svarade Clementina.

»Förlåt min förmåtenhet», sade han, »men . . . men tänker ni inte hälsa på barnet?»

»Barnet?» utbrast Clementina. »Vilket barn?»

»Herr Hammersleys, naturligtvis. Visste ni inte om hans lilla flicka? Hon är här.»

»Här?»

»Observerade ni inte, när ni kom in i vestibulen, en liten flicka, som jag höll på att leka med, och en kinesisk sköterska?»

»Himlen vare oss nådig!» utropade Clementina. »Hör du, Quixtus?»

»Ja, jag hör», sade Quixtus med tonlös röst. Striden inom honom mellan de onda och de goda makterna hade försvagat honom och gjort honom oemottaglig för nya intryck. »Hammersley hade en liten dotter. Det visste jag inte. Jag undrar, hur han fått henne. Hon måste ha en mor någonstades.»

»Modern är död», sade Poynter. »Efter vad jag förstod av Hammersleys uttalanden, äger hon varken huld eller skydd i världen. Det var orsaken, varför han var så förtvivlat angelägen om att ni skulle komma.»

Clementina knep ihop ögonen och stirrade på honom, som om han sutte för sitt porträtt.

»Det är det mest häpnadsväckande, jag någonsin hört i mitt liv!» Hon stack handen i fickan. »Och detta förseglade kuvert. Vet ni, vad det innehåller?»

»Ja», sade Poynter. »Det innehåller ett brev och ett testamente. Jag skrev bådadera efter hans diktamen för tio dagar sedan. Testamentet är ett i behörig ordning bevitnat dokument och förordnar er och doktor Quixtus till testamentsexekutorer och förmyndare för den lilla flickan. En rar liten flicka», tillade han med en längtansfull ton i rösten. »Ni komma säkert att hålla av henne.»

»Det give Gud!» utbrast Clementina varmt. »Men vad en gammal mö som jag och en gammal ungarl som doktor Quixtus skola gemensamt taga oss till med barnet, det vete den allsmäktige guden allena.»

Och dock framglimtade, i samma ögonblick hon ytttrade dessa ord, tavlan av barnet — som hennes skarpa blick trots hennes tankfullhet vid inträdet i hotellet iakttagit jämte kontrastverkan mellan det engelska barnets blonda och bräckliga typ och den feta kinesiska sköterskan — sittande på några kuddar (ett äkta kvinnligt arrangemang!) i ateljén vid Romney Place med stor tydlighet för hennes inre blick, och någonting visst dåraktigt rörde sig inom henne och genombåvade henne med smärtfylld ljuvhet.

Quixtus strök sitt tunna hår ur pannan.

»Jag förstår», sade han svagt. »Jag förstår, att jag blivit förordnad till förmyndare för Hammersleys dotter. Det är mer, än jag väntat mig. Jag hoppas, ni inte misstycker, om jag lämnar er? Jag är inte riktigt mig själv i dag. Jag skall gå och vila mig en stund.»

Han gick in i hissen, som stått öppen och väntat en god stund. Det råder ingen feberaktig brådska mellan båtarnas ankomsttider i Marseille i juni månad. Clementina gav hisspojken ett tecken att dröja. Det var nödvändigt att genast sköta om Quixtus. Hon vände sig därför till Poynter och sade på sitt rättframma sätt:

»Gå ned, är ni så innerligt snäll, och förbered barnet på vilken grobian till fostermor hon kommer att få i mig. Jag kommer ner till er om några minuter. Vilket är ditt

nummer, Efraim?» Han visade henne sitt märke. »Tvåhundrasjuttio?»

»*Au troisième, madame.*»

Hissdörren smällde igen. De stego upp två våningar. Våningsuppasserskan visade dem till nummer tvåhundrasjuttio. Sedan tog Clementina kommandot. På mindre än två minuter voro fönstren öppnade och luckorna förskjutna, vaktmästaren skickad efter kaffe och uppassaren i full färd med att packa upp och ordna Quixtus' personliga tillhörigheter, under det att städerskan inbjudande vek upp sängtäcket. När Clementina spelade förnäm dam, lät hon passa upp sig och uppträdde på allt sätt så, som en sådan ägnar och anstår. Men när hon var Clementina och ville själv uträtta saker och ting, skulle hon varit i stånd att giva en örfil åt vilken ärkeängel som helst, om han vågat lägga sig i hennes angelägenheter.

Quixtus, som var alldeles oförberedd på detta Clementinas raska omhändertagande av honom, satt rakt upprätt på soffan och tittade på med en förbryllad min. Han hade hittills betraktat henne snarare som en principiell motståndare än som en kvinna. Som han kände sig svag och bruten, var han emellertid nöjd med att bliva omskött.

»Kläd av dig och lägg dig», sade Clementina, som stod framför honom med händerna på höfterna. »Jag skulle ha god lust att själv kläda av dig och lägga dig som ett lindebarn.»

Ett matt leende upplyste hans drag.

»Jag är mycket tacksam mot dig för din vänlighet. Kanske litet vila skall återskänka mig andlig jämvikt. Det är, vad jag tror mig behöva — andlig jämvikt.»

Han upprepade orden flera gånger och satt och stirrade framför sig.

På tröskeln vände Clementina om och gick tillbaka tvärs över rummet.

»Efraim», sade hon, »jag tror, att om du och jag varit

bättre vänner alla dessa år, skulle det inte vara så mycket att rätta på din andliga jämvikt. Det är min skull, att inte så varit fallet. Jag är mycket ledsen däröver. Men nu, när vi ha ett barn att uppfostra, skall jag sköta om dig. Du stackars vän», sade hon och rörde mycket milt vid hans arm samt kände sig löjligt känslofull. »Du är visst en av de ensammaste varelser i världen.» Hon tog hans pyjamaskostym och lade den bredvid honom på soffan. »Tag nu för all del på dig den här och gå och lägg dig.»

Nere i vestibulen fann hon Poynter med den lilla flickan på knäet. Den kinesiska sköterskan satt som en godlynt avgud några steg därifrån.

»Det här är din nya tant», sade Poynter, då Clementina närmade sig.

Barnet gled ned från hans knä och såg på Clementina med blygt allvar. Hon var blond, med den genomskinligt bleka hy, som utmärker de flesta barn, som äro födda och fostrade i orienten, en späd, finlemmad och graciös liten varelse. Hon räckte fram handen.

»God morgon, tant», sade hon med märkvärdigt mjuk kontraalt.

Clementina satte sig på bänken, som Poynter lämnat ledig, och drog barnet till sig.

»Vill du inte ge mig en kyss?»

»Jo visst.»

Hon räckte fram sina små läppar. Denna vädjan var oemotståndlig. Clementina drog barnet intill sig och slöt henne i sin famn, kysste henne och sade en hop dåraktiga saker. När omfamningen slutade lika tvärt som den börjat, sade den lilla flickan:

»Jag tyckte om det där. Gör det en gång till.»

»Ack, min älskling, jag skulle kunna hålla på med det hela dagen om», utbrast Clementina.

Hon höll barnet omslutet med ena armen och det lilla ansiktet tryckt intill sitt bröst, medan hon med sin fria hand letade i fickan efter sin näsduk. När hon funnit

den, snöt hon sig ljudligt och såg på Poynter, som stod och betraktade paret med sitt kloka, allvarliga leende.

»Jag hoppas ni inte fäster er vid om jag bär mig åt som en toka», sade hon. »Självt frågar jag inte efter det en smul.»

SJUTTONDE KAPITLET.

All den tid, som de eländiga formaliteter och anordningar, vilka åtfölja ett dödsfall, lämnade henne övrig, använde Clementina till att bete sig som en toka gentemot barnet. Den lilla flickan hade ett omätligt begär efter kärlek och tyckte om att bli smekt som en liten kattunge. Där hon satt helt belåten sluten i Clementinas famn, berättade hon små episoder ur sin lilla levnadssaga. Hon hette Sheila och hon tyckte mycket om sin pappa, som var sjuk — så sjuk, att hon endast fått se honom en gång, sedan de kommo från ångbåten. Det var föregående dag, och hon hade blivit rädd, för han sade, att han skulle gå till mamma. Mamma var i himlen, och när någon går till himlen, får man aldrig se honom mera. Clementina frågade henne med ett styng av oro, om hon kom ihåg, när hennes mamma for upp till himlen. Ja då. Men det var mycket länge sedan — när hon var riktigt liten. Pappa grät, grät, grät. Hon skulle också gråta, om pappa for upp till himlen...

Clementina ansåg bäst att vänta att meddela barnet dödsfallet och så småningom vänja det såväl vid tanken på den eviga skilsmässan som vid henne själv. Men hon pinades av ångslan för den kommande svåra stunden. Ibland blev Sheila upprorisk och begärde högljutt att få gå och hälsa på fadern, men på det hela taget visade hon sig foglig och förständig. Hon tryckte fast intill sitt

hjärta en oformlig och mycket smutsig vit plyschkatt, som var hennes oskiljaktige följeslagare... De hade bott i ett stort hus i Shanghai med en massa tjänare, men hennes pappa hade sålt huset och alla deras möbler, och de skulle nu bo i England alla sina dagar. England var ett ställe, som var alldeles fullt av gröna träd och gräs och kor och blommor. Hade Clementina varit i England?

»Om din pappa for upp till himlen, vill du då komma och bo hos mig?» frågade Clementina.

Sheila svarade allvarligt, att hon ville hellre bo hos henne än hos Na. Na var en ny Na. Hennes gamla Na var i Shanghai. Hennes man ville inte låta henne fara med till England. Men då måste Clementina kela henne till sömns var kväll, liksom hennes pappa brukade göra. Det gjorde aldrig Na. Pappa, apade hon efter som en liten papegoja, hade sagt, att det var det värsta med sköterskor, som inte haft några egna barn. De voro så förbaskat ohjälpliga. Clementina ryckte till, men tryckte barnet åter intill sig.

»Du är inte rädd för att jag inte skall kunna kela med dig, Sheila?» frågade hon.

»Nej då, du... du kan kela mycket bra.»

Vem var flickans mor? Clementina hade ingen aning därom. Hammersley hade aldrig nämnt ett ord om sitt giftermål. Sista gången hon sett honom, var för sex år sedan. Barnet påstod sig vara fem och ett halvt år. Hammersley måste då hava gift sig, strax innan han lämnade England. Han hade icke låtit någon få höra en halvdragen anda därom. Men så hade Will Hammersley handlat hela sitt liv. Han var en man, som vann alla sina bekantas förtroenden, men gömde sitt eget livs alla både glada och sorgliga hemligheter bakom sina leende ögon.

En av hans hemligheter — den förtjusande hemlighet, som vilade i hennes armar, hade nu blivit uppenbarad, ett faktum av kött och blod. Och för denna lilla ömtåliga människovarelses ledning och uppfostran voro hon och

Quixtus nu gemensamt ansvariga. Det var ett illparigt spratt av ödet, som fört deras liv till denna konvergerande punkt. Men humorn däri syntes alltför grym att locka till ett leende, så länge den döde låg kall och stel däruppe i våningen över dem. Hon önskade, att den lugne praktiske mannen med det goda förståndet och det osjälviska hjärtat, vilken gått miste om expresståget från Brindisi, som skulle snabbt ha fört honom till hans älskade Devonshire, och i stället kommit hit till Marseille med den sjuke främlingen, hade blivit förordnad till hennes medförmyndare. Poynter kunde hava varit henne till stor hjälp med sitt goda förstånd och sin kännedom om människornas hjärtan och vägar, liksom han hjälpt henne denna dag vid fullgörandet av de sorgliga plikterna mot den döde. Men Quixtus! Han var lika fullt ett barn som det, vilket blivit anförtrott åt hans vård. Angelägen om att Sheila skulle på förhand bliva intagen till hans förmån, tecknade hon emellertid en smickrande bild av den nye farbroder, som skulle inom kort göra sitt inträde i hennes liv.

»Är han din man?» frågade Sheila.

»Nej, bevare mig väl!» utbrast Clementina, alldeles förskräckt över denna sällsamma föreställning. »Hur har du kommit på en sådan idé, kära barn?»

Det visade sig, att Dora Smith, en av hennes små vänner i Shanghai, hade en farbror och tant, som voro gifta. Hon trodde därför, att alla farbröder och tanter voro gifta.

»Tror du, han kommer att tycka om min klänning?» frågade Sheila.

O, denna kvinnliga fåfänga! Clementina skrattade för första gången denna bedrövliga dag.

»Tror du, han skulle tycka om min?»

Sheila betraktade kritiskt den smutsiga, illasittande blusen och den gamla luggslitna bruna kjolen och rodnade. Hon teg ett ögonblick.

»Jag är säker på att han kommer att säga, att han gör det», svarade hon allvarsamt.

Clementina uppfångade en humoristisk glimt i Poynters ögon.

»Orientalisk diplomati!» anmärkte hon.

Han skakade på huvudet.

»Ni misstar er. Sök djupare.»

Clementina rodnade och strök barnets ljusa hår.

»Jag är rädd, att jag har en hel del att lära.»

»I den ypperligaste skola i världen», sade Poynter.

Quixtus kom ned omkring klockan fyra, blek och skral, och fann Clementina i hotellets mörka och kvava skrivrum. Hon hade smekt barnet till dess eftermiddagssömn för omkring en halv timme sedan och hade lämnat henne i den kinesiska sköterskans och den smutsiga vita plyschkattens gemensamma vård. Själv hade hon just slutat ett brev till Tommy Burgrave. Vare sig det nu berodde på den med stelnad bläckskorpa överdragna hotellpennan eller på en ingrodd vana från ateljén, rann en strimma av violett bleck över hennes kind. Hon hade skrivit till Tommy:

»Om du inte bryr dig om att få veta, vad som hänt, borde du åtminstone göra det. Jag fann min stackars vän död vid min ankomst hit. Jag är viss om att de elyseiska fälten icke i hans ögon äro så vackra som de engelska, vilka hans själ så varmt längtade efter. Till min stora häpnad har han efterlämnat ett förtrollande litet barn, till vars förmyndare han utsett din morbror och mig. Din morbror är sjuk och behöver tillsyn. Vad jag skall göra med er alla, hjälplösa kycklingar, när jag borde måla byxor, det vete Gud allena. En gång var jag en konstnärinna. Nu är jag en höna. Din tillgivna

Clementina.»

Hon hade också skrivit till Etta i samma anda och till samma ovanliga längd och höll just på att skriva utanskrifterna, när Quixtus kom in.

Hon snurrade runt på stolen.

»Bättre?»

»Ja tack», svarade han. »Men jag skäms över mig själv, som sovit så länge.»

»Det var alldeles utmärkt, att du fick sova», svarade Clementina. »Det har troligtvis räddat dig från att bli allvarligt sjuk. Du var på vippen att bli det.»

»Kan jag hjälpa dig med några av de olyckliga anstalter, som äro nödvändiga vid ett tillfälle som detta?»

»De äro redan vidtagna. Sitt ned.»

Quixtus lydde beskedligt. Han såg ytterligt matt ut, som om han nyss kommit upp från en sjukbädd. Han strök med handen över ögonen.

»Det var ett förseglat paket, om jag minns rätt, och ett barn. Jag tycker, att vi borde se efter nu, vad paketet innehåller.»

»Är du i stånd att läsa papperen?» frågade hon.

Han log svagt, ty hennes vänliga ton mildrade frågans litet tvära form.

»Jag är ivrig att få göra det», sade han.

Clementina öppnade omslaget och drog fram två dokument, brevet och testamentet, och läste dem högt. Intetdera meddelade någonting synnerligt utöver vad de redan fått veta av Poynter. Hammersley uppdrog åt dem i egenskap av hans två äldsta, mest avhållna och pålitliga vänner, föräldra- och förmynderskap för hans fader- och moderlösa barn, åt vilket han efterlämnade en liten men tillräcklig förmögenhet att av dem gemensamt förvaltas, tills hon gifte sig eller fyllde tjugufem år. Icke ett ord nämndes om hans avlidna hustru, vars identitet var och förblev en hemlighet. Quixtus hade lika litet som Clementina hört något om hans giftermål och kunde icke

fundera ut med vem han för sex år sedan, då han ännu bodde i England, möjligen kunde hava gift sig.

Men för sex år sedan... Quixtus begravde ansiktet i sina händer och ryste. Hade denne man då varit falsk mot alla — till och med mot hustrun till den vän, han bedrog?

Plötsligt reste han sig med ett högt utrop och en häftig åtbörd med båda armarna.

»Jag är förlorad! Jag är förlorad! Jag sjunker i flygsand. Jag kan inte längre fatta livets mening. Jag ser runt omkring mig underliga skepnader, som gäckas och göra fula grimaser åt mig och icke hava någon verklighet. Vad de göra, kan intet mänskligt förstånd fatta. De ha gjort mig galen, galen!» skrek han och slog sig med knytnävarna i huvudet, »men ändå är jag klok nu. Har du någonsin känt, vad det vill säga att vara så vid dina sinnens fulla bruk, att din själ torteras därav? O, min Gud!»

Han gick av och an i rummet, ännu skälvande efter det lidelsefulla utbrottet. Clementina betraktade honom med häpen undran. Detta var en ny Quixtus, om vars tillvaro hon aldrig drömt — en mänsklig varelse, som lidit och kämpat.

»Säg mig, vad det är, som tynger på ditt sinne», sade hon lugnt. »Det skulle kanske bereda dig lättnad.»

»Nej», sade han och stannade mitt framför henne. »Inte så länge jag lever. Det finns saker, som man måste bära inom sig, tills de förtära ens hjärteblod. Jag önskar, att jag aldrig kommit hit.»

»Du kom hit i ett barmhärtighetsvärv, och i vad på dig ankom, har du utfört det.»

»Jag kom hit med hat i mitt hjärta, säger jag dig. Jag kom hit i ett onskans värv. Och utanför hans dörr svek jag min föresats — och sände honom min hälsning. Och sedan gick jag in och fick se honom — död.»

»Och förlät honom», sade Clementina.

»Nej, jag bad, att Gud måtte göra det.»

Han vände sig bort. Clementina reste sig från sin plats vid skrivbordet och gick bort till honom.

»Vad var det mellan dig och Will Hammersley?»

Ett ögonblick kände han sig hågad att anförtro henne allt. Hon föreföll så stark, så bottenärlig. Men han kvävde denna önskan. Att giva något förtroende i en sådan sak var omöjligt. Den dödas skam måste vara begravnen med den döda. Han pekade på papperen, som lågo på bordet.

»Han trodde, att jag aldrig fått veta något. Jag visste aldrig något», sade han.

»Jag uppger försöket att förstå, vad du talar om.»

Ett minne dök upp för honom. Han rynkade ögonbrynen och såg på henne med sorgsen men redig blick.

»Du har ingen aning om saken?»

»Inte den allra minsta. Gode Gud!» utbrast hon otåligt, »tror du, jag skulle korsförhöra dig, om jag hade det? Jag skulle då i stället försöka hjälpa dig, som det är min önskan att göra.»

Han kastade sig uttröttad i en stol och lutade huvudet i handen.

»Jag har gjort underliga erfarenheter på sista tiden», sade han. »Jag har lärt mig att icke tro på någon människa. Hur kan jag veta, att du är uppriktig, då du säger, att du önskar hjälpa mig?»

Hon rynkade ögonbrynen.

»Vad menar du med det? Här står jag, som i hela livet förtalat och okvädat dig, och går ifrån mina ingrodda vanor och säger, låt oss kyssas och vara vänner, just i det ögonblick då du är i större behov av en vän, än du någonsin varit i ditt liv — och du frågar mig, om jag är uppriktig. Gud i himlen! Har du någonsin hört mig vara ens någorlunda hövlig mot en människa, som jag inte frågar efter?»

Clementina var förargad. En svag skugga av ett leende smög sig över Quixtus' ansikte.

»Du har inte alltid varit hövlig mot mig, Clemen-

tina. Dina nuvarande omsorger om mig utgöra en överraskande förändring. Timeo Danaos et donaferentes. Vilket betyder...»

»Tror du, att du är den enda människa, som kan några ramsor ur den latinska grammatikan?» bet hon av. Därpå skrattade hon på sitt torra sätt. »Seså, låt oss inte börja gräla. Vi ha fått ett barn, du och jag. Jag hoppas du inser, vad det vill säga. Om vi vore dess riktiga föräldrar, kunde vi ostraffat gräla. Eftersom vi inte äro det, måste vi låta bli. Vad skola vi nu göra?»

Quixtus satt en lång stund i djupa funderingar. Hans känsliga natur ryggade tillbaka för den honom pålagda plikten. Om han åtog sig den, skulle han till tidernas ända vara ett offer för sin godtrogenhet gentemot den döde.

»Har du sett den lilla flickan?» frågade han slutligen.

»Ja. Jag har varit tillsammans med henne nästan hela dagen.»

»Tycker du om henne?»

Hon såg på honom med medlidsam undran.

»Åja, jag tycker om henne.»

»Varför skulle du då inte behålla henne för dig själv? Jag är inte bunden av Hammersleys begäran. Allt vad jag har att göra är att neka att vara såväl testamentsverkställare som förmyndare.»

Clementinas hjärta började klappa på det mest oresonliga sätt. Att få ha Sheila alldeles för sig själv utan inblandning eller hinder från hennes omöjliga tilltänkte medförmyndares sida! Hon vacklade inför den plötsliga, oväntade frestelsen, som berörde de i djupet av hennes varelse slumrande moderliga instinkterna. Hon njöt en stund i tanken på en sådan glädje.

»Om du vill det, avsäger jag mig uppdraget», sade Quixtus efter en stunds tystnad.

Clementina kvävde ormen i ett ögonblick och kastade den ifrån sig. Att köpa sig lycka på bekostnad av en annans andliga hälsa? Nej, hon ville spela rent spel med

livet. Hennes kvinnliga instinkt sade henne, att omvårdnaden om barnet var nödvändig för den svårt plågade mannens räddning till själ och kropp. Hon gick till anfall mot honom med större häftighet än avsett — ett bakslag av hennes egen inre strid.

»Vad har du för rättighet att söka undandraga dig allt ansvar? Det är just, vad du alltid har gjort — och se bara, varthän det lett dig. Jag tänker inte göra mig till medskyldig i något sådant. Det är den renaste och mest oförfalskade feghet, och sådant står jag inte ut med.»

»Kanske jag förtjänar dina förebråelser», sade Quixtus milt. »Men de närvarande omständigheterna äro så pinsamma...»

»Pinsamma!» avbröt hon. »Du store! Vad betyder det, om de äro pinsamma eller ej? Tror du, att jag levat trettiosex år utan att ha prövat på pinsamma omständigheter? Jag har utstått förfärlig pina, avgrundslig pina, så mycket pina, som en kvinna och en konstnär och en fågelskrämma som jag gärna kan stå ut med. Det här är något nytt för dig att höra, eller vad? Men du har aldrig hört mig göra något kolorum för den saken. Vi äro tvungna att utstå pina här i världen, och ju modigare vi möta den, dess bättre går det att uthärda den, och — vad som är betydligt viktigare ändå — dess bättre äro vi i stånd att hjälpa andra bära sin pina. Vem är du Efraim Quixtus, att du skulle vara frikallad från pina här i världen?»

Hon tog det gula paketet Marylandtobak, som låg på spiselkransen, och rullade sig en cigarrett. Quixtus sade ingenting utan satt och drog i sina stripiga mustascher.

»Det här barnet», sade hon och gjorde ett uppehåll för att slicka ihop cigarretten, »det här femåriga barnet är dömt till att utstå mycken pina i livet. Somligt därav kan ingen kärlek i världen hindra. Sådant är livets lag. Men annat kan den hindra. Detta är en annan av

livets lagar, Gud vare lov. Genom att taga pinan på oss, kunna vi också rädda andra därifrån. Detta är åter en annan lag. Jag förmodar, att vi ha Jesus Kristus att tacka därför. Och ödet har anførtrott denna spåda varelse åt oss för att vi om möjligt skola bespara henne sådan pina, som du och jag haft att utstå. Att tillbakavisa ett sådant privilegium är en handling, värdig en feg stackare, icke en man.»

Som hon stod där i sin smutsiga blus och med sitt rufsiga hår, svängande den fuktiga cigarretten mellan nikotinfläckade fingrar, medan hon utlade sin kärva men ömsinta levnadsvishet såsom hon sällan nedlåt tit sig till att göra det för någon mänsklig varelse, syntes hon nästan skön i dens ögon, som nyss vaknat från en nattmara till morgonens gråa gryningsdager.

Hon tände cigarretten med ovant darrande fingrar och drog nervöst in de första blossen.

»Nå, hur ämnar du göra?»

Quixtus andades tungt med skilda läppar och stirrade ut i rymden. Det är svårt att efter vansinnets marritt åter bringa ordning i sina begrepp och se saker och ting med oförvillad blick. Men Clementina hade rört honom i djupet av hans varelse — det djup, som förblivit ogrumlat under hela hans anfall av galenskap.

»Du har rätt, Clementina», sade han slutligen med låg röst. »Jag vill dela det stora ansvaret med dig.»

Hon blåste ut ett rökmoln.

»Hur som helst tror jag inte, att den saken kommer att giva dig några gråa hår», sade hon, där hon satt på armstödet av soffan. »Barnet är över tandsprickningsperioden, så att vi komma inte att behöva sitta uppe om nätterna och studera 'Råd till mödrar', och vårt sunda förnuft skall säga oss, att vi inte böra dagligen propa henne med gåsleverpastej. När hon blir sjuk, skicka vi efter doktorn, och när vi ha några affärer att reda upp, skicka vi efter en jurist. Jag inbillar mig, Efraim, att det

skall göra dig väldigt gott att få något annat intresse i livet än blott och bart döda människors käkben.»

»Skulle det glädja dig, om någonting gjorde mig gott?» frågade han med en anstrykning av längtan i tonen.

Clementina kände sig, såsom hon sedan erkände, likasom upplyftad på en så skyhög plan av självförnekelse och oegennyttia, att hon, figurligt talat, sträckte ut änglar-
armar mot honom. Den moderliga instinkten hos henne krävde högljutt att få göra sig gällande. Hon kastade från sig sin halv-rökta cigarrett och kom fram till honom, lutade sig över honom och grep honom i axeln.

»Min gode Efraim, jag skulle giva allt i världen för att i dig få se en lycklig människovarelse», sade hon.

På sitt tvära sätt skickade hon honom därpå åstad för att hämta frisk luft. Det skulle göra honom gott. Hon stack hatt och käpp i handen på honom.

»Vad skall du göra, Clementina?» frågade han.

»Tusentals saker. Först och främst måste jag gå upp och se, om flickan vaknat. Jag tycker inte om att anförtro henne åt den där fnoskiga hedniska människan.»

»Au revoir då», sade Quixtus och begav sig på väg.

»Kom tillbaka i god tid, så att du kan göra bekant-
skap med den lilla», ropade hon efter honom.

På tröskeln stannade han och titlade obeslutsamt på henne. Han hade en nervös fruktan för att möta barnet.

Han vandrade genom de solbelysta gatorna och nedför La Cannebière, tankspritt betraktande de heta kajerna, återvändande till huvudgatan och slog sig ned under soltaket utanför ett kafé. En timme förflöt. Det var tid för honom att gå tillbaka till hotellet och hälsa på sin myndling. Han darrade riktigt vid tanken på det eldprov, som förestod honom. Med en kraftansträngning reste han sig upp och begav sig till hotellet.

Clementina, Poynter och barnet befunno sig i vestibulen, de båda äldre sittande i korgstolarna och den lilla

sittande på huk på golvet och lekande med hotellets hund, ett djur av obestämbar ras. Quixtus stannade framför gruppen. Den lilla flickan lyfte upp sitt blomlika ansikte mot den nykomne.

»Är detta...?» började han.

»Detta är Sheila», sade Clementina. »Stig upp, lilla barn, och hälsa på din nye farbror.»

Hon räckte fram sin hand med blyg artighet — den nye farbrodern var så lång och mager och reste sig skyhögt över hennes lilla jag.

»Hur står det till, farbror... farbror...?» hon vände sig till Clementina.

»Efraim», hjälpte denna henne på traven.

»Farbror Efraim.»

»Ingen under, om det stackars oskyldiga barnet inte kommer ihåg ett sådant namn», sade Clementina.

Han lutade sig ned och svängde den lilla mjuka handen av och an en liten stund, men som han inte visste, vad han skulle göra med den, släppte han den till sist.

»Känner du Bimbo?» frågade Sheila.

»Nej», sade Quixtus.

»Bimbo... patte!»

Hunden lyfte tassén.

»Du måste skaka hand med honom, och då känner du honom sedan», sade hon allvarligt.

Med allvarsam min lutade sig Quixtus ännu djupare ned och skakade hand med hunden.

»Och så Pinkie.»

Hon lyfte upp den smutsiga vita plyschkatten, som på ett förläget sätt viftade med en kort och tjock framfot.

Sheila vände sig till Clementina.

»Nu känner han oss allesammans.»

Clementina kysste henne och reste sig upp. Poynter reste sig också.

»Du är väl en snäll flicka, om jag lämnar dig ensam med farbror Efraim en liten stund?»

»Men kära Clementina!» utropade Quixtus förskräckt.
 »Vad menar du?»

En glimt av munter skålmaktighet lyste i hennes ögon.

»Jag finner, att jag också måste ha litet frisk luft.
 Au revoir! Jag skall inte stanna länge borta, kära
 lilla Sheila.»

Hon gick mot dörren, åtföljd av Poynter.

»Men Clementina...»

»Om hon bits, behöver du endast ropa på den där
 jubelidioten», sade hon och pekade på den tjocka kinesiska
 sköterskan, som satt och log i sin mörka vrå. »Hon kan
 beskydda dig. Och, apropå», tillade hon viskande, »barnet
 vet inte än, att fadern är död. Lämna åt mig att under-
 rätta henne därom.»

Därmed gick hon. Quixtus sjönk ned i en av korg-
 stolarna med kallsvetten i pannan av idel förlägenhet.
 Ett nedrigt streck av Clementina, tänkte han, att lämna
 honom i denna förskräckliga belägenhet! Blygseln hin-
 drade honom emellertid från att fly. Han satt där och
 såg på Sheila med sina milda porslinsblåa ögon. Hon
 hade helt bekymmerslöst återvänt till Bimbo, som hon
 lät göra sina konst. Han satt på bakbenen och räckte
 vacker tass och gäspade därvid på ett uttråkat sätt. Sheila
 satte sig då också på huk och sträckte händerna fram-
 för sig och gäspade på samma sätt. Sedan satte hon Pinkie
 på bakbenen mitt emot hunden. Till sist såg hon upp på
 sin nye farbror.

»Du skall också göra det. Då göra vi lika allesammans.»

»Gud bevara mig väl!» utbrast Quixtus förskräckt.
 »Det... det kan jag inte.»

»Varför inte?»

»Jag är för gammal.»

Hon tycktes för ögonblicket godtaga skälet och bör-
 jade åter leka med Bimbo. Efter gäspningen visade han
 tänderna och lät sin långa röda tunga hänga ut ur mun-

gipan. Sheila härmade honom på lustigt sätt och räckte också ut sin lilla röda tunga.

»Vifta inte med svansen, Bimbo. Det är inte rättvist, för jag har ingen svans. Varför har jag ingen svans, fabror Ef... Ef... farbror Efram.»

»Därför att du är en liten flicka och ingen hund.»

I detsamma tog plyschkatten överbalansen och föll omkull.

»Gud bevare mig väl!» ropade den lilla papegojan.

»Du är för gammal, Pinkie.»

»Sheila», sade Quixtus, som med förskräckelse fick en insikt om sitt ansvar. »Kom hit.»

Hon reste sig genast lydigt och lade sin ena hand på hans knä. Bimbo, som såg sig befriad från den långtrådiga plikten att göra konster, snurrade ihop sig till ett nystan och började belåtet loppa sig på ryggen.

»Du får inte säga 'Gud bevare mig väl', lilla barn.»

»Varför inte? Det sa' ju du.»

»Äldre personer kunna säga saker och ting, som inte små barn få taga efter — alldeles som äldre personer kunna sitta uppe längre om kvällarna än små barn.»

Hon såg på honom med öppen, allvarlig blick.

»Ja, det vet jag. Pappa säger ibland 'tusan', men det får inte jag göra. Jag säger det aldrig. Pinkie sa' det en gång, men då satte jag henne i en kolmörk skrub, och där fick hon sitta i tjugu miljoner år. Det var inte riktiga tjugu miljoner år, förstår du, utan bara tio minuter, men Pinkie trodde, att det var det.»

»Så förskräckligt rädd Pinkie då måste ha varit», sade Quixtus oöverlagt. När orden halkat över hans läppar, ljödo de helt underligt för hans egna öron.

»Ja, hon blev alldeles vithårig», sade Sheila och tog upp och visade det arma djuret. »Hon blev aldrig bra igen. Titta!»

»Hon tappade också morrhåren på ena sidan», sade

Quixtus och betraktade uppmärksamt djuret, som barnet höll upp två tum ifrån hans näsa.

»O, nej då», svarade hon och trängde sig i sin iver in mellan hans knän. »Pinkie är en förtrollad prinsessa, och en gång får hon en krona och en skär klänning och ett guldsvärd. Det är en elak fe, som förvandlat henne till en katt. Och det var den elaka fen, som förvandlat sig själv till en stor råtta, större än tjugu miljoner, biljoner, biljoner hus, som bet av hennes morrhår. Det berättade pappa för mig.»

Quixtus var icke i stånd att följa hennes utsävningar på fantasiens område, men han måste svara någonting, ty Sheila såg på honom med en direkt uppmanande blick. Till sin egen förvåning fann han sig snart uttrycka den förhoppning, att Pinkies skönhet inte skulle taga alltför stor skada genom förlusten av morrhåren, när hon en vacker dag blev förvandlad igen till sin rätta gestalt. Men Sheila förklarade, att prinsessor inte bruka ha morrhår, så att det gjorde ingenting alls, att de voro borta. Den elaka råttan hade egentligen velat bita av Pinkies näsa, och om det lyckats, skulle det varit förbi med hennes skönhet. Men det var en god fe, som beskyddade Pinkie, och just när den elaka skulle till att bita av näsan, tog den goda fen en peppardosa och skakade ut den, så att den elaka fen måste nysa och inte kom åt att bita av mer än morrhåren på ena sidan.

»Det var en stor lycka för Pinkie», sade Quixtus.

»Ja», sade Sheila. Hon stod på ett ben, lutad mot hans knä, och svängde med det andra. Det blev ett ögonblicks avbrott i samtalet. Quixtus visste icke alls, vad han skulle säga. Allt vad som föll honom in, föreföll honom dumt och olämpligt för ett femårigt barns förståndsutveckling. Hans fingrar lekte endast mekaniskt med hennes mjuka hår. Till sist kom barnens eviga begäran.

»Berätta en saga.»

»Bevare mig väl», sade han. »Jag är rädd, att jag inte kan några.»

»Du måtte väl åtminstone kunna 'Rödluvan'», sade Sheila litet föraktfullt.

»Ja, kanske. Det kan ju vara möjligt», sade Quixtus och grep efter det räddande halmstrået. »Men vad skall det tjäna till att berätta för dig en saga, som du redan kan?»

Hon sprang och tog upp den omkullfallna katten och kröp därpå lugnt upp i knäet på Quixtus. Bimbo, som fann sig försummad, lät höra ett litet klagande gnäll, varpå han ringlade ihop sig och lade sig med nosen på svansen och försjönk i en butter halvsömn.

»Tala om den för Pinkie. Hon är dum och glömmer alltid sagorna, som hon får höra. Börja nu.»

Quixtus harklade sig och sade »hm» men kastade sig till sist med förtvivlans mod mitt in i historien.

»Det var en gång en varg, som åt upp Rödluvans farmor.»

»Nej då, så var det inte alls!» utropade Sheila. »Man skall säga: Det var en gång en vacker liten flicka, som bodde hos sin farmor. Det är så, man skall börja.»

Quixtus var alldeles bortkommen. Må vem som helst, som aldrig berättat en saga för ett barn eller hört talas om Rödluvan på åtminstone trettiofem år, försöka sig på att återgiva hennes sorgliga historia. Quixtus skulle göra det inför en sakkunnig på sagans område, vilket var ett vådligt äventyr. Till sist trasslade han sig med hennes hjälp igenom sin uppgift. Pinkie, som stirrade på honom med sina pärlögon, begrep tydligen inte det minsta av alltsammans. Hennes lilla matmor klämde henne emellertid mitt på magen, vilket kom henne att uppge ett litet väsande pip.

»Pinkie säger: 'Tack så mycket'», förklarade Sheila artigt.

»Och vad säger du då?» frågade Quixtus obetänksamt.

Vad som varit gott nog för att förtjäna Pinkies tack,

var emellertid icke gott nog för att förtjäna Sheilas. Sagan, sådan den nu var, hade hon ju dessutom berättat själv nästan till hälften och sedan med diplomatisk finkänslighet rätt upp den kinkiga situationen. Hennes ögon fylldes därför med tårar.

»Gode Gud!» mumlade Quixtus förskräckt. »Hon börjar gråta! Vad i all världen skall jag taga mig till?»

Hans förstånd började hastigt arbeta, och han erinrade sig något, han hört på ett nyligen hållet sammanträde inom Antropologiska sällskapets folksägensavdelning.

»Jag undrar, min lilla vän, om du skulle tycka om en saga, som berättas bland urinvånarna på Nya Guinea?»

Hennes ögon torkade som genom ett trollslag. Hon tryckte sig tätt intill honom och sade helt kort:

»Berätta!»

Quixtus började alltså sin historia, som handlade om ormar och tigrar och glänsande kopparfärgade barn, och då han var fullt förtrogen med sitt ämne, blev han själv småningom intresserad och upptäckte hos sig en ny okänd berättartalang. Den ena berättelsen gav den andra. Han glömde sig själv och sina lidna oförrätter och bemödade sig på ett verkligt rörande sätt att väcka sin lilla åhörares intresse och för hennes barnsliga förstånd klargöra betydelsen av papuasfolkets hemlighetsfulla sedvänjor, i den mån de vidrördes i berättelserna. Hans förklaringar lämnade henne jämförelsevis kall, men så länge historien handlade om tigrar, vilkas blodtörstiga grymhet försatte henne i extas, fann hon dem i högsta grad förtjusande.

»Se så!» sade han skrattande, när han slutat. »Vad tyckte du om de här sagorna?»

»Väldigt mycket!» utropade hon och kravlade sig upp i knäliggande ställning på hans knä, lade båda händerna på hans axlar och räckte upp sin mun för att ge honom en kyss.

I denna rörande ställning överraskades de av Clemen-

tina och Poynter, som därvid växlade en blick av hemligt förstånd.

»Ni är en klok kvinna», sade Poynter med låg röst.

»Det här kunde vilket dumhuvud som helst ha räknat ut», svarade hon och gick fram till gruppen längre in i vestibulen. »Nu känner du dig bestämt kryare?» sade hon till Quixtus.

Han rodnade av förlägenhet. Sheila klättrade ned på golvet och sprang emot Clementina.

»O, tant, farbror Efraim har berättat sådana vackra sagor för mig!»

»Du stora värld!» utbrast hon och vände sig till honom. »Vad vet du om sagor?»

»Det var folksägner från Nya Guinea», erkände han blygsamt.

»Och vad ha ni annars tagit er till?»

Quixtus gjorde en av sina gammaldags, sirliga bugningar.

»Jag har förälskat mig», sade han.

»Du gör stora framsteg», sade Clementina.

ADERTONDE KAPITLET.

Låt oss antaga, att en fint bildad och känslig man, såsom det många gånger händer, hemfallit åt dryckenskapen. Låt oss vidare antaga, att han sjunkit allt djupare, tills delirium tremens för en tid gör ett slut på hans utsvävningar. Förutsätt sedan, att han såsom konvalescent befinner sig i en behaglig omgivning och i goda händer samt att han genom den märkvärdiga guldkuren åtminstone för någon tid blivit befriad från sitt spritbegär. Hans tankeförmåga är klar, hans uppfattning skarp, han är åter vid sina sinnens fulla bruk. Han ser tillbaka på sin förnedringstid med undran och fasa. Det är icke så,

som om han genomlevat en period av fullkomlig galenskap, varav minnet är dunkelt och opålitligt. Han erinrar sig allting, allt vad som hänt, alla handlingar han begått under rusets inflytande, hela sin själs förnedrande slaveri. Hans befriade jag betraktar med häpen undran det jag, som varit en träl under dryckenskapslasten. De äro två skilda väsen, men dock ovedersägligt ett och detsamma. Han har icke varit vansinnig, ty han har hela tiden känt sig vara ansvarig för sina handlingar, och dock måste han hava varit vansinnig för att så kunna våldföra sig på den gudomliga ande, som bodde inom honom. Det sista alternativet måste vara det riktiga. »Ja, jag måste ha varit galen», säger han och ryser av vedervilja.

I något liknande sinnesförfattning var det Quixtus, sedan han befriats från anfäktelsen av sin fixa idé, betraktade sitt jag, sådant det tett sig under de sist förflutna månaderna. Han kom ihåg, hur allting tillgått. Han hade drabbats av åtskilliga tunga slag: den marrableska katastrofen, upptäckten av Angelas och Hammersleys trolöshet och hans tre pensionärers falskhet samt slutligen det skamliga streck, hans farbror spelat honom. Han kom ihåg, hur idén börjat föresväva honom på hemfärden från farbroderns begravning och det farsartade uppträdet med den druckna hushållerskan. Sedan hade liksom en tråd brustit i hans hjärna och den fixa idén som en mara klängt sig fast om hans hals och ridit i väg med honom. Varje handling, varje tanke från denna underliga tid stod klar för hans minne. Han kunde icke ha varit vansinnig, och likväl måste han ha varit det.

För att draga ut liknelsen litet längre, hade mardrömmen på tåget och den förskräckelse, han genomlevat denna sista morgon, varit hans delireum tremens. Därpå hade efter en ny knäpp i hans huvud maran, som ridit honom, med ens kastats av hans axlar och han hade sett på den döde med en sund och förnuftig människas ögon. Och nu hade han med samma förnuftiga människas ögon sett

på den otroliga bilden av vad han själv varit ännu föregående dag. Han vände sig därifrån med en rysning av vämjelse. Han måste ha varit galen. Han överfölls av djup nedslagenhet. Han hade lidit svåra oförrätter, det var sant; ingen människa hade väl sedan Jobs dagar blivit hårdare provad. Uppdagandet av så mycken låghet och bedräglighet hade varit väl ägnat att döda hans en gång barnsliga tro på mänskligheten. Men varför skulle förlusten av denna hans tilltro ha gjort honom galen? Hur kom det sig, att hans hjärna låtit sig helt behärras av den sällsamma idén? I denna stund, sade han sig själv, var hans tro på mänskligheten varken större eller mindre, än då han som en galning irrade omkring på Londons gator eller under den sista pinsamma natten på tåget. Och likväl hyste han nu icke längre någon önskan att begå några onda gärningar. Tanken på att göra ont för det ondas skull var i hög grad upprörande... Den inre personlighet, han hela sitt liv strävat att bevara ren och aktningsbjudande, hade blivit smutsad. Hur skulle han åter kunna två den ren?

Hade han verkligen varit galen? Hur kunde han i sådan händelse lita på sitt minne i vad som tilldragit sig? Genom Guds nåd hade de onda gärningar, han erinrade sig hava ämnat begå, blivit omintetgjorda. Tommy hade icke ens lidit någon materiell skada, eftersom testamentet aldrig blivit förstört och två tusen pund blivit insatta på hans bankkonto. Men kunde han möjligen ha begått någon illgärning, som han nu icke erinrade sig? Kanske genom förmedling av sina tre onda rådgivare? Han rannsakade förgäves sitt minne.

Dagarna i Marseille förflöto under en dyster stämning.

Poynter, som nu fullbordat den barmhärtige samaritens värv, reste redan första kvällen till Devonshire för att tillfredsställa sin själs längtan efter Englands grönskande ängder. Clementina och Quixtus följde honom till stationen och vandrade sedan tillsammans genom de kvalmiga

gatorna tillbaka till hotellet. Nästa dag var Quixtus till stor del hänvisad till sitt eget sällskap, ty Clementina, som då meddelade den lilla underrättelsen om hennes fars död, sysselsatte sig med att söka trösta och lugna henne. Han vandrade utan mål omkring i staden, sökande efter skugga och fördjupande sig i dystra funderingar.

När han på eftermiddagen sammanträffade med Sheila, var hon mycket nedslagen. Hon förstod, att hennes far farit upp till himlen för att uppsöka hennes mor och att hon aldrig skulle få se honom mera. Clementina berättade i några få ord för Quixtus, hur Sheila upptagit den sorgliga nyheten om faderns död. Hon hade gråtit och ropat efter honom hela förmiddagen, men sedan hade hon somnat och vaknat mera lugn. För att förströ henne och låta henne få litet frisk luft hyrde de en taxameterbil och gjorde en utflykt i omgivningarna förbi Restaurant de la Réserve. Sheila fick utan svårighet plats mellan dem på framsätet och tycktes finna tröst i deras närhet. Pinkie var henne också till stor tröst. Pinkie var dum, sade hon, och kunde inte tala, men i verkligheten var hon en förtrollad prinsessa, och förtrollade prinsessor äro alltid snälla och vänliga. Pinkie var så full av tillgivenhet, att hon nästan kunde spricka.

»Har du någonsin åkt i en automobil förr?» frågade Quixtus.

»Ja då. Naturligtvis har jag det», svarade hon med sin lilla fylliga altröst. »Pappa hade en bil i Shanghai. Han brukade låta mig åka ut med honom.»

Vid dessa ord började hennes läppar darra och hon kastade sig gråtande i famnen på Clementina.

»Pappa! Pappa! Jag vill träffa min pappa!»

Clementinas modersinstinkter satte henne tvärt i harnesk.

»Varför skall du jaga upp hennes känslor på det här sättet genom att tala om automobiler?»

»Jag är förskräckligt ledsen», sade Quixtus. »Men hur skulle jag rimligtvis kunnat ana följderna?»

»Det är just likt er män», svarade Clementina. »Ni ha inte ett uns instinkt.»

Vid middagen, som de i tryckt sinnesstämning intogo på tu man hand i den stora, tomma matsalen, framförde Clementina på sitt vanliga kärva sätt sin ursäkt.

»Jag hade orätt i fråga om automobiler. Hur tusan skulle du ha kunnat ana något? Om du talar om en ångmaskin eller vad som helst för konstigheter, kunde vi för övrigt vara säkra på att hennes pappa haft just en sådan hemma i Shanghai. Stackars lilla pyre!»

»Ja, stackars lilla pyre», sade Quixtus fundersamt. »Jag undrar, vad det skall bli av henne.»

»Det är just vår uppgift att tillse», sade hon skarpt. »Det tycks du inte ännu ha fått klart för dig.»

»Nej, jag fruktar, att jag inte har det — icke ens efter vad du sade mig i går. Jag måste vänja mig vid tanken.»

»I går förklarade du i alla fall, att du förälskat dig i barnet», sade Clementina.

»Det händer mången man att han förälskar sig i någon av ert kön utan att för sin död kunna begripa, vad han skall taga sig till med henne», svarade Quixtus med ett svagt leende.

Det kärva draget om Clementinas läppar mildrades.

»Jag tror, du håller på att bli litet mera mänsklig. Men apropå mänsklighet, är det en fråga, jag gärna skulle vilja ha uppklarad oss emellan, innan vi definitivt ingå något kompanjonskap. Ämnar du framhärda i ditt skamliga beteende mot Tommy Burgrave?»

Frågan hade bränt henne på tungan i mer än tjugufyra timmar, alltifrån det ögonblick då han föregående dag uppenbarat sig i vestibulen och tycktes efter sin sömn ha repat sig från den märkvärdiga nervskakning, som väckt hennes stora medlidande. Hon hade med betydlig själv-

behärskning väntat på ett lämpligt tillfälle att framställa den. Nu hade det kommit — och när ett lägligt tillfälle infann sig, var Clementina icke den, som lät det gå sig ur händerna.

Quixtus lade ned kniv och gaffel och lutade sig tillbaka på stolen. Då han visste, hur fästad hon var vid den unge mannen, hade han väntat sig att få höra någon häntydan på sitt beslut att göra honom arvlös. Men hennes direkta fråga träffade honom oförberedd. Skulle han vara tvungen att helt tvärt redogöra för alla synder, han i fantasien begått under den sista tiden? Då föll plötsligt en tanke honom in, som hittills undgått honom. Han hade aldrig kontramanderat den order, genom vilken Tommys anslagssumma automatiskt överflyttades från hans eget bankkonto till Tommys. Han hade ämnat skriva därom, så snart han förstört testamentet, men hans motvilja mot att upprepa farbroderns elakhet mot honom själv, vilken föranlett honom att frånga sitt beslut om testamentets annullerande, hade också kommit honom att totalt glömma den andra saken. Och han hade icke ägnat den någon tanke intill denna stund.

»Faktum är», sade han och såg ned på sin tallrik, »att jag icke alls gjort Tommy arvlös. Jag har icke heller dragit in hans årsanslag, och jag har satt in en större penningssumma på hans konto.»

Clementina rynkade ögonbrynen och stirrade på Quixtus. Han var en större gåta för henne än någonsin. Talade han osanning? Om Tommy helt plötsligt blivit rik, skulle han ha talat om det för henne. Tommy var den personifierade öppen hjärtligheten.

»Pojken äger inte en enda penny utom de femtio pund om året, han ärvt efter sin mor.»

Han mötte stadigt hennes mörka, forskande blick.

»Vad jag sagt dig, är fullkomligt sant. Antagligen har han inte på sista tiden hört sig för angående sin bankräkning.» Han strök sig med handen över pannan, som

för att förjaga tankarna på den förflutna underliga tiden. »Ja, jag förmodar, att det måste vara så, eftersom han inte skrivit för att erkänna mottagandet av den... den stora penningssumman.»

Att Quixtus talade sanning, var utom allt tvivel. Saken var högst obegriplig.

»Men varför i all världen har du då drivit med honom på detta skamliga sätt?»

»Det är en annan fråga», sade Quixtus och sänkte blicken. »Låt oss säga, att jag önskar pröva hans kärlek till sin konst.»

»Det kunna vi säga, hur mycket du vill, men jag tror inte ett dugg på den förklaringen.»

»Jag utber mig i alla händelser, Clementina», sade han artigt, »att du som en personlig ynnest mot mig vill låta den gälla för god.»

»Överenskommet», sade Clementina.

Han fortsatte middagen. Plötsligt slog honom en ny tanke. Det var en förskräcklig mängd saker i förbindelse med hans sinnesrubbing, som nu dök upp för hans eftertanke.

»Om Tommy var utan alla tillgångar, hur vill du då förklara, att han varit i stånd att göra denna dyrbara resa i Frankrike?» sade han.

»Seså, låt oss nu tala om något annat», svarade hon. »Jag är led på att tala om Tommy.»

Därmed försjönk hon i tankar. Hon föreställde sig livligt Tommys högljudda glädjeutbrott och Ettas strålände blick, då de fingo veta den häpnadsväckande nyheten. Hon kunde höra honom säga åt den lilla tösen att kläda sig i orangeblommor och genast följa med honom till prästen. Hon kunde också höra Etta säga: »Käraste Clementina, var så snäll och spring och köp mig några orangeblommor.» Liksom om de två dumma ungarna brydde sig ett dugg om sin »käraste Clementina»! Det fanns tillfällen, då hon verkligen inte visste, om hon ville sluta

dem båda i sina armar i en stor, hjärtlig omfamning eller knyta in dem i en säck och kasta dem i Seine.

»Jag är led på att tala om Tommy», förklarade hon.

Men den bildade mannens hjärna hade nu börjat arbeta på normalt sätt.

»Clementina», sade han, »det är du, som bestritt utgifterna för Tommy.»

»Nå, och om så vore», svarade hon trotsigt. Men med kvinnligt snabb uppfattning av det klander mot Tommy, som låg under Quixtus' fråga, tillade hon raskt: »Tommy är ett barn, och jag är en gammal kvinna. Jag hade ett förskräckligt arbete för att få honom att antaga mitt anbud. Jag kunde inte kуска omkring i Frankrike mol allena — praktiskt taget kunde jag naturligtvis — jag kunde kуска omkring på egen hand genom hela Gehenna, om jag hade lust — men det skulle icke alls ha varit något nöje. Till sist offrade han sin stolthet för att göra mig en tjänst. Vad kan du ha att anmärka däremot?»

Blygselns rodnad färgade Quixtus' kinder. Det var honom en högst pinsam tanke, att en medlem av hans familj, hans egen systerson, ätit en kvinnas nådebröd. Men skulden därtill var hans egen.

»Clementina», sade han, »detta är ett mycket grannlaga ämne, och jag hoppas, att du inte missuppfattar mig, men som din stora frikostighet varit grundad på ett olyckligt missförstånd...»

»Efraim Quixtus», avbröt hon honom, då hon insåg, varthän han syftade, »fortsätt med din middag och prata inga dumheter.»

Quixtus hade ingenting annat att göra än att följa hennes uppmaning.

»Jag vill säga dig en sak», började Clementina åter efter en paus, i trots av att hon förklarat sig trött på att tala om Tommy. »När Tommy träffade dig i Paris, visste han ingenting om vad du nu berättat för mig. Han trodde att du helt hjärtlöst och oresonligt ämnade släppa honom

vind för våg. Och ändå hälsade han på dig lika hjärtligt och frimodigt, som om ingenting hänt.»

»Det är sant», medgav Quixtus. »Det gjorde han.»

»Det bevisar, vilken präktig kärnpojke Tommy är.»

»Ja», sade Quixtus. »Vad vill du säga med det?»

»Ingenting mer än vad jag sagt. Det borde åtminstone vara nog.»

Quixtus svarade ej. Det fanns intet annat svar att ge än en fullständig redogörelse för orsakerna till hans underliga beteende, och en sådan var han icke beredd att avlägga. Clementinas oförbehållsamma yttranden gingo honom emellertid djupt till sinnes. Efter vanlig måttstock var hans uppförande mot Tommy högst oberättigat, Tommys åter i hög grad berömvärt. Vari låg i fråga om Tommy beviset för hela mänsklighetens genomgående uselhet? Hans pessimistiska åskådningssätt hade fått en törn, som förorsakade honom en känsla av ytterligt obehag. Har man omfattat pessimismen som en trosartikel och handlat därefter, är man naturligtvis angelägen om att kunna rättfärdiga sig för sin förspillda tid och nedlagda energi. Sådant är rent mänskligt.

Efter middagen avskedade Clementina honom. Han måste begiva sig ut till något kafé för att se en skymt av världen. Hon skulle se efter, om Sheila sov, och sedan skriva brev.

La Cannebière vimlade av upphettade men belåtna människor. På alla håll hördes ett muntert sorl. Solida borgare spatserade arm i arm med sina ännu solidare fruar. Unga män och flickor skraftade och glammade muntert. Mörkhyade arbetare med uppknäppta skjortkragar, som visade deras ludna bröst, barhuvade fabriksflickor i fnissande grupper, små soldater med sina kärestor ömt hängande vid armen — över dem alla vilade en stämning av munterhet, av gott kamratskap, av kärlek till nästan. Kvällen hade fallit över den överhettade staden. De stora gatorna voro strålande upplysta av ljuset från butiks-

fönster och kaféer, från gatlyktor och myriader fram-
ilande spårvagnar och automobiler. Över det hela lyste
månen med klart sken från en högblå sommarhimmel.
Quixtus och månen tycktes vara de enda enstöringarna
på hela La Cannebière.

Quixtus gick ned till hamnen och tillbaka igen under
alltjämt växande förstämning. Han kände sig bortkom-
men och främmande bland alla dessa människor, som
slöto sig till varandra för ömsesidig lycka och glädje. Han
avundades den lille soldaten och hans käreasta, som med
begärliga blickar och huvudena tätt tillsammans stodo
och tittade in i fönstret till en guldsmedsaffär. En längtan,
sådan han aldrig känt förr, steg plötsligt upp i hans bröst,
en häftig, intensiv längtan efter mänskligt sällskap. Instinkt-
mässigt tog han vägen tillbaka till hotellet utan att inse
varför, tills han fick se Clementina i vestibulen. Hon
hade satt på sig sin anskrämliga hatt och var i färd med
att draga på de vita bomullsvantarna, tydligen i avsikt
att gå ut.

»Hallå! Redan tillbaka?»

»Jag har kommit tillbaka för att be dig om en tjänst,
Clementina», sade han. »Skulle du ha något emot att komma
med mig — att bevilja mig nöjet av ditt sällskap?»

»Det har jag alls ingenting emot», svarade hon. »Men
varför i all världen vill du ha mig i sällskap?»

»Gör du inte narr av mig, om jag säger dig det?»

»Jag gör inte 'narr' av dig, som du kallar det,
annat än när du bär dig idiotiskt åt. I alla fall skall jag
inte göra det nu. Nå, vad är det som står på?»

Quixtus tvekade. Hon märkte, att hon med sitt tvära
sätt hejdat någonting, som självmant och naturligt ville
taga sig uttryck. Med ens sökte hon gottgöra sin förseelse
och lade handen på hans arm.

»Vi måste vara vänner hädanefter, Efraim, om inte
annat så för barnets skull. Säg mig, vad det är.»

»Det var endast det, att jag aldrig i mitt liv känt mig så ensam förr som i denna folkuppfyllda stad.»

»Och därför kom du tillbaka efter mig?»

»Jag kom tillbaka efter dig», sade han leende.

»Låt oss gå», sade Clementina och stack sin arm i hans, varpå de gingo ut tillsammans och vandrade i väg arm i arm liksom hundratals andra par denna vackra afton.

»Känner du dig bättre till mods nu?» frågade hon efter en stund med en humoristisk och behaglig känsla av moderlig ömhet gentemot denne egendomligt hjälplöse och obegriplige man.

Det ovanligt milda tonfallet i hennes röst rörde honom.

»Jag hade ingen aning om att du kunde vara så vänlig, Clementina. I går morse, när jag var sjuk — jag erinrar mig knappast några detaljer, men jag har intryck av att du var mycket god mot mig då.»

»Jag är inte alltid en brumbjörn», sade Clementina, »men vad gör jag nu, som är så snällt?»

Han tryckte sakta hennes arm.

»Just detta», sade han.

I denna stund insåg Clementina med en underlig känsla av tillfredsställelse, hur mycket större betydelse som ofta ligger i små saker än i stora.

De spatserade utmed kajen och sågo ön If med sitt slott skarpt avteckna sig mitt i den månbelysta hamnen, veko sedan in på en av de korta gatorna, som leda till Rue de Rome och kommo därpå tillbaka till La Cannebière. Ett bord, som just blev ledigt vid ytterkanten av terrassen framför ett av kaféerna där, lockade dem att slå sig ned och beställa en kopp kaffe. Den lilla känslosamma promenaden arm i arm hade gjort mycket till att stämma dem vänskapligt mot varandra. Quixtus kände sig tacksam för hennes litet kärva men dock finkänsliga sympati, och Clementina satte värde på, att han uppskattade henne.

Den stämning av antagonism, som hittills omgivit dem, hade försvunnit. För första gången sedan de kommo till Marseille inlät de sig i samtal om allmänna ämnen. Det var nästan första gången i sitt liv, som de naturligt och otvunget samtalade om allmänna ämnen. Hittills hade hon alltid haft ena örat på spänn mot hans pedanterier och han mot hennes sarkasmer. Hans jämna sinnesro hade irriterat henne, och han hade fruktat hennes brutala sätt. Nu hade de slutit vapenstillstånd. Hon avhöll sig från att gyckla med hans favoritsysselsättning, ja, det föll henne icke ett ögonblick in att göra något sådant, och Quixtus, som var en belevad man, satte sig aldrig upp på sin käpphäst utanför sin fackkrets om icke till självförsvär. De talade om musik med anledning av att ett kapell spelade i ett bredvidliggande kafé. De funno sig ha ett gemensamt intresse i sin beundran för Bach. Från det ena till det andra kommo de in på den moderna operamusikens område. Quixtus sade, att det var en liten melodi i *Hans Joueur de flûte*, som ofta stod för honom.

»Den här?» utropade Clementina och lutade sig över bordet och gnolade den. »Du är den ende engelsman, jag någonsin träffat, som känner till den.»

De talade även om andra saker — om resor till exempel. Hennes färd genom Frankrike stod ännu färsk för hennes minne. Konstnär, som hon var, hade hon en öppen blick för arkitektonisk skönhet. Var hon än varit, hade Quixtus varit före henne. Vad hon med förvåning efteråt lade märke till — för tillfället var hon alltför upplagen av samtalet för att reflektera däröver — var deras överensstämmelse i smak på nästan alla områden.

»Vad Frankrike äger av oskattbart värde», sade han, »är kvarlevorna från den utdöende gotiken och den tidigaste renässansen. Exempel på den förra är Palais de Justice i Rouen — som alla känna till — samt västra fasaden av katedralen i Vendôme.»

»Jag har just varit i Vendôme!» utbrast Clementina.
 »Vilke! underbart flamboyantfönster!»

»Gotikens sista ord», sade Quixtus. »Det är gotikens eldbegängelse. Detta rosverk — allt står i lågor — flammande lågor — som om någon gud sagt: 'Låt detta ädla verk, som nu ändat sitt värv, få en begängelse, som är dess stolta uppgift värdig'. Vendôme påminner mig om de gamla vikingarnas begravningssätt. De sände hjälten till havs i ett skepp, som de stuckit i brand.»

I Richelieu, den lilla så okända staden, som dock ligger helt nära Tours, dit hela världen reser — byggd av den store kardinalen för hans hov och ännu i dag nästan oförändrad sedan hans dagar — hade Quixtus ävenledes varit.

»Men det är ju rentav nedrigt!» utropade Clementina.
 »Jag, som trodde, att vi hade upptäckt den!»

Han skrattade.

»Det gjorde jag också. Och jag gissar, att var och en, som hittar dit, tror sig vara en Columbus i smått.»

»Vad tyckte du mest om där?»

»De tavlor från det förflutna, staden framkallade för min syn. Stolta ädlingar i högtidligt ryttartåg, klädda i Louis-treizes praktfulla dräkter — harneskklädda ryttare, sprängande utför den breda, kullerstensbelagda huvudgatan — ramen fanns där färdig. Det var endast att ifylla tavlan.»

»Det var just, vad Tommy gjorde», sade Clementina.
 »Han tecknade på stället en skiss av kardinalen, hållande sitt högtidliga intåg i staden i sin stora, tunga carosse och omgiven av sin livvakt.»

Detta förde samtalet in på skön konst. Clementina fann, att Quixtus var fullt förtrogen med alla tavelinsamlingar i Europa och hade väl reda på den moderna konsten. Hon hade aldrig haft en aning om att han ägde några egna idéer i fråga om målarkonsten. Han avskydde vad han kallade »den ultramoderna skolans tekniska mara».

Clementina kunde icke heller med den. »All verklig konst är enkel», anmärkte han.

»Om man hängde upp ett av Hobbemas fridfulla landskap eller Rafaels 'Ärkeängeln Mikael' bland alla de hysteriska tavlorna i Salon des Indépendants, skulle de fyra väggarna väl störta in i ett kaotiskt virrvarr.»

»Vilket påminner mig», sade han, »om en egendomlig liten episod, som hände mig för många år sedan. Det var vid första internationella konstutställningen i London. Paris, Belgien och Holland hade skickat dit de för oinvigdas ögon mest häpnadsväckande tavlor — åtminstone föreföllo de så för mina ovana ögon: kvinnor med orange-gula ansikten och anilinrött hår, placerade i purpurfärgade kaféer, ohyggliga nakna figurer med svällande muskler på knäskålarna och förvridna på det mest dekadans-symboliska sätt. Där fanns porträtt, som verkade så platta, att de gjorde intryck av insekter, som blivit krossade mot väggen. Jag kommer ihåg, hur jag gick igenom utställningssalarna utan att begripa ett jota av alltihop, då jag mitt upp i alla dessa vilda feberfantasier träffar på en liten juvel — så sval, så fulländad, så frisk och sund och dock så mäktigt gripande, att jag stannade framför den, tills jag kände mig bättre och sedan gick min väg. Det var en högst egendomlig förnimmelse, alldeles som av en sval hand på en feberhet panna. Jag råkade att icke ha någon katalog, så att jag aldrig fått veta, vem som målat den.»

»Vad var det för slags tavla?» frågade Clementina.

»Endast en liten flicka i vit klänning och med blått skärp — icke ens något särskilt vackert barn — men det var en förtjusande liten tavla.»

»Kommer du ihåg», frågade hon, »om det stod en pärlemoask på ett litet bord till vänster om flickan?»

»Ja», sade Quixtus, »det gjorde det. Känner du till tavlan?»

Clementina log. Hon log, så att hennes starka, vita tänder blevo synliga. Quixtus hade aldrig sett dem förr.

»Har själv målat den», sade Clementina och räckte triumferande fram båda händerna över bordet.

Med sin ena hand råkade hon därvid stöta till sitt höga kaffeglas, som rullade i väg tvärs över bordet.

Quixtus ryckte instinktmässigt undan sin stol, men han lyckades icke undgå att få en stor kaffebläck på sin väst. Full av förtjusning, tacksamhet och förtret, ryckte Clementina till sig sina vita bomullsvantar, och innan kyparna med sina servetter hunnit komma henne till hjälp, hade hon redan lyckats i det närmaste torka bort fläcken.

»Dina vanter! Dina vanter!» ropade han protesterande.

Hon höll upp de nedsölade vantarna och kastade dem skrattande ut på gatan, där en förbipasserande pojke genast plockade upp dem, ty i Frankrike har man ej för vana att låta någonting förfaras.

»Jag skulle ha gjort detsamma med min... ja, med vad som helst jag äger, till tack för att du minns min tavla.»

»Som min komplimang var fullkomligt omedveten, var den desto ärligare.»

Kyparen hade nu torkat av det översvämmande bordet.

»Låt oss vara riktigt överdådiga i kväll», sade Clementina, som befann sig i en högst belåten sinnesstämning, »och dricka ett glas grön chartreuse.»

»Mycket gärna», log Quixtus.

De hängåvo sig alltså åt sin orgie. Och när Clementina gick och lade sig, undrade hon, varför hon gjort narr av Quixtus under alla dessa år.

NITTONDE KAPITLET.

När Clementina gick till sängs, kände hon sig lyckligare, än hon gjort på mången god dag. Som hon icke hyste synnerligt förtroende till den kinesiska sköterskans påpasslighet, lät hon sätta in en liten säng åt Sheila i sitt eget rum. Barnet låg hårt insomnat med den trogna Pinkie i en högst obekväm ställning omsluten av dess krökta arm. Clementinas hjärta klappade hårt, när hon böjde sig ned över barnet. Allt vad hon strävat efter och vunnit i livet, konstnärskap, ryktbarhet och förmögenhet, sjönk ned till värdelösa obetydligheter i jämförelse med denna härliga himmelens gåva. Hon kom ihåg de föraktfulla ord, hon en gång yttrat till Tommy om att kvinnan alltid har »sitt könsmedvetande hängande om halsen som ett hämmande band». Hon insåg nu till fullo sanningen härav och tackade Gud därför. Hon klädde av sig mycket tyst och gick omkring i strumpfötterna med en egendomlig känsla av att det sovande barnet gjorde hennes rum till en helgedom.

Till hennes lyckliga stämning bidrog även det förhållandet, att hon skänkt Quixtus sin förlåtelse. För första gången, sedan hon gjort hans bekantskap, erfor hon en viss nyfikenhet gentemot honom, en önskan att vinna hans vänskap, och ett knappast fullt medvetet beslut formade sig hos henne att söka införa något mera livgivande intresse i hans enformiga tillvaro.

Liksom en duglig husmor, som kommer in i en gammal ungarls vanvårdade hem, känner en oemotståndlig lust att slå upp fönsterna, piska mattorna, sopa bort spindelvävarna, taga ned de smutsiga gardinerna samt fylla rummen med solljus, ljus kattun och glada färger, längtade nu Clementina att hålla storstädning i Quixtus' förrostade hjärta. Det fanns stora möjligheter hos honom. Att han gömt på minnet av hennes lilla tavla,

vittnade om att det fanns något ofördärvat hos honom. Sheila och hon skulle tillsammans förvandla honom till en ängel i människohamn. Hon somnade med ett leende på läpparna vid denna tanke.

Clementina hade svårt att ha fördrag med narraktiga människor. Att hon ansåg Quixtus vara en narr, var orsaken till att hon icke varit i stånd att kunna tåla honom under så många år. Samma orsak vållade också, att hon ej kunde fördraga den tjocka, evigt leende kinesiska sköterskan, som visade sig totalt oförmögen att tillfredsställande fylla sina åligganden. »Att se, hur hon bär sig åt, när hon tvättar barnet, kommer mig rent av att må illa», förklarade hon. »Om jag skall vara tvungen att någon längre tid se henne sitta där och grina som en hednisk avgudabild, blir jag galen och biter henne.» Följden härav var, att Clementina nästa dag — för större effekts skull beledsagad av Quixtus — sökte upp konsuln och andra myndigheter och med dem träffade nödiga anstalter för kinesiskans återforslande med första lämpliga ångbåtslägenhet till Shanghai, dit hennes hjärta i hemlighet trånade. När de kommo till London, tänkte Clementina skaffa barnet en anständig kristen sköterska, som kunde uppfostra det i gudsfruktan och vänja det vid ordning och snygghet. Till dess ville hon emellertid själv åtaga sig ansvaret för Sheilas fysiska välbefinnande.

»Jag vill inte ha någon tanklös ung fjolla åt henne», anmärkte hon. »Jag skulle nog kunna hålla henne i styr, men det skulle inte du.»

»Varför skulle jag försöka hålla henne i styr?» frågade Quixtus.

»Därför att det blir du, som har ansvaret för Sheila, när hon bor vid Russel Square.»

»Russel Square?» upprepade han.

»Ja. Hon skall naturligtvis bo omväxlande hos oss båda — tre månader hos oss var har jag tänkt. Var hade du tänkt att barnet skall bo?»

»Det har jag, på min ära, inte alls tänkt på», sade han. »Men... men...» Quixtus började spatsera av och an i vestibulen, övertänkande denna nya och oroväckande fråga. Vad i all världen skulle han taga sig till med en liten fem års flicka i sitt dystra, pedantiskt prydliga hus? Det skulle vända upp och ned på alla hans vanor. Clementina iakttog honom i smyg.

»Du tänkte dig väl inte, att jag ensam skall ha hela besväret, eller hur?»

»Nej, nej», sade han hastigt. »Naturligtvis inte. Jag inser, att jag måste dela ansvaret med dig. Men — jag undrar bara, om hon inte kommer att finna det litet dystert i mitt hem.»

»Du kan skaffa några hundar och katter och gunghästar att roa henne med, och så kan du göra barnkalas», sade Clementina.

Sheila, som till synes varit upptagen av att studera en linhårig pariserdockas toaletthemligheter — vilken docka Clementina köpt åt henne för ett oerhört pris — tittade nu glatt upp.

»Tant säger, att när jag kommer och bor hos dig, skall jag vara värdinna i huset.»

»Verkligen?» sade Quixtus.

»Och då skall jag vara en fin dam och sitta vid översta ändan av bordet och underhålla dina gäster.»

»Jag förmodar, det avgör saken», sade Quixtus leende.

»Ja, naturligtvis», sade Clementina, och hon undrade, om han någonsin skulle bli i stånd att fatta hela vidden av den uppoffring, hon gjorde för hans skull.

Denna dag fördes Will Hammersleys jordiska kvarlevor till den sista vilan på Marseilles lilla protestantiska kyrkogård. Konsulatspredikanten förrättade jordfästningen. Endast Quixtus och Clementina bevistade akten, som de ansågo alltför påkostande för barnet. Clementina grät, ty med Will Hammersleys stoft jordades ock någon

del av hennes förspillda ungdom. Men Quixtus stod med torra ögon och stelnat ansikte. Nu hade han återfått sitt sunda förnuft. Nu kunde han med lugn överskåda livet. Han visste, att minnet av den döde alltid skulle vara förenat med bitterhet. Inga förnuftsskäl kunde ändra den saken. Bäst därför att söka glömma, att låta det döda förflutna begrava sina döda. Den dödes efterlämnade hjälplösa, älskliga lilla flicka skulle han taga till sitt hjärta för hennes egen skull. Om hon en gång i framtiden vände sig emot honom och gäldade hans omsorger med svek och otacksamhet, vore detta intet annat än världens gång. Han ville i alla händelser stå fast vid sitt givna ord.

När akten var slut, stod han några ögonblick och tittade ned i graven. Clementina gick och ställde sig tätt intill honom och sade, i det hon pekade på kistan:

»Vad han än må ha brutit emot dig, så litade han på dig, Efraim.»

»Det är sant», sade Quixtus. Och när de åkte tillbaka till hotellet, mumlade han en eller två gånger halvhögt: »Han förorättade mig, men han hyste förtroende till mig.»

Samma afton återvände de till Paris.

Då Clementina helst ville slippa något mera demonstrativt mottagande klockan halv nio på morgonen, hade hon inte underrättat Tommy och Elta om tiden för deras ankomst, och Quixtus hade å sin sida icke underhållit någon överflödigt brevväxling med Huckaby. Den underliga trion, som nu sinsemellan kommit i så nära ömsesidigt förhållande, stod helt ensam för sig själv utanför Gare de Lyon, medan bärarna fördelade bagaget på två droskor. De äldre kände båda en egendomlig motvilja för att skiljas ens för några timmar — de hade nämligen kommit överens om att äta lunch tillsammans. Sheila fällde i sin överraskning ett par tårar. Hon hade vant sig vid föreställningen, att hennes farbror Efraim intog en plats i hennes liv, och hans plötsliga utträde därur fyllde

henne med bestörtning. Då han lovade att mycket snart komma och hälsa på henne, slog hon älskligt armarna om hans hals och kysste honom.

När han åkte bort, kände han ännu som en ljuvlig förnimmelse tryckningen av barnets läppar mot sina egna. Det hjälpte honom att återknyta trådarna med det Paris, han lämnat — en nog så kinkig uppgift. Han erfor en djup blygsel vid tanken på det förflutna. Hur skulle han hädanefter ställa sig gentemot Huckaby, som han i samband med sina vanvettigt illasinnade syften lovat att hålla kvar på dygdens väg? Hur skulle han kunna utan självförakt se fru Fontaine i ögonen, denna oskyldiga och oförvitliga kvinna, vars vänskap han odlat i så nedriga avsikter? Hon hade så öppet och omisstänksamt kommit honom till mötes. Det var honom nu lika omöjligt att svika hennes förtroende som att svika det barns, vars kyss han ännu tyckte sig känna på sina läppar. Om någonsin en kvinna haft rätt att kräva full och riklig upprättelse av en man, så var det väl fru Fontaine. En ofullbordad skymf är icke desto mindre en skymf, och han, Quixtus, hade skymfat en dam. Om också endast för att rentvå sin egen fläckade ära, måste han hålla henne skadeslös. Men huru? Genom att trofast och ärligt söka vara henne nyttig.

När han kommit till detta högtidliga beslut, tror jag, att mer än en ängel grät och samtidigt kände en viss lust att ge honom en uppruskning.

Bakom dessa båda, som han nu snart skulle möta i Paris, döko Billiters och Vandermeers vedervärdiga ansikten upp för hans inre blick. Han ryste som för beröringen av något orent. Dessa män voro hans utvalda onda rådgivare. Han hade i sitt vanvett upptagit dem i sitt förtroende. Och dessa skälmar hade med fräck panna skott sig på hans bekostnad. Han erinrade sig de avskyvärda förslag, de förelagt honom. Gud vare tack för att han med sin pedantiska granntyckthet avslagit dem! Billiter,

Vandermeer och Huckaby voro de enda tre levande varelser, som kände till hans eländiga hemlighet från denna sista olyckliga period av hans liv.

Det första han hade att göra, var att klara upp sitt förhållande till Huckaby. Något kompanjonskap med mannen, grundat på deras föregående uppgörelse, var omöjligt. Han lät underrätta honom om sin återkomst, och sedan han badat och frukosterat, slog han sig i Huckabys sällskap ned på hotellets trevliga, inhängnade gård. Fin och prydlig samt klädd i en välsittande blå sommarkostym meddelade Huckaby honom, vad som tilldragit sig inom deras lilla kotteri under Quixtus' frånvaro. Fru Fontaine hade presenterat honom för några av sina älskvärda franska vänner, vilkas gästfrihet han dristat begagna sig av. Själv mätte hon bra och hade gjort upp en massa små trevliga planer för den återstående tiden av deras vistelse i Paris. Lady Louisa hade funnit en kavaljer i en äldre fransk markis med framstående kunskaper på det gastronomiska området.

»Lady Louisa», sade han med en lättnadens suck och en klipsk blick på Quixtus, »är en förtjusande dam men inte särskilt högt begåvad i intellektuellt hänseende.»

»Fordrar du verkligen högre intellektuell begåvning av dina umgängesvänner, Huckaby?» frågade Quixtus.

Huckaby bet sig i läppen.

»Kommer du ihåg vårt sista samtal?» sade han slutligen.

»Ja», sade Quixtus.

»Jag bad dig giva mig en möjlighet, och du lovade göra det. Jag menade allvar.»

»Det gjorde inte jag», sade Quixtus.

Huckaby ryckte häftigt till och grep om armstödet på sin stol. Han ämnade just göra en invändning, när Quixtus hejdade honom.

»Du bör veta», sade han, »att stora förändringar in-

träffat sedan dess. Jag lämnade Paris som en sjuk, och jag återkommer frisk. Jag skulle önska, att du vill söka fatta den djupa betydelse, som ligger under dessa ord. Jag vill upprepa dem ännu en gång.»

Han gjorde, som han sade. Huckaby såg forskande på sin välgörare, som mötte hans blickar med ett allvarligt småleende.

»Jag tror, jag förstår», sade han till sist allvarligt. »Nå, än Billiter och Vandermeer?»

»Billiter och Vandermeer stryker jag för alltid ut ur mitt liv, men jag skall se till, att de icke komma att lida någon nöd.»

»Du kan aldrig hindra, att de komma att ha behov av mer, än du ger dem», sade Huckaby, vars hjärna arbetade raskt och kom honom att förutse utpressningsförsök.

»Du måste föreskriva dem villkor.»

»Det har jag aldrig tänkt på», sade Quixtus.

»Sätt en tjuv att vakta en tjuv», sade Huckaby bittert.

»Jag varnar dig för ditt eget bästa.»

»Om de försöka skriva till mig eller träffa mig, drager jag in deras understöd.»

Han lade handen över ögonen liksom för att utesluta deras förhatliga ansikten. En kort tystnad följde. Huckabys läppar kändes torra. Han fuktade dem med tungan.

»Vad har du bestämt rörande mig?» frågade han slutligen.

Quixtus tog med en förtvivlad åtbörd handen från ögonen men svarade ej.

»Jag förmodar, du har rätt i att jämställa mig med de andra», sade Huckaby. »Gud skall veta, att jag inte borde döma dem. Vi spelade ju under samma täcke hela tiden», Quixtus ryckte till av obehag, »men det är omöjligt för mig att återgå till deras sällskap.»

»Om jag behandlar dig på samma sätt som dem, behöver det inte nödvändiggöra, att du återvänder till deras krets.»

Huckaby lutade sig skälvande framåt i stolen.

»Så sant Gud lever, Quixtus, tar jag inte vidare emot en penny av dig på de villkoren.»

»Och varför inte?»

»Därför att jag inte vill ha dina pengar. Jag vill komma i den ställning, att jag på ett hederligt sätt kan själv förtjäna mitt bröd. Vad jag önskar är din hjälp och din sympati som människa till människa. Jag ber dig förhjälpa mig till att kunna leva ett rent och oförvitligt liv. Jag har hållit det löfte, det betydelsefulla löfte, jag gav dig, innan vi reste hemifrån. Du kan inte påstå något annat. Sedan jag kom hit, har jag inte smakat en enda droppe sprit, och om du lovar att hjälpa mig, svär jag, att jag aldrig i livet skall göra det. Vad kan jag göra», utropade han och slog ut med armarna, »för att bevisa, att jag på fullt allvar menar, vad jag säger?»

Quixtus lutade sig tillbaka i sin stol och funderade, med fingertopparna tryckta mot varandra. Plötsligt upplystes hans ansikte av ett halvt humoristiskt, halvt välvilligt leende — ett leende, sådant Huckaby icke sett sedan dagarna före den olycksaliga middagen, vid vilken Quixtus varit förhindrad att närvara — och det var tydligt för Huckaby, att åtminstone något av den gamle Quixtus kommit tillbaka igen till jorden.

»Under de sista två eller tre dagarna», sade Quixtus, »har jag slutit en fast vänskap med en person, som förut varit en hätsk och inbiten fiende till mig. Det är målarrinnan fröken Clementina Wing, som du såg häromdagen i terummet under litet pinsamma omständigheter. Jag vill bereda dig ett tillfälle — ja, jag hoppas många tillfällen — att återse henne. Jag vill inte såra dina känslor, min käre Huckaby, men så många besynnerliga saker ha hänt på sista tiden, att jag för närvarande icke vågar lita på mitt eget omdöme. Jag hoppas, du förstår?»

»Inte riktigt. Du menar väl inte...»

Quixtus rodnade och stramade upp sig.

»Känner du mig så litet efter tjugu års bekantskap, att du behöver fråga något sådant?»

»Jag ber om ursäkt», sade den andre ödmjukt.

Quixtus log ännu en gång vid minnet av ett yttrande av Clementina.

»Hur som helst, min käre vän, kommer hon, om hon också inte gillar dig, att vara dig till utomordentlig nytta.»

Vid Quixtus' skälmaktiga leende fattade Huckaby åter mod, men på samma gång fyllde honom minnet av Clementina, när hon kom framstormande till tebordet likt en fransk revolutionsgeneral, hans själ med en hälsosam skräck. Här fanns emellertid intet val — han måste taga risken. Med detta beslut tänkte han filosofiskt sin pipa.

Litet senare återsåg Quixtus den kvinnokönets oskuldsfulla blomma, som han så svårt förolämpat. Hon kom emot honom med framsträckta händer. Paris hade varit en ödemark utan honom. Varför hade han icke sänt henne den allra minsta lilla rad? Ah, hon förstod! Det hade varit en smärtfylld tid. Men nu var det icke värt att längre tänka därpå. Paris skulle, hoppades hon, visa sig vara ett smärtstillande medel. Endast om hon ville giva honom det in i riktigt avpassade doser, svarade Quixtus ridderligt. Klädd, som hon var, med utsökt enkelhet, vann hon behag för hans ögon. Han sade sig med en sprittning av tillfredsställelse, att han hädanefter kunde möta henne på jämnställd grund — som en hederlig man ägnar och anstår — sedan inga djävulska fantasier längre lurade på bottnen av hans sinne och kastade sin skugga över deras angenäma umgänge.

»Tala nu om vad ni haft för er», sade hon och drog honom med sig till en bänk. Den lilla ton av förtrolighet och äganderättskap, hon så fint anslog, fängslade ytterligare den ångerfulle syndaren. Han hade icke drömt om att så mycken lycka väntade honom i Paris.

Han vidrörde helt lätt vad som tilldragit sig i Marseille, talade om sitt förmynderskap för Sheila, om hennes

smeksamma, mjuka väsen och gjorde en skrattretande beskrivning av sin förskräckelse, när Clementina för första gången lämnade honom ensam med barnet.

Fru Fontaine skrattade med hjärtlig förståelse vid denna skildring och sade sedan med en lätt anstrykning av ömhet i tonfallet, vilken möjligen var oöverlagd:

»Trots allt det ledsamma, som hänt er, har resan i alla fall gjort er gott. Ni är en helt annan man, än när ni for.»

»I vad avseende?»

»Det kan jag inte förklara.»

»Försök.»

Hon såg hastigt på honom och mötte därvid hans allvarligt forskande blick. Hon såg ned och började tillgjort leka med parasollen, som låg tvärs över hennes knä.

»Jag skulle nästan vilja säga, att ni liksom blivit mänskligare.»

Quixtus' ögonlock skälvde. Clementina hade begagnat samma ord. Var den förvandling, han undergått, från Quixtus furens till en förnuftig varelse verkligen märkbar för en yttre betraktare?

Han kom att tänka på Sheilas kyss.

»Kanske det beror på det nya ansvar, som vilar på mig», sade han småleende.

»Jag skulle så gärna vilja se den lilla. Jag undrar, om jag någonsin skall få det», sade fru Fontaine.

»Hon kommer hit till lunch tillsammans med fröken Wing», svarade Quixtus, som nu var ivrig, att hans goda vänner skulle lära känna och värdera varandra. »Vill inte ni och lady Louisa göra oss sällskap?»

»Det vore mycket roligt», sade fru Fontaine. »Fröken Wing är en egendomlig personlighet. Det skulle vara mig ett nöje att få råka henne ännu en gång.»

Quixtus, vars sinne var fullt av försonlighetens sötma, upptäckte icke något spår av syrlighet i hennes ord.

På slaget ett — den tid, som var utsatt för deras

lunch -- visade sig Clementina och Sheila vid bortre ändan av den långa hallen, i hack och hål åtföljda av Tommy och Etta. Quixtus reste sig från bordet, där han suttit tillsammans med sina tre vänner, och gick dem till mötes. Sheila sprang emot honom, och han tog henne i famnen och kysste henne.

»Du bad inte barnen här komma med, men jag tog dem med mig i alla fall», sade Clementina.

»De äro mycket välkomna», sade Quixtus leende.

Tommy, vars vackra ansikte strålade av glädje, tryckte hårt morbroderns hand.

»Jag sade ju, att jag skulle söka upp dig på Hôtel Continental. Jag är väldigt glad att råka dig. Jag har varit en förskräcklig åsna, ser du. Men jag trodde förstås...»

»Tst! Tst!» sade Quixtus. »Min kära fröken Concannon, det gläder mig mycket att få se er.»

»Hon går under namnet Etta», sade Tommy stolt.

Clementina pekade med tummen på dem och muttrade:

»Förlovade! Två unga idioter.»

»Min kära fröken Etta», sade Quixtus och fattade den djupt rodnande unga flickans hand, »min vän Tommy är en högst avundsvärd ung man.» Han nickade därpå åt Sheila, som höll hårt i hans fingertoppar, och sade: »Har ni gjort bekantskap med denna unga dam?»

»Hon är en förtjusande liten raring!» utbrast Etta.

»Clementina», sade Tommy, »du är ett gement stycke. Varför skulle du förråda oss?»

»Ni förrådde er själva, ni dumma ungar. Folk har skrattat åt er hela vägen hit.» Hennes blick föll nu på den väntande trion ett stycke därifrån. »Jemini!» utbrast hon. »Där ha vi de där människorna igen!»

»De äro mina högt värderade vänner», sade Quixtus, »och jag ville gärna, att ni skulle träffas ännu en gång under normala omständigheter. Jag önskar mycket, att du också skall lära dig tycka om dem.»

Han såg vädjande på henne. Clementinas läppar förvred sig till en ful grimas.

»Gott», sade hon. »Var inte orolig. Jag skall uppföra mig hövligt.»

Sålunda hände det sig, att de båda kvinnorna ännu en gång befunno sig ansikte mot ansikte med varandra: fru Fontaine, idel prydlighet och elegans i sin enkla men utsökt skurna ljusbruna promenaddräkt och en svart, likaledes enkel tioguineashatt med en stor strutsplym, vilken klädsamt framhöll hennes ansiktes kyska linjer; Clementina, stor och klumpig, slarvigt klädd i en senaps-gul illasittande kjol och jacka och tunga, breda skor. Ännu en gång korsades deras blickar likt blottade värj-klingor, och så snart de hälsat på varandra och Clementina vände sig till lady Louisa, kände hon den andras snabba blickar överfara henne från fotabjället till den urblekta gamla rosen i hennes hatt. Det gives tillfällen, då en kvinna blir begåvad med ögon i nacken. Clementina vände sig hastigt om och överraskade en skymt av det mest försmädliga lilla leende. För första gången i sitt liv erfor hon en förnimmelse av att ligga under. Hon ryckte till, men i nästa ögonblick knäppte hon så att säga med fingrarna däråt. Vad hade hon med den här kvinnan att göra eller denna med henne?

Sedan alla presentationer voro undanstökade, tog Quixtus ledningen och förde dem in i hotellets restaurang.

»Clementina», sade han, »får jag be dig för idag avstå hedersplatsen åt min oväntade men högst förtjusande och välkomna gäst?»

Han visade med en huvudböjning på den alltjämt rodnande Etta, i vars öra Tommy viskade, att hans morbror alltid brukade tala som en gammal bok.

»Min käre vän», sade Clementina, »sätt mig var du vill, bara jag har barnet bredvid mig och kan se till, att ingen lägger för henne ansjovis eller hummersallad.»

Hon förstod mer än väl. Den andra hedersplatsen var

avsedd för fru Fontaine. Den förbaskade fru Fontaine! Men vad angick människan henne egentligen eller hon fru Fontaine?

De intogo sina platser omkring det runda bordet, som var dukat för åtta personer. Till höger om Quixtus satt Etta, till vänster fru Fontaine, sedan Sheila, som var litet blyg för att äta lunch i sällskap med idel fullvuxna personer och tryckte Pinkie hårt intill sig liksom för att hämta mod från denna; därpå Clementina med Huckaby till vänster, så lady Louisa och slutligen Tommy näst intill Etta.

Clementina höll ord och uppförde sig ytterst hövligt. Tommy vände sig artigt till lady Louisa till Huckabys stora lättnad. Då denne sålunda blivit för tillfället befriad från sin Martha, fördjupade han sig ivrigt i samtal med Clementina om hennes tavla på salongen, vilken ådragit sig stor uppmärksamhet. Han sade henne icke, att han för att friska upp sitt minne av mästerverket samma morgon avlagt ett nytt besök på Grand Palais. Han berömde dess teknik. Det var någonting däri, som påminde om Velasquez, vilken så många porträttmålare sträva att likna och så få lyckas efterbilda. Clementina kände sig högst belåten. Velasquez var porträttmåleriets gud. En ljuspunkt i hennes glädjelösa ungdom utgjordes av hennes vistelse i Madrid och bekantskapen med mästaren i den omgivning, där han levat och verkat.

»Även jag försökte en gång tränga en smula in i hans liv», sade Huckaby. »Jag skrev en monografi — endast ett stackars sammandrag ur olika källor — som gavs ut av en förläggarfirma i en serie levnadsteckningar av stora målare.»

Om också monografien över Velasquez endast varit ett hopkok ur andra författare, var den dock ägnad att intaga Clementina till Huckabys förmån. Hon fick också veta, att han var f. d. docent vid Corpus Christi College i Cambridge och universitetskamrat med Quixtus. Huckaby, som alls icke fann henne vara den ettersprutande drake, för vilken Quixtus alltid hyst sådan bävande förskräckelse

och av vilken han själv vid deras första sammanträffande i terummet icke erhållit det mest sympatiska intryck, glömde så småningom sin ängslan att behaga henne och konverserade enkelt och naturligt, som det anstod en man av hans bildningsgrad. Resultatet var, att han på Clementina gjorde intryck av en angenäm och förståndig man, vilket omdöme hon senare på dagen delgav Quixtus.

Gentemot fru Fontaine var det svårare för Clementina att hålla sitt löfte att iakttaga ett artigt uppträdande. Allt eftersom måltiden fortskred, växte hennes avsmak för henne. Att Quixtus på sitt artiga sätt skulle då och då förtroligt böja sig fram mot Etta och visa henne litet ridderlig uppmärksamhet, var endast helt naturligt och ett älskvärt vänskapsbevis mot Tommy, men att han skulle göra detsamma mot fru Fontaine och därtill med en skymt av ännu större intimitet i sitt sätt, förargade Clementina på det allra högsta. I damens i fråga sätt emot Quixtus märkte Clementina dessutom ett visst något av markerad äganderätt, av segerglad medvetenhet om hennes oemotståndliga tjuvningsförmåga. Om Quixtus tvärs över bordet ställde någon anmärkning till Clementina, förstod fru Fontaine alltid att snabbt åter draga hans uppmärksamhet till sig.

Hennes sätt tycktes vilja giva Clementina att förstå, att om också en gammal frånstötande porträttmålarinna kunde vara en viktig person i sin ateljé, var det dock i den stora världen därutanför den älskvärda och tilldragande kvinnan, som avgick med segern. Clementina var emellertid en kvinna även hon och därtill en person, vars natur på senare tiden genomgått en våldsam skakning. Hon fann det svårt att visa hövlighet mot fru Fontaine. Vulkanen kom emellertid endast en gång till ett litet obetydligt utbrott.

Då Sheilas stol var litet för låg för att hon skulle kunna räcka upp till bordet, bad Clementina hovmästaren skaffa en kudde. När en kypare efter en stund kom med den, var hon just inbegripen i samtal med Huckaby. Hon vände

sig om i tid för att se fru Fontaine i begrepp att lyfta upp Sheila från stolen. Med en plötslig och obehärskad rörelse ryckte hon Sheila ur den andras armar och styrde själv om att Sheila kom att intaga en bekväm ställning vid bordet.

Hon brydde sig ej om vad Quixtus eller någon annan tänkte om hennes uppförande. Hon kunde icke tillåta, att denna kvinna rörde vid barnet. Hennes flams och kurtis med Quixtus kunde hon icke hindra. Men ingen levande varelse skulle få tränga sig mellan henne och hennes älskade adoptivbarn.

Händelsen passerade nästan oanmärkt, och middagen fick ett angenämt slut. Med undantag av de båda damerna, som stodo i harnesk mot varandra, tycktes ömsesidig belåtenhet råda bordsgästerna emellan. Etta fann Quixtus vara den raraste människa i världen näst amiral Con-cannon. Clementina gav i ett anfall av älskvärdhet Huckaby tillstånd att komma och bese hennes ateljé, när han behagade, vilket var ett sällsynt privilegium. Sheila, som alla fjäsade för, var högligen förtjust i sina nya vänner. Quixtus gnuggade händerna av belåtenhet över att hans tillställning slagit så lyckligt ut. De skenbart oförsonliga hade försonats, alla svårigheter hastigt skingrats och hans väg låg framför honom, jämn och rosenbeströdd.

Tommy hade emellertid givit akt på när Clementina ryckte Sheila ur fru Fontaines händer.

»Etta», sade han, »jag har varit förtroligt bekant med Clementina i många år, och nu finner jag, att jag inte känner henne det allra minsta.»

»Vad menar du?» frågade Etta.

»För första gången i mitt liv har jag upptäckt, att den hederliga gamla själen är svartsjuk av bara katten.»

TJUGONDE KAPITLET.

»Mina kära barn, jag säger, att vi fara hem på järnväg», förklarade Clementina med stor bestämdhet. »Jag frågar inte det allra minsta efter om chauffören känner sig ensam och övergiven, och möjligheten av att han förtäres av längtan under återresan till London lämnar mig fullkomligt oberörd.»

Hon var mätt på nöjet att färdas i automobil och dessutom ivrig att få installera Sheila vid Romney Place så fort som möjligt.

»Vad er båda beträffar», tillade hon, »ha ni fått så stark dosis av varandra, som gärna kan vara nyttigt för den här gången.»

Endast en sak frestade henne att stanna litet längre i Paris — nyfikenheten i fråga om utvecklingen av det ömma vänskapsförhållandet mellan Quixtus och den av henne så illa omtyckta damen. Att vänskapen dem emellan var ny och icke gammal, hade hon snart lyckats få reda på genom att växla några ord med den öppenhjärtiga lady Louisa. Clementina såg med misstänksamma blickar på ett vänskapsförhållande, som redan hunnit bli så utomordentligt intimt. Quixtus, för vars välfärd hon på ett orimligt sätt kände sig ansvarig, hade icke nog ryggrad att stå emot fru Fontaines förföriska konster. Det var ju möjligt att den värda damen hade förnäma bekantskaper och rörde sig inom de utvaldaste kretsar, men det fanns hos henne ett visst något, som förrådde, vad Clementina behagade kalla sällskapslivets prostitution. Hon var yttlig, hon var osann. Hennes konversation vittnade om ett i hast proppat minne snarare än om intelligens. Hon var, trots uppfostran och bildning, vulgär, en egenskap, som är lika iögonenfallande hos en person i hennes ställning som förfining hos någon av lägre samhällsklass. Hon var med ett ord outhärdlig — ett högst olämpligt sällskap för en

person av Quixtus' andliga läggning och känsliga temperament. Det fanns också någonting annat hos henne, som förbryllade Clementina och bidrog till att egga hennes nyfikenhet.

Clementina var lika litet själv fullkomlig som hon fordrade fullkomlighet hos andra i denna eftergifternas värld. Som en äkta konstnär begärde hon både ljus och skugga. »Jag skulle inte vilja måla en ängels porträtt för femtio tusen pund», sade hon en gång. »Och om en ängel kom på besök till mig, skulle det första jag gjorde vara att rycka av honom vingarna.» Nu kunde visserligen ingen neka till att det hos Lena Fontaine gavs både ljus och skugga. Men det finns något sådant som en falsk clair-obscur, vilken stöter konstnären för huvudet och förvirrar honom. Lena Fontaine stötte Clementina för huvudet och förvirrade henne.

Clementina var dessutom ganska nogräknad i fråga om tillträdet till sina hjärtekamrar. Högst få vunno inträde där, men väl en gång insläppt var den gynnade dödlige välkommen att stanna där för evigt. Vilket skriande missförhållande var det icke då, att Quixtus, som nyss blivit mottagen i hennes allra bästa gästrum, i stället för att beundra det och göra sig hemmastadd därinne, hängde till hälften ut genom fönstret och var idel ögon och öron för en vanlig simpel kvinnsperson! Om Clementina därvid greps av en vanvettig lust att draga in honom igen vid rockskörten, så kan väl ingen gärna klandra henne därför.

Som hon emellertid icke torde kunna vinna något synnerligt resultat med att stanna längre i Paris, motstod hon, om också ovilligt, frestelsen därtill och for nästa dag i sällskap med sina tre skyddslingar med middagståget från Gare du Nord.

Quixtus kom till stationen för att taga avsked, lastad med paket. Som han hade händerna fulla, kunde han icke lyfta på hatten, när sällskapet närmade sig, för vilket han

med ett leende bad om ursäkt. Tommy påstod, att han såg ut som en jultomte, som blivit ertappad på vandring om midsommarn. Han hade med sig en stor bukett orkidéer åt Clementina (en särdeles behändig och nyttig sak på resan mellan Paris och London!), en kolossal bonbonnière åt Etta; ett jättestort ulligt lamm åt Sheila, vilket, då man vidtog ett visst hokuspokus med dess anatomi, öppnade sin mule och som den bästa grammofon lät höra juvelarian ur Faust; och ett guldur åt Tommy.

Genom något oförsiktigt handskande med lammet började detta redan på perrongen uppstämma sin bravuraria, till Sheilas förtjusning men ansenlig rubbning i trafiken.

En folkhop samlade sig genast omkring den långe magre engelsmannen, som med det apokalyptiska djuret i famnen förtjust betraktade den älskliga lilla varelsen, som stod framför honom, strålände och med halvöppen mun. Till och med bärarna glömde att säga sitt: »Faites attention!» och stannade med sina bördor för att lyssna på sången och betrakta det ovanliga skådespelet. Det var först när lammet bräkte fram sin sista ton, som Quixtus blev medveten om den kringstående hopen.

»Bevara mig väl!» sade han.

»En gång till!» bad Sheila med sin klara röst, varvid de kringstående började skratta.

»Inte till något pris, lilla barn», sade Quixtus. »Se här, Tommy, tag det infernaliska djuret.» Därpå lyfte han upp Sheila på armen och sade tröstande: »Jag skall säga dig, att om jag känner Tommy rätt, kommer han helt säkert att låta lammet sjunga sin visa ända tills ni komma fram till London.»

Efter denna försäkran lät hon med änglalik belåtenhet bära sig ända till dörren på den för sällskapet reserverade kupén. Efter följde Tommy med lammet, Clementina och Etta.

»Det där lilla barnet är ett under», sade Tommy. »Hon skulle krypa rakt in i hjärtat på den omöjligaste träbock.»

Clementina, till vilken denna anmärkning var ställd, gick tre eller fyra steg under tystnad. Därpå sade hon:

»Tommy, om jag får höra dig säga något sådant en gång till, ger jag dig en örfil.»

Han stirrade på henne i största häpnad. Han hade uppriktigt och impulsivt skänkt en hyllningsgård åt det barn, i vilket hon blivit så tokig. Vad kunde hon väl önska mera? Hon drog sig ett steg i förväg och lämnade honom fritt tillfälle att rättfärdiga sig inför Etta, som alldeles höll med honom om att Clementina de sista dagarna varit vid mycket dåligt lynne. Vilket var en mycket naturlig slutsats av de båda oskyldiga barnen. Hur kunde de gissa sig till att Clementinas fuktiga ögon icke hade någonting att göra med Sheilas uppskattning av lammets vokala prestationer eller hennes villighet att låta bära sig av Quixtus? Hur skulle de kunna gissa sig till något, på vilket blotta tanken skulle kommit dem att med ungdomens vanliga grymhet och övermod kikna av ohejdat skratt? Och hur kunde den ädelsinnade gosse, som Tommy var, veta att detta hans oförstående uttalande slungade honom hals över huvud ut ur romantikens land ned på vår platta jord? Hädanefter kunde Tommy, som visserligen fick behålla ett rum i Clementinas hjärta, spatsera in och ut alldeles efter eget behag. Det skulle icke längre förorsaka henne den allra minsta lilla hjärtklappning.

Men vad kunde Tommy veta? Vad kan du eller jag eller någon levande manlig varelse veta om en kvinna? Vi vandra helt beskedligt lugnt och intet ont anande i vår egen trädgård, där varje tumsbredd mark är oss förtrogen, och plötsligt upphör som genom ett underverk terra firma att längre existera och vi störta huvudstupa rakt ned i en avgrund. Hur kunde det komma sig, att vi icke hade en aning om dess förekomst? *Mystère!* Vem kunde tyda La Giocondas själ? Leonardo da Vinci minst av alla. Att giva mannen rösträtt är en billig och oskyldig sak, han är ett genomskinligt djur, och du vet, på vilket sätt det

pundhuvudet kommer att begagna den. Men det oberäkneliga och fyrverkeriartade sätt, på vilket kvinnan en gång skall använda den, torde komma mänskligheten att tappa ögonen av förvåning. Låt oss därför förlåta Tommy, om han stirrade på Clementina med största häpnad. Han sökte sin tillflykt hos Etta. Möjligen kom han därvid från Scylla till Charybdis, men för närvarande satt Charybdis leende under sitt fikonträd, det mest oskyldiga och förtrollande vidunder i världen.

Sedan Clementina och Quixtus lämnat de tre barnen i gott förvar inne i kupén, promenerade de under de sista få minuterna före tågets avgång tillsammans av och an på perrongen.

»Jag förmodar, att du kommer snart efter till London?» sade Clementina.

»Ja, jag tänker det», svarade han. »Nu, sedan Grand Prix är över, börjar Paris snart bli folktomt.»

»Din papegoja», tänkte Clementina och sade ännu en gång fula ord inom sig om hans läromästarinna, men högt yttrade hon helt blott:

»Vad i all världen kan det betyda för dig, om Paris är folktomt eller ej?»

Han log godmodigt.

»För att ärligt säga sanningen, intresserar det mig inte en smul. Ja, jag måste tänka på att resa hem med det snaraste.»

»Naturligtvis blir det åtskilligt besvär med att reda upp affärerna efter Hammersley», sade hon, »men jag hoppas, att du också har annat, som kommer att taga ditt intresse och din uppmärksamhet i anspråk.»

»Jag ämnar på allvar taga itu med ett regelbundet arbete», svarade Quixtus.

»Vad slags arbete?»

»Sannerligen att säga», sade han med litet förlägen min, »ämnar jag omarbeta min lilla broschyr om handslöjden under den neolitiska perioden till en större populär avhand-

ling. Jag har samlat material därtill under många år, och jag är ivrig att få börja med arbetet.»

»Börja då i morgon», sade Clementina. »Och när du någon gång känner dig ensam, så kom och läs upp några bitar för Sheila och mig.»

Sålunda uppstod det märkvärdiga och vidunderliga vänskapsförbundet mellan Clementina och den förhistoriska människan. De dödas käkben hava, när allt kommer omkring, sin uppgift i världsordningen även de.

»En voiture!» ropade konduktören.

»Farväl, kära Clementina», sade Quixtus. »Vi ha genomlevat en minnesvärd tid tillsammans.»

»Ja, det ha vi verkligen. Du skickar nu i väg tre lyckliga människovarelser.»

»Varför inte fyra?»

Hon log endast litet vemodigt och sade:

»Farväl. Gud bevare dig. Gör nu inga dumheter!»

Därmed klättrade hon upp på tåget, som just började sätta sig i gång vid de svaga tonerna av juvelarian. Sheila kastade slängkyssar till honom genom kupéfönstret, och han besvarade dem, tills det lilla bleka barnansiktet försvann ur sikte. Han började då tänka på Clementina.

»Hon är den bästa men på samma gång den mest gåtlika kvinna i världen», sade han för sig själv.

Vilket var ett mycket överdrivet påstående av en man av hans vetenskapliga och pedantiska noggrannhet.

Fullkomligt okunnig om lösningen på gåtan gick han tillbaka till kvinnokönets förorättade oskuldsfulla blomma, som tog honom med sig på lunch hos sina franska vänner. Hon såg med glädje, att han nu kunde ägna henne sin odelade hyllning. Den där fiskmånglerskan, som hon kallade Clementina på tu man hand med lady Louisa, kom henne att känna sig obehaglig till mods. Till och med nu när hon var borta, återstod för fru Fontaine att lösa problemet, hur hon skulle undandraga Quixtus Clementinas inflytande. Barnet var den föreningslänk, medelst vilken han var

bunden vid henne. Kunde hon slita denna länk? Detta tycktes vara den enda lösningen, såvida hon icke genom skicklighet och djärvhet kunde hemföra som god pris både mannen och barnet.

Efter lunchen hade hon ett samtal med Huckaby. Sällskapet hade spritt sig i små grupper, som vandrade omkring i den svala inhängnade platsen framför restaurangen i Bois de Boulogne, där festen hållits, och dels avsiktligt, dels av en slump kommo de båda att promenera tillsammans. Deras samtal den afton, Quixtus reste till Marseille, hade haft djupt inflytande på deras ömsesidiga förhållande till varandra. De hade båda en förnimmelse av att ha visat sig från en mindre fördelaktig sida, och utan allt skrymteri började de söka omgiva sig med en liten dygdegloria i det rörande hoppet, att den andra skulle bli imponerad av dess växande glans. Under de få dagar, Quixtus varit borta, hade de blivit vänner och utbytt förtroenden. Huckaby övertygade henne om sin uppriktiga önskan att bli en annan människa. Han beskrev för henne sitt liv. Han hade arbetat, när något arbete kom i hans väg — men arbete har en egendomlig vana att hålla sig ur vägen för en drinkare — några lektioner, litet rovriddarjournalistik, några larvliga compilationer i British Museum. Han hade lånat till höger och vänster och icke varit alltför överdrivet samveltsgrann i fråga om att honorera sina finansiella förbindelser. Hungern hade drivit honom. Lena Fontaine ryste vid beskrivningen på svårigheter, han haft att genomkämpa. Allt vad han nu önskade var renlighet och anständighet i fråga om såväl liv och kropp som omgivningar. Detta förstod hon. Yttre renlighet hade hon alltid och skulle alltid iakttaga, men i fråga om sitt liv längtade hon efter renhet i lika hög grad som han. För honom som man med den givna fördelen av att kunna skaffa sig ett hederligt arbete var det en lätt sak. Men vilken utväg låg öppen för henne, en trött och själssjuk kvinna?

Hon å sin sida berättade för honom tilldragelser ur sitt liv, som kommo honom att rysa. »Bryt med detta liv — bryt med det», rådde han henne. Hon smålog bittert. Hur skulle framtiden te sig för rovfågeln, som iförde sig den oskuldssfulla duvans fjäderskrud? Hon kunde gifta sig, svarade han, innan det blev för sent. Gifta sig, ja! Men med vem? Hon hade icke vågat anförtro honom sina förhoppningar. Men då deras förtroelighet nu blivit så intim, hade Huckaby icke kunnat låta bli att meddela henne huvudinnehållet av sitt samtal med Quixtus föregående dag. Quixtus' förändrade uppförande, som genast fallit henne i ögonen, bekräftade sanningsenligheten av hans ord. Hon hälsade denna sakernas vändning med större glädje, än Huckaby kunde ana. Bakom det medlidande, som hos henne förlamat både näbb och klor, det nyfödda hoppet och den märkvärdiga sympati, hon fattat för den milde, sinnessjuke mannen, hade den instinktmässiga motvilja, en klok människa känner gent emot den, vars förstånd blivit aldrig så litet rubbat, hela tiden lurat. Den nyhet, hon nu fått veta, medförde en oändlig lättnad. Nu kunde de mötas på normal grund. Detta var äntligen rent spell!

De funno under ett träd å bortre sidan om restaurangen två lediga stolar vid ett litet bord, varifrån man ingenting hörde av stojet och skrattet från den andra sidan. Ingen mänsklig varelse syntes genom de höga, skymmande akaciorna och buskarna utom ett eller annat köksbiträde eller någon förbülände förklädesklädd kypare.

»Låt oss sätta oss», sade hon. »Det är så skönt att finna litet lugn och svalka. Detta vie de cabaret tar på mina nerver. Jag är dödstrött på alltsammans.»

Huckaby skrattade.

»För mig är allting ännu tillräckligt nytt för att äga nyhetens behag.»

Han bjöd henne en cigarrett, som hon tog. De rökte en stund under tystnad.

»Hur går det med edra framsteg på dygdens bana?» frågade hon.

»Det skrider litet framåt dag för dag. Jag börjar att fanatiskt tro på vad som stod i min förskrift: 'Arbetsamheten är en dygd.' Jag är dygdig. Jag är lycklig. Min dygd skall bliva belönad genom arbete. Därför är dygden sin egen belöning.»

»Vad för arbete?»

»Jag skall bli Quixtus' medarbetare i den nya bok, han talade om att ge ut», sade Huckaby med en liten anstrykning av sin forna benägenhet för skryt. »Det är inte heller omöjligt, att jag blir utnämnd till sekreterare i Antropologiska sällskapet.»

»Ni har tur, ni», sade Lena Fontaine.

»Nå, hur går det med edra egna framsteg?»

»Som vanligt upp och ned. Ingen tycks ha någon användning för en kvinnas dygd.»

»Äkta män bruka ha det, såsom jag förut påpekat för er.»

»Har ni någon bestämd äkta man att föreslå mig?»

Han kastade en blick full av beundran på henne.

Fru Fontaines utseende var väl ägnat att komma vilken man som helst att bli förälskad i henne, och det var i en ton, i vilken det låg allvar under skämtet, som han sade:

»Jag förmodar, att den ödmjuke tjänare, ni ser framför er, icke skulle ha några utsikter?»

Hon skrattade.

»Nej, inte det allra minsta.»

»Jag ber er ursäkta min djärvhet att framställa mitt anbud, men kunde jag väl en galant homme göra annat?»

»Nej», svarade hon muntert, »det kunde ni inte. Om ni hade femtusen pund om året, skulle jag tänka på förslaget, ty ni är mig inte osympatisk. Men eftersom ni inte har det, har jag ingen användning för er — som äkta man, bien entendu.»

Det var ett skämt. De skrattade båda däråt. Men plötsligt kom ett moln och fördyrade hennes muntra stämning. Hon lutade sig över bordet.

»Eustace Huckaby», sade hon, »är ni, eller är ni icke min vän?»

För en gångs skull var hon uppriktig mot den man, vid vars bistånd hon med förtvivlan klängde sig fast. Hon lade av sitt koketteri i ord och blickar, men hon glömde att taga med i beräkningen den smältande glansen i sina ögon och sitt ansiktes farliga närhet till hans.

»Er vän?» utropade han och lade sin hand över hennes. »Kan ni tvivla därpå? Det är jag. Jag svär det.»

»Vet ni, varför jag stannar kvar här — och synbarligen förspiller min tid?»

»Jag har gissat, att ni hade någonting i kikaren, men mitt anlagande syntes mig alltför orimligt.»

»Varför så orimligt?»

»Quixtus som äkta man?»

»Ja. Varför inte?»

Han släppte hennes hand och lutade sig tillbaka i stolen med rynkade ögonbryn samt började draga sig i skägget.

»Har ni några ömmare känslor för honom?»

»Ja. På sitt sätt. Det har jag verkligen. Men om ni menar, att jag skulle vara ursinnigt förälskad i honom, så... nej, det är jag inte. Det skulle vara alltför oförnuftigt. Jag har inle för vana att förälska mig.»

»Vad kunde ni vinna på saken?»

Hon gjorde en otålig åtbörd.

»Ro. Frid. Lycka. Han är rik och kunde skänka mig all den bekvämlighet, jag har behov av. Jag har inte mod att se fattigdomen i ögonen. Och han skulle bli snäll emot mig.»

»Och han — förlåt min oförsynta fråga — vad skulle han vinna på saken?»

»Jag är i alla fall en dam av god familj», sade hon;

»jag förstår att sköta ett stort hus — och vad mitt yttre beträffar, är jag ju icke precis fränstötande. Och jag skulle hålla mig på den rätta vägen. Mitt temperament ligger icke för att göra snedsprång. Det är verkligen sant. O, ja», tillade hon med en liten rysning och bortvända ögon, »jag skulle strängt hålla mig på dygdens väg.»

»Men om det förflutna skulle gå igen och ställa till förvecklingar?»

»Jag finge stå risken. Jag har trasslat mig igenom stora svårigheter förr en gång, och jag skulle nog klara skivan, om så skulle behövas.»

Huckaby tände en ny cigarrett.

»Han betraktar er som en ren och obefläckad ängel», sade Huckaby. »Om han gifte sig med er i den tron och efteråt finge reda på saker och ting, skulle det bli ett fasligt spektakel. Det har hänt honom en gång förut, och ni vet med vilken påföljd. Jag skulle icke vilja, att han utsattes för ett upprepande av historien. Varför inte hellre säga honom ett och annat — bara aldrig så litet?»

Hon lyfte protesterande båda händerna.

»Nej, nej, det är omöjligt. Den som gör något sådant, är en toka. Det leder aldrig till något lyckligt resultat. Nej, låt honom behålla sina goda tankar om mig, och jag skall se till, att jag icke kommer dem på skam. Lita på mig. Det skall nog gå bra. Ni är det enda hindret i min väg.»

»Jag?»

»Ja, naturligtvis. Det står ju i er makt att förråda mig vilken minut som helst. Det var därför jag frågade er, om ni var min vän.»

Huckaby satt och drog i sitt skägg under djupa funderingar. Han var fast besluten att handla lojalt mot Quixtus. Men hur skulle han kunna ställa sig hindrande i vägen för en kvinna, som sökte sin räddning genom honom? Moralisk känsla är en planta, som icke växer

upp på en dag. Huckabys var ännu icke vuxen lösningen av det kinkiga problemet. Lena Fontaine räckte ut sin hand med flatan uppåt tvärs över bordet.

»Svara mig», sade hon.

Han tog hennes hand och tryckte den.

»Jag vill vara er vän i denna sak», sade han.

Hon gav honom en tacksam blick och reste sig upp.

»Låt oss nu gå tillbaka till de andra, annars tro de oss upptagna av alltför våldsam kurtis.»

Under de följande dagarna upptäckte hon en lätt förändring i Quixtus' hållning mot henne. Hans sätt hade om möjligt blivit artigare; det förrådde en finkänsligare beundran och en utsöktare hyllning åt den vackra och tjusande kvinnan. Före Quixtus' besök i Marseille hade hon funnit det vara en lätt sak att vädja till den narraktiga sida, som finns hos alla män. Ett kokett utnyttjande av ögon och röst var nog för att upptända hans låga och få honom att slå sig ut för henne på vad hon kallade ett speciellt quixtinskt sätt. Nu hade saken blivit svårare. Hon fann sig ställd inför en större och subtilare finkänslighet, som icke reagerade för öppna inviter. Han dvaldes ovan molnen. Han var mera ridderlig, mera idealistisk. Med en suck samlade hon ihop sina kjolar och sökte klättra efter honom upp på ett högre plan.

Från Quixtus' sida berodde allt detta på samvetsförebåelser och var en botgöring för den djupa oförrätt, han tillfogat henne. Tanken på att ha vågat helt simpelt kurtisera denna ädla, förfinade varelse fyllde honom med ruelse och ledsnad. Att den ädla, förfinade damen själv tycktes finna stort behag i den simpla kurtisen, tog han alls icke i betraktande. Han hade i sitt vanvett hoverat sig och ansett henne färdig att som en mogen frukt falla i hans händer, men detta ansåg han endast som ett ytterligare bevis på den simpelhet, som fläckat denna period av hans tillvaro. Resultatet av reaktionen var en ytterliggare accentuering av det vördnadsfulla begrepp om

kvinnan, som han på grund av sitt drömmande och poetiska temperament och den lärde mannens tillbakadragna liv, som hållit honom fjärran från alla konfliktsanledningar med kvinnokönet med ty åtföljande besvikelser, alltid hade hyst. Han uppförde sig därför mot henne med den mest finkänsliga grannlagenhet och beslöt, att icke ett ord eller en stavelse någonsin skulle komma över hans läppar, som kunde tydas såsom en förnärmelse.

Det vackra vädret tog helt tvärt slut. Regnet föll i strömmar över Paris. Meteorologerna talade lärt om cyklonartade störningar över Atlanten, som skulle ännu en tid framåt menligt inverka på vädret. Lena Fontaine började bli fundersam. Paris i regnväder är icke rätta platsen för ett nöjesliv ens på ett högre plan. Det har ingenting att bjuda de resande utöver långtrådigheten på hotell och restauranger. Hon hade väl reda på grundaxiomet för förhållandet könen emellan, att för den kvinna, som tråkar ut en man, äro alla utsikter förlorade. Det högre planet var gott och väl, så länge man därifrån kunde se ned på förtjusande, påtagliga saker; men en man måste i alla händelser roas, och nöjet uppe på det högre planet är av en farlig eterisk materia. Hon tillkännagav därför en vacker dag, att hon stod i begrepp att lämna staden.

»Om ni skulle vilja tillåta Huckaby och mig att göra er resällskap, vore det en stor ära för oss», sade Quixtus. »Under förutsättning naturligtvis, att vi icke vore i vägen för er.»

Hon skrattade.

»Min käre vän, har ni någonsin hört talas om att herrar äro i vägen för en resande dam? En ensam dam är aldrig mera utpräglad ensam än på en resa. Alla damer omkring henne, som ha fördelen av en manlig eskort, se ned på henne med ett slags beskyddande medlidande, som om de ville säga: 'Stackars människa, som inte lyc-

kats raka åt sig en enda kavaljer från något håll.' Det är, så att man kan få lust att klösa dem.»

»Är det verkligen sant?» log Quixtus.

»Ja, det är det», skrattade hon med en suck. »En ensam dam har mycket att utstå. Onda tungor icke minst.»

»Min kära fru Fontaine, vilken tunga kunde vara nog ond att förtala er?»

»Tusentals i denna skullersjuka värld. Vår lilla vänskap och vårt camaraderie under de sistförflutna fjorton dagarna, som ju varit ett så oskyldigt nöje — vem vet, vilken uttydning elaka belackare vore i stånd att giva däråt?»

Quixtus rodnade och sträckte på sig till hela sin längd.

»Jag är icke stridslysten av mig», sade han, »men om någon man skulle våga komma med några insinuationer, fällde jag honom helt enkelt till marken.»

»Det är mera antagligt, att det vore en kvinna.»

»I sådant fall tänker jag, att jag nog skulle utan att brista i artighet kunna låta henne förstå, att hon vore en skam för sitt kön.»

Fru Fontaine gav honom en blyg blick.

»Jag skulle gärna vilja alltid ha er till min beskyddare.»

»Om jag riktigt uppfattat betydelsen av ordet gentleman», sade Quixtus, »tror jag, att det medför plikten att vara en beskyddare för varje värlös kvinna.»

Hans ton försäkrade henne om att denna gammalmodiga åsikt icke uttalades av idel ridderlig artighet. Han menade, vad han sade, och kände sig ännu uppfylld av harm vid tanken på någon missstyding av deras vänskapsförhållande.

»Jag råkar vara kvinna», sade hon, »och såsom sådan fäster jag mig mera vid det enskilda än vid det allmänna. Jag sade, att jag önskade er till min beskyddare, doktor Quixtus. Säg nu inte, att det större innefattar det mindre, ty då känner jag mig totalt stukad.»

Han tog saken alltför allvarligt för att le åt hennes koketteri.

»Fru Fontaine», sade han med en bugning, »ingen skall någonsin våga att säga något ont om er i min närvaro.»

Hon reste sig — de hade suttit i hallen.

»Tack», sade hon och föll genast in i hans allvarliga ton. »Tack ännu en gång. Jag återvänder nu till London med lätt hjärta.»

Och som en klok kvinna gjorde hon slut på samtalet och gick upp på sitt rum för att kläda sig till middagen.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Juli månad kom med glada och lyckliga dagar för alla våra bekanta.

Först och främst för Clementina. Hon hade redan påbörjade porträtt att avsluta, nya beställningar strömmade in, och en hel del andra stimulerande saker funnos, av vilka icke den minsta var att åter befinna sig i sin älskades ateljés terpentin- och poesibemängda luft. Endast en konstnär kan veta, vilken fröjd det är att åter känna den länge efterlängtade penseln i sin hand och se färgtubernas innehåll åter sippra ned på paletten. De flesta av oss återvända väl med en saknadens suck till arbetet efter fritidens försvunna fröjder. Men för en målare uppväger glädjen över att åter stå framför sitt staffli alla andra fröjder i världen. Clementina störtade sig i arbetet med samma iver som en and dyker ned i vattnet efter att länge ha vankat omkring på land. Genom att tvärt emot sin vana stiga upp i daggryningen lyckades hon hinna med sitt arbete och likväl kunna räcka till för de många olika angelägenheter, som voro en följd av hennes nya förpliktelser.

Hennes dagar voro fyllda till överflöd med arbete men även av lycka. En sköterska hade anskaffats till Sheila, en hurtig och fryntlig änka, som likaledes fann, att hennes liv artade sig lyckligt och glatt. Hon kunde faktiskt sysselsätta sig, hur hon själv behagade, enär hon sällan hade något att göra med Sheila. Denna höll nästan uteslutande till i ateljén, där hon lugn och nöjd lekte i sin vrå — och sålunda förverkligade Clementinas dröm — eller med stora, undrande ögon såg på, när Clementina arbetade. Målningen intresserade henne i hög grad. Hon kunde sitta stilla i timmar och se på de under, penseln framtröllade på duken, med sin smutsiga katt ömt tryckt till sitt bröst. En dag hade Tommy med sig till henne en färglåda, ett litet staffli och en stor bunt okolorerade modeplanscher med sköna damer i eleganta toaletter. En eller par lektioner fyllde Sheila med konstnärsentusiasm, och ofta hände det, att någon modell överraskade Clementina och henne målade med samma iver, Clementina med kisande ögon oupphörligt tagande ett steg bakåt eller åt sidan för att iakttaga verkan av penseldragen, och det lilla älskade barnet sittande på en träpall, och allvarligt förvandlade de sköna damerna på modeplanschern till lysande regnbågar.

Sedan kom den besvärliga proceduren med bevakningen av Hammersleys testamente. Lyckligtvis hade han avvecklat alla sina affärer i Shanghai till ömsesidig belåtenhet för sig själv och den Londonfirma, han representerade, så att inga som helst förvecklingar inträffade från detta håll. Firman lämnade tvärtom med största beredvillighet testamentsexekutorerna allt nödigt bistånd. Men överläggningar måste äga rum med denna, med jurister, med Quixtus och en hop andra personer, papper skulle läsas och undertecknas, intyg skrivas och allehanda svårfattliga affärer och kapitalplaceringar ombestyras. Allt detta inkräktade på många av dagens soliga timmar.

Tommy och Etta framlevde även de lyckliga dagar, som skulle ha stått i samband med Clementinas, om icke denna visat sig i högsta grad ogästvänlig. Etta hade lyckats med inställsamma ord lugna den förtörnade amiralen, som i sin första upphetsning jagade omkring i rummet efter en ridpiska, och förmå honom att samtycka till att mottaga ett besök av Tommy, ehuru han uttryckligen förbehöll sig rättigheten att kasta ut den unge mannen genom fönstret, om han icke föll honom i smaken. Tommy kom och tilläts att i frid draga sina färde genom dörren.

Ombedd av Tommy avlade nu Quixtus ett besök hos amiralen med den påföljd, att Tommy blev inbjuden till middag hos den senare, som därpå i sin ordning gjorde visit hos Clementina, med vilken han aldrig förr sammanträffat. Under den upphetsade jakten efter ridpiskan hade han hotat med att tvärt på fläcken söka upp henne och säga henne ett sanningens ord. Men Ettas konster och finter hade lyckats därhän att ovan skisserade händelseförlopp blivit iakttaget. Clementina, som överraskades av amiralens besök mitt under arbetet en het julieftermiddag, mottog honom, smutsig och nedkluddad, i ateljén, vars kaos denna dag råkade vara värre än någonsin. Amiralen, som var van vid den prydighet, som är bruklig bland de kvinnliga medlemmarna av den värld, han tillhörde, och för vilken den mönstergilla ordningen om skeppsbord var en moralisk mätare på de yttre omgivningarna, återvände från Romney Place alldeles förbryllad.

»Jag kan inte förstå mig på din väninna», sade han till Etta; »och jag säger dig rent ut, att om jag sett henne förut, skulle jag aldrig tillåtit dig att besöka henne. Jag tycker, att hon ser snarare ut som en hudavdragerska än som en dam, och när jag skulle sätta mig, måste jag först röja undan från stolen en förskräcklig halvåten tallrik med kall köttpaj. Hon motsade mig rent ut i allt, vad jag yttrade om dig — liksom om jag inte skulle känna mitt eget barn — och gav mig fullt upp med råd.»

»Nå, var det inte goda råd, pappa lilla?»

»Inga råd äro någonsin goda. Sedan blev hon emellertid som en omvänd hand och sade de förnuftigaste ord om kvinnor, jag någonsin hört en av ert eget kön komma fram med. Och därpå, för tusan, jag vet inte, hur det kom sig, ty jag brukar, som du vet, aldrig tala om saker, som röra mitt fack...»

»Nej, naturligtvis gör du aldrig det, pappa lilla», sade Etta.

»Nej, naturligtvis inte — men på ett eller annat sätt kommo vi emellertid in på ämnet, och hon visade en långt förnuftigare uppfattning av ställningar och förhållanden inom flottan än någon man, jag råkat på länge. Vad beträffar de där opraktiska, teoretiserande åsnorna i min klubb...»

»Ja, men älskade pappa, vad hände sedan?» frågade Etta, som ofta hört talas om åsnorna och nu var ivrig att få veta mera om Clementina. »Säg mig, vad hon talade om. Hon måste ha sagt någonting om mig. Gjorde hon inte det?»

»Om dig? Det har jag ju redan berättat», sade han och tog henne om hakan, där hon satt på en pall med armarna på hans knä.

»Du kan omöjligt ha talat om allting, pappa lilla.»

»Jag tror, hon sade, att hennes val av make åt dig var förbaskat mycket bättre än mitt — jag ber om ursäkt, kära barn, hon sade verkligen inte 'förbaskat' — och sedan kom den lilla flickan, som du alltid talar om, in, och hudavdragerskan tycktes förvandlas till en helt vanlig kvinna och började skämta med mig och narrade mig på ett eller annat sätt ned på golvet för att leka med barnet.»

»Och vad lekte ni, pappa? När jag var liten, brukade du låtsas svälja en gaffel. Svalde du en gaffel?»

Amiralens bistra drag upplystes av ett småleende.

»Ja, kära barn, och det var gaffeln, som låg på paj-

tallriken, vederbörligen avtorkad med ett tidningspapper. Och kan du gissa, vad hon sade till sist?»

»Ingen på jorden kan någonsin gissa, vad Clementina möjligen kan ha sagt.»

»Hon bad mig faktiskt att få göra en pennteckning av mig. Hon förklarade, att mitt ansikte var intressant för henne ur konstnärssynpunkt och att hon gärna skulle vilja göra en studie därav för sitt eget nöje. Inte begriper jag, vad nöje någon människa på jorden kan ha utav att betrakta mitt gamla skråpuksansikte.»

»Men, älskade pappa, du har ett utmärkt vackert ansikte!» utbrast Etta. »Jag menar inte, att du är vacker som ett porträtt av någon teaterhjärte — men ditt ansikte utvisar kraft och karaktär och är just av det slag, som måste slå an på en artist.»

»Tror du det?» frågade amiralen.

»Jag är alldeles säker på det», sade Etta och sprang till ett litet bord och hämtade en florentinsk spegel. »Titta själv.»

Amiralen såg sig i spegeln. Instinktmässigt strök den sextiofemåriga mannen över sitt gråsprängda hår, som vackert vågade sig vid tinningarna.

»Du är just en liten toka», sade han.

Hon kysste honom.

»Bekänn nu bara», sade hon, »att du hade en riktigt trevlig stund hos Clementina i eftermiddag.»

»Jag medger mycket gärna, att jag fann henne vara en synnerligen intelligent kvinna», sade amiralen.

På detta sätt är det, som vi alla Adams söner, till och med amiraler i brittiska flottan, låta Evas döttrar snärja oss i sina nät.

Det var lyckliga dagar även för Quixtus, som fann London vara en helt annan stad än det onskans hemvist, han lämnat. I stället för att dess gator och torg lågo utbredda framför honom såsom djävulska makters oin-

skränkta verksamhetsområde, syntes de honom nu som ett centrum för allehanda nöjsamma intressen. Han hade sitt stora verk att fullborda, att teckna den bild, mänsklig lärdom är i stånd att frammana av den avlägsna period av människosläktets liv, då järnet ännu icke var känt. Det skulle icke bli endast en katalog över döda ting. Dessa döda ting, dessa miljoner fakta skulle utgöra det skelett, som han skulle ikläda kött och blod, som han skulle levandegöra — det var hans livs dröm, som han först nu kände den rätta, livskraftiga impulsen att förverkliga. Han hade sin klubb och sina kolleger inom Antropologiska sällskapet, under vilkas harmlösa yttre han icke längre misstänkte, att moralisk ruttenhet gömde sig. Alla lyckönskade honom till hans synbarligen förbättrade hälsa. Resan hade tydligen gjort honom gott. Han såg tio år yngre ut. Somliga brydde honom på männens vanliga sätt. En märkvärdig plats, detta Paris! Och så vidare.

Quixtus fann också ett stimulerande intresse i sina nya förpliktelser gentemot Sheila. Hans ytliga juridiska studier hade avsatt några spår efter sig, och dessa satte honom nu i stånd att utreda enklare frågor i de Hammersleyska affärerna, till Clementinas stora beundran och hans egen tillfredsställelse. Han började åter finna nöje i Tommys sällskap och intresserade sig allvarligt för hans förlovning och hans målning. Han talade om honom med Dawkins, den rike mannen, som förärat hans porträtt till Antropologiska sällskapet och som Tommy med sådan vanvördnad omnämnt för Clementina. Dawkins gjorde ett besök i Tommys ateljé och köpte ett par av hans tavlor, för vilka han betalade ett pris, som kom den unge mannen att betrakta honom som en god tomte. Quixtus bjöd också Tommy och Etta på lunch på Carltons, till vilken fru Fontaine likaledes var inbjuden. »Jag skulle tyckt mer om», sade Clementina, när hon fick höra talas om tilldragelsen (och vad fanns det väl, som icke hon fick veta av sådant, som rörde de förlovade?)

»jag skulle tyckt mer om, ifall han icke släpat fru Fontaine med sig.» Varvid Tommy omärkligt blinkade åt Etta.

Quixtus' vänskapsförhållande till kvinnokönets oskuldsfulla blomma fortfor alltjämt. Han drack te hos henne i hennes vackert möblerade lilla hus i Pont Street, där han sammanträffade med åtskilliga av hennes bekanta, personer, som obestriddligen intogo en ansedd ställning inom Londons sällskapsvärld. Han besökte även en eller två mottagningar och till och med en danstillställning, vid vilken hon var närvarande. Hon förstod att med stor skicklighet draga honom in i sin förtroliga krets och låta honom spela rollen av en allvarlig spekulant på hennes fläckfria hand. Det fanns många, som benämnde honom med de mångahanda synonymerna till ordet narr, ty erfarna världsmänniskor dåra sig ej med illusioner rörande en sådan person som fru Fontaine. Men de ryckte helt cyniskt på axlarna och iakttog med roat intresse intrigens utveckling. Endast de mest blaserade beklagade sig. Om hon ville giva dem en sensation, varför gick hon icke då ett steg längre och ledde en biskop vid sina förklädesband?

Men alla dessa grymma anmärkningar gingo Quixtus' öron förbi. Han hade rykte om sig att vara en man av framstående lärdom, men huruvida han var metallurg eller specialist i sinnessjukdomar, varken visste eller brydde någon sig om att veta så här mot slutet av säsongen, då en viss trötthet gör sig gällande. Hans artiga och bildade sätt bekräftade emellertid ryktet, varför man i den vrå av fåfångans marknad, där Lena Fontaine strävade efter att bibehålla sin ställning, visade honom avsevärd aktning. Han fann fru Fontaines vänner vara mycket angenämt folk, om också icke av framstående intellektuell begåvning. Han fortsatte att umgås med dem utan att riktigt göra klart för sig anledningen. Ett bjudningskort kom på posten från lady den och den, som han en gång råkat. Innan han hunnit fullfölja sin första impuls och skriva ett av-

böjande svar, ringde det på telefonen och Lena Fontaines röst hördes fråga:

»Tänker ni gå till lady den och den om fredag?»

»Det tror jag inte, att jag gör.»

»Jag vet, att ni är bjuden. Jag ämnar mig dit.»

»Gör ni?»

»Ja, kom är ni snäll. Lady den och den har sagt mig, att hon bjudit några intressanta personer till sällskap åt er, och själv blir jag förfärligt ledsen, om ni inte kommer.»

Hur skulle han väl kunna göra sig skyldig till att bedröva den oskuldsfulla blomman? Han offrade sig, och i djup okunnighet om det kvinnliga bedrägeri, för vilket han var utsatt, framställdes han för de intressanta personerna helt skrytsamt som Lena Fontaines sista och varaktigaste erövring.

Man diskuterade planerna för augusti månad. Fru Fontaine funderade på att resa till Dinard. Vart ämnade doktor Quixtus sig? Han hade inte alls tänkt på saken. Han hade arbete hemma i London. Hon slog ut med båda händerna. London i augusti! Hur kunde han stanna på ett så rysligt ställe? Han kunde behöva en ordentlig vilotid.

»Sanningen att säga vel jag verkligen inte alls, vart jag skulle kunna resa.»

Hon framkastade blygt, om inte Dinard kunde vara lämpligt. Han invände på sitt taktfulla sätt, att Dinard vore ett högsäte för flärd och elegans.

»Jag skulle strutta omkring där som en kaja bland påfåglar», sade han.

»Varför skulle ni vara en kaja? Varför skulle inte ni också spela en smula påfågel? Litet färg över livet kan vara nyttigt för er. Och jag skulle åtaga mig att hålla edra fjädrar i välordnat skick.»

Han log, till hälften lockad, till hälften tillbakastött.

Att rent ut säga nej till den oskuldsfullas förslag skulle vara en ohövlighet, som han var ur stånd att göra sig skyldig till. Han gav ett svävande och villkorligt svar, och hon var nog klok att icke försöka för ögonblicket vinna mera. Nöjd med de framsteg hon gjort, bidade hon sin tid.

Quixtus hade föga tid att hängiva sig åt några grubberier angående den pessimistiska uppfattning av människosläktet, han i teorien alltjämt hyste. Till hans många tidsödande intressen kom nu, att Sheila började taga allt större plats i hans liv. Ibland brukade han hälsa på vid Romney Place, och andra gånger kom Clementina med barnet till Russell Square. När Clementina hade mycket bråttom, kom Sheila ensam, åtföljd av sin sköterska.

Quixtus hade röjt ur ett stort rum i övre våningen av sitt hus, vilket skulle bli Sheilas barnkammare, när hon slog upp sina bopålar hos honom. Det behövdes nya tapeter, mattor och möbler, ansåg han. För ett mottagligt barnsinne är det av stor vikt att ha glada, ljusa omgivningar. Ledd av denna sin åsikt tog han en dag Sheila med sig till en tapethandel, där hon själv skulle få välja en tapet åt sig. Sheila satt högtidligt bredvid honom på soffan, medan det artiga bodbiträdet rullade upp det ena tapetprovet efter det andra framför henne. Till sist gjorde hon sitt val. Det var en tapet, där en häpnadsväckande mängd papegojor på varje kvadratmeter papper hoppade omkring i ett grönt lövverk, bland vilket skära rosor växte på ett underbart sätt. Quixtus tvekade, men Sheila var bestämd. De togo i triumf med sig hem en rulle för att prova den mot väggen. Clementina, som av Sheila fick höra om hennes bedrift, rusade nästa eftermiddag till Russell Square och måste sluta ögonen inför den bländande färgprakten.

»Det är ingen annan än du, Efraim, som skulle falla på den idén att låta ett femårigt barn välja tapeter.»

»Jag erkänner, att resultatet icke är lyckat», sade han ångerfullt. »Men hon ville så gärna ha den.»

Hon suckade.

»Ni äro riktiga småbarn båda två. Jag ser, att jag själv måste ställa i ordning den här barnkammaren.»

Hon såg på honom med en kvinnas älskliga medlidande. Hur skulle en gammal ungtkarl som han kunna förstå sig på att inreda en barnkammare?

»Hör du, vad tant säger?» frågade han Sheila, som satt i hans knä. »Vi ha skämt ut oss båda två.»

»Om du skämt ut dig, så får du gå och ställa dig i skamvrån», sade Sheila.

»Kom, så gå vi då och ställa oss i skamvrån.»

»Ja, om du håller mig riktigt hårt i handen», sade Sheila.

Men Clementina kom fram och förlät dem och kysste det lilla ansiktet, som littade upp över Quixtus' axel.

»Det gör mig gott ända in i själen att se er båda tillsammans», sade hon med ovanlig öppenhjärtighet.

Det var sant. Sheilas smeksamma sätt mot Tommy och Etta gav henne en aldrig så liten släng av svartsjuka. Hennes växande tillgivenhet för Quixtus däremot fyllde henne med djupaste glädje. Läsaren torde invända, att Clementina med sin starka rättskänsla var angelägen om att icke inkräkta på Quixtus' lagliga halvpårt av barnets kärlek. Men en rättskänsla är icke en sinnesrörelse. Och det var en sinnesrörelse, en dum, kvinnlig, romantisk sinnesrörelse, vilken hon icke försökte förklara för sig själv, som fyllde hennes ögon med tårar var gång hon såg dem båda lyckliga i varandras sällskap.

Hon lade handen på Sheilas blonda huvud och sade:

»Håller du av din farbror Efraim?»

»Jag älskar honom», sade Sheila.

»Din farbror besvarar av allt hjärta din kärlek, lilla barn», sade Quixtus och lyfte instinktivt upp handen för att klappa henne på huvudet.

Härvid råkade de båda förmyndarnas händer att

snudda vid varandra. Clementina drog undan sin hand och vände sig hastigt bort, så att Quixtus icke hann se den rodnad som plötsligt färgade hennes kinder.

»Nu måste vi gå hem, kära barn», sade hon. »Tant förspiller det dyrbara dagsljuset.»

Därmed gick hon sin väg med litet av sin gamla tvärhet. Quixtus följde henne nedför trappan.

»Min kära Clementina», sade han, då han stod barhuvad i sin förstudörr, »jag undrar, om du riktigt kan göra dig en föreställning om hur Sheila och du lysa upp detta gamla dystra hus för mig.»

Hon fnös föraktligt.

»Jag, skulle jag lysa upp det?»

»Ja, du», sade han leende och med stark betoning.

Hon såg på honom ett ögonblick med en underlig blick och gick därpå sin väg.

När han nästa gång råkade henne, vilket var sent en eftermiddag några dagar därefter, då hon var trött efter att ha stått hela dagen framför staffliet, for hon ut emot honom alldeles på sitt gamla bitande sätt. Han såg ut att bliva ledsen och förvånad. Hon ångrade sig också genast.

»Förlåt mig, snälla Efraim», sade hon, »men jag har den oturen att vara född kvinna. Ingen man på jorden kan någonsin begripa, hur besvärligt det är.»

Han log.

»Du får inte arbeta ut dig», sade han. »En kvinna har icke samma krafter som mannen.»

»Du är dråplig», sade hon.

Men hon var vänlig — utomordentligt vänlig emot honom alltifrån den stunden och inredde barnkammaren på ett sätt, som kom de båda småbarnen att stråla av förtjusning.

Trots sina samvetsqual upplevde nu även Huckaby lyckliga dagar. Han hade redan tillträtt sin anställning

såsom sekreterare åt Quixtus vid förarbetet till hans monumentala verk över handslöjden under den neolitiska perioden. Det var hundratals förprickade ställen att avskriva ur olika böcker jämte noggranna hänvisande noter, hundratals lärda tidskrifter på alla språk med artiklar i ämnet som skulle excerperas och registreras, tusentals noter av Quixtus' egen hand, som skulle kollationeras, tusentals fotografier och teckningar att systematiskt ordna. Som han aldrig förr satt sin fot i Quixtus' arbetsrum, häpnade han över det oerhörda material, han där fann samlat och som vittnade om långa års tåligt arbete, varom han icke haft en aning.

Han började känna ny vördnad för Quixtus, som han hittills ansett som en blott och bar dilettant. Han visste naturligtvis, att Quixtus ägde europeisk ryktbarhet. Men han hade aldrig tagit hans rykte på allvar. Liksom Clementina hade han haft för vana att driva gäck med den förhistoriska människan. Nu insåg han för första gången, att ingen kan vinna europeisk ryktbarhet inom någon som helst gren av mänsklig verksamhet utan att betala priset därför i mödosamt arbete; att det erfordrades inneboende energi, intelligens och viljeförmåga för att arbeta sig fram i första ledet och en lugn, oförtröttad grundlighet i arbetet, som går vida över en obetydligare mans förmåga. Intet under, att Quixtus' franska kolleger kallade honom *cher maître* och vädjade till hans omdöme. I sitt arbetsrum var Quixtus en stor man, och Huckaby, som nu såg honom där, erkände till fullo detta faktum.

Utsikterna för hans utnämning till sekreterare i Antropologiska sällskapet voro även goda. Hittills hade posten ansetts som ett hedersuppdrag och varit anförtrödd åt en av sällskapets medlemmar med ett avlönat, okvalificerat skrivbiträde till sin hjälp. Men under det sista året eller så hade sällskapets verksamhet utvidgats till den grad, att sekreterarebefattningen blivit en alltför tidsödande syssla

att utan ersättning pålägga någon, om än aldrig så entusiastisk för ämnet. Styrelsen hade därför beslutat att tillsätta en avlönad sekreterare, och medlemmarna voro mycket imponerade av kvalifikationerna hos den kandidat, deras ordförande föreslagit. En sekreterare, som under sitt namn på ett offentligt papper kan teckna sig såsom filosofie magister samt f. d. docent, förlänar en viss glans åt vilket lärt samfund som helst. Som motkandidat var uppställd en snusig, avsigkommen och vurmig medlem av sällskapet, men hans utsikter voro små. Huckabys stjärna var i stigande.

Det var en lycklig dag för honom, när han flyttade sina böcker och sina få andra tillhörigheter från sin usla vindskupa till enkla men trevliga rum icke långt från Russell Square. Han såg sig för sista gången omkring i det kyffe, som varit skådeplatsen för så mycken förnedring, så mycken förtvivlan och så många själskval. Allt vad han såg hade spelat sin roll i hans förflutna liv: den flottiga tapeten, de rankiga furumöblerna, den smutsiga och trasiga golvmattan, det klibbiga solet på fönsterbrädet, som från de omgivande skorstenarna trängt in mellan de gistna fönsterbågarna, den smala skrangliga sängen — allt hade haft sin del i hans tillvaro. Hela huset var inpyrt med lukten av osnygghet och vanvård. Han ryste, när han slog igen dörren efter sig och rusade nedför trappan. Aldrig mer! Aldrig mer, såvitt Gud var honom nådig!

En stund därefter var han sysselsatt med att ordna sina böcker i det ljusa, snygga arbetsrummet i den nya bostaden, och en nätt husjungfru i vit mössa, vita manschetter och vitt förkläde kom in med hans eftermiddagste, som hon smakligt dukade fram på ett litet bord. När hon gått, stod han och såg ned på den prydliga anordningen och försökte sätta sig in i tanken, att detta hädanefter var hans hem. Han tog från en tallrik en liten smörgås med pålägg av vattenkrasse, men i stället för att äta

den stod han och stirrade på den, tills tårarna började rulla utför kinderna.

En dag i slutet av juli drog emellertid ett svart moln upp på hans lyckohimmel. Arbetet för dagen var slut, och han vandrade med lätta steg hemåt, då han på avstånd fick se en olycksbådande skymt av Billiter och Vandermeer, som stodo och väntade på honom nästan alldeles utanför hans egen dörr. Hans första ingivelse var att vända om och fly, men de hade redan fått se honom och beredde sig att möta honom. Han gick då vidare.

»Hallå, gamle vän», sade Billiter med sluddrig röst. »Vi ha allt sparat upp dig till sist, som du ser. Vi sökte dig i din förra bostad men hörde där, att du flyttat och inte lämnat någon adress efter dig. Du tänkte, du skulle lyckas smita undan oss, eller vad?»

Han hade ännu på sig den kostym, i vilken han besökt kapplöpningsbanan i sällskap med Quixtus, men efter träget bruk hade den börjat se nött och sluskig ut. Hans linne var ohyggligt smutsigt och hans ansikte rödare än förut. Vandermeer var som vanligt mager och luggsliten och liknade en räva lika mycket som någonsin. Han sköt sin hårda filthatt på nacken, satte händerna i sidan och såg hotande på Huckaby.

»Jag förmodar, att du har klart för dig, att du spelat oss ett gement streck?»

»Det vet jag alls ingenting om», sade Huckaby.

»Jaså, inte det», sade Billiter. »Se på dig och se på oss. Vem är det, som tagit för sig de bästa bitarna och lämnat avskrapet åt oss? Vi ha ett ord att säga dig, gamle vän, låt oss därför gå in och göra upp saken oss emellan.»

Han gjorde liksom Vandermeer en rörelse i riktning mot Huckabys port. Men Huckaby hejdade dem, gripen av plötslig förskräckelse. Hans forna liv fick ej besudla hans nya hems helgedom. Han kunde icke tillåta dem att träda över hans tröskel.

»Nej», sade han. »Vad vi ha att göra upp oss emellan, kan lika väl sägas här.»

»Som du vill», sade Vandermeer vresigt. »Det finns en krog här på hörnet.»

»Jag har slutat upp med att besöka krogar», sade Huckaby.

»Nå, jag må säga», sade Billiter hånfullt. »I alla fall kan du väl tåla ett fattigt glas.»

»Jag har slutat upp med att dricka också», sade Huckaby. »Jag har avlagt ett löfte. Jag tänker aldrig mera röra en droppe sprit, så länge jag lever, och jag råder er, gamla gossar, att följa mitt exempel.»

De brusto ut i skratt och frågade, om han inte ville ge dem biljetter till sitt nästa nykterhetsföredrag, och började därpå överösa honom med ovett på sina gelikars vanliga sätt.

»Det här är en anständig gata», sade Huckaby. »Jag ber er därför vara snälla att inte bråka.»

»Vi bråka inte alls», skrek Billiter. »Vi vilja endast ha vår andel av pengarna.»

»Vilka pengar? Skrev jag inte och talade om att hela planen gått om intet? Hon kunde inte stå ut med den och inte jag heller. Quixtus har inte givit henne en enda penny.»

»Vi ska nog ta reda på vad hon själv har att säga om saken», brummade Billiter.

»Jag råder er att lämna damen i fråga i fred nu och för all framtid», sade Huckaby med en ny befallande ton i sin röst.

De andra hånskrattade åt honom. Sedan när hade han gjort sig till en damernas riddare? Billiter svor på att han skulle göra alldeles vad han själv behagade. Var inte planen ursprungligen hans? Han förtjänade att få sin andel av vinsten. Vandermeer påminde honom trumpet om att han från början misstrott Huckabys ärlighet. Han hade just vackert dragit dem vid näsan. De nekade absolut

att tro på Lena Fontaines samvetsbetänkligheter. Huckaby blev otålig.

»Ha ni inte båda två fått brev från Quixtus' juridiska ombud? Ha ni inte båda två undertecknat ett kontrakt att icke vidare besvära honom, med risk av att ert underhåll i annat fall indrages? Nu försäkrar jag vid Gud, att om någon av er besvärar henne, är det detsamma som ni besvärade Quixtus. Jag skall nog hålla reda på den saken. Hon kommer att tala om det för mig och jag för Quixtus, och sedan få ni se er om efter ert underhåll.»

Vandermeers skarpa förstånd började att arbeta.

»Om vi besvära henne, så besvära vi Quixtus? Aha! Är det där hunden ligger begravnen? Hon tänker gifta sig med honom, eller vad?»

»Om hon det gör, så vad tusan ha ni med det att göra?» utropade Huckaby häftigt. »Ni få vara goda och låta henne vara i fred. Ni ha sannerligen fått betydligt mer av Quixtus, än ni någonsin kunnat vänta er, och ni ha all anledning att vara belåtna.»

»Vi borde ha mer», sade Billiter, »i betraktande av vad vi gjort för honom.»

»Nej», sade Huckaby, men då han förstod, att de ännu ansågo Quixtus såsom ett lämpligt föremål för utpressning, tillade han: »Låt mig upplysa er om några enkla fakta, som alldeles förändrat sakernas ställning. Vi kunna gå ett slag nedåt gatan.»

Under vägen berättade han i korthet för dem om Hammersleys död, om Quixtus' resa till Marseille och hans återkomst därifrån som en annan man, i sällskap med Clementina och barnet. Den sinnesförvirring, på vilken de byggde sina själviska beräkningar, fanns icke längre och icke heller några dårhusmässiga funderingar på allsköns illgärningar. Deras sysselsättning som onda rådgivare var för alltid slut. Det var bäst, att de med tacksamhet antogo, vad som bjöds dem, och därefter höllo sig ur

vägen. Varje deras handling, som vore riktad vare sig mot Quixtus eller Lena Fontaine, skulle automatiskt återverka på dem själva. Till sist lyckades han övertyga dem om gagnlösheten av alla utpressningsförsök, men de skildes från honom med en förbittrad känsla av att hava blivit lurade. Lena Fontaine och Huckaby hade dragit dem vid näsan.

»Och nu skall hon gifta sig med honom», sade Vandermeer.

»Det sade inte Huckaby», svarade Billiter.

»Men han nekade inte heller till det. Hon ska gifta sig med honom, och jag slår vad om aldrig det, att den förbaskade Huckaby får sin provision.»

»Nåja, vi kunna ingenting göra åt saken», sade Billiter.

»Hm!» sade Vandermeer mörkt.

Högligen belåten med sin seger gick Huckaby hem, tog ned en gammal studentupplaga av Faidon från sin hylla och abstraherade sitt sinne från den moderna tidens futtiga tilldragelser.

Det var två eller tre dagar efter detta Huckabys äventyr, som Quixtus meddelade Clementina sin avsikt att giva en middagsbjudning för att fira Tommys och Ettas förlovning. Hon gillade förslaget... det skulle naturligtvis bli en liten gemytlig familjemiddag...

»Jag har tvärtom tänkt mig en ganska stor tillställning», sade han litet förlägen. »Omkring tjugu personer.»

»Bevare oss väl!» utbrast Clementina. »Var tänker du gräva fram så mycket folk?»

Han sträckte ut sina långa, smala ben. De sutto på en bänk i planteringen på Russell Square. Sheila hade avlägsnat sig några meter för att undersöka, vad som fanns inuti en barnvagn, som drogs av en leende och vänlig barnjungfru.

»Det finns personer, som jag är skyldig att bjuda»,

sade han leende, »och jag tror, att det är nödvändigt att visa amiral Concannon en viss uppmärksamhet.»

»Må så vara», sade Clementina. »Vilka är det, du tänker bjuda?»

»Först och främst amiralen, dig, Tommy och Etta, vidare lord och lady Radfield, general och fru Barnes, sir Edward och lady Quinn, Doorly — romanförfattaren, du vet — fru Fontaine och lady Louisa Malling...»

Clementina stelnade till. Det föreföll henne, som om allt blodet strömmade från hennes hjärta och lämnade det kvar i hennes bröst som en kylande istapp.

»Varför skall du bjuda fru Fontaine?»

»Varför skulle jag inte göra det?»

»Varför skall fru Fontaine bjudas på en tillställning för Etta?»

»Därför att hon är en förtjusande dam», sade Quixtus.

»En tom societetsdocka», sade Clementina, som icke erhållit något förtroende av Quixtus rörande hans äventyr i den värld, där man roar sig — detta icke av någon avsiktlig brist på uppriktighet utan därför att han antog, att dylika meddelanden icke kunde intressera henne.

»Jag är rädd, att du är orättvis emot henne», sade han varmt. »Fru Fontaine äger verkligt lysande sällskapstalanger. Jag är mycket ledsen, att vi äro av olika mening i denna punkt, men i alla händelser måste hon bjudas. Det är i själva verket hon, som kommit upp med idén till denna bjudning.»

Clementina öppnade läpparna för att svara men slöt dem åter tvärl. Moder Eva satt vid hennes sida och tillvisade henne goda råd. Det var icke med hårda ord en förälskad Don Quixote som Quixtus skulle kunna frigöras ur förförerskans garn. Hon sväljde därför sin vrede och lade band på sin häftiga svartsjuka.

»I sådant fall, min käre Efraim», sade hon med tillgjord artighet, »finns det ju ingenting mera att säga om saken. Naturligtvis måste hon bjudas.»

»Ja, naturligtvis», sade han.

»Vilka är det mera?»

Han gick igenom listan. En eller två av de tilltänkta gästerna kände hon personligen, andra till namnet. Om de personer, hon icke kände, framställde hon några artiga frågor, och hennes uttalanden voro så ovanligt älskvärda och förbindliga, att Quixtus i sin oskuld glömde hennes utbrott.

»Du har icke haft någon så stor middagsbjudning på mycket länge?»

»Inte på många år. Jag har naturligtvis haft herrmiddagar — huvudsakligen för mina kolleger i Antropologiska sällskapet. Men en middag med damer är ett nytt djärvt försök.»

»Jag önskar den all framgång», sade Clementina lögnaktigt. »Den enda falska tonen skulle vara jag själv. Jo jo, min käre Efraim», sade hon, förekommande hans protest; »jag är inte skapad för en sådan lysande och elegant tillställning. Jag skulle trampa på väl gömda liktornar. Jag är en vilde, som passar bra i min wigwam med de människor, jag håller av, men en salong är inte rätta platsen för mig. Du får stryka ut mitt namn från din lista.»

Ledsen och sårad vände Quixtus sig till henne och räckte vädjande fram båda händerna.

»Min käraste vän, hur kan du säga sådana saker? Du måste alldeles bestämt komma.»

»Min käraste vän», svarade hon och tvingade sina motvilliga läppar till ett småleende, »jag vill absolut inte komma.»

Detta var hennes sista ord i saken. Hon skildes från honom i all vänskap, värre ansatt av ohyggliga avgrundssandar med glödheta tänger, än Quixtus någonsin drömt om i sina vildaste demoniska fantasier.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Romney Place låg och slumrade i eftermiddagssolen. Persiennerna voro nedfällda i de flesta husen och vittnade om den stillhet, som härskade därinnanför. En persisk katt, som kom vandrande tvärs över körbanan, stannade mitt på gatan och började efter kattors vanliga sed göra sin toalett. En mjölkkärra körde i lugnt mak från dörr till dörr, och mjölkbudet avlämnade sina mjölkflaskor till händer, som sträcktes upp från jordvåningens ned-sänkta plan, utan allt slammer och onödigt prat. När mannen slutade sin rond och försvunnit bakom kyrkan, var gatan tom för ett ögonblick. Katten återtog sin promenad och slog sig sedan ned på en trappa, blinkande i solen. Plötsligt stördes den fridfulla tavlan av en sluskigt klädd mansperson med rävlikt utseende, som kom gående på trottoaren.

Det var Vandermeer, som, ännu ruvande över förment lidna oförrätter, törstade efter hämnd men dock darrade inför försöket att utkräva den. När han kom till Tommys dörr, stannade han tvekande. Hågkomsterna från hans förra besök hos denne voro icke behagliga. Tommy hade visat sig impulsiv snarare än förekommande i sitt sätt att vara. Skulle han lyssna till Vandermeers historia eller sparka honom utför trappan? När Vandermeer begav sig åstad på sin pilgrimsfärd hade han stärkt sig med tanken på det förra alternativet. Men nu, när han stod inför målet, föreföll honom det senare oundvikligt. Han hade alltid haft motvilja för handgripligheter. Det skulle göra mycket ont att bli sparkad utför trappan, för att icke säga något om den moraliska skada, han därav skulle lida. Han svävade i pinsam ovisshet om huru han klokast borde handla och tog fundersamt av sig hatten, ty eftermiddagen var varm.

Medan han tveksamt stod och torkade sig i pannan,

öppnades en förstudörr litet längre ned på gatan och en sköterska med en liten flicka vid handen trädde ut. De gingo nedför trappan och togo vägen förbi honom. Vandermeer tittade efter dem ett ögonblick, satte hatten på sig och slog sig med sin knutna högra hand i den vänstra med utseendet hos en man, som fått en plötslig ingivelse. Fröken Clementina Wing bodde också på Romney Place! Barnet, han såg nyss, måste vara Quixtus' myndling, som Huckaby talat om. Det vore mycket bättre, att han drog sin historia för Clementina Wing, som nu var så nära lierad med Quixtus. Kvinnor, resonerade han, äro mycket mera benägna för att inlåta sig i intriger än män, och de sparka inte folk utför trappan på ett sätt, som vållar kroppslig smärta. Clementina hade ju för övrigt en gång varit vänlig mot honom. Varför hade han inte förut kommit att tänka på henne? Han gick djärvt uppför trappan och ringde på.

Clementina var just sysselsatt med att i ursinnig iver måla av ett draperi, som var upphängt på en mannekång — en grå sidenklänning med tusentals veck och skuggor. Det var svårt att återge silkesvävnaden på duken. Ju längre hon målade, dess mindre liknade den siden. Än såg den ut som smutsig segelduk, än som luddigt ylle. Vartenda penseldrag var felaktigt — vartenda penseldrag hade varit det alltsedan hennes samtal med Quixtus föregående dag. Hon kunde inte måla. Men i ursinnig förargelse föresatte hon sig, att hon skulle måla. Vad hade den där damen, som Quixtus ämnade bjuda på sin middag, att göra med hennes konst? Hon skulle nog lyckas få draperiet såsom hon ville hava det. Hon skulle visa sig själv, att hon var en framstående konstnärinna och icke hade sitt könsmedvetande hängande kring sin hals som ett hämmande band. Om Quixtus hade lust att göra sig till en narr för den där fru Fontaines skull, kunde hon väl i himlens namn låta honom göra det. Hon hade sitt arbete att utföra, och det skulle hon också

trots alla modedockor i hela kristenheten. — Kjolen började nu se ut som en filt, överstänkt med kaffebläckor. — Låt honom hålla sin middag! Var det någonting att fästa sig vid, en sådan struntsak som en middag? Men det var den där infernaliska kvinnan, som kommit upp med förslaget därom. Hur långt hade han komprometterat sig med henne? Clementina skulle gärna ha velat vrida om nacken på henne. — Dräkten började nu likna en humoristiskt strimmig londondimma.

»Må katten ta alltihopa!» utropade Clementina och suddade ut hela kjolen. »Jag skall inte vika ur fläcken, förrän jag får den riktig.»

Hennes te, som stod på ett litet bord vid andra ändan av ateljén, förblev orört. Hennes hår föll i lösa stripor ned över pannan, och allt emellanåt strök hon det tillbaka med otåliga fingrar. Dörrklockan ringde, och strax därpå visade sig husjungfrun i dörren till galleriet.

»Det är en herre, som frågar efter fröken.»

»Jag kan inte taga emot någon. Det vet du, att jag inte kan. Säg åt honom att gå sin väg.»

Jungfrun kom nedför trappan.

»Jag sade honom med detsamma, att fröken inte tar emot någon i dag, men han var så envis. Han hade inte något visitkort, men han skrev sitt namn på en papperslapp. Här är den.»

Clementina tog förargad lappen, på vilken stod:

»Herr Vandermeer skulle gärna vilja träffa fröken Wing i ett mycket angeläget ärende.»

»Säg honom att jag inte träffas.»

Husjungfrun gick tillbaka uppför trappan. »Vandermeer? Vandermeer?» Var hade hon hört det namnet förut? Plötsligt erinrade hon sig det.

»Hallå!» ropade hon till jungfrun, som just höll på att försvinna genom dörren. »Visa ned honom hit.»

Hon kunde lika gärna taga emot honom. Om hon skickade i väg honom, skulle hon ändå inte få någon ro

för gissningar angående arten av hans angelägna ärende. Hon lade bort både palett och pensel och gnuggade otåligt händerna. Till vilken grad av moraliskt förfall började hon sjunka? För fem månader sedan skulle icke någon Vandermeer i världen med aldrig det angelägna ärendet ha fått störa henne i hennes målning eller då hon icke lyckades få en sak sig till lags. Varför var hon inte längre densamma som för fem månader sedan? Varför, varför, varför? I största vredesmod rufsade hon till sitt redan svårt tillstyrda hår med båda händerna.

Vandermeers inträde gjorde ett slut på hennes otåliga funderingar. Hon tog emot honom med händerna i sidan strax nedanför trappan.

»Jag ber så mycket om ursäkt för min enträgenhet, fröken Wing, men ni kommer kanske ihåg...»

»Ja, ja», avbröt hon; »jag kommer ihåg det där tarvliga matstället, som ni sedan förvandlade till en finare restaurang. Också herr Burgrave. — Vad är det, ni vill? Jag har bråttom.»

Anblicken av den lilla oansenliga figuren, som stod och höll hatten framför sig med båda händerna, hans spetsiga ansikte, skarpa ögon och röda, krusiga hår, var icke ägnat att förbättra det intryck, han gjort på henne vid sitt föregående besök.

»En mycket allvarlig fara hotar doktor Quixtus», sade han. »Det är omöjligt för mig att själv varna honom, och därför vänder jag mig till er, då jag vet er vara nära bekant med honom.»

»Fara?» utbrast Clementina, som i häpenheten glömde att vara på sin vakt. »Vad då för fara?»

»Ni kan inte förstå den, utan att jag talar om en ganska lång historia. Men jag måste först anhålla om ert löfte att icke förråda mig såsom er sagesman.»

»Jag kan inte med hemlighetsmakeri», sade Clementina.

»Ni kan göra alldeles som ni själv behagar», sade

han hastigt. »Det är för att sätta er i stånd att handla till hans bästa, som jag kommit hit. Jag önskar endast, att ni lovar att ej kompromettera mig personligen. Jag försäkrar er, att ni kommer att inse orsaken, när ni hört min berättelse.»

Clementina tänkte efter ett ögonblick. En fara hotade Quixtus. Saken kunde vara av vikt. Vad kunde det ha för betydelse, om hon gav sitt löfte åt den här lilla vesslan?

»Gott», sade hon. »Jag lovar. Skynda på.»

Hon tog en nypa tobak ur det gula paketet samt ett cigarrettpapper och satte sig i en länstol, som stod invid den öppna trädgårdsdörren, genom vilken en sval fläkt trängde in, och började därpå med darrande fingrar rulla sig en cigarrett.

»Sitt ner», sade hon. »Ni kan röka, om ni vill. Ni kan också servera er en kopp te, om ni vill ha. Jag tänker inte dricka något.»

Vandermeer slog i en kopp te åt sig och skar sig ett väldigt stycke kaka.

»Se så, börja nu, för all del i världen.»

Vandermeer var slug nog att inse, att han genom en plötslig angivelse mot fru Fontaine skulle förstöra sin sak och uppväcka Clementinas ädelmodiga förtrytelse, var- emot han genom att gradvis stegra hennes intresse för Quixtus' angelägenheter skulle kunna så småningom ledas till att omnämna den avskydda damen på ett mindre påfallande sätt.

»Historien handlar till att börja med om tre män: John Billiter, Eustace Huckaby och mig själv.»

»Huckaby?» utropade Clementina häpen. »Vad har han med er att göra?»

»Han är den värste skojararen av oss alla tre», sade Vandermeer.

Clementina lutade sig tillbaka i stolen. Hennes uppmärksamhet hade med ens blivit väckt.

»Fortsätt», sade hon.

Varpå Vandermeer började att med hänsynslös sanningsenlighet — ty härvidlag var sanningen långt verkningfullare än någon dikt — berätta historien om de tre männens bekantskap med Quixtus under deras relativa välmaktsdagar, då han själv varit anställd i en tidning, Billiter ännu icke gjort fullständigt slut på sin förmögenhet och Huckaby varit privatlärare i Cambridge. Han berättade därpå, hur de så småningom förfallit alla tre samt hur Quixtus räckt dem en hjälpende hand. Han talade också om tisdagsmiddagarna och penninggåvorna i ytterrocksfickorna.

»Och ingen människa i världen visste om det där mer än ni tre?» frågade Clementina med osäker röst.

»Nej, inte såvitt jag vet», svarade Vandermeer.

Han talade också om middagen, då de druckit sig fulla; om Quixtus' vrede och avbrottet i deras umgänge; om den märkvärdiga aftonen, då Quixtus föreslagit dem att bli hans onda rådgivare; om hans förryckthet och hans fixa idé att vilja begå onda handlingar samt om sitt eget förslag vis-à-vis Tommy.»

»Din eländige bov!» mumlade Clementina inom sina sammanbitna tänder. I sina vildaste fantasier skulle hon aldrig ha kunnat uppdikta en så sällsam och ömklig historia. Hon satt stum och blek med den slocknade cigarrettstumpen mellan fingrarna.

Vandermeer fäste sig icke vid hennes utrop utan fortsatte sin berättelse utan att låta sig störas. Han talade om Billiter och kapplöpningshistorien samt om Huckabys förslag, att Quixtus skulle krossa ett kvinnohjärta.

»Gode Gud!» utropade Clementina. »Gode Gud, ett sådant påhitt!»

Vandermeer berättade sedan om de tres sammanträffande på vårdshuset, om deras hunger och elände samt om deras uppgörelse att begagna sig av en vampyr i Paris, som skulle åderlåta honom på tretusen pund.

»Vad hette hon?» utbrast hon, gripen av en förfärlig misstanke.

»Lena Fontaine», sade Vandermeer.

Clementina blev likblek ända ut på läpparna och sjönk tillbaka i stolen. Hon kände sig nära att falla i vanmakt. Hon hade känt sig våldsamt upprörd och arbetat under stark spänning ända sedan tidigt på morgonen.

»Kan jag gå efter någonting åt er? Ett glas vatten — eller litet te?»

»Nej, ingenting», sade hon kort. Tanken på att mottaga någonting ur denne uslings händer verkade som en elektrisk stöt. »Det är intet fel med mig. Fortsätt. Säg mig allt, vad ni vet om henne.»

Han berättade då alla de motbjudande detaljer, han avlockat Billiter, varvid han samvetsgrant medgav, att han endast hade dem i andra hand. Slutligen meddelade han henne öppet och ärligt, vad Huckaby sist låtit dem veta, ehuru han tolkade Huckabys uppförande på sitt eget sätt, och framlade Billiters och sin egen ställning till hennes bedömande.

»Ni torde nu inse», sade han, »hur viktigt det var för mig att få ert tysthetslöfte.»

»Och vad kan ni vinna på att komma till mig med den här historien?»

Vandermeer reste sig upp med hatten tryckt tätt intill sitt bröst.

»Ingenting annat än tillfredsställelsen att ha dragit ett streck över räkningen för dem båda.»

Clementina sjönk ihop i stolen med händerna för ansiktet och rysande av fasa. Utan att taga händerna från ansiktet viskade hon med hes röst: »Gå er väg! Gå er väg!»

Vandermeers listiga blick gled från Clementina ned på en bänk, som stod bredvid hans stol. På denna låg det stora stycke kaka, han skurit åt sig men icke varit i tillfälle att äta upp under sin berättelse. Clementina såg icke dit. Han stoppade kakbiten i fickan och vände sig om

för att gå. Men Clementina hade sett, vad han gjorde, och lät höra ett utrop av ångest och fasa.

»Gode Gud! Är ni verkligen så hungrig? Det ligger litet pengar i lådan därborta», sade hon och pekade på ett ekbord i andra ändan av ateljén. »Tag vad ni behöver för att köpa er mat och gå sedan. Bara gå!»

Vandermeer öppnade lådan och tog en fempundssedel, varpå han begav sig uppför trappan och lämnade huset.

Clementina gick med vacklande steg och svindlande huvud ut i trädgården. Hon, som trodde sig ha pejlat tillvarons djup och full av förakt därför själv i allt lugn flöt på ytan — vad visste hon väl egentligen? Ingenting om en människas rovdjursinstinkter, när hon drives av hunger. Ingenting om hennes förnedring, när dryckesdjävulen slår sina klor omkring hennes strupe. Vilken fasa! Och hur ljuv kändes ej friska luften till och med i denna lilla löljliga londonträdgård, sedan hon inandats den ohyggliga dunstkrets, som omgav det där odjuret.

Quixtus! Hela hennes hjärta flög honom till mötes i kärlek och medlidande. Denne ädelmodige, högsinte man hjälplöst överlämnad åt dessa rovlystna vargars godtycke! Hon gick rastlöst av och an på den lilla trädgårdsgången. Saker, som syntes henne obegripliga, funno nu sin förklaring. Men mycket förblev mörkt — så ogenomträngligt, att det kunde göra henne galen. Någoting hade hänt, som bragt den käre vännen alldeles ur sin sinnesjämvt. Den marraleska katastrofen kunde förvisso ha varit en bidragande orsak. Men var den ensam en tillfyllestgörande förklaring? Vad tjänade det i alla fall till att grubbla över det förflutna? Det nuvarande innebar en fara. Nätet slöt sig allt tätare omkring honom. Hon hade instinktmässigt hatat den där kvinnan alltifrån första stunden. Hon hade fruktat, att några ledsamheter skulle bli följderna av detta umgänge. Följden hade blivit värre än hon kunnat drömma om i sina svartsjukaste stunder. Och hurudant skulle slutet bliva, om Quixtus lät förleda

sig till ett giftermål? Hur skulle det gå med Sheila? Hon kände blodet stelna i sina ådror vid tanken på att hennes älskling skulle komma i något slags beröring med denna kvinna. Hela hennes varelse uppreste sig där-
emot.

Innan hon handlade, måste varje mörk punkt lysas upp. Hon fick icke famla eller göra något felsteg. En person var säkerligen i stånd att sprida ljus i mörkret — Huckaby, Quixtus' förtrogne vän. Ju mera hon tänkte på honom, dess mera förbryllad kände hon sig. Huckaby, en av medlemmarna i det rysliga bandet, en fullkomlig skurk, den, som öppet föreslagit Quixtus den föraktligaste och tillika mest fantastiska av alla de onda planerna, var nu hans förtrogne sekreterare och medarbetare, den nu till sitt sunda förnuft återställde mannens *fidus Achates*.

Med plötslig beslutsamhet gick hon raskt in i ateljén och fram till telefonen samt begärde ett nummer. Quixtus' röst svarade henne.

»Vem är det?» frågade han.

»Det är Clementina. Är herr Huckaby ännu kvar hos dig?»

Huckaby hade gått för en halv timme sedan.

»Kan du ge mig hans adress? Jag vill be honom komma och hälsa på mig. Tänker bjuda honom på te. Jag tycker så bra om honom, ser du.»

Hon fick den önskade adressen och antecknade den i minnet. Quixtus frågade därpå efter Sheila. Clementina svarade glatt, att hon mådde bra, och ringde därpå av. Det var alltsammans ärkefalskhet och dubbelhet, men Clementina frågade ej efter den saken. Vilken annan kvinna skulle ha gjort det?

Hon skyndade upp i sin sängkammare, kastade på sig en annan kjol samt hatten med den sjaskiga rosen och gick ut. På Kings Road tog hon en droska och befann sig en kvarts timme därefter framme vid Huckabys bostad.

Han hade tillbragt en sorgfri och angenäm dag och satt nu och läste sin Faidon med stor förtjusning, när Clementina plötsligt uppenbarade sig. Han rusade upp från stolen och ropade överraskad:

»Min bästa fröken Wing!»

»Ni eländige usling!» sade Clementina.

Huckaby ryggade häpen tillbaka. På en sådan hälsning är det svårt att svara i vanliga välkomnande ordalag.

»Vill ni sitta ned och förklara er närmare?» sade han.

Han drog fram en stol till det öppna fönstret. Clementina sjönk handlöst ned på den.

»Jag tycker, att det är ni, som bör förklara er», sade hon.

»Jag förmodar», sade Huckaby, »att någonting, som har att göra med mitt förflutna liv, kommit till er kännedom. Jag medger villigt, att det förekommit mycket däri, som icke länder mig till någon heder. Men mitt samvete är rent i vad som angår mitt nuvarande liv.»

Clementina fnös föraktfullt.

»Ni måste ha ett mycket medgörligt samvete. Hur hänger det ihop med doktor Quixtus och fru Fontaine?»

»Vad menar ni med det?»

»Ni vet vad för slags kvinna denna fru Fontaine är — ni presenterade henne för honom — och likväl tillåter ni henne att försöka förleda honom till ett giftermål. Å, försök inte att neka! Jag känner hela den gemena intrigen från början till slut.»

Huckaby sväljde en ed.

»Det måste ha varit de uslingarna Vandermeer och Billiter, som förtalat henne för er?» Han knöt händerna. »De skurkarna!»

»Jag vet ingenting om Van... vad det nu var han hette, eller den andre, ni namngav. Jag vet endast en sak: det där giftermålet får aldrig äga rum. Jag kunde ha

gått direkt till doktor Quixtus, men jag tyckte det vara bäst att tala med er först. Det är flera saker, som jag önskar få förklaring på.»

Huckaby kastade en blick på Clementinas energiska, kärva drag, och därpå vandrade hans blickar över den lilla lugna hamn, som nu var hans hem, och hans hjärta överfölls därvid av en stor fruktan. Om Quixtus nu fick veta sanningen om fru Fontaine, skulle han aldrig kunna vinna hans förlåtelse. Han skulle bliva jämnställd med de båda andra och avgrunden åter öppna sig för honom. Naturligtvis kunde han ljuga, och det kunde även fru Fontaine. Men vartill skulle det gagna? Om Quixtus fick veta sanningen, kunde han blott alltför väl sammanställa den med Huckabys förra falskhet samt hans iver och envishet i fråga om verkställandet av planen att krossa ett kvinnohjärta. Och Huckabys gäst med den järnfasta blicken skulle snart se till att lögnerna sopades bort. Huckabys ansikte blev askgrått vid tanken därpå.

»Ni har mig i ert våld», sade han ödmjukt. »Jag har en gång varit en bildad och väluppfostrad man. Sedan följde långa år av förnedring. Nu är jag, tack vare Quixtus, på god väg att åter bli mig själv. Om ni anger mig, störtar ni mig på nytt i avgrunden. Jag ber er av ren barmhärtighet icke göra det.»

»Låt mig höra, vad ni har att andraga till ert försvar», sade Clementina hårt.

»Vilka Quixtus' känslor äro gentemot fru Fontaine äger jag ingen kännedom om. Han har aldrig talat med mig i detta ämne. Men han beundrar henne helt visst för vad hon är: en bildad och förtjusande dam.»

»Hm», sade Clementina.

»Förutsätt, att vi blevo förledda att deltaga i denna sammansvärjning. Förutsätt, att, när det kom till utförande därav, vi båda ryggade tillbaka av motvilja. Förutsätt också, att hon började att tycka om Quixtus för

hans egen skull och att hennes själ upprördes vid tanken på hennes forna liv...»

»Prat!» sade Clementina.

»Jag försäkrar er, att det är sant», sade han allvarsamt. »Låt oss i alla händelser antaga det. Förutsätt, att hon såg sin frälsning i ett giftermål med en god man. Förutsätt, att jag obetingat trodde henne. Hur kunde då jag, som hängt mig fast vid samma räddningsplanka som hon, göra annat än vad jag gjort... iakttaga tystnad.»

»Er plikt mot er välgörare borde för visso ha vägt tyngre i vågskålen än edra inbillade plikter mot denna ovärdiga varelse.»

Huckaby suckade.

»Ni talar ur en kvinnas synpunkt.»

Clementina gjorde en förargad åtbörd.

»Jag förmodar, att ni har rätt. Alltid blandar sig den förbaskade kvinnliga synpunkten i saken, när man försöker att bedöma den rättvist. Nå. Ni kunde icke förråda henne — efter manliga förvända begrepp — jag inser det. Låt oss för bevisets skull antaga, att jag tror er. Vad har ni sedan att andraga?»

»Jag vet inte», sade han. »Fru Fontaine och jag äro överlämnade åt er på nåd och onåd.»

»Hm!» sade Clementina ännu en gång. Hon tystnade igen och betraktade skarpt hans ansikte, där han satt framåtlutad i sin stol på motsatta sidan om fönstret och nervöst snodde fingrarna om varandra samt stirrade ut på gatan.

»Tala om för mig — uppriktigt — hela historien om doktor Quixtus ända från tiden för den marrableska rannsakingen. Så många detaljer, som ni kan erinra er. Jag vill veta allt.»

Huckaby lydde. Han var, som han yttrat, i hennes våld. Hans framställning bekräftade, vad Vandermeer berättat, men den rörde sig på en vidare grund, och då den återgavs med rikligare uppfattning av saker och förhål-

landen, kastade den ett önskat ljus över de punkter, som förut syntts henne dunkla. Hon fick för första gången höra — ty hittills hade hon mycket litet befattat sig med Quixtus' affärer — historien om hur farbrodern förklarat honom arvlös. Quixtus hade nämligen en dag i vredesmod berättat för Huckaby om det cyniska testamentet. Hon frågade honom om Will Hammersley. Vad han sade om Quixtus' halvuttalade och hastigt dementerade förtroende, verkade som ett blixtljus för henne.

Clementina reste sig bestört och började gå av och an i rummet. Tanken på något så ohyggligt hade aldrig fallit henne in. Hammersley och Angela — det var otroligt, omöjligt. Det måste ha varit något förfärligt missstag. Att Hammersley, denne riddare utan fruktan och tadel, och Angela, detta lugna, blodlösa helgon, skulle hava bedragit honom, övergick allt vad man kunde drömma om i fråga om mänskliga lidelser. Det var ofattligt, löjligt, fantastiskt. Men för Quixtus hade det varit en ohygglig verklighet. Han trodde det. Det var den yttersta anledningen till hans sinnesförvirring. Även nu sedan han återkommit till sina sinnens fulla bruk, trodde han det. Hon kände sig söndersliten av ångest.

»Gode Gud, vad han måste ha lidit!»

»Och trots allt», sade Huckaby, »är han så öm mot Hammersleys lilla dotter, som om hon vore hans eget barn.»

Hon klippte av honom på sitt burdusa sätt.

»Tack för det ordet», sade hon. »Det bevisar, att ni har ett hjärta någonstans i kroppen.»

Hon satte sig åter.

»När tror ni, att den där misstanken, eller vad det nu var, för första gången föll honom in? Låt oss gå tillbaka i tiden.»

De resonerade länge och allvarligt. Sedan Huckaby grundligt rannsakat sitt minne i fråga om vad som tilldragit sig, fastställde de såsom antagligt datum dagen för den olyckliga tisdagsmiddagen, vid vilken Quixtus icke

varit närvarande. Han hade låtit hälsa, att han var sjuk. Förevändningen var påtagligen falsk. Ingenting annat än någon allvarligare sinnesrörelse kunde ha hindrat honom från att intaga sin plats vid bordet. Någonling hade tydligen hänt. Huckaby hade ett svagt minne av att ha sett Quixtus, när han kom in i museet, krama ihop ett brev i handen och stoppa det i fickan. Möjligen kunde brevet hava innehållit en angivelse mot de båda.

Huruvida detta antagande var riktigt eller oriktigt, betydde icke stort. Clementina kände nu på sig, att hon funnit nyckeln till Quixtus' vanvettiga beteende. Slag på slag hade drabbat honom. De, som han litat på, hade svikit honom. Han hade förlorat sin tro på mänsklig-heten. Hans milda natur var icke i stånd att bära förlusten av denna tro. Det hade blivit en nervstöt. Han hade börjat göra upp djävulska planer. Kan man tänka sig någon bedrägligare historia!

Clementina lät höra ett underligt, halvkvävt skratt.

»Och inte en enda liten elakhet var han i stånd att utföra!»

Sommarskymningen började sänka sig över den lugna gatan, och mörkret tätnade i rummets innersta vrår. En lång tystnad uppstod. Clementina satt orörlig som en sfinx, fördjupad i underliga tankar och pinad av en sinnesrörelse, som kom hennes bröst att hävas och andedräkten att hastigt komma och gå. En plan, djärv, fantastisk och romantisk, började taga form i hennes sinne och kom blodet att bulta i hennes ådror ända från fötterna ut i fingertopparna.

Slutligen gjorde hon en tvär rörelse.

»Det mörknar. Vad kan klockan vara? Jag måste gå hem.»

Hon reste sig upp.

»Innan jag går», sade hon, »måste vi fatta något beslut angående fru Fontaine.»

»Ja, jag förmodar det», sade Huckaby med en suck.

»Jag ber er endast att skona henne, så mycket det är er möjligt.»

»Vi måste i första rummet tänka på Quixtus», svarade hon kort. »Vad vi ha att göra för honom, är att återuppbygga hans tro på mänskligheten — icke att ge den lilla smula därav, han ännu har kvar, en ny stöt. Förstår ni?»

»Menar ni, att han inte bör få veta någonting om henne?»

»Ja. Och inte heller om er. Det är, vad jag menar.»

Huckaby drog ett djupt andetag.

»Gud välsigne er!» utbrast han.

»I alla händelser måste det sättas ett p för den här snygga giftermålsplanen nu och för all tid. Den saken hoppas jag, att ni klart inser?»

Huckaby förmådde icke möta hennes skarpsynta blick. Han hängde med huvudet.

»Jag förmodar ni vill, att jag skall så skonsamt som möjligt meddela henne att — att spelet är ute.»

»Jag vill inte alls något sådant», avbröt hon tvärt. »Hör på. Giv noga akt på vad jag säger. Om ni lyder mig obetingat och samvetsgrant, skall jag se till, om jag kan vara er vän — och jag kan vara en god vän — men om ni inte gör det, så Gud hjälpe er! Jag har givit ett tysthetslöfte i eftermiddag till den, som upplyste mig om allt det här. Naturligtvis har jag som en äkta kvinna brutit det. Ni måste därför hålla det i mitt ställe. Ni får inte på något sätt låta de där båda skurkarna lida för min skull. Lova mig det.»

»Det lovar jag», sade Huckaby.

»Vidare får ni inte andas ett halvdraget ljud om det här till fru Fontaine. Bäst, att ni håller er ur vägen för henne. Låt mig taga hand om henne. Jag ger er mitt ord på att jag skall låta henne slippa undan för billigt pris. Går ni in på detta?»

»Ja», sade Huckaby.

Hon räckte honom handen till ett ärligt handslag.

»Farväl.»

Han följde henne ut till dörren.

»Kan jag skaffa er en droska?»

»Nej, bevare mig väl. Det får ni göra, när jag blir en fin dam. Jag går, tills jag träffar på någon.»

Clementina skyndade hem till Romney Place med glänsande ögon. Ett småleende satt på lur i hennes mun-
gipor. Det första hon gjorde, när hon kom hem, var att rusa ned till telefonen.

»Är det du, Efraim?»

»Ja», lät svaret.

»Jag har ändrat mig och vill gärna komma med på din bjudning.»

»Det gläder mig mycket», kära Clementina.

»Adjö!»

Hon ringde av och sprang uppför trappan och in till Sheila, som hon överhöljde med smekningar. Sheila låg redan men hade hållit sig vaken i avvaktan på Clementinas godnattkyss.

»Jag undrar just, om din farbror kommer att skämma bort dig lika mycket, när du bor hos honom.»

»Du skall också bo där», sade Sheila lugnt, »och då kan du fortsätta att skämma bort mig.»

»Bevare mig väl!» utropade Clementina. »Det skulle just bli en snygg historia i Russell Square!»

Inemot klockan tio infann sig Tom. Han hade nästan gjort det till en helig plikt att dagligen infinna sig för att efterhöra Clementinas välbefinnande. Men som ateljén var strängt stängd för honom under den tid, dagsljuset varade, avlade han sina besök om kvällarna. Om hon önskade hans sällskap, bad hon honom stanna, i annat

fall fick han snart avlägsna sig igen. Han hade tagit sig för vana att kyssa henne, när de träffades och skildes. Hon tyckte om det, ty hon kände, att gossen verkligen var fäst vid henne. Och hon höll också varmt av honom på ett lugnt och tryggt sätt, som det kunde anstå en äldre tant.

»Får jag stanna?»

Hon nickade. Han flyttade undan den klubbiga paletten från stolen, på vilken Clementina kastat den, när Vandermer anmälades, och satte sig.

»Nå, vad har du haft för dig?»

Han berättade en lång historia. Den eller den tavlan artade sig synerb. Hans morbror hade bjudit honom och Etta på lunch på Savoy.

»Han sade någonting om att resa till Dinard i augusti. Konstigt ställe för honom att resa till, eller vad tycker du?»

Clementina avhöll sig från att visa något särskilt intresse för detta meddelande, men hennes pulsar började bulta.

»Jag antar, han har rättighet att fara, vart han vill», klippte hon av. »Vad fingo ni till lunch?»

Tommy redogjorde för matsedeln. Han hade själv valt den och givit sin kära gamla morbror några små gastro-nomiska vinkar. Det var märkvärdigt, hur litet denne visste i sådana viktiga saker. Han hade satt sig i sinnet att bjuda dem på fasaner. Fasaner i augusti! Efter lunchen hade de begivit sig till de nya futuristernas utställning. Hans morbror tycktes ha mycket väl reda på dem. Märkvärdiga saker, men de dyrkade alla falska gudar. Tommy var tacksam, att han hade Clementina, som höll honom fast vid den rätta tron. Medan han pratade, satt Clementina tillbakalutad i sin stol och såg med glänsande blickar på cigarrettrökens luftiga ringlar, under det ett leende spelade i hennes mungipor.

»Men Clementina då!» utropade han till sist harmset. »Du hör ju inte det minsta på vad jag pratar.»

»Fäst dig inte vid det, Tommy», sade hon. »Fortsätt du att prata. Det hjälper mig att tänka. Jag kommer att få en spännande tid — den mest spännande i mitt liv.»

»Vad i all världen tänker du då taga dig till?»

»Du får väl se, Tommy. Du får väl se. Vilken toka jag varit, som inte tänkt på det förr!»

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Nästa morgon gav Clementina återbud till en sittning, vilket aldrig förr hänt henne, lät sitt arbete gå vind för våg och slog helt oväntat ned på Russell Square.

»Jag kommer för att resonera litet om den där middagen», sade hon, så snart Quixtus visade sig. »Jag telefonerade i går och sade, att jag tänker vara med på den.»

»Och jag svarade, min kära Clementina, att jag är mer än glad däråt.»

»Det var den tjuriga sidan av min natur som kom mig att säga nej», sade hon öppenhjärtigt. »Men jag har en förnuftig sida också, som kan taga överhanden, när den vill. Se, här står nu en förnuftig kvinna, och hon frågar, om du vill tillåta henne övertaga anordningarna för din middag? Å... jag vet, vad du tänker», sade hon hastigt utan att ge honom tid till något svar. »Jag ämnar inte föreslå kalvlever eller fläsk och potatis. Jag vet hurudan en middag skall vara bättre än du.»

»Jag är verkligen litet oerfaren i detta slags fester», medgav Quixtus leende. »Det är vanligen Spriggs, som får stå för det hela.»

»Spriggs och jag få då slå våra kloka huvuden ihop», sade Clementina. »Jag vill, att din middag skall vara

någonting riktigt enastående. Hur har du tänkt dig att dekorera bordet?

Spriggs blev efterskickad. Han fyllde hela matsalsbordet med gammalt familjesilver, borduppsatser och solida kristallpjäser. Hans stolthet utgjordes av en borduppsats från mitten av den viktorsianska perioden, som vid alla festliga tillställningar där i huset brukade trona på hedersplatsen, fylld med en hel laddning av druvor, apelsiner och äpplen. Clementina valde ut några vackra silverpjäser men utdömde allt det andra, inberäknat borduppsatsen, som höjden av smaklöshet.

»Jag hoppas du vill skänka mig nöjet att skaffa alla blommorna och tänka ut en plan för dekoreringsen, Efraim?» sade hon. Vad jag vill ha, skall jag själv styra om och presenta dig. Jag skall ju föreställa konstnär, som du vet, så allt blir nog bra, vill jag hoppas.»

»Det kan väl ingen tvivla på?» sade Quixtus. »Jag är dig verkligen mycket tacksam, Clementina.»

»Ett fruntimmer kan alltid vara till litet nytta då och då. Jag har aldrig givit dig det minsta lilla handtag, så att det är hög tid på att jag börjar. Du kommer att behöva en värdinna, eller hur?»

»Bevare mig», sade Quixtus litet häpen. »Ja, jag förmodar det. Den saken hade jag inte alls tänkt på.»

»Jag åtager mig värdinneskapet. Jag är ju ett slags tant åt Tommy och Etta, till vilkas ära du ger middagen. Jag är ju dessutom litet släkt till dig — och du och jag äro ju ett slags föräldrar åt Sheila. Så att alltsammans är fullt i sin ordning. Låt mig få listan på dina gäster, så behöver du inte bry din hjärna med någonting, som rör middagen.»

När Clementina var i denna energiska sinnesstämning, var hon oemotståndlig. Quixtus i sin foglighet kunde icke göra annat än tacksamt antaga hennes erbjudna tjänster. Det var högst älskvärt av Clementina att vilja åtaga sig

alla dessa besvärliga arrangemanger. Nya sidor av hennes karaktär avslöjade sig för var dag, som gick. Det fanns endast ett fel hos den nyupptäckta Clementina, och det var hennes oförklarliga oförmåga att uppskatta fru Fontaines förtjänster. Men även detta fel bortlade hon själv-mant.

»Jag tar tillbaka, vad jag sade om fru Fontaine», förklarade hon helt tvärt. »Jag var i mitt tjuriga humör, när jag sade det. Hon är en förtjusande dam med verkligen lysande sällskapstalanger.»

Quixtus strålade, varvid Clementina inom sig kände sig mera »tjurig» än någonsin, men hon strålade också med en mildhet, som borde varit i stånd att vilseleda själva fru Fontaine.

Efter en förtrolig överläggning med den först förargade, sedan vimmelkantige och slutligen medgörlige och underdånige Spriggs gick Clementina sin väg med en triumferande glimt i sina ögon. Och sedan började mödosamma dagar, under vilka hon offrade många solljusa arbetstimmar på förberedelserna till middagen. Hon tillbragte en otrolig tid i antikvitets- och konstsömnadsaffärer och strövade till och med omkring i trakten av Londons dockor för att försöka snoka upp, vad hon behövde i glasvaror, broderier och annat. Hon beställde sällsynta växter från blomsterhandlare. Sina kvällar använde hon på att göra ett utkast i vattenfärg till bordsdekorationerna samt till menyer och placeringskort.

»Det skall bli en middag, som folk kommer att minnas», sade hon till Etta.

»Det blir överdådigt», sade Etta. »Du tänker på allting, älskade Clementina utom en sak — den allra viktigaste.»

»Vilken då, kära barn?»

»Har du någon klänning att sälta på dig?»

»Klänning?» upprepade Clementina och stirrade förvånad på Etta. »Visst har jag det. Jag har ju min svarta.»

Etta stod som slagen av förfäran.

»Den där gamla klänningen, som du hade med dig på vår bilfärd och stuvade in hur som helst?»

»Ja, naturligtvis. Är den inte god nog för er?»

»Jag talar inte om mig själv», sade Etta och tog mod till sig. »Jag tycker om dig, vad du än har på dig. Det är för de andras skull. Gå och beställ dig en vacker klänning, är du så snäll. Det kan ännu hinnas med. Jag har aldrig velat säga någonting om det, men, älskade Clementina, den gamla gapar i ryggen... här gjorde hon en konstpaus ... den gapar alldeles förskräckligt.»

»Strunt i det», sade Clementina otåligt; »låt den gapa. Bråka inte med mig.»

Men Etta fortfor att bråka och detta icke alldeles utan framgång. Clementina vägrade envist att köpa sig någon ny klänning, men hon gick in på att skicka bud på fröken Pugsley, den lilla sömmerskan, som bodde strax om hörnet på Kings Road. Hon brukade sy de tarvliga kläder, Clementina värdigades bära, och hon fick nu i uppdrag att ändra och reparera den gamla svarta klänningen. Etta suckade och tillbragte bekymmersamma timmar tillsammans med fröken Pugsley för att förmå den knotande och sarkastiska Clementina att med tålmod utvärda de långa provningarna, innan den föga skickliga sömmerskan kunde åstadkomma ett något så när drägligt resultat.

»Nu är den i alla fall inte uppsluppen i sömmarna, och den går att häkta igen», sade Etta, som övervakade den sista rysliga avprovningen.

»Hm!» sade Clementina och såg sig i spegeln med en ful grimas. »Jag förmodar, att jag nu ser ut som en fin dam. Jag hoppas också, att du är belåten.»

Den målning, Clementina medhann mellan sina dagliga utflykter åt olika håll, gjorde utomordentliga framsteg. Tommy, som kom in i ateljén en afton, fick just se porträttet av damen med den grå sidenklänningen på sitt staffli.

»Överdådigt!» utropade han. »Alldeles överdådigt! Man kan nästan höra sidenet frasa. Hur katten bär du dig åt att kunna åstadkomma något sådant? Du är mig en fullkomlig gåta. Ja, det är just, vad du är. Allt det här», sade han och följde med tummen ett av draperiets veck »...allt det här är ett underverk.» Han vände sig om och såg på henne med beundrande ögon, i vilka tårarna voro nära att tränga fram. »Du är stor, Clementina!»

Konstnärinnan genombävdades av glädje över hyllningen; kvinnan inom henne skrattade däråt. Hon hade störtat sig i arbetet med en känsla av segerstolthet, och som genom en förtrollning hade alla svårigheter försvunnit. Hon levde intensivt under dessa dagar. Det fanns ej ett underverk, som hon ej skulle ha varit i stånd att utföra.

En morgon ett par dagar därefter utfärdade hon en order åt Tommy och Etta att åtfölja henne på en utfärd i automobil. Tommy, som haft åtskilligt att bestyra för hennes räkning, flög utför Romney Place, förtjust över att få en fridag och fann en stor lyxbil stå väntande framför Clementinas dörr. Strax därpå anlände Etta, och Clementina, Sheila och de båda trolovade begåvo sig av. Vart skulle de fara? Clementina förklarade då, att som hon inte kunde låta Sheila tillbringa augusti månad i London, hade hon beslutat hyra en möblerad sluga ute på landet. Den egendomsagentur, dit hon vänt sig, hade varmt rekommenderat en i Moleham-on-Thames. Nu ämnade hon sig dit för att titta på den och ville gärna ha deras råd. Automobilens arbetade sig igenom smutsen i Brentford, styrde sedan in på Bath Road, for genom Colnbrook, Sloug och Maidenhead, under Henleys grönskande lövvalv och på slingrande skuggiga vägar, där man då och då såg en flyktig skymt av Thames, förbi mognande gyllene åkerfält, upp- och nedför sakta sluttande kullar, genom leende, slumrande byar, mellan Oxfordshires höga häckar, genom svala, hemlighetsfulla bokskogar, tills bilen vek av in genom en stor inkörsport, körde uppför en lång

almallé och slutligen stannade framför en herrgårdshyggnad av röd tegelsten.

»Är det här en stuga?» frågade Tommy.

»Tror du det är ett vattenfall?» frågade Clementina.

De stego av. En uppsyningsman tog emot den av byrån utfärdade ordern att förevisa stället och förde sällskapet omkring överallt. Ju mera Tommy såg, dess häpnare blev han. Där fanns en park, en trädgård, en pergola av rosor, ett par tennisplaner och en äng, som sträckte sig ned till floden. Huset, som alltigenom var präktigt möblerat, innehöll en oräknelig mängd rum, fyra eller fem vardagsrum och salonger, en stor matsal, ett biljardrum, en oändlighet med sovrum och en präktig ateljé. I parken fanns ännu en andra ateljé.

»Jag tar det», sade Clementina.

»Men, kära Clementina», invände Tommy utom sig av bestörtning, »har du verkligen riktigt tänkt dig för? Jag vill inte vara ogrannlaga... men hyran för det här stället går väl till ungefär ett tusen pund i minuten.»

Clementina drog honom litet avsides från de andra och sade:

»Min käre gosse, jag har utan någon rimlig anledning hela mitt liv levat på två pence om året. Det är först nyligen jag kommit på det klara med, att jag är en mycket rik dam, som kan göra ungefär vad jag har lust till. Jag ämnar hyra det här stället för augusti och september och dessutom en automobil. Du och Etta skola komma och bo här hos mig, och det står er fritt att bjuda hit så många unga idioter, ni ha lust, både gossar och flickor. Och jag skall måla, och du kan måla, och Sheila kan springa omkring i trädgården, och vi skola alla njuta vårt sorgfria väsen.»

Tommy stack händerna i fickorna på sin gråa flanellskostym och förklarade, att Clementina var den märkvärdigaste människa i världen. Varpå de foro vidare till Moleham och efter intagen lunch återvände till Chelsea.

Dagarna gingo under tusentals olika sysselsättningar. Förberedelserna till middagsbjudningen upptogo alltjämt Clementinas uppmärksamhet. Hon skickade tillbaka korrekturen på menyen och placeringskorten till den konstindustriella anstalt, där de skulle utföras, gång på gång, innan de blevo till hennes belåtenhet. Sedan tog hon dem med sig och visade dem för Quixtus, som blev mycket förtjust.

»Men, kära Clementina, varför gör du dig allt detta löjliga besvär?» frågade han.

Hon skrattade på sitt buttra sätt och skickade efter Spriggs för att ha ännu en hemlighetsfull och högtidlig överläggning med honom.

En eller två dagar innan middagen skulle äga rum, kom fru Fontaine att tänka på saken. Hon hade visserligen själv kommit upp med idén därpå, men det oaktat var en middagsbjudning icke i hennes ögon någon så världsomskakande tilldragelse. Nu sände hon emellertid Quixtus en liten förbindlig biljett, som inbjöd honom på te. De voro ensamma.

»Jag har undrat mycket, min käre doktor Quixtus», sade hon med en mild och ljuv blick, så snart hon hört, att han fått jakande svar på sin bjudning från de personer, för vilka hon särskilt intresserade sig — »jag har undrat, huruvida vi äro nog goda vänner, för att jag skall kunna våga göra er ett anbud?»

Han log försäkrande.

»Skulle ni tillåta, att jag tog med mig några blommor för att pryda middagsbordet med? Och om ni gör det, vill ni då också låta mig ordna dem åt er? Det skulle göra mig så stort nöje. Icke ens de bäst tränade manliga tjänare kunna ge samma lilla piff åt en blomsterdekoration som en kvinnohand.»

Quixtus rodnade. Det var svårt att vara oartig mot kvinnokönets oskuldsfulla blomma, men den oskuldsfulla blomman var för sent ute med sitt älskvärda förslag.

Han förklarade, i det han sökte så mycket som möjligt mildra verkan av det nödvändiga avslaget, att han redan uppdragit åt sina artistiska vänner, fröken Clementina Wing och Tommy Burgrave, att vara honom behjälpliga.

»Varför skickade ni inte efter mig? Tänkte ni inte alls på mig?»

»Det dristade jag mig inte till.»

»Jag har gått och invaggat mig i den fasta föreställningen, att vi äro vänner.» Hon suckade och såg på honom med en betydelsefull blick. »Våga, vinna», heter det.

Men Quixtus, den naiva själen, var alltför verkligt ledsen över vad som hänt för att följa den understuckna inviten. Clementina hade med stor klokhets visat honom sina akvarellutkast, och han visste, att fru Fontaine med all sin prydlighet och elegans icke kunde mäta sig med en stor artist i fråga om säkerhet i smak och poetisk ingivelse. Han undrade, varför en så utomordentligt känslig varelse som kvinnokönets oskuldsfulla blomma icke insåg detta. Hennes enträgenhet skorrade litet i öronen på honom, men det bar honom likvisst emot att såra hennes ömtåliga känslor.

»Jag trodde aldrig, att ni intresserade er för sådana triviala husliga angelägenheter», sade han.

»Det är småsakerna, som betyda allt här i världen.»

För första gången kände han sig obehaglig till mods i hennes sällskap. Här kom en dam och gjorde honom upprepade förebräelser för bristande uppmärksamhet! Om hon intresserade sig så djupt för denna eländiga middagsbjudning, varför hade hon icke då med detsamma erbjudit sina tjänster? Omedvetet jämförde han hennes översksamhet med Clementinas oförtrutna energi. Till svar på hennes sista anmärkning sade han leende:

»Jag är inte så säker om det, ehuru det ofta påstås. Vi jurister ha ett axiom, som lyder: *De minimis non curat lex.*»

»Hav förbarmande med en stackars olärd varelse. Vad i all världen betyder det där?»

Han översatte det med:

»Lagen är en sak och mänskliga känslor en annan.»

Med all sin motsägelseanda och sitt tvärt påstående sätt försatte Clementina honom aldrig i det delikata läget att resonera i känsloraker. Det fanns en vidhjärtenhet hos Clementina, som gjorde, att han kunde andas fritt i hennes närhet. Den täppta atmosfär började bli honom olidlig. Det uppkom en liten paus, vilken fru Fontaine utfyllde med att servera honom hans andra kopp te.

»Fröken Clementina Wing», sade han i sin önskan att slutgiltigt utagera saken, står i så nära förhållande både till föremålen för min lilla bjudning som till mig själv i andra avseenden, att det minsta jag kunde göra var att taga henne till råds.»

Fru Fontaine lutade sig fram med sockertången i handen, färdig att låta en sockerbit falla i hans kopp — en förtjusande, förtrolig ställning.

»Det förstår jag naturligtvis fullkomligt, kära doktor Quixtus. Och kommer hon verkligen med på middagen?»

»Varför inte?»

»Hon är en person, som... som så litet frågar efter sällskapslivets fordringar, att jag trodde, att hon aldrig deltog i umgängeslivet.»

»Hon gör mig den äran att frånga sina vanor för min skull», sade Quixtus litet stelt.

»Det gläder mig utomordentligt att höra», sade fru Fontaine milt, men i sitt hjärta var hon uppfylld av förargelse över Clementinas mellankomst. Hon skulle låta fiskmånglerskan få umgälla det här!

På festdagens morgon skickade Clementina bud på Tommy. Han fann henne som vanligt vid sitt arbete. Hon lade ned sin pensel och räckte honom sitt akvarell-utkast.

»Jag har alltför mycket att göra i dag för att hålla

på med de här barnsliga dumheterna. Jag kan inte spilla mera tid på det. Du kan lika bra som jag göra det färdigt. Allt vad du behöver, finner du här. Du har väl ingenting emot det?»

Det hade Tommy visst inte. Han var tvärtom alldeles förtjust över uppdraget. Han var alltför mycket artist för att icke finna nöje i att handskas med vackra saker och utsökta färger.

»Skall jag kasta ett öga på vinerna?»

»Allting är fullkomligt ordnat. Jag såg till den saken i går. Giv dig i väg nu. Jag har bråttom. Och hör på», ropade hon, medan han skyndade uppför trappan, »jag vill inte, att du och Etta komma hit i dag och hindra mig med edra dumheter. Jag ämnar måla intill allra sista minuten.»

Hon återtog sin målning. En liten stund därefter kom en biljett och ett litet paket från Etta. Paketet innehöll ett par långa svarta handskar. Hon kastade dem till Eliza, husjungfrun.

»Vad skall jag göra med dem, fröken?»

»Sätt dem på dig på din egen begravning.»

Några minuter före klockan åtta stod Quixtus i stora salongen, redo att mottaga sina gäster. Amiral Concannon, punktlig som vanligt, infann sig på slaget åtta tillika med Etta, åtföljd uppför trappan av Tommy, som just lagt en sista hand vid bordsarrangemangerna. Därpå kommo lady Louisa Mallings samt Lena Fontaine, sedesamt klädd i en blekt heliotropfärgad toalett. Sedan lord och lady Radfield, han lång och ståtlig med vita mustascher och pipskägg, hon mycket yngre än han, melankolisk, dyrbart klädd, med en tillgjord min av livlighet. Därefter kommo i rask följd efter varandra general och lady Barnes, Griffiths (Quixtus kollega i Antropologiska sällskapet) och hans hustru, John Powersfoot (medlem av Kungl. akademien), herr och fru Wilmour-Jackson, vänner till fru Fon-

taine, utvärtes polerade, rika och intetsägande. Snart var sällskapet samlat, och rummet fylldes av sorlande röster.

I ett ledigt ögonblick vände Quixtus sig till Tommy med en orolig fråga om vad som blivit av Clementina, som ju åtagit sig rollen av värdinna. Tommy kunde icke giva någon upplysning. Allt vad han visste om henne var, att han stannat vid hennes dörr och erbjudit henne en plats i sin vagn, varvid Elize kommit ned med en hälsning, att han skulle fara, ty Clementina tänkte inte åka med honom. Tommy gissade, att Clementina hade fått ett anfall av nyckfullhet. Det var mycket möjligt, att hon icke alls skulle uppenbara sig. Etta tog Tommy avsides.

»Jag är alldeles säker på att den gamla svarta har spruckit i ryggen och att Eliza håller på att sy ihop den med svart tråd.»

Nu fattades endast parlamentsledamoten sir Edward och lady Quinn samt Clementina. De förra anlände tio minuter efter åtta, en smula andfådda och med många ursäkter för sitt dröjsmål. Nu stodo visarna på kvarten över åtta. Quixtus blev alltmera orolig. Vad kunde hava hänt? Fru Fontaine vände sig från honom och viskade till lord Radfield:

»Hon har antagligen glömt att sätta på sig skorna och åkt tillbaka efter dem.»

Nu visade Spriggs sig i dörren och anmälde:

»Fröken Clementina Wing.»

Och Clementina seglade in i rummet.

För första och enda gången i hans liv lämnade Quixtus' höviska artighet honom totalt i sticket. Under ett påfallande långt ögonblick stod han stilla och stirrade med gapande mun. Det var en Clementina, som han aldrig sett förr. En Clementina i en hundraguineasklänning av guldskimrande siden, överdragen med ambrafärgad tyll, en Clementina, omsluten av ett välsittande snörliv, som framhävde en vacker och junonisk gestalt, en Clementina med fin och klar, olivfärgad hy och med det rika, svarta håret

uppsatt med all den konst, en hårfrisör varit mäktig, i en majestätisk krona, fasthållen av en stor kam, rikt prydd med diamanter; en Clementina med diamanter omkring halsen; en Clementina i eleganta, välsittande handskar och med en plymbesatt solfjäder i handen; en rakryggad, stolt, leende Clementina, vars energiska ansikte med de vackra ögonen strålade av undertryckt sinnesrörelse och spänning; Clementina som en hög och förnäm dam och nästan en skönhet! De, som kände henne, stirrade liksom Quixtus utom sig av häpnad. De, som icke kände henne, sågo på henne med beundrande blickar.

Hon seglade tvärs över rummet fram till Quixtus med utsträckt hand.

»Jag ber om ursäkt, att jag kommer så sent, och jag är också ledsen, att jag inte hunnit titta in förut i dag. Jag har haft arbete upp över öronen, men jag hoppas, att Tommy varit en utmärkt ställföreträdare.»

»Han har samvetsgrant utfört alla dina instruktioner», sade Quixtus, som nu återvunnit sin jämvikt.

Clementina smålog mot fru Fontaine.

»Hur står det till? Så förtjusande att råka er ännu en gång. Men ni ser blek ut i afton, kära fru Fontaine, riktigt matt. Jag hoppas, det inte är någonting allvarligt?»

Hon vände sig hastigt och lämnade fru Fontaine, som var mållös av häpnad och förargelse, för att skaka hand med den förvånande amiralen. Var denna drottninglika varelse identisk med den nedkluddade hudavdragerska, som han träffat i Clementina Wings ateljé? Amiralen mumlade några osammanhängande ord.

»Nå, kära barn? Skola ni inte hälsa på mig?»

De sålunde tilltalade ungdomarna, Tommy och Etta, stodo lamslagna framför henne liksom bybarnen vid en skolfest, när de bli tilltalade av godsägarens respektin-givande fru.

»Nyp mig. Nyp mig hårt», viskade Tommy, när Clemen-

tina vänt sig för att hälsa på lord Radfield, som Quixtus kom och presenterade för henne.

»Jag tror, att jag har det nöjet att bli er bordskavaljer, nådig fröken», sade lord Radfield.

»Tack. Jag är ett slags tillförordnad värdinna här i huset», sade Clementina. »En mycket dålig värdinna, fruktar jag, i betraktande av att jag kommit för sent.»

Spriggs anmälde, att middagen var serverad. Quixtus förde ut lady Radfield, och Clementina vid lord Radfields arm avslutade processionen. Man intog sina platser omkring det stora middagsbordet. Quixtus satt vid den övre bordsändan, närmast dörren, mellan lady Radfield och lady Louisa. Clementina vid andra ändan av bordet mellan lord Radfield och general Barnes. Lena Fontaine hade sin plats så nära Clementina som möjligt mellan lord Radfield och Griffiths, en torr, mjältsjuk herre, som fört henne till bordet. Det var Clementina, som ordnat placeringsfrågan.

Bordsdekorationerna voro alltför iögonfallande och vackra för att icke genast väcka allmän uppmärksamhet och beundran. De voro halvt barbariska. Den vita damastduken var översållad med guldbroderier. Mitt på bordet stod en lackerad bricka i svart och guld samt lackerade urnor, ävenledes i svart och guld. Svarta iris med gyllene kalkar i guldstänkta venetianska glas; brungula orkidéer, rikt inpassade bland allt det svarta och guldskimrande. Här och där framlysande bland grönskan utefter det långa bordet gyllene frukter och bärnstensglänsande druvor. Kristaller, silver och damast; svart, guld och bärnsten; djärvt, häpnadsväckande; fängslande för ögat genom fulländad harmoni.

Quixtus och Tommy förrådde strax för gästerna, vem som var mästerverkets skapare. Allas ögon vändes mot Clementina. Uppmärksamheten riktades därpå på meny- och placeringskortet. Lord Radfield stack sitt placeringskort i fickan.

»Det är inte alla dagar, man kan taga med sig ett dyrbart konstverk från ett middagsbord i London.»

Clementina njöt en liten triumf, som färgade hennes mörka kinder med en varm rodnad. Rodnaden och den infattning, hon berett åt sig själv, kom hennes ansikte att stråla. Hennes sena ankomst hade gjort en dramatisk verkan; allas ögonblickligen på henne koncentrerade uppmärksamhet i förening med hennes ryktbarhet såsom konstnärinna hade med ens gjort henne till en huvudfigur, där hon satt vid bordets fotända — en symfoni i bärnsten, svart och guld. — En kvinnas vapen i en kvinnas strid.

»Man skulle nästan kunna tro, att hon gjort det med avsikt», mumlade Tommy i sin oskuld.

»Gjort vad?» frågade Etta.

»Begagnat hela bordet som en dekoration åt sig själv. Ser du inte, hur allting går i stil med hennes person — i stil med hennes ögon och med diamanterna i hennes hår? Se, hur hon fördunklat fru Fontaine och kommit henne att verka färglös och intetsägande.»

Tommy hade rätt. Fru Fontaines matta kolorit, hennes vita ansikte och kastanjebruna hår hade totalt förbleknat och utplånats, så att säga, i omgivningens djärva färgspel. Den bleka heliotropfärgen på hennes toalett blev tvärt ihjälslagen. Hon var fullkomligt verkningslös. Medveten om att ha blivit ställd i skuggan, förargad på sig själv över den färg, hon valt, och dock inom sig undrande, vilken av hennes andra vanliga mellantonsfärger, som skulle ha passat henne bättre, frambar hon med sötsur artighet sin hyllning åt mästarinnan. Hon önskade, att hon aldrig kommit. Clementina såsom fiskmånglerska och Clementina såsom prinsessa voro två vitt skilda personligheter. Mot den ena var hon i stånd att kämpa. Men var hon väl vuxen en strid med den andra? Clementinas ironiska blick kom henne att skälva av raseri, liksom hon ännu glödde av harm vid tanken på dennas första hälsning.

Hon kände sig omgiven av fientliga inflytelser. Griffiths,

som var en fantasilös verklighetsmänniska, störtade sig huvudstupa in i en jämförande statistik angående olyckshändelser bland järnvägspersonalen. Hon lyssnade tankspritt, förargad på Quixtus, som givit henne en så odräglig kavaljer. Griffiths, som å sin sida harmades över hennes brist på förståelse, vände sig med sin föreläsning till sin andra granne, så snart ett tillfälle erbjöd sig. Lena Fontaine avvaktade då en möjlighet att försöka sin lycka med lord Radfield. Men Clementina fångslade helt och hållet hans intresse och uppmärksamhet och drog snart även general Barnes in i samtalet. På samma gång Clementina kastade av sitt gamla skinn, lade hon också bort sitt burdusa och mot vedertagna umgängesformer så stridande sätt och tal. Hon var begåvad med ett skarpt förstånd och ägde vidsträckt beläsenhet och iakttagelseförmåga. Hon var kvick och snabbtänkt och fylld av lågande beslutsamhet att utnyttja alla sina möjligheter. Hennes framgång drev blodet med raskare fart genom ådrorna. Hängde icke redan vid början av hennes experiment hennes båda grannar med största uppmärksamhet vid varje hennes ord och skänkte henne sin otvetydiga hyllning, icke i hennes egenskap av beryktad konstnärinna eller begåvad kvinna, utan allenast rätt och slätt i hennes egenskap av kvinna? När lord Radfield till sist vände sig till fru Fontaine, hade denna ingenting annat än alldagliga anmärkningar att underhålla honom med, någon liten skandalhistoria eller den lyckade utgången av något bridgeparti. Clementina drog dem båda skickligt inom sin samtalskrets, och Lena Fontaine hade förargelsen att få se, hur lord Radfields artigt uttråkade gamla ansikte plötsligt lyste upp av nyvaknat intresse. För ett ögonblick eller två kastade Lena Fontaine sig blixtnabbt in i samtalet, besluten att upptaga striden, men snart kände hon sig kuvad och övervunnen och förlorade totalt modet att längre fortsätta densamma. Clementina hemförde obetingat segern.

Tommy kunde icke taga sina ögon från Clementina och försummade oförsvarligt såväl Etta som sin granne till vänster. Plötsligt uppfångade hans blick en skymt av rosiga fingernaglar. Slagen av häpnad viskade han till Etta:

»Manikurerad!»

»Ät och stirra inte så där, Tommy», sade Etta. »Det är högst obelevat.»

»Hon borde ha givit oss en vink», jämrade sig Tommy. »Vi äro för unga för att tåla vid en sådan överraskning.»

Den utsökt väl lagade och serverade middagen fortskred. Den franske kock, som Clementina engagerat och givit fria händer för utvecklingen av sin konst, hade känt sig ungefär som en arkitekt, som obunden av hänsyn till läge eller ekonomiska hinder kan omsätta i verklighet en livslång dröm. John Powersfoot, skulptören, som satt näst intill lady Louisa Mallings, vände sig till sin värd med utropet:

»Det är inte en middag, du bjuder oss på, Quixtus — det är ett poem.»

Lady Louisa lät sig icke störa. Hon var alltför upptagen av sin kulinariska njutning för att uttrycka någon tanke.

Quixtus log.

»Åran tillkommer icke mig. Festarrangören sitter mitt emot mig vid bordet.»

Powersfoot, som kände Clementina, sådan hon tedde sig i vardagslivet, kastade upp båda händerna med en fransysk gest, som han lärt i Ecole des Beaux-Arts och över vilken han var mycket stolt.

»Århundradets märkvärdigaste kvinna!»

»Det tror jag, att du har rätt i», instämde Quixtus.

Han såg nedåt bordet och uppfångade hennes blick, varvid de utbytte ett småleende. Nu när han hunnit vänja sig vid begreppet om en helt förvandlad Clementina, kände han sig intagen av en gränslös beundran. Han greps av

otålighet över de umgängesformer, som nålade fast honom på hans plats, milsvitt skild från henne av lackeringar och orkidéer. Vanvettig avund mot de båda män, hon oemotståndligt fångslade med sin konversation, fick insteg i hans hjärta. Hon skrattade och visade därvid sina starka, vita tänder, som han endast en gång förut haft tillfälle att se. Han längtade att slippa undan den outhärdligt tråkiga lady Radfield och sluta sig till gruppen vid motsatta ändan av bordet. Då och då vilade hans blick på Lena Fontaine, men hon hade nästan totalt försvunnit ur sikte.

När middagen var slut, höll Quixtus dörren öppen för damerna att passera. Clementina, som kom strax efter Etta, viskade hastigt åt honom en onödig uppmaning att icke dröja för länge kvar vid vinet. Dörren föll igen bakom dem. Etta slog sin arm om livet på Clementina.

»O, älskling, du är alltför härlig för att några ord skulle kunna uttrycka det! Men varför sade du ingenting åt mig? Varför lät du mig göra mig till en narr i fråga om den gamla svarta?»

Clementina lösgjorde sig sakta från Ettas arm.

»Kära barn», sade hon, »vid det fjäderlättaste extra tryck kommer jag att brista ut i tjut. Jag lider de fördömdas kval.»

»Stackars min älskling!»

»Det är mödan värd i alla fall», sade Clementina.

När herrarna kommo upp, njöt hon en ny triumf. Både herrar och damer samlades omkring henne och överlämnade instinktmässigt åt henne ledningen av konversationen. Allt vad som under årtal varit uppdämt inom henne av skiftande sinnesrörelser, önskningar och löjen, fick nu fritt utlopp. Powersfoot, som stod strax bakom henne, upptäckte med häpnad den fulländade formen på hennes bara armar och hennes fylliga och vackra hals och axlar.

Quixtus samtalade några minuter med kvinnokönets oskuldsfulla blomma. I salongens konventionella luft återvann hon sin säkerhet. Återtagande sin min av äganderätt gentemot honom, klappade hon med handen på en tom plats bredvid henne i soffan, där hon slagit sig ned. Han lydde hennes invit.

»Jag trodde, att ni ämnade helt och hållet försumma mig», sade hon.

Han protesterade artig, och de munhöggos en smula. När Wilmour-Jackson, den polerade och rike mannen, med lorgnetten i handen styrde stegen mot soffan, reste Quixtus sig upp och lämnade honom sin plats med en iver, som kom Lena Fontaine att bita sig i läppen, varpå han slöt sig till den förtrollade kretsen kring Clementina. Han erfor en liten sprittning av glädje, när hon mottog honom med en välkomnande blick. Han såg på henne som förtrollad. Någotling magnetiskt, någoting kvinnligt ljusande — han var alltför förvirrad för att riktigt veta vad — utstrålade från henne och höll honom fångslad. Aldrig under alla de många år, han känt henne, hade hon på detta märkvärdiga sätt utövat någon dragningskraft på honom. Varför hade dessa formfulländade armar och denna hals och denna behagfulla figur ständigt gömts under illasittande kläder? Varför hade detta rika, vackra hår aldrig fått komma till sin rätt? Varför hade hon bakom en buttert rynkad panna och hårt sammantryckta läppar stängt in det soliga leende, som nu upplyste hennes drag? En enda gång hade han förut sett hennes ansikte stråla — på hotellet i Marseille — men då var det av ädel och varm känsla, och han hade glömt hennes vanställande klädsel. Nu däremot var hon ståtlig som en drottning och oemotståndligt tilldragande...

Till sist lyckades lady Radfield frigöra sin herre och man ur den beundrande krets, som slutit sig omkring Clementina, och de gjorde uppbrott. Andra följde deras exempel, och sällskapet skingrades med den egendomliga

hastighet som är vanlig i Londons salonger. Under ett kort mellanrum i avskedstagandet råkade Quixtus och Clementina befinna sig ensamma vid varandras sida.

»Nå?» sade hon. »Är du nöjd?»

»Nöjd? Ett sådant ord! Jag är stum av häpnad! Jag har varit blind, och mina ögon ha blivit öppnade. Jag har inte känt dig förrän i kväll, Clementina.»

»Därför att jag har en passabel klänning på mig? Det var väl det minsta, jag kunde göra.»

»Därför att jag aldrig förr vetat, hur vacker du är», sade han.

En blodvåg sköt upp i hennes mörka kinder. Hon lade lätt handen på hans arm och såg på honom.

»Tycker du verkligen, att jag ser bra ut?»

Här avbröts deras samtal av sir Edward och lady Quinn, som kommo för att taga avsked, men Clementina läste svaret i hans ansikte. Sällskapet tunnade av. Lena Fontaine närmade sig nu.

»Det börjar bliva sent. Jag måste taga reda på Louisa och fara hem. Er middag har varit en fullkomlig succès, doktor Quixtus.»

»Det gläder mig, att ni tycker det», sade Clementina. I all synnerhet som jag hört, att det var ni, som ursprungligen kom upp med tanken på den. Det var verkligen mycket vänligt av er att intressera er för våra båda ungdomar. Men gå inte ännu. Lady Louisa ser helt belåten ut med herr Griffiths' sällskap. Han underhåller henne med intressanta fakta. Låt oss sälta oss här ett ögonblick och få oss en pratstund.»

Hon gick fram till en soffa, som stod i närheten, och förmådde fru Fontaine att slå sig ned. Quixtus drog fram en stol åt sig.

»Jag har gjort mig skyldig till ett vilt företag i dag», sade Clementina. »Jag har hyrt ett gammalt herresäte i Moleham-on-Thames för augusti och september. Det är stort som ett hotell, och om jag inte fyller det med folk,

kommer jag att alldeles tappa bort mig där. Vem som vill måla, har där tillgång till en ateljé — själv tänker jag måla var förmiddag — och den som vill skriva, finner där ett bibliotek. Sheila har valt ut ditt bibliotek, Quixtus, då hon tar för givet, att vi få se dig där. Hon blir förtvivlad, om du inte kommer. Där finns ett rum även åt herr Huckaby. Så blir det Tommy och Etta förstås, och amiralen har lovat att skänka mig en vecka eller två. Och om ni endast vill komma och tillbringa er augusti hos mig, min kära fru Fontaine, så är min lyckas bågare full.»

Lena Fontaine var ett ögonblick stum av harmfylld häpnad. Sedan ansattes hon av en häftig lust att taga sin rival på orden och utkämpa striden. Men när hon kastade en blick på Clementina, såg hon den ironi och den dödliga beslutsamhet, som gömde sig bakom de glittrande ögonen, och modet svek henne. Hon kände sig ännu en gång liksom kuvad av en stark personlighet och skrämd av dess plötsliga och oväntade makt. Att vistas under denna kvinnas tak var en omöjlighet.

»Ledsamt nog kan jag inte antaga er älskvärda hjudning», sade hon med ett leende på läpparna. »Jag har gjort upp med några vänner att tillbringa denna månad i Dinard.»

»Ah... ämnar ni er också till Dinard?» utbrast Clementina.

»Vad menar ni med 'också'?» frågade den andra kort.

»Jag har ryktesvis hört, att doktor Quixtus ämnar sig dit. Påståendet föreföll mig så löjligt, att jag inte fäste någon vidare uppmärksamhet vid det. Tänker du verkligen fara dit, Efraim?»

Det var en avsiktligt utlagd snara. Det var en utmaning, en kastad handske. Från soffhörnet, där hon satt, sträckte hon ut sin bara arm till dess fulla längd och lade handen på Quixtus' axel. Fru Fontaine var blek av spänning, hennes ögon förlorade sin förföriska tjuskraft, och hon såg på honom nästan med hätskhet.

»Ni lovade ju det?»

Orden hade undsluppit henne, innan hon hann göra sig reda för deras betydelse. I nästa ögonblick kunde hon ha varit färdig att bita tungan av sig till straff för sin dumhet. Allt vad som fanns hos Quixtus av manlig värdighet reste sig vid detta djärvt utslungade påstående. Han kände med ens med övertygande klarhet, att ingenting i världen kunde förmå honom att strutta omkring med henne i Dinard som hennes uppvaktande kavaljer. Han smålog artigt:

»Jag ber om ursäkt, kära fru Fontaine. Jag gav alls icke något löfte. Ni kan inte ha glömt min lilla... min lilla liknelse om kajan och påfåglarna.»

Nöjd med det vunna resultatet drog Clementina tillbaka sin hand.

»Naturligtvis, käre Efraim, skall du inte, om du föredrar att fara till Dinard med fru Fontaine...»

Lena Fontaine reste sig upp.

»Doktor Quixtus har naturligtvis sin frihet att göra, som han själv behagar. Jag vore tacksam, om ni icke vidare blandade in mig i saken.»

Clementina reste sig också och räckte fram handen.

»Jag vill göra som ni önskar, min kära fru Fontaine», sade hon milt. »Om jag kan. Farväl. Det har varit ett stort nöje för mig att få se er i afton.»

Fru Fontaine avlägsnade sig nu tillsammans med lady Louisa och några andra försenade gäster. Amiralen, Etta och Tommy stannade kvar. De gingo alla ned i Quixtus' arbetsrum, scenen för äventyret med den druckna hushållerskan, där vinkaraffer, sifoner och cigarretter väntade dem, och slog sig ned där under angenämt samspråk, tills amiralen påminde Etta om att hästarna stått och väntat nästan en timme. Tommy följde far och dotter ut till vagnen. Quixtus och Clementina voro ensamma.

»Får jag säga Sheila i morgon, att du kommer till Moleham?»

»Ja, det tror jag att du kan», sade Quixtus. »Ja, med ganska stor säkerhet.»

»Det var ledsamt, att fru Fontaine skulle vara hindrad att komma.»

»Varför det?» frågade han, med en obestämd förnimmelse av utsträckta klor och uppruggad borst.

»Därför att hon är i besittning av så verkligt lysande sällskapstalanger», svarade Clementina.

Det uppstod en liten paus. Clementina drog ett bloss på sin turkiska cigarrett och kastade den sedan i eldstaden.

»För allt i världen, käre vän, drag ut den där lådan och ge mig litet tobak, som jag kan röka. Jag smugglade dit litet i går.»

Quixtus räckte henne det gula paketet jämte cigarrett-papper, och hon rullade sig en cigarrett av Maryland-tobak och började belåten röka. Tommy kom nu in.

»Vill ni tillsammans med barnen äta lunch med mig i morgon på Carlton?»

»Med stort nöje», sade Quixtus.

»Kan du tänka dig», sade hon, »att jag aldrig varit inom dörrarna där? Det kommer att för mig bli en riktig märkvärdig tilldragelse.»

Några minuter därefter rullade Tommy och hon i väg västerut i en taxameterbil. Tommy sade nästan ingenting. Hans forna uppfattning av hans kära Clementina hade blivit upphävd, söndersprängd, kastad i luften och låg omkring honom i spillror. Clementina kände sig icke heller upplagd för något samtal. Tommy var nu endast en liten obetydlig prick på hennes vida horisont. Men när bilen stannade framför Clementinas hem i Romney Place och Tommy öppnade porten för henne, hände någonting betydelsefullt.

Han räckte henne handen:

»God natt, Clementina.»

Hon skrattade.

»Vad är det åt dig i kväll, Tommy? Tänker du inte ge mig någon kyss?»

Han tvekade bråkdelen av en sekund och kysste henne därpå. Clementina skyndade glädjestrålände upp till sig — icke därför att han kysst henne; långt därifrån. Men därför att han tvekat. Mellan fiskmånglerskan Clementina och drottningen Clementina var ett stort svalg befast. Hon visste det. Hon jublade av fröjd. Hon lade sig men kunde ej sova. Hon hade huvudvärk, förfärlig, glänsande, hejdundrande huvudvärk!

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

När Tommy nästa morgon kom för att hälsa på Clementina, möttes han i dörren, icke av Eliza, utan av en vördig ung fröken i svart klänning, svart förkläde och med en svart bandrosett i håret och som på hans fråga, om Clementina träffades, svarade: »Oui, monsieur.» Fortfarande häpen frågade Tommy, om hon var en ny kammarjungfru. »Oui, monsieur», svarade hon ånyo och visade honom högtidligt in i det lilla stela förmaket. Han satte sig beskedligt ned och väntade på Clementina. Hon kom snart ned — en strålände uppenbarelse i en utsökt toalett med en elegant hatt och förstklassiga handskar. I handen dinglede en liten handväska av guldlänkar. Hon svängde sig runt.

»Nå, vad tycker du om det?»

Tommy suckade.

»Älskade Clementina, säg mig i himlens namn vad som är meningen med allt detta, annars blir jag spritt språngande galen på kuppen.»

»Jag sade dig ju, att jag tänkte bli en fin dam endera

dagen. Dagen har nu kommit. Ser jag inte ut som en fin dam?»

»Du gör så tusan heller», skratlade Tommy. »Du ser ut som en ärkehertiginna.»

De hämtade Etta och träffade Quixtus på Carlton, där de intogo lunch mitt i ett stort glatt rum. De båda ungas ovana respekt för den förvandlade Clementina fördunstade snart. Den stora, varmhjärtade Clementina, de älskat, fanns ännu kvar under den förändrade ytan. Det hade endast tillkommit nya briljanta sidor i hennes personlighet, en glättighet och sprudlande kvickhet, om vilken de icke haft en aning. När de skildes åt, kände Quixtus sig upplivad och glad. Han hade aldrig i sitt liv haft ett par så roliga timmar.

Och detta var början till Clementina Wings triumf.

Den fördjupades dag för dag. Det fyrverkeriartade — en blix, ett bländande sken och sedan mörker — hade aldrig legat för henne. Hon hade beslutsamt offrat den ruggiga fågeln Fenix, och ur dess aska hade denna nya och strålande uppenbarelse stigit upp. Hon led, som hon erkände för sig själv, av grundslika kval, ty en nyfödd Fenix måste ju ha särskilt ömtålig hud; men hon uthärdade dem leende för den större äran — icke sin egen allenast, men Guds och hela sitt köns samt för deras lycka, som hon älskade, och för allt vad hon ansåg rätt i världen.

Hon bekämpade ormen i kvinnohamn med dennas egna vapen. Hon, Clementina, den av männen förbisedda och föraktade, iklädde sig sitt köns tjugande egenskaper för att upptaga striden mot den professionella förförerskan. Hon hade vunnit sitt första regelbundna fältslag. Hon hade sopat bort fienden från slagfältet. De krafter, som drivit henne till striden, voro idel brinnande kärlek till barnet, idel glödande medlidande med den man, som blivit henne kär, det var idel krafter, där hennes kön och moderliga

instinkter spelade in. Det skulle ha varit lätt att avslöja förförerskan inför Quixtus, men detta skulle möjligen åter ha störtat hans själ tillbaka i mörker. Det skulle också ha varit lätt att hålla sin kännedom om hennes verkliga natur som ett hotande svärd över hennes huvud och bjuda henne att vika hädan. Men vilken triumf vore väl det? Var låge äran däri? Att föraktfullt underlåta att begagna sig av sina kunskaper om sin motståndarinna och besegra henne i öppen strid, däri låg det, som fyllde henne med jublande fröjd. Det var en bedrift, värd sin möda.

Och triumfen sedan gentemot det upproriska ting, som hon hållit fångslat och halvförkvävt inom sitt eget bröst! Det ting, som väckts till liv i ungdomens vårdagar, som ånyo givit sig till känna vid åsynen av de gyllenröda tulpanerna, som nästan slitit sig lösa ur sitt fångsel en månskensafon i Vienne, det ting, som sedan alltjämt hållit sig vaket och kämpat att få komma till sin rätt — vilken triumf att kunna giva det friheten och låta det leda henne, varthän det ville! — Konsten? Strunt i konsten! Vad var väl konsten i jämförelse med denna nyvunna triumf?

Det gjorde henne tio år yngre. Den tog tio år från den man, för vars tjusande hon inlett striden. Det gällde en dubbel seger: att jaga fienden på flykten och hemföra den älskade mannen såsom sin fånge. Hon kämpade oförtröttat dag för dag. Sheila, de nyförlovade, ett nytt porträtt av honom, som hon fått den lysande idén att vilja måla, allt tjänade till förevändning att hålla den intet anande inom kretsen för hennes inflytande. Vilket intryck, den andra än kunde hava gjort på hans hjärta eller sinne, skulle det utplånas och hennes sättas i dess ställe, så att då han mötte den andra, utan att Clementina var närvarande, såsom otvivelaktigt komme att inträffa, han vore i besittning av en talisman emot hennes inställsamma tal och hennes förförelsekonster. Två gånger under den

döende säsongen, som varat länge detta år, deltog hon i sällskapslivet ute i stora världen och mötte sin motståndare på öppna fältet.

Det var en gång mellan dessa båda öppna bataljer, som hon en dag hade ett samtal med Huckaby.

Denne, som gjorde sitt bästa att handla lojalt mot båda parterna, genomlevde en i moraliskt avseende bekymmersam tid. Åsynen av Clementina, som i glänsande rustning spelade drottning i Quixtus' hus, samt Lena Fontaines jämmerfulla förtroenden hade satt honom i stånd att bilda sig en ganska noggrann uppfattning av sakernas ställning. Hans hjärta började blöda för Lena Fontaine. Hon brukade komma hem till honom och vädja till hans deltagande. Hon hade icke en själ i världen, som hon kunde anförtro sig åt utom honom. Hon var förtvivlad. Den där avskyvärda varelsen, Clementina Wing, skymfade henne, trampade henne under fötterna och förgiftade Quixtus' sinne emot henne. Han hade plötsligt blivit alldeles förändrad, tycktes undvika henne, och när han händelsevis sammanträffade med henne, var han visserligen hövlig och artig på sitt blida sätt men förstod alltid att leende lista sig undan. Den förtroliga samvaron i Dinard, på vilken hon byggt så stora förhoppningar, hade försvunnit inom drömmarnas värld. Han hade släpats bort inför hennes ögon till någon omöjlig plats uppåt Thames, där han skulle hållas under vård och bevakning som en dårhuspatient. Vad skulle hon taga sig till? Fattigdomen komme snart att stirra henne i ansiktet. Hon hade funderat på om hon skulle öppet förevita honom hans försummelse, förebrå honom för att hava lekt med hennes ömma känslor och ställa honom inför eldprovet av en känslfull scen. Men hon var rädd för ett sådant experiment; kanske skulle hon därmed på allvar skrämma honom på flykten. Hon grät och kallade sig en olycklig, illa behandlad kvinna, och Huckaby skänkte henne sitt deltagande och försåg henne med näsdukar och en spegel,

så att hon kunde utplåna de skador, tårarna åsamkat hennes utseende.

En dag stötte Huckaby och Clementina ihop i hallen på Russell Square.

»Nå», sade hon, »har ni träffat fru Fontaine på sista tiden?»

Han medgav, att han hade gjort det.

»Tar det illa, gissar jag?» anmärkte hon med ett återfall i sitt forna brutala sätt.

»Hon är djupt olycklig. Som jag förut sade er, är det en livssak för henne — hela hennes räddning hänger därpå.»

Clementina uppfångade den allvarligt vädjande tonen i hans röst och fäste på honom en forskande blick.

»Ni tycks vara djupt intresserad för damen i fråga.»

Huckaby betraktade henne ett ögonblick tveksamt och ryckte därefter på axlarna. Clementina var en person, som räknade uppriktigheten som en dygd. Han gav henne därför del av sin hemlighet.

»Jag har så småningom kommit att fästa mig vid henne — fästa mig vid henne mycket varmt. Jag vet, att det är en dumhet av mig, men jag rör inte därför.»

»Vet ni någonting om fru Fontaines privata affärer, ekonomiska, menar jag; hur mycket har hon, som hon ärligt kan kalla sitt eget?»

»Fyra hundra pund om året.»

»Och ni?»

»Om jag erhåller sekreteraretjänsten i Antropologiska sällskapet, får jag fem hundra pund om året.»

»Nio hundra pund. Har ni någon idé om till vilken minimisumma per år hon uppskattar sin frälsning?»

»Nej», sade Huckaby häpen.

»Nå, tag reda på det», sade Clementina. »Farväl!»

Hennes andra sortie i stora världen ägde rum vid ett garden-party hos familjen Quinn. Lady Quinn hade muntligen bjudit henne vid Quixtus' middag och sedan sänt

henne ett formligt bjudningskort. Som Clementina visste, att Quixtus ämnade sig dit och mer än misstänkte, att hennes rival skulle finnas bland de inbjudna gästerna, hemlighöll hon, att hon själv var inviterad. Livligt välkomnad, smickrad och omgiven, som hon genast blev, av en munter skara i den stora vackra trädgården, dröjde det en stund, innan hon fick ögonen på fru Fontaine. Till sist fick hon se henne sittande på en bänk längst borta i trädgården med Quixtus vid sin sida samt dold av en trädstam för en stor del av gästerna. Så snart Clementina kunde göra sig fri, närmade hon sig paret med raska steg och ett leende på läpparna. Quixtus rusade upp och tycktes draga ett djupt andetag, som man gör, när man slår upp sina sängkammarfönster på vid gavel och inandas den friska morgonluften.

»Clementina! Jag hade icke den avlägsnaste aning om att du skulle komma hit. Det gläder mig utomordentligt!» Han betraktade henne ett ögonblick, där hon stod med parasollen på axeln. Clementina med en parasoll! »Förlåt min närgångenhet», sade han, »men du har på dig den vackraste klänning, jag någonsin skådat.»

Den var av handmålad muslin och helt enkelt underbar. Clementina skratlade och vände sig till fru Fontaine, som var anspråkslöst klädd i en enkel ljusbrun promenaddräkt.

»Han gör framsteg. Har ni någonsin förr hört honom komplimentera en dam för hennes klädsel?»

»Många gånger», ljög fru Fontaine djärvt.

»Då måste det bero på er utmärkta uppfostran», sade Clementina. Hon vände sig därefter till Quixtus. »Jag har träffat Huckaby i dag på morgonen och träffat alla nödiga anstalter för att transportera dina böcker och vad du behöver ur dina samlingar till Moleham. Han kommer att sköta om saken på bästa sätt, om det också erfordras en hel bagagevagn, och du behöver inte det minsta bekymra dig om saken. Han är präktig och pålitlig.»

»Hans hjälp är verkligen ovärderlig för mig.»

»Jag har hört av doktor Quixtus, att herr Huckaby är en mycket gammal vän till er, fru Fontaine. Så ledsamt, att ni inte vill låta övertala er att komma med till Moleham.»

»Kommer ni att ha något förkläde åt er, som det tycks, ganska brokiga samling gäster?»

»Om ni vill göra mig den äran att komma, min kära fru Fontaine, skall jag visst anskaffa någon gammal änkenåd av strängaste moraliska principer. Men en amiral i brittiska flottan är annars tillräckligt skydd åt mig personligen.»

Värdinnan, som nu kom emot dem genom trängseln av gäster, förde med sig Quixtus, och de båda rivalerna lämnades ensamma. Lena Fontaine vände sig häftigt mot Clementina, skälvande av vrede och vit ända ut på läpparna.

»Jag har fått nog av det här. Jag ämnar inte längre tåla, att ni förföljer mig på det här sättet.»

»Vad vill ni då göra?»

Lena Fontaine knöt sina små händer i vanmäktig vrede. Vad kunde hon i själva verket göra?

»Seså, seså», sade Clementina. »Låt oss nu tala rent ut om saken, som förståndiga människor ägnar och anstår, och icke längre klösas som kattor. Sitt ned. Det finns endast en tvistefråga oss emellan. Ni vet mycket väl vilken, så att det finns ingen anledning att sticka under stol därmed. Avstå från er föresats. Uppgiv varje tanke därpå, och jag skall lämna er i fred. Uppgiv alltsammans. Ni kan själv se, att jag aldrig ämnar tillåta er genomdriva den.»

»Det är i högsta grad hänsynslöst av er att framställa dylika beskyllningar mot mig», sade fru Fontaine nästan hysteriskt.

»Det vet jag», sade Clementina lugnt. »Jag är hänsynslös. Det har alltid varit mitt sätt att gå bröstgänges till väga — det ingår i min arbetsmetod. Jag upprepar därför helt hänsynslöst: avstå från er föresats.»

Lena Fontaine kastade en flyktig blick på Clementinas

energiska ansikte och fångslades av den magnetiska kraft, som utstrålade från de glittrande svarta ögonen. Det var omöjligt för henne att få fram ett ljud. Hon visste, att hon icke var vuxen en sådan motståndare. Striden var alltför ojämn. Den råbarkade fiskmånglerskan, hon lärt känna i Paris och som kunde i ett slag ikläda sig en förnäm dams skepnad och helt föraktfullt sopa bort alla hinder i sin väg, fyllde henne med en förlamande känsla av någonting övernaturligt, obevekligt, oemotståndligt. Hon var mindre en kvinna än en oblidkelig kraft. För första gången i sitt liv kände Lena Fontaine sig slagen. Hennes nunneansikte syntes med ens utpinat och förstört. Frukten efterträdde den förföriska blicken i hennes ögon. Hon sade ingenting men vred nervöst sina handskbeklädda händer. Hon var på nåd och onåd lämnad i sin motståndares våld. En tystnad rådde under några ögonblick. Då greps Clementinas hjärta plötsligt av medlidande. Skulle det verkligen behövas en så stor apparat för att krossa en stackars fjäril — en mycket skadlig och tarvlig fjäril, med nedsmutsade och rivna vingar, men dock en fjäril?

»Min vän», sade hon slutligen milt, »jag vet, hur hårt livet är för en ensam och värnlös kvinna. Jag vet också, att ni har all anledning att hata mig, därför att jag hindrat er från att förbättra och förljuva tillvaron för er. Men kanske skall ni en dag känna er mindre hatfullt stämd mot mig. Jag är allt vad fult ni vill säga om mig och en hänsynslös megära, om någon ställer sig hindrande i min väg. Men i mitt hjärtas innersta är jag dock en kvinna och därtill av det bättre slaget. Jag vill inte förolämpa er med att säga något så idiotisk som: 'Låt oss vara vänner!' när ni har all rimlig anledning att vilja slita mig i stycken, men jag ber er komma ihåg — och jag har själv gått igenom alltför mycket för att tanklöst säga saker, som jag inte menar — jag ber er komma ihåg, att om ni någonsin behöver någon att vända er till i bekymrens stund, kan ni räkna på mig. Jag är ju betyd-

ligt äldre än ni», tillade hon ädelmodigt, »jag är trettio-sex år.»

»Store Gud!» utbrast den andra och brast i tårar. »Jag är trettiosju!»

»Det är omöjligt», sade Clementina med oförställd förvåning. »Det ser ni inte alls ut att vara.» Hon reste sig och lade lätt handen på den gråtandes axel. »Hur som helst har jag en viss portion praktiskt sunt kvinno-förnuft, som kanske kan vara er till nytta, om ni vill begagna er därav.»

Varpå Clementina banade sig väg genom trängseln rakt fram till sin värdinna och efter ett hastigt avsked lämnade sällskapet.

Fienden var uppriven och slagen på flykten. Hennes rivals erkännade av sin ålder var tillika ett erkännade av hennes nederlag. Segern hade varit lättare än Clementina vågat hoppas. När hon kommit hem, tittade hon med en egendomlig blick in i ett av de klädskåp, med vilka hon varit tvungen att förse sin sängkammare för att få plats för den oerhörda mängd nya toaletter, hon skaffat sig. Varför alla dessa slösaktiga utgifter, dessa febrila ansträngningar, dessa många timmar, förspillda hos dam-skräddare, modister, hårfrisörskor, ansiktsspecialister? Varför denna oerhörda tortyr med en hårt snörd midja? Varför ansvaret för dyrbara juveler — hennes mors — som hittills varit i all trygghet deponerade i en bank? Varför förhyrandet av det stora karavanserajet i Moleham? Varför denna omstörtning av hennes vanor, hennes uttryckssätt, av hela hennes liv? Varför, i all korthet, sådana fantastiska medel för att vinna ett så enkelt mål? Var det mödan värt? — Clementina slog igen klädskåpsdörren och betraktade sig själv i dess långa spegel. Den visade bilden av en lycklig kvinna. Hon skrattade och sade sig själv, att målet var värt de ansträngningar, hon gjort för att nå det. Hon hade vunnit oändligt mycket mera än segern över en liten obetydlig rival.

Sheila kom inspringande i rummet.

»Å, så vacker tant är!» utropade hon.

Clementina lyfte upp henne och omfamnade henne hårt.

Alla lagliga formaliteter i samband med Will Hammersleys affärer voro nu äntligen slutförda, men trots alla efterforskningar hade man icke lyckats lyfta den hemlighetsfulla slöja, som omgav Sheilas mor. Ingen registrering av Hammersleys giftermål hade påträffats varken i Somersct House eller i Shanghai. Ingen häntydan på hans hustru förekom i de papper, han lämnat efter sig. Slutligen, en eller två dagar före avresan till Moleham, gjorde Clementina en upptäckt.

En av Hammersleys koffertar, som endast innehöll en del klädespersedlar, hade stått kvar ouppackad, och Clementina gick nu igenom dessa i avsikt att skicka dem till någon välgörenhetsinrättning, då en bunt brev, ombundna med ett smalt band, föll ut ur vecken på en jacka. Hon littade flyktigt på det yttersta arket och såg, att det var skrivet med fruntimmersstil. De få ord, på vilka hennes ögon föllo, utvisade att det var kärleksbrev. Clementina satt på en tom packlår — alla Hammersleys personliga tillhörigheter hade nämligen satts in till förvaring i ett kontor på Romney Square — och vägde brevbunten i handen. Skulle hon läsa breven? Den dödes hemligheter syntes henne heliga. Hennes kvinnliga instinkt sade henne emellertid, att breven torde innehålla upplysningar, som kunde lända den levande till tröst. Hon knöt alltså upp bandet och vecklade upp de gamla skrynkliga pappersarken, och under det hon läste, avslöjade sig en tragedi, en roman, av det slag som utspelats sedan tidernas morgon. Breven voro daterade sju år tillbaka. De voro skrivna av en viss Nora Duglade, en gift dam, som levde i ett olyckligt äktenskap och förtärdes av kärlek till Will Hammersley. Clementina läste vidare. Plötsligt uppgav hon ett högt rop av förvåning och rusade upp. I ett av breven fann hon ett omnämnande av Angela Quixtus, som

synbarligen varit brevskriverskans förtrogna. Clementina gick hastigt igenom sida efter sida, och ju mer hon läste, desto oftare fann hon Angela omnämnd. Brevskriverskan kunde i likhet med de flesta kvinnor icke uthärda att förstöra de älskade breven; hon vågade icke heller förvara dem hemma; Angela hade lånat henne en låda i sitt skrivbord...

Clementina telefonerade till Quixtus, att han genast skulle komma i och för en viktig angelägenhet. Tjugu minuter därefter infann han sig, ganska uppskrämd. Hade någonting hänt Sheila?

»Jag har funnit reda på vem hennes mor var», sade Clementina.

»Nå, vem var det?» frågade han hastigt.

Hon bad honom taga plats. De befunno sig i förmaket.

»Någon som hette Nora Duglade... Jag kommer inte alls ihåg någon sådan person.»

Quixtus strök sig med handen över pannan som för att samla sina tankar.

»Fru Duglade...» sade han förundrad; »fru Duglade...»

»Var det en av Angelas väninnor?» frågade Clementina.

»Ja. En skolkamrat. De träffades inte ofta. Jag såg henne endast en eller två gånger. Jag hade ingen aning om att Hammersley kände henne. Hennes man var ett odjur, efter vad jag kommer ihåg. Brukade slå henne... Jag tror, jag hörde, att hon reste ifrån honom —»

»Med Will Hammersley.»

»Mannen dog för många år sedan... som en drinkare... O, det är förfärligt!»

Han ryste och gömde ansiktet i händerna.

»Läs några sidor här», sade Clementina och lämnade hastigt rummet.

Efter tio minuter kom hon tillbaka. Han sprang upp från sin stol och fattade båda hennes händer. Hans ögon voro fuktiga, och hans läppar skälvde konvulsiviskt.

»Jag hittade för en tid sedan ett brev från Ham-

mersley i Angelas låda... det hade fastnat längst inne på kanten... Det var till denna andra... Hans röst vibrerade uppe i falsetten... Det var till Nora Duglade!»

Clementina ledde honom bort till soffan och satte sig bredvid honom med hans hand i sin. Och hon hade glädjen se det svarta molnet vika från hans själ.

Från den stund då han uppenbarat för Clementina sin själs fördolda djup och givit henne en inblick i det mörker och den förtvivlan, som ruvat i hans hjärta, samt lämnat henne, upptänd av en nyvunnen tro på mänskligheten, hade bandet dem emellan tusenfalt vuxit i styrka. Quixtus fann, att han hos Clementina kunde erhålla icke endast en snabb förståelse för sina tankar hos en skarp intelligens utan vidsträckt, oanad sympati för allt det subtilaste inom honom, sorg, hopp, förutfattade meningar och omdömen, ömtålighet, undran, impulser, allt detta, som är alltför flyktigt att kunna kallas tankar, alltför obestämt att kallas själsrörelser. Och likväl rörde hon sig själv aldrig uppe i det blå utan var klarsynt och rakt på sak. Liksom en frusen, som kommer in i ett varmt rum, mjukar upp sina stelnade leder framför en flammmande brasa, tinade nu hans hjärta upp inför den värme, som utstrålade från hennes personlighet.

Under de återstående sommarmånadernas lantliga idyll kände han detta mer och mer. Hon representerade något, som han förut saknat i livet, någonting, som Angela, den bleka, lidelsefria, negativa avbilden av honom själv, aldrig givit honom. Hon representerade livets rikedom, fullhet och mening. Osammansatt, som han var, och föga fallen för inåtblickande eller analysering av känslor och bevekelsegrunder, utvecklades nu hos honom liksom hos ett barn nya föreställningar och förnimmelser. Och bland de förnimmelser, som gjorde djupast intryck på hans sinne — och hans sinne var vetenskapsmannens och drömmarens, rent och mottagligt — var den av Clementina (som nu visade sig för världen sådan Skaparen

ämnat henne) som en fysiskt härlig och rikt utrustad varelse.

Under sommaridyllen i Moleham-on-Thames förstod Clementina på sitt karatärsfasta sätt att bibehålla den nya fågeln Fenix' fjäderskrud glänsande och putsad. Sin gamla vana att riva sig i håret, när hon målade, neutraliserade hon genom att knyta en halsduk om huvudet à la Angelica Kauffmann. Tommy skänkte henne en i kardinalrött, i vilken hon tedde sig som en zigenerska, där hon rörde sig i ateljén. Ofrivilligt, ovillkorligt bemöttes hon av alla deltagarna i det lilla sällskapet, som samlats i hennes hus, Quixtus, Huckaby, amiral Concannon och Poynter (som kom ut över en lördag och söndag), Tommy och hans förtroliga unga vänner, som kommo och gingo efter behag, med en hänsynsfullhet och vördnad, som skänkte hennes liv glädje och innehåll.

Ibland kunde en liten scen äga rum lik den, vi nu gå att skildra:

Hushållerskan kommer in till Clementina en morgon, då hon är ivrigt sysselsatt vid sitt staffli.

»Vinet är i det närmaste slut, fröken.»

Clementina rynkar ögonbrynen.

»Nå, än sedan?»

»Herrarna, fröken?»

»Strunt, låt dem få sockerdricka.»

»Som fröken befaller.»

Då kastar Clementina skrottande sina penslar för att gå ned i källaren och inspektera sitt förråd. Att bereda trevnad för sina manliga gäster, vilket brukade vara en betungande plikt för en värdinna, skänkte henne ett oanat nöje. Etta och hennes unga väninnor kunde sköta sig själva; de voro kvinnor och alltså rika på resurser. Men herrarna voro som hjälplösa barn, till och med amiralen — i synnerhet amiralen, tänkte hon ibland. Deras förplägnad var föremål för hennes synnerliga omsorg. Hon

väckte önsknningar hos dem, som hon genast tillfredsställde. Ibland inhämtade hon Tommys råd. Men då han en dag allvarligt föreslog henne att skaffa en stor pudervippa åt hans morbror, grälade hon på honom för att han skämtade med viktiga saker och anlidade honom icke vidare såsom rådgivare. Hennes målning blev lidande på de många omsorger, som upptogo hennes tid och tankar, men hon frågade ej därefter. Det var viktigare att bereda trevnad åt de tillitsfulla varelserna i hennes omgivning än att anbringa några lyckade färgklickar på ett stycke väv. Ibland kunde hon, när hon satt som värdinna vid övre ändan av sitt bord, känna sig som en mamma för dem alla, och då drogo sig hennes läppar till ett nytt leende.

Lyckligast kände hon sig de stunder, som hon tillbragte ensam med Quixtus och Sheila. Sedan det moln skingrats, som inhöljt hans själ, älskade han barnet med ny ömhet och uttryckte därigenom utan ord sin tacksamhet mot Gud, som fyllt hans hjärta med kärlek till henne, ännu medan molnet tungt hängde över honom. Clementina, som förstod detta, visste att omgiva hans förhållande till barnet med en atmosfär av helgd. Hon tyckte om att få dela barnets tillgivenhet med honom och vara närvarande vid deras förtroliga stunder. Den sena eftermiddagstimmen var anslagen åt Sheila. Då brukade de alla tre slå sig ned under den stora cedern framför byggnaden och Clementina lyssnade jämte Sheila till de berättelser, med vilka han fyllde den senares omätliga öron. De utgjordes till mesta delen av hopplock ur folksägnen, men då och då misstänkte Clementina, att de hade sin upprinnelse ur en annan källa, och en dag utbrast hon:

»Hittar du på allt det där, Efraim?»

Han erkände då med den skuldmedvetna minen hos en ertappad skolpojke, att han hittat på ett och annat.

»Att höra dig handskas så där lättsinnigt med folk-

sågner, som du ju anser utgöra en sträng och helig vetenskap, förvånar mig på det allra högsta. Från dina läppar låter det nästan omoraliskt.»

Quixtus satt och lekte med Sheilas silkeslena lockar.

»Vad betyder all vetenskap i världen i jämförelse med detta lilla huvud», sade han.

Clementina var tyst ett ögonblick. Sedan sade hon tvärt:

»Känner du det också verkligen så?»

Quixtus nickade och fortsatte drömmande allt lätt stryka över det blonda huvudet.

»Men hur gick det med prinsessan och Ju-Ju-mannen?» frågade Sheila, och Quixtus måste fortsätta på den omoraliska bana, på vilken han slagit in.

Augusti övergick omärkligt i september, och snart led september mot sitt slut. Amiral Concannon och Etta och alla ungdomarna utom Tommy hade farit, och Huckaby var sysselsatt med att packa in böcker och fornsaker. Vädret hade slagit om. Regnet droppade från träden, och löven började falla. Dimma steg upp från ångarna uteder floden, och ett blått, melankoliskt dis insvepte de lågt liggande kullarna. I trädgården hängde solrosorna, som ännu för en vecka sedan strålade i sin prakt, sina huvuden, in i döden fulla av behag. Fåglarna — till och med trastarna — hade tystnad. Eftermiddagstimmen under cederträdet hade förvandlats till en skymningsstund vid brasan. Idyllen var förbi. London kallade...

De hade suttit en lång stund framför elden i salongen utan att yttra ett ord. Sheila lekte ivrigt på mattan mellan dem med en leksaksbutik, med en hel armé av dockor till kunder. Ingen av dem märkte, att mörkret fallit på, ty brasan flammade muntert och spred sitt sken över rummet.

»I övermorgon!» sade Clementina till sist och stirrade tankfullt in i elden.

»Ja, i övermorgon», sade Quixtus.

»Jag hoppas, du skall finna, att jag vidtagit alla

nödiga anordningar, vad Sheila beträffar. Atkins har reda på allt.» Atkins var barnsköterskan. »Jag har ställt om ett galler att sätta framför spiseln i barnkammaren, vilket jag förut glömt... Låt inte Atkins topprida dig, då blir hon outhärdlig... Vad dessa tre månader flugit bort!»

»Om du inte så enträget påyrkade det», sade Quixtus, »skulle jag inte alls vilja taga flickan ifrån dig. Du kommer att sakna henne förfärligt.»

»Det kommer du också att göra, när det blir min tur igen», svarade Clementina tvärt. »Vad tjänar det därför till att prata dumheter?»

Det uppstod en ny paus. Quixtus såg på henne, och i samma ögonblick flammade elden upp och kastade sitt sken över hennes ansikte. Han märkte då, att hon satt med nedböjd panna, att hennes läppar voro hårt sammantryckta och att någonting ett ögonblick glittrade på vardera kinden och sedan hastigt föll ned i hennes knä. Var gång han på nytt betraktade henne, såg han åter en glittrande droppe rulla utefter kinden.

»Farbror Efim», sade Sheila och kom smeksamt och ställde sig mellan hans knän, »fru Brown vill köpa några tändstickor, men jag har inga alls.»

Han gav henne en tändsticksask av silver ur sin ficka, varpå hon förtjust återvände till sin lek.

Clementina kvävde en snyftning.

»Käraste vän», sade Quixtus slutligen.

»Ja, vad vill du säga?» frågade Clementina.

»Varför skulle vi inte båda kunna dela glädjen att ha henne hos oss?»

»Vad menar du...?» sade Clementina efter en paus och stirrade fortfarande in i elden.

»Icke ens med Sheila till mitt sällskap kan jag utan bävan emotse ensamheten i det stora, tomma huset. Jag har inte mod att möta den innehållslösa, ensliga tillvaro, som väntar mig. Käraste Clementina», sade han och lutade

sig framåt i sin stol, »det har kommit därhän, att jag icke kan tänka en tanke eller erfara en känsla, som icke oupplösligt sammanhänger med dig. Du har vuxit in i mitt liv. Jag vet, att det kan synas påfluget och förmätet att framställa ett sådant förslag till dig...»

»Du har inte ännu framställt något förslag», sade Clementina.

»Jag skulle vilja föreslå dig att göra mig den äran att gifta dig med mig», svarade Quixtus.

Åter sänkte sig tystnaden över runmet. För första gången i sitt liv var Clementina rädd att öppna sin mun för att icke förråda den djupa sinnesrörelse, som fyllde henne. Hon älskade honom. Detta faktum förnekade hon ej för sig själv. Det var icke någon lidelsefull, romantisk kärlek, utan någonting djupare, starkare, byggt på en säker grund. Det hade slagit rot djupt inne i hennes hjärtas innersta och hade i sig något av till hälften moderlighet, till hälften kvinnlig ömhet. När hade hon börjat hålla av honom? Det visste hon knappast. Kanske i Marseille, när han kom tillbaka för att få hennes sällskap och de promenerade av arm i arm. Hon visste att han talade sanning, när han sade sig behöva henne. Men de betydelsefullaste orden, de dåraktiga små ord, som voro allt för henne, hade hon icke fått höra.

»Bryr du dig om mig tillräckligt mycket för att gifta dig med mig?» frågade hon slutligen.

Quixtus kastade en blick på Sheila, som vägde upp tändstickor på sin leksaksvåg. Det är svårt att framföra en kärleksförklaring på ett övertygande sätt i ett barns närvaro, även om det är fråga om ett litet femårigt älskat barn.

»Jag håller av dig mycket, mycket varmt», sade han med låg röst.

Klockan ringde, och det var tid att kläda sig till middagen.

»Plocka in dina leksaker nu, min lilla älskling. Nu

måste du gå och lägga dig», sade 'Clementina till Sheila. Sedan gick hon bort till Quixtus' stol och ställde sig bakom den med ena handen på hans axel. Han kysste hennes hand.

»Nå?» sade han och såg upp.

»Jag skall svara dig om en liten stund», sade hon och strök honom lätt över kinden, i det hon drog undan sin hand.

Quixtus klädde sig fort och gick ned i salongen. Strax därpå kom Clementina. Hon hade på sig en röd klänning, som hon köpt samtidigt med sin massanskaffning av toaletter, men ännu aldrig haft på sig, emedan den förefallit henne alltför grann. I håret hade hon stuckit in en röd dahlia. Quixtus tog båda hennes händer och lade dem på sina axlar, och hon stod framför honom på en armslängds avstånd och såg honom leende in i ögonen.

»Ditt svar?» sade han.

»Säg mig en sak! Vad vill du egentligen ha mig för?» frågade hon.

»För din egen skull!» utropade han och slöt henne lidelsefullt i sin famn och kysste henne.

»Om du inte hade sagt det där», anmärkte hon några minuter efteråt, »vet jag inte, vad jag skulle ha svarat. I alla händelser», tillade hon och förde handen till håret, »skulle mitt svar icke kommit fullt så obetingat.»

Han stödde armbågen mot spiselkransen och såg på henne med ett nytt ljus i sina blekblåa ögon.

»Tror du verkligen, min älskade», sade han, »att jag är en sådan träbock, att jag ej vill ha dig för ditt eget jags skull, ditt stora, härliga, underbara jag? Hela mitt inre är en enda längtan efter dig.»

Hon vände sig till hälften bort och sade:

»Det är allt vad en kvinna begär, Efraim.»

»Vilket?»

»Att en man längtar och trängtar efter henne.»

Först nästa dag meddelade hon Tommy den stora nyheten. Hon tog honom med sig på en promenad och kom fram med den helt oförberett. Han blev emellertid icke synnerligen överraskad. Etta hade förutsett vad som skulle komma att ske och anförtrött det åt hans skepliska öron. Han framförde artigt sina lyckönskningar.

»Men hur skall det nu gå med din målning?» frågade han efter en stund.

»Den må gärna gå åt skogen», sade hon och skrattade åt hans förskräckta min. »Konsten är till för den polygamt anlagde mannen och den ogifta kvinnan. En man kan lägga sin själ i sina tavlor och likväl ägna intresse och omsorger åt hustru och barn. Något sådant går över en kvinnas förmåga. Hon måste göra sitt val mellan konsten å ena sidan och man och barn å den andra — vilket jag säger dig för din uppbyggelse, *mon petit*. Jag har valt man och barn, såsom varje kvinna, som har blod i sina ådror och icke vatten, måste göra. Det är de blodlösa kvinnorna, som välja konsten, glöm inte den saken. En eller annan gång händer det, att någon av dem väljer det andra alternativet, och när hon inte får några barn och inte för sitt liv vet, vad hon skall taga sig till med sin man, återvänder hon till konsten och serverar den stackaren en soppa med kringflytande kamelhårspenslar i och en målartrasa till servett. Då blir det ett stort spektakel, och hon går omkring bland sina uttråkade medsysstrar och säger, att deras kön är missförstått och förtrampat och att de måste stå på sina rättigheter. Sådana dumheter!»

Hon fnös föraktfullt på sitt gamla vanliga sätt. Tommy vidhöll emellertid sin mening.

»Du är en bören konstnär, Clementina. En stor målarinna. Det är en oerhörd uppoffring, du gör.»

»Ni, ungdomar, nu för tiden äro då för odrägliga!» utropade hon. »Ni tyckas allesammans tro, att stekta sparvar böra flyga i munnen på er. Det finns inte en

enda sak i världen, som är värd att äga utan en uppoffring. De verkligt stora människorna, de som äga de stora saker, som äro värda att äga, äro de, som betalat eller äro redo allt betala det stora priset därför.»

»Jag kan inte se någon anledning för dig att läxa upp mig på det här sättet», sade Tommy. »När allt kommer omkring, var det inte så länge sedan jag själv var färdig att utan betänklighet offra mitt ekonomiska välstånd för konsen — vare det sagt utan allt skryt, men fiat justitia i alla fall.»

»Det vet jag, att du var», sade Clementina blidkad, »och om du inte varit det, skulle jag inte nu ha talat till dig på detta sätt. Du är min egen kära Tommy och därtill en duktig målare, och därför bör du kunna förstå mig. Naturligtvis tänker jag fortsätta med min målning — den ligger mig i blodet. Jag skulle lika litet kunna vara utan en målarpensel som en tandborste. Men den skall dock för mig nu komma i andra rummet. Jag vill fortsätta att måla i egenskap av god amatör. Clementina Wing, de rikas och förnämas porträttmålarinna par préférence i Storbritannien och Irland, är död. Du kan omskriva hennes epitafium: 'Här vilar hustrun Clementina Wing'. Och, käre min Tommy», tillade hon med mjukare röst, »du kan bifoga orden: 'Sic itur ad astra'.»

»Jag hoppas, du skall bli mycket lycklig», sade Tommy.

Under vägen hände sig, att de mötte brevbäraren, som hade med sig husets post. Clementina tog breven med sig in i hallen och sorterade dem. Tommy avlägsnade sig med sin dyrbara epistel från Etta. Huckaby kom för att efterhöra Quixtus' post, och när han såg, att Clementina var ensam, gratulerade han henne till hennes förestående giftermål. Hon tackade och räckte honom därpå ett brev, adresserat till honom och avstämplat i Dinard.

»Jag har på sista tiden gärna rört mig med citat.

Nu har jag funnit ett, som passar för er: 'Gack du och gör sammaledes'»

Huckaby suckade skrattande.

»Kanske, endera dagen», sade han.

Idyllen, som syntes lida mot sitt slut, hade alltså nätt och jämnt börjat. De återvände till London, och medan Clementina (i vars vård Sheila nu stannade kvar) målade med ursinnig fart för att avsluta de porträtt, hon hade under arbete, lät Quixtus i samråd med henne omdana sitt stora hus vid Russell Square. Det maskstungna gamla vidundret till biljardbord blev borttaget ur biljardrummet, som Quixtus' far låtit uppföra mot trädgården på baksidan av huset, och det stora med takbelysning försedda rummet blev förvandlat till ateljé åt Clementina. Tommy, som var en entusiastisk bildstormare, hade fått fullmakt att under Clementinas ledning delvis ommöblera det gamla dystra huset och förvandlade det till ett verkligt paradis.

Mot slutet av oktober ägde bröllopet rum mellan det omaka paret, och Clementina flyttade över till sin makes hem, där nu deras älskade adoptivbarns små fötter hördes traska omkring och glädje och lycka härskade.

En dag tidigt på våren kom Quixtus brådslande in i ateljén med ett brev i handen. Den största av alla hedersbevisningar, den civiliserade världen har att skänka en vetenskapsman, hade tillfallit honom. Han hade blivit utnämnd till hedersledamot av Institut de France. Clementina måste genast få veta den stora nyheten.

Hon satt framför sitt staffli med ett tråkol i handen, upptagen av sin ritning. Vad han såg på ritpapperet, följade för tillfället l'Institut de France ur hans tankar. Det var en ännu ofullbordad, huvudlös kvinnokropp, inhöljd i ett draperi. Med sin ena arm omslöt kvinnan ett barn, som var en levande avbild av Sheila, och med den andra en knubbig och kysstäck liten kerub av den typ, Murillo odödliggjort. Så snart Clementina märkte Quixtus' närvaro, ryckte hon papperet från ritbrädet och såg på

honom nästan trotsigt. Han gick fram och slöt henne, djupt rörd, i sin famn.

»Min älskade», sade han, »jag såg, vad det var, du tecknat. Ingen annan i världen kunde hava gjort det. Låt mig se det! Du måste låta mig dela din lycka.»

Clementina gav efter för hans begäran. Hans fina uppfattning av den ljuvaste av livets erfarenheter glädde henne oändligt. Hon satte åter upp ritningen på staffliet. Han drog fram en stol och satte sig bredvid henne och glömde därvid bort den ära, som var avsedd att kröna hans intellektuella liv.

»Det är inte något dåligt porträtt av Sheila, eller vad tycker du?» frågade hon.

»Än det andra då?»

Hon kysste honom skrattande.

»Upp i dagen — det måste det bli.»

Sedan sade hon:

»Jag har tänkt mycket på den gode Paulus under de sista dagarna. Han har en hel del att säga om äran. Kommer du ihåg det? Om himmelsk och jordisk ära. 'Det finns en ära i solen och en annan i månen och ännu en annan i stjärnorna.' Men det finns en ära, som denne framstående ungkarl aldrig drömde om.»

»Och vilken då, min älskade?» frågade Quixtus.

»Äran att vara kvinna», svarade Clementina.

WILLIAM J. LOCKE
VAGABONDEN

SKOGLUNDS BOKFÖRLAG
STOCKHOLM

VAGABONDEN

VAGABONDEN

AV

WILLIAM J. LOCKE

ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN AV

EMILIE KULLMAN

FJÄRDE UPPLAGAN

AKTIEBOLAGET SKOGLUNDS BOKFÖRLAG

STOCKHOLM

Omslagsteckningen av *Yngve Berg*

STOCKHOLM 1923,
A.-B. FAHLCRANTZ' BOKTRYCKERI.

FÖRSTA KAPITLET.

Detta är icke min egen historia. Jag har ingen historia. Det är historien om Paragot, vagabonden — den älskade vagabonden — (var så god och uttala hans namn på fransyskt sätt!), och om jag förekommer däri, så är det, emedan jag var så förknippad med den blandning av fars och tragedi, varav några år av hans liv bestodo, att jag inte vet, hur jag skulle kunna berätta hans historia utan att nämna mig själv.

Jag har Paragot att tacka för allt. Han är på samma gång min välgörare, min vördade lärare, min älskade vän, min skapare. Jag var i hans händer en lerklump, som han formade efter sin vilja och i vilken han inbläste livets anda. Paragot har satt sin prägel på hela min tillvaro. Jag gör inte anspråk på att ha någon egen personlighet, och de sanningar min penna möjligen kan komma att nedskryva i följande berättelse, äro ingenting annat än reflexer av Paragots filosofi.

Världen har talat illa om honom. Det frågade han aldrig efter, men mig plågade det — jag hade nämligen aldrig nått de lugna, upphöjda regioner, där han dvaldes. Jag brann av begär att försvara honom, och det gör jag ännu. Det är därför jag nu ämnar skriva hans försvar, rättfärdiga honom.

Varför han just valde att adoptera mig bland Londons alla smutsiga, trasiga gatpojkar, har jag aldrig kunnat förstå. En gång frågade jag honom därom.

»Därför», svarade han, »att du var ful, smutsig, liten och mager och ointressant. Också därför att din mamma

var den uslaste tvätterska, som någonsin andats ut brännvinsångor över ett skjortbröst!»

Jag harmades ej över dessa direkta och indirekta beskyllningar mot min mor. Det var sant, att hon tvättade uselt, och det var sant, att hon drack brännvin, och av de nio vårdslösade rännstensungar hon fött till världen, var jag den mest vårdslösade, den smutsigaste — det var också sant. Jag vet, att man i söndagsskolan får lära sig, att man skall älska sin moder, men om man inte kan erinra sig några andra moderliga smekningar än dem, som utdelades medelst ett par våta yllekalsonger eller kanten av ett glödhett strykjärn — ja, då finner man sonlig ömhet vara en något abstrakt dygd. Tvestjärtar vårda sig sannerligen mera om sin avföda, än min mor gjorde. Hon sålde mig med kropp och själ för ett par kronor till Paragot.

Därmed tillgick på följande sätt:

En morgon kom jag knogande på Paragots så kallade rena kläder och knackade på dörren till hans våning. Han kallade sin bostad för våning — ty skrävla kunde han — men i själva verket bestod den av en vindskupa vid Tavistock Street, Covent Garden, belägen ovanpå den besynnerliga klubb, vars ordförande han var. Som sagt, jag knackade på. En välljudande stämma bjöd mig stiga in. Paragot låg i sängen och rökte en kolossal pipa med porslinshuvud och läste. Det, att en ensam människa hade ett helt rum alldeles för sig själv, gjorde på mig ett så överväldigande intryck av lyx, förfining och makt, att jag glömde att lägga märke till hur ömkligt och smutsigt det i själva verket var. Icke heller Paragots personliga yttre föll det mig in att kritisera.

Han hade långt svart hår, långt svart skägg och långa svarta naglar. De sista voro så långa och imponerande, att jag med blygsel tänkte på mina egna söndertuggade fingertoppar och lovade mig själv, att då jag också blev en stor man, som kunde få ligga och röka pipa på morgnarna, skulle mina naglar i glans komma att gå upp mot hans.

»Jag är här med herrns tvätt», tillkännagav jag, »men mamma sa', att jag skulle inte få lämna den, om inte herrn gjorde upp för de tre sista veckorna.»

En skymt av ett par svarta, håriga ben och Paragot stod över mig i nattskjortan. Tänka sig en sådan lyx — att ha särskild dag- och nattskjorta!

»Menar du, att du ämnar bestrida mig äganderätten, vi et armis?»

»Ja, herrn», sade jag förvirrad.

Han skrattade, klappade mig på axeln, kallade mig David, Jack Jättedödaren och bad mig lämna fram tvättnotorna.

Jag fumlade i fickan på min trasiga jacka och räckte honom en mängd flottiga, skrynkliga pappersark. Så snart hans blick fallit på dem, insåg jag mitt misstag och drog upp tvättnotorna ur andra fickan.

»Jag gav herrn galet», sade jag och sträckte fram handen efter den nyss överlämnade skatten.

Men han kastade sig på sängen och dök ned med benen under täcket.

»Märkvärdigt», utbrast han. »Han är inte fyra fot lång, han ser ut som en bit segelgarn, han är färdig att slåss med mig om en illa tvättad skjorta och ett par håll med strumprester omkring, och han läser »Det förlorade paradiset.»

Han gjorde en åtbörd, som om han velat kasta den misskrediterade episka dikten i huvudet på mig, och jag krökte armen i den tyvärr blott alltför välkända försvarsattityden.

»Jag hittade den i ett klädknyte, herrn», utropade jag i urskuldande ton.

Hemma ansågs läsning som en oförsonlig synd.

Om min mor hade överraskat mig med att läsa den halvt obegripliga men utomordentligt fängslande berättelsen om Adam och Eva och Ormen, skulle hon ha överfallit mig med första bästa tillhygge. Ett ögonblick intogs jag av förskräckelse, att den omständigheten, att jag hade en

bok i min ägo, skulle kunna anses för ett svårt och straffvärt brott.

Till min bestörtning kastade han fram det trasiga häftet — en gammal gottköpsupplaga — åt mig och befälde mig att läsa.

»Om människans första olydnad — gå på! Om du kan läsa det ordentligt, ska jag betala din mor. Kan du det inte, kommer jag att skriva till henne och hövligt undanbe mig att få tvätten hemskickad med obildade personer.»

Jag började bävande, men som jag antar, att jag har en medfödd talang att tillgodogöra mig litteraturens alster, redde jag mig ganska bra.

»Vad är en himmelsk musa?» frågade Paragot, så snart jag tystnade. Det hade jag inte den ringaste aning om.

»Tror du kanske, att det är en paradiset's bakgård, där hästen i Uppenbarelseboken håller till?»

Jag uppfångade en skälmaktig blick i de blå ögonen, då de riktades på mig.

»Ursäkta, herrn», sade jag, »men jag tror, att det är en paradiset's fågel.»

Så skrattade vi båda, och därpå bad mig Paragot sitta ned på en trasig rottingstol utan sits och gav mig min första lektion i grekisk mytologi. Han talade i nära en timmes tid, och jag, stackars trasiga rännstensunge, saft som trollbunden på min obekväma stol och lyssnade med förstånd och fattningsförmåga skärpta av hunger och miss-handel, medan han för mig berättade om gudar och gudinnor och avslöjade Olympens under för mina hänryckta ögon.

»Pojke», sade han plötsligt, »kan du steka sill?»

Jag ramlade tillbaka ned på jorden. Häpen stirrade jag på honom. Jag minns tydligt, att jag undrade, var jag var.

»Kan du steka sill?» skrek han.

»Ja, herrn», utbrast jag och hoppade upp.

»Stek då två — en åt dig och en åt mig! Titta efter

— de ska finnas någonstans här i rummet, likaså te och bröd och smör och ett gaskök — och när det blir färdigt, så säg till mig!»

Och därmed intog han en bekväm ställning i sängen och fortsatte att läsa. Det var Hegels »Historiens filosofi» han läste. Jag försökte sedermera själv läsa den men fann, att den övergick min fattningsförmåga.

I en förvirrad dröm om gudar och sillar skred jag till verket. Gud allena vet, hur jag kunde gå i land därmed. I min barnsliga fantasi var det Jupiter själv, som ifört sig Paragots håriga, majestätiska skepnad.

Och med honom skulle jag frukostera!

Sillarna och en halvrökt pipa lågo i broderlig förening på en tallrik uppe på en rankig byrå. Jag fick lov att blåsa askan av sillen först. Litet te i en bit papper och ett stycke bröd hittade jag i ett virrvarr av kläder, böcker och papper. Sin hårborste hade min gudalike vän helt vårdslöst slängt i smöret. Det tillstånd, vari rummets enda köksredskap — ett halster — befann sig, överensstämde icke ens med mina primitiva snygghetsbegrepp; jag fann mig föranlåten att först torka det på hans handduk.

Sedan dess har jag frukosterat i de rikas boningar; jag har intagit lunch på Café Anglais, jag har ätit middag på Savoy, men aldrig har jag ätit, och aldrig, förrän jag en gång blir välkomnad på de Elyseiska fälten, kommer jag att intaga ett så ambrosiskt mål som denna första sill i Paragots sällskap.

Då jag satt fram den på det lilla furubordet, värdigades han erinra sig min tillvaro, slog igen boken, steg upp, drog på sig ett par byxor och slog sig ned. Så gav han mig min första lektion i bordsskick.

»Gosse», sade han, »om du önskar bli en prydnad för de höga sociala sfärer, för vilken du är bestämd, måste du lära dig de konventionella formernas värde. Bröd, sparris och kronärtskockor äter man med fingrarna men

inte sill, kalvbräss och glass. Vad det senare beträffar, är du förmodligen van att sörpla i dig den ur ett vinglas. Det anses i vår värld för dålig ton. Vår värld heter på franska *notre monde*, ett språk, som du får lov att lära dig. Det är mycket bra, när man ska tala med engelsmän och inte vill, att de ska förstå vad man säger. De låtsas förstå; de är nämligen alldeles för fåfänga för att erkänna sin okunnighet. Den vise drar nytta av sina medmänniskors fåfänga. Om jag inte vore vis i den meningen, skulle jag väl sitta här och äta stekt sill vid Tavistock Street, Covent Garden?»

Jag var alldeles för full av mat och av beundran för att kunna svara. Jag stirrade på honom i stum tillbedjan och fick teet i galen strupe. När jag hämtat mig, frågade han mig om mitt hemliv, min skolgång, mina framtidsplaner, vilken bana jag ämnade välja etc. Den tiden hade jag inte högre vyer än att en gång bli innehavare av en fiskbutik. Den handlande, hos vilken min goda mor gjorde sina inköp, brukade sitta timtals i boddörren vid Drury Lane och läsa en bok, och det ansåg jag som en ytterst upphöjd och fin syssla. Då jag avlade denna naiva bekännelse för Paragot, såg han på mig med ett underligt uttryck av medlidande i sina ögon och mumlade något på ett främmande tungomål. Jag har aldrig råkat någon människa, som varit så späckad med besynnerliga svordomar som Paragot. Vad mina religiösa begrepp beträffade, inskränkte de sig huvudsakligast till en fasansfull föreställning om helvetet, dit min mor dagligen förvisade mig. I fråga om djävlar, eldslågor, bojor och kniptänger kunde anstalten, enligt min föreställning, skryta med en lika fullständig uppsättning som någon av Orcagnas helvetesmålningar. Jag brukade vakna om nätterna badaande i kallsvett — till den grad livligt hade jag drömt därom.

»Min son», sade Paragot, »de mest framstående kyrkliga män kan tala om för dig, att ett materiellt helvete med förtärande eldslågor är en föråldrad fantasi. Det-

samma kan jag säga dig, fast jag inte är någon framstående andans man. De dåliga människorna bär sitt eget helvete inom sig här i livet — här, någonstädes mellan strupen och maggropen, och det hindrar dem från att njuta av sill, som luktar gas.»

»Då finns det inga djävlar?» frågade jag.

»För t-n, nej!» skrek han. »Har jag inte tröttat ut mig med att tala om det?»

Jag sade inte mycket, men jag minns än i dag vilken outhärlig känsla av lättnad, som genomlode mig — lättnad att bli befriad från en fruktan, som likt en mara grumlar den smula barnaglädje, som till äventyrs någon gång blivit mig förunnad. Det fanns inte något brinnande helvete, inga rödglödgade tänger, inte något evigt stekande och fräsande! Paragot hade med ett enda ord förvandlat mig till en lycklig ung hedning. Det svindlade för mina ögon, då jag sväljde sista smörgåsbiten.

»Vad heter du?» frågade Paragot.

»Augustus, herrn!»

»Augustus — och mer?»

»Smith», mumlade jag. »Som mamma.»

»Javisst», sade han. »Ser du, om det finns något namn, som i mitt tycke är fulare än Smith, så är det Augustus. Jag har funderat ut ett riktigt vackert namn åt dig. Du ska heta Asticot. Det passar dig mycket bättre än Augustus Smith.»

»Det är ett mycket vackert namn, herrn», sade jag hövligt.

Efteråt fick jag veta, att det är ett franskt ord, som betecknar ett slags små gråa maskar, och att det sålunda inte just var någon vidare smickrande benämning, men Asticot blev jag, och Asticot förblev jag i många Herrans år.

»Gå nu och diska, min lille Asticot», sade han. »Sedan ska vi resonera vidare.»

På hans tillsägelse bar jag ner brickan i en skrub

en trappa ned. De våta tallrikarna och kopparna torkade jag på en flottig trasa, som låg vid vattenledningen, något som jag ansåg för den mest förfinade lyx. När vi alls diskade tallrikarna hemma, tillgick det nämligen så, att vi helt enkelt höllo dem under vattenledningen, tills matresterna blivit bortspolade. Torka dem kom aldrig i fråga. När jag kom upp igen, var Paragot färdigklädd. Hans långa, magra handleder och händer stucko långt ut genom ärmarna på en gammal brun kavaj. Så hade han en grå ylleskjorta och om halsen ett gammalt svart band hopknutet i rosett, som skulle föreställa halsduk; hans gamla slokhatt var grön av ålder, och hans stövlar hade inte varit borstade på mången god dag. Men mina ögon bländades av en tjock guldkedja, som dinglade på magen, och jag tyckte mig aldrig ha skådat hans make i glans och härlighet.

»Min lille Asticot», sade han, »skulle du ha lust att överge din ömma moders tvättbunke och dina drömmar om fiskbutiken och träda i min tjänst? Jag, alla gångna seklers arvinge, har av Ödet blivit utsedd till att förestå Lotusklubben därnere. Vi kallar den Lotus, därför att vi äter slarvsylta för att utplåna minnet. Medlemmarna räkas för att äta slarvsylta, dricka öl och höra mig tala. Det kan du också få — båda delarna — och det skall förkovra dig till både kropp och själ. Samtidigt med att Cherubino — det är vaktmästaren — uppfostrar dig till kökspojke, ska jag undervisa dig i filosofi. Du kan ligga på klubbsoffan om nätterna, och i lön får du aderton pence i veckan.»

Han slack händerna i byxfickorna, skramlade med sina slantar och såg frågande på mig. Jag såg på honom tillbaka en lång stund, försjunken i ljuv förvåning. Jag försökte säga något — men det fastnade i halsen. Jag brast i stället i gråt och gnuggade ögonen med knogarna.

Det var en glädjedrucken liten Asticot, som traskade bredvid honom hem till sin mamma. Där gjordes köpet

upp vid en grogg. Min mor stoppade två kronor i fickan och skrev med darrande, ovana fingrar sitt namn tvärs över en pennystämpel under en handling, som Paragot satt upp. Jag tror, att båda två voro fullt och fast övertygade om att de handlade fullt lagligt. Sedan min mor en sekund överfallit mig med kritiska blickar, torkade hon mig om näsan med säcken, som tjänstgjorde såsom förkläde åt henne, och överlämnade mig därpå till Paragot, som marscherade i väg med sitt köp, stolt som om jag varit en antik möbel, vilken han kommit över för billigt pris.

Jag vill begagna tillfället att tala om först som sist, att Paragot inte var hans verkliga namn; inte heller Josiah Henkedyke, under vilket namn jag då kände honom. Han hade en oskyldig vurm på namn; jag har känt honom under minst ett halvt dussin. Men namnet Paragot, som han antog längre fram, är det, varunder han är mest förknippad med mina minnen, och för att undvika oreda måste jag kalla honom så redan från början. Ja — när jag skådar tillbaka på de år som gått, frågar jag mig, hur han någonsin kunnat vara annat än Paragot. Att Pheobus Apollo någonsin kunnat heta John Jones, har man svårt att tänka sig.

»Pojke», sade han, då vi gingo tillbaka till Tavistock Street, »nu är du min egendom, min tillhörighet, min — helt och hållet. Ingen forntidens slav var mera en friboren medborgares egendom. Du ska kalla mig 'Mästare'!»

»Ja, herrn!» sade jag.

»Mästare!» skrek han. »Master eller mästare eller maestro eller magister, beroende på vilket språk du talar. Nå — förstår du?»

»Ja, mästare», sade jag.

Han nickade bifall. I hörnet av en sidogata tvärstannade han och höll mig på en armslängds avstånd från sig.

»Du ser ryslig ut, min lille Asticot», sade han. »Jag får lov att ge dig en utstyrsel, som anstår Lotusklubben.»

Han tog mig med sig till en butik för färdiggjorda kläder och försåg mig med åtskilliga plagg, i vilka jag, om de också voro många gånger för stora åt mig — kände mig klädd som Salomo i all sin prakt. Så gingo vi hem. På vägen upp till hans rum stannade han nere vid diskskrubben, där en smutsig och rufsig kvinnsperson höll på att göra i ordning.

»Fru hushållerska», sade han; »tillåt mig presentera för er vår nye kökselev! Var så snäll och instruera honom, ge honom mat och tvätta hans huvud! Var också vänlig och kom ihåg att hans namn är Asticot.»

Han svängde runt på klacken och gick smågnolande sin väg. Jag stannade hos hushållerskan, som nitiskt fullföljde hans befallningar. Än i dag kan jag känna, hur illa hon gick åt min arma huvudsvål.

Så gick det till, att jag kom att lämna den moderliga härden och trädde i Paragots tjänst. Jag återsåg aldrig min mor, enär hon dog kort efteråt; och som mina många bröder och systrar försvunno i Londons gator och gränder, blev Paragot hela min familj; och nu då jag hunnit till en ålder, då en man lugnt kan skåda tillbaka på sitt förflutna, är det min stolthet, att jag kan lägga handen på hjärtat och förklara honom vara den bästa familj en gosse någonsin ägt.

ANDRA KAPITLET.

Lotusklubben var det underligaste sällskap jag träffat på. Lokalen bestod av en lång, smutsig sal med två smutsiga fönster; möblemanget av ett långt bord med en smutsig duk, en massa trästolar, en gammal soffa, två trasiga serveringsbord och en ytterst primitiv piphylla, där en mängd pipor hängde, var och en med vidfäst namnsedel.

På bordet stod en ofantlig tobaksburk. På serveringsbordet stodo en mängd illa diskade glas uppradade. Icke en gardin, icke en jalsi, icke en tavla förekom i rummet. I övre ändan av detsamma var eldstaden belägen, och på trähyllan över densamma pickade ett gottköpsur.

Om dagarna var lokalen öde och övergiven. Ingen människa uppenbarade sig där förrän klockan nio på kvällen. Då kommo ett par, tre medlemmar introppande, togo ned sina långa pipor och beställde whisky eller öl — de enda alkoholdrycker klubben tillhandahöll. Dessa voro tappade på stora fat, vid vilka hushållerskan presiderade, tills det blev tid på att göra i ordning supén, då Cherubino och jag fingo reda oss på egen hand. Klockan elva dukades bordet. Från elva till halv tolv kommo medlemmarna massvis. Halv tolv serverades supén. Vid bordets övre ända satt Paragot, och framför honom ställdes ett fat rykande slarvsylta; vid bordets nedre ände ett fat kall rostbiff.

Vanligen voro från femton till trettio personer närvarande, män av alla klasser: journalister, aktörer, jurister, mer eller mindre avsigkomna individer. Jag har sett en kunglig domhavande och en yrkesboxare utbyta åsikter tvärs över bordet. Några få infunno sig regelbundet, men flertalet tycktes alltid vara nykomlingar. Man superade, pratade, rökte och drack whisky till klockan två, tre på morgonen och tycktes ha ofantligt roligt. Jag observerade, att då man gick, kramade man hårt Paragots hand och tackade honom för en ofantligt trevlig afton. Jag minns, att han berättat mig, att man kom för att höra honom tala. Och talade gjorde han; ibland så överväldigande och medryckande, att jag kunde stanna som lamslagen av pur beundran — ja, en gång lät jag potatisarna, som jag skulle bjuda omkring, ramla av fatet och ned på golvet. Det hände mig emellertid inte mer än den gången. Cherubino plockade nämligen upp potatisarna, sprang efter mig, då jag förskräckt rusade

ut, och mjölade sönder dem i huvudet på mig till straff. Inte ens de bästa barberare använda kokhet, söndermjölad potatis till håret.

Då den siste gästen avlägsnat sig, begav sig Paragot upp till sin vindskammare, hushållerskan och Cherubino var till sitt håll — och jag släpade fram mina sängkläder ur soffan och gick till sängs i en atmosfär av slarvsylta, gas, tobak, alkohol och förskämd luft och sov den rättfärdiges sömn.

På morgonen vid elvatiden steg jag upp och gjorde i ordning frukost åt Paragot och mig själv, som vi intogo tillsammans i hans rum. Sedan undervisade han mig ett par timmar i vad han behagade kalla humanistisk bildning. Därpå skickade han ut mig för att få motion och frisk luft, med tillsägelse att promenera till Hyde Park, Westminster Abbey, St Pauls katedral, Whiteley's — alltid hittade han på något nytt mål åt mig — och att vid hemkomsten redogöra för vad jag sett och hört. Efter detta ställde jag mig åter till hushållerskans disposition och blev ånyo kökspojke.

Tallrikar, glas, knivar och gafflar från föregående aftons fest diskades och torkades, rummet sopades och vädrades, och en måltid tillagades åt hushållerskan och mig, som vi intogo vid ena ändan av det långa bordet. Paragot själv åt middag ute.

Om söndagsaftnarna var klubben stängd, och som hushållerskan aldrig uppenbarade sig på sabbaten stodo kvarlevorna av lördagens supé kvar på bordet till måndags middag. Tänk, trettiosex timmar gammal slarvsylta!

Jag nämner detta, inte emedan det är av vidare intresse, utan därför att det belyser en viss sida av Paragots karaktär. Då för tiden var jag minsann inte kritisk. Jag levde i ett rus av sällhet. Paragot var för mig jordens största under, mitt sovrum ett slottsgemak och den avskyvärda lukten om söndagsnätterna föreföll mig som Arabiens härligaste vållukt.

»Min son», sade Paragot en morgon mitt under en fransk lektion — han hade från början satt sig i sinnet, att jag skulle lära mig franska — »min son, jag undrar, om du ska bli en ung Caliban och, sedan jag uppenbarat för dig tingens sanna gudom, återvända till din mors gud Setebos?»

Han betraktade mig allvarligt med sina ljusblå ögon, som togo sig så underligt ut i det svartmuskiga, svart-skäggiga ansiktet.

»Finns det något hopp för Sycorax' avkomma?»

Som vi läst »Stormen» dagen förut, förstod jag hän-syftningarna.

»Jag skulle hellre vilja vara Ariel, mästare!» sade jag för att skryta med mina kunskaper.

»Han var också en otacksam slyngel», sade Paragot. Han fortfor att prata, men jag hörde inte på; ty i mitt barnsliga sinne hade jag tvärt satt honom i samband med Prospero, och jag undrade, var han hade sitt troll-spö, med vilket han kunde klyva tallar och befria för-häxade andar, och huruvida han hade en skön dotter gömd i någon källare vid Tavistock Street och huruvida den likbleke Cherubino möjligen kunde vara en förvandlad Ferdinand. Han föreföll som en personifikation av all visdom och makt, och likväl såg han ut såsom en, den där blivit berövad sitt konungarike. Och han föreföll också vara av en vördnadsbjudande ålder. I själva verket var han ännu icke fyrtio år.

Jag återkallades till verkligheten av att han reste sig och började gå av och an i rummet.

»Jag företar det här experimentet på din ringa person, min lille Asticot», sade han, »för att pröva min upp-fostringsteori. Du har fått en s. k. förträfflig folkskole-bildning. Du kan läsa, skriva och multiplicera sextio-fyra med trettiosju i huvudet och räkna upp Englands kungar. Om du varit lycklig nog att få gå i ett ordentligt läroverk, skulle du ha fått huvudet fullproppat med

grekiska verb och fördömda historier om trianglar. Men om livets mening, om livets värde, om livets konst skulle du aldrig ha fått den avlägsnaste aning. Jag ämnar uppföstra dig, min lille Asticot, med fantasiens hjälp. Förståndet får sköta sig självt. Nu ska vi gå till Nationalmuseum.»

Därmed ryckte han till sig sin hatt och kastade åt mig mössan, och så gingo vi ut. Han hade ett sätt att göra saker och ting så plötsligt, att man tappade andan. Jag försäkrar, att trettio sekunder hade inte förflutit från det ögonblick han kom på den idén att gå till Nationalmuseum och tills vi voro nere i trappan.

Vi begåvo oss till Nationalmuseum. Jag gick därifrån med ett gungande virrvarr av färg och form för ögonen. Jag mådde formligt illa. Endast en enda tavla framstod klart för mig. Hela vägen hem ordade Paragot om italiensk konst — jag begrep ingenting.

»Nå», sade han, då han åter slagit sig ned i sin gamla korgstol, »vilken av tavlorna tyckte du bäst om?»

Varför just denna tavla (om inte därför att det var ett överlägset konstverk av ett överlägset snille) ensamt skulle ha fäst sig i mitt minne, vet jag inte. Det har hela mitt liv utgjort en psykologisk gåta för mig.

»Ett manshuvud», sade jag. »Jag kan inte beskriva det, men jag tror, att jag skulle kunna rita upp det.»

»Rita upp det?» upprepade han misstroget.

»Ja, mästare.»

Han tog upp en blyertsstump ur fickan och kastade åt mig. Jag kände mig fullt och fast övertygad om att jag skulle kunna rita upp huvudet. En sällsam spänning grep mig, då jag slog mig ner vid ett hörn av bordet framför ett utslätat stycke papper, som legal omte. Paragot stod lutad över mig, medan jag ritade.

»Nom de Dieu de nom de Dieu!» utropade han. »Det är Gian Bellinis Doge Loredano. Men hur kom

det sig, att du mindes den tavlan, och hur i alla folkskolors namn bar du dig åt för att rita den?»

Och han mätte golvet med stora steg.

»Nom de Dieu de nom de Dieu!»

»Jag brukade rita hästar och gubbar på min griffeltavla i skolan», sade jag blygt.

Paragot stoppade sin porslinspipa och gick upprörd fram och tillbaka. Plötsligt stannade han.

»Min lille Asticot», sade han, »det är bättre för din själ, att du går ned och hjälper hushållerskan att diska.»

Vad min själ hade med diskningen att göra, kunde jag omöjligt räkna ut, men morgonen därpå gav Paragot mig en ritlektion. Att påstå att jag inte visade anlag skulle vara falsk blygsamhet, alldenstund det i detta nu är för att måla, som jag existerar. Sedan min talang väl blivit uppväckt, odlade jag den i tid och otid.

»Min son», sade Paragot, då jag visade honom en skiss av hushållerskan, där hon låg på köksgolvet en lördagskväll, ur stånd att stå på sina ben tack vare flitigt användande av klubbens spirituösa varulager — »jag är rädd, att du är en artist. Vet du vad en artist är?»

Det visste jag inte, men han uttalade ordet i så djupt allvarlig ton, att jag kände mig övertygad om att det måste vara något förskräckligt uselt.

»Det är en person, som har förmåga att slå in sin själ i vita och bruna papperspaket, som han sedan säljer för några öre.»

Detta var vid frukosten en morgon, medan han grep sig an med sitt ägg. Vår frukost bestod endast av två ägg, och jag hade redan nästan slutat mitt. Han knackade håll på sitt ägg, betraktade det en sekund, steg så upp med ägget i hand och gick fram till fönstret.

»Eftersom du har vingar, är det så gott du flyger», sade han och kastade ut det på gatan.

»Min lille Asticot», tillade han och återtog sin plats.

»Jag var själv en gång en artist; nu är jag filosof; det är mycket bättre.»

Och med glatt mod grep han sig an med smöret och brödet. Huruvida det var en känsla av hans godhet eller min egen glupskhet, som drev mig, vet jag inte, men jag sköt mitt halvättna ägg över till honom och bad honom äta upp det. En sekund betraktade han mig med en underlig blick.

»Jag tar emot det», sade han sedan, »i samma sinne-lag, som det bjuds mig.»

Den store mannen åt högtidligt mitt ägg, och stolthet fyllde mitt hjärta till den grad, att jag knappt kunde svälja. En mindre storslagen man än Paragot skulle ha sagt nej.

Av vad jag uppsnappade genom samtal klubbmedlemmarna emellan framgick, att min vördade mästare var en mystisk personlighet. För ungefär åtta månader sedan hade han för första gången uppenbarat sig i klubben, som då förde ett tynande liv, såsom gäst hos dess grundare och ägare, en gammal skröplig och sjuklig aktör. Paragot lade i dagen en ofantlig vältalighet. Kvällen därpå intog han ordförandens plats, som han alltsedan dess innehaft, och hade spritt ny glans över klubben. Men varifrån han kom, vem och vad han var, tycktes ingen veta. En fetlagd herre, som icke hörde till mina favoriter — först och främst var han alltid ytterst viktig, och vidare blev han aldrig mått — förklarade honom vara en rysk nihilist och frågade, om jag sett till några bomber i hans rum. En annan påstod sig ha sett honom leda en björn på Warschaus gator. Detta förargade mig.

»Har ni någonsin varit i Warschau, herr Ulysses?» frågade den fetlagde herrn. Herr Ulysses var den traditionella benämningen på Lotusklubbens president.

»Herrn här påstår, att han sett er leda en björn på gatorna där, mästare», skrek jag med min gälla diskantröst.

Ett ögonblicks bestört tystnad följde. Samtliga — tju-

gufem till antalet — lade ifrån sig knivar och gafflar och stirrade på Paragot, som reste sig. Med en storartad gest började han deklamera något på grekiska.

»Vet någon, vad det där är?»

En ung man vid nedre ändan av bordet sade, att det var början till Odysséen.

»Riktigt, herre», sade Paragot, och trädde fingrarna ut och in i det svarta håret. »Det talar om min företrädare i tjänsten, den här klubbens förste president, som strövat vida omkring och lidit mycket, som sett många städer och kände människornas hjärtan. Jag, mina herrar, har också haft min odyssé, och jag har varit i Warschau, och —» med ett ljungande ögonkast på den, som anklagat honom för att ha lett björnen, »jag känner människornas eländiga hjärtan.» Han slog klubban i bordet. »Asticot, kom hit!» skrek han.

Darrande lydde jag.

»Om du någonsin mer låter upp din mun inför denna församling, låter jag koka dig och servera dig med löksås, slarvsyltsyngel — och du ska bli uppäten halvkockt. Ut!»

Jag kände mig krympa samman till en ärtas storlek.

Under Paragots egendomliga tirad låg ett oväntat allvar; hans blickar tycktes formligen genomborra mig. Jag störtade blint på dörren och hade den oturen att stöta ihop med Cherubino, som bar en bricka full med dryckesvaror och glas.

Detta missöde räddade situationen. Man började åter skratta och prata. Hela episoden glömdes, men den som sagt, att han sett min mästare leda en björn på Warschaus gator, försvann för alltid ur klubben.

När jag morgonen därpå kom in för att väcka Paragot, satt han i sängen och läste.

»Min lille Asticot», sade han, och såg upp från boken, »att leda björnar är bättre än förtal, men taktlöshet är värre än båda delarna.»

Och det var allt, vad jag fick höra om den saken. Emellertid upphävde jag aldrig mer min röst i klubben.

Överst på ett skåp i hans rum stod en egendomlig svart låda, som väckte min nyfikenhet. Jag hade aldrig sett någon sådan låda. Men en eftermiddag lyfte Paragot ned den och tog fram en fiol, som han stämde och började spela på. Fast jag tycker om musik, har jag aldrig kunnat lära mig traktera något annat instrument än tamburin — om jag inte skall räkna, att jag på okarina kan blåsa »God save the queen». Än i dag förefaller mig en person, som kan spela piano eller fiol, nästan som en trollkarl, men den tiden, då jag nyligen blivit upptagen från gatan, tycktes mig en musiker vara ett övernaturligt väsen. Jag stirrade på honom med vidöppen mun. Jag fick sedermera veta, att det var en av Brahms ungerska dansar, som han spelade. Hans skrangliga gestalt och långa hår följde musikens rytm, som genombrusade rummet. Något sådant hade jag aldrig i mitt liv hört. Varje fiber i min kropp skälvde. Jag förmodar, att Paragot fann ett visst intresse i min känslighet. Då han slutade och frågade mig, vad jag tyckte om musiken, kunde jag inte få fram ett ord.

Han stämde om fiolen och betraktade mig därvid med ett sällsamt uttryck i blicken.

»Jag undrar fortfarande, min son, huruvida det inte vore bättre för din själ, att du förbleve kökspojke hela ditt liv.»

»Varför då, mästare?» frågade jag.

»För tusan», utbrast han, »tror du jag tänker ge dig skäl för allting? Tids nog får du veta det.»

Han skrattade och fortsatte att spela, och ju mer jag lyssnade, desto gudomligare syntes han mig.

»Paris' gator», sade han och lade åter undan fiolen, »är beströdda med förolyckade artistsjälar.»

»Men inte Londons?»

»Min lille Asticot», genmålde han, »jag är fransman,

och vi fransmän vill gärna tro, att det inte finns något annat konstens hemvist än Paris.»

Längre fram fick jag veta, att hans far var gascognare och hans mor irländska, vilket förklarade, att han talade två språk lika bra och för övrigt spred ljus över en mängd av hans egenheter. Men nu uppgav han sig vara fransman, något som på visst sätt kändes som en missräkning för mig.

I folkskolan hade jag pluggat så pass mycket historia, att jag visste, att engelsmännen alltid slagit fransmännen, och jag hade därav dragit den naturliga slutsatsen, att fransmännen voro en i högsta grad underlägsen ras. Den insikten, att min idol icke blev mindre upphöjd på grund av sin nationalitet, tror jag sannerligen var första framsteget i min andliga uppfostran. Ja — han blev i mina ögon till och med större, ty efter detta talade han ofta med mig om Frankrike på sitt bombastiska sätt, tills jag i hemlighet började blygas för att vara engelsman. Detta hade också den fördelen med sig, att jag med fördubblad iver sökte lära mig hans språk.

Så utomordentlig var den vördnad jag hyste för den man, som förflyttat mig från mitt forna livs sparkar och såplödder till detta land av grekiska gudar och andar, till taylor och musik; för den man, som talade många okända tungomål, bar en klockkedja av guld, hade varit i Warschau och i varenda i min skolgeografi omnämnd stad och som likt en kung presiderade över en församling av sådana varelser, som jag under min rännstensperiod sett upp till såsom »fina herrar»; för den ädelmodiga varelse, som försett mig, Gus Smith — alias Asticot — med en nattskjorta, nedlåtitt sig till att äta upp mitt halva ägg, tillåtitt mig ha uppsikt över hans sovrum och hålla det någorlunda ordentligt, skilja på hårborstar och smör, tobaksaska och fisk; för den man, som — det skall Gud veta — var den första mänskliga varelse, vilken i mitt barnsliga bröst väckt kärlekens känsla till liv — så utomordentlig var den vörd-

nad jag hyste för honom, att fastän jag från början angav, att det var Paragots och inte min egen historia jag skulle skriva, hoppas jag bli ursäktad för en kort egoistisk avvikelse från ämnet.

Över sin säng hade Paragot en hylla med böcker, och dessa hade han tanklöst nog glömt att förbjuda mig läsa. I vindskupan vid Tavistock Street läste jag sålunda Smollett och Byron och stavade mig igenom 'Nana'. Jag fann också där *De imitatione Christi*, som jag läste med lika stort nöje som de andra. Ni får inte förvåna er däröver. Ett känsligt och för intryck mottagligt barn, som andligen svultit, läser allt vad det kan komma över.

Då jag var hemma hos min mor, brukade jag ta reda på tidningsbitarna, vilka lågo om den stekta fisken, som herr Samuel skickade hem, och slukade dem begärligt.

Varför inte den helige Thomas à Kempis?

Jag har ännu i min ägo ett flottigt pappersark, som nu nästan fallit i bitar och varpå jag med min runda barnsliga stil skrivit av elvte kapitlet av *Kristi Efterföljelse*.

Det lyder som följer:

»Min son, du måste lära mycket, som du ännu ej vet.»

»Vad, o Herre?»

»Att vara min vilja fullkomligt undergiven, att icke älska dig själv utan vad mig behagligt är. Många begär upplända dig och tvinga dig ofta hårt; men prova då noga, om det är min ära eller något eget, som sätter dig i låga. Om det är mig du söker, är du nöjd, hur jag än handlar, men ligger något eget under ditt nit, så känner du strax oro och bedrövelse.

»Vakta dig för den skull att mycket lita på önskningar, som du fattat utan att gå till råds med mig, på det du icke med tiden måtte angripa och ogilla, vad som i förstone behagat dig och vad du ivrigt förfäktat såsom det bästa. Följ icke strax varje känsla, som synes dig god; förkasta icke heller genast allt, som misshagar dig! Stun-

dom är nyttigt att hava återhåll jämväl i det goda, på det du icke av otidig iver måtte gå för långt eller genom din oskicklighet åstadkomma förargelse eller genom andras motstånd plötsligen irras och falla.

»Men stundom måste du bruka våld och manligen motstå sinnligheten och ingalunda akta vad köttet vill eller icke vill, utan fastmer vinnlägga dig därom, att det ock mot sin vilja må vara andan underdånigt. Det måste så länge agas och tvingas till undergivenhet, till dess det är villigt till allt och lära sig nöjas med litet, att vara tillfreds med det enfaldiga och icke knota över vad vidrigt är.»

Må ingen taga anstöt! Det var en av mitt livs bästa andaktsövningar. Jag kopierade detta som gosse, icke därför att det undervisade mig om mina plikter mot Gud, utan emedan det sammanfattade alla mina plikter mot Paragot. Paragot var »mig». I varje rad såg jag ett samband mellan Paragot och mig själv. Hade jag inte ofta glömt mig kvar över mina böcker och min ritning i stället för att hjälpa hushållerskan nere i köket? Var det inte brist på disciplin, som den minnesvärda aftonen gjorde mig till en stötosten därefter i klubben? Borde jag inte vara nöjd med alla Paragots anordningar? Och var det inte min plikt att stillatigande fördraga varje obehag?

Många år senare visade jag detta papper för Paragot. Han grät. Ack! Jag hade inte valt något lämpligt tillfälle.

Jag kommer ihåg, att kvällen efter sedan jag skrivit av ovanstående kapitel, hjälpte Cherubino och jag Paragot uppför trapporna och i säng. Det var första gången jag sett honom drucken. Men när man varit van att se sin mor och alla hennes bekanta redlösa, fäster man sig inte vidare vid att se en gud lindrigt rörd av vin.

TREDJE KAPITLET.

En förtjänst hade min mors hem — om det nu var en förtjänst — där funnos inga familjehemligheter, ingenting fördolt. De brev hon fick lågo kastade i köket — det stod var och en fritt att läsa dem — tills de vid tillfälle användes att lorka stekpannan med. Som hon inte ägde några privata papper, kunde ingen gå och snoka i dem; om jag haft lust, hade jag opåtalat kunnat genomsöka varenda låda och gömma i hela huset. När jag flyttade till Paragot, undantog han ingenting av sina tillhörigheter. Så när som på att jag inte låg där, var vindskupan lika mycket min tillhörighet som hans, och det föll mig aldrig in att inte allt, som fanns därinne, stod till mitt förfogande.

Jag anför detta som ursäkt för att jag i all oskuld, med stort nöje, läste några privata papper — instoppade i en gammal strumpa — som jag upptäckte en dag, ungefär ett år efter sedan jag trätt i Paragots tjänst. De ha nu blivit ställda till mitt förfogande i och för denna berättelse, och jag kan således saklöst hänvisa till dem. Papperen i fråga lågo huller om buller — utan någon som helst ordning. Lika gärna kunde man ha väntat sig humor hos en drömedar eller barmhärtighet hos en pianist som ordning och metod hos Paragot. Jag lyckades emellertid skilja på tvenne olika slags papper — det ena en serie kärleksbrev och det andra lösryckta reseanteckningar. Båda delarna intresserade mig på det högsta.

Kärleksbreven — av vilka somliga voro skrivna på franska, andra på engelska — voro ställda till en skön dam vid namn Joanna. Jag visste, att hon var vacker, emedan Paragot själv sade det. »Ren och strålande som en april-morgon», »mitt ideal av engelsk fägring», »mitt livs ljuva blomma», med flera dylika uttryck sade ju tillräckligt. Det underliga var, att de tycktes aldrig ha blivit avskickade.

Han skrev nämligen: »inte förrän mina armar åter omsluta dig, skola dina älskade ögon läsa dessa mitt hjärtas utgjutelser.» Breven voro skrivna i Paris. Häntydningar på någon storartad artistisk plan, varpå han tycktes arbeta, väckte min ungdomliga nyfikenhet. »Jag har kärlek, ungdom, snille och skönhet på min sida», skrev han, »och jag skall segra. Vi skola bli oemotståndliga. Ryktet kommer att kröna mitt snille, hyllning din skönhet, vi skola vandra på rosor och dväljas i jordens fursteboningar.» Mitt hjärta klappade, då jag läste dessa rader. Jag visste, att Paragot var en stor man. Det hade jag nu också bevis på. Jag glömde, att denna dröm om fursteboningar resulterat i den mörka vindskupan vid Tavistock Street. Gudskelov, att det först är vid senare år, som man lär sig reflektera och resonera!

Dessa sällsamma gamla brev gävo mig många bilder av min hjälte. I december for han över Kanalen bara för att en mörk kväll kunna få stå lutad mot balustraden kring London Square, där hon bodde, i hopp att se hennes skugga avteckna sig på gardinen. (Av något för mig obegripligt skäl voro de älskande förbjudna att råkas). Det regnar, han ser ingenting, men han återvänder till Paris nöjd och belåten men med en förfärlig snuva. »Men», skriver han, »jag har i alla fall sett den tröskel, som hennes små dyrkade fötter varje dag överstiga.»

Och så börjar jag själv drömma om Joanna. Mången tycker kanske inte om detta namn, men för mig var det och är det som den härligaste musik.

De andra papperen voro som sagt reseanteckningar, och instinktivt förstod jag, att de hänsyftade på senare tider, då Joanna icke längre var hans hjärtas drottning. De voro skrivna på baksidan av utländska räkningar, lösrivna blad ur flottiga anteckningsböcker, alla möjliga pappersbitar. Längre fram i Paris besvor jag Paragot nästan på mina knän att skriva om de år av vagabondliv, som dessa papper syftade på. Jag försäkrade honom, att det skulle bli en

roman, i jämförelse varmed Gil Blas de Santillane skulle blekna. Det är minsann inte många, förklarade jag, som kunde åstadkomma något dylikt. Men Paragot bara log och smuttade på sin absint. Det stred emot hans principer, förklarade han. Världen skulle vara en angenämare plats, om aldrig något blivit skrivet eller präntat om människans görande och låtande, och han vägrade att ockra på massans sensationslystnad. För övrigt var det litterära författarskapet förknippat med alltför många svårigheter. Man måste alltid uttrycka sig på ett fint och sirligt språk — något, som han avskydde — och han kunde inte med det violetta bläcket och de vassa stålpenorna, som förekommo överallt, där man behöver skriva. Sålunda gick världen miste om hans odysseé.

Anteckningarna utgjorde en föga mer sammanhängande lektyr än ett lexikon. Så kortfattade voro de. Händelser relaterades, som eggade min nyfikenhet — men endast med några ord; det var allt.

»Så snart Hedwig lärt mig tyska, tröttnade hon på mig, och när hon så stod i begrepp att gifta sig med en underofficer vid kavalleriet med mustascher, som nådde upp till pickelhuvans spets, vilken — underofficeren nämligen — försökte ränna sin värja genom mig, då han såg mig — fågelskrämma — gå ut i sällskap med henne, lämnade jag Kassel.»

Och det var allt vad jag fick veta om Kassel, Hedwig (utom ett par andra anteckningar) eller om hans studium av tyska språket.

Följande anteckning är den enda han ansåg lönt att göra om sin Rysslandsresa:

»Novotorshakaya är ett avskyvärt hål. Vägglössen äro de sällskapligaste och även renaste varelserna där.»

Se här en annan:

»Verona —.»

Datum saknas. Ingen av dessa anteckningar är försedd med någon datum, och då jag senast råkade Paragot, hade

han inte tålmod att ordna de gamla papperen. Verona! För mig är detta namn förknippat med oförgätliga minnen — jag ser för mig gamla, smala gator med renässansprägel, som ännu genljuda av vapengny och fyllas av historiska fantasibilder. Men vädjade Verona väl till Paragots sinne för romantik? Visst inte.

»I Verona», så skriver han emellertid, »bodde jag hos den allra gladlyntaste lilla begravningsentreprenör i världen, som hade en god kundkrets bland småfolket. Hans hustru, fyra barn och deras eventuella hyresgäst — alla deltog de i det muntra arbetet. Under det vi slog in spikarna i kistan, sjöngo vi *Funiculi, Funiculà*. Den refrängen skall jag också sjunga härnäst jag tar mig för att tillverka likkistor. Det ligger något unisont i den, som verkar fängslande. Om inte dieten, bestående av *spaghetti* och surt vin, fullkomligt förstört min mage, och de fyra barnen, som jag delade rum med, fått kikhosta alla på en gång och sålunda gjorde det omöjligt för mig att sova om nätterna, hade jag kanske än i dag hållit på att snickra likkistor och sjunga *Funiculi, Funiculà*.»

Här och var förekommo siffror. Jag vet nu, att de syfta på Paragots lilla fädernearv, varpå han — och sedermera också jag — levde. Det var så obetydligt, att det inte var märkvärdigt, att han emellanåt arbetade för betalning. Nu förstår jag också — vad jag naturligtvis inte då förstod — att Paragot — som i allt var en ytterligheterens man — antingen ville ha det allra bästa eller det allra sämsta. Av dessa hans reseanteckningar finner jag, att då han inte kunde ta in på de stora hotellen, undvek han som pesten andra klassens hotell och så kallade familjepensionat, där han inte kunde undgå att sammanträffa med halvuppföstrade, halvbildade människor. Det kunde han inte fördraga. Denna hycklande klass, som efterapar de rikas laster och av instinkt sympatiserar med de lägre klassernas laster utan att vara uppriktig i någondera, väcker hans harm och

avsky. Realiteter måste han ha — kosta vad det vill. Man må säga vad man vill, men Novotorshakayas vägglöss gåvo sig inte ut för att vara paradisfåglar, och den muntre Giuseppe Sacconi i Verona tog sig inte för att kritisera Girolami dai Libri.

På ett ställe skriver han utan vidare sammanhang med något annat: »En ordentlig gödselhög utanför en tysk bondes köksfönster generade mig inte. Det är något, som hela familjen är stolt över. Ju högre den är, desto gentilare anses det. Men vad jag hatar och avskyr, det är sophögar, som gömma sig under förmaksgolvet hos Hedwigs pappa, klädeshandlaren.»

Då jag kom så långt i mina ogrannliga forskningar i Paragots papper, drog jag en suck av lättnad. Jag hade trott, att Hedwig hade lockat honom att vara Joanna otrogen och att han var ledsen över att hon gift sig med sergenten, vars mustascher räckte upp till pickelhuvan — vilken del av hans person pickelhuvan utgjorde, kunde jag omöjligt räkna ut. Hedwig hade jag föreställt mig som en jättelik, skräckinjagande dam. Det var namnet, som ingav mig den föreställningen. Det var därför en ofantlig lättnad och tröst att få höra, att hon var en otäck flicka, vars pappa hade en sophög under sitt förmaksgolv. Jag brydde nu inte längre min hjärna angående henne, ty snart träffade jag åter på en häntydning på Joanna.

»En dag uppehöll jag mig på Puerta del Sol, detta Madrids folkrikaste torg — och reflekterade över en nations utvecklingsmöjligheter, som finner sig i att oxtransporter försiggå i hjärtat av huvudstaden, då ett ekipage körde förbi, vari jag nästan kan svära på att jag såg Joanna. Det vek in på Calle de San Hieronimo. Jag störtade efter och föll rakt i famnen på en soldat med gröna handskar. För att undvika att bli arresterad som gal-

ning eller mördare — i Spanien springer nämligen ingen klok människa — hoppade jag upp i en droska, och en sannskyldig kappkörning började.

»I Pradon hunno vi upp vagnen i samma ögonblick en dam försvann genom en port. Jag skickade av min droska och väntade. I två runda timmar väntade jag. Det väckte ingen uppmärksamhet. I Spanien stå alla människor och vänta. Att i oändlighet stå och hänga i ett gathörn anses högst respektabelt. Jag brann av längtan att få återse henne. Jag gick fram till den livréklädde kusen, lyfte på hatten, gjorde en djup bugning och sade på min allra finaste spanska:

»Señor, vill ni vara av den stora godheten och säga mig, vem denna dam är?»

»Señor', svarade han lika älskvärt, 'det passar sig inte, att en kusk ger vilken trashank som helst upplysningar om sitt herrskap!'

»Då er Señora ber trashanken stiga upp och ta plats bredvid henne i sitt ekipage och befaller er att köra, kommer ni att ångra er oförsämndhet', sade jag.

»Med en högdragen knyck vände jag honom ryggen, men jag kände, hur hans lakejögön ogillande mönstrade mina trasor.

»Jag måste höra ljudet av hennes silverklingande stämma', sade jag till mig själv. 'Om ej, kommer jag att dö.'

»I detsamma öppnades porten, och den sköna damen steg upp i åkdonet, och det var icke Joanna.'

»Gudarna hyste intet förbarmande med mig den dagen.»
Se här ett annat utdrag:

»Så har jag då kommit till slutet av ett femårigt kringströvande. Jag begav mig åstad som pilgrim att söka Sanningens kärna, som jag sökte från S:t Petersburg till Lissabon, från Taormina till Kristiania. Jag har levat i ett andligt skuggland, drömt gäckande drömmar, mitt bättre jag har uppehållits av flyktiga visioner av osynliga ting. Alltsedan den käre La Manchass tid har ingen männi-

ska företagit sig en sådan hetsjakt. Och nu när jag länker efter, vet jag inte vad tusan jag jäktar efter — i stället för att söka har jag bara ständigt flytt undan.

»Nästa gång jag beger mig ut på strövtåg får jag inte lovsjunga min *Dulcinea* i så oförtäckta ordalag. Då Hedwigs lilla syster kom till mig med en docka, i vilken Hedwig omilt stuckit hattnålar, så att stoppningen runnit ut, tröstade jag det gråtande barnet med en ny docka och försäkrade henne, att Hedwig var en otäck katta. Jag hade då ingen aning om skälet till Hedwigs förstörelselusta. Men nu föreställer jag mig, att hon måste ha handlat i enlighet med medeltida vidskepelser och i dockan sett den hatade Joanna. Jag kommer ihåg, att när jag härnäst råkade henne, kritiserade jag hennes raka, kortklippta lugg och höll lovtal över Joannas förtjusande frisyra. Det var minsann märkvärdigt, att inte Hedwig stack hattnålar i mig.»

Många lyckliga timmar tillbragte jag med att studera dessa anteckningar och sätta ihop den fantastiska sagan om Paragots förflutna och skulle ha fortsatt att läsa dem i oändlighet, om inte Paragot en dag upptäckt mitt tilltag. Det var då jag fick lära mig, att privata papper anses heliga.

»Jag trodde, att du var en gentleman, min lille *Asticot*», sade han och riktade sina blå ögon på mig.

Det skulle vara Paragot, som kunde hysa en så vanvettig tanke. Det kunde väl inte vara tal om att jag var en gentleman, förrän jag fick en klockkedja av guld, tänkte jag för mig själv. Paragot väntade emellertid, att jag skulle vara det utan yttre insegel och kännetecken, och jag lovade heligt att hädanefter försöka motsvara hans förväntningar.

»Hur mycket har du läst av det här *mischmaschet*?»

»Jag kan alltihop utantill, mästare», sade jag.

Han tog av sig sin gamla hatt, kastade den på sängen och trädde tankspridd fingrarna ut och in genom håret.

»Min son», sade han slutligen, »om du bara vore en vanlig pojke, skulle jag låta dig falla på knä, lyfta upp

din hand och svära att du inte för en levande själ om-
talar de hemligheter dessa papper innehåller, och sedan
skulle jag skicka ner dig i köket, och där skulle du få
stanna. Men jag ser framför mig en gentleman, en stu-
derande och en konstnär, och jag vill inte utsätta honom
för en sådan förödmjukelse.»

Han lade handen på mitt huvud och betraktade mig med
mild ironi:

»Jag ska aldrig tala om det, mästare», lovade jag.

»Du utplånar det ur ditt minne.»

I allmänhet var jag fullt sanningsenlig mot Paragot,
därför att han aldrig gav mig anledning att ljuga.

»Det kan jag inte, mästare», sade jag och tänkte på
mina drömmar om Joanna.

Min allvarliga ton roade honom.

»Vad är det, som så outplånligt inristat sig i ditt minne?»

»Jag kan inte glömma — jag kan inte glömma det där
om hennes små dyrkade fötter», stammade jag.

Leendet dog bort i hans ansikte; det fick i stället ett
underligt, förskrämt uttryck. Han gick fram till fönstret
och stod kvar där så länge, att jag i min tur blev rädd.
Dunkelt förstod jag vad jag gjort, och jag kunde varit
färdig att bita tungan av mig.

»Mästare», sade jag blygt och smög mig intill honom.

Han tycktes icke höra; han gick blott fram till sängen,
tog sin hatt och gick ut utan att taga någon som helst
notis om mig.

Det dröjde länge, innan papperen åter kommo på tal,
och fastän de liksom förut lågo tillgängliga i den gamla
strumpan, har jag aldrig förrän nu åter kastat en blick
i dem.

FJÄRDE KAPITLET.

En majmorgon ett år efter i föregående kapitel relaterade händelse vaknade jag senare än vanligt — gottköpsuret på spiselfrisen visade på elva. Förskräckt kastade jag på mig mina kläder och lämnade klubbrummet med dess förskämda luft för att rusa upp till min husbonde.

Till min förvåning var han icke ensam. En korpulent herre i vit väst — svällande som seglet på en kappseglingsjakt — bonjour och för övrigt full stass, stod bredbent mitt i rummet, under det att Paragot, fortfarande i nattskjorta och pantalonger, satt på bordshörnet och dinglade med benen. Jag lade märke till att fiolen, som Paragot synbarligen spelat på, innan den besökande kom, låg kastad på den obäddade sängen.

»Vem tusan är det där?» utropade den fete herrn förargad.

»Det är herr Asticot, min privatsekreterare, som steker min sill och sköter min korrespondens. Vanligen steker han två sillar, men om ni vill delta i vår frukost, herr Hogson —»

»Pogson», röt den fete herrn.

»Ursäkta», sade min husbonde älskvärt. »Om ni stannar till frukost, ska han få steka tre sillar.»

»Jag ger tusan i er frukost!» skrek herr Pogson.

»Bara två då, Asticot! Herrn här har redan ätit frukost. Ni ursäktar väl, att vi inte behandlar er som en främling.»

Herr Pogson, som var ursinnig, slog knytnäven i bordet.

»Jag ska lära er, herr Henkedyke, att det är jag, som rår om den här klubben. Jag har köpt den med mina pengar, och jag tänker inte stå och se på, hur den går åt fanders under er ledning. Jag är inte som den gamla åsnan Ballantyne. Jag är affärskarl jag, och jag tänker laga så, att klubben bär sig, och är det så att

ni ska fortsätta och förestå den, får ni allt vända om ett nytt blad.»

»Min gode vän», sade min husbonde, steg upp och stack händerna i byxfickorna, »det där har ni nu talat om för mig en tio gånger; det börjar bli enformigt.»

»Affären sköts», fortfor herr Pogson, »så det är en skandal. Inte något slags bokföring. Ingen ordning med mat- eller dryckesvaror. Era tjänare är fulla varenda kväll.»

»Som kajor», sade Paragot.

»Och vad gör ni själv?»

»Jag presiderar i Lotusklubben, och det ger den glans. Och i gengäld har jag lön och den här furstliga våningen. Ni kan väl inte begära, att jag ska föra böcker och kontrollera slaktarräkningar precis som en vanlig simpel bokhållare. Det är ni, min käre herr Pogson, som har besynnerliga begrepp om hur en klubb ska skötas. Sådana där saker skulle ni anförtro åt något räkneskickligt legohjon. Jag» — och han bredde ut de långa fingrarna med de långa naglarna — »jag representerar klubbens högre, intellektuella, andliga ledning.»

»Ni är en — humbug», utropade herr Pogson och använde ett så rysligt adjektiv, att jag i förskräckelsen släppte halstret. Paragot hade lärt mig att avsky fula ord. »Ni är en oduglig fyllbult och en tjuv.»

Paragot tog sin gästs skinande cylinderhatt och guld-krycksförsedda käpp och räckte honom den. Så pekade han på dörren.

»Ut — och det fort!» sade han.

Han svängde om på klacken, satte sig på sängen och började spela fiol. I stället för att gå ställde sig emellertid herr Pogson framför honom skälvande som ett gelé och underrättade honom om att det ta mig tusan var hans klubb och hans rum och att det ta mig tusan var han, som bestämde när han ville gå, liksom det ta mig tusan berodde på honom, om inte Paragot i stället skulle bli utkörd. Och utom sig av vrede fortfor han att ösa

smädelser över Paragot, som spelade »Sommarens sista ros» kanske med mer tremolo än vanligt. Till och med jag såg, att han var farlig. Men herr Pogson tycktes inte fästa sig därvid. Plötsligt rusade Paragot upp och emot den fete herrn, allt under det han svängde sin fiol högt i luften som en Tors hammare. Med en väldig skräll kom den ned på herr Pogsons huvud. Därpå grep Paragot honom i armen, sprang med honom fram till dörren och knuffade honom nedför trappan.

»Det där, min lille Asticot», sade han, »är Lotusklubbens nuvarande ägare, och det här är dess f. d. ordförande.»

Jag sprang fram till dörren för att stänga den. Paragot smålog.

»Han kommer inte igen. När han plåstrat om sina skador, tar han ut slämning på mig för övervåld.»

Han kastade sig på sängen, under det att jag darrande och förvånad gjorde i ordning frukosten. Bäst det var brast han i gapskratt.

»En sådan åsna! En sådan äkta Mammons åsna, Asticot! Tror han, att herrar Ulysses står att la på hyllan bland de små polytekniska ungdomarna, som räknar addition och för dubbelt bokhålleri? Vet du, vad dubbelt bokhålleri är?»

»Nej, mästare», sade jag, där jag stod nedhukad över gasköket.

»Tacka Gud för din okunnighet! Det är ett system, varigenom mänskliga strävanden trängs ihop inom vissa upplinjerade rader och balanseras över på motsatta sidan. Skulle du vilja se mig lyda herr Mammons bud och tränga in mina strävanden inom vissa upplinjerade linjer?»

»Nej, mäslare», sade jag.

»Gudarna har givit dig förstånd, och det är bättre än dubbelt bokhålleri», sade han.

Då ansåg jag min husbondes uppträdande präktigt och föraktade herr Pogson ur djupet av min själ. Men seder-

mera har jag undrat, hur i all världen Lotusklubben kunde överleva en enda månad av Paragots regemente. När jag längre fram i tiden frågade honom, förklarade han helt lugnt, att han överlät alla finansiella frågor åt Ballantyne, den gamle lame aktören-ägaren, och att han själv var klubbens ordförande, icke dess direktör. Men för såvitt jag vet, utbetalade han i alla fall både fru hushållerskans, Cherubinos och min egen avlöning, och vad leverantörernas räkningar beträffar, lågo dessa kringströdda i Paragots rum som Vallombrosas höstlöv, flertaligare än hans klädesplagg. Å andra sidan kan jag inte minnas, att jag såg några pengar inflyta. Det hela måste ha varit uppgjort på något svävande sätt mellan Ballantyne och honom själv, och därmed kunde herr Pogson såsom affärsman naturligtvis icke låta sig nöja. I det fallet måste jag hålla med den senare. Men jag får också lov att säga, att han bar sig minst sagt taktlöst åt mot Paragot.

Min husbonde var under frukosten vid det bästa lynne. Då han slutat, förklarade han, att det var den bästa mat han ätit vid Tavistock Street. Jag var nog förmäten att ta denna förklaring som en hyllningsgärd åt min kulinariska förmåga, och jag पोste av stolthet. Jag undermåttade honom om att min stekta sill var ingenting — då skulle han veta, hur jag kunde anrätta vassbuk!

»Min lille Asticot», sade han och lyfte sin porslinspipa, »jag får på samma gång lyckönska och beklaga dig. Jag lyckönskar dig till att inte längre vara kökspojke. Jag beklagar dig att bli av med dina aderton pence i veckan. Ditt känsliga sinne skulle resa sig upp mot att ta tjänst hos någon av herr Mammons legohjon, och även om så inte vore, är jag säker på att han inte skulle vilja ha dig. Du kommer nu inte längre att skrapa tallrikar och diska, åtminstone inte i Lotusklubben, jag avskedar dig nämligen från och med nu ur dess tjänst!»

Han satt tyst och rökte, och jag hade under tiden

tillfälle att övertänka mina förändrade förhållanden. Först så småningom förstod jag allt. Ett ögonblick såg jag mig själv utkastad moderlös vind för våg i vida världen, där konst och vetande hos en stackars förkrympt ungdom föraktas och förlöjligas. Mina lysande drömmar voro ändade. Det gräsliga alldagliga kastade sin mörka skugga över min själ.

»Vad skulle du vilja ta dig till, min lille Asticot?» frågade han.

Jag försökte bemanna mig och såg käckt upp på honom.

»Jag kan bli slaktarpojke.»

Men det ryckte i mungiporna på mig. Det var ett rysligt yrke, och utsikten att få sällskapa med andra slaktarpojkar, som inte kunde rita, inte kunde franska och aldrig hört talas om Joanna, fyllde mig med förtvivlan.

Plötsligt rusade Paragot upp och slog till mig på axeln så hårt, att jag vacklade.

»Min son», sade han, »jag har en ingivelse. Det är vår, och häckarna är grönare än gatstenarna, och Europas stråkvägar är bredare än Tavistock Street. Vi ska söka upp dem och det redan i dag, min älskade Asticot. Jag är Don Quixote och du min Sancho, och vi ska ge oss ut på äventyr.» Han skrattade högt och ruskade mig som en liten råtta. »Det lockar dig, inte sant, min lille Asticot?»

Utan att invänta mitt svar, rusade han fram till det rankiga tvättstället, hällde i vatten ur den trasiga handkannan, tvättade sig och började så kläda sig med feberaktig brådska, allt under det han pratade. Hur van jag än var vid hans omkastningar, kunde jag inte riktigt följa med hans tankegång.

»Då behöver jag inte bli slaktarpojke?» sade jag slutligen.

Han var just i färd med att draga på sig ena stöveln men tvärstannade och såg upp.

»Slaktarpojke? Vill du då nödvändigt bli det?»

»Nej, mästare», sade jag ivrigt.

»Nå, vad är det då du pratar?» Tydligt hade han inte hört mitt svar.

»Jag ämnar uppfostra dig i Jordens högskola, vid Universums universitet, och i morgon ska du få se en ko och en maskros. Men innan dess kommer du att bli hemskt sjösjuk.»

»Sjösjuk?» utbrast jag i hänryckt förvåning. »Ska vi fara på sjön? Vart ska vi ta vägen?»

»Till Frankrike, lilla dumbom!» utbrast han. »Varför gör du dig inte i ordning?»

Jag kunde ju ha svarat, att jag inte hade några personliga anordningar att göra, men som jag skämdes att lata mig, när han hade så bråttom, började jag duka av. Han hejdade mig. »Bevara oss Gud, vi ska väl inte ha koppar och fat med oss på resan!»

Han tog ned en otroligt smutsig kappsäck, kolossalt stor och betänkligt gammal — som låg uppe på skåpet, och tillsade mig att packa in våra tillhörigheter i den. Det var ingen lång process; vi hade så få. Då vi fyllt den ungefär till hälften med klädesplagg och toalettartiklar om vartannat, sågo vi oss omkring efter ballast.

»Böckerna, mästare!» sade jag.

»Vi ska ta François Rabelais' odödliga verk och den smutsiga lilla upplagan av 'David Copperfield' med oss. Återstoden av biblioteket ska vi sälja på Holywell Street.»

»Och fiolen?»

Han tog det illa tilltygade instrumentet, och sedan han kritiskt skärskådat det, kastade han det i ett hörn.

»Den får Pogson», sade han.

Då vi bundit ihop böckerna med ett grovt snöre, som lyckligtvis låg på botten i skåpet, voro våra förberedelser fullbordade. Paragot satte på sig mössan, kastade en gammal ruskig slängkappa över axlarna, tog nattsäcken i hand och kastade en blick omkring sig i rummet.

»I väg», sade han, och jag följde honom med bokpaketet under armen. Och så lämnade vi Lotusklubben för alltid.

Vad hushållerskan sade, vad Cherubino sade, vad medlemmarna sade, då de inte funno herr Ulysses presiderande vid kvällsbordet, vad herr Pogson sade, när han fick veta, att hans fiende skakat Lotusklubbens stoft av sina fötter och begivit sig ut i vida världen utan att ge honom tillfälle att uppvakta med en stämning för övervåld, har jag aldrig fått veta. Inte heller har jag hört, vem som efterträdde Paragot såsom ordförande och tog hans smutsiga men i mina ögon palatslika vindskupa i besittning. Då jag efter många år återkom till London, fanns ingen, som mindes eller hade reda på Lotusklubben, och numera ligger ett fint affärshus förlagt på dess tomt. Huruvida Paragot var moraliskt berättigad att rymma fältet, såsom han gjorde, tillkommer inte mig att bedöma. Från hans synpunkt sett, var det honom omöjligt att vara ordförande i en klubb, vars ägare han från första stund icke kunnat låla och på vars skalle han slagit sönder sin fiol. Och då gick han sin väg.

Sedan vi sålt böckerna för några shillings på Holywell Street, vandrade vi uppför Fleet Street fram till City och gingo upp i en häpnadsväckande ståtlig byggnad, som Paragot meddelade mig var hans bank. Eleganta herrar sulto innanför disken och öste guld fram och tillbaka med samma överlägsna lugn, som jag sett kryddbodbetjänarna ösa te. En av dem — en lysande uppenbarelse i vit pikéhalsduk med en kråsnål i form av en hästsko — visade sig så ofantligt älskvärd och artig mot Paragot, att jag gick därifrån med det intrycket, att min husbonde måste vara en högst viktig person. Jag var övertygad om att han rådde om hela anstalten, och på en hel kvart vågade jag inte tilltala honom — så överväldigad kände jag mig.

Vid tretiden anlände vi till Victoriastationen. Där först kom Paragot underfund med att det inte gick något tåg

förrän klockan nio på kvällen. Han hade ej kommit att tänka på att det icke gick tåg till Paris var kvart dygnet om.

»Min son», sade han, »nu är det på tiden att göra praktiskt bruk av vår filosofi. Låt oss, i stället för att svära ve och förbannelse över järnvägen, ställa in vårt bagage i garderoben och ta oss en promenad på Themsens kajer.»

Dit ställde vi följaktligen våra steg och satte oss på en ledig bänk bredvid Kleopatras Nål. Det var en varm majeftermiddag. Min av dagens spänning och mödor uttröttade kropp och själ njöt i fulla drag av vilan och solskenet. Det var ljuvligt att vara här i stället för att hjälpa hushållerskan med att diska fat och tallrikar. Paragot tog av sig sin gamla slokhatt, sträckte makligt på sig och suckade.

»Jag längtar att komma till Paris för att rådfråga Henri Quatre.»

»Vem är Henri Quatre, mästare?» frågade jag.

»Henri Quatre står på Pont Neuf. Det är det franska sättet att uttrycka, att drottning Anna är död. Han var en stor fransk konung, och en ryttarstaty av honom är upprest mitt på en stor bro, som går över Seinen och heter Pont Neuf. Han är en mycket god vän till mig. Jag ska berätta något för dig. Där levde en gång i tiden i Paris en högfärdig ung man, som trodde sig vara ett snille. Han var det också, min lille Asticot. Ett snille är en man, som skriver odödliga böcker, målar odödliga tavlor, uppför odödliga byggnader och begår odödliga dårskaper. Bli inte något snille, min son, det är inte bra för någon! Nåväl — den här unge mannen var klädd i purpur och fint linne och levde kräsliga alla dagar. Han hade också ett dyrbart möblemang. En afton hände honom något förargligt.»

Paragot tystnade.

»Vad då?» frågade jag.

»Han upptäckte en skavank i vad han ansåg för världsalltets plan», genmälde min husbonde. »Det förargar många

människor. Den unge förargade mannen kastade frukterna av sitt snille i elden, rev sönder sin purpurmantel och sitt fina linne och krossade sina möbler med en korsfarares klubba, som råkade hänga på väggen som prydnad — klubban nämligen. Den är av stål, fullsatt med spikar och väger ungefär nio skålpund. Jag vet ingenting bättre, om det är fråga om att förstöra ett Louis Quinzebord eller slå sönder visarna på en urtavla. Om du är snäll, min son, ska du få en, då du blir stor.»

Jag såg på honom med tacksamma blickar. Inte nog med att han var god mot mig då, han ämnade således också vara min välgörare, när jag blev stor och fullvuxen.

»Så packade den unge mannen en kappsäck med det nödvändigaste och gick ut på gatan. Det var en regnig novemberafton. Han följde kajerna åt, vägledt av lykt-skenet genom töcken och dimma, tills han kom till Henri Quatrestatyn. På bron var trafiken som vanligt livlig, och lyktorna på de hastigt förbipasserande åkdonen kastade sällsamma glimtar på den våta statyn. Gaslyktornas lågor flämtade för vinden.» Paragot gjorde med de långa fingrarna en dramatisk åtbörd för att illustrera gaslågorna. »På alla sidor reste sig väldiga byggnader — Louvren på andra sidan bron; Conciergeriets mörka konturer, Notre Dames höga torn, som likt vågor höjde sig mot skyn. Från floden kommo matta reflexer. Ser du tavlan framför dig, min lille Asticot? Och den unge mannen grep om slaketet, som omger statyns sockel, och såg upp i Henri Quatres ansikte, och Henri Quatre såg så vänligt på honom, att han sade: 'Min gode konung, du är från södern liksom jag. Jag lämnar Paris för att bege mig ut i vida världen, men jag vet inte vart i vida världen jag ska gå.' Och kungen nickade och pekade åt Gare de Lyon. Och den unge mannen tog av sig hatten och sade: 'Min gode konung, jag tackar dig.' Han gick till Gare de Lyon och fann ett tåg, som just skulle avgå

till Italien. Så for han till Italien. Jag hyser stor aktning för Henri Quatre.»

»Och vad hände sedan, mästare?» frågade jag i andlös spänning.

»Han blev en vagabondfilosof», svarade Paragot och fyllde sin porslinspipa på nytt.

Inga argument ha någonsin förmått övertyga Paragot om att statyn icke nickat och utpekat vägen till Italien. Många år trodde jag det själv; men slutligen förstod jag, att de fladdrande ljusglimtarna på den våta statyn måste ha gjort honom till offer för en synvilla. Jag tror, att den enda gång, som Paragot varit allvarsamt ond på mig, var, när jag gav honom denna lösning av gåtan.

Samspråk och ett mål mat på en enkel restaurang togo upp tiden till klockan nio. Och då anträdde jag färden till Sagoland i sällskap med Paragot.

I Paris stannade vi endast tvenne dagar. Då jag frågade min husbonde, varför vi inte stannade längre, sade han något om »det bitterljuva» däri, som jag inte förstod. Av Paris har jag endast tvenne tydliga minnen. Han förde mig till Henri Quatre och förklarade för mig, hur statyn nickat och hur handen, som höll tyglarna, lyfts och pekat på Gare de Lyon. Vilket mer slående bevis på sanningsenligheten av hans uppgift kunde jag väl få än att faktiskt bli ställd ansikte mot ansikte med Henri Quatre? Den andra scenen, som stannat i mitt minne, är en liten, mörk, smal gata med höga hus å ömse sidor; ett tält utanför ett anspråkslöst kafé; därunder ett litet bord, vid vilket Paragot och jag sutto. Jag läppjade begärligt på en himmelsk dryck, som jag sedermera fått veta var saft och vatten; framför Paragot stod ett genomskinligt mjölklikt fluidum, som han drack i stora kvantiteter både då och alltid sedan.

»Stunden är inne», sade han med dov stämma och rullade

höglidligt med ögonen, »stunden är inne att tala om affärer. Låt mig då först delge dig det faktum, att Henkendyke är ett för franska öron omöjligt namn. Hädanefter är därför mitt namn Pradel — Polydore Pradel. Och som det är nödvändigt för dig att ha en ställning i samhället, adopterar jag dig härmed som min son. Ditt namn är följaktligen Asticot Pradel. Jag hoppas du tycker om det. Du har aldrig vetat, vad det är att ha en far. Att ha en far är i alla fall ett privilegium, vartill varje mänsklig varelse har rätt. Jag, Polydore Pradel, skänker dig härmed detta privilegium. Min son —.»

Han höjde glaset och skålade med mig.

»Hädanefter», sade Paragot, »hoppas jag, att det som är gott nog åt mig, inte är gott nog åt dig, och att vad som är för dåligt för mig, aldrig ska behöva komma på din lott. Jag svär det vid den djävul, som dväljes i denna berusande men avskyvärda form av alkohol.»

Han tömde sitt glas och beställde ännu ett. Så fort absinten börjat blanda sig med vattnet, fyllde han på glaset och tömde det. Därpå satt han länge tyst och försjunken i tankar, under det att jag, där jag satt uppkruken på min stol, reflekterade över hans stora godhet och undrade, hur jag skulle bära mig åt att utan Cherubinos hjälp få honom uppför de mörka hotelltrapporna.

Följande dag anträdde vi vår pilgrimsfärd. Varför vi gingo i den ena riktningen och inte i den andra, varför vi begåvo oss till ett ställe och inte till ett annat, kunde varken han eller jag säga. Jag gjorde aldrig några frågor. Ibland vandrade vi flera dagar i sträck, sovo på byvärdshus eller i lador — ibland, då det var varmt, under en häck. Det kunde också hända, att vi tillbragte ett par, tre dagar i någon gammaldags stad, och Paragot visade mig då katedraler och kyrkor och berättade platsens historia för mig och lät mig teckna pittoreska scener, som tilltalade hans fantasi. I den svala vackra pelargången på Jacques Cœurs slott i Bourges lärde jag mig mer av

Karl VII:s historia än någon jämnårig engelsk pojke kan. På slottet i Blois levde jag mig in i det förflutna genom Paragots fantastiska skildringar av Frans I, Diana de Poitiers staty, Katarinas av Medici giftkabinett, kardinal Lorraines fängelsehålor. Han hade satt sig i sinnet att uppfostra mig; och ehuru den ursprungliga idén kommit på honom helt plötsligt, höll han dock fast vid den, och den blev målet för hans i övrigt ändamålslösa och oregelbundna liv. Böcker hade vi alltid gott om. Defekta exemplar av klassikerna äro mycket billiga i Frankrike, och vad gjorde det, allt en eller annan sida var borta? När vi läst dem, kastade vi bort dem. Det skulle på så sätt ha varit lika lätt att spåra upp oss genom hela landet som att på en snitseljakt spåra upp hararna.

I trots av små obestämda vanor var det en sak, vari Paragot visade sig mycket bestämd. I städer och större byar måste jag gå till sängs klockan nio. Vad han roade sig med om kvällarna, kunde jag inte komma underfund med. Inte föll det mig heller in att göra några gissningar. Hälsosamt trött efter en lycklig dag, var jag blott alltför glad att få krypa in på den viloplats, som slumpen erbjöd, och där sova ungdomens sunda sömn. Att ständigt och jämt röra sig i ett nytt sagoland, att inte ha någon omsorg för morgondagen, att inte ha annat än angenäma plikter, att stå under skydd och ledning av en gudalik varelse, som gav till och med sina förebråelser en godmodig humoristisk form, att äta märkvärdiga, okända rätter, att på ett nytt tungomål, varmed man dag för dag blev förtroeligare, få fraternisera med gatans och landsvägarnas alla pojkbytingar, att få tillbringa härliga dagar ute på landet — korteligen att vara en fullständig vagabond, kunde en pojke drömma om ett härligare liv?

Emellanåt fick min husbonde det infallet, att vi skulle arbeta och förtjäna vårt dagliga bröd i vårt anletes svett. På en bondgård i närheten av Chartres togo vi tjänst hos ett äldre par, herr och fru Dubosc, och tillbragte några

ansträngande men hälsosamma dagar med att köra gödsel. Fast Paragot gjorde underverk med sin högaffel, tror jag inte, att herr Dubosc tog honom på allvar. Tack vare sin bondslughet varnade han överklassmänniskan under Paragots arbetsblus, och tack vare sin enfald tillskrev han honom rikedomar, som han icke ägde. De blevo emellertid goda vänner, och innan vi lämnade gården, fick Paragot tillfälle att uppträda som ett slags orakel genom att bota ett svin från någon mystisk sjukdom med ett botemedel, som han påstod sig ha lärt i Dalmatien. Gumman Dubosc grät, när vi lämnade La Haye.

Ibland blev Paragot trött på att gå, och då foro vi med tåg i tredje klassens kupéer; sådana där tåg, som stanna vid var enda station. Det hände då, att slumpen förde oss till någon viss stad. Det var i Nancy som Paragot gick fram till biljettluckan och ytterst artigt sade:

»Vill herrn vara så god och ge mig en biljett?»

»Vart?» frågade tjänstemannen och tittade ut genom luckan.

»För tusan», svarade Paragot, »vart som helst, bara det inte är för dyrt.»

Biljettförsäljaren kallade honom en *farceur* och tänkte slå igen luckan, men Paragot protesterade.

»Ursäkta, herrn, jag har bara en önskan, och det är att komma bort från Nancy. Jag har sett det biskopliga palatset på Place Stanislas, jag har sett katedralen, och jag har sett men inte läst Universitetsbibliotekets sjuttiofemtusen volymer. Ni vet till vilka platser man kan komma från Nancy, men det gör inte jag. Jag är främling och överlämnar mig i era händer. Om ni kunde föreslå någon stad en 100 kilometer härifrån —.»

»Longwy», ifyllde biljettförsäljaren högdraget.

»Var då så god och ge mig två tredje klassens biljetter till Longwy», sade Paragot.

Och till Longwy bar det av. Paragot fann emellertid ingenting intressant i den lilla snygga staden.

»Att framhålla Longwy såsom mål för en entusiastisk pilgrim, som söker Sanningens tempel, kan bara falla en tjockskallig fransk järnvägstjänsteman in», förklarade Paragot.

Att skildra våra vandringar skulle vara att skildra min egen utveckling, men det skulle inte belysa Paragots historia. Vi gingo till fots, och vi färdades på tåg söderut genom Italien och tillbragte vintern i Rom. Där kom han på den idén att söka sysselsättning för oss båda såsom arbetare och hantlangare vid grävningarna i Forum. Vi bodde i fattigkvarteret med våra kamrater och voro fullkomligt lyckliga. Så lyckliga, att fast vi året därpå strövade igenom Frankrike och en del av Tyskland, befunno vi oss åter i arbete i Rom, när vintern kom. Följande vår styrde vi kosan norrut, och i juli fogade ödet så, att vi befunno oss i Savoyen.

FEMTE KAPITLET.

Det var en kvalmig, het julieftermiddag. De närliggande höjderna slumrade i solskenet. Långt bortom dessa avtecknade sig snöhöljda alpspetsar mot skyn. Själva dalen låg grön, gyllene och frodig, famnande det på bergskrönet belägna vita slottet, som härstammade från femtonhundratalet. Åt vänster slingrade sig en lång, vit landsväg som en smal tråd utmed dalen; åt höger gjorde den en skarp krök om en träddunge, som kännetecknade en lantgård. Och mitt uppe i allt detta sutto Paragot och jag i skuggan av ett litet, vid väggkanten beläget kafé, och sågo med törstiga blickar på hur kaféets fryntliga ägarinna slog i öl ur en butelj. Bredvid vårt bord stod en smutsig, långhårig terrier och lapade vatten ur ett stenfat. Detta var Narciss, den sista tillökningen i vår vagabondfamilj, vilken min husbonde för några veckor sedan adopterat och kristnat

enligt sina sedvanliga principer. Jag tror, att jag aldrig i mitt liv sett en så ful hund; men jag tyckte i alla fall mycket om honom.

Paragot lömde sin sejdel, räckte fram den för att få den påfylld igen och klarade sin strupe med belåtenheten hos en person, som fått sin törst släckt.

»Nu kan man spotta», utropade han förtjust.

»Det är alltid en tröst för en man», anmärkte kaféfrun.

»Det är just det, att man kan det, som är det sköna. Har frun några rum för natten?»

»Ja — men de är avsedda för — herrar, fint folk», sade kaféfrun tveksamt.

Narciss, som nu slutat dricka, sträckte ut sig på marken, lade nosen på framtassarna och blängde förstulet på den ohövlige damen.

»T r o n d e l' a i r», skrek Paragot, »är då vi inte fint folk?»

»Jaså, ni är från södern», utbrast kvinnan; hon hade hört det på Paragots ed; ingen, som är född norr om Avignon, säger nämligen: »T r o n d e l' a i r». »Jag är också från Marseille. Min man var savojeard. Det är orsaken till att jag är här.»

»Jag är en gentleman från Gascogne», sade min husbonde, »och detta är min son Asticot.»

»Det var ett konstigt namn», sade kaféfrun.

»Vi äro handelsresande — och medför våra prover i filosofi.»

»Det var ett konstigt yrke», sade kaféfrun.

Vi voro flottiga och smutsiga, solbrända som mulatter och iklädda blåa arbetsblusar. Man kunde näppeligen tänka sig varelses mindre lika filosofie professorer. Men kaféfrun tycktes i alla fall låta imponera på sig av Paragot. Vem gjorde för övrigt inte det?

»Rummen kostar tre francs stycket, herr Paragot», sade hon efter ett ögonblicks funderande.

»Jag tar dem», sade min husbonde. »Asticot, hjälp frun att bära upp vårt bagage!» Jag tog mitt knyte och

räckte Paragots illa medfarna gamla nattsäck åt kaféfrun. Han hejdade henne.

»Ett ögonblick, om jag får be! Som ni ser, innehåller min nattsäck en skjorta, ett par strumpor, en kam och en tandborste. Dessutom ett exemplar av den gudomlige landstrykaren François Villons arbeten — det ska jag genast ta fram. Han var en tjuv och en usling, och ingen har varit så nära att bli hängd som han, men han är min käraste och bästa vän.»

»Ni har konstiga vänner», fortsatte kaféfrun sin litania.

»Och tänka sig, att han dog för fyrahundra år sedan», suckade min husbonde. »Är det inte besynnerligt, frun, att alla de tappraste männen och alla de skönaste kvinnorna är de som äro döda?»

Värdinnan skrattade. »Ni pratar som en äkta gascognare, min herre. Här i trakten är folket så tystlåtet, att man glömmmer bort att tala.»

Jag följde med henne för att ställa i ordning i våra rum, och då jag kom tillbaka, satt Paragot och rökte pipa och pratade med en smutsig pojke, som vallade en get. Som jag för tillfället inte det minsta intresserade mig för smutsiga vallpojkar, kastade jag mig på marken bredvid Narciss, och trött som jag var, somnade jag snart.

Jag vaknade vid ljudet av Paragots röst — det var med Narciss han pratade. Getpojken var försvunnen. Ett hölass draget av oxar skramlade förbi. Eftermiddagens dämpade dager låg utbredd över landskapet. Det lilla vita kaféets skugga hade blivit allt längre och sträckte sig nu långt bortom bordet. Inifrån byggnaden hördes fotsteg och slammer av kastruller. Paragot rökte fortfarande. Narciss satt på bakbenen med det fula huvudet på sned och spetsade öronen. Sedan han åtskilliga gånger bitit efter en loppa, gäspade han och började som vanligt loma omkring för att söka äventyr. Paragot lockade honom tillbaka.

»Min goda Narciss, varje fläck på jorden har något

säreget, och en vis människa eller hund förstår att tillgodogöra sig detta. I storstäder, där livet pulserar runt om dig, är du alltid på spaning efter det oväntade. Men i en sådan här avkrok av världen står allt stilla. Här får du finna dig i att ingenting händer. Du nosar förgäves efter något uppiggande och tar liksom mannen i fabeln skuggan för verklighet. Verkligheten här består i vila. Här händer aldrig något.»

»Ursäkta», sade en röst tätt inpå oss. »Kan herrn säga, om det är mycket långt till Chambéry?»

»Det är detsamma», sade en annan stämma, »jag kan i alla fall inte gå längre.»

Jag rusade upp, och min husbonde vände sig om, där han satt. Den som först talat, var en flicka, den andre en gubbe. Hon var en vanlig solbränd, svart-hårig bondflicka utan annan charm än ungdomens, han var skruppen, fårad och böjd. En bomullsparaply skuggade flickans bara huvud, och i handen bar hon en grå nattsäck. Gubben knogade på två gamla fodral — det ena tydligen innehållande en fiol och det andra något besynnerligt format musikinstrument. Båda voro trötta och smutsiga, och min husbonde, som förstod, att den gamle mannen var illamående, reste sig och erbjöd honom artigt sin stol.

»Sitt ner och vila», sade han. »Min fröken, ni talade om att bege er till Chambéry? Men det tar nära på en hel dag att gå dit.»

»Vi skulle spela på ett bröllop i morgon», sade flickan ömkligt. »Det bestämdes redan för två månader sedan, och vi måste dit på ett eller annat sätt.»

»Det är inte långt till järnvägsstationen», sade jag.

»Ack, allt vad vi äger är tio sous, och det räcker inte till biljetter», svarade hon. »Tänk er, min herre, jag hade i morse ett tjugufrancsstycke i fickan, och så gick jag till stationen för att köpa biljett — jag hade nämligen beräknat att fara på järnväg, eftersom farfar är så

dålig, och så när jag skulle ta upp och betala, upptäckte jag, att jag tappat min louisdor. Hur det gått till, vete Gud, men nog är det i alla fall sorgligt. Så måste vi knoga och gå för att komma till Chambéry på bestämd tid. Gör vi det inte, är vi förlorade.» Och tårar skimrade i den unga flickans ögon.

»Ni förtjänar ert uppehålle med att spela dansmusik på bröllop?» frågade min husbonde.

»Ja, min herre. Farfar spelar fiol och jag zittra. Vi uppträder också på marknader. Om vintrarna spelar vi på kaféer i de stora städerna. Livet är hårt, min herre, inte sant?»

Hon slog ihop sin paraply och lade det på nattsäcken. Gubben satt tyst vid bordet och lutade huvudet i händerna.

»Tänka sig, att min louisdor är borta!» utbrast den unga flickan i bedrövad ton. Det enda vackra i det tarvliga, alldagliga ansiktet var en rad pärlvita, jämna tänder. I mitt tycke var hon ovanligt litet tilldragande. En tår tillrade nedför hennes kind, och dess lopp liknade en rännil över en dammig slätt.

»Om jag skulle låna er pengar till biljetterna?» sade min husbonde vänligt.

»O, min herre», utbrast hon, »jag skulle tacka er ur djupet av mitt hjärta.»

»Farfar», hon vände sig till gubben, som askgrå i ansiktet stirrade framför sig, »herrn här vill låna oss så mycket pengar, att vi kan komma till Chambéry.»

»Jag kan inte gå längre», mumlade han.

Med ens skälvde hans ögonlock, hans kropp skakades av spasmodiska ryckningar, han vacklade åt ena sidan och föll ned på marken.

Vi rusade fram för att hjälpa honom. Den unga flickan lade hans huvud i sitt knä. Min husbonde tillsade mig att springa in i kaféet efter konjak. Då jag kom tillbaka, var den gamle död...

Narciss saft helt lugnt bredvid med hängande tunga och betraktade sin husbonde med ironiska blickar.

»Det var du, som påstod, att ingenting händer här, tycktes han vilja säga.

Jag har varit bekant med många hundar i mitt liv, men aldrig med någon så ironisk och överlägsen som Narciss.

Det var nära midnatt, innan min husbonde och jag åter satte oss utanför kaféet. De mellanliggande timmarna hade tillbragts med att fara fram och åter till närmaste by i och för anskaffande av läkare och präst. Min husbonde rökte som vanligt sin pipa men sade just inte mycket. Från det öppna kaféfönstret kom ett matt ljusken. Den vita vägen glittrade dunkelt, och bortom den tysta dalen hägrade höjderna mot det svarta, stjärnbeströdda himlavalvet. I det upplysta rummet sutto några bönder från närliggande gårdar och drucko sitt sura, vita vin och talade med dämpade röster om dödsfallet. Under andra förhållanden skulle min husbonde ha sällat sig till dem under förevändning att komma Livets Hjärta närmare och skulle ha berättat dem häpnadsväckande saker om Ekaterinoslav eller Valladolid, tills de raglat hem rusiga av vin och förvåning. Och själv skulle jag ha krupit till kojs för länge sedan. Men i afton tycktes Paragot föredraga Narciss' och mitt tysta sällskap.

»Vad är din tanke om saken, Asticot?» frågade han slutligen.

»Om vad, mästare?»

»Om döden.»

»Den skrämmer mig», var allt vad jag kunde få fram.

»Vad som harmar mig i det», sade min husbonde fundersamt, »är, att man inte själv får ta någon del i den intressantaste händelsen under hela ens tillvaro. Om man åtminstone kunde få vara med på sin egen begravning och få tillfälle att begråta sig själv! Man är aldrig en

så viktig person, som när man står lik — och allt detta går man miste om. Jag har god lust att inte dö. Antingen är det den dummaste eller den klokaste handling i hela ens liv; jag undrar vilketdera.»

I detsamma trädde den unga flickan ut ur kaféet, stannade ett ögonblick villrådlig och kom därpå fram till vårt bord.

»Ni är bra god, min herre», sade hon, »och jag tackar er av allt mitt hjärta för vad ni gjort.»

»Det var så litet», sade min husbonde. »Asticot, varför ger du inte fröken din stol? Du bär dig sämre åt än Narciss. Var så god, min fröken! Gör mig det nöjet och sitt ned!»

Hon satte sig — bredbent på bondmaner — och lade händerna på knäna. »Om jag inte hade tappat tjugufrancsstycket, skulle han inte ha dött», sade hon nedslagen.

»Han skulle ha dött, om ni så skjutsat honom hit. Läkarna säger, att han hade hjärtfel. Han kunde ha dött vilket ögonblick som helst de sista tio åren. Hur gammal var han?»

»Sjuttio, åttio, nittio — hur ska jag kunna veta det?»

»Men han var ju er farfar?»

»Ånej, visst inte, min herre», svarade hon något livligare. »Han var inte alls släkt med mig. Min mor var fattig, och så sålde hon mig åt honom för tre år sedan.»

»Men det är ju precis som jag!» utbrast jag högligen intresserad.

»Min son», sade han på engelska, »det hör till de saker, som måste glömmas.»

»Och sedan, min fröken?»

»Sedan lärde han mig spela zittra och dansa. Jag är ledsen, att han dog. Ja, det är jag verkligen! Men inte sörjer jag honom som en farfar. O nej då!»

»Och er mor?»

»Hon dog i fjol. Så jag står alldeles ensam i världen.»

Han frågade, hur hon tänkte kunna försörja sig. Hon ryckte på axlarna med den resignation, som kännetecknar hennes klass.

»Alltid drar jag mig fram. Det finns ölstugor, kaféer i alla städer — jag är ganska känd. Nog får jag engagemang. Det blir väl inte värre för mig än för alla andra.»

»Men ni är bra ung, mitt stackars barn», sade min husbonde.

»Jag är aderton år, min herre. Jag vet, att jag inte kommer att göra lycka. Jag är just inte vacker ens när jag målar mig, och min figur är klumpig. Det brukade också fader Paragot beklaga sig över.

»Vad heter han?» frågade min husbonde och spetsade öronen.

»Berzelius Paragot — och så tog han sig namnet Nibbedard, som betyder 'ingen tur' —. Han tyckte sålunda om att kalla sig Berzelius Nibbedard Paragot.»

»Berzelius Nibbedard Paragot», upprepade min mästare förtjust. »Jag vet inte vad jag skulle vilja ge för att ha det namnet.»

»Ni kan ju ta det, om ni vill», sade hon på fullt allvar. »Ingen människa kommer att göra anspråk på det.»

»Min lilla hjärtans kära Asticot», sade han, »vad säger du om det?»

Jag tyckte, att namnet lät högst aristokratiskt och romantiskt. Jag hade nu börjat bli van vid hans ständiga namnombyten. Han hade för länge sedan upphört att kalla sig »Pradel». Jag kan nu inte erinra mig, vad vårt tillnamn för tillfället var.

»Ni ser ut som om ni hette Paragot, mästare», sade jag, och det gjorde han också på ett oförklarligt sätt — såsom jag redan förut anmärkt. Han kallade mig ett psykometriskt snille och frågade efter den unga damens namn.

»Amélie Duprat, min herre», sade hon. »Men vi måste ju ha sådana där artistnamn. Fader Paragot kallade mig 'Blanchette de Veau'.»

»Utmärkt!» utropade han.

»Därför kallade alla mig Blanquette», förklarade hon allvarsamt.

Ett ögonblicks tystnad följde. Paragot — han antog verkligen namnet från och med nu — fyllde ånyo sin pipa. Bönderna, som först nu slutat sitt vin, kommo utstultande från kaféet och lyfte i förbigående på hatten.

»Livet är bra hårt, inte sant, mina herrar?» anmärkte Blanquette. Det tycktes vara hennes favoritreflexion. Hon suckade. »Om bara fader Paragot levat över morgondagen, så vi hade kunnat spela på bröllopet!»

»Och än sen?»

»Då hade jag fått tio francs.»

»Jaså!» sade min husbonde.

»Först förlorar jag min louisdor, och nu går jag också miste om mina tio francs. O, heliga Guds moder!»

Det var hjärtslitande. Ibland fingo de mer än den överenskomna betalningen på dylika bondbröllop. De läto hatten gå runt. Om gästerna voro upprymda och halvdruckna, voro de mycket frikostiga, och musikanterna kunde då förtjäna dubbla summan. Och alltid fingo de äta så mycket de någonsin ville, och kunde till och med få ta med sig förning i näsduken.

»Och god, hälsosam mat, min herre. En gång var det en halv gås.»

Och nu var det slut med alltihop. Alltihop! Blanquette trodde inte längre på den gode Guden. Hon gömde ansiktet i sina händer och grät. Paragot fortfor att röka, och jag, som inte var van vid kvinnotårar, kände mig alldeles förtvivlad. Om det inte varit under min manliga värdighet, skulle jag också ha börjat gråta.

Plötsligt slog Paragot knytnäven i bordet och rusade upp. Blanquette lyfte upp sitt tårdränkta ansikte.

»Guds död!» utbrast han. »Om ni håller så styvt på era tio francs och er halva gås, så ska jag själv följa med er till Chambéry och spela fiol på bröllopet i morgon.»

»Ni, min herre?» stammade hon.

»Ja, jag. Varför inte? Tror ni inte jag kan birfila lika bra som fader Paragot?»

Han gick av och an och skröt med sin musikaliska talang. Om han ville, kunde han väcka de döda med sin fiolspelning och få de lama att dansa. Trodde Blanquette kanske inte det?

»Jo, jo, min herre!» utbrast hon ängsligt.

»Fråga Asticot!»

Min tilltro till honom var orubblig. I mitt tycke hade han till och med underskattat sina talanger. Senare års nedslående erfarenheter ha kommit mig att modifiera min åsikt; men Paragots skrävel har inte gjort honom mindre i mina ögon. Och detta leder till en underlig slutsats. När en gascognare skryter, tycker man om honom därför. När en preussare gör det, kliar det i tårna att få sparka honom till Berlin. Det var just Paragots bisarra skrävel, som gjorde honom tillbedjansvärd; jag kan sannerligen inte tänka mig, hur han skulle ha varit det förutan.

»Om ni är för stolt, om ni inte har lust att visa er i sällskap med en sådan fågelskrämman som jag, så förfaller saken naturligtvis.»

Blanquette protesterade ödmjukt. Hon kunde icke få sina tio francs ur tankarna, och det var henne likgiltigt hur hon bar sig åt för att få dem, bara hon fick dem. Hon antog med glädje det ädelmodiga anbudet.

»Det var förståndigt», sade min husbonde. »Vi ska repetera i daggryningen.»

SJÄTTE KAPITLET.

I daggryningen befunno vi oss allesammans på ett fält ett stycke från kaféet — Paragot, Blanquette, Narciss, zittran, fiolen och jag — och medan de bägge musi-

kanterna repeterade de sprittande valserna och polkorna, som utgjort den gamles repertoar, försökte jag förklara situationen för Narciss, som satt med öronen spetsade och undrade, vad detta oljud betydde.

»Å, min herre», utbrast Blanquette under en paus, »ni spelar som en stor artist.»

»Sa' jag inte det?» utropade han triumferande.

»Ni måste ha studerat mycket.»

»Kolossalt.»

»Fader Paragot hade spelat fiol i sextio år, men han kunde ändå inte få den att sjunga så där.»

»Ni vill väl inte jämföra fader Paragot med min husbonde?» utbrast jag förebrående.

Blanquette sänkte skamsen ögonen.

»När man hör herr Paragot, spritter det i alla leder», anmärkte hon.

»Nu ska ni få höra», sade Paragot förtljust, sprang upp och satte fiolen under hakan.

Och där i den klara morgonluften under Guds blåa himmel och med de gröna fälten omkring sig spelade han Gounods »Ave Maria» med hela den glöd och fantasi han var mäktig, och accentuerade tremolopassagerna genom ett starkt vibrato, vilket för Blanquettes obildade själ föreföll som höjden av musikalisk prestation.

»O Gud, vad det är vackert!» mumlade hon.

»Ja — är det inte?» sade Paragot. »Och det talar till ert hjärta, lilla Blanquette — inte sant? Vi är artister allihopa.»

»Jag, min herre?»

Hon skrattade och lät fingrarna glida över zitrans strängar. »Jag borde gå i arbete på fälten. Det brukade fader Paragot säga. Jag gör inga framsteg — jag är dum som en gås.»

Två timmar senare begåvo vi oss på väg till Chambéry, sannerligen den tokroligaste karavan man sett stryka fram

på en landsväg. Ur den gamla grå kappsäcken, som Blanquette burit på dagen förut, hade hon tagit fram en hel del fina saker. En svart velvetinjacka, fullsatt med pärlemoknappar, knäbyxor av sammet samt en svajig alphatt med fjädrar i — se där min husbondes kostym. Hans egna fula klumpiga stövlar och ett par grova grå ullstrumpor utgjorde just inte någon passande avslutning på stassen; men i mina ögon var han helt enkelt gudomlig. Vad Blanquette beträffar, kunde ingen Pandoras ask åstadkommit mera. Hon var klädd i en kort kjol, en måttligt ren fischy, ett slags italiensk huvudbonad och eldröda strumpor. Kolossala guldringar dinglade i öronen; ett pärlband av stora blå pärlor omslöt halsen; läpparna voro färgade granatröda, ögonen tuschade och kinderna rödsminkade. Över axeln hade hon kastat ett par bastanta guldskinnskor, vilkas klackar slogo ihop för vart steg hon tog. Narciss hoppade skällande och beundrande omkring den lysande uppenbarelsen, och detsamma skulle jag ha gjort, om jag varit hund. Nu förbjöd mig emellertid min manliga värdighet att göra annat än blänga förstulet på henne och hoppas, att hon snart skulle sätta på sig guldskinnskorna. Vad min husbonde beträffar, lyfte han på hatten med en sirlig bugning, då han fick se henne, varvid flickan blev eldröd i ansiktet och vände bort huvudet.

»Narrdräkten är den enda dräkt man ska bära, min son», utropade han glatt. »I den här narrmössan ter sig livet på helt annat sätt. Aldrig har det synts mig ljuvare och mindre ansvarsfullt. Känner du inte det? Men det är sant — du har ju ingen narrkåpa. Jag ber om ursäkt för min taktlöshet. Blanquette», tillade han på franska, »varför har ni inte hittat på någon kostym åt Asticot?»

Blanquette svarade på sitt prosaiska sätt, att hon inte hade någon. De gingo bredvid varandra, och jag gick efter missmodig och med en känsla av att vara utstött. Jag

undrade, om de båda ståtliga varelserna skulle blygas över mitt sällskap, då vi kommo fram till Chambéry. Jag föreställde mig, hur jag skulle komma att sitta ensam och övergiven med Narciss på marknadsplatsen, under det att de solade sig i sin glans, och jag greps av barnslig förtvivlan.

»Mästare», sade jag modstulet, »vad ska Narciss och jag göra, medan ni är på bröllopet?»

Han snurrade runt och såg på mig, och av uttrycket i hans ögon förstod jag, att han fått någon ingivelse.

»Jag ska köpa dig en röd skjorta och pomadera ditt hår, och du ska vara en av de våra, min son, och gå omkring med hatten.»

Jag kunde icke dölja min förtjusning.

»Hunden kommer förstås att känna sig utstött», sade han fundersamt. »Jag ska tala med Blanquette. Tror ni, att ni skulle kunna klippa Narciss och inbilla honom, att han är en pudel?»

»Det är omöjligt, herr Paragot», genmålde Blanquette allvarsamt. Narciss, som sprang från ena vägkanten till den andra och fnös och nosade, tycktes emellertid ha hjärtans roligt, och jag kunde inte känna något medlidande med honom.

Och inte fäste jag mig heller vid den ironi mot mig själv, som låg i Paragots yttrande. Om jag bara fick vara med de andra och en av dem, kunde de gärna få vara ironiska. Jag uppfångade det skälmaktiga uttrycket i Paragots ögon och skrattade. Han var lika munter som Narciss. Det låg glädje i luften denna härliga julimorgon. Han tog fram fiolen och stråken ur det gamla fodralet och spelade, medan vi vandrade framåt. Det måste ha varit en dråplig procession.

Och den gamle mannen, vars kläder och åliggande vi övertagit, låg kall och stel i det lilla ensamma rummet med brinnande ljus vid huvudgården och fötterna.

Medan vi sutto på tåget, berättade Blanquette oss på sitt okonstlade sätt, vad hon kände till av hans historia. I livet hade han varit en knarrig, grälsjuk och supig gubbe. I sin medelålder hade han tillbragt flera år i fängelse för tjuvnad. Som ung — Blanquette hade svårt att föreställa sig, att fader Paragot någonsin varit ung — måste han ha varit en riktig skojare. Han hade haft för vana att slå Blanquette, tills hon en vacker dag kommit underfund med att hon var mycket starkare än han, och fattat tag i honom och hotat att kasta honom i en damm, om han inte blev hyggligare. Sedan dess hade han respekterat hennes person, men så länge han levde, hade han läst litanior över hennes dumhet. Ingen kärlek hade den gamle haft att ge, och ingen kärlek hade heller kommit honom till del. Varför skulle Blanquette begråta honom? Hon hade inte parisarnas temperament och lättrörda sinne. Hon var en genuin bondkvinna, lika trög till glädje som till sorg och tog tillvarons elementära fakta med bondens stoiska lugn. Fader Paragot hade varit stygg. Nu var han död. Så mycket bättre!

Blanquette hade icke den gudomliga känslan av humor, som liksom förljuvar denna världens tårar. Men det hade däremot min älskade husbonde. Emellertid kunde hon dock skratta som etl ofärdärvat barn. I den långa skuggiga allén i Chambéry med dess många marknadsstånd å ömse sidor — stånd, där man kunde köpa kalikå och skodon och vofflor och rostiga lås och meloner och radband och fläckiga böcker — köpte Paragot mig en röd skjorta (som — *mirabile dictu!* — knöts igen vid halsen med kordong och tofsar) samt pomada till mitt hår. Han köpte också en halv meter blå chiffon, som han knöt i en artistisk knut kring Narciss' hals, varåt Blanquette hade hjärtans roligt; och när Narciss kröp in under ett blomsterstånd och morrande befriade sig från grannlåten och sedan ansträngde sig med tänder och tassar att riva den i stycken, kastade hon sig på en bänk och vred

sig i skrattparoxysmer. Som Paragot hade betalt femtio centimes för chiffonen, tyckte jag, att det var skamligt av henne att ha så roligt; men då en annan och större hund kom fram för att se vad Narciss gjorde, och inom en halv minut hade etablerat det vildaste slagsmål med Narciss, och Blanquette rusade fram och med fara för sitt eget skinn skilde de båda hundarna åt och tryckte vår blödande stackare till sitt bröst och tröstade honom med vänliga, deltagande ord, såg jag, att Blanquette kunde vara öm och god och förlät henne hennes munterhet.

Restaurant Du Soleil, där bröllopfesten ägde rum, var belägen i stadens utkant, skyddad från landsvägshållet av ett grönt gallerverk och en mängd krukor. De små dammiga bersåerna, som bildades härav, voro försedda med bord och stolar och voro mycket omtyckta av de franska gästerna. Över ingången satt en halvmånformig skylt, på vilken, utom namnet, följande stod att läsa: »Trädgård. Bröllop. Fester.» Innanför kastade några tått planterade lindar sin djupa skugga över trädgården, som icke bjöd på några gräsplaner, endast några vanvardade, förvildade buskar och blommor.

Vanligen stod den övergivna lokalen under överinseende av en smutsig kypare, som stod och hängde över de smutsiga borden, och av en smutsig katt, som satt och blängde på den uppsatta dagsmatsedeln och undrade, när det skulle bli hans tur att få något med av läckerheterna. Men både katt och kypare kommo av sig, då vi (än i dag kan jag svälla av stolthet vid detta minne, och därför kursiverar jag ordet) stego in för att spela på Adolphe Querlats och Leontine Bringuets bröllop.

»Men — var är fader Paragot?» frågade den korpulenta fru Bringuet, som vändades i en splitter ny korsett och dito svart sidenklänning.

»Ack, han finns inte längre till, min fru», förklarade

Blanquette. »Han fick slag i går. Han ramlade av stolen, och när vi lyfte upp honom, var han stendöd.»

»Bevars, bevars, så sorgligt!»

»Nej vars! Det gör ingenting! Den här herrn spelar mycket bättre dansmusik än fader Paragot», och hon viskade något i fruns öra.

»Förtjust, min herre. Och ert namn?»

Min husbonde gjorde en sirlig bugning och en storartad gest med den fjäderprydda hatten. Ingen i världen kunde buga sig såsom han.

»Berzelius Nibbedard Paragot junior — till er tjänst!»

»Ni måste vara hungrig, herr Paragot — och fröken och den här lille herrn», sade fru Bringuet älskvärt. »Vi håller just på och äter i matsalen. Kom och gör oss sällskap.»

Vi trädde in i den långa smala salen och slog oss ned vid bordet. Himmel, vilken fest! Där fanns omeletter och gås och ål och anka och sylta och löksoppa och korv och allt möjligt gott. Jag, som var van vid vagabondlivets spartanska kost, kastade mig huvudstupa över rätterna som en hungrig valp. Om jag i dag skulle äta ett dylikt mål, bleve det min död. Leve ungdomens lätta hjärta och präktiga mage! En femtio personer — närmare och fjärmare släktingar till det unga paret — frossade av bordets läckerheter. Gamla skrumpna gubbar och gummor och glupska, storögda barnungar åto och pustade i kapp i den kvävande hettan. Först när man hunnit halvvägs med rätterna, kommo tungorna i gång. Till sist bjöds champagnetisanen omkring — himmelsk nektar för min okulliverade gom —! — och skålarna började. Under högljutt skämt och glam lade man sig till med brudens strumpeband, och därpå lämnade vi det kvava rummet och gingo ut i trädgården, de äldre för att röka och dricka och prata vid verandaborden, ungdomen för att dansa på den ojämna sandplanen. Fast jag var ung, var jag glad, att mina fysiska krafter inte

skulle komma att tagas i anspråk på några timmar. Till och med Narciss och katten (som följde honom hack i häl) lomade i väg till verandan, där vi skulle spela.

Snart ljud begynnelsesignalen. Paragot klämde fast fiolen under hakan, stämde instrumentet, markerade med stråken ett, två, tre, Blanquette knäppte på sin zittra, och dansen började. Först gick allt ytterst korrekt till. Karlarna i sina illasittande högtidskläder, vita halsdukar och kolossala bröstbuketter, kvinnorna i sin stramt åtsittande fina stass svängde högtidligt och sirligt runt. Men så småningom blevo de dansande röda i ansiktet och yra i huvudet av musiken, de goda savoijardska vinerna och den vedervärdiga konjaken. Den kolossala hettan gjorde, att man kastade av sig det ena plagget efter det andra. Männens armar togo fastare grepp om kvinnornas midjor. Den forna stela konversationen avlöstes av högljudda skrattsalvor och glada skämt; söderns fantasi spelade in i dansstegen; dammet stod i högan sky; struparna blevo torra trots den rikliga förplägningen, trots att vinet flöt i strömmar. Och under hela tiden dessa orgier pågingo, spelade Paragot oavbrutet, och Blanquette knäppte på sin zittra med en kvinnas allvar, på vars prestationer tio francs och eventuellt en halv gås bero. Men det var Paragot, som satte liv i dansen. För mig, som satt där vid hans fötter i min röda skjorta och med mitt pomaderade hår, föreföll han som en trollkarl. Han förde stråken över strängarna och tvang människorna att följa hans toner. Han var festens store, allsmåktige hjälte. Och jag solade mig i hans glans.

Han hade verkligen den underbara gåvan att kunna inlägga hela sin själ i sitt spel, att kunna elektrisera de dansandes fötter. Brölloppsskaran var förtjust. Om han hade druckit var gång man bjöd honom, skulle han ha blivit lika rusig som en fiolspelare på en irländsk likvaka. Under en välbehövlig paus i dansen steg han fram till verandans räck och spelade solo Hellers »Tarantella»,

vilket satte kronan på hans triumf. Paragot hade, trots sitt ovärdade skägg, sitt svartmuskiga ansikte och sin löjliga utstyrsel, något förnämt och fint över sig, något visst i uppträdandet, som för övrigt aldrig övergav honom. Frenetiska dakaporop hördes, då han slutade. Männen uttryckte sitt gillande genom att svära och dunka varandra på axlarna; kvinnorna logo mot honom. Den av värme nästan upplösta fru Bringuet bjöd honom ett bräddfyllt glas champagne; bruden kastade åt honom en ros. Han kysste blomman, fäste den i sitt knapphål och drack djupt bugande hennes skål. Jag kom ihåg min barnsliga ärelystnad — att en gång i tiden bli ägare till en fiskhandel — och jag fann det ömkligt. Om jag bara kunde lära mig att spela fiol som Paragot, tänkte jag, och bli applåderad av mängden, kunde det väl finnas något härligare på jorden? Den praktiska Blanquette väckte mig ur mina drömmier. Nu var rätta ögonblicket inne, förklarade hon, att gå omkring och samla in pengar. Jag svingade mig över verandans räck och började min rond med mössan i hand. Det formligen regnade slantar i den. Flera gånger tömde jag den i mina fickor. När jag åter kom upp på verandan, lyste Blanquettes ögon. Hon såg på Paragot, som frånvarande smålog mot henne. För ögonblicket var hon blott och bart artist. Han utgjorde medelpunkten i denna lilla värld, och dess hyllning gjorde honom lycklig.

Så tänker och dömer jag nu såsom mogen man. Men då var han för mig blott konungen, som mottog sina undersåtars hyllning. Då Paragot efter en gest med sin stråke efterkom mängdens dakaporop, smög jag min hand i Blanquettes, och hon kramade den och höll den fast, tills han ånyo, varm och triumferande, bugade sig för applåderna. Icke ett ord växlades mellan Blanquette och mig, men från och med den stunden var hon min syster — i väl och ve, för hela livet! Och Narciss satt vid våra fötter och såg ned på mängden med hängande tunga och ett satiriskt grin i sin fysionomi.

»Mina barn», sade Paragot på hemresan i den kvava, dåligt upplysta, obekväma tredje klass kupén, »vi har haft en härlig dag. En av dessa solljusa, snötäckta toppar, som här och var reser sig på livets enformiga bergskedja. Det fyller själen med poesi och kommer en att tala i liknelser. I sådana ögonblick är vi allesammans liknelser, min son. Vi har ernått vad miljoner och miljoner människor ännu i denna stund förgäves strävar och kämpar för. Vi har haft framgång! Vi har imponerat på mänskliga själar! Vi är också allesammans dödströtta, och — det märker jag — inte upplagda för att höra på filosofiska ullåtanden.»

»Jag är inte trött, mästare», förklarade jag, fast jag knappt kunde hålla upp ögonlocken.

»Och ni?» frågade han vänd till Blanquette, som satt bredvid honom. Jag satt i motsatta hörnet.

Hon var litet trött. Det erkände hon. Men hon hade hört på allt vad herr Paragot hade sagt, och om han hade något mer att säga, skulle hon nog hålla sig vaken, varpå hon emellertid tvärt slöt ögonen. Då jag öppnade mina, såg jag, att hennes huvud glidit utmed den glatta hårda träväggen och vilade mot Paragots axel. Av ren vänlighet och medlidande hade han slagit sin arm om henne för att göra hennes ställning bekvämare. Jag avundades henne.

Då hon vaknade första gången tåget stannade, störtade hon förskräckt upp.

»O, min herre, jag visste inte. Ni skulle ha sagt åt mig.»

»Jag är bara fader Paragot», sade han. »Ni har nog ofta lutat ert huvud mot den här fina jackan!»

Hon missförstod honom. Hennes ögon gnistrade.

»Det är första gången i mitt liv — det svär jag.» Hon gjorde korstecknet med bägge pekfingerarna och kysste dem. »Fader Paragot! Nej då — varken han eller någon annan. Jag är en ärbar flicka, fast ni kanske inte tror det.»

»Min snälla Blanquette», sade han vänligt och tog hennes

grova, valkiga hand i sin, »ni är den ärbaraste flicka på jorden, och om fader Paragot inte lät er luta ert lilla sömniga huvud mot hans axel, måste han ha varit en ännu stenhårdare gammal snålvarg, än ni låtit påskina.»

Sålunda tröstade han henne, medan våra båda medpassagerare — en gammal bondgubbe och hans hustru — betraktade dem i smyg.

»Gud bevars, så helt det är!» sade Blanquette. »Tyc-ker du inte det, Asticot? Jag önskar, att jag hade en solfjäder.»

»Jag ska göra en åt er av papperet, som fågeln ligger inslagen i», återtog Paragot.

Inte en halv gås men en kall fågel, så när som på en halv vinge, hade vi fått med oss som förning. Och den låg ordentligt inlindad i tidningspapper i knäet på henne. Då han tagit av den dess omhölje, vilket han lyckades forma till en solfjäder, låg den fortfarande i hennes knä och såg fasligt naken ut.

Vid nästa station stego den gamle bonden och hans gumma ur, och vi fingo kupén för oss själva. Blanquette tog då upp en näsduk hopknuten till ett stort knytle ur fickan.

»Här är vad vi fick! Det ser inte mycket ut; men jag växlade kopparslantarna i silver på restaurangen.»

»Det är en hel förmögenhet», sade min husbonde skrattande.

»Ja, det är mycket», genmälde hon allvarsamt, knöt upp näsduken och visade honom den glittrande skatten. »Jag hoppas ni delar med er litet, min herre — fast jag vet, att det var ni, som fick in pengarna.»

»Mitt kära barn!» utbrast han och sköt pengarna ifrån sig, »vad är det för galenskaper ni pratar? Inbillar ni er, att jag går omkring och spelar för pengar på bondbröllop?»

»Men, min herre —»

»Men, lilla dumbom, jag gjorde det för att hjälpa

er, för att ni skulle få era tio francs och er halva gås. Och Asticot likaså! Har du inte varit förtjust hela dagen att få hjälpa fröken? Vill du ha betalt för att du fått på dig en röd skjorta med tofsar vid kragen och fått pomada i håret? Vandrar vi inte omkring i världen likt Don Quixote och Sancho Panza och hjälper nödställda unga damer. Är det inte ändamålet med vår vandring?»

»Jo, mästare», svarade jag.

Blanquette stirrade med vidöppen mun först på honom och så på mig, knappt ur stånd att fatta ett sådant ädelmod. För bonden är pengar något, som man måste sträva efter, kämpa för, ta vara på och värdera, minuter ut likt dropparna av något ovärderligt livselixir. Paragot hyste aristokratens, artistens förakt därför; och jag var, som sagt, endast en matt reflex av Paragot.

»Ni får det», förklarade jag, som en hög furstes kammarherre skulle ha yttrat sig; »mästaren har spelat in det åt er.»

Tårar fyllde hennes ögon. Det ryckte i hennes mun-
gipor. Paragot vände sig till henne och lade händerna på hennes axlar. »Om ni låter tårarna trilla ned på fågeln, blir den alldeles för salt, och jag får lov att kasta ut den genom fönstret.»

Paragot bestred kostnaderna för den gamle fiolspelarens begravning. Då han blev tillfrågad, varför han inte överlämnade den saken åt de kommunala myndigheterna, svarade han, att han inte gärna kunde tillägna sig en persons namn utan att betala för det. Ett så ståtligt namn som Berzelius Nibbedard Paragot var väl värt en furukista och ett par mässor. Denna fina uppfattning gick över Blanquettes förstånd. Hon tyckte, att det var bortkastade pengar.

»Det vore bättre att ge dem åt de levande än åt de döda», resonerade hon.

»Vänta, tills ni själv är död», genmålde han, »så får

ni se, vad ni tycker om att bli berövad ert namn! Ni har mycket att lära, mitt barn.»

»Ånej, inte så värst mycket», sade hon med en suck. »Vi, som är fattiga och lever på landsvägarna, lär oss mycket fort. Om man är hungrig och har ett par sous, kan man köpa sig bröd. Om man bara har ett par sous och kastar dem åt en hund, som inte behöver dem, har man ingenting att köpa bröd för, och då får man svälta. Och det är inte så lätt att förtjäna ett par sous.»

Paragot såg fundersamt på sin pipa.

»Asticot», sade han, »det där är argument, som inte kan vederläggas.»

»Nu får jag lov att gå och packa min kappsäck», sade hon. »Jag far tillbaka till Chambéry för att förtjäna mina par sous.»

»Vill ni inte stanna här över natten? Ni är bestämt trötta.»

»Man får lov att arbeta för sitt uppehälle, min herre», sade hon och gick.

Det var på eftermiddagen. Vi hade traskat tre mil i dammet tillbaka från den lilla kyrkogården, där vi lämnat den gamle mannens obegrätna grav, och Paragot höll som vanligt på att skölja strupen med öl. Ehuru det inte ländar honom till berömmelse, vill jag dock här anmärka, att Paragots strupe vid denna tidpunkt började lida av en kronisk torka; vatten tycktes vara det enda, som på inlett sätt kunde släcka törsten.

Solen brände ännu, och dalen låg insvept i julieftermiddagens solrök. Paragot följde med blicken Blanquettes satta gestalt, tills den försvann in i kaféet; så hällde han i en ny butelj öl och började prata med Narciss, som satt och klippte med ögonen.

»Om hon hade en ordentlig korsett, gossen min, eller ingen korsett alls, kunde kanske hennes figur gå an. Vad tror du? Sannolikt tror jag inte det skulle hjälpa.»

Narciss satt på bakbenen, lade tassarna på husbon-

dens arm och gnällde sakta. Paragot klappade honom på huvudet.

Som jag satt ett stycke därifrån fördjupad i vad Paragot behagade kalla mina studier — Thierrys »*Récits des Temps Mérovingiens*», ett trasigt, smutsigt exemplar, som han köpt i Chambéry — aktade han sig väl för att störa mig utan pratade i stället med hunden. Paragot måste alltid prata med någon. Hade han varit ensam, skulle han ha pratat med sin skugga; i sin kista skulle han ha hållit tal för maskarna.

»Ja, min gosse», sade han efter en ny klunk öl. »Vi har de här två dagarna upplevat mer, än vi kunde drömma om. Vi har räckt en mänsklig varelse en hjälpande hand och med henne stått inför de eviga sanningarna. Nu tänker hon kasta sig ut i livets strömvirvel, för att förtjäna sina par sous, och den kommer att dra ner henne, och som hon inte kan göra anspråk på vare sig ett vackert ansikte eller en vacker figur, kommer hon att få ett förskräckligt liv och ett förskräckligt slut. Narciss, säg, att det gör dig ont om stackars Blanquette de Veau!»

Narciss nosade på bordet, men som han inte kunde upptäcka annat än öl, och det var en vara, som alls inte intresserade honom, lade han sig synbarligen misslynt på alla fyra.

»Du fördömda cyniker!» utbrast min husbonde. »Att tala med dig är verkligen förspilld möda!» Och han ropade på värdinnan och mera öl.

Bäst som det var uppenbarade sig Blanquette, knogande på zitrnan och fiolen och den lilla grå kappsäcken och sammetskostymen, som hon hade kastad över ena armen.

»Herr Paragot», sade hon och satte ifrån sig sakerna, »värdinnan har sagt mig, att ni betalat mitt rum och min mat. Jag är er mycket tacksam, min herre. Jag kan inte gälda er godhet på annat sätt än att ge er den här kostymen, om ni vill ta emot den.»

Paragot steg upp, tog dräkten och lade den på stolen.

»Jag tar gärna emot den», sade han med en bugning, som om Blanquette varit en hertiginna.

»Farväl, herr Paragot, farväl», sade hon och räckte fram sin hand.

Paragot stack båda händerna i byxfickorna.

»Mitt kära barn», sade han, »ni tänker ge er rakt in i det värsta helvete, som någonsin hyst ledsamma djävlar.»

Blanquette ryckte på axlarna och svarade på sitt vanliga resignerade sätt.

»Vad vill ni jag ska göra? Jag vet, att det inte är roligt. Men mitt yrke är nu en gång så. Det var något helt annat, när fader Paragot levde. Han hade ändå sina förtjänster. Han var som en vakthund. Han var ursinnig bara en karl närmade sig mig. Roligt hade jag inte, men jag förblev en ärbar flicka. Nu är det annorlunda. Nu står jag ensam i världen. Jag ger mig väl till något kafé för att spela och dansa. Jag blir nog engagerad på Café Brasserie Tissot», och därmed vände hon bort huvudet. Efter ett ögonblicks tystnad tillade hon samma fatalistiska ord, som hon förut yttrat: »Det blir väl inte värre för mig än för alla andra.»

»Jag förbjuder er det!» utropade min husbonde och började med långa steg gå av och an framför henne, svor och dundrade. Min uppmärksamhet hade för länge sedan blivit ryckt från herr Thierry, och jag undrade, vad det kunde vara för förskräckliga saker hon måste gå igenom, liksom »alla andra».

Det måste ju vara något förskräckligt, eftersom min husbonde var så upprörd. Med tiden fick jag veta, vad det var. Det finns kanske få så sorgliga öden i livet som en café-chantant-sångerskas liv i de små franska landsortsstäderna. Och här stod nu Blanquette färdig att med stark, hopplös resignation kasta sig in i det. Det kunde inte bli tal om att hon gjorde det av drift eller böjelse. Detta liv hade för henne inga som helst attraktioner.

»Jag ämnar inte tillåta er att ta engagemang på något kafé!» skrek min husbonde. »Hör ni? Jag förbjuder er!»

»Men, min herre», började Blanquette i ömklig ton. Då fick Paragot en av sina plötsliga ingivelser.

Han slog knytnäven i det lilla bordet, så att glas och buteljer hoppade, och Narciss förskräckt snodde in i kaféet.

»För tunnor tusan!» skrek han. »Nu vet jag. Det är en ingivelse. Asticot — kom hit! Låt din bok vara! Jag skall bli Paragot till yrket lika väl som till namnet. Vi ska spela fiol med Blanquette, precis som vi gjorde i går — och jag ska vaka över henne, liksom fader Paragot gjorde, och laga så att hon förblir en ärbar flicka. Vi ska bilda en firma — Paragot & Komp. — och alltid ska vi kunna skaffa oss ett par sous till bröd och ett par att kasta åt hundarna. Jag tycker om att kasta slantar åt hundar. Det är sa min natur. Nu vet jag, varför jag kom till världen. Det var för att vandra omkring i Frankrikes soliga land och spela fiol. Varför, min lille Asticot, har vi inte tänkt på det förut? Du ska lära dig att blåsa trumpet, Asticot, och Narciss ska lära sig att gå på bakbenen och ta upp kollekten. Det blir utmärkt!»

»Är det ert allvar, herr Paragot?»

»Om det är mitt allvar? En ingivelse, som kom direkt från vår Herre! Visst är det mitt allvar. Och du?» tillade han häftigt — för första gången använde han det förtroliga pronominet, »är du kanske rädd, att jag ska slå dig, liksom fader Paragot gjorde?»

»Det får ni, om ni vill», sade hon med sällsamt tonfall, och jag undrade, varför i all världen människan blev vit som gräddost i ansiktet

---

SJUNDE KAPITLET.

Inte nöjd med att vid sin person ha fäst en vilsekommen hund och en övergiven pojke och gjort sig ansvarig för deras öden, måste Paragot nu också belamra sig med en ung kvinna. Om hon varit en skön zigenerska, som lockat och frestat med strålände ögon, eldröda läppar och en förförisk gestalt — ja, då hade hans handlingssätt endast varit ett utslag av vanlig mänsklig svaghet. Men stackars Blanquette var liten och tjock och det enda, som räddade hennes grova drag från att kallas direkt ful, var hennes ungdom, hennes ärliga uppsyn och hennes pärlvita tänder. I fråga om henne kunde det således aldrig bli tal om det kvinnliga könets eviga dragningskraft

Ur dekorativ synpunkt var hon lika litet tillfredsställande som Narciss och jag. Hon var dessutom dum, prosaisk, okunnig, lika vitt skild från Paragot som Narciss från en vinthund. Varför i alla människors och änglars namn tog då Paragot henne under sina vingars skugga? Jag har inte något annat svar på den frågan, än att han var Paragot. Må andra människor bedömas efter vanlig måttstock; men Paragot — ja, för såvitt inte min dyrkan förmodat mitt förstånd — han kan endast dömas och bedömas efter gudarnas höga, osvikliga måttstock.

Naturligtvis räddade han flickan undan ett grymt öde. Tusentals välvilliga, allvarliga män ha på ett eller annat sätt gjort detsamma. Men Paragot gjorde inte saker och ting på samma sätt som andra. Det var just hans älskvärda lättsinne, som höjde hans handlingssätt över vanliga dödlighas.

Det finns så många impulsiva, godhjärtade människor, som ångra sitt ädelmod så fort ögonblickets exaltation försvunnit. Däri låg just Paragots storhet, att han aldrig ångrade något. Han var nyckfull, självsvåldig, lättsinnig, skrytsam — må vara; men han hyste ett överdrivet begrepp om värdet hos varje annan mänsklig själ än hans

egen. Den stackars Blanquettes öde var för honom något ofantligt mycket viktigare, än hur det gick det urspårade snillet Paragot. Hans patetiska livsåskådning hade redan då jag var barn frapperat mig, när han resonerat om mina framtidsutsikter.

»Jag är Paragot, min son», kunde han säga, »fantastisk och tokig drivs jag av stormen som ett tistelfjun världen runt. Jag tas inte med i räkningen. Men du, min lille Asticot, dig väntar livets stora ansvar. Dig tillkommer det att lyfta en flik av livets slöja och visa män och kvinnor, att glädje bjudes, där det icke skulle ha fallit dem in att söka den. Arbeta nu och samla visdom, min son, så att du, då den stora dagen kommer, inte finner, att du förfelat ditt liv.» Och en gång tillade han vemodigt — »såsom jag förfelat mitt.»

Som Paragot beslöt, att vi inte tvärt på fläcken skulle kasta oss ut i det stora okända utan stanna kvar på kaféet, tills vi uppgjort vår fältplan, bar Blanquette in sin kappsäck och sysselsatte sig under återstoden av dagen med att hjälpa till i köket. Paragot satt på kaféet och drack tillsammans med byborna, och jag kröp — då jag fått nog av Thierry och Narciss — ihop på den i ett hörn av den lilla matsalen utbredda madrassen och somnade.

Följande morgon vaknade Paragot med en idé. Han skulle fara till Aix-les-Bains, som låg alldeles i närheten, och komma tillbaka på kvällen. I vad ärende ville han inte uppge för mig. Vem var jag, lilla kryp, att jag skulle fråga honom om hans kommande och gående? Det lilla kryptet skulle stanna hemma hos Blanquette och Narciss och se efter, att de inte råkade i luven på varandra. Jag tog ödmjukt emot förebråelsen och lydde tillsägelsen. Eftermiddagen fann oss alla tre på en äng under ett träd; Blanquette satt med händerna hopknäppta om knäna, och hunden sov med huvudet mot hennes fötter. Hon var klädd i sin gamla bomullsklänning och

hade ärmarna uppkavlade ända till armbågen över de korta, tjocka armarna. Översta knappen i klänningslivet var oknäppt; hon var barhuvad, men håret, som hade ungefär samma färg som hennes solbrända ansikte och hals, var snyggt och prydligt uppsatt. Om jag inte kommit ihåg gårdagens handkramning, skulle jag ha känt mig avundsjuk på att hon blivit upptagen i vårt vagabondbrödraskap. Nu nöjde jag mig med att från min sextonåriga mandoms höjd se ned på henne en smula; inte därför att hon var stackars Blanquette, den zittraspelande landstryker-skan, utan därför att hon var en flicka. Vad skulle vi, skapelsens herrar, göra med en varelse av underlägset kön på våra vandringar? Hur skulle hon kunna mäta sig med oss i uthållighet? Det frågade jag henne också.

»Jag?» sade hon skrattande. »Jag är lika stark som en karl. Vänta ska du få se!»

Hon störtade upp, och innan jag hann protestera, hade hon lyft mig från marken som en kattunge och ruskade mig i luften.

»Ser du!» sade hon och satte försiktigt ner mig i gräset, och sedan hon låtit Narciss återta sin forna plats, knäppte hon ånyo händerna kring knäna och skrattade. Det var ett öppet, gott skratt; en godmodig, stor pojkes skratt, som lyste upp hennes ögon och blottade de starka, vita tänderna. Jag glömde min förödmjukelse i pur beundran för hennes styrka.

»Du skulle ha blivit pojke, Blanquette», sade jag.

Hon nickade samtyckande, och genom att sålunda erkänna sin underlägsenhet återgav hon mig min självaktning.

»Du är lycklig, du, som är pojke! Här i världen är det männen, som äter upp ägget; kvinnorna få vara belåtna med skalet, de!»

»Varför klipper du inte av dig håret och klär dig i pojkläder?» frågade jag. »Då fick du med av ägget. Ingen människa skall kunna se någon skillnad.»

»Du tycker inte jag ser ut som en kvinna? Jag? Bevars väl, var har du dina ögon?»

Hon var faktiskt ond. Och jag, som velat säga henne en artighet! Det var min första beröring med den sällsamma gåta, som heter kvinnokönet.

»Nej tack!» bröt hon ut. »Jag kan vara stark som en karl, men Gud ske tack och lov, jag ser då inte ut som en karl. Titta!»

Och hon satte händerna i sidorna och spände ut bröstet.

Vacker var hon inte, förklarade hon, men hon var lika bra växt som någon annan. Jag kunde ju se på mig själv, att jag var platt som en bräda. Jag kände mig stukad och tuggade tyst på ett grässtrå, tills hon ånyo tog till ordet.

»Berätta mig litet om herrn.»

»Herrn?» upprepade jag.

»Ja — herrn — din husbonde.»

»Hur kan du kalla honom herrn», utbrast jag uppbragt.

»Du ska säga mästare!»

»Förlåt», sade Blanquette ödmjukt. »Jag menade inte något illa. Jag hyser den största aktning för honom.»

Och sedan jag sålunda ånyo fått min överlägsenhet erkänd, förklarade jag Mästaren för hennes kvinnliga intelligens.

»Han har varit överallt i världen och vet allting och talar alla språk, som talas under solen, och har läst varenda bok, som blivit skriven, och jag har sett honom slå sönder en fiol på en karls huvud.»

»Tänk!» sade Blanquette.

»Förra vintern då han var i Rom råkade han i dispyt med Europas lärdaste arkeolog om Forum och bevisade, att han hade orätt.»

»Tänk!» upprepade Blanquette; tydligen imponerade det på henne, fast hon inte hade mer begrepp om Forum och arkeologi än Narciss.

»Om han i morgon dag hade lust att bli kung, behövde han bara gå upp och sätta sig på en tron.»

»Nej, du!» sade Blanquette. »För att bli kung måste man vara son till en kung.»

»Hur vet du, att han inte är det?» frågade jag med hemlighetsfull min.

»Kungasöner traskar inte omkring på landsvägarna med sådana där pojkbysningar som du», genmålde den praktiska Blanquette.

»Hur vet du, att inte jag också är en kungason?» frågade jag, mindre för att förhärliga mig själv än för att försvara Paragot.

»Därför att du sa' själv, att din mamma sålde dig, precis som min mamma sålde mig åt fader Paragot.»

Och då förstod jag, att hur underlägsen jag än i mitt översilteri trott Blanquette vara — dåligt minne hade hon ej. Jag stod i begrepp att svara, att just det, att han kunde köpa mig, bevisade vilken upphöjd personlighet det var, men så kom jag att tänka på, att samma argument skulle kunna tillämpas på den gemene fader Paragot, och jag teg. Under den tystnad, som följde, beslöt jag att studera min husbonde för att kunna tillägna mig hans slagfärdighet.

»Men vad gör din husbonde egentligen?» frågade Blanquette.

»Vad han gör? Vad menar du?»

»Hur förtjänar han sitt uppehälle?»

»Det visar bäst, hur litet du känner honom», utbrast jag triumferande. »Kungasöner arbetar inte för sitt uppehälle. Det behöver de inte. Har du inte läst det i böcker?»

»Jag kan läsa och skriva, men jag läser aldrig böcker», suckade Blanquette. »Jag vet ingenting. Du får lära mig.»

»Den här boken håller jag på med nu», sade jag och tog upp min »Récits des Temps Mérovingiens» ur fickan.

Åter suckade Blanquette. »Du måste vara mycket lärd, Asticot.»

»Inte alls», svarade jag blygsamt, men jag tyckte i alla fall, att det var bra, att Blanquette insåg vilket intellektuellt svalg, som skilde oss båda åt. »Det är mästaren, som lärt mig allt vad jag kan. För tre år sedan kunde jag inte tala ett ord franska. Tänk! Och nu —»

»Du talar det fortfarande som en engelsman», sade Blanquette.

Då jag ser tillbaka på dessa sällsamma dagar, undrar jag, huruvida jag inte ändå lärt mig minst lika mycket av Blanquette som av Paragot. Hennes rättframma, rakt på sak gående, praktiska förstånd hade verkligen något av snille i sig. På den tiden föredrog jag snille i den fantastiska form, som blåste upp min egenkärleks såpbubblor i stället för att krossa dem; men vid mognare år lär man sig att värdera den som kommer dem att brista.

I ögonblickets harm började jag emellertid göra motbeskyllningar.

»Du gör mycket värre fel än jag. Du säger: 'j'allons faire', i stället för: 'je vais faire', jag hörde dig också säga 'une chien'.»

»Det är därför att jag inte fatt någon uppfostran», genmälde Blanquette med sin allvarliga ödmjukhet. »Jag talar som bondfolket gör, inte som bildat folk — inte som mästaren till exempel.»

»Ingen kan tala som mästaren», förklarade jag.

En lång stunds tystnad följde. Blanquette satt och höll om sina knän, och Narciss snarkade vid sin nya kamrats fötter.

Jag låg på rygg och stirrade genom lövverket upp på himlavalvet och frambesvor bilder av alla kvinnor jag nyss läst om — glömsk av Blanquette och av allt.

»Ser du, Asticot, jag kan tvätta mästarens skjortor

och laga hans kläder. Jag kan också koka hans morgonkaffe.»

Hennes ögon hade ett fjärrskådande uttryck. Hon levde synbarligen i drömmarnas land, alldeles som jag gjort.

»Jag gör alltid i ordning mästarens frukost», svarade jag stucken.

»Men det är kvinnogöra.»

»Det bryr jag mig inte om», genmålde jag.

Hon kröp på knä fram till mig, böjde sig över mig och strök undan ett hårstrå ur pannan på mig.

»Jag ska göra i ordning din frukost också, Asticot», sade hon milt, »du ska få se vad det blir trevligt. Sådant där ska inte karlar göra, när det finns en kvinna till hands. Det passar sig inte.»

Smickrad i min manliga fåfänga — jag hade ju blivit jämnställd med Paragot såsom »karl» — nedlät jag mig till att nådigt gå in på hennes förslag.

Paragot kom triumferande tillbaka från Aix-les-Bains. Hade han inte sagt, att han fått som en ingivelse att bege sig dit? Den vid friluftsrestaurangen vid Lac de Bourget anställde violinisten hade sjuknat just samma dag. Resultatet var, att Blanquette och han blivit engagerade för en vecka.

»Men, mitt barn», sade han, »du kommer att få dras med en omusikalisk sate, som av ett ostämt, uselt piano gör ett samnskyldigt helvete. Han var fräck nog att berätta mig, att han gått igenom konservatorium. Han, som har ungefär lika mycket musiköra som en positivspelares markatta! Han sade också åt mig — Paragot — att jag spelade fiol ganska bra! Jag ser i andanom, att det kommer att ta ett slut med förskräckelse för den unge mannen, mina barn. Innan veckan är till ända, kommer jag att göra Gud vet vad med honom! Å, mina barn, ge mig något att dricka — jag är så törstig!»

Jag glömde inte min värdighet som man utan kastade

en blick på Blanquette, som genast skyndade in på kaféet, under det att jag stannade hos min husbonde. Det var ett ljuvt ögonblick. Paragot tog mig i axeln.

»Min son, medan Blanquette och jag arbetar — vilket Carlyle påstår är människans ädlaste funktion men varom jag har min tanke för mig — kan du inte gå omkring i röd skjorta och pomada i håret och bara lata dig och läsa roliga böcker. Titta», utbrast han och pekade på ett runt, platt, i papper inlindat föremål, som han haft med sig. »Vet du, vad det här är?»

»Det är väl en kaka.»

»Det är en tamburin», sade min husbonde.

Följande dag befunno vi oss i trädgården till den lilla strandrestaurangen i Aix-les-Bains och spelade vid lunchen. Den unge pianisten, som jag föreställt mig som en samskyldig djävul i människohamn, var en oförarglig, lungsigtig stackare, som spelade med samma ljuva tålmod som en uppdragen speldosa. Han skakade hand med mig och kallade mig »cher collègue», och före kvällen hade han anförtrott mig en olycklig kärlekshistoria — hade han inte haft sin mor skulle han för länge sedan ha dränkt sig. Inför Paragot var han lika ödmjuk som en orgeltrampare för en organist. Och Blanquette behandlade han med en artighet, som skulle ha kunnat komma alla Louvrens och Bon Marchés unga män att rodna. Hans namn var Laripet.

Jag fick befallning att använda min tamburin så litet som möjligt, tills Paragot hunnit göra mig mer förtrogen med den; jag skulle egentligen blott tjänstgöra som dekoration på estraden och så emellanåt gå omkring och ta upp kollekt. Det senare tyckte jag om; då kunde jag nämligen få skramla med tamburinen så mycket jag ville. Man kan inte tänka sig, hur provande det är för en pojke att ha en tamburin, som han inte får skramla med.

Men så hade jag riklig ersättning härför i trädgårdens skugga och svalka. Efter månaders tramp på dam-

miga landsvägar i brännande sol — hur fritt och härligt det än var — var detta makliga dagdrivarliv ljuvligt.

Intill själva den lilla glada staden gingo vi inte ofta. Jag för min del tyckte inte om den. Aix-les-Bains bestod av en stor sagopark belägen i en dal och omgiven av höga berg runt om. Och denna sagopark var omgiven av skuggiga gator och hemlighetsfulla palats, somliga med egna förtjusande trädgårdar, samt av butiker, där juveler, parfymer, vita halsdukar, blommor och andra lyxföremål voro utställda i fönstren. Men allt detta var bara liksom tillbehör till sagoparken, som var svartsjukt bevakad gent emot Asticot medelst ett högt förgyllt gallerstaket och vakter i blått livré med silverknappar. Innanför grindarna reste sig tvenne sagoslott med torn och tinnar, glittrande av guld och snö, med långa svala verandor, bakom vilka man i sin tur skymtade stora salar, varifrån skratt och prat återljödo; och glada, lycksaliga varelser i underbara toaletter vandrade ut och in fritt och obehindrat, som om de haft förstfödslorätt till dessa sagoslott.

Som en liten smutsig, fattig paria stod jag utanför de gyllene portarna — missmodig och bedrövad. Jag tyckte inte om det. Tankar på sagoslottens okända, mystiska inre lockade och plågade mig. Jag kunde inte göra mig någon föreställning därom. Genom trädens gröna lövverk kunde jag frambesvärja bilden av de sköna drottningar och jungfrur, varom sagorna berättat, men genom dessa lockande murar kunde jag ingenling se. De marterade min själ. Då jag försökte förklara mina känslor för Paragot, såg han på mig på sitt vänliga, sorgsna sätt och skakade på huvudet.

»Min lille undrande Asticot», sade han, »inom dessa sagoslotts lull-lullsmurar —»

Men så hejdade han sig tvärt och sköt undan mig »Nej. Det är en rasande god sak för dig att ha något att öva din inbillning på. Håll dig till idealet, min son, och omhulda det oförklarade! Människor, som vid femton

års ålder tytt livets gåta, har, då de nått femtiotalet, ingenting annat än gommens och magens problem att grubbla på. Fyll du ditt liv så mycket du kan med fantasi och sagor, och tacka Gud att du lider Tantali kval utanför det hemlighetsfulla kasinot i Aix-les-Bains!»

»Men vad gör man därinne, mästare?» envisades jag.

»Männen dyrkar främmande gudinnor, och kvinnorna jagar efter falska gudar, alla tillbeder de lockande avgudar.»

Jag begrep inte det bittersta vad han menade, men det var just det han ville. När jag rådfrågade Blanquette en morgon, då hon och jag ensamma promenerade nedför den långa, skuggiga allén, som sammanbinder staden med den lilla hamnen, förklarade hon, att man besökte de båda nämnda sagoslotten endast och allenast för att spela. Men det kunde jag inte tro.

»Mästaren påstår, att de båda sagoslotten är tempel, där man tillber främmande gudar.»

»Gudar! Vilken idé! Det finns bara den gode Guden!» försäkrade Blanquette.

»Du har tydligen inte hört talas om Greklands och Roms gudar, Jupiter och Apollo, Venus och Bacchus.»

»Å», sade Blanquette, »jag har hört italienare svära 'Corpo di Bacco!' Är det därför?»

»Naturligtvis», sade jag högtidligt, »och det finns en mängd andra gudar också.»

»Och jag, som alltid trott, att italienare var goda katoliker!» utbrast Blanquette.

»Det kan de nog vara», sade jag, »men det hindrar inte, att det kan finnas vackra gudar och gudinnor och avgudar och altaren i Cercle och Villa des Fleurs — så heter ju de bägge sagoslotten.»

Som det ingenting var att svara härpå, vände Blanquette bort samtalet och övergick till ett ämne av mindre högstämd art, nämligen orsaken varför herr Laripet blivit så tidigt flintskallig.

Om de lyckliga och glada varelsernas göranden och låtanden inom kasinot voro dolda för mig, såg jag dem i alla händelser på nära håll i restaurangträdgården. I vissa avseenden liknade denna trädgård den, som hörde till Restaurant du Soleil i Chambéry. Där fanns en veranda, som löpte runt själva restaurangen, där funnos små trevliga bersåer, där funnos små bord, och där funnos kypare, som sprungo av och an med servetter under armen. Men därmed slutade också likheten. Vår lilla musikestrad var uppförd vid räcket, som skilde trädgården från kajen. Bakom oss skimrade den blåa sjön, och därbakom reste sig höga berg, till höger skymtade det vita Chateau de Hautecombe inbäddat i sluttningens grönska. Ute på sjön låg alltid en liten roddbåt, som rörde upp vitt skum. På själva kajen fanns en liten lockande camera obscura, till vilken ägaren givit mig i min egenskap av kollega fritt tillträde, och i vilken man kunde se gudomliga bilder av det kringliggande landskapet. Där fanns också droskor med vita soltält och turkar i turbaner, som sulto och svettades under de pälsverk och mattor, de bjödo ut. Framför oss — inne i trädgården — sulto glada människor i eleganta toaletter vid de inbjudande, dukade borden. Här och där lyste en hummer och gav färg åt tavlan, eller också skimrade en solstråle genom de fyllda vinglasen, vilket drog min uppmärksamhet ifrån mina orkes-terplikter och gjorde mig så tankspridd, att jag skramlade med tamburinen.

Vad jag tyckte allra bäst om var att få blanda mig i avgudadyrkarnas hop och betrakta dem på nära håll. För herrarna — så prydliga och korrekta i sina välsittande vita flanelkostymer, och som föreföllo än stela och avvisande, än hånfulla, än rikligt stygga — var jag en smula blyg; men med damerna kände jag mig fullkomligt hemmastadd, till och med med dem, som buro en massa ringar och juveler, doftade starkt parfym och hade något vågat och ulmanande i sin klädsel och, som jag

instinktivt kände, skilde sig från sina mindre frapperande och mindre juvelprydda systrar. Blanquette kallade mig skrattande för en liten tjuvpojke och påstod, att jag gav dem ögon. Kanske det. När man är hundrafemtio år, har man svårt att fatta, att man som pojke kan ha haft ögon, som rört kvinnohjärtan. I alla fall behövde jag sällan förgäves sträcka fram min tamburin.

»Gå din väg», brukade herrn säga.

»Nej, vänta! Han ser så lustig ut! Vad heter du?»

»Jag heter Asticot, min fru, till er tjänst!»

Detta roade alltid damen. Och alltid letade hon igenom sin börs, vilken emellertid alltid befanns tom.

»Ge honom en slant!»

Och så kastade herrn ett silvermynt i tamburinen.

En gång hade jag tur. Damen hiltade ett tiofrancsstycke i sin börs.

»Det är allt vad jag har.»

»Jag har inte något växlat», brummade mannen.

»Om jag ger dig det här», sade damen, »vad gör du då med det?»

»Om frun ville säga mig, var jag skulle kunna få köpa en fotografi av frun, skulle jag gå och köpa en», sade jag med en av Paragots lyckliga »ingivelser» — damen i fråga var nämligen mycket vacker.

»Se där», sade hon och lade skrattande guldmyntet i min hand. »Du säger mig ju artigheter! Kom och hälsa på mig i Villa Marcelle, så ska du få min fotografi till skänks.»

Men då jag för Paragot upprepade mitt samtal med den vackra damen, kallade han henne för allt möjligt fult och förbjöd mig att ens gå i närheten av Villa Marcelle.

Alltså gick jag miste om fotografien.

Därnäst tyckte jag bäst om att se Blanquettes ögon glittra, då jag kom tillbaka till musikestraden och hällde silver- och kopparslantarna i knäet på henne. Hon gav till små lustiga utrop och lät skrattande mynten rinna genom fingrarna.

»Vi förtjänar mer här på en dag än fader Paragot förtjänade på en hel vecka. Det är märkvärdigt. Inte sant, mästare?» sade hon en dag till Paragot.

Paragot stämde sin fiol och såg på henne.

»Du tycker om pengar, Blanquette?»

»Ja visst.»

Hon räknade upp slantarna.

»Och ändå ville du inte ta emot den andel, som rätteligen tillkommer dig.»

»Det ni ger mig, tillkommer mig inte rätteligen», sade hon enkelt.

Hur mycket hon än älskade pengar, reste sig hennes rättskänsla upp emot Paragots fördelning av inkomsten — en tredjedel åt Laripet, en tredjedel åt Blanquette och en tredjedel åt honom själv, som han ädelmodigt delade med mig. Fader Paragot brukade stoppa vartenda öre i sin egen ficka, och Blanquette fick reda sig på vad han behagade lämna till bestridande av s. k. gemensamma utgifter. Hon var mycket stolt över sin nya oberoende ställning, men samtidigt hade hon en känsla av att hon var den ovärdig. Herr Laripet — ja, det kunde så vara — men hon, nej! Var det icke mästaren, som var en stor artist? Hon var ju bara en klåperska. Och behövde inte han såsom man mycket mer än hon — tobak, absint, konjak och dylikt?

»En tredjedel är alldeles för mycket», tillade hon.

»Om du bräkar», sade han, »kommer jag att dela pengarna i två hälfter — den ena får du och den andra får Laripet; själv tar jag ingenting alls.»

»Det vore idiotiskt», svarade Blanquette.

»Det vore i överensstämmelse med vad livet i allmänhet är», svarade han. »I en komisk opera är en sak inte mer idiotisk än en annan. Ja, herr Laripet, vi ska ge dem *Funiculi, Funiculà*. En gång i tiden — det var i Verona — slog jag spikar i likkistor efter den melodien. Nu serverar vi den som taffelmusik här i Aix-les-Bains

— vi, herr Laripet, ni och jag, som borde vara publikens favoriter i de stora huvudstäderna! Det är väl en komisk opera, det!»

»Man får lov att skaffa sig bröd, eljest svälter man ihjäl», fortsatte Blanquette. »Och för att få bröd, måste man ha pengar. Om jag finge alla pengar, skulle ni inte ha något bröd att äta.»

»Jag fick väl äta något annat», genmålde Paragot skrattande.

»Alltid skrattar ni åt mig, mästare», sade Blanquette vemodigt.

Paragot drog stråken över strängarna.

»Det finns inte något i denna komiska värld, som jag inte skrattar åt, min lilla Blanquette», sade han. »Det är med mig som med den gamle hyggliche Montaigne — jag skrattar hellre än jag gråter — därför att det är världigare att skratta.»

Laripet slog ett ackord på pianot. Paragot föll in och drog tre stråckdrag. Så tvärtystnade han. Icke skymten av ett leende dröjde kvar i hans ansikte. Det var dödsblekt, och hans ögon hade ett uttryck, som om han sett ett spöke.

De fyra glada, lyckliga varelserna — två herrar och två damer — som just trätt in i trädgården och på vilka hans blick var riktad, lade icke märke till honom utan följde den bugande hovmästaren, som ledsagade dem fram till ett för dem reserverat bord.

Jag sprang upp på estraden — jag hade suttit hopkrupen nedanför vid Blanquettes fötter.

»Är ni sjuk, mästare?»

Han spratt till. »Sjuk? Nej, visst inte. Ursäkta, herr Laripet, nu börjar vi om!»

Och han gned sin fiol av alla krafter, som om ingenting hänt, men jag såg, hur hans näsborrar skälvde och hur svelten droppade ned i hans skägg.

ATTONDE KAPITLET.

Då han spelat *Funiculi, Funiculà* till slut, satte han sig på sin trästol och torkade sig i ansiktet. Hans händer skälvde. Han vinkade åt mig att komma närmare.

»Ser jag ut som en genuin pajas?» frågade han på engelska.

Han var klädd i velvetinkostymen med pärlemoknapparna, och för att öka elegansen hade han nyligen köpt sig skor med stålspännen och svarta strumpor. Jag antar, att han i en persons ögon, som inte dyrkade honom så obetingat som jag, verkligen tedde sig som en pajas, men jag bara gapade vid hans fråga.

»Gör jag det?» upprepade han häftigt.

»Ni ser ståtlig ut, mästare», sade jag.

Han förde med en trött åtbörd de smala fingrarna över ögonen.

»Förlåt, min lille Asticot! Det finns mycket mellan himmel och jord, etc. Myriader av mysterier. Lika många i människohjärtat som i dina sagoslott därborta. Skaffa mig en konjak! Tre små glas i ett stort!»

Jag gick in på restaurangen och hämtade det han begärt. När jag kom tillbaka, höllo de på att spela kören ur »Orfeus i underjorden».

Så fort numret var slut, hällde Paragot i sig konjaken i ett tag. Publiken applåderade och ropade dakapo!

»Skaffa mig litet till», sade han. »Vel du, varför jag valde den här medicinen?»

»Nej, mästare!»

»Därför att tjugu djävlar flög in i mig och hoppade bock över varandra inom mig.»

»Jag är så förtjust i den där melodien. Den är så pigg», utlät sig Blanquette, som om hon fört ett alldeles nytt ämne på tal.

»Jag avskyr den», sade min husbonde.

Hovmästaren kom fram och anhöll, att man måtte spela

om sista numret. Jag gick efter Paragots konjak, och när jag ställt glaset bredvid honom på estraden, tog jag min tamburin och gick ned i trädgården. Då jag kom fram till det bord, där de fyra nykomna suto, hörde jag, att de talade engelska. Sällskapet bestod av en ung man i halmhatt, en ung flicka, en herre med obehaglig uppsyn och lång, spetsig näsa samt den vackraste dam jag sett i hela mitt liv. Hennes hy påminde om en havsnäcka. Hennes ögon hade glaciärernas blå glans — en kall, skarp glans, men kring munnen hade hon ett gott, mildt drag. Det svarta håret under den stora vita tyllhatten hade en sällsynt blåaktig skiftning — ungefär som om man hade blåst cigarrettrök igenom det. Liten och späd, utgjorde hon mina gossdrömmars ideal förkroppsligat.

»Den där melodien är bra nätt», utropade den unga flickan.

»Jag hatar den mer än någon annan melodi i världen», sade den vackra damen med en rysning.

Hennes röst klingade som klockklang eller porlande vatten eller vilket annat silverklart ljud som helst.

»Det är löjligt att ha sådana där fördomar», sade den fyrtioårige herrn med näsan. Han talade som en fransman, som en obehaglig fransman till på köpet. Hur vågade han tala i den tonen till min prinsessa?

Jag sträckte fram min tamburin.

»Vad vill du ha?» frågade den unge herrn i halmhatten med den mest utpräglade brittiska accent.

»Allt vad damerna vill ha godheten ge mig, sir», genmälde jag på vårt modersmål.

»Vad för slag? Är du engelsman? Vad gör du här i Frankrike?»

Jag såg upp på den vackra damen. Hon satt och smulade sönder sitt bröd utan att ta den minsta notis om mig. Jag kände mig stött.

»Min mästare anser det vara bästa sättet att lära mig filosofi, sir», sade jag artigt. Om jag inte hade lärt

mig mycket filosofi av honom, hade jag åtminstone lärt mig att vara artig. Damen såg upp på mig med ett leende.

Den unga flickan utropade, att antingen var jag dråplig eller mitt yttrande — jag kommer inte ihåg vilketdera. Jag ägnade henne inte någon vidare uppmärksamhet. Jag har alltid sett ned på människor, som inte ha mer än ett adjektiv för allting; för den, som solat sig i överflödet av Paragots epiteter, förefaller det skäligen fattigt.

»Din mästare — är det herrn med pärlemoknapparna, det?» frågade den unge mannen.

»Ja, sir.»

»Vad heter han?»

»Berzelius Nibbedard Paragot», sade jag så stolt, att den sköna prinsessan skrattade.

»Jag måste väl titta på honom», sade hon och vände sig om.

Också jag kastade en blick på den välkända gruppen på estraden: Laripet, som satt med ryggen åt oss och dunkade på pianot av alla krafter; Blanquette, som satt bredvid honom och hamrade på zilttran; Narciss med hängande tunga och sitt vanliga cyniska grin, samt Paragot längst fram, som gned på sin fiol likt en besatt och med de klara ögonen stell riktade på den vackra damen.

När hon vände sig om igen, ryste hon på nytt. Hon såg inte upp utan fortfor att smula sönder sitt bröd. Till min bestörtning märkte jag, att all färg flytt från hennes vackra ansikte och att hennes fingrar darrade. En vild idé genomlode min hjärna, och jag glömde min tamburin.

»Du kvar här?» sade den unge herrn skrattande. »Vad väntar du på?»

Jag spratt till.

»Förlåt», stammade jag och avlägsnade mig. Då skattade han och ropade mig tillbaka.

»Här har du två francs att köpa dig en bok i filosofi för.»

»Och här har du fem sous för att du ska låta oss vara

i fred», sade den äldre herrn på franska. Medan jag undrade över att de kunde tåla en sådan obehaglig herre i sällskapet, skyndade sig den vackra damen att öppna den förgyllda börsen, som låg bredvid henne. »Och här har du fem francs, därför att du är engelsman», sade hon.

Och då hennes ögon en sekund mötte mina, såg jag i deras djup ett oändligt vemod, en oändlig längtan.

Då jag kom tillbaka till estraden, var numret just slut. Paragot stälpte i sig konjaksglaset nummer två och gömde så ansiktet i sina händer. Jag tömde som vanligt min tamburin i Blanquettes knä. Då hon fick syn på femfrancsstycket, blevo hennes ögon lika stora som det.

»Nej men, fem francs! Vem har du fått det av?»

Jag tog till ordet. »Den skönaste dam i världen har givit mig det.» Paragot såg upp — med förtvivlan i blicken.

»Varför gav hon dig fem francs?»

»Därför att jag var engelsman, sa' hon.»

»Talade hon med dig?»

»Ja, mästare, och jag har aldrig hört någon människa tala så vackert.»

Paragot svarade icke utan började stämma sin fiol. Under nästa paus lämnade de fyra restaurangen.

Jag sprang fram till grinden och bockade mig, då de gingo ut.

Den unge herrn gav mig ett vänligt ögonkast, men den sköna damen svepte förbi mig utan att se varken åt höger eller åt vänster. Ute på kajen stod ett elegant ekipage och väntade på dem. Då mitt hjärtas dam steg upp i åkdonet och lyfte på klänningskjolen, uppfångade jag en skymt av de minsta och mest förtjusande kvinnofötter jag någonsin i mitt liv sett. Och då var jag säker på min sak.

»Dina små dyrkade fötter.» Denna fras ljöd ånyo i mina öron, och i andlös spänning stod jag och stirrade efter vagnen, som körde bort.

Det var Joanna — skönare än jag tänkt mig henne i

mina drömmar, mer intagande än någon av de härliga kvinnor, om vilka jag läst både i prosa och poesi. Det var Joanna — »ren och ljusande som en aprilmorgon». Joanna, älskad av Paragot i ett fjärran för mig okänt förflutet — långt innan han slog sönder sitt möblemang med en korsfararklubba och begav sig ut på vandring under Henri IV:s ledning. Det var Joanna, som han i Madrid brunnit av längtan att få se och vars silverklingande stämma han längtat att få höra. Och jag, Asticot, hade sett henne och hört hennes silverstämma. Kunde det väl på jorden finnas en så lycklig pojke som jag?

Men Paragot föreföll den dagen som den olyckligaste bland män, och jag, som var honom trognare än Narciss och som bättre än han förstod mig på mästartens stämningar, kände mig nästan frestad att lyfta upp huvudet och tjuta av sorg. All min fröjd var slut. Jag kände mig brottslig, underligt skamsen till mods. Jag fick med ens en pessimistisk syn på livet. Varför äro sådana kvinnor som Joanna till, tänkte jag. Är det endast för att göra männen olyckliga? François Villon hade rätt — han, vars ballader jag lärt mig utantill — Simson, Sardanapalus, David, ja, François Villon själv — alla blevo de olyckliga för en Joanna. Lycklig den, som ingenting har att göra med dem! Så fort vi blevo lediga, lämnade Paragot oss och begav sig ensam ut, och som jag naturligtvis skulle göra som han, avslog jag Blanquettes ödmjuka inbjudan att gå ut och gå med henne och gick i stället ensam åt staden till, följd hack i häl av Narciss. Jag åsåg ett större hundslagsmål, slog mig i språk med en liten linhårig blomsterförsäljerska, som gav mig en dammig knippa cyclamen — den skulle bringa mig lycka, förklarade hon helt näpet — och sålunda gick tiden, tills människorna började strömma ut ur sagoslotten för att gå hem och göra toalett till middagen.

Jag gick från grind till grind i den stilla förhoppningen att få se Joanna. Lilla dumbom! Slutligen fick

jag sikte på Paragot vid huvudingången till Villa des Fleurs. Han hade bytt ut sin velvetinkostym mot sina vanliga landsvägskläder och var tydligen stadd i samma ärende som jag. Jag dristade mig icke närma mig honom — jag förstod så väl, att han önskade vara ensam — utan uppehöll mig i hörnet av huvudgatan och vägen, som ledde ned till Villa des Fleurs, lekte med Narciss och längtade att något skulle hända.

Det händer nämligen inte alla dagar, att en yngling, som har huvudet fullproppat med poesi, drömmar och visioner av alla slag, råkar huvudstupa in i en roman i verkliga livet. För ögonblicket stod handlingen i romanen stilla. Jag längtade efter ett nytt kapitel. Det var bra synd, tänkte jag för mig själv, att vi inte levde på Merovingernas tid. Då kunde Paragot och jag ha lagt oss i bakhåll med våra hästar — på riddartiden hade alla människor hästar — när så Joanna kom, kunde vi ha dödat den långnäste herrn, och Paragot kunde ha lyft upp henne på sin sadelknapp, och vi kunde ha galopperat bort till hans slott i närmaste konungarike, och där kunde Paragot och Joanna och jag och Blanquette — såsom vår prinsessas tärna — ha levat lyckliga i all vår dar. Vad jag hoppades på för egen räkning, vete Gud. Jag tänkte inte på, att inte ens den starkaste altruism kan stå ut med att i evighet betrakta en annans sällhet.

Plötsligt kommo tvenne damer ut ur Villa des Fleurs. Den ena var Joanna, den andra samma unga flicka, som deltagit i lunchen. Villans fasad sträcker sig tvärs över vägen och befinner sig på ungefär hundra alnars avstånd från hörnet. Jag såg Paragot stå orörlig utan att göra något tecken till igenkännande, då hon gick förbi honom med högburet huvud likt en drottning. Det sved i mitt hjärta. Varför var hon så grym? Visserligen voro hennes ögon hårda, men de övriga dragen voro så milda och vänliga. Jag viste förstås, att i allmänhet bruka inte eleganta damer skaka hand med trashankar på offent-

liga platser, men man måste komma ihåg, att jag lika litet ansåg Paragot för en trashank, som jag ansåg Blanche för Joannas jämlike. För mig var Paragot den störste bland de stora, konungarnas konung.

Bedrövad vände jag om och promenerade uppför den lilla gatan, som leder till badetablissemang. Jag var förargad på Joanna och ville inte återse henne. Hon skulle bli straffad för sin grymhet. Jag slog mig ner på en bänk på torget och började, under det jag stadigt betraktade klockan uppe på rådhuset, tänka på supén. De lagade en förträfflig löksoppa på det lilla värdshuset, där vi bodde, och Paragot, som var en förståsiggåare, hade förklarat, att även deras övriga anrättningar vida överträffade allt vad hushållerskan presterat i Lotusklubben. För resten höll jag på att bli hungrig. När man är ung, hjälper det inte, att hjärtat är fullt, om magen är tom, och nu började mitt hjärta för resten också på att bli tomt.

Bäst som det var, vem uppenbarade sig på torget, om inte de båda damerna? Jag satt på min bänk och såg dem gå tvärs över torget. Tydligen voro de på väg till något av hotellen, som lågo på slutningen bakom badetablissemang. Något mer förtjusande i kvinnoväg kunde man icke tänka sig än min okända sköna i sin vita klänning, sin vita, av tvenne stora rosor prydda tyllhatt, sitt vackra hår, sin härliga hy, sin eleganta, slanka gestalt. Jag kunde ha knäböjt och tillbett henne. Varför var hon så grym mot min herre? Jag betraktade henne med en blandning av förebräelse och beundran. Men dessa blandade känslor efterträddes av häpnad, då jag såg henne skiljas från sitt sällskap, som fortsatte backen upp, och komma rakt över torget och fram till mig.

Hon kom faktiskt till mig.

Jag steg upp, tog av mig mössan och snodde den runt mellan fingrarna — det var det sätt Paragot lärt mig att vara artig på i Frankrike.

»Jag vill tala med dig», sade hon brådslande. »Du är gossen med tamburinen, inte sant?»

»Jo, fröken.»

»Vad heter den herrn, som — som spelade fiol?»

»Berzelius Nibbedard Paragot.»

»Det är väl inte hans verkliga namn?»

»Nej, fröken», svarade jag.

»Vad är det då?»

»Det vet jag inte», sade jag. »Det här är ett nytt namn; det har han bara haft en vecka.»

»Hur länge har du känt honom?»

»Å — förskräckligt länge, fröken. Han adopterade mig, då jag var mycket liten.»

»Du är just inte så stor nu heller», sade hon leende.

»Jag är nära sexton år», sade jag stolt.

För sig själv hörde jag henne mumla:

»Jag misstar mig bestämt inte.»

I annan ton fortsatte hon: »Du pratade några dumheter om att han var din lärare och undervisade dig i filosofi.»

»Det var inga dumheter», förklarade jag bestämt. »Han lär mig allting. Han lär mig historia och Shakespeare och François Villon och målning och Schopenhauer och tamburin.»

Ett lätt utrop av förvåning gled över hennes vackra läppar; hon stödde sig på sin långa parasoll och såg på mig.

»Du är den roligaste lilla herre jag träffat på länge.»

Jag smålog lycksalig. Hon kunde med sin silverstämma ha fått kalla mig precis vad som helst — jag skulle ändå ha smålett. »Småle» är för resten inte rätta ordet. En man småler, men en pojke grinar. Alltså grinade jag lycksalig.

»Har din mästare alltid spelat fiol vid sådana här orkestrar?»

»O nej, fröken», sade jag. »Naturligtvis inte. Det har han bara hållit på med i fyra dagar.»

»Vad gjorde han förut då? Vad hade han för anställning?»

»Han — han gjorde ingenting.»

Det föreföll löjligt, att Paragot skulle haft någon anställning liksom bodbiträden och sådant där folk. Och eftersom jag nu inte var annat än ett eko av Paragot (vad annat kunde jag väl vara?) så tillade jag: »Vi vandrar Europa runt i och för min uppfostran. Min mästare har sagt, att jag ska lära mig livet ur Universums bok.»

Den vackra damen satte sig.

»Jag börjar tro, att du är en papegoja — ingenting annat. Jag är säker på att du talar precis som din herre.»

»O nej, fröken», sade jag blygsamt, »om jag det kunde. Det finns ingen i världen, som kan tala som han.»

Hon gav mig en lång, halvt skrämd blick ur sina vackra ögon. Jag vet nu, att mina ord väckte gamla minnen till liv hos henne, att hon nu inte längre betvivlade, att Paragot var den man, som fordom älskat henne, att svunna dagars glädje och sorg fyllde hennes hjärta. Redan då förstod jag, som kände deras hemlighet, att hon känt igen Paragot.

»Du tycker nog, att jag är en mycket frågvis dam», sade hon med ett tvunget leende, »men du får förlåta mig. Ser du, vad du i förmiddags sade om att din mästare lär dig filosofi roade mig. En sak skulle jag gärna vilja veta», och hon borrhade ned doppskon på sin parasoll i sanden, »men jag tycker inte om att fråga dig. Är han — är ni — mycket fattiga?»

»Fattiga?» Det var för mig en alldeles ny idé. »Nej då, fröken! Han har en stor bank i London, som skickar honom banksedlar, när han vill. Jag var en gång med honom dit. Han har en massa pengar.»

Hon steg upp. »Det är således bara ett marknads-

upptåg, att han promenerar omkring utspökad på det här viset?» sade hon i hånfull och uppbragt ton.

»Det gör han för att hjälpa Blanquette», sade jag.

»Blanquette?»

»Flickan, som spelar på zittra. Mästaren har adopterat henne också.»

»Jaså — har han det?» Och åter fingo hennes ögon ett hårt, kallt uttryck. Jag kände på mig, att jag gjort en dumhet, då jag nämnde Blanquette. Varför vet jag inte. Jag hade talat om det för att visa, hur god och snäll Paragot var. Men hon tycktes ta det som ett brott. Kvinnor — ja, till och med de ljuvaste bland dem — äro gåtor. Lycklig den, som ingenting har med dem att göra.

»Farvål!» sade hon.

»Farvål, fröken!»

Hon måste ha sett på mig, att jag kände mig sårad och förargad, ty hon stannade, då hon gått ett par steg, och sade i vänligare ton:

»Du rör i alla händelser inte för det.» Därpå stod hon tyst och märkbart tveksam, medan jag stod med hatten i hand, såsom jag gjort under hela samtalet.

»Jag undrar, om jag kan lita på dig.»

Hon tog fram sin börs och räckte mig ett guldmynt.

»Här får du, om du lovar mig att inte tala om för din herre, att jag språkat med dig i afton.»

Jag ryggade tillbaka. Kom ihåg, att jag i tre års tid — dagligen och stundligen — varit tillsammans med en, trots sin egensinnighet, högsint man och att jag i hans händer varit mjuk som vax. Guldmyntet var frestande. Aldrig i mitt liv hade jag ägt ett sådant — och dessutom hade all köld smält bort ur Joannas ögon. Men jag kände, att det skulle ha varit vanärande att ta emot pengarna.

»Jag lovar utan det», sade jag.

Hon lade åter in myntet i sin börs och räckte mig sin vackra behandskade hand.

»Lova på detta sätt då!» sade hon.

Och då fick jag för första gången ett begrepp om hur förtjusande och oemotståndlig en god, förnäm dam kan vara. Endast en dylik skulle ha handlat så! Hur överlycklig gjorde hon mig inte — liten dumbom som jag var! Jag skulle ha vågat min själs välfärd för att åtlyda vilken befallning som helst från hennes läppar.

»Jag lämnar Aix i morgon bittida — men om du någonsin kommer i bekymmer — vad heter du?»

»Asticot Pradel», sade jag, och med ens slog det mig, att fast Polydore Pradel försvunnit och Berzelius Nibbedard Paragot regerade i hans ställe, förblev mitt eget lånade eller påfunna namn oförändrat. Augustus Smith hägrade i mitt minne blott som en obeständ, mystisk, värdelös figur.

Joanna smålog.

»Du är också en liten upptågsmakare. Nåja — kom i alla fall ihåg att, om du någonsin råkar i bekymmer och jag kan hjälpa dig, så är jag grevinnan de Verneuil och bor 7 Avenue de Messine i Paris!»

Detta vänskapsanbud bragte mig alldeles ur fattningen. Jag bligade och grinade enfaldigt. Förvånad var jag också.

»Vad är det?» sade hon skrattande.

»Grevinnan de Verneuil — men ni är ju engelska?» stammade jag.

»Ja — men min man är fransman. Han är greve de Verneuil. Kom ihåg — 7 Avenue de Messine!»

Och med en vänlig nick lämnade hon mig — jag stod häpen och förbluffad kvar och snodde min mössa. Hennes man! Och jag, som kallat henne fröken hela tiden! Och jag, som byggt luftslott hur vi skulle rida bort med henne till Paragots slott. Och så var hon gift! Hennes man var greve de Verneuil! Och vad som var ännu värre — hennes man var den där obehaglige passageraren med

den spetsiga näsan, han, som givit mig fem sous för att jag skulle gå min väg!

En känsla av övergivenhet, missräkning, förtvivlan överväldigade mig. Jag satte mig på bänken och brast i gråt, och Narciss hoppade upp och slickade mig i ansiktet.

NIONDE KAPITLET.

Det var nära midnatt, innan Paragot återvände till värdshuset, där vi bodde i utkanten av staden. Han kom raglande fram till trappan, där jag satt i månskenet och inväntade honom.

»Varför ligger du inte?»

»Det var så varmt . . . och jag kunde inte sova, mästare!» stammade jag.

Sanningen var, att jag suttit och ansträngt mig för att författa ett ode till Joanna efter François Villons föredöme. Unga dramaturger börja alltid med femakts-tragedier och unga poeter med ballader.

Paragot sjönk tungt ned bredvid mig.

»Månen har en fördärvlig inverkan, min son», sade han med tjock stämma. »Och det kommer du att få känna av, ifall du sitter här längre. Så har det gått med mig. Det kommer en att prata en massa skräp. Det är inte mannens i månen fel, min lille Asticot», fortsatte han. »Jag har haft ett synnerligt intressant samtal med honom. Han är en högst artig själ. Han sade, att om jag ville komma upp till honom, skulle han göra plats åt mig. Han sa' också, att man ljuger så mycket på månen. Han tittar ned på jorden och ser oss alla små kryp kräla om varandra och tro oss vara så fasligt viktiga — var och en i sin stad — och då skrattar han, så han spricker, och sprickorna tar våra flintskalliga dumma stjärnkikare för bergskedjor. Jag tänker leva på månen hädanefter för

att slippa ifrån allt vad kvinnfolk heter, och om du är snäll, min son, ska du få följa med.»

Jag förklarade för honom så grannlaga jag kunde, att en sådan förändring enligt min åsikt snarare vore ett straff än en belöning. Då brast han i skratt.

»Du också? Fast mjölken ur diflaskan ännu inte hunnit torka på dina läppar! Alla är vi slavar — slavar under kvinnan. Vilken nymf är det, som förvridit ditt stackars huvud? Är det Blanquette du förälskat dig i?»

»Nej, mästare», sade jag. »När jag blir kär, blir det allt i någon vacker dam.»

Paragot pekade uppåt. »Jag ser en ny spricka i min väns sidor. Allihop blir vi kära i vackra damer, min stackars Asticot, den ena efter den andra. Alla kastar vi oss i fördärvet likt en blind fårscock. Ännu en fårstackare förlorad? Ha, ha, skrattar gubben i månen, och så spricker han igen.»

Dörren öppnades bakom oss, och värdshusvärden uppenbarade sig på tröskeln.

»Ge mig en halv liter rödvin, herr Bonnivard», utropade Paragot. »Jag är en ättling av den store Johan Cotard, som ständigt var så torr i sin strupe, att han aldrig under hela sitt jordeliv visste vad det ville säga att kunna spotta.»

»Ska bli, min herre», svarade värden.

Paragot fyllde sin porslinspipa och tände den med fumliga fingrar. Han yttrade icke ett ord, förrän vinet kom.

»Min son, genast i morgon bittida lämnar vi Aix.»

Jag rusade förskräckt upp. Vårt engagemang vid Restaurant du Lac var ju inte slut än.

»Jag frågar inte mer efter Restaurant du Lac än det övriga i den här dumma världen», förklarade han.

»Men Blanquette — det skulle krossa hennes hjärta.»

»Det finns inte ett kvinnohjärta, som inte kan lagas för en spottstyver.»

»Och männens?»

»De får gå omkring med sina hjärtan krossade, min son, och bitarna skramlar och rasslar inuti dem precis som sönderslaget porslin. Vi lämnar Aix i morgon bittida.»

»Men, mästare», utropade jag, »det behövs inte.»

»Vad menar du?»

»Hon lämnar själv Aix i morgon.»

»Hon!» skrek han; med ens blev han spik nykter.

»Vem tusan menar du med hon?»

Nu insåg jag, att jag burit mig åt som en idiot. Hade jag inte hållit på att bryta mitt löfte till Joanna? Jag kände mig både skamsen och rädd. Han grep mig omilt i axeln.

»Vem menar du med 'hon'? Säg!»

»The lady of the lake, mästare», sade jag.

Han fixerade mig ett ögonblick, därpå släppte han sitt tag och ryckte på axlarna med skuggan av ett leende. Några sekunder stod han tyst och utslötte det ena rök-molnet efter det andra; därpå vände han bort huvudet och frågade sakta:

»Hur kan du veta, att hon far i morgon?»

För första gången ljög jag för Paragot.

»Jag hörde henne säga det, medan jag gick omkring med tamburinen.»

»Säkert?»

»Alldeles säkert.»

Detta tycktes till min stora lättnad tillfredsställa honom.

Hur det skulle ha gått med mitt stackars löfte, ifall han anställt korsförhör med mig, vet jag inte. I alla fall var nu min heder räddad. Paragot lade ifrån sig pipan och blickade över sitt vinglas in i det förflutna.

»The lady of the lake», mumlade han. »Mycket har jag kallat henne — både fult och vackert — men aldrig det. Du är ett snille, min lille Asticot.»

Långsamt tömde han sitt vinglas, som han omslöt med båda händer. Månen log vänligt mot oss, där den skred

fram högt över bergen. Och för första gången kom jag att tänka på att den smålog lika mot alla människor, goda och dåliga, rättfärdiga och orättfärdiga. Likadant smålog den mot Joannas långnäste man.

Hennes man! Jag kände ett styng i hjärtat. Visste Paragot det? Jag överlade med mig själv, om jag skulle yppa den olycksdigra hemligheten för honom. Om han finge veta, att hon var en gift kvinna, skulle han förjaga alla dumma griller ur sitt huvud; det var nämligen bara på Merovingernas tid och andra dylika romantiska perioder, som män älskade andra mäns hustrur. Sakta vidrörde jag hans arm.

»Mästare — jag hörde något annat också.»

»Gjorde du?»

»Hon är gift, och det var hennes man, som var med henne.»

»Tog han av sig hatten?»

»Nej, mästare!»

»Han är en skallig gam», sade Paragot i drömmande ton.

»Han gav mig bara fem sous», sade jag med en blandning av lätnad och missträkning över att mitt meddelande inte tycktes göra något vidare intryck på Paragot.

Paragot trevade i sin ficka. »Vi ska inte göda oss på hans allmosor», sade han, och därmed kastade han en tre, fyra kopparslantar på den tysta gatan. De föllo ned med ett klingande ljud och rullade ett stycke framåt, varvid Narciss, som legat och sovit, lunkade åstad och nosade på dem. Paragot skrattade, därpå hejdade han sig, höll upp sitt pekfinger och betraktade mig med hemsk högtidlighet.

»Lyssna till Paragots visdom! Det finns inte en kvinna värd en hederlig karl, som inte gifter sig med en flintskallig gam.»

Han mumlade ytterligare något; därpå blev det tyst.

Bäst som det var dunkade han huvudet i dörrposten.

»Mästare, det duger inte, att vi sitter i månskenet längre.»

Han stirrade på mig. »Minervas uggla», sade han, »det vet jag.»

Han steg upp och raglade in, och sedan jag hjälpt honom uppför den smala trappan till hans rum, gick jag ned till min sovplats i ett hörn av det lilla förmaket. Mina toalettbestyr för natten voro alltid mycket lättvindiga.

Då jag följande morgon frågade honom angående vår avresa från Aix, låtsade han icke förstå mig utan sade, att jag drömt och att månskenet gjort mig vriden.

»Anse, min son», sade han, »att då jag i går afton kom hem, fann jag dig tungt insomnad på trappan, och att du inte vaknade förrän i morse.»

Härav förstod jag, att han för andra gången slagit igen sitt livs bok för mina nyfikna men oskyldiga ögon. Jag lärde också känna den omätliga skillnaden mellan den druckne och den nyktre Paragot.

Då vårt engagemang i Aix var slut, ville restaurangens ägare förnya det, men Paragot vägrade. Den sjuke violinisten, i vars ställe vi inträtt, var nu återställd, och Paragot hade sett honom stå utanför på kajen och med lystna blickar titta in genom staketet. Blanquette hade haft all möda i världen att hindra honom från att genast rusa ut och lämna sin fiol i den andres händer. Man måste ta sitt förnuft till fånga, sade hon.

»Nonsens!» utbrast han. »Om jag vore förnuftig, vore jag förlorad. Förnuftet skulle tillråda mig att slå mig ner i Paris med handskar och paraply. Förnuftet skulle intala mig att med ett soligt leende gå omkring och ståta med Hederslegionens röda band. Det skulle förmå mig att gifta mig med dottern till en av mina kamrater i Akademien för de sköna konsterna. Det skulle ta mig tusan få mig att föröka släktet. Det skulle ha mig att skicka dig och Asticot så långt vägen räcker. Skulle jag vara

förnuftig, vore jag inte Paragot. En människa, som lever förnuftsensligt, har en symaskins hjärta.»

Men av hänsyn till Blanquette stannade han tiden ut vid Restaurant du Lac och lugnade sitt samvete genom att ge den hungrige violinisten sin egen andel av förtjänsten. Först då Blanquette ville, att de fortfarande skulle exploatera Aix, trädde hans gascogniska envishet i dagen. Om det fanns en plats i världen, där själen tog skada, så var det Aix-les-Bains. Där var mammon kung och Astarte drottning. Han ämnade inte spela längre för Belials söner och döttrar. Han hade givit sig ut för att söka Sanningens hjärta, men vägen dit gick inte genom Dagon och Astartes tempel. Blanquette förstod inte ett jota av vad han pratade, och själv hade jag endast en dunkel aning därom. Men nu förstår jag, att hans känsliga natur reste sig upp mot den skeva ställning han intog. Bland byarnas enkla invånare var han en någon, en personlighet, som ingav aktning och beundran. Bland Aix' flanörer, som han föraktfullt såg ned på, var han blott en kringvandrande fiolgnidare, som förste bäste rike uppkomling kunde slänga en slant åt.

Följaktligen blevo vi åter landstrykare, och Paragot kastade av sig mammons (Joannas) tunga börda och blev åter sig själv, fri och ansvarslös.

Av våra sällsamma vandringar har jag endast ett dunkelt minne. Sträckor av långa, vita landsvägar och glödande sol. Leende dalar och kornåkrar samt vita bondgårdar framskymtande bland träden. Då och då ett bondbröllop eller lantlig fest, där vi spelade för en förtjust och tacksam publik. Nätter tillbragta i lador, övergivna fähus, på golvet i stugor och usla gästgivargårdar. Timmar, då vi lågo makligt utsträckta vid vägkanten omkring matsäckskorgen, som Blanquette gjort i ordning och som innehöll svart bröd, ost, kallskuret och alltid en flaska tunt vin. Det var enkel kost, men fullt tillräcklig. Om det senare drog Paragot försorg, trots Blanquettes försök

att dra in på staten. Ibland sov han, medan jag och Blanquette pratade sakta och viskande för att inte störa honom. Hon berättade mig om sina vandringar med den gamle mannen, om hur svårt hon haft det. Ofta hade hon gråtit sig till sömns, hungrig, våt och frusen. Nu var allt förändrat. Nu åt hon alldeles för mycket; hon höll på att bli tjock som en gris. Tyckte jag inte det? Känn! Och på sitt okonstlade vis stack hon mitt finger mellan sin midja och sitt skärp och spände ut sig, likt grodan i fabeln, för att visa, hur hon tilltagit i tjocklek. Då hon talade om Paragot, skedde det i en rädd viskning. Förutom att han var ytterligt god, impulsiv, ädelmodig, skrytsam och för hennes oskolade öron en violinist av första ordningen, visste hon inte alls vad slags karl han var. Så mycket fantasi hade hon emellertid, att hon förstod, att han fallit ned från högre rymder i hennes lilla trånga värld. Men för resten var och förblev han en gåta. Att han stod vida över henne, därom hyste hon icke minsta tvivel, och hon var nöjd att vara hans undergivna slav.

Hon talade också ofta om sina egna önskningar. Om hon vore rik, skulle hon ha ett eget litet hus. Kanske skulle hon ta någon till sällskap. Men själv skulle hon hålla allt snyggt och fint och laga mat och gå på torget, och hon skulle aldrig lämna sitt hem. Och för att hennes lycka skulle vara fullkomlig, skulle hon ha en stor katt, som låg uppkrupen i spiselvrån.

»Men, Blanquette!» kunde jag utropa. »Tänk, vad du skulle komma att sakna solen och stjärnorna och landsvägarna och vårluften och ängarna och det fria livet!»

»Jag är huslig, jag; jag tycker om att ha ett hem!» brukade hon svara och skaka på huvudet.

Av alla människor jag träffat i mitt liv, har ingen haft så litet av vagabondnatur som yrkesvagabonden Blanquette de Veau.

Ibland brukade Paragot i stället för att sova med-

dela oss detaljer ur sitt rika vetande, städse i avsikt att uppfostra mig och även för att lära Blanquette något. Ibland var det Blanquette, som sov, med Narciss hopkrupen bredvid henne, och Paragot och jag läste i våra trasiga bokhäften eller ritade eller diskuterade det tema jag föregående kväll haft i läxa att skriva över. Det var en underlig skola, men ehuru jag inte skulle ha kunnat gå igenom en vanlig examen, tror jag verkligen, att jag hade mer allmänbildning i ordets bästa bemärkelse än de flesta gossar vid min ålder. Det är sant, att jag var vetgirig och att jag drack ur en outtömlig källa; men det är inte många, som ha förmåga att rikta källsprånget, så att det motsvarar vad en sextonårs pojke behöver.

Ja... ja... Allah Paragot är stor och Mahomet Asticot är hans profet — vare det nog!

Vi vandrade genom Frankrike, spelande fiol, zittra och tamburin, tills höstens kyla och regn gjorde det mindre angenämt för oss. I slutet av oktober befunno vi oss på ett litet värdshus i utkanten av Tours — vi hade tagit engagemang på en vecka. Två rum över ett stall samt en tom spilta nere i stallet hade blivit oss anvisade till bostad; och varje kväll kröpo vi till kojs, dödströtta efter kvällens ansträngningar.

Jag har alltid funnit musikaliska prestationer tröttande i och för sig själva; tamburinen till exempel fordrar stor fysisk uthållighet; men då ett instrument — det må nu vara fiol, zittra eller tamburin — trakterats flera timmar i sträck i ett litet kvavt rum fullt med ett par tre dussin otvättade människor, som stinka av dålig tobak och ännu sämre absint samt dålig mat — ja, då är det värre än att gå i trampkvarn. Ett hundliv, förklarade Paragot. Då fnös Narciss. Det var inte alls ett för en filosofs hund passande liv, tycktes han vilja säga.

På morgonen sista dagen av vårt engagemang trädde Blanquette som vanligt in i Paragots sovrum med våra spilkummar med kaffe och bröd, som utgjorde vårt första

mål. Jag hade stigit upp ur min spilta och krupit upp i Paragots rum för att värma mig, och medan han sov, satt jag på golvet vid fönstret och läste. Vad Blanquette beträffar, var hon för länge sedan klädd och färdig och hade hjälpt till att sopa och skura borden och koka kaffe. Det låg inte för hennes bondnatur att ligga och dra sig om morgnarna, vilket — när jag tänker efter — måste vara karaktäristiskt för artisttemperament. Paragot älskade det. Han vaknade först, då Blanquette kom in med kaffet. Vanligen svor och väsnades han över att bli väckt, men så tog han kaffet och bad henne skrattande gå sin väg igen. Han var alltid ytterst korrekt i sitt förhållande till Blanquette. Men denna morgon bad han henne stanna.

»Sätt dig, mitt barn; jag önskar tala med dig!»

Som det inte fanns någon stol eller pall i det torftiga rummet — det hade kala brädvägg, ett smutsigt, bart golv, och en säng och en stol utgjorde hela möblemanget — satte hon sig lydigt nederst på sängkanten och knäppte ihop händerna i knäet. Paragot bröt sönder brödet i kaffet och åt sedan upp doppet med tillhjälp av en bucklig matsked. När han sväljt ett par, tre tuggor, tog han till ordet:

»Min kära Blanquette, jag har vandrat världen runt i många år sökande livsens brunnar. Inte finner jag dem genom att gnida fiol i den här hålan.»

»Det vore bättre, att vi gav oss av till Orléans», sade Blanquette. »I vintras var vi där — på Café de la Couronne — och jag dansade.»

»Inte ens det, att du dansar i Orléans, kan hjälpa mig i mitt sökande», sade han.

»Jag förstår inte», mumlade Blanquette och betraktade honom med ett hjälplöst uttryck.

»Var snäll och slå sönder den där fördömda fiolen i tusen bitar», sade han och pekade på instrumentet, som låg på bordet.

»Min Gud — varför då?» utropade Blanquette.

»Jag tycker inte om den.»

»Jag vet, att den inte är vidare bra», sade Blanquette.

»Vi ska spara, tills vi kan köpa en bättre.»

»Jag skulle avsky den lika mycket, om den vore en Stradivarius», sade han med munnen full. »Asticot, avskyr du inte din tamburin?» utropade han.

»Jo, mästare», svarade jag, där jag satt på golvet.

»Tycker du om att spela zittra?»

»Nej då», sade Blanquette.

»Varför», utlät sig min husbonde, »ska vi då fullfölja en bana, som vi alla tre finner avskyvärd? Vi är väl inga slavar heller?»

»Vi får lov att arbeta», sade Blanquette. »Vad skulle det eljest bli av oss?»

Paragot slutade sitt kaffe och räckte sedan den tomma spilkummen åt Blanquette, som höll den i knäet. Själv satte han sig bekvämt till rätta i sängen. Höstregnet piskade mot det lilla smutsiga fönstret, och blåsten ven genom sprickor och rämnor. Rummet var fyllt av kall, fuktig luft, och jag svepte den gamla filten, som jag tagit med mig upp ur spiltan, tätare omkring axlarna. Blanquette satt oberörd i sin tunna bomullsklänning med böndernas vanliga likgiltighet för alla temperaturväxlingar.

»Men vad ska det bli av oss?» upprepade hon.

»Jag kommer att fortfara att existera», sade han.

»Men jag — vad ska jag göra?»

»Du kan fylla min porslinspipa och låta mig tänka efter», genmålde Paragot.

Hon steg upp på sitt sedvanliga lugna sätt, och då hon fullgjort hans befallning, satte hon sig åter nere vid sängfoten.

»Du är den tålmodigaste varelse i skapelsen», sade han, »eljest skulle du inte nöja dig med att spela zittra — det är just inte något vidare uppiggande instrument, min lilla Blanquette. Jag är inte tålmodig, och jag ämnar inte

spela fiol igen på en miljon år från i kväll räknat, och fiolen är ändå förmer än zittra.»

Blanquette såg på honom med en oförstående blick.

»Om jag vore kung, skulle jag bo i ett palats, och du skulle hushålla för mig. Men eftersom jag nu är en stackars trashank, som är för lat att arbeta, begriper jag sannerligen inte, vad jag ska göra med dig.»

Hon blev kritvit i ansiktet och steg upp.

»Jag förstår. Ni jagar bort mig. Om ni så vill, kan jag nog förtjäna mitt uppehälle på egen hand. Jag ska inte ligga er till last.»

Det låg en viss värdighet i hennes uppträdande, som rörde honom. Han sträckte ut handen.

»Men inte jagar jag bort dig, lilla idiot!» sade han skrattande. »Tvärtom. Det är med dig som med Asticot och Narciss. Du tillhör mig. Men Asticot håller på att utbilda sig till artist, och då Narciss inte har annat att göra, kan han fånga flugor. Du är ung — och kvinna — och därför måste saken ordnas annorlunda. Men hur? Det är frågan.»

»Det är mycket enkelt», sade Blanquette.

»Hur så?»

»Kors! Jag kan arbeta för er och Asticot.»

»Du kan så fan heller!» utbrast Paragot.

»Jo, det kan jag visst», fortsatte hon allvarsamt. »Jag vet, att män är män, och de har inte alltid lust att arbeta. Det händer mycket ofta. Ser ni, mästare, jag står ensam, alldeles ensam i världen. Ni och Asticot är de enda vänner jag har. Ni har varit så snäll mot mig som ingen annan. Jag ber för er varenda kväll. Att arbeta för er är väl det minsta jag kan göra, ifall det tröttar er att sitta i de här kroghålorna och gnida på fiolen. Det försäkrar jag. Det är sant — sant som den gode Guden. Jag skulle kunna slita mig i stycken för er. Jag är duktig och stark och kan arbeta. Låt mig få det!» utbrast

hon och såg honom trohjärtat i ögonen. »Ni kan inte säga nej! Det är inte möjligt.»

»Jo, jag kan säga nej!» sade Paragot.

Han hade vänt sig på sidan med ansiktet stött i handen och armbågen mot kudden och hade sett oavvänt och strängt mot henne, under det att hon talat. Jag såg, att han var förargad.

»Vad tar du mig för, lilla dumbom? Vet du, att du förolämpar mig? Jag skall låta en kvinna underhålla mig? Å, fan heller!»

Och han formligt rasade. Han svor, han grälade, han skrävlade — allt i ett andedrag. Blanquette betraktade honom förskräckt. Hon kunde inte förstå. Stora tårar tillrade utför hennes kinder.

»Jag har förargat er», klagade hon.

Att han föraktfullt tillbakavisat hennes välmenta erbjudande sårade henne mindre, än att hon väckt hans vrede. Den primitiva kvinnan lider inte av överdriven finkänslighet. Så fort hon återfått talförmågan, brast hon ut i ivriga protester. Hon hade verkligen inte velat förarga honom. Hon hade verkligen menat uppriktigt. Hon var så okunnig. Hon ville verkligen låta slita sig i stycken. Hon var en duktig och stark flicka. Hon stod verkligen ensam i världen, och han var verkligen hennes enda vän. Han måste förlåta henne.

Jag, som hade tårarna i halsen, störtade nu upp.

»O ja, mästare, förlåt henne!»

Han brast ut i skratt. »Å, så tokiga vi är alla tre! Blanquette, som kan tänka på att arbeta för två starka, friska karlar, jag, som blir ond, och Asticot, som helt tragiskt vädjar till mig, precis som om jag vore en tyrann, färdig att halshugga henne! Min lilla Blanquette, du har rört mitt hjärta, och den, som rör Paragots hjärta, kan få äta hans lemmar och lever, om han är hungrig, och dricka hans blod, om han är törstig. Jag

ska aldrig glömma det, och om du nu vill skaffa mig litet frukost, ligger jag kvar i sängen hela förmiddagen.»

»Således behöver jag inte lämna er?» frågade hon förvirrad.

»Milde himmel! Nej!» utropade han. »Tror du, att jag tänker låta dig driva vind för våg, därför att jag tröttnat på att spela fiol? Vi ska slå oss ner någonstans för vintern. I någon stor stad. Vilken huvudstad skulle du föredra, Asticot?»

»Budapest», svarade jag på måfå.

»Det är bra», återtog Paragot. »I övermorgon ger vi oss av till Budapest. Och låt mig nu sova!»

Det tog precis två månader för oss att komma till Budapest.

Jag har bara ett tydligt minne från hela resan, och det är, att vi en hel vecka vistades på lantgården La Haye i närheten av Chartres, där vi körde gödsel och där vi förnyade vår bekantskap med herr och fru Dubosc.

TIONDE KAPITLET.

I Budapest hände tre saker.

Först och främst halkade Paragot på gatan och vrickade foten, så att han fick ligga på sjukhus i sju veckor, under vilken tid Blanquette och jag och Narciss levde som sparvar på taket, bländade av allt det nya och ofattliga i den främmande staden.

För det andra dog en faster till Paragot utan testamente, varför han såsom varande hennes närmaste släkting ärvde den lilla förmögenhet hon lämnade efter sig.

För det tredje råkade Paragot på målaren Theodor Izelin — en gammal vän från studietiden i Paris.

Följden av den första händelsen var, att Paragot blev

låghalt för hela livet, visserligen icke så märkbart, men dock tillräckligt för att göra slut på våra fotvandringar genom Europa.

Följden av den andra var, att Paragot reste till London. Några lagliga formaliteter, fastställande av hans identitet eller jag vet inte vad krävde hans personliga närvaro. Jag är säker om att han kunde ha ordnat saken genom jurister, konsuler och dylikt folk, men Paragot, som var barnsligt okunnig i allt vad affärer hette, efterkom utan tvekan kallelsen till London.

En följd av det tredje var, att jag blev en medlem av Theodor Izelins familj.

Alltsammans kom så oväntat och plötsligt.

Det var uppgjort, att under Paragots bortavaro i England skulle jag bo hos Izelins, Blanquette hos Izelins modell — en äldre dam med oförvilligt rykte och en mycket ytlig kännedom om franska språket — Narciss skulle omväxlande vara hos mig eller Blanquette. Då Paragot fått sina angelägenheter ordnade i England, skulle han komma tillbaka till Budapest, samla ihop oss och styra kosan dit ögonblickets ingivelse ledde honom. Jag blev anständigt ekiperad och fick en massa förmaningar att uppföra mig fullt korrekt. Theodor Izelin var gift och hade en förtjusande fru. Allt var således ordnat, men Paragot var ju oberäknelig.

Natten före hans avresa — det måste ha varit två, tre på morgonen — kom Paragot instörtande i min lilla vindskammare med ljuset i hand, och innan jag hann gnugga sömnen ur ögonen, hade han slagit sig ned på sängkanten och började prata.

»Min son, jag har fått en ingivelse!»

Vilken annan människa i världen än Paragot skulle ha väckt en pojke klockan tre på natten för att berätta, att han fått en ingivelse? Och vem annan än Paragot skulle komma på det orådet, att omstörta ett helt människoliv för en ingivelses skull?

»Jag fick den, medan jag superade med Izelin», utbrast han. »Jag talade om den för honom. Sedan tänkte jag ut det hela. Han samtyckte. Det är således avgjort.»

»Vad för slag? Vad är det som är avgjort, mästare?» frågade jag och satte mig upp i sängen.

»Din bana, min son. De pengar jag får i London, ska användas till din uppfostran. Du ska lära dig att måla: Raphael och Izelin ska bli dina lärare. Och så ska du lära dig att bli gentleman, och det ska fru Izelin lära dig. Och slutligen ska du också lära dig, vad det vill säga att ha ett hjärta, och bryr du dig ett dugg om Paragot, ska två års skilsmässa lära dig den saken.»

»Två år?» utbrast jag bestört. »Men mästare, jag kan inte leva här i två år utan dig!»

»Vi kommer underfund med att vi kan leva utan en massa saker, när vi bli tvungna att göra det, min son. När jag slog sönder mina möbler med korsfararklubban, trodde jag, att jag inte kunde leva utan — något. Men ändå lever jag, som du ser!»

Han fortsatte att prata. Det var till mitt eget bästa. Hans fotskada tvang honom att avstå från sin ambulato-riska lärarbefattning vid Universums universitet. Vid ett mindre universitet skulle han bara bli en dålig lärare. Om han hade lärt mig att tala sanning och förakta lögn och humbug, att älska tavlor och musik och katedraler och böcker och träd och allt, som är skönt, ja — då hade han i Guds namn fyllt sin mission. Det var på tiden, att jag kom under annat inflytande. Då han fick en sådan ingivelse som den nyss nämnda, tog han det som en befallning från en högre makt (jag är övertygad om att han trodde det), inför vilken han stod vanmäktig.

»Försynen vill, att du ska stanna här hos familjen Izelin. Sedan ska du till Janots ateljé i Paris. Tills vidare kan du emellertid gå och höra på föreläsningarna i humanistisk bildning vid universitetet i Budapest.»

»Jag förstår inte deras otäcka språk!» mumlade jag.

»Det lär du dig snart, min son!»

»Ingen talar det annat än i Ungern», vidhöll jag.

»Min son», förklarade han, »en människas värde uppskattas ofta efter hennes mest onyttiga och märkvärdiga talanger.»

Så slocknade ljusbilen, och vi befunno oss i mörkret. Paragot sade godnatt och lämnade mig åt stearinos och förtvivlan.

Följande dag reste han. Blanquette och jag, med den missmodiga Narciss hack i häl, gingo tillbaka från järnvägsstationen till hotellet, där jag, glömsk av all manlig värdighet, brast i hejdlös gråt, varvid Blanquette slog armen om min hals och tröstade mig med moderlig ömhet.

Två månader senare skrev Paragot till Blanquette, att hon skulle komma till Paris, där han var, och då sista skymten försvann av hennes genom kupéfönstret viftande tårdränkta näsduk, då först kände jag mig fullständigt som främling i ett främmande land.

Två år! Ännu i dag minns jag hur olycklig jag kände mig, trots att herr och fru Izelin voro mycket vänliga emot mig. Fru Izelin — en fint bildad ungerska — blev både min trofasta vän och min uppfostrarinna. Mitt liv var fyllt av intressen, och jag arbetade med vansinnig iver, men hela tiden längtade jag efter Paragot. Hade jag inte haft hans brev, skulle jag som en hund ha nosat mig tillbaka till honom genom hela Europa. Å, dessa brev! Jag har dem ännu kvar! Hur rika äro de icke på grotesk fantasi och filosofisk visdom! Om honom själv gävo de mig föga upplysning. Han hade slagit sig ned i Paris, och Blanquette hushållade för honom. Han svor ve och förbannelse över sin fot, som tvang honom att slinka omkring på stadens gator, då han av hela sin själ trängtade efter att få jaga fjärilar i skog och mark. Han hade på Café Delphine bildat en liten klubb i och för odlandet av samtal i den högre stilen. Han hade åter börjat studera

persiska och frossade på Hafiz och Firdusi. Hans hälsa var god. Han hade verkligen en konstitution av järn.

Blanquette gjorde då och då några tillägg till dessa sparsamma meddelanden om deras dagliga liv. Mästaren hade hyrt en vacker våning. Han hade gardiner kring sin säng. Maten var dyr i Paris. De hade varit i Fontainebleau. Narciss hade stulit korv hos portvakten. Mästaren talade ständigt om mig och om den lysande framtid, som väntade mig. Men då jag blev en berömd man, fick jag inte glömma min lilla Blanquette. Jag ser ännu hennes illa stavade kråkfötter framför mig.

Som om jag någonsin skulle kunna glömma henne.

Jag anlände till Paris ett par dagar tidigare än man väntat mig. Paragot hade sagt till, att jag skulle avbryta resan i Berlin och stanna där ett par dagar för att bese huvudstaden, men min längtan tvang mig att resa direkt från Budapest till Paris. Det var Paragot och Blanquette och Narciss jag längtade att få se — inte Berlin.

När jag steg av tåget på perrongen i Paris, blev jag emellertid för första gången medveten om att jag utvecklats. Jag var anständigt klädd. Jag hade en kappsäck med ordentliga kläder. Jag hade pengar i fickan och också ett paket cigaretter. Ett stadsbud tog mitt bagage och frågade, om »herrn» behagade en droska. Frestelsen var för stark för adertonåringen. Jag steg med högdragen min upp i droskan och körde till n:r 11 Rue des Saladiers, där Paragot hade sin »fina våning». Och i min översvallande glädje att snart få återse min dyrkade mästare blandade sig en känsla av tillfredsställd fåfänga. Asticot i droska! Det var oerhört, och ändå tycktes det vara ett härligt faktum.

Droskan stannade på en smal gata. Jag fick ett dunkelt intryck av höga hus, som tedde sig spökliskt förfallna i det malta lyktskenet, av små bodar i bottenvåningen och små mörka portgångar, som ledde till bostäderna ovanpå.

Bredvid porten till n:r 11 låg en liten krog. Gatan var fylld av smutsiga, slokande individer.

Portvakten visade mig fem trappor upp till vänster. Jag gick uppför de smala, illaluktande, illa upplysta trapporna och ringde på dörren. Blanquette öppnade med en lampa i handen.

»Herrn söker .—?»

»Men det är ju jag, Blanquette!»

Minuten därpå hade hon dragit in mig, satt ifrån sig lampan och slutit mig i sina starka, unga armar.

»Men, min lille Asticot, inte kände jag igen dig! Så förändrad du blivit! Du är inte alls dig lik! Du har blivit en riktig herre! Vad mästaren ska bli stolt!»

»Var är han?»

Ack, mästaren väntade mig icke i dag; han var på Café Delphine. Hon skulle genast gå efter honom. Men jag måste vara trött och hungrig. Hon skulle skaffa mig något att äta. Men vem hade kunnat tro, att jag skulle komma lillbaka som en gentil herre? Så jag hade vuxit! Jag måste se på våningen. Detta var salongen.

För första gången såg jag mig omkring. Det fanns ingenting, som påminde om Paragot annat än de smutsiga, urblekta ripsdraperierna på väggarna och några bokhyllor fulla med trasiga böcker. Det runda bordet mitt på golvet med sin vaxduk och det bonade golvet voro oklanderliga. Billiga kalltunsgardiner hängde för fönstren, och mellan dessa en bur med en kanariefågel. Tre, fyra oljetryck i förgyllda ramar — därav ett porträtt av Garibaldi — utgjorde rummets artistiska dekorerings.

»Det är jag, som valt tavlorna», sade Blanquette stolt.

Hon öppnade en dörr och visade mästarens sängkammare — ett mycket kallt men mycket snyggt rum. En annan dörr ledde in till köket — ett litet, litet kök, men där allting glänste som i maskinrummet på ett örlogsfartyg.

»Jag har mitt sovrum en trappa upp — och där har mästaren också hyrt ett rum åt dig. Kom — ska du få se!»

Vi gingo upp i vindsvåningen, och jag blev vederbör-ligen installerad i mitt rum.

»Jag skulle ha satt in litet blommor, om jag vetat, att du skulle komma», sade Blanquette.

Så gingo vi åter ned, och hon gjorde i ordning supé åt mig. Hela tiden pratade hon — strålande glad. Hon var så lycklig. Aldrig hade det funnits en sådan husbonde som mästaren. Naturligtvis var han slarvig. Men det var alla karlar. Om han inte fläckade ned golvet med smut-siga skodon och med köttbitar, som kastades åt Narciss, och om han inte belamrade rummen med kläder, tobak och böcker — vad skulle då en hushållerska ha att göra? Nu hade hon full sysselsättning från morgon till kväll. Syntes det inte kanske? Var det inte rent och fint och prydligt överallt? Å, vad hon var lycklig att inte längre behöva gå omkring och spela zittra! Alla hennes drömmar hade blivit verklighet. Hon hade ett hem att sköta. Och hon fick passa upp på mästaren. Nu skulle hon i alla fall gå och hämta honom på Café Delphine.

En halvtimme senare trädde han in, åtföljd av Blan-quette och Narciss. Han talade franska och omfamnade mig på franskt maner. Därpå började han prata engelska och skakade hand med mig. Han var nästan lika upp-rörd som Narciss, som hoppade och tjöt.

»Det är roligt att ha honom här igen, inte sant, Blan-quette?»

»Jo då, mästare! Han vet inte, hur tomt det har varit efter honom.»

Blanquette skrattade och grät ömsom, medan hon dukade av. Därpå satte hon fram dricksglas och en butelj tisane, som de köpt på hemvägen. Vi drucko den sötsura cham-pagnen, som om det varit nektar, och skålade och pratade,

allt under det Narciss förde ett gräsligt oväsen omkring oss. Det var en glad hemkomst.

Paragot hade icke blivit mycket förändrad. Håret vid tinningarna hade börjat gråna, och de gråbleka kinderna hade blivit mer insjunkna. Men annars var han sig lik — lika skäggig och ovårdad, samma omåttligt långa naglar, samma slarviga klädsel. Och han svor och skrävlade som förut och rökte fortfarande pipan med porslinshuvudet.

Snart gick Blanquette till sängs; Paragot och jag pratade långt in på natten. Innan vi skildes, visade han med en betecknande gest på de prydligt uppradade stolarna och det blankpolerade golvet.

»Har du någonsin i ditt liv tänkt dig något så förtjusande otrevligt?»

Stackars Blanquette!

ELVTE KAPITLET.

Hur avlägset allt synes! Paris; Rue des Saladiers; ateljé Janot, där den berömde målaren kallade oss sina barn och antvordade oss sin konsts heliga fackla, uppmanade oss att hålla den brinnande åt kommande generationer; Café Delphine med fru Boin, som tronade bakom disken — fet, rödblommig, välvillig och med en frisyr, som var ett sannskyldigt underverk; min käre mästare Paragot själv! Hur fjärran i tiden! Det är inte gott för människan att leva i hundrafemtio år. Det blir en sådan fruktansvärt lång sträcka att se tillbaka på!

Jag fann Paragot installerad såsom enväldig diktator på Café Delphine. Ingen tycktes göra honom platsen stridig. Han härskade enväldigt där och hade fastställt en mängd regler och förordningar, vilkas överträdande straffades med utvisning. Han — den välvilligaste varelse i världen — hade likväl förordnat, att endast han i sin

egenskap av diktator var skottfri. Den, som vågat vägra att betala hans absint eller surkål, skulle ha sett Café Delphines portar stängas för alltid. Han hade hävdvunnen rätt till bordet invid fru Boins disk, och på kroken bakom honom fick endast hans gröna hatt hänga. För studenterna var och förblev han en mystär. Ingen visste var han bodde, vad han levde på, vad han varit. Olika rykten voro i omlopp i kvarteret. Enligt några var han en rysk nihilist, som rymt från Sibirien. Enligt andra — och de kommo sanningen närmare — var han ett slags Rip van Winkle, som efter en tjuguarig slummer ville återuppliva studentkårens minnen. Han lycktes tillbringa sitt liv mellan Luxembourgerträdgården, Pont Neuf och Café Delphine. Ehuru det kunde hända, att han vände sig till en nykommen okänd gäst, som fått det privilegiet att sitta vid hans bord, och ogenerat tilltalade honom i andra person singularis med ett: »Köp mig en aftontidning!» eller att han vände sig till sällskapet i sin helhet och förklarade, att han ville bli bjuden på en absint, som han i samma andedrag beställde, hade aldrig någon sett eller hört honom låna pengar.

Denna egenhet vållade mycket bryderi i studentkvarteret, där alla lånade av och åt varandra. För mig var blotta tanken på att Paragot skulle be fattiga ungdomar om ett ficklån rent av löjlig — men jag har velat återge den åsikt, som rådde i Quartier latin om honom. Inte nog med att han aldrig lånade — han skänkte ofta bort flera francs.

»Men vad studerade ni här, innan ni lade er att sova?» frågade en gång en oförskämd yngling, som hört Rip van Winklelegenden.

»De båda nu utdöda konsterna: takt och belevnhet, min gosse», svarade Paragot med en ljungande blick ur sina blå ögon.

Studenterna betalade gärna hans förtäring. De ansågo sig få full valuta för sina pengar genom att lyssna till

honom. Jag fann Café Delphine var en ny Lotusklubb — det var bara den skillnaden, att jag här inte var kökspojke utan medlem och satt mitt ibland de andra och att jag, ehuru ingen misstänkte det, betalade vad Paragot tog in med Paragots egna pengar. Det förhållande, vari vi stodo till varandra, yppades aldrig. Det skulle inverka störande på bådas vår ställning, påstod han. För att förklara vår vänskap, behövde vi blott säga, att vi råkats i Budapest, dit jag blivit skickad att studera för den ryktbare Izelin — en vän till Paragot.

»Min son», sade han, »den omständigheten, att du är en engelsman, som studerat i Budapest och talar franska som en fransman, kommer att tillvinna dig aktning i studentkvarteret. Och din föregående bekantskap med mig, som du för resten inte behöver orda så mycket om, kommer att göra likaledes.»

Och så blev det. Jag förstod, att också min person omgavs av en viss hemlighetsfullhet, som ingalunda var obehaglig eller ofördelaktig. Men för att undvika förvecklingar, för att jag skulle få den frihet, som anstod mig såsom man, och för att främja min egentliga utbildning i Quartier latin, kastade Paragot ut mig ur boet vid Rue des Saladiers, gav mig ett visst underhåll och bad mig själv skaffa mig tak över huvudet och utkomst i världen.

Jag gjorde det så gott jag kunde, och månaderna gingo.

Varför jag stod utanför Hôtel Bristol och drömde den där eftermiddagen, minns jag inte nu. Men Paris var för mig ett sagoland, som jag älskade att genomvandra och inför vars storverk jag älskade att stå och drömma. Varför då inte drömma på Place Vendôme? Jag siktade då för tiden säkert till kolonnens höjd, och min studentkostym (förordad och beställd av Paragot), den champinjonformade mössan, de tätt åtsittande sammetsbyxorna och jackan — utgjorde en förklaring på varje egenhet eller excentrici-

tet. Och dessutom låg det vår i luften, vilket eggade unga drömmare. Sprättiga unga herrar och trippande modister med kartonger under armen och solen glittrande i det bara, välfriserade håret skyndade över torget och upp på trottoaren, där jag stod. Jag måste erkänna, att de små trippande modisterna tilltalade mig. Varför skulle inte ett ungt konstnårsämne kunna inflåta dem i sina vårdrömmar?

Plötsligt kom en dam — så bedårande, att jag ögonblickligt glömde alla de små modisterna — ut från Hôtel Bristol och gick tvärs över den breda trottoaren till ett väntande ekipage. Hon hade ögon, som påminde om glaciärernas blå glans, och den ljuvaste mun i världen. Hon gav mig en blick. En ung student i pittoresk kostym, som en vårdag står och hänger på Place Vendôme, kan ju vara värd en vacker dams blick. Jag lyfte på mössan. Hon såg åter på mig, först högdraget, så undrande; därpå stannade hon.

»Om jag inte känner er, är det mycket ouppfostrat av er att hälsa på mig», sade hon på franska. »Men det förefaller mig, som om jag sett er förut.»

»Om jag inte hade råkat er förut, skulle jag inte ha hälsat på er. Ni är grevinnan de Verneuil», svarade jag på engelska med barnslig iver. Våren och Joannas anblick hade purprat mina bleka kinder.

»Jag spelade tamburin i Aix en gång i tiden», tillade jag.

Hon blev plötsligt helt blek och förde handen till hjärtat, varvid en violbukett, som hon hade fäst vid barmen, föll till marken.

»Nej, nej, det är ingenting», sade hon, då jag skyndade fram. »Jag blev bara litet upprörd. Jag kommer mycket väl ihåg er. Ni uppgav er heta Asticot. Jag bad er komma och hälsa på mig. Varför har ni inte gjort det?»

»Ni sade, att jag kunde komma, om jag behövde er,

om jag led nöd. Men det gör jag inte, tack vare min käre mästare.» Jag tog upp bröstbuketten.

»Er mästare?» Hon såg helt belåten ut och tackade mig med ett leende för violerna. »Mår han bra? Är han också här i Paris? Spelar han fortfarande fiol?»

»Han mår bra», sade jag. »Han är i Paris, men han spelar bara fiol hemma, då han, som han säger, vill resonera med sin själ.»

Det kalla uttrycket i hennes ögon försvann, och de logo mot mig.

»Ni har tagit efter hans sätt att tala.»

»Ni kallade mig en gång för en lustig papegoja, min fru», sade jag. »Ni hade alldeles rätt.»

»Men — vi kan verkligen inte stå här på torget i all evighet. Kom — stig upp i vagnen, så får vi prata!»

»I vagnen —» stammade jag häpen och pekade på ekipaget.

»Varför inte?» sade hon skrattande. »Tror ni det är farligt?»

»Nej», sade jag, »men —»

Men hon satt redan i vagnen; och då jag steg upp bredvid henne, såg jag en skymt av hennes små, av Paragol dyrkade fötter.

»Jag är glad, att ni är engelsman», anmärkte hon och bredde skinnfällan över sina knän. »En ung fransman skulle ha svarat med en fadd artighet. Det tror jag engelsmännen i allmänhet föraktar.»

Kusken vände sig om och frågade, varl han skulle skjutsa fru grevinnan.

»Vart som helst. Jag vet inte — det gör detsamma», fortsatte hon häftigt. »Kör till fortifikationerna. Jag har ingen aning om var de ligger. Jag tror, att det är ett slags förlustelseort för folk, som vill bli mördade. Jag har läst något sådant där i tidningarna. Vi kör i alla händelser över till andra sidan floden», sade hon till kusken.

Vi körde utför Rue Castiglione, längs Rue de Rivoli, veko av vid Louvren och över Pont Neuf.

Så länge jag stod på gatan och talade med Joanna, hade jag känt rännstensungens säkerhet i sitt element, men nu, då jag satt i en elegant viktoria bredvid fru grevinnan de Verneuil, var jag stum som en fisk, tills hon slutligen med sin älskvärdhet återgav mig fattningen.

Då vi åkte igenom Quartier latin, darrade jag av fruktan, att några av mina studentkamrater skulle få se mig.

»Asticot med en elegant dam! Han har tur hos fruntimren, den lilla tjuvpojken! Var har du fått tag i henne?» Jag ryste vid blotta tanken på hur de skulle komma att driva med mig. Och ändå var jag i sjunde himlen av stolthet och glädje — stum av lycka. Nog måste jag väl vara en fin herre, som fick åka med grevinnor! Och nog var det väl som en saga, att Asticot åkte i Joannas ekipage!

»Där är Henri Quatre», sade hon och pekade på statyn, då vi åkte över bron.

»Det var det första min mästare visade mig, då vi kom till Paris för många år sedan», sade jag med ungdomens lustiga falska tidsbegrepp. »Han är mycket förtjust i Henri Quatre.»

»Varför?» frågade hon.

Jag berättade i hast om korsfararens klubba. Hon lyssnade med märkbart intresse och förvåning.

»Jag tror, att din mästare är tokig», anmärkte hon. »Ja», tillade hon efter en paus, »jag tror, att alla människor är tokiga. Jag är själv tokig. Ni är tokig.»

»Å, det är jag visst inte», utropade jag ivrigt.

»Det måste ni väl vara för att kunna sätta upp en människa som er gud och tillbe honom, såsom ni tillber er mästare. Ni är tokigast av oss allihop, herr Asticot.»

Det låg något visst hånfullt i hennes tonfall, som för-

argade mig. Inte ens Joanna fick tala om honom i vanvördig ton.

»Om han hade köpt er av er mor för ett par kronor», sade jag, »och sedan gjort er till Janots lärjunge, skulle ni också tillbe honom, min fru.»

»Jag har ofta undrat, om ni hållit ert löfte till mig», sade hon, »men nu är jag säker på att ni gjort det.»

»Det är klart, att jag ingenting sagt åt mästaren», förklarade jag tvärsäkert.

»Gott. Och den här lilla åkten måste också förbli en hemlighet för honom.»

»Om ni önskar det», sade jag. »Men jag tycker inte om att ha hemligheter för honom.»

»Ge mig hans adress», sade hon efter ett ögonblicks paus och med märkbar ansträngning. »Har han kvar det där dumma namnet? Vad var det nu igen?»

»Han heter Berzelius Paragot, och han bor i nr 11 Rue des Saladiers.»

»Vet ni hans riktiga namn?»

»Ja, min fru», sade jag. »Det är Gaston de Nérac. Det fick jag veta helt nyligen genom herr Izelin.»

»Känner ni Izelin också?» frågade hon.

Jag berättade om min vistelse i Budapest. Jag nämnde också något om, hur förbehållsam herr Izelin var rörande Paragots förflutna och min tro, att han av mästaren blivit förbjuden att ge mig några upplysningar.

»Och vem tror ni jag är?» Den plötsliga frågan överrumplade mig.

»Ni är Joanna», sade jag.

»Verkligen? Törs jag fråga, hur länge ni vetat det?»

»Sedan jag i Aix kom fram till er med tamburinen.»

»Jag förstår inte», sade hon, och hennes ögon återfingo sitt hårda uttryck. »Berättade han då för er — ett barn?»

»Han har aldrig nämnt ert namn för mig, min fru», sade jag ivrigt; jag såg nämligen, hur harmsen hon var.

»Hur kunde ni då veta det?»

Jag berättade historien om den gamla strumpan. Jag talade också om, hur Paragot vådjat till mig i egenskap av bildad gentleman. Ett matt leende lekte kring hennes läppar.

»Var det kort efter sedan han köpt er för ett par kronor?»

»Ja, min fru», sade jag.

»En gammal strumpa?»

»Ja, min fru. Och sedan dess har vi aldrig talat om papperen.»

»Men hur kunde ni veta, att jag var — den Joanna, som det talades om i dessa papper?»

»Det gissade jag.» Jag tyckte, att jag kunde inte gärna berätta henne om »de små dyrkade fötterna».

»Ni är en underlig yngling», sade hon. »Berätta mig nu allt om er själv!»

Oerfaren som jag var i fråga om kvinnolist, rodnade jag av glädje över det smickrande intresse hon visade mig. Jag begrep inte, att det var en uppmaning att berätta allt om Paragot. Jag berättade emellertid öppen- hjärtigt mitt livs historia, från den morgon jag till Paragot överlämnade det trasiga exemplaret av »Det förlorade paradiset» i stället för de flottiga tvättnotorna, och om min muntliga berättelse var rikare på poesi och illusioner än de sidor, på vilka den sedermera blivit nedskreven, beror det därpå, att man vid nitton år ser saker och ting annorlunda, än då man är hundrafemtio. Då jag beskrev Lotusklubben till exempel, förstod jag instinktivt, att fru de Verneuil skulle känna sig obehagligt berörd av ordet slarvsylta; då jag beskrev Paragots sovrum, var det mitt eget barnsliga intryck av dess prakt, som jag framhöll, och skildringen av våra vandringar blev lik en idyll ur sagornas rike.

»Och vad gör han nu?» Vi hade nu blivit så förtroliga, att vi utbytte leenden.

»Nu idkar han filosofi», sade jag. Det, att jag kunde upptäcka en skymt av svaghet hos min avgud, var kanhända ett bevis på att jag utvecklats.

Vi hade åkt söderut, förbi Observatoriet till Mont-rouge. Inte förrän vi voro på Boulevard Saint-Michel, märkte jag, att vi hade vänt och åter var nära den plats, där det var uppgjort, att vi skulle stanna.

»Vet ni, varför jag är så glad att ha råkat er i dag?» frågade hon. »Jag tror — ja, jag vet, att jag kan lita på er. Jag har ett stort bekymmer, och jag tror, att er mästare kan hjälpa mig därur.»

Hon såg på mig så allvarligt, så vemodigt, hennes ansikte tycktes med ens bli så ungt och hjälplöst, att hela min gossnatures ridderlighet väcktes till liv.

»Min mästare skulle kunna offra sitt liv för er, min fru», utbrast jag. »Och det skulle jag också kunna.»

»Även om jag aldrig, aldrig i denna världen kunde förlåta honom?»

»Ni skulle förlåta honom i den nästa, min fru», svarade jag utan att egentligen veta, vad jag sade, »och därmed skulle han vara nöjd.»

Vagnen stannade på utsatt plats. Jag kände mig, som om jag skulle stiga ned från en olympisk gudinnas sida till ömklig mänsklighet, som om jag skulle lämna landet öster om solen och väster om månen för att åter beträda den tarvliga jorden. Det var nu min tur att se vemodig ut.

»Får jag komma och hälsa på er, min fru?» frågade jag.

Hennes ögon fingo ett förskrämt uttryck.

»Inte än, herr Asticot», sade hon och räckte fram sin hand. »Min man har ett konstigt lynne ibland. Jag ska skriva till er.»

Ekipaget rullade bort. För andra gången hade hon lämnat mig med sin mans namn på läpparna. Jag hade alldeles glömt honom.

»Han är en flintskallig gam», sade jag, upprepande Paragots ord och stampade i gatan. Gud, vad jag hatade den stackars mannen!

En kväll ungefär en vecka efter detta voro en sju, åtta av oss samlade omkring Paragots bord på Café Delphine. Två av dessa voro mina kamrater hos Janot. Av de övriga minns jag endast en — stackars Cazalet. Han var klädd i en grotesk kostym av egen tillverkning — en tunika av brunt ylletyg sammanhållen kring livet med ett läderbälte, oformliga benkläder av samma material samt sandaler. Han hade långt, gult hår och ett ovårdat fjun av samma färg, rund haka och kinder. Han var ett svärmodigt snille, som brukade måla själar, som vred sig i kval, och på sina ljusare stunder drack han anisett litervis. I början tyckte han illa om mig och pikade mig, för att jag var engelsman, vilket grämde mig djupt — jag ansåg honom nämligen för det största snille jag kände — näst Paragot förstås. Tio år senare träffade jag honom såsom stationsföreståndare på en liten station vid belgiska gränsen.

Klockan var ungefär halv tolv. Vårt bord företedde en ljuvlig villervalla av glas och tallrikar. Endast tvenne andra bord voro upptagna: vid det ena spelade två karlar och en kvinna manilla, vid det andra spelades det domino. Som ett nystan satt fru Boin hopsjunken och halvsov bakom sin disk. Herkules stod bredvid med sin smutsiga servett under armen och lyssnade till Paragots haranger. Genom fönstren kunde man se de flämtande gaslyktorna på Boulevard Saint-Michel. Paragot smuttade på sin absint, rökte sin evinnerliga pipa och höll tal.

»Quartier latin! Kallar ni denna kälkborgerliga miljö för Quartier latin? Ni små eländiga möss med rena skjortbröst, kallar ni det här för bohemliv? Finns det en enda sate ibland er, som törs trotsa konvenansen annat än Cazalet, som tack vare sina kylkuölar är tvungen att uppträda ohöviskt, i det han går utan

strumpor? Har ni inte allesammans frackar? Håller ni inte allesammans på att kvävas av dygd? Skulle någon enda Marcel ibland er ligga naken till sängs i två dagars tid, för att Rodolfe skulle kunna pantsätta hans kläder och hjälpa Mimi — stackars sjuka Mimi? Finns det i hela detta urvattnade kvarter någon Mimi?»

»Ja, det gör det, min gosse», sade min vän Bringard, som skröt över allt känna livet. »Det finns till och med en hel hop.»

Paragot beskrev en cirkel med sina långa, smala fingrar.

»Var finns de? Här? Nej, det ser ni. Det är en usel generation, mina snälla små lamm! Bevars —» och han slängde fram en av sina besynnerliga eder — »till och med forntidens svin skulle kunna ge er lektioner i romantik. Laster har ni nog — men hur är det med de ädla passionerna? Har ni någonsin hört talas om Café du Cochon Fidèle. Nej — naturligtvis inte. Vad vet ni egentligen? Det låg vid Rue des Cordiers. Blonda Mimi var kassörska där. För tusan, sådana kassörskor finns det inte nu för tiden. Förtjusande! Ah!» Och han knep ihop de smala fingerspetsarna och kastade en slängkyss.

»Ni är bra oartig, herr Paragot», utropade fru Boin från sin vrå.

»Vill ni höra historien om grisen, fru Boin?» började han. »Hela kvarteret var förälskat i Mimi, en gris inberäknad. Ja, en stor, fet, ren gris med sentimentala ögon. Slaktaren mitt emot rädde om honom. Kom ihåg — det är en sannsaga från studentkvarteret, som jag berättar för er! Varenda dag stod det trogna djuret i dörren och betraktade Mimi med förtjusta blickar — med dyrkan. Mina barn, vilken dyrkan — en vördnadsfull, lidelsefull, hopplös dyrkan! Endast emellanåt skälvde hans stackars känsliga tryne av förtvivlan. Ibland hände det, att lyckligare lottade rivaler på två ben — men därför inte mindre tillhörande svinsläktet än han — släppte in honom på

kaféet. Då brukade han sätta sig framför disken, med sin lilla svans i vädret, öronen artigt spetsade, ögonen fulla av tårar — han grät som en kossa, den stackars Népomucène — så hette han — och då Mimi såg på honom, undföll honom små hjärtslitande grymtningar, som påminde om en halvkvävd trubadur. Å — det var en hopplös passion; men ett helt långt år höll han i sig. Hela Quartier latin vördade honom. Om honom sades det: 'Kärleken är oss given såsom måttstock på vår förmåga att lida'. Plötsligt försvann Mimi. Hon gifte sig med en viss Godiveau, kolhandlare i trakten. Népomucène stod hela dagen vid dörren och stirrade. Och då han förstod, att hon inte skulle komma tillbaka mer, gick han med fasta steg ut på Boulevard Michel och kastade sig under hjulen på en omnibus. Han begick självmord.»

Paragot tystnade helt tvärt och tömde sin absint. Dånande applåder följde. Aldrig har jag hört någon människa berätta som han. Herkules tillkallades med höga rop, och åtta, nio slags dryckesvaror beställdes. Det var grundliga dryckesgillen på den tiden.

»Ja», sade Paragot, som vanligt eggad av sin framgång, »var är forntidens hjältar? Var finns den käre fader Cordier på Café Cordier? Han kunde spela biljard med näsan, och ändå var det en liten trubbnäsa, mina barn. När den blev flottig, kritade han duktigt på den. Det var en riktig champion, det! Och själva Café Cordier? För länge sedan sjunket i glömskans grav! Och så hade vi Café du Bas-Rhin vid Boul' Mich', där den s. k. 'Demokratiska Marie' drack femtiofem bockar på en kväll och vann sålunda på Hélène — 'Morska Hélène' — som drack femtiotre. Var finns det sådana kvinnor nu? O, du generation av krälände maskar! Var är —»

Han tystnade tvärt. »Min Gud!» utropade han på engelska och steg upp. Vi följde hans blick. Häpen rusade jag också upp.

Det var grevinnan de Verneuil, som stod i dörröpp-

ningen och förskrämd blickade in i kaféet: Joanna i en mörk, kokett toque och en vid kappa, varunder en elegant aftontoalett skymtade fram. Jag observerade genast, att hon hade violer i toquen. Det hade blivit alldeles tyst inne på kaféet — alla stirrade på den vackra, eleganta uppenbarelsen. Jag rusade fram till dörren och följde henne ut på gatan. En täckvagn höll utanför.

Hon fattade mig i rockuppslaget och grep nervöst om det.

»Laga så att han kommer ut, herr Asticot! Säg honom, att jag måste tala med honom!»

»Men hur kommer det sig till att ni är här?» frågade jag.

»Jag gick först till Rue des Saladiers. Där sade mig jungfrun — att jag skulle finna honom på Café Delphine.»

Jag lämnade henne utanför och gick åter in på kaféet. Paragot stod mitt på golvet med sin gröna hatt i ena handen och pipan med porslinshuvudet i den andra. Allas ögon riktades ängsligt på oss.

»Hon har kommit för att söka er, mästare», viskade jag. »Hon vill tala med er. Kom!»

»Vad vill hon mig? Oss emellan var allt slut för tretton år sedan.»

Hans röst skälvde.

»Hon väntar», sade jag.

Jag drog honom till dörren, och han följde fogligt med. Då vi kommit ut på trottoaren, drog han en djup suck.

»Gaston!»

»Ja», sade han.

I flera sekunder stodo de och sågo på varandra; båda voro för upprörda att kunna tala.

»Ni var mycket grym mot mig för länge sedan», sade hon slutligen.

Paragot stod tyst. Pipan bröts mitt utav, och porslins-huvudet föll till marken och krossades.

»Mycket grym, Gaston. Men nu kan ni gottgöra det i någon mån, om ni vill.»

»Jag gottgöra min grymhet mot er?» Han skrattade bittert. »Gott. Det blir ett passande slut på farsen. Varmed kan jag stå fru grevinnan till tjänst?»

»Min man är sjuk. Kom till honom! Jag har min vagn här. Å, sätt på er hatten! Stå inte där barhuvad!»

»Som ni behagar», sade min mästare och satte på sig hatten. »Men det skulle intressera mig att veta, hur ni lyckats snoka upp mig här i Paris? Ni måste ha gjort er mycket besvär.»

»Det ska ni få höra på vägen», sade hon.

Jag gick med dem över trottoaren och öppnade vagnsdörren åt dem.

»Godnatt, herr Asticot», sade grevinnan och räckte mig sin hand.

Paragot såg först på mig och sedan på henne, ryckte på axlarna och steg upp i åkdonet. Min mästare hade mycket av engelsmannen i sitt uppträdande, men i sin axelryckning — Kismets pantomim — var han fransman.

TOLVTE KAPITLET.

»Men säg, Asticot», sade Blanquette, som stod med ett äggskal i vardera handen — hon höll nämligen på att vispa till en omelett — »vem var den damen, som kom häromkvällen och ville träffa mästaren?»

»Det är bäst du frågar honom själv», svarade jag.

»Det har jag gjort, men han ville inte säga det.»

»Vad svarade han?»

»Att jag skulle fråga ormen. Inte vet jag vad han menar», sade Blanquette.

Jag förklarade för henne, att det var en hänsyftning på Evas nyfikenhet.

»Men», invände Blanquette, som tog allting efter bokstaven, »inte finns det någon orm vid Rue des Saladiers — för såvitt det inte ska vara du.»

»Nu har du vispat äggen tillräckligt», anmärkte jag.

»Mycket kan du lära mig, men inte att göra omeletter!»

»Jaså — nåja, skyll bara inte på mig, då din omätliga nyfikenhet fördärvat omeletten!» sade jag.

»Hon är mycket vacker», sade Blanquette.

»Vacker? Hon är gudomlig.»

Blanquette suckade. »Hon måste ha en mängd älskare.»

»Blanquette!» utropade jag bestört. »Hon är gift!»

»Naturligtvis! Om hon inte det vore, kunde hon inte ha några älskare. Jag önskar, att jag vore hälften så vacker!»

Smörklicken, som hon kastat i stekpannan, fräste, och Blanquette suckade om igen. Jag måste förklara, att jag kommit, såsom jag ofta gjorde, för att dela Paragots middagsmål, men som han fortfarande låg, hade Blanquette släppt in mig i sitt lilla kök. Enär omeletten var avsedd uteslutande för mig, var mitt intresse för densamma förklarligt.

»Så att du kunde bli gift och få älskare?» frågade jag överlägset.

»För många älskare gör livet olyckligt», svarade hon förnumstigt. »Om jag vore vacker, skulle jag bara vilja ha en — en, som älskade mig för min egen skull.»

»Och för vad blir du då nu älskad?»

»För mina omeletter», sade hon och skakade beskäftigt stekpannan.

»Blanquette», utropade jag, »jag tillber dig!»

»Vad du är dum!» sade hon skrattande och lade för mig, sedan hon dukat på ett hörn av köksbordet.

Detta tyckte hon om. Hon var mycket stolt över den oklanderligt hållna salen, men hon kände sig aldrig hemmastadd där. I köket däremot var hon i sitt eget

rike, och där förstod hon att göra les honneurs som värdinna.

»Tror du, att den vackra damen är kär i mästaren?»

»Du måste ha läst en hop dumma följetonger och har huvudet fullproppat av sentimentalt pjoller», utbrast jag förargad.

»Det är väl inga dumheter att vara kär i mästaren?»

»Åhå!» utropade jag i retsam ton. »Du är kanske själv kär i honom?»

Hon vände ryggen åt mig och började pulsa en redan förut skinande blank kastrull.

»Ät du», sade hon.

När jag slutat min middag, gick jag in till Paragot. Jag fann honom i sängen, men inte som vanligt med pipan i munnen och en trasig bok i handen utan liggande på rygg, med armarna under huvudet och stirrande in i de vita sängomhängena, över vilka Blanquette var så stolt.

»Min son», sade han, sedan han gjort sig underrättad om hur jag mådde och om jag fått mat samt givit mig anvisning på hur jag skulle bli av med mina finnar — »min son, du ska lova mig en sak. Lova, att om det uppstår en rämna i den plan du gjort upp för kosmos, du inte försöker krossa ditt bohag med en korsfararklubba! Ett dylikt tillvägagående har de mest oberäkneliga och ödesdigra följder. Det vrider hela tillvaron på sned och slutar med att ens porslinspipa går i kras.» Därpå bad han mig ge honom en cigarrett och började röka med eftertänksam min.

»Men man ska väl göra upp sin plan, så att det inte kan uppstå någon rämna i den», anmärkte jag.

»För såvitt jag förstår av teologien, står det inte ens i den Allsmäktiges makt att göra det», sade Paragot.

Blanquette uppenbarade sig nu med morgonabsinten.

»I fråga om mig», återtog han och stirrade upp på sängomhängena, »stod det ej i mänsklig makt att hindra rämnan. Du inbillar dig kanske, att jag själv var orsaken

till den. Du hörde i går afton, att jag beskylldes för grymhet. Du, ditt lilla tystlåtna beläte, vet mer, än jag trodde. Och ändå måste du väl, nu då du nästan är man, undra vad det kan vara, vad det kunnat vara mellan denne skäggige, sluskige upptågsmakare, som äter sitt bröd i lättja och» — med en klunk absint — »dricker förstörelsens vatten, samt denna sköna varelse, som dväljes i så helt andra sfärer. Döm ingen, min lille Asticot! Det sanna och det osanna är så hopblandat och så lika varandra, att det inte är gott att skilja på det. Det är en fördömd värld vi lever i!»

Och i denna missmodiga sinnesstämning lämnade jag honom.

Senare på dagen fick jag höra, att grevinnans uppträdande och Paragots avlägsnande väckt en oerhörd uppståndelse på Café Delphine. Cazalet hade stått och littat genom glasdörren.

»För tusan, han åker med henne i hennes eget ekipage!»

Och så hade han gått tillbaka till bordet och lömt ett glas anisett för att stärka sina nerver. Vem var damen? Tydligen levde Paragot ett dubbelliv. Fru Boin nickade hemlighetsfullt, som om hon visste mycket mer, än hon ville tala om. Hela aftonen sysselsatte man sig med fruktlösa gissningar. Det var och förblev ett faktum, att Paragot, den skäggige slusken, stod i något slags förhållande till en högboren och skön dam. Det var häpnadsväckande. Det var oerhört. Detta var slutomdömet.

Café Delphine kunde i fråga om grannlagenhet och belevnhet icke på långt när mäta sig med de ställen Paragot i sin ungdom frekventerat, men hans personliga inflytande var i alla fall så stort, att då han åter visade sig på sin vanliga plats, vågade ingen göra några anspelningar på den uppscendeväckande tilldragelsen. Paragot var nu icke längre nedstämd utan glad och upprymd, gestikulerade och pratade om allt mellan himmel och jord, skröt och skrävlade.

Det hade blivit sent, och litet var började troppa av — endast Paragot, som alltid ansåg det för sin plikt att stanna till sist, satt kvar.

»Stanna en stund i kväll, min lille Asticot», sade han och grep mig i armen.

Vanligen brukade han icke tillåta mig att sitta kvar på kaféet sent om nätterna. Det var skadligt för min hälsa; och mer än två kvällar i veckan fick jag egentligen inte öda bort min tid där.

Paragot beställde ännu en drink. Det var förvånande, förklarade han, vad man blir törstlig bara något utöver det vanliga händer.

»Om grisen på Café Cordier varit en människa», förklarade han, »skulle han ha satt sig ned och druckit sig rusig i stället för att kasta sig under omnibushjulen. Min son», sade han högtidligt, »vörda den grisen! Det är inte många av oss, som har hans mod och trohjärtenhet!»

Han fortfor att prata osammanhängande och dunkelt, och jag kunde endast lyssna i stum sympati. Jag var alltför oerfaren om livet för att kunna förstå honom, men jag älskade honom tillräckligt för att ana den stora hemlighet, som gömde sig bakom allt vad han sade.

Slutligen förklarade han, att vi skulle gå, och gick med något ostadiga steg mot dörren, med handen stödd på min axel.

»Min lille son Asticot», sade han på tröskeln, »jag är så långt kommen på vägen till odödlighet, att jag borde ha vinlöv i håret. Men i stället har jag malört i själen. Vill du vara snäll och föra mig till Pont Neuf?»

»Men, käre mästare», sade jag, »vad i all världen ska ni göra där?»

»Jag har något viktigt att säga Henri Quatre.»

»Det kan ni säga honom bättre hemma», invände jag.

»Till Pont Neuf», sade han kort och sköt undan mig.

Jag var tvungen att göra honom till viljes, och vi vandrade uppför Boulevard St. Michel. Regnet hällde ned.

»Mästare, det är mycket bättre att vi går hem.»

Han svarade icke utan gick bara på. Det är med mig som med kattorna — jag avskyr regn. Att föra konversation i ösregn är mer än jag förmår. Lika gärna kunde jag försöka sjunga under vattnet. Paragot, som vanligen var likgiltig för väderlekens växlingar och kunde prata lika ivrigt under en regnskur, gick också tyst. Vi gingo framåt mellan drypande paraplyer förbi boulevard-kaféer och droskstationer, förbi gatlyktor och fotvandrare, längs de mörka, tysta kajerna, kantade av väldiga, knappt urskiljbara byggnadskomplex, som likt fantastiska bastioner vaktade Seinen, tills vi kommo fram till Paragots älskade Henri IV. Och alltjämt fortfor regnet.

Vi voro genomvåta. Jag lade min hand på hans drypande rockärm.

»Mästare, låt mig följa er hem!»

»Gå du!» sade han häftigt.

»Men käre mästare», bönföll jag. Han omfattade huvudet med båda händerna och gjorde en åtbörd av förtvivlan.

»Pojke!» utbrast han. »Kan du inte se, att jag är utom mig?»

Jag böjde på huvudet och gick. Gud vet, vad han sade till Henri Quatre. Jag förmodar, att litet var av oss har sitt favorit-Getsemane.

En afton några veckor senare inträdde Blanquette i min lilla studentkammare. Eggad av mina kamraters exempel — de hade visat mig blanka femfrancsstycken, som de förtjänat på sitt arbete — höll jag på med en teckning, som jag hoppades få sälja till någon skämttidning. Ungdomen är de vilda förhoppningarnas tid.

Jag lade ifrån mig mitt kol, då Blanquette trädde in, barhuvad — klok som hon var, föraktade hon hattar och mössor — samt så nätt och prydligt klädd, som

hennes lilla runda figur, vilken med var dag blev allt rundare, tillät.

»Gissa vad din portvakt sade!» utbrast hon skrattande.

»Att det var opassande av dig att komma och hälsa på mig så här dags på kvällen.»

»Opassande? Bah!» utropade Blanquette, för vilken dylika konvensansregler icke existerade. »Nej, han sade, att det var en vacker fästman jag hade däruppe. Vilken ide!» Och åter skrattade hon.

»Tycker du, att det var så lustigt?» frågade jag, med sårad värdighet. »Jag kan väl vara lika god till fästman som någon annan.»

»Men du och jag, Asticot, det är för löjligt.»

»Ja — det medger jag — om man tar det från den sidan. Men portvakten kan inte tänka sig annat, än att du är min käresta. Varför skulle du annars komma och gå, som om du vore hemma här?»

»Snart kommer du nog att ta dig en riktig älskarinna, och då vill du inte veta av Blanquette längre.»

Jag förklarade, att det var bara dumheter, men samtidigt kom jag att tänka på, att jag brukade kyssa en vacker modell hos Janot, när vi möttes ensamma i trap-porna. Jag undrade, om Blanquette med kvinnors vanliga skarpsynthet sett spår av dessa kyssar på mina läppar.

»Stör jag dig?» frågade hon och flyttade fram min andra tråstol till furubordet.

»Nej. Jag kan arbeta, medan du pratar.»

Hon slog sig ned och satte armbågen på ett par bitar saltgurka, som händelsevis lågo kvar på bordet, sedan jag på gående fot intagit min enkla supé.

»Å, vad alla karlar är snaskiga! Du är värre än mä-staren. Oj, oj! Ändå slänger han sina stövlar och sina smutsiga tallrikar i sängen! Det är på tiden, att du får en käresta, som håller snyggt här!»

»Jag tror sannerligen, att det är i den egenskapen du vill komma hit», sade jag skrattande.

Hon rodnade och rätade på sig. »Det har du inte lov att säga, Asticot. Jag vill hellre vara mästarens tjänarinna än någon annan mans älskarinna eller hustru. Han är mitt allt, hör du, min lille Asticot, allt, fast han bara håller av mig, såsom han håller av dig och Narciss. Du får inte göra narr av mig. Det gör mig ont.»

Detta var första gången jag förstod, att Blanquette var en fullvuxen kvinna. Hittills hade jag endast ansett henne för ett hittebarn, upptaget av Paragot liksom hunden och jag och fäst vid honom med tacksamhetens band. Men här satt hon nu och resonerade som en kvinna om djupsinniga saker med en förrädisk skälvning i stämman!

Jag lutade mig fram och tog den ena av hennes grova händer i min.

»Min stackars Blanquette, du älskar honom ju!» utbrast jag deltagande och förbryllad.

Hon såg ned och nickade. Jag visste inte, vad jag skulle säga. En tår föll på min hand. Då visste jag det ännu mindre. Så brast hon i gråt och utropade, att hon var mycket olycklig.

»Han vill inte ha mig — inte ens till tidsfördriv. Den tanken har aldrig fallit honom in. Jag är för ful. Jag begär inte, att han ska älska mig. Det vore för mycket begärt.»

»Men det gör han — som en far», sade jag för att försöka trösta henne. »Jag älskar honom som en son, och du skulle älska honom som en dotter.»

Hon nedlät sig inte ens till att lyssna till mitt utomordentligt visa råd. Hon var alldeles för ful. Hon var skapt som en hövolm. Mästaren hade aldrig skänkt henne en blick, vilket han såsom man nog skulle ha gjort, ifall hon på något sätt varit förledande. Hon var ödmjuk; hon snyftade; hon begärde inte mer kärlek än hon kunde lägga på nageln. Mer behövde hon inte för att vara stolt och lycklig.

»Om mästaren vore så glad som han var förr, skulle jag ändå inte säga något», sade hon och lyfte upp sitt av tårarna ytterligare förfulade ansikte. »Men då han går på och dricker och dricker för att dränka sin kärlek till en annan kvinna — det är mer än jag kan stå ut med.»

»Vilken annan kvinna?»

»Det vet du mycket väl. Den där vackra damen. Hon har kommit och hämtat honom mer än en gång. Hon är en elak varelse — hon är inte kär i honom; hon avskyr honom till och med; det syns mycket väl. Jag skulle ha lust att döda henne», utropade Blanquette.

Den tanken, att någon skulle vilja döda Joanna, var så ny, att jag inte kunde annat än stirra på henne i mållös förvåning. Jag behövde tid att sätta mig in i denna föreställning.

»Om jag vore karl, skulle jag inte supa ihjäl mig för en kvinna, som behandlade mig på det viset», förklarade hon med återvunnen fattning.

»Är det verkligen så illa?» frågade jag.

Hon ryckte på axlarna. Männen måste dricka. Det ligger i deras natur. Men det ska finnas en gräns. Man måste vara förnuftig, fast man är karl. Tyckte jag inte det? På sitt rättframma sätt skildrade hon Paragots vanor. Nu var det inte en absint på morgonen utan två, tre. Och konjak hade han alltid inne hos sig.

»Och det går till så mycket pengar, min lille Asticot», slöt hon.

För att lätta sina känslor började hon därpå diska mina tallrikar, allt under det hon resonerade om hur man skulle göra sina inköp på det förståndigaste sättet.

Jag följde henne hem och gick med upp för att se, om Paragot var hemma. Klockan var över tolv. Ingen Paragot syntes till. Jag begav mig till Café Delphine djupt nedslagen över vad Blanquette berättat mig: Blanquette, som sörjde sig till döds för Paragots skull, som i sin tur höll på att gå under för Joanna, som var för-

tvivlat olycklig över sin man, som slutligen led straff för något ont han gjort — den skalliga gamen! Det var alldeles som i sagan — katten på råttan och råttan på repet o. s. v.

På kaféet fanns ingen människa mer än Paragot. Han satt och sov i sitt vanliga hörn, högljutt snarkande, med huvudet stött mot väggen. Fru Boin höll på att gå igenom sina räkenskaper. Herkules satt och sov vid ett bord nära dörren med servetten i armvecket. Då jag trädde in, nickade han åt Paragots håll och gjorde en betecknande gest. Jag betraktade den hopsjunkna gestalten invid väggen och undrade, hur i all världen jag skulle få honom hem. Jag hade inga pengar att ta en droska för. Förgäves försökte jag väcka honom.

»Det är bäst han får stanna här», sade Herkules. »Det är inte första gången.» Mitt hjärta blev om möjligt tyngre än förut. Intet under, att stackars Blanquette var nedslagen.

»Han förkyler livet ur sig», sade jag, ty natten var kylig, och trenne års liv inomhus hade gjort den forne vagabonden ömtålig.

»Förr eller senare ska man ju ändå dö», förklarade Herkules filosofiskt.

Jag försökte om igen ruska liv i min husbonde. Han brummade. Då ruskade jag honom ännu våldsammare. Till min lättnad slog han upp ögonen, smålog mot mig och gjorde en tafatt bugning.

»Dipsomanipalatset!» mumlade han.

»Nej, mäslare», svarade jag. »Detta är Café Delphine, och ni bor vid Rue des Saladiers.»

»Det är odrägligt att bo någonstans. Jag blev född till fågel -- till att leva i träd.» Jag hade stor svårighet att kunna uppfatta vad han sade. Han slöt ögonen — så öppnade han dem åter.

»Hur bär en drucken uggla sig åt för att sitta kvar på sin gren?»

Som jag inte vidare intresserade mig för supiga ugglors vanor, började jag göra anstalter för att få honom hem. Jag tog hans gröna hatt från kroken, där han hängt den, och satte den på honom, och med Herkules' hjälp drog jag sedan undan bordet och fick honom på fötter.

»En man som han! Det skär i mig», sade fru Boin med lågmäld stämma.

Jag kände mig oresonligt förargad över att någon annan än jag eller möjligen Blanquette skulle beklaga min älskade herre. Därför svarade jag ingenting, vilket den goda fru Boin nog ansåg ohövlighet. Paragot stapplade framåt och skulle ha fallit, om inte Herkules gripit tag i honom och stött honom.

»Vrickat foten», förklarade Paragot.

»Ni måste försöka att gå, mästare», bad jag ivrigt. Hur skulle jag få honom till Rue des Saladiers? Hans arm tyngde som bly kring min hals.

»Bästa foten först», mumlade han och tog ett steg framåt. Så stannade han. »Det är mycket enkelt, men det är fan så mycket svårare, när den värsta foten ska fram!»

»För all del försök!» sade jag.

Han gjorde ett försök, fänigt skrattande. I detsamma slogs kafédörren upp, och Joannas inlagande men förskrämda ansikte uppenbarade sig.

TRETTONDE KAPITLET.

Åsynen av Joanna gjorde Paragot nykter för ögonblicket. Några sekunder stod han upprätt, så vacklade han och sjönk ned på en stol vid ett av borden och stödde huvudet i båda händerna.

»Han kan inte komma i kväll, min fru.»

»Varför inte?»

»Han är inte i ett sådant tillstånd.»

Då hon förstod meningen av mina ord, gled ett uttryck av bitter smärta och vämjelse över hennes drag.

»Men han måste komma. Han blir bättre snart. Ni vill ju följa med oss och hjälpa mig, herr Asticot, inte sant?»

Som vanligt smälte isen i hennes blick, och stämman — den silverklingande stämman — gick mig till hjärtat. Jag lutade mig över Paragot och viskade till honom.

»För henne från den här svinstian och åsynen av svinet», mumlade Paragot till svar. Han hade knutit händerna så att knogarna vitnade i sin ansträngning att reda sina tankar. Joanna närmade sig och lade handen på hans axel.

»Gaston!»

»Nå?» Och han brast ut i ett slött skratt. »Än sen? Ledsen att inte ha — velvetinkostymen på mig!»

»Vad säger han?» frågade hon vänd mot mig.

»Att han ska komma, min fru», svarade jag.

Herkules hjälpte mig att bogsera honom ut ur kaféet och tvärs över trottoaren till det väntande åkdonet. Joanna tog plats bredvid honom, och jag satte mig mitt emot. Herkules slog igen vagnsdörren, och så bar det av. Paragot slöade åter till.

»Jag vet inte, hur jag ska kunna be er förlåta mig, att jag hindrar er från att sova så här dags på natten, herr Asticot», sade Joanna. »Men jag har inte en enda vän i hela Paris.»

Vi åkte Boulevard Michel fram, längs kajen ned till Pont de la Concorde, foro över det nu tysta och öde torget, fortsatte Rue Royale och den långa, tråkiga Boulevard Malesherbes och Boulevard Haussmann och kommo slutligen in på Avenue de Messine.

Det är en lång åktur även under vanliga förhållanden, men klockan ett på natten i sällskap med den för mig käraste av alla människor halvdrucken och den älskvärda

dam, som han dyrkade, förskräckt och förtvivlad — föreföll den i sanning ändlös. Slutligen anlände vi till nr 7. Jag ringde, och portvakten öppnade. Jag hjälpte Paragot ur vagnen. Han gjorde en förtvivlad ansträngning att stå och gå stadigt. Gud allena vet, hur han bar sig åt för att komma upp till greve de Verneuil's våning en trappa upp. Joanna öppnade själv tamburdörren med sin nyckel, och vi trädde in i en svagt upplyst salong.

»Låt mig sitta en stund», sade Paragot, »så blir jag nog strax bättre.» Skamsen sjönk han ned i en soffa vid väggen, och med fingrarna instuckna i sitt långa, svarta hår kämpade han med sig själv för att bli herre över ruset. Grevinnan de Verneuil lämnade oss men kom snart tillbaka, sedan hon lagt av sig hatt och kapp. Hon hade med sig litet madeira och småbröd på en silverbricka.

»Ni kan behöva något, herr Asticot», sade hon vänligt. Vi drucko vin och slog oss sedan ned för att invänta, att Paragot skulle kvickna vid. Ehuru det var långt fram i maj, brann en brasa i den öppna, stora spiseln. Denna var blå och vit med keruber och kolonner. Jag hade sett något liknande på Italiens stora museer.

»Men det är ju en Della Robbia!» utbrast jag.

Hon smålog smått förvånad. »Ni är både kännare och filosof, herr Asticot? Ja, det är en Robbia. Greve de Verneuil är en stor samlare.»

För första gången såg jag mig nu omkring i rummet och märkte till min häpnad, hur dyrbart och elegant allt var. En stund glömde jag Paragot och försjönk i stum beundran av florentinska gobelänger, dyrbara skåp, porsliner, silver, tavlor, sällsynta mattor, stolar med härliga linjer — allt sammansmältande till ett harmoniskt helt i den dämpade belysningen. I det bredvid liggande rummets bakgrund framskyntade en hög, snövit staty genom de halvöppna portlärerna. Aldrig i mitt liv hade jag varit i ett sådant rum förut. Min husbonde hade visserligen visat mig ståtliga gemak i praktbyggnader och palats, men

de hade varit obebodda; där hade saknats liv. Det hade aldrig fallit mig in att människor dagligen kunde leva i en sådan underbar, härlig omgivning eller kunde förläna en sådan hemtrevlig, inbjudande prägel däråt. Jag vände mig om och såg på Joanna, där hon satt framför den praktfulla eldstaden, ljuv och älskvärd, och Joanna sammansmälte med grevinnan de Verneuil, den förnäma damen, som stod lika högt över mig som detta lyxhem över min lilla kala vindschammare. Hon var så att säga en avbild av rummet, liksom jag av min vindschupa. Och plötsligt greps jag av en sådan blyghet, att jag knappt kunde svara på hennes ord.

Hon var för övrigt föga hågad att prata, stackars liten. Vi sutto mestadels tysta: hon stirrade in i elden, under det att jag, rädd att röra mig, fördrev tiden med att i mitt minne söka inpräglade varje tjugande detalj av hennes klädsel och hennes person. Ett par dagar därefter gjorde jag ett utkast i olja av henne, vilket hänger framför mig, där jag nu sitter och skriver detta. Jag smickrar mig med att ha kunnat återge färgen på hennes hår — svart med en skiftning i blått, likt blå cigarrettrök.

Plötsligt hördes genom tystnaden höga jämmerrop och skrik från något av de andra rummen. Paragot störtade upp — ett skälvande, skäggigt, fränstötande spöke, som blinkade med glasartade ögon.

Även fru de Verneuil spratt till och lutade sig fram med händerna stödda på stolens armstöd.

»Min man», viskade hon, och några sekunder lyssnade vi alla tre till de hemska ljuden. Därpå steg hon upp och vände sig till mig.

»Det är bäst, att ni kommer med.»

Sedan gick hon fram till Paragot.

»Är ni bättre nu?»

»Jag kan göra, vad som fordras av mig», sade han ödmjukt, men med sin vanliga röst. Han var nu fullt nykter igen.

»Kom då», sade Joanna.

Vi följde henne ut ur rummet genom mattbelagda korridorer, fulla av taylor och statyer och vackra prydnader, och trädde in i en dunkelt upplyst sängkammare. En sjuksköterska reste sig från en stol bredvid sängen, där en flintskallig man med lång, vass näsa låg och jämrade sig och stönade. Joanna grep mig i armen, under det Paragot trädde fram till sängkanten.

»Jag är Gaston de Nérac», sade han.

Greve de Verneuil reste sig på armbågen och stirrade vilt på honom. Också jag skulle ha haft lust att gripa tag i någon, ty åsynen av denne man kom mig att rysa. Jag sökte emellertid mod och tröst i den tanken, att jag beskyddade Joanna.

»Ni är således inte död? Jag har inte dödat er?» sade greve de Verneuil.

»Nej, eftersom jag står här och förklarar, att jag lever.»

Kallsvetten droppade från mannens ansikte. Han föll utmattad tillbaka.

»Jag vet inte, hur det kommer sig till», stammade han, »men jag trodde, att jag dödat er.» Han slöt ögonen.

»Det är bra», sade sköterskan.

Utan ett ord återvändande vi alla tre till salongen. Det hela var en besynnerlig komedi.

»Jag är er tacksam», sade Joanna till min husbonde. »Jag önskar, att jag på något sätt kunde återgälda er, vad ni gjort.»

»Jag trodde», sade han med en anstrykning av ironi, som hon emellertid icke lade märke till, »att det var jag, som gottgjorde den oförrätt jag tillfogat er.»

Hon rätade på sig och granskade honom från topp till tå med smått föraktfull min.

»Jag har glömt, att ni någonsin gjort mig orätt», sade hon iskallt.

»Men det kan inte jag», sade han. »Jag önskar till

himlen, att jag det kunde. Ni ser i natt, hur jag försöker — en föga uppbygglig syn för fru grevinnan!»

»Föga uppbygglig för någon!» sade Joanna.

Han böjde samtyckande på huvudet. Det var något i hans hållning, som rörde henne. Hon var en godhjärtad kvinna. Hon lade sin hand på hans arm.

»Gaston, varför har ni sjunkit så djupt? Ni?»

»Därför att jag är den enda arma galningen av alla arma galningar, som tar livet på allvar.»

Joanna suckade. »Jag kan inte förstå er.»

»Behövs det?»

»Ni tillhörde en tid, då man ville förstå allt. Nu gör allting detsamma. Men underligt nog skulle man i fråga om er återigen vilja förstå.»

»Ni förstod mig ändå tillräckligt för att veta, att jag skulle stå till er tjänst, närhelst ni behövde mig.»

»Jag vel inte det», sade hon. Det var ett förtvivlat försök att rädda min mans förstånd. Kom», utbrast hon och gick fram till brasan, »låt oss sitta och prata några minuter! De andra gångerna har ni kommit och gått, utan att vi växlat ett ord. För resten», slöt hon med ett tvunget leende, »hade det inte passat sig. Men nu har vi lille herr Asticot till förkläde. Det är som en dröm, att ni och jag sitter här, inte sant? Som en oredig, besynnerlig dröm! Finner ni den inte intressant åtminstone?»

»Ungefär lika intressant som tandvärk», genmålde Paragot.

»Det plågar er att tala med mig, Gaston; jag ska inte uppehålla er», sade Joanna och steg upp.

»Förlåt mig», bad han. »Jag antar, att mitt levnadsvett gått samma väg som allt det andra. Ni kan ju hjälpa mig att återfå det, om ni tillåter mig att tala med er.»

Han förde handen med en trött åtbörd över ansiktet, som under de sista minuterna blivit likblekt. Han såg verkligen ut som ett spöke.

»Säg mig», återtog han, »varför ni kom till den där krogen? Ni kunde ju ha skrivit ett par rader — jag hade i alla fall kommit.»

Hon förklarade, att hon inte hunnit skriva. Grevens anfall kommo helt plötsligt om kvällarna. För att lugna honom var det nödvändigt att genast få dit den person, som spelade huvudrollen i den besynnerliga komedien — även om det kostade henne hennes rykte. För övrigt, vad gjorde det? Den ende, som hade reda på hennes obetänksamhet, var kusken, en gammal familjetjänare, tystlåten som graven.

»Hur länge ha de här anfallen pågått?» frågade min husbonde.

Joanna berättade alltsammans med en kvinnas rörande iver, som alltför länge gömt förhatliga hemligheter i sitt hjärta och slutligen finner en människosjäl, åt vilken hon kan förtro sig. Jag tror, att hon nästan glömde min närvaro, ty jag satt helt tyst och ett långt stycke ifrån dem.

De första symtomen på själsförvirring hade, sade hon, visat sig för ett par år sedan. De hade så småningom tilltagit och kommit allt tätare på. Dess emellan var greve de Verneuil fullkomligt klok och redig. Anfällen kommo som sagt helt plötsligt, alltid nattetid, och hans fixa idé var, att han hade dödat Gaston de Nérac. Innan Paragot anträffats, varade dessa anfall två, tre dagar, och när de väl voro över, lämnade de patienten i ett tillstånd av ytterlig kraftlöshet. Då hon träffat på mig den där vårdagen utanför Hôtel Bristol, hade hon fått den vilda idén, att om greven finge se den levande Gaston de Nérac, skulle hans galenskap upphöra. Nästa gång anfallet kom, hade hon störtat ut för att uppsöka Paragot, hade fört honom till den sjuke, och resultatet hade varit förvånande. Hon hade trott, att hennes man var botad för alltid, men fjorton dagar senare inställde sig ånyo ett anfall, och sedan oupphörligt, nu senast i natt.

»Det är barmhärtigt av er att komma, Gaston», sade hon på sitt milda sätt, »och jag måste be er förlåta allt ovänligt jag sagt.»

Han svarade något så sakta, att jag icke kunde uppfatta det, och en stund pågick samtalet i viskande ton. Jag började bli sömnig. Emellertid spratt jag till, då jag plötsligt hörde Joanna säga:

»Varför spelade ni den där avskyvärda melodien ur 'Orpheus i underjorden'?»

»För att se, om ni skulle känna igen den. Det var någon gäckande djävul, som ingav mig det. Det var den sista melodi ni och jag hörde tillsammans — samma kväll vi förlovade oss. Musiken spelade den ute i trädgården.»

»Tyst — tyst!» utbrast Joanna och satte händerna för ansiktet.

Detta var således orsaken till att de båda två i Aix-les-Bains sagt, att de avskydde den lilla muntra melodien. Det var intressant. Jag förstod likväl, hur plågsamt det måste ha varit.

Plötsligt tog hon bort händerna och såg upp på honom.

»Men Gaston — varför, varför gjorde ni det?»

Han gjorde en urskuldande åtbörd och reste sig med ett förtvivlat uttryck i blicken. Under hela denna besynnerliga scen var han icke längre Paragot, min mästare, utan Gaston de Nérac, som jag inte kände. Hans överdrivna, fantastiska sätt att uttrycka sig var försvunnet; hans kära vagabondmaner borta. Hans drag sågo härjade och förstörda ut. Jag greps av fruktan och skyndade fram till honom.

»Mästare — vi måste ta en droska. Har ni några pengar?»

»Ja», sade han matt, »låt oss fara hem!»

»Men ni är sjuk! Ni är dödsblek!» utropade Joanna förskräckt.

»Jag har ätit örter till middag — i form av absint», sade min mästare med en ansats av den sedvanlige Para-

got. »Hur är det det står? Hellre en middag på örter, där kärlek är —.»

»Å — herrn är kvar», utbrast sköterskan och kom inskyndande i rummet. »Herr greven ber mig lämna er detta.»

Och hon räckte fram ett brev.

»Herr greven befallde mig öppna lådan, där han har sina brev», tillade hon ursäktande och vände sig till grevinnan.

Hon lämnade rummet. Paragot stod och vred på brevet. Joanna bad honom öppna det. Det var kanske något viktigt. Paragot bröt kuvertet och drog fram ett halvt ark brevpapper. Han kastade en blick därpå, tog ett par vacklande steg mot dörren och föll därpå framstupa till golvet.

Joanna uppgav ett utrop av förskräckelse, och vi kastade oss båda på knä bredvid honom. Han hade svimmat. Hunger, sprit, hans oerhörda viljeanssträngning att bli nykter, scenen inne hos greven — allt i förening hade fört honom till bråddjupets rand, och så då brevet kom, störtade han ned däri. Vi lade kuddar under huvudet på honom och knäppte upp hans krage.

»Vad ska vi göra?» stammade Joanna.

»Jag ska gå efter sköterskan inne hos greven», sade jag.

»Ja, hon kanske vet råd», sade Joanna förhoppningsfullt.

Jag begav mig till grevens rum, öppnade dörren och vinkade åt sköterskan. Hon kastade en blick på sin sovande patient och kom ut i korridoren, där jag stod. Sedan jag förklarat, hur saken stod, gick hon efter vatten och luktsalt och återvände med mig till salongen. Denna natt bjöd i sanning på överraskningar — häpnadsväckande överraskningar. Jag kände i luften, att det skulle bli ett oväntat, groteskt slut på alltsammans. Jag var på den tiden känslig som en barometer i fråga om den atmosfär, som omgav dem jag höll av.

Paragot låg fullkomligt orörlig med huvudet mot kudarna, men Joanna låg på knä med halvöppna läppar och bleka kinder och läste i lampskenet, vad som stod på det halva brevpappersarket. Då vi inträdde, vände hon sig om och såg på mig, och hennes blick var hård och dyster. Sköterskan böjde sig ned över min husbonde.

»Läs», utropade Joanna och sträckte brevet mot mig, och hennes röst var kärv och hård. Jag tog papperet ur hennes hand.

Varför hon visade det för mig — den eländige lille rännstensungen, som avancerat till konstnärselev — kunde jag aldrig förstå under alla följande år, då jag grubblade över det städse invecklade och aldrig lösta problemet — kvinnan. Men erfarenheten har lärt mig, att mänskliga varelser, av vad kön de vara må, i upprörda ögonblick kunna göra oberäkneliga saker. Jag har hört den korrekteste av kyrkovårdar svära som en borstbindare, då den nye kyrkoherden valde en mindre korrekt kyrkovård i hans ställe.

Jag var ett mänskligt väsen, antar jag, som råkat komma in i hennes livs heliga, förtroliga sfär — kanske det enda i världen, som gjort det. Hennes hjärta var sårat till döds. Instinkten tvang henne att låta mig dela hennes smärta.

Hon tillsade mig att läsa. Jag var endast nitton år. Hade hon befallt mig dricka gift eller äta en krokodil, skulle jag ha gjort det. Jag läste.

Brevet var daterat Eaton Square den 20:de juni tretton år tillbaka och lydde som följer:

»Mot ett vederlag av tiotusen pund lovar och förbinder jag, Gaston de Nérac, mig att från denna stund icke vare sig muntligt eller skriftligt meddela mig med miss Joanna Rushworth under två års tid, d. v. s. till midnatt den 20:de juni 18—. Skulle emellertid miss Joanna Rushworth under tiden gifta sig, förbinder jag mig vid min heder som gentleman att icke av fri vilja på något sätt

meddela mig med henne så länge jag lever, eller, om omständigheterna skulle sammanföra oss, icke på något sätt göra henne underkunnig om villkoren i denna överenskomelse, varav jag anser mig bunden så till anda som bokstav.

Gaston de Nérac.»

Mitt unga och oerfarna sinne behövde några minuter för att fatta innebörden av detta dokument. När jag väl gjort det, bara stirrade jag på Joanna.

Sköterskan drog upp gardinerna och kastade upp fönstren.

»Han har bara svimmat. Han kommer sig snart.»

Därpå gick hon tillbaka till Paragot. Joanna och jag fortforo att stirra på varandra. Hon steg upp, tog mig i armen och drog mig fram till eldstaden.

»Stilen är min mans», viskade hon. »Underskriften är hans», och hon pekade på Paragot. »Han sålde mig till min man för tiotusen pund samma kväll vårt förlovningskalas ägde rum. Vad ska jag göra? Jag har inte en enda vän i detta förhatliga land.»

Jag längtade att få säga henne, att hon åtminstone hade en vän, men som jag varken kunde hjälpa eller råda henne, sade jag ingenting.

»Det är inte underligt, att han har pengar på banken», sade hon med ett bittert skratt. Det slog mig i detta nu, att en upprörd kvinnas humor verkar pinsamt. Hon sjönk ned på en stol, och det skälvde i hennes mungipor.

»Världen är upp- och nedvänd», sade hon ömkligt. »Det finns varken kärlek, heder eller ärlighet. Jag kände mig i afton, som om jag skulle kunna förlåta honom, men nu —.» Hon steg upp, vred händerna och utropade häftigt: »O, det är avskyvärt, avskyvärt, att männen ska vara så usla!»

Att det var en usel handling att sälja Joanna för pengar — sak samma hur mycket — det kunde jag inte neka till. Men att Paragot skulle ha gjort sig skyldig därtill, det

hade jag inte trott, för såvitt anklagelsen icke kommit från Joannas egna läppar. Det olycksaliga papperet tycktes emellertid bevisa det. Däruti hade han ju förbundit sig att avstå från Joanna för tiotusen pund, och det hade den skalliga gamen betalat honom. Jag vände mig sorgset bort och gick att hjälpa sköterskan med min husbonde.

Han slog upp ögonen och viskade åt mig att hämta en droska. »Eller en dyngkärra», tillade han, sig lik igen.

Glad att få företaga mig något, gick jag ut på den långa, tysta avenyen och fick efter några minuter se en droska, som jag ropade an. Sköterskan öppnade åt mig, då jag ringde. Jag fann Paragot sittande i soffan vid väggen och Joanna, där jag lämnat henne, framför Della Robbia-spiseln. Tydligen hade de inte haft mycket angenämt under min bortavaro. Han reste sig, då jag trädde in.

»Jag trodde, att du aldrig skulle komma», utbrast han.
»Låt oss gå!»

»Jag måste säga adjö åt grevinnan.»

»Skynda dig då», viskade han.

Jag gick tvärs över rummet fram till Joanna och gjorde en sirlig bugning på franskt maner efter alla konstens regler.

»Godnatt, fru grevinna!»

Hon räckte fram sin hand — en liten fin, vit hand men alldeles kall och slak.

»Godnatt, herr Asticot. Jag är ledsen, att vår vänskap blev så kort.»

Jag skyndade tillbaka till Paragot. Där han stod vid dörren, sade han: »Godnatt, grevinna!»

Hon svarade inte. Instinktivt stannade vi båda en stund på tröskeln och kastade en sista blick på den sköna och dyrbara omgivning, vari Joanna levde, och då dörren slöt sig efter oss, kände vi oss båda som tvenne ur paradiset utvisade änglar.

FJORTONDE KAPITLET.

Följande eftermiddag träffade jag på honom sittande på en stenbänk i Luxembourgträdgården. Han hade hatten neddragen över ögonen och salt med hakan stödd i handen, så att det långa, stripiga skägget stod rakt ut. De slarvigt snörda, som vanligt oborstade skodon (Blanquette var nämligen förbjuden att röra dem) höll han ostentativt framsträckta, till stor risk för alla förbigående. Under den tid jag känt honom, hade han aldrig lagt an på att vara sprättig; på våra resor och vandringar hade han varit klädd som en vanlig, simpel bonde; med undantag av då han styrde ut sig i velvetinkostymen med pärlemoknapparna; i London hade han både i uppträdande och klädsel haft något visst bohemartat; men aldrig hade hans vanvårdade yttre frapperat mig så pinsamt, som då jag denna eftermiddag såg honom i Luxembourgträdgården.

Allt annat såg så friskt och härligt ut efter det nyfallna regnet. Sandgången tedde sig sirlig och vårdad, balustraderna och trapporna omkring den stora gruppen, statyerna och fontänerna lyste vita. Barnsköterskornas stora, vita mössor med de långa, brokiga, fladdrande banden; de vitklädda barnen; några ljusa strömoln, som gled oöfver den glada pariserhimlen; Panthéons bleka dom, som höjde sig i öster; och i bakgrunden själva slottet — allt gav prägel åt tavlan och gjorde den till ett harmoniskt helt. Ögat uppfattade endast det vita och det grå, som behärskade alla andra färger och gjorde ett rent, klart intryck.

Och som en bläckplump mitt på den vackra tavlan salt Paragot. I knäet på honom låg det smutsigaste exemplar av Montesquieus »Esprit des lois», som man gärna kunde få tag på. Inte förrän Narciss, som sov vid hans fötter, hoppade upp med ett glädjeskall, märkte Paragot min ankomst. Han sträckte fram handen, och naglarna

syntes mig längre och smutsigare än någonsin. Han drog sig ned på bänken bredvid sig.

»Ni sov i morse, då jag tittade in till er, mästare», sade jag ursäktande; jag hade nämligen icke sett honom förut på dagen.

»Sedan dess har jag tänkt, min lilla Asticot. Det är ingen lämplig sysselsättning en majeftermiddag, och man får huvudvärk av det. Jag gjorde mycket mer nytta, om jag körde gödsel åt fru Dubosc. Vi förtjänade två francs på det. Kommer du ihåg?»

»Jag kommer ihåg, att min rygg värkte förfärligt efteråt», sade jag skrattande.

»Ja, men hur lätt och glad kände man sig inte i själen! Men kanske det inte är något fel på din nu heller? Eller hur?»

»Nej, den är nog bra», svarade jag.

»Med min måste det vara något på tok», anmärkte han fundersamt, »eftersom jag i en kris av mitt liv inte haft någon ingivelse. Den är dåsig. Jag behöver något, som rycker upp den.»

Denna gång var det jag, som hade en ingivelse — en hemsk, djärv sådan.

»Mästare, absint är kanske inte bra för själen», sade jag ivrigt.

»Lille Salomo», svarade Paragot ironiskt, »var har du inhämtat så mycken visdom? Har du en bit papper i fickan?»

»Ja, mästare», sade jag, tog upp en skissbok ur fickan och beredde mig att riva ur ett blad.

»Låt bli», utbrast han och hejdade mig. »Det är mycket bättre, som det är. Som jag är övertygad om att du inte kommer ihåg det där stället i Ciceros *De Natura Deorum*, som jag läste upp för dig för en tid sedan, helst som du inte kan latin, ska jag diktera det för dig, och så kan du lära dig det utantill och läsa det morgon och kväll som ett Fader vår eller Ave Maria.»

På hans diktamen skrev jag ned Ciceros ord om möjligheten att skilja på sant och osant. Det var därför jag kunde inflicka det på rätt ställe i ett föregående kapitel.

»Vet du, varför jag låtit dig göra detta?»

»Ja, mästare», svarade jag; jag förstod nämligen, att han syftade på, att han sålt Joanna för tiotusen pund.

»Omständigheterna plattar stundom till en människa», sade han — »hon blir, som om en ångvält gått fram över henne. Jag förmodar, att en så där tillplattad människa inte kan ha någon ingivelse. Jag är min egen gravsten, och du kan rita med krita tvärs över mig: *'Hic jacet qui olim Paragotus fuit'*»

Hans ton lät så nedstämd, att jag fick gråten i halsen. Jag led av att inte kunna visa mitt deltagande. Vad kunde väl en nitton års pojke säga eller göra för att få en tillplattad hjälte rund igen?

»För många år sedan», återtog han efter en stunds tystnad, »fann jag världen vara en enda stor lögn, och jag begav mig åstad för att jaga efter sanningen. Det enda byte jag fick var emellertid smak på alkohol — något som gjorde, att jag allt emellanåt kom under ångvälden. Vore det inte den dummaste saga någon människa hittat på, skulle jag säga till dig: 'akta dig för ångvälden!' Men om en människa är nykter, begriper hon det av sig själv; om hon inte är det, förstår hon inte varningen. Allt vad jag kan säga är: 'Låt bli alkohol, så blir du lycklig!' Du ser, min lille son Asticot, hur djupt jag sjunkit, då jag kan predika något så banalt!»

Han lutade sig fram med hakan mot knogarna och skägget rakt ut igen. Lyckliga varelses gingo förbi oss. För många av dessa var arbetet för dagen slut, och de hade kommit för att njuta av den härliga aftonen. En ung arbetare i blå blus med en ung flicka under armen passerade tätt förbi oss.

»Ja, vi ska ha barn och vackra barn», utropade hon.

»Det hoppas jag, att ni får», sade Paragot och såg efter dem med en lång vemodig blick.

»Har grevinnan de Verneuil några barn?» frågade han efter ett ögonblick.

»Nej, mästare», sade jag med övertygelse. Sedan kom jag att tänka på, att jag svarat utan att veta detta med bestämdhet. I det ögonblicket föreföll mig emellertid hans fråga orimlig. I många avseenden följde jag fortfarande barnets impulsiva instinkt. Därför att jag aldrig tänkt mig Joanna som moder, förklarade jag utan tvekan, att hon var barnlös. Emellertid hade jag faktiskt rätt.

Nöjd med mitt svar, satt Paragot och följde med blicken den ändlösa strömmen av promenerande. Plötsligt grep han mig i armen.

»Asticot, du är en man nu, och du måste se saker och ting med en mans ögon. Jag har älskat dig, min son — om du skulle vända dig bort och tänka illa om mig, likt en viss annan person, skulle det krossa mitt hjärta. Varken hon eller du borde ha fått se det fördömda papperet. Du och Blanquette och hunden är allt vad jag frågar efter här i världen, och jag vill, att ni allihop ska tänka gott om mig.»

Då fylldes mina ögon med tårar, ty min älskade mästares vädjan nådde det bästa och sannaste inom mig. Jag framstamnade något, jag minns nu icke vad, men det kom från hjärtat. Det gjorde honom glad — han sprang upp på sitt vanliga, livliga sätt.

»Bravo, min lille älskade Asticot! Nattens mara är förbi, och vi kan åter njuta av solskenet. Vi ska dra Blanquette ut från Rue des Saladiers — den är sannernligen inte munter — och så ska vi äta middag på en gentil restaurang. Blanquette ska få äta sina älskade sniglar, och jag ska äta grisfötter, och du en blodig biffstek — din magra lilla stackare! Och alla tre ska vi krydda maten med glädjens välsignade salt!»

Med sin vanliga iver reste han sig genast för att sätta

sin idé i verket. Hela vägen hem pratade han. Slackars Blanquette! Han hade försummat henne. En flicka vid hennes ålder behövde förströelse; vi skulle gå på teatern, på Porte Saint-Martin, likt hyggligt borgarfolk, och se en melodram, så att Blanquette kunde få gråta.

»Man ger 'Les éventreurs de Paris'. Jag har hört, att de sprättar upp varandra på scenen, och allting dryper av blod — gott, hederligt, rött blod — som de har i blåsor under kläderna, min son. Du rynkar överlägset på din lilla trubbnäsa — men Blanquette kommer att vara i sjunde himlen, hon!»

Blanquette var i köket och blev helt förskräckt, då vi trädde in.

»Men mästare, ni sa', att ni inte skulle komma hem till middagen. Det finns ingenting hemma — bara det här, som jag har kokat åt mig», och hon stack gaffeln i kastrullen och tog upp den minsta möjliga köttbit. »Och nu vill både ni och Asticot ha middag, som om middagen lagade sig själv! Å, de karlarna! De är likadana allihop!»

Jag lade armen om hennes liv. »Vi ska äta middag ute — allihop — Blanquette; men vill du inte följa med, får du väl stanna hemma.»

»Och vara utan middag», sade Paragot, tog gaffeln av henne och kastade köttet åt Narciss.

»Men fy då!» utropade Blanquette, som kände sig upprörd i sin sparsamhetskänsla. Men då Narciss rusade fram efter köttstycket, och när han fann det för hett lade sig och med ett morrande vaktade det, tills det skulle kallna, brast hon i skratt.

»Nåja — det var nog bra segt», medgav hon.

»Men varför i sullädrets heliga namn tänkte du då äta det?» frågade Paragot.

»Mat är till för att ätas och inte för att kastas bort, mästare», svarade hon snusförnuftigt.

Vi togo omnibusen, foro över floden och längs de stora boulevarderna — en ovanlig utflykt för Paragot,

som aldrig kom längre än till Boulevard Saint-Michel och studentkvarterets fattigare gator, antagligen av fruktan att råka vänner från fordom. På en restaurang utanför Porte Saint-Martin fingo vi en härlig middag. Där var proppfullt med folk. Två unga soldater suto vid vårt bord och lyssnade häpna till Paragots konversation och voro utomordentligt artiga mot Blanquette, som, efter vad vi kommit underfund med, var från Normandie liksom de. Och när de sedermera helt frankt frågade, vilkendera av oss som hade den äran att vara frökens älskare, och hon purpurröd i ansiktet förklarade, att ingendera var det, gapskrattade vi alla fyra och blevo de bästa vänner i världen. Brödraskapets lyckliga land!

De små soldaterna — de voro dragoner och hade hjälmar, som voro mycket för stora för dem, och långa tagelplymer — följde med skramlande sablar med oss på teatern och satte sig på Paragots inbjudan på vardera sidan om Blanquette, som tack vare dels det uppskakande skådespelet på scenen, dels grannarnas artighet, helt enkelt var lycksalig.

Jag för min del hade på den tiden en estetisk själ, som stod högt över pjäsen i fråga, och jag gjorde mig också lustig över densamma för Paragot, som emellertid lycktes ha sina tankar långt borta. När jag märkte detta, behöll jag mina bitande sarkasmer för mig själv och förstod, att en tillplattad människa inte kan blåsas upp som en ballong och hålla sig evigt rund ens genom en liten konstnärselevs trohet och tillgivenhet. Men så mycket mer förvånade jag mig över hans munterhet i mellanakterna, då vi allesammans begåvo oss ut på den fullpackade boulevarden och drucko »bockar» på kaféterrassen och hade mycket muntert.

Jag nämner detta för att visa, hur Paragot trotsade ångvältens verkningar och till det yttre åter blev sig själv. Den kvällen gick han icke till Café Delphine utan följde ordentligt med Blanquette hem och läste sig för-

modligen till sömns med den gamla trasiga Montesquieu. Följande afton satt han emellertid på sin gamla vanliga plats vid fru Boin's disk och resonerade om konst, litteratur och filosofi, allt under det han ånyo inmundigade stora kvantiteter spirituosa. Och därefter gick hans liv åter i de gamla hjulspåren.

Det var ungefär vid denna tid fru Boin, som insåg, att Paragot utgjorde en attraktion för hennes kafé och med fransyskans affärssinne ville göra den permanent, gjorde honom ett giftermålsanbud. Paragot blev så häpen, att det dröjde en god stund, innan han kom sig för att svara.

»Min fru», sade han slutligen, »om jag accepterade ert för mig så smickrande anbud, skulle ni utan tvivel fordra, att jag avstode från åtskilliga personliga vanor, som är mig kära, och likaledes att jag klippte mitt hår och skägg och mina naglar, som jag är ofantligt stolt över.»

»Ja, era naglar tror jag, att jag skulle be er klippa», sade fru Boin eftertänksamt.

»Då, min fru», sade Paragot, »är det omöjligt. Berövad dessa prydnader skulle jag förlora min konversationsförmåga och bli lika hjälplös och oduglig som Simson. Jag skulle inte kunna vara er till någon nytta.»

»Jag kan inte förstå, vad långa naglar har med konversationsförmågan att göra», invände fru Boin.

»De alstrar den törst man behöver», genmålde Paragot.

»Min son», sade han, då han berättat detta äventyr för mig, »ta inte för vana att visa dig älskvärd mot änkor av den lägre medelklassen! Det var en gång en mördares änka i Prag —»

»Jag vet», avbröt jag.

»Hur vet du det?»

»Det var en gång en gammal strumpa...»

»Det glömde jag», sade han, och så blev det leende

ansiktet åter dystert och mörkt, och jag förstod, att hans tankar voro hos Joanna.

Ehuru en stor del av min fritid upptogs av att sällskapa med min älskade mästare och Blanquette, levde jag dock även ett eget individuellt liv. Jag gjorde dussintals bekantskaper och fick ett par vänner. Jag hade inte ett enda bekymmer i världen. Bisard, den store på Janots ateljé anställde konstnären, förklarade mig vara en av årets bästa elever — något som gjorde mig lycksalig. Jag arbetade bittida och sent. Galenskaper begick jag också, sådana där galenskaper, som man begår i pojkåren. Jag lågade genom gatorna arm i arm med mina kamrater sjungande och skrålande. Jag besökte alla möjliga tve tydiga ställen — studentkvarterets baler till exempel, där vi dansade med små oskyldiga mamseller, som ansågo *choucroute garnie* för en gentil supé och en butelj *vin cacheté* såsom ett säkert kännetecken på en förstklassig kavaljer. Med det första femfrancesstycke jag förljänade genom att sälja en teckning, bjöd jag Fanchette, den lilla modellen, som jag kysste i trapporna, på en tur till Saint-Cloud. Fem francs räckte märkvärdigt långt då för tiden. Det måste de också göra, ty många av oss voro fruktansvärt fattiga och hade inte råd att bestå sig mer än ett mål om dagen. Själv kunde jag verkligen skatta mig lycklig, som, när pengarna togo slut, i stället för att låna eller svälta, bara behövde kila upp till Blanquette och gapa och bli matad som en fågelunge med allehanda läckerbitar. Stackars Cazalet däremot — han med sandalerna och gula håret — fick ibland leva på vatten och bröd en hel vecka. Delvis var det hans eget fel; ty om han hade velat rita och sälja sina ritningar, skulle han också ha haft sina fem francs att bjuda Fanchette till Saint-Cloud på. Små näpna pierretter i krås och spetsmössa äro lättare att få sälja än vederstyggliga andar, som vrida sig i marter, och de äro

verkligen fullt ut lika konstnärliga. Om den saken grälade vi en dag, och då utmanade han mig på duell. Jag svarade, att jag inga pengar hade att köpa pistol för. Det hade inte han heller, svarade han, men jag kunde ju låna en sabel. Själv hade han en. Hans far hade varit officer. Varpå hela ateljéen började skräna: »Voici le sabre, le sabre de mon père», och så bar det av till kaféet mitt emot, där vi svuro varandra evig vänskap vid en amerikansk grogg.

Härmed vill jag dock inte ha sagt, att jag var en vild sälle, vars blotta namn väckte fasa och avsky i hyggliga familjer. Bevars, jag gjorde inte något farligt. Jag bara åt vad Murger kallar »glädjens välsignade bröd», ungdomens föda. Kom också ihåg, att det var första gången i mitt liv, som jag hade jämnåriga kamrater! Jag hade i själva verket format mig så efter den evigt unge Paragot, att mina kamrater skrattade åt mina gammalmodiga idéer, och jag fann mig vara långt efter min tid. Ungdomen tar ett skutt åt sidan och tror, att den kommit en mil framåt. Allt är fåfänglighet, till och med ungdomen!

Det är i alla fall en tilltalande fåfänglighet, varåt den vise ler med saknad och overseende, och däruti låg Paragots visdom.

»Å, din fördömda lilla vindflöjel, jag har inte seil dig på en hel vecka», sade han en morgon och ruskade mig, så att mina tänder skallrade. »Och vad var det för en liten spurvunge du övergav mig för i söndags? Ser hon åtminstone bra ut? En modell? Och hon är väl en bra flicka och underhåller sin stackars mor och tio syskon, kan jag tro? Och hon kallar sig Fanchette? Narciss, herr Asticots hjärtas dam har det ovanliga namnet Fanchette.»

Varpå Narciss ruskade på sig, vaknade och satte sig på bakkdelen framför mig och grinade åt mig med hängande lunga.

»Men hon är något helt annat än de vanliga modellerna», utropade jag ivrigt.

»Vad står hon modell till?»

»Hon — naturligtvis — ja, ni förstår», stammade jag rodnande.

Paragot skrattade och citerade något på latin, något om oskuld.

»Vore hon passande sällskap för Blanquette, Narciss och mig?»

Som jag var fullt och fast övertygad om Fanchettes dygd, förklarade jag, att hon visst inte skulle skämma ut sitt aktningsvärda sällskap.

»Då ska vi allihop fara ut till Fontainebleau om söndag och roa oss!»

Det gjorde vi också. Fanchette var inte blyg av sig. Hon fann Paragot gränslöst underhållande, och fast jag hade en förtjusande dag, kom jag sedermera att tänka på att jag tillbragt mesta tiden i Blanquettes sällskap.

»Min son», sade han, »det har aldrig funnits en modell mer precis lik alla andra, som suttit modell sedan världens begynnelse —»

En vecka senare, då jag överraskade min specielle vän Ewing — en bortkommen engelsman, som jag hjälpt ur mången knipa och som jag skaffat staffli och en bra plats bredvid mig i modellskolan — då jag, som sagt, överraskade denne med att stå i trappan och kyssa Fanchette — samma trappa, som varit helgad åt mina kyssar — — då insåg jag, att Paragot hade rätt och att Fanchette var en liten flyktig modell, lätt på foten som alla andra. Men om Paragot inte i Fontainebleau så att säga känt henne på pulsen och sedermera upplyst mig om vad hon i själ och hjärta gick för, hade jag kanske, liksom grisen Népomucène, kastat mig under hjulen på en omnibus eller slagit ut ögonen på Ewing, som var mindre än jag. Nu däremot stack jag händerna i byxfickorna och ställde

mig och såg på det skamsna paret, precis som Paragot skulle ha gjort.

»Roa er bra, mina barn», sade jag skrattande på franska och gick min väg med allt annat än krossat hjärta.

Detta är ett exempel på Paragots visdom. Han log åt min ungdoms dårskaper och visade mig själv den öken, dit de förde. I detta särskilda fall var resultatet särskilt lyckligt. Ewing, som beundrat mitt ädelmod och min stora kvinnokännedom — också han fick nämligen snart bevis på Fanchettes obeständighet — odlade min vänskap ända därhän, att han bjöd mig att tillbringa en del av sommarferierna på hans fars kyrkoherdeboställe i Somerset.

»Men du får allt skaffa dig andra kläder», sade han och sneglade på min kostym. »Om du kom så där i kyrkan på söndagen, skulle farsgubben glömma sig och vilja döpa dig. Ser du, han var missionär en gång i tiden.»

När jag berättade om denna inbjudning, yrkade Paragot ivrigt på, att jag skulle anta den.

»I studentkvarteret råder nämligen en ton, som står i hjärt motats till det lugna, fria uppträdande, vilket är idealet inom den fina värld, som det var min mening att du en dag skulle komma att pryda, då jag tog dig från mor dins tvättbunkar. Du ska få se, att ett engelskt prästhem kommer att utöva ett utmärkt inflytande på dig. Men för Guds skull gå inte och förälska dig i Ewings äldsta syster — jag är säker på att hon ägnat sitt liv åt fromhet och välgörenhet. Hon kommer att försöka omvända dig, och då är allt mitt arbete förgäves.»

I själ och hjärta tror jag emellertid, att han var ofantligt stolt över att ha uppfostrat mig, så att jag kunde umgås med fint folk såsom mer eller mindre deras jämlike.

Ewings inbjudning var smickrande för honom själv. För att jag skulle bli lämpligt och anständigt ekiperad,

tog han Ewing (som rådgivare) och mig med sig till en skräddare och kastade sig entusiastiskt in i alla detaljer. Jag kan se honom för mig, där han sluskig och skäggig stod och vände och tummade på tygstyckena, lika ängslig och nogräknad som trots någon kvinna.

»Det där är en trevlig landskostym. Den passar utmärkt — praktisk och glada färger, eller vad säger vårt smakråd?»

»Är ni inte rädd, att hästarna kommer att skena?» invände Ewing, varvid Paragot motvilligt lade ifrån sig det storrutiga tyget, som fängslat hans ovana öga.

I min utstyrsel ingick också en bonjour.

På Paragots tillsägelse tog jag den på mig, då den kom hem, och jag väckte stort uppseende på vägen till Rue des Saladiers. Väl uppkommen, lät Paragot mig långsamt snurra runt, som om jag vore en vridbar mannekäng, och ropade på Blanquette för att beundra mig, allt under det han svor de mest besynnerliga eder på alla språk han behärskade.

Tog jag mig inte bra ut? Var jag inte gentil?

Blanquette medgav, att jag var det. Det vackraste man kunde se. Utan tvivel. Jag liknade de gentila herrarna, som brukade gå med i begravningsprocessioner. Jag var alldeles för fin, tillade hon suckande.

Hon såg sin broder Asticot förvandlad till en fin herre, som stod högt över hennes sfär, och kvinnan likt suckade hon åt min upphöjelse. Nu kunde hon inte längre gå barhuvad bredvid mig på gatorna. Bonjouren var symbolen av en förändring, som hon i sin egenskap av kvinna avskydde. Hon försökte emellertid se saken från praktisk synpunkt.

»Han skulle ha lackskor också», sade hon.

»Det är sant», medgav Paragot och strök sig funderamt om skägget. »Det borde Ewing ha sagt; men jag har lagt märke till att engelska prästsöner saknar allsidighet.»

»Och nu, min son», sade han kvällen före min avresa, »längtar också jag efter gröna fält, hödoft, gödseldoft och jordens friska doft efter regn. Äntligen får jag en ingivelse. Som den här fördömda foten inte tillåter mig att gå, så ska jag hyra en åsna och låta henne gå varl hon vill med mig. Narciss får följa med.»

»Och Blanquette, ska hon traska bredvid åsnan?»

»Jag har gjort upp att Blanquette ska vara i La Haye över sommaren.»

»Hos herr och fru Dubosc?»

»Din logik gör dig heder, min son. De är förträffliga människor, fast de inte kunde säga mig hur många torn det är på domen i Chartres. De tar emot Blanquette och ger henne mat och husrum för tio francs i veckan. Hon kommer att känna sig lika lycklig som Marie Antoinette, då hon var med om höbärgningen på Lilla Trianon. Hon får syssla med gäss och kalkoner, medan jag rider på min åsna.»

»Mästare», sade jag, »jag är bara rädd för en sak — att ni ska adoptera åsnan och ta henne med er hem till Rue des Saladiers.»

Paragot skrattade, tömde sin absint och beställde en till.

FEMTONDE KAPITLET.

Så voro vi då åter skilda alla tre. Blanquette roade sig med grisar och ankor på La Haye, därifrån hon skrev brev, som andades både förtjusning över lantlivets behag och oro över mästaren. Jag förde ett angenämt men något enerverande liv i Somerseshire, försökte för-gäves försona den engelske lantprästen med Paragots världs-åskådning och fick emellanåt känna förödmjukelsen av att vara obekant med seder och bruk i en engelsk prästgård på landet. Och Paragot red, tänkte jag, med sina

långa ben dinglande på ömse sidor om åsnan längs Frankrikes skuggiga landsvägar — landstrykare på nytt.

En fjorton dagar efter min ankomst underrättade han mig emellertid om sitt beslut att stanna i Paris. Han hade inte lyckats finna en åsna av den rätta vagabondtypen. Han sökte en idealåsna, som skulle vara ett sällskap på samma gång som ett fortskaffningsmedel. En stadsåsna ville han inte mot dess vilja ta till landet. Att tvinga ett levande väsen, vare sig man, kvinna eller åsna att lämna sin vanliga sfär var ett brott, vartill han icke kunde göra sig skyldig. Och så tycktes Narciss inte vara hågad för saken. Han lade huvudet mot framtassarna och låg bara och blängde i stället för att skälla helt muntert. Och när han så för Herkules och fru Boin tillkännagav sin avsikt att lämna Paris, hade den förre brustit ut i högljudd klagan, och den senare hade gråtit så, att hon måst låna sig en paraply och spänna upp för att alls kunna sitta kvar vid disken. Också Cazalet och några andra stackare, som inte hade råd att costa på sig järnvägsbiljetter, voro kvar i staden. Vidare hade han blivit så bortskämd med Café Delphines varor, att han var rädd, att han inte kunde stå ut med små byvärdshus och vad de hade att bjuda på. Och för resten — vad betydde det var kroppen höll till, bara själen hade sin lugna tillflyktsort?

Brevel gjorde mig nedstämd. Jag började se Paragot med en mans ögon. Jag förstod, att denna oförmåga att realisera en idé var ett lecken på begynnande förfall. Hans energi hade slappats. Fastän hans ande trängtrade och längtade efter ljuva ting, efter något bättre, höll vanan honom fastkedjad vid Café Delphines smuts. När den lilla fridfulla familjen i Somersetshire knäböjde i salongen under aftonbönen, låg jag och grubblade på hur djupt min stackars husbonde sjunkit, tack vare alkoholens inflytande.

Jag var långt, långt ifrån att ana vad som i själva

verket försiggick, och när jag fjorton dagar därefter erhöll ett kort meddelande från Paragot, däri han bad mig genast återvända till Paris — det var ett par dagar före den bestämda tiden — trodde jag endast, att han blivit sjuk.

Det fullpackade tåget ångade in på Gare Saint-Lazare klockan halv åtta på morgonen. Jag var mycket ängslig och angelägen att komma hem till Paragot och stod med min resväska i handen, färdig att hoppa av så snart tåget saktade farten. Äntligen var jag ute bland massan av bärare och resande, som trängdes om varandra. Jag armbågade mig fram mot utgången. Sedan jag avlämnat min biljett, satte jag ifrån mig väskan för att ett ögonblick vila min trötta arm och såg mig omkring. Då varnade jag en främling, som närmade sig. Hans leende ansikte föreföll mig så välbekant. Var hade jag sett den länge, magre herrn? Han var klädd i cylinderhatt och bonjour. De av mina pariservänner, som voro klädda i hög hatt, voro lätt räknade. Jag tog upp min väska på nytt.

»Å, min lille Asticot», utropade främlingen. »Vad det var roligt att se dig igen!»

Jag släppte väskan. Jag stod där och gapade. Det gick runt i huvudet på mig. Denna spöklika bild av aktningvärdhet var Paragot — men en Paragot så förvandlad, att inte ens jag kunde känna igen honom. Hans hår var kortklippt. Hans ansikte var renrakat. På hans omskapade huvud sken en blank cylinderhatt. Bonjouren, som satt avskyvärt illa, var igenknäppt över bröstet — mellan varje knapp lågo långa, djupa veck och rynkor. Händerna doldes av citronfärgade handskar, som voro minst ett nummer för stora. Hur häpen jag än var, kunde jag icke undgå att se, hur fingertopparna på handskarna hängde slaka. Under armen hade han en paraply — en stekhet augustimorgon! Och så var han klädd i damasker.

Mitt i sommaren! Byxorna voro gulbruna. Jag kunde bara gapa på honom, då han kramade min hand.

»Du är förvånad, min son.»

»Jag trodde inte, att ni skulle vara nere vid tåget, mästare», sade jag.

»Om man kunde förutse allt, som sker i livet, skulle det förlora sin tjusning. Min son, gå din väg rakt fram och gör din plikt, men tro på det oväntade!»

»Men vad har hänt?» frågade jag och kastade ånyo en blick på den bedrövliga stassen.

»Greve de Verneuil är död», sade han.

»Ska ni på begravningen?»

»I de här?» utbrast han och stack fram sina citronfärgade handskar. »Och den här halsduken?»

Jag såg nu, att han hade en röd halsduk med gula prickar — en bred, svajig halsduk. Man kunde minsann inte se allting på en gång.

»För resten», tillade han, »är det fjorton dagar sedan min förnäme patient begrovs.»

Han såg på mig med ett roat smålcende; han njöt av min förvåning som ett barn.

»Du kände inte igen mig?»

»Nej, mästare.» Jag gnuggade ögonen. »Jag gör det knappt ännu.»

»Det är för att jag är Gaston de Nérac», sade han pompöst.

Jag började tro, att han ärvt familjeförmögenheten. Men vad hade greve de Verneuils död med det att göra? Jag tog min resväska i handen och följde honom till utgången. All samtala i det rådande sorlet och villervallan var helt enkelt omöjligt.

Vid stationsgrindarna stannade Paragot och ställde sig och betraktade det rörliga livet på Rue Saint-Lazare och Rue du Havre. Paris vaknar ett par timmar tidigare än London. Tjänstemän skyndade förbi med skinnportföljer under armen. Jungfrur voro på väg till eller från torget

— med ett långt guldgult bröd, som stack halvvägs upp ur korgen. Fabriksflickor skyndade i alla riktningar. Omnibusar skramlade förbi i massa som mitt på dagen. Framför de stora kaféerna mitt emot voro borden redan utsatta på trottoaren, markiserna nedfällda, och kypare i vita förkläden stodo bidande på gästerna. Och allt låg badat i morgonsolens glada sken.

»Det är gott att leva, Asticot», sade min mästare. »Det är gott att vara i Paris. Det är gott att vara tidigt uppe. Det är gott att se arbetet börja. Det är också gott att känna sig infernaliskt hungrig och ha medel att tillfredsställa sin hunger. Men som mitt hushåll under Blanquettes bortavaro kommit ur sina gängor, tror jag det är bäst, att vi dricker kaffe ute. Och så kan vi prata under tiden.»

Jag följde honom tvärs över gatan — förbryllad och undrande. Allt emellanåt sneglade jag på honom som för att övertyga mig om att han var verklig. Kommen som jag direkt från en engelsk miljö, där man var lika nogräknad i fråga om klädedräkten som i fråga om de religiösa plikternas utövande, kunde Paragots uppträdande icke annat än slå mig med häpnad. Han såg ut som en fransk landsortsaktör av tionde klassen, utklädd till hertig, och i ett land, där endast aktörer och betjänter äro slätrakade, var likheten ännu mera påfallande. Och det var ungefär lika stor skillnad på Paragot med hår och skägg och Paragot i sitt nuvarande skalliga skick, som det är mellan en gammal oknäckt hasselnöt och den skrumpna, kala kärnan.

Vi togo in på ett mjölkmagasin, slogo oss ned och beställde kaffe och hårdgräddade giffar. I mitt tycke är den första frukosten på ett s. k. *créméric* ett av de aptitligaste mål man kan få i Frankrike. Morgondaggen glittrar så friskt på smöret, den fransade duken är snövit och ren, de vita kopparna te sig så inbjudande. Om

alla människor intoge sitt första mål på dylika ställen, skulle brotten bestämt upphöra. Ingen skulle i den omgivningen kunna tänka ut några avskyvärda handlingar för dagen.

Då vi stillat vår värsta hunger, knäppte Paragot upp sin bonjour och tog ur fickan fram ett brev med sorgkanter, som han viftade med för näsan på mig, och med ens märkte jag till min omätliga förvåning, att han klippt sina naglar. Jag kom att tänka på fru Boin.

»Det är från grevinnan de Verneuil och innehåller lösningen på gåtan.»

»Jaså, mästare», svarade jag och sneglade på brevet.

»Erkänn, min lille Asticot», sade han skrattande, »att du dör av nyfikenhet!»

»Då skulle ni svara mig, att det vore en död, som anstod en gentleman.»

»Du har ett förtjusande sätt att upprepa epigram, som jag aldrig sagt», sade han och kastade åt mig brevet. »Läs!»

Jag läste som följer:

»Château Marlier

Nevers

13:e aug. 18—

Min käre Gaston!

Kanske har du av tidningarna sett, att min man dog den 1:a aug. Alltsedan dess har jag längtat att få skriva till dig men inte haft styrka. Likväl måste jag göra det.

Förlåt mig de grymma ord jag yttrade den sista olycksaliga kvällen vi råkades. Jag visste inte då, vad jag nu vet. Innan min man dog, berättade han mig hur det förhöll sig med penninguppgörelsen. Min man köpte mig, det är sant, Gaston, men du sålde mig inte. Du offrade allt för att rädda min far från fängelse och mig från vanära. Som en modig, högsint ädling har du fördragit

allt, och du teg till och med den förhatliga natten. Men, o, min vän, vad vi alla lidit!

Jag kommer till Paris den 28:e — Hôtel Meurice. Om du vill råka mig, så bestäm var vi kunna träffas! Jag skall infinna mig, var du än bestämmer! Våningen vid Avenue de Messine är icke i ordning, och för övrigt fasar jag för att komma tillbaka dit.

Din tillgivna

Joanna de Verneuil.»

»Du ser, min son, vad hon kallar mig — en modig, högsint ädling», utbrast han med patetisk skrytsamhet. »Gud ske lov, att hon vet det! Jag har bevarat hemligheten djupt i mitt hjärta alla dessa år. Man måste vara en man för att kunna göra det, inte sant?» Han slog sig för bröstet och tog en klunk kaffe. Därpå torkade han sig om munnen med avigsidan av handen.

Sedan betraktade han den bruna fläcken med ogillande blickar.

»Det där», sade han, »är Paragot, som skiner igenom Gaston de Nérac. Du har nog lagt märke till att städat folk begagnar servett.»

»Grevinnan de Verneuil skriver, att hon skulle vara i Paris den 28:e», sade jag för att leda samtalet in på andra ämnen. »Det var i går det.»

»Jag vet det. Det har jag vetat i fjorton dagar. I går hade jag ett långt samtal med fru grevinnan. Det utföll högst tillfredsställande. I dag ska jag avlägga ett högtidligt besök hos henne klockan 11. Klockan 12 hoppas jag du gör henne en visit för att beklaga sorgen. Du borde förstås ha hög hatt.»

»Men, mästare», invände jag skratlande, »om jag komme gående nedför Boulevard Michel i hög hatt, skulle jag bli anhållen för oskickligt uppträdande.»

»Du har väl handskar åtminstone?»

»Ja, mästare!»

»Kom ihåg, att här i landet har man bada handskarna på sig, då man är på visit. Och så sitter man och balanserar hatten på knäet.»

»Men fru de Verneuil är ju engelska», anmärkte jag.

»Hon har lärt sig ett korrekt uppträdande i Frankrike», svarade han högtidligt. »Du märkte», fortsatte han, »hur grannlaga hon i sitt brev lät mig förstå, att Hôtel Meurice inte var någon lämplig mötesplats. I min föregående inkarnation skulle jag otvivelaktigt ha väckt förvåning i Hôtel Meurice. Jag skulle ha generat portieren. I min nuvarande roll såsom Gaston de Nérac inger jag lakejerna akning och vördnad. Jag lämnar mitt kort —.»

Och han tog upp ett grant utsirat visitkort, till storlek och utseende påminnande om en spader trea, och viftade med det.

Jag greps av bävan vid åsynen av detta nya emblem av akningssvärdhet.

»Jag lämnar bara mitt kort», upprepade han, »och hela hotellet står på huvudet för mig.»

Under det Paragot pratade, överlämnade jag mig åt ljusa, glada funderingar. Jag läste brevet, som jag höll i min hand, om och om igen. Han var upprättad i Joannas ögon; ja, än mer, han stod för henne som en hjälte. Ungdomlig hänryckning fyllde mina ögon med tårar.

»Mästare», utbrast jag, »detta måste kännas underbart för er!»

»Ja, min lille Asticot», och han nickade över sin kaffekopp, »du har rätt. Det känns underbart!» svarade han allvarligt.

Då jag klockan tolv infann mig på Hôtel Meurice, fördes jag helt ceremoniöst in i grevinnans salong, och på vägen dit läste jag över de hövliga fraser, med vilka Paragot sagt mig, att jag skulle beklaga sorgen. Men när jag kom in, glömde jag alltsammans vid åsynen av Joannas ansikte. Hon var visserligen svartklädd, men den svarta

dräkten framhöll blott så mycket mer den skära färgen på hennes kinder och de djupblå ögonen, som nu icke längre voro kalla som is utan strålade emot mig, som om ett kondoleansbesök vore den gladaste tilldragelse man kunde tänka sig.

»Så snällt av er att komma hit, herr Asticot! Herr de Nérac har talat om, att ni rest ända från Somerset enkom för det. Hur ser det ut därborta i västern? Jag är själv från den trakten — jag hoppas snart bli i tillfälle att visa er den. Vet ni — jag tycker mycket bättre om Gaston klädd som engelsman än i den där förskräckliga fantasikostymen, som kom honom att se ut som en rövare. Ja, England passar honom. Å, för all del, tag av er handskarna och lägg ifrån er hatten! Jag är inte någon fransysk mamma, till vars dotter ni kommer och friar. Gaston, jag kan slå vad om att det är du, som sagt åt honom att behålla handskarna på!»

»Jag är ansvarig för hans uppträdande, Joanna», anmärkte min husbonde högtidligt.

Jag observerade, att han också tagit av sig handskarna, som han placerat tillika med hatten och paraplyen på ett bord i ett hörn av rummet. Men rocken hade han fortfarande igenknäppt, och han satt kapprak i ryggen på sin stol. Fru de Verneuil's silverklara stämma ljöd ånyo. Hon var uppsluppet glad — pratade och skratade oavbrutet. »Jag har övertalat herr de Nérac att stanna hos mig till lunch», sade hon med ett strålende leende. »Och det måste ni också göra. Vill ni vara god och ringa? Vi ska säga till, att man serverar oss häruppe. Och nu — berätta mig litet om Somerset!»

En ljuvare kvinna än mitt hjärtas dam har väl aldrig funnits. Ja, jag kallar henne min och det med rätta. Var hon icke den första uppenbarelse av kvinnlig grace och fägring, som kom in i min barndomsvärld? Förut hade kvinnosläktet för mig icke haft andra representanter än min mor och hushållerskan. Som ett trolskt väsen

ur Tusen och en natt hade Joanna sprungit fram ur en gammal strumpa. Aldrig har det funnits hennes like. Hon behandlade mig, som om sådana saker som tvättbunkar, tamburiner, dåliga kaféer och berusade mästare icke existerade, som om jag vore hennes jämlike.

»Vad jag längtar att komma hem», utbrast hon, då jag berättade henne om mina anspråkslösa nöjen hos familjen Ewing. »Jag har inte varit i Melford på fem år. När tänker du komma, Gaston?»

De hade tydligen förstått att använda tiden under sina föregående sammanträffanden.

»Jag ämnar bosätta mig i England», berättade hon.

»Först ska jag vara en tid hos min mor i Melford. Hon är en gammal vän till herr de Nérac. Å, Gaston, hon längtar så mycket att få träffa dig — jag har berättat henne hela historien — hon hade naturligtvis reda på alla min stackars fars affärer. Och så har jag en kusin, som också är bosatt i Melford — en major Walters — jag tror inte du känner honom — en präktig karl! Han har just varit i Nevers och hjälpt mig att ordna allt. Han är min *homme d'affaires*. Ni två måste bli riktigt goda vänner.»

»Namnet är mig välbekant», sade Paragot.

»Javisst!» utbrast hon rodnande och skrattande. »Jag hade så när glömt det! Du behagade ju vara svartsjuk på honom. Herr Asticot, ni får ursäkta, att vi drar fram våra gamla förlegade minnen. Det är alltsammans så länge, länge sedan! Bevara oss väl! Tänk, hur länge sedan det är, Gaston», tillade hon vemodigt.

»Tretton år», svarade han.

Jag räknade efter. Joanna var redan giftasvuxen, då jag var sex år. Jag kände mig verkligen förfärligt ung.

Kyparna dukade och serverade lunch. Joanna var en fulländad, glad och underhållande värdinna. Paragot iakttog ett ytterst korrekt uppförande och var till min stora förvåning helt fåordig. Jag undrade, om det kom sig av

damaskerna eller av den röd- och gulprickiga halsduken. Denna senare stötte mitt konstnärsöga. Han drack mycket vatten till sitt vin. En gång såg jag honom hejda sig, då han med fingrarna höll på att föra en brödbit till munnen, som han doppat i såsen på sin tallrik, och i smyg gömde den under kotlettbenen — ett tilltag, som jag då inte alls förstod. I studentkvarteret brukade vi alltid gnida tallrikarna blanka med brödbitarna. Hur skulle man annars få i sig såsen?

Då vi slutat äta, gav Joanna oss tillåtelse att röka.

»Tack, jag ska inte röka», sade Paragot artigt.

»Prat!» utbrast Joanna skrattande, varpå Paragot tog fram ett cigarrettfodral ur bröstfickan på sin bonjour. Paragot med cigarrettfodral! Du himmel! Och inte ville han ha konjak till kaffet!

Fortfarande med en känsla av min ungdom och väl förstående att mina ädla vänner hade mycket att säga varandra, reste jag mig efter en stund och tog avsked. Också Paragot steg upp.

»Jag skulle be dig stanna, Gaston, om jag inte vore tvungen att ta emot min odräglige advokat i eftermiddag. Men du tittar ju upp en stund efter middagen, inte sant? Ingen människa vet, att jag är i Paris. För resten finns det inga bekanta i staden den här tiden på året.»

»Gärna», svarade Paragot, »bara det passar —.»

»Du — tala om vad som passar? Min käre Gaston!» utbrast Joanna med ett förvånat småleende.

Jag vände mig till fönstret och betraktade Tuilerie-trädgårdarna, som lågo badande i solsken. De sade några ord till varandra i viskande ton, men jag kunde ändå inte hjälpa, att jag hörde det.

»Är det sant, Gaston, att du älskat mig alla dessa år?»

»Jag älskar dig lika mycket nu som då.»

»Det är likadant med mig», viskade Joanna.

SEXTONDE KAPITLET.

Då vi kommo ut från Hôtel Meurice, vek jag instinktmässigt av åt vänster. Paragot drog mig åt höger.

»Hädanefter», återtog han, »vänder jag tillbaka till det Paris, som är min förstfödslo rätt. Vi ska ett ögonblick glömma, att det finns sådana platser som Boulevard Saint-Michel och Rue des Saladiers.»

Vi gingo Rue de Rivoli fram, veko av in på Rue Royale förbi Madeleinekyrkan och anlände till Café de Paris. Det var en brännhet eftermiddag. Det svala boulevardkaféet lockade inbjudande.

»Mästare», sade jag, »är det inte dags för er att ta er absint.»

Han höjde sina citrongula glacéhandskar, som ville han lysa hela platsen i bann.

»Min lille Asticot, jag har avsvurit absinten och avsvurit kaféer. Jag har krossat min nya porslinspipa och klippt mina naglar. I detsamma jag beträdde lyckans väg, lämnade jag det förflutna med sin smuts, sina trasor, sin drägg bakom mig. Jag avklädde mig de gångna årens usla hölje.»

Jag tänkte för mig själv, att om han kunde avkläda sig den ynkliga elegansen, som han svettdades i, skulle det ha varit ändå bättre. Blotta åsynen av paraplyen verkade svettdrypande för att nu inte tala om damaskerna.

»Vi kunde ju ta ett glas saft och vatten», föreslog jag ironiskt.

»Gärna det», återtog han.

Alltså slog vi oss ned och drucko saft och vatten. Han gjorde på mig samma intryck som ett dresserat lejon, som suger på sockerbröd.

»Det är märkvärdigt, vad det smakar illa», anmärkte han efter en klunk, »men jag vänjer mig nog. Jag är tvungen att vänja mig vid en rasande mängd saker, min

son. Så snart sorgeåret är slut, hoppas jag få gifta mig med fru de Verneuil.»

»Giffta er med fru de Verneuil?» utropade jag häpen. Det var en möjlighet, som aldrig fallit mig in.

»Varför inte? När tvenne jämställda personer älskar varandra och är oförhindrade att gifta sig, varför skulle de inte göra det? Har du något att invända mot det?»

»Nej, mästare», sade jag.

»Jag ska återta mitt gamla yrke», förklarade han och lände en cigarrett, »och inom loppet av ett par år har jag nog återvunnit den ställning, vartill Prix de Rome berättigar mig.»

Den dagen tog det sannerligen icke slut på överraskningarna.

»Har ni fått Prix de Rome, mästare?»

»Ja, min son, i arkitektur!»

En ny gloria omstrålade honom i mina ögon. För en artistelev i Paris är Prix de Rome vad en fältmarskalk är för en soldat, lordkanslern för den simple skrivaren. Jag måste erkänna, att ehuru min varma hängivenhet för honom icke ett ögonblick sviktat, hade min barnsliga vördnad på sista tiden något avtagit. Jag såg hans fel, något som är oförenligt med sann hjältedyrkan. Men nu höjdes han med ens till skyarna. Jag betraktade honom bävande och såg ingenting annat än en erövrare av Prix de Rome. Och så småningom erinrade jag mig alla de lyckade utkast jag sett av Paragots hand.

»Kommer ni ihåg en kväll, när ni satt på Café Delphine och ritade ett palats och de förklarade, att ni var ett snille?» utbrast jag.

»Det var jag också», sade Paragot blygsamt. »Jag brukade tänka i palats. De flesta människors palats är små, med stor stil skrivna byggnader. Mina små byggnader var miniatyrpalats. Jag kunde ha välvt en dom över hela Paris. Mitt första uppdrag var att göra nytt tak på ett irländskt baptistkapell. Det var då, jag råkade

fru de Verneuil, som jag inte sett på fem år. Vi är sysslingar. Hennes far och min mor var kusiner. Jag har känt henne, sedan hon blev född. När jag var i Rugby, tillbragte jag största delen av mina ferier i hennes hem. Allt detta måste du ta med i räkningen, min lille Asticot, innan du begynner kritisera mina framtidsplaner.»

Den nerv- och hjärncell, varigenom man förnimmar känslan av förvåning, hade vid detta laget blivit förlamad hos mig. Om Paragot delgivit mig, att han varit god vän med kung Qa och byggt de egyptiska pyramiderna, skulle jag inte ha blivit överraskad. Allt vad jag förmådde var att i mitt minne inregistrera de olika fakta han delgav mig.

Paragot hade varit i Rugby.

Paragot var Joannas syssling.

Paragot hade erövrat *Prix de Rome*.

Paragot var ett snille, som byggt nytt tak på ett baptistkapell i Irland.

Paragot skulle gifta sig med Joanna.

Hur han tänkte sig att vid sina år och utan några som helst relationer kunna återupptaga sitt yrke, hade jag för ögonblicket inte riktigt klart för mig. Och det hade nog inte Paragot heller. Det låg just i Paragots stil att göra upp saker och ting utan att vidare grunda på medlen eller sättet. Han tömde fundersamt sitt glas. Med en ful grimas spottade han därefter.

»Om jag inte får en konjak, min lille Asticot», sade han, »blir jag sjuk. I morgon kan jag kanske få ner saft och vatten utan att spotta och utan att stärka mig med alkohol.»

Han ropade på den dåsige kyparen, som stod och hängde, och beställde ett glas fin konjak. Allt föreföll dåsigt denna kvalmiga eftermiddag, med undantag av de brittiska och amerikanska turisterna, som spatserade förbi med Bædeker under armen. Droskhästarna, som stodo uppradade mitt emot oss, hängde huvudet, och kuskarna

i sina blankklädershattar betraktade den solstekta Place de l'Opéra mer än vanligt apatiskt. Man skulle förr kunna ha trott sig vara i en sömnig småstad än mitt i hjärtat av Paris. Då kyparen kom med konjaken, stälpte Paragot i sig den i ett tag, varpå han ostentativt klarade sin strupe. Jag satt och dåsade, behagligt trött efter nattresan. Plötsligt vaknade jag upp vid att jag hörde Paragot berätta mig Joannas och greve de Verneuls historia.

Hon var förtjusande. Hon var underbar. Hon var en dygdig engelsk rosenknopp. Hon hade alla möjliga intagande egenskaper, som jag ju själv kände till. De älskade varandra med glöden hos tvenne unga, ädla varelser. (En vanlig engelsman skulle inte ha talat om sig själv såsom ädel, men vi få inte glömma att Paragot var hälften fransman — och gascognare till på köpet — samt hälften irländare). Det var mer än kärlek; det var en förtärande passion, vilket ju icke passade riktigt i stycke med den engelska daggbestänkta rosenknoppen. Antagligen menade väl Paragot, att han med sin egen glöd eldat sin älskade, och hon måste verkligen ha varit varmt fäst vid honom. Han hade nyss kommit från Villa Medici, det paradiset, där alla de, som erövrat *Prix de Rome*, utbilda sina olika talanger; han hade blivit nummer ett bland de tävlande, lyckan log emot honom; han behövde bara rita upp några linjer på ett papper för att bli en av världens stormän, han stod i begrepp att förlova sig med Joanna.

Joannas far, Simon Rushworth, var advokat med en förnäm klientel; ett falskt snille, förklarade Paragot, som smålog åt en med läpparna men alltid tycktes se ett spöke bakom en. Han bildade också bolag, och greve de Verneuil, en anglofransk finansman, stod städse vid hans sida och sköt honom framför sig för att uppbära obehagen, under det greven själv tillskansade sig för-

delarna. Greven ville gifta sig med Joanna; »det var ju löjligt, när han hade mig till rival», slöt Paragot.

Ett av herr Rushworths bolag råkade på obestånd. Herr Rushworths fina klienter började bli oroliga. Han ställde till en storartad fest för att fira Joannas förlovning. Fula rykten voro i omlopp bland gästerna. Det låg något hotande i luften. Paragot började misstänka sanningen. Det var en ohygglig fest. Den i trädgården placerade musikkåren spelade ett potpurri ur »Orfeus i Underjorden», och den gäckande refrängen ackompanjerade de sista ord han växlade med Joanna. Greve de Verneuil kallade honom till sig och redogjorde för Rushworths ställning. Tiotusen pund, som tillhörde hans klienter och som blivit honom anförtrodda, hade uppslukats av det överändagångna bolaget. Om han icke kunde anskaffa beloppet till följande morgon, var han förlorad, var det ute med honom. Ingen, varken i Paris eller London, ville låna honom pengar; han hade ingen kredit längre. För såvitt inte herr de Nérac kunde anskaffa de tiotusen punden, hade hans svärfar ingenting annat än fängelse att vänta sig. Som Paragots fädernearv, placerat i franska statspapper, inte utgjorde ens en tredjedel av denna summa, kunde han inte göra annat än vrida händerna i förtvivlan och anropa Försynen och greve de Verneuil om hjälp. Den förra slog dövörat till. Den senare förklarade sig vara affärsman, icke filantrop; han sade sig emellertid vara villig att köpa sig utsikten att vinna den unga Joannas tillgivenhet och kärlek. Förstod inte herr de Nérac vad han menade? Nå, då skulle han förklara sig. Och så kom han fram med det olycksaliga kontraktet. I utbyte mot Paragots underskrift skulle han till honom överlämna en check på tiotusen pund att lyftas av herr Rushworth.

»För tusan!» utbrast Paragot och slog knytnäven i marmorbordet. »Förstår du i vilket skruvstäd han hade mig? Han är en djävul den där karlen! Han hade bara ett enda mänskligt drag och det var en passion för säll-

synta apor, av vilka han hade en hel samling i Nevers. De är då gudskelov döda! Gudskelov, att han också är död! Gudskelov också, att han förlorade största delen av de pengar han roffat åt sig av sin nästa! Han var en gam, en skallig gam! Han var en gam, som slog ned överallt, där det fanns något ruttet i Paris' eller Londons finansvärld. Det som var så nära att störta min stackars fåfångelige och dåraktige svärfar, det skodde han sig duktigt på. Jag hatade honom, medan han levde, och jag halar honom som död!»

Han slet upp sin bonjour, sköt cylinderhatten på nacken och gjorde en teatralisk gest med de citrongula handskarna.

»Vad betydde de tiotusen stulna punden för honom? För Rushworth, Joannas far, betydde det fängelse. Tänk, så ohyggligt! Hon skulle ha dött av skam och vanära — och modern också! Vad skulle jag göra? Två år! Att försvinna ur hennes liv två hela år, som om jag varit död! Men efter de två årens förlopp kunde jag ju komma tillbaka och säga, vad jag ville. Jag skrev under kontraktet. Jag höll mitt ord. Aldrig skulle hon gifta sig med greve de Verneuil. Hon skulle inte gifta sig med någon. Jag räknade dagarna. Noblesse oblige. Jag var Gaston de Nérac. Jag kom tillbaka till Paris. Jag arbetade dag och natt i aderton månader. Jag hade snille, hopp, ungdom, tro. Emellertid gick han och gällde för att ha räddat Simon Rushworth. Han förgiftade Joannas sinne gent emot mig. Han ljög, han hittade på nedriga lögner. Det har jag fått veta nu efteråt. Han bekände allt för henne, innan den Onde tog honom till sig. Om den, som behandlat henne så skändligt, kunde man tro allt. Hon trodde honom till hälften. Slutligen berättade han henne, att jag var död. En bekant till honom hade träffat på mig på ett sjukhus och betalat min begravning. Hon hade ingen anledning att icke tro honom. Han friade ånyo. Hennes föräldrar övertalade henne — den omöjlige Rushworth kom snart i en ny dilemma, de Verneuil trädde åter

emellan och begärde Joannas hand som belöning. Hon är vek. I fråga om ömhjärtanhet finns inte hennes make. En vacker dag fick jag höra, att hon gift sig med honom. Min Gud! Det är nu tretton år sedan!»

Han slog litet vatten i saftglaset och tömde det. Jag satt fortfarande tyst. Jag hade aldrig mer än en enda gång sett honom så upprörd — det var, när han slog herr Pogson i huvudet med fiolen.

Till sist sade han med ett underligt leende:

»Du har hört mig tala om en korsfararklubba?»

»Ja, mästare!»

»Det var då, jag begagnade mig av den. Jag fick en ingivelse», anmärkte han lugnt.

»Mästare», sade jag, »om fru de Verneuil trodde, att ni var död, måste hon ha blivit bra förskräckt, när hon fick se er i Aix-les-Bains.»

»Kort efter sitt giftermål fick hon veta, att hon misslagit sig. Hennes mor hade sett mig i Venedig. Fru de Verneuil förlät aldrig sin man denna lögn. Hon är god och mild, min son, men det är karaktär på henne.»

Det var väl från den stunden hennes blick blev så kall. Och från den stunden var det nog också, som hon blev som is gent emot greve de Verneuil, vilken nu fick se sig om efter angenämt sällskap bland sina sällsynta apor. Intet under, att hans galenskap tog form av den fixa idén, att han mördat Paragot.

»I alla fall måste det ändå ha funnits något gott hos mannen», sade Paragot. »Han ville åtminstone försöka gottgöra, vad han brutit. Han lät lämna mig det gamla kontraktet, så att hans hustru icke skulle finna det efter hans död. Han bekände allt för henne, innan han dog. Till och med hos den Onde själv, finns det en svag punkt, påstår man. Det skulle inte förvåna mig, om han höll sig med en kanariefågel.»

»Mästare», sade jag — apropå kanariefågel kom jag nämligen plötsligt att tänka på kanariefågeln vid Rue

des Saladiers — »vad ska det bli av Blanquette, om ni gifter er med fru de Verneuil?»

»Hon ska komma till oss förstås.»

»Hon!» sade jag.

Respekten förbjöd mig att öppet motsäga honom. Jag kunde bara i tysthet förvåna mig över hur föga han kände kvinnorna. När jag hörde hans svar, kände jag mig ungefär, som om jag stött huvudet mot en stenvägg. Han, som helt nyligen givit mig en så riklig inblick i Fanchettes själ, hur kunde han vara så okunnig om de elementära axiomen? Kom jag inte ihåg, hur isande kall Joanna blivit i Aix-les-Bains, då jag berättade henne, att han adopterat min zittraspelande kamrat? Och kände jag inte till hur olyckligt svartsjuk Blanquette var på den sköna damen, som intresserade sig för hennes herre? Så pojke jag än var, insåg jag, att det var en omöjlighet att sammanföra dessa båda. Och ändå talade Paragot därom med en metodistprästs allvar och brist på humor, enfaldigt och ovetande som en gammal mamsell, som har till livsuppgift att skaffa goda flickor bra platser. En man, som med förlov sagt genomsnokat Europas alla vinklar och vrår för att finna Sanningen! En man, som stått ansikte mot ansikte med människonaturen i all dess ursprunglighet, som studerat hela skalan av kvinnosläktet från vår enastående prinsessa Joanna och till mördarens änka i Prag! En man, som borde ha haft en så känslig uppfattning, att kvinnornas mest invecklade och finaste skiftningar voro honom lika välbekanta som deras medfödda kärlek till småbarn och deras oöverbanneliga passion för nya hattar!

Han tände en ny cigarrett och blåste ut ett par rökmoln.

»Jag delar den romerska uppfattningen av familjen, min son. Du och Blanquette hör till min familj. Du, som är man, måste ut i världen; men Blanquette, som är kvinna, måste stanna under familjefaderns tak, d. v. s. under mitt hägn och beskydd.»

Jag förutsåg bekymmer och svårigheter.

Då han efter middagen lämnade mig för att avlägga sitt utlovade besök hos Joanna, gick jag och sökte upp Cazalet med sandalerna och tillbragte aftonen under lärorikt samspråk om konsten och dess motiv. Bringard, Bonnit och han hade hyrt ett fallfärdigt stall i Menilmontant, som de inrett till ateljé, och som hans båda kolleger voro borta, hade Cazalet brett ut sina egna ohyggliga dukar i hela ateljén. Resonemangiet rörde sig, om jag minns rätt, huvudsakligast om de motiv Cazalet valt till sina tavlor, en sak varom vi råkade i häftig dispyt; men fast hans pappas sabel prydde väggen, utmanade han mig inte på duell. Han inbjöd mig i stället att förena mig med trion i fråga om ateljén — ett förslag, som jag med glädje antog. Först då man kan tala om »min ateljé», känner man, att man verkligen är inne på den konstnärliga banan.

Jag lämnade honom, då det var tid att gå till sängs — hans bädd bestod av en eländig sängbotten av väv — och knogade hem till Boulevard Saint-Michel. Nyfikenheten drev mig att titta in på Café Delphine. Där var tomt. Fru Boin öppnade sina armar och skulle ha slutit mig till sitt bröst, om icke disken hindrat henne. Vad hade det blivit av herr Paragot? Han hade inte satt sin fot i kaféet på över fjorton dagar. Jag ljög, drack ett glas öl och gick hem. Jag kunde ju inte nedsätta Paragot genom att tala om, att han blivit omvänd till en aktningsvärd medborgare.

SJUTTONDE KAPITLET.

All jag hyrt en fjärdedel av stallet-ateljén medförde ett oväntat resultat.

»Ni måste måla mitt porträtt», sade Joanna.

»Min fru», utbrast jag. »Om jag bara kunde!»

»Vad begär ni för era porträtt, herr Asticot?»

Paragot satte ifrån sig tekoppen — vi sutto nämligen på Hôtel Meurice och drucko te — och betraktade mig med en viss oro.

»Nöjet att under en längre tid få beundra den, som sitter för mig», sade jag.

»Det var mycket bra svarat, min son», sade Paragot.

»På det sättet förtjänar ni inte någon förmögenhet. Men om ni denna gång vill måla bara för nöjet —» Och hon bjöd mig småleende kakor till mitt te.

»Var sa' ni, att er ateljé var belägen?»

»Men, fru grevinna, ni kan inte gå dit!» utbrast jag.

»Den ligger i Menilmontants fattigkvarter bakom kyrkogården Père Lachaise. Det är ett ruckel — ingenting annat — och för resten bor Cazalet där.»

»Vem är Cazalet?»

»En gulhårig kannibal i sandaler», förklarade Paragot Joanna klappade händerna i barnslig förtjusning.

»Å, dit vill jag gå. Kanske herr de Nérac kunde följa med mig och beskydda mig mot kannibalen? Vill du inte», tillade hon, då Paragot skakade på huvudet, »går jag väl ensam.»

»Där finns inga stolar att sitta på», varnade jag.

»Då får kannibalen tjänstgöra som stol», förklarade hon.

På så sätt kom jag att måla fru de Verneails porträtt under växlande glädje och fruktan. Hon infann sig varje dag och satt med oultröttligt tålamod på den s. k. modelltronen, en obekväm trästol — den enda som fanns i hela ateljén — under det att Paragot höll vakt, sittande på en upp- och nedvänd tomlår. Allt väckte hennes förtjusning — den smutsiga gården, de trasiga ungarna, den ruskiga ateljéen, Cazalets hemska och ouppskattade mästerverk, till och med Cazalet själv, som ibland slank in och såg mycket generad ut över sina nakna tår. Hon

uttryckte sin oförställda förvåning över min konsts mysterier och förklarade, att hon genast vid första penseldraget säg, att porträttet skulle bli likt. Jag har aldrig sett en människa så belåten med sin värld.

»Jag är som en fånge, som suttit instängd i mörkret och blivit fri och fått slippa ut i solskenet», sade hon en dag till Paragot, som yttrat något om hennes uppslupenhet. »Jag har bara lust att springa omkring och dansa och lukta på blommorna och klappa händerna.»

I dylika ögonblick var det, som om hon kastat av sig de gångna årens skugga och åter blivit en ung flicka. Jag betraktade henne som min jämnåring, men Paragot verkade med sitt fårade, härjade ansikte betydligt äldre än han var. Det var endast någon gång, då han råkade i häftig dispyt med Cazalet och gestikulerade med sina långa armar och blandade in studentkvarterets besynnerliga eder, som han frångick sitt högtidliga allvar.

»Precis så där brukade han gå på», viskade hon skratlande med sitt förtjusande, rosiga ansikte alldeles intill mitt. »Han var som en virvelvind. Han ryckte alla med sig.»

Hon mötte min blick, smålog och rodnade. Jag förstod mycket väl, att det var hon, som ryckts med av min stormande mästare.

»Mais sacré mille cochons, du begriper ingenting!» ulbrast Paragot i detsamma. Medveten om att detta icke var ett passande språk i damers närvaro, sökte jag kvarhålla hennes blick.

»Jag hoppas, att han inte brukade använda så där fult språk.»

»Nej, det kunde han ju inte på engelska. Han talade nämligen alltid engelska med mig. På franska är det något helt annat. Jag tycker om det. Vad sa' han? 'Sacré mille cochons!'»

Hon härmade honom på ett förtjusande sätt. Man

kan inle göra sig ett begrepp om hur melodiskt och vackert det franska kraftuttrycket lät i hennes mun.

»För resten», sade hon, »betyder det bara 'tusen heliga svin' — men, herr Asticot, varför målar ni inte?»

»Därför att ni ändrat ställning helt och hållet, min fru.»

Så måste jag då åter rätta på hennes vackra huvud, och det brände i mina dumma fingrar, då jag vidrörde hennes hår. Det är gott och nyttigt för en nittonårs pojke att vara romantiskt förälskad i en Joanna. Han kan sålunda leva — andligt talat — över sina tillgångar utan att behöva bli bankrutt, och hans slöseri skall till och med räknas honom som en dygd. Och ännu en sak — om han målar sina drömmars ideal, känner han en inspiration, som endast är de utvalda beskärd, och den talang han möjligen äger, måste komma till sin rätt.

En morgon, då hon kom, fann hon en skål med rosor, vilka jag köpt på torget och ställt på golvet bredvid hennes stol. Hon uppgav ett litet glädjerop och kom emot mig med framsträckta händer. Sedan hon fattat mina, vände hon på huvudet och såg upp på Paragot med en förtjusande blick.

»Jag tror det är herr Asticot, som är kär i mig, Gaston. Är du inte svartsjuk?»

Jag blev purpurrod i ansiktet. Gaston såg leende på henne.

»Har inte varenda man du råkat blivit kär i dig, alltså sedan du var två år gammal?»

»Jag förlåter dig», utropade hon, »därför att du fortfarande kan säga så vackra saker. Tack i alla fall för rosorna, herr Asticot! Om jag sätter på mig en, vill ni låta den komma med på porträttet? Eller skulle det kanske störa era färger?»

Jag valde en ros, som jag tyckte skulle passa bra till hennes skära och vita hy, och hon fäste den vid barmen. Så piruetterade hon fram till sin tron och intog sin sedvanliga plats.

»Om några av mina franska vänner finge reda på att jag går hit, skulle de dö av förskräckelse. Det är förtjusande att trotsa konvensansen till en tid. Snart nog blir man minsann tvungen att böja sig för den.»

»Konvensansen är nödvändig för samhällets bestånd», anmärkte Paragot.

Hon betraktade honom frågande. »Min kära Gaston, om du börjar odla sådana där märkvärdiga åsikter, kommer man att göra dig till kyrkvård, så snart du satt din fot i Melford.»

I Somerset hade jag för första gången i mitt liv sett en kyrkvård — en fasaväckande korrekt viktualiehandlande. — Om Paragot någonsin blev honom lik, vore han förlorad. Han upphörde då helt enkelt att vara Paragot längre.

»Ni måste rädda honom, min fru», utbrast jag, »från att bli kyrkvård.»

Paragot tände en cigarr. Jag såg honom utstöta några rökmoln och väntade på en replik. Men det kom ingen. Då började jag känna mig riktigt orolig. Hade han redan blivit en annan? Jag förstod inte då, vad det vill säga för en människa att liksom byta skinn och te sig för världen i en helt ny skepnad. Hon ryser, hon fryser, hon förkyler sig liksom landstrykaren, då arbetsinrättningens bastu berövar honom det lager av smuts, som förut skyddat och varmt honom. Och min kära, älskade grevinna förstod det inte heller. Hur skulle hon också kunna det, hon, en liten glädjestrålade, frigjord varelse, som bara tränglade efter den glädje livet så länge förnekat henne och mer än gärna invaggade sig i den tron, att varje skugga var en solstråle? Hon hade ingen aning om den groteska strid, som mannen utkämpade för att dölja sin så omilt blottade själs känslighet.

»Med herr Cazalet kan du disputeras och gå på, men när du talar med mig, är det, som om jag vore en pensions-

flicka. Är han inte odräglig, herr Asticot? Nög tycker jag, att jag är minst lika underhållande som kannibalen.»

Saken var den, att när han resonerade med Cazalet, kröp han i sitt skinn igen och kände sig väl till mods...

Han väntade ett par minuter, som om han övertänkte, vad han skulle säga; därpå steg han upp, närmade sig henne och sade sakta i den tron, att jag var så upptagen av min målning, att jag inte hörde.

»Denna nya lycka är för överväldigande för fantastiska ord!»

»O nej, det är den inte», förklarade hon viskande. »Vi har bara vridit tillbaka tiden tretton år — vi stryker ut ur vårt minne allt, som hänt under dessa år och begyinner på nytt precis där vi då slutade. Du var minsann tillräckligt fantastisk på den tiden.»

»Då hade jag hela världen för mina fötter och sparkade fotboll med den», sade han med en axelryckning. »Men så sprack bollen och blev bara en oduglig skinntrasa.»

»Jag begriper inte ett dugg vad du menar», sade Joanna skrottande.

»Min fru», protesterade jag, »om ni vänder på huvudet så där, kommer ni ur ställningen igen.»

»Å, förlåt», sade Joanna och satte sig åter till rätta.

Det var emellertid härliga dagar för oss alla. Till och med Cazalet påverkades av det nya inflytandet och satte på sig ett par brokiga strumpor, som sandalerna knappast gingo utanpå. Joanna var mycket vänlig mot honom, liksom mot alla människor, men det var, som om hon dragit åt sig kjolarna, när hon gick förbi honom — som hade han varit en snigel, som hon inte tyckte om men som hon inte för allt i världen skulle ha velat göra något onl. Paragot, som av något besynnerligt skäl avsvurit sin älskade porslinspipa, rökte cigarretter och försökte känna sig nöjd och satt för resten försjunken i åskådandet av Joanna och mig. Jag tror, uppriktligt sagt,

att han kände sig belåtnare, då jag var med dem. Vad porträttet beträffar, följde han dess framåtskridande med spånt intresse. Allt emellanåt glömde han sig och utbredde sig bombastiskt över dess förtjänster till Joannas stora förtjusning. Han betraktade det som sitt eget verk. Hade han inte köpt den lilla pojksaten och alla hans verk för två kronor? Alltså var det verk, som tog form på duken, hans, Paragots. Var det inte logiskt kanske? Och det var han, som givit mig mina första lektioner. Ingen mamma, som för sina goda vänner framvisar sitt »underbarn», kan lägga i dagen mer stolthet än han gjorde. Det var rörande, och jag älskade honom därför, och det gjorde Joanna också.

Den tiden kom emellertid — blott alltför snart tyvärr — då fru de Verneuil inte kunde stanna längre i sitt sagorike. Plikten kallade henne bort. Hennes kusin, major Walters, skulle komma från England för att hjälpa henne att ordna hennes affärer, och sedan skulle hon följa med honom hem till Melford. Sista gången hon satt för mig, såg hon sig omkring i den bedrövliga ateljéen med dess fläckiga, smutsiga väggar, dess trasiga golv, dess packlårar och sopor och Cazalets sängbotten — och suckade vemodigt, som om hon varit en oskyldig Eva, som blivit förjagad ur paradiset.

»Jag har varit så lycklig här», sade hon till mig. »Jag undrar, om jag någonsin mer ska bli så lycklig? Tror ni det?»

Jag observerade, att hon kastade en förstulen blick på Paragot, som gått fram till Cazalets staffli i andra ändan av ateljéen.

»Första gången ni såg mig», tillade hon, då jag ingenting svarade, »berättade ni, att ni höll på att studera filosofi. Har ni ännu inte lärt er så mycket, att ni kan svara mig på mina frågor?»

»Min fru», genmålde jag — jag var ju tvungen att svara — »lyckan är något så gränslöst lustigt. Man finner

den, när man minst söker den, men när man gör sig säker på den, finner man den ofta inte.»

»Ska det där vara tröstande eller nedstående, herr Asticot?»

»Det är bäst, att ni frågar mästaren, fru grevinna», svarade jag. »Det vet han bättre än jag.»

Men hon skakade på huvudet och frågade icke Paragot.

»Min son», sade Paragot samma kväll, då vi sutto vid fönstret hemma hos honom och försökte få litet friskt luft, trots de mer eller mindre behagliga ångor, som stego upp från den lilla smala gatan, »du har vunnit fru de Verneuls hjärta. Du har tur, lille Asticot. Och jag är stolt över dig, därför att du är mitt verk. Du utgör ett bevis för henne på att jag inte tillbragt hela mitt liv med att dricka absint och underlåta att pryda Europa med palats. I stället för att arbeta med tegel och murbruk har jag arbetat med själar, och mitt mästerverk är en artist — och, vid Gud, en stor artist!» utropade han häftigt. »Det vill säga, om du bevarar din stora gåva ren och obefläckad som en god kvinna sin dygd. Du måste hjälpa mig med mitt verk, min son. Låt mig bli i stånd att kunna peka på dig såsom den ende här i världen, som inte säljer sin konst för pengar eller rykte, som ser Guds beläte också hos den spetälske och modigt bekänner Gud, som återger mänsklighetens magiska skönhet och tvingar dåren och skälmen, dynggrävaren och skökan att se den och ingjuter hopp i deras hjärtan, tro på mänsklighetens framtid och barmhärtighet gent emot varandra — låt mig få se detta, min son, och vid himlen, jag ska anse mig ha uträttat mera i livet, än om jag rest upp tempel! Jag har då inte levat förgäves! Och det vill du ju försöka för min skull, inte sant, Asticot?»

Jag var ung. Jag var känslig. Jag älskade honom med lidelsefull tacksamhet. Och jag lovade. Himlen skall

veta, att jag försökt hålla mitt löfte — hur det lyckats, är här inte platsen att avgöra.

Det fantastiska elementet i Paragots psykologiska tillstånd tänkte jag då icke så mycket på, men nu rör det mig nästan till tårar. Tänk bara! Jag var hans enda *apologia pro vita sua*, hans enda goda gärning, som han med utsträckta händer och bönfallande blickar hembar Joanna. Jag älskar honom alltför högt för att säga mer...

Fru de Verneuil lämnade oss till vår stora sorg. Inte ens utsikten att efter en månads förlopp få återse henne i Melford hos hennes mor, som helt vänligt skrivit och bjudit oss, förmådde i någon nämnvärd mån lätta Paragots betryckta sinnesstämning. Och mig hjälpte det inte alls. Jag hade en känsla av att solen försvunnit från Menilmontant. Jag hade ju i alla fall porträttet att avsluta och dessutom förberedande utkast till en odräglig tavla med mytologiskt motiv, till vilken Cazalet och Fanchette — som i brist på bättre slagit sig ihop med Cazalet för augusti månad — skulle stå modell. Jag hade sålunda full sysselsättning för både huvud och händer, men den omskapade Paragot hade absolut ingenting att göra, han! Han ordade visserligen vitt och brett om att återta sitt forna yrke, gick till och med så långt, att han köpte hem ritpapper och häftstift, ritbräde, vinkellinjal och cirkelbestick samt andra för en arkitekt nödvändiga instrument. Men när man inte kan släppa ut ritningen på ett palats eller en svinstia i marknaden, såsom man kan göra med en bok eller tavla, kom han just inte långt i sina bemödanden. Han tog reda på villkoren för en öppen tävlan till ett epidemisjukhus i Auvergne och talade mycket därom ett par dagar; men när han skulle taga itu därmed, fann han, att han inte hade en aning om nutida fordringar på en sådan byggnad och att det inte heller intresserade honom det allra minsta.

»Jag ska vänta, min son, tills det yppar sig något, som är värt en konstnärs ansträngningar. Ett rådhus i någon storstad eller en opera. Epidemiska sjukhus kan

inte inspirera en människa, och inspiration är vad jag behöver. För resten skulle ju besöket i Melford avbryta mitt arbete. När jag kommer tillbaka, ska jag börja, min son; då ska du få se. Ser du, den som en gång erövrat *Prix de Rome*, har konstnärliga förpliktelser. Han måste komma tillbaka i glans och ära likt Holger Danske, då han vaknar ur sin tusenåriga sömn för att erövra världen.»

Stackars Holger Danske! När han vaknar, kommer han nog att finna sina erövringsmetoder en smula förlegade. Men Paragot såg icke saken från den sidan. Jag trodde honom emellertid och såg med glädje framåt till den dag, då han med sin prisbelönta katedralritning skulle slå världen med häpnad.

»Min son», sade han ett par dagar efter sedan han fattat detta beslut att stå upp från de döda, »jag saknar Blanquette. Ett ordentligt hushåll kan inte skötas med en portvakt, som går till och ifrån.»

Vår goda Blanquette, vilken liksom jag leval i den tron, att vår herre och mästare red på åsna land och rike runt, var fortfarande kvar i bondgården hos våra vänner i närheten av Chartres, och för att hennes vistelse därstädes skulle bli så lång som möjligt, hade han hittills förbjudit mig att meddela henne hans ändrade planer.

»För resten», tillade han, »har Blanquette en plats i mitt hjärta, och det har inte portvakten. Och så vill jag, att de, som jag älskar, ska dela den lycka, som blivit mig beskärd. Du ska skriva till henne, min son, och fråga, om hon inte vill komma hem.»

»Hon kommer med första tåg», sade jag.

»Blanquette är en egendomlig typ av det evigt kvinnliga», anmärkte han. »Hon är aldrig lyckligare än då hon får behandla oss som ett par småbarn. Hon kunde nog inte tänka sig något roligare än att få tvätta och mata oss.»

»Mästare», sade jag tveksamt, »jag tror, att Blanquette

ibland är litet olycklig, därför att det ser ut som om ni inte höll av henne.»

»Jag skulle inte hålla av henne?» utbrast han förvånad. »Du är verkligen komisk! Förstår du inte, din lilla idiot, att hon liksom du är en del av mig själv?» Och han slog sig som vanligt för bröstet. »I alla kjolars namn vad är det då hon vill? I Ryssland träffade jag en gång på en hederlig tysk hantverkare, som gift sig med en bondflicka. Efter en månads ogrumlad lycka blev hon med ens utom sig av förtvivlan. Hennes man älskade henne inte. Varför? Därför att de varit gifta en hel månad, utan att han slagit henne en enda gång. Vill flickan kanske, att jag skall slå henne? Jag tror, att det vill en hel del kvinnor. Och du, din lilla tanklösa åsna, vad vill du, att jag ska göra med henne? Du har huvudet fullproppat med dumheter från ateljéen. Därför att jag håller henne som en dotter och inte gjort henne till min älskarinna, vågar du dra den slutsatsen, att jag inte håller av henne! Dumheter! Du begriper ingenting. Du har levat tillsammans med mig alla dessa år, och ändå känner du mig inte alls. Du känner inte Blanquette en gång. Hennes yttre är visserligen inte tilltalande, men hon har ett hjärta av guld. Hon har alla de storslagna egenskaper, som kan rymmas i en kvinnonatur. Hon skulle kunna leva på ostkanter och äggskal, om hon trodde, att någondera av oss hade gott av det. Jag skulle inte hålla av Blanquette! Du får väl se!»

Följande eftermiddag, då vi hämtade Blanquette nere vid stationen, hade Paragot slutit henne i sin famn och tryckt en duktig kyss på båda kinderna, innan hon ens hann fatta vem den gentile, slätrakade herrn i cylinderhatten var.

När han släppt henne, stirrade hon på honom precis som jag gjort.

»Men — men vad i alla tider — vem» — och jag är säker

på att hon av pur förvåning inte ens kunde fröjda sig åt hans kyssar.

»Det är mästaren, Blanquette», sade jag.

»Jag vet det, men ni är så olik er. Jag skulle inte ha känt igen er.»

»Tycker du mer om mig, som jag var förut?»

»Ja, min herre», svarade Blanquette.

Jag brast ut i skratt. »Hon säger 'min herre' till höga hatten!» utbrast jag.

»Så elak du är!» bannade hon. »Men det är sant.» Och därmed vände hon sig till Paragot och frågade, hur han haft det på sin färd.

»Jag kom aldrig någon vart, min lilla Blanquette.»

»Har ni varit i Paris hela tiden?»

»Ja.»

»Och inte skrivit efter mig förrän nu? Men bevara mig, hur har ni kunnat reda er?»

Hon såg i andanom, hur hela rummet vid Rue des Saladiers var upp- och nedvänt och skyndade framåt, som om hon inte hade en minut att förlora. När vi kommo hem, slog hon förskräckt ihop händerna. Så mycket damm! Och så smutsigt det var! Och så det såg ut i köket! Och i herrns sängkammare! Nej, så sant hon skulle fara bort mer! Inte förrän hon sett husbonden installerad på tåget med biljett till någon plats långt, långt bort från Paris skulle hon lämna honom! Nu hade hon göra en hel vecka för att få snyggt.

»I alla fall, min lilla Blanquette», sade Paragot, »är du glad att vara hemma hos mig igen?»

»Finge jag göra som jag ville, lämnade jag er aldrig», genmälde hon.

ADERTONDE KAPITLET.

»Där ser du», sade Paragot med en belåten gest, så fort Blanquette avlägsnat sig för att köpa hem vad som behövdes till kvällen, »där ser du, att hon är fullkomligt lycklig. Du misstog dig helt och hållet. Allt är väl beställt i denna — den bästa av världar.»

Då mästaren proklamerade detta slags världsåskådning, gjorde jag aldrig några invändningar, som kunde störa hans lugn. Jag nöjde mig med att protestera invärtes. Vi sutto och pratade en stund — Paragot satt kapprak i ryggen på en rakryggad stol. Han hade lagt bort sitt forna vårdslösa sätt att sitta — antagligen av fruktan att fördärva sina nya kläder. Men bäst det var, tog han en bok och började läsa, och under tiden passade jag på och tog en skiss av honom.

Alltsedan sin metamorfos var han inte alls samma angenäma sällskap som före densamma. Jag inbillar mig, att hans korrekthet tryckte honom. Det eviga läsandet, som till så stor del fyllde hans liv, skänkte honom inte längre samma nöje, som då han okammad, med pipan i munnen och ett glas bredvid sig legat med boken i hand på en soffa eller säng.

Särskilt denna eftermiddag såg han ut att ha mycket tråkigt. Han gäspade och vred på sig och tycktes ägna sin bok ungefär lika mycken uppmärksamhet som en person i tandläkarens väntrum ägnar ett gammalt nummer av en tidskrift. Skissen, som jag råkar ha kvar än i dag, visar en synnerligt modstulen Paragot.

Slutligen lade han ifrån sig boken, tog hatt, handskar och paraply — de dyrbara symbolerna av hans nya ställning — och förklarade, att han tänkte gå ut och hämta frisk luft före middagen. Jag stannade hemma och pratade med Blanquette, medan hon lagade maten. Jag hade mina tvivel om att hon tog de nya förhållandena vidare optimistiskt, och dessa mina tvivel bekräftades. Så

fort mästaren stängt tamburdörren efter sig, visade sig Blanquette i salongsdörren.

Hon kom emot mig med upprörd min och såg allt utom lycklig och belåten ut.

»Säg, Asticot», utropade hon, »vad betyder det här? Varför for mästaren inte bort? Varför skickade han inte efter mig? Varför har han klippt av sig hår och skägg och klätt sig som en fin herre? Jag vet mycket väl, att han är det, men varför har han gjort den här förändringen?»

Jag försökte vinna tid. »Kära du», sade jag, »då du först lärde känna mig, gick jag klädd i blå blus och träskor. Och nästan sista gången du hade den lyckan att skåda mig, var jag klädd i purpur och fint linne, i bonjourkostym med ett ord. Du blev inte orolig, då du såg mig klä mig som en civiliserad människa, varför ska du bli så upprörd, därför att mästaren gör det?»

»Om du pratar som han, vill jag inte se dig mer», utropade Blanquette. »Du gör det, därför att du döljer något för mig. Å, min lilla bror», sade hon med förändrad ton och slog armen om min hals, »säg mig vad som pågår! Ska han gifta sig med den vackra damen — säg!»

Hon såg in i mina ögon. I hennes stora, bruna låg en hel värld av sorg. Jag är inte skicklig i konsten att ljuga.

»Jag förstår», utbrast hon och stötte mig ifrån sig. »Det är sant. Han ska gifta sig. Allt är slut. Han behöver mig inte längre. O min Gud, min Gud, vad ska det bli av mig?»

Hon grät och torkade bort tårarna med knogarna. Jag försökte trösta henne och lånade henne min näsduk. Hon behövde inte vara orolig, förklarade jag. Så länge mästaren levde, kunde hon vara lugn.

»Tror du jag skulle låta honom försörja mig, om han gifte sig med en annan kvinna? Nej tack! Det vore skamligt att ta emot utan att ge. Det gör jag aldrig. Aldrig!»

»Men vad ska du då ta dig till, stackars Blanquette?» frågade jag.

»Hör på, Asticot! Jag skulle ge honom allt vad han begärde. Jag är hans — hel och hållen — han kan göra med mig vad han vill. Det har jag sagt dig förut. Jag skulle sova på golvet utanför hans dörr varenda natt, om han ville. Det är inte mycket jag begär. Men då ska han vara ensam i rummet, förstår du! Om en annan kvinna kommer och älskar honom, finns det inte längre plats för mig. Då måste jag bort. Men vad hjälper det, om jag kommer aldrig så långt bort? Vad ska jag ta mig till? Det ska jag säga dig, att så snart han gifter sig, kastar jag mig i sjön.»

»Vad ska du göra, säger du?» utbrast jag förvånad.

Hon upprepade, att hon skulle kasta sig i sjön. Jag gjorde henne föreställningar. Hon vidhöll, att om hon inte finge hålla mästarens hem i ordning, hade hon ingenting att leva för. Det vore mycket bättre att dö än leva med krossat hjärta.

»Du resonerar som ett styggt barn», förklarade jag i sträng ton, »och jag anser det för min plikt att tala om det för mästaren.» Hon torkade sig en sista gång i ögonen med min näsduk, som hon sedan slängde åt mig med en förargad gest.

»Om du det gör, bär du dig skamligt åt, och jag kommer aldrig i mitt liv att tala med dig mer.»

Jag besinnade mig ett ögonblick. Hon hade rätt — det vore verkligen skamligt att svika Blanquettes förtroende. Jag sökte emellertid bibehålla min värdighet.

»Då vill jag inte heller höra talas om, att du ska gå och dränka dig — kom ihåg det!»

»Vi ska inte tala mer om saken», sade Blanquette kallt. »Men nu måste jag gå ut i köket.»

Som jag inte fann det vidare roligt att slanna i salongen, följde jag med ut i köket. Blanquette föreföll sig nu lik — hon tycktes ha skjutit alla mörka tankar i bakgrunden.

Medan hon tillredde vår enkla middag, berättade hon om lantgården, där hon varit. Där fanns så och så många kor, ankor, höns och grisar. Hon brukade stiga upp klockan fem om morgnarna och mjölka korna. Å, hon hade mjölkat kor, då hon var barn, och hade inte glömt bort konsten. Det var minsann inte lätt. Så här gick det till! Och hon demonstrerade med pekfingret och tummen på ett sallatshuvud.

»Jag ska lägga det på minnet», sade jag.

»Ja, gör det! Det skadar inte att kunna litet av varje», sade hon allvarligt.

»Man kan inte veta», sade jag, »om inte en ko en vacker dag kommer och gråter och ber att bli mjölkad — helst hit till Rue des Saladiers.»

»Det är sant», återtog Blanquette. »Underligare har man sett!»

Blanquette uppfattade icke det ironiska i mina ord.

Efter middagen fortsatte hon att berätta om sina upplevelser — till mästarens uppbyggelse. Det gamla paret, som inte längre orkade sköta gården, ville sälja den, för att få flytta till Evreux, där deras ende son, som var rikt gift, hade hotellrörelse.

»Vet ni vad de sade, mästare? 'Varför köper inte herr Paragot, som måste vara mycket rik, gården av oss och bor på landet i stället för att bo i det där smutsiga Paris?' Var det inte lustigt, säg!»

»Varför tror man, att jag är mycket rik?»

»Det frågade jag också. De förklarade, att en person, som inte gjorde något, inte arbetade, måste antingen vara rik eller en skälm. Och att ni inte är någon skälm, det vet de ju!»

»Det var smickrande för mig», återtog Paragot. »Skulle du tycka om att bo på landet, Blanquette?»

»O ja!» utropade hon med känsla och övertygelse. »Där finns det djur. Jag tillber djur. Och så luktar det så gott där.»

»Ja, det gör det», suckade han. »Jag har inte känt den lukten på över tre år. Ack, vad det är ljuvligt att inandas doften av våt jord och höra bina surra för örnen. Jag önskar, att jag vore en landstrykare igen! Vore jag rik, min lilla Blanquette, skulle jag köpa gården och ge dig den i hemgift. Och då skulle du nog låta mig komma och hälsa på dig ibland!»

»Men som jag aldrig kommer att gifta mig, mästare, behöver jag ingen hemgift.»

Hon sade det leende, som om hon redan satt sig in i att bli en gammal mamsell. Hennes fula men friska ansikte røjde icke på något sätt de kval, som rasade i hennes inre. Jag visste inte i min ungdomliga okunnighet, om jag skulle beklaga hennes kvinnliga förställningskonst eller beundra hennes själs styrka.

»Mitt barn», sade Paragot, »ingen mänsklig varelse kan på förhand säga, vad han ska göra och inte göra. Minst av alla en kvinna.»

Och sedan min husbonde avgivit detta visa utlåtande, gick han till sängs.

Under de närmaste veckorna hade Paragot lika tråkigt, som om han befunnit sig i en liten landsortsstad. Han gick tidigt till sängs av brist på aftonnöjen och steg sent upp av brist på sysselsättning under dagen. Under »förfallets år», som han uttryckte sig, hade han brutit med sina forna bekanta och sina forna vanor. Och några nya vänner hade han inte hunnit skaffa sig under sin glansperiod. Om han före middagen tog sig en apéritif, så skedde det på ett kafé vid Boulevard Saint-Germain, där han satt och slukade tidningarna i vemodig ensamhet. Ibland tog han Blanquette med sig på en ledsam promenad — men nu gick hon icke längre som förr barhuvad. Han köpte henne en underlig huvudbonad, bestående, för såvitt jag kunde se, av tre plymer och ett par vingar — och den bar hon med en känsla av lycksalighet och martyrskap i förening. Han

diskuterade väderlek och politik med henne. Vid denna tidpunkt började han utveckla republikanska idéer och sympatier. Förr i världen hade han, alltefter stundens växlande stämning, varit antingen en oförsonlig nationalist eller en fanatisk anarkist. Nu var han stolt att få räkna sig till den en gång så föraktade *bourgeoisien*. Han skulle ha varit i stånd att trycka Hedwigs pappa, klädeshandlaren i Kassel, till sitt bröst.

Sin mesta tid tillbragte han i Menilmontant. Där åtminstone kände han sig hemmastadd. Han behövde inte skämmas för oss i sin nya stass, och fast han ogillade Bringards och Bonnets sätt att uttrycka sig — de hade nämligen återvänt till Paris — och Cazalets besynnerliga personliga vanor, tycktes han finna sig väl i vårt sällskap. I alla händelser gävo ateljébesöken honom sysselsättning. Han satt också modell till Thiers på en historisk målning, som Bringard ämnade utställa på Salongen följande vår.

Ledsamt nog blev tavlan sedermera icke antagen.

Slutligen var tiden inne för besöket i Melford. Paragot rådslog allvarligt med Ewing och mig om sin utrustning, och fast han höll styvt på sin *bonjour* såsom högtidsdräkt, lyckades vi få honom i väg med en något så när anständig garderob. Han tog med sig mitt porträtt av Joanna, väl inpackat i en trälåda och till min stora stolthet försedd med påskrift: »Dyrbart. Konstverk. Aktas väl», på franska och engelska.

Då han rest, flyttade jag mina tillhörigheter från min vindskupa till Rue des Saladiers och överlämnade mig åt Blanquettes omvårdnad.

Kort därefter erhöll jag från min älskade grevinna en inbjudning till Melford för att måla ett porträtt av hennes mor, som funnit mitt porträtt av Joanna genialiskt. När man är en ung artist, stiger det en åt huvudet att höra sig omtalas såsom genialisk. När man hunnit längre fram i livet, tycker man inte riktigt om det — man har

då en bitter erfarenhet av sin egen begränsning och är dödligt rädd, att de välvilliga smickrarna också skola komma underfund därmed. Men vid tjuguar vet man verkligen inte, om man är ett snille eller ej. Fru Rushworth bjöd mig emellertid hundra guineas för porträttets utförande. Hundra guineas! När jag läste denna siffra, uppgav jag ett vilt tjut, som kom Blanquette att förskräckt rusa in. Joanna skrev, att det var en beställning och att jag skulle ta emot den såsom vilken annan artist som helst samt att jag skulle bo och vara hos dem, liksom varje annan artist, under den tid jag höll på med porträttet.

»Jag ska fara till England och måla ett porträtt till, Blanquette. Hur mycket tror du jag får för det?»

»Mycket?» frågade Blanquette på sitt lugna sätt.

Jag gjorde en åtbörd, som om jag famnat ett helt fång guld.

Blanquette funderade.

»Femtio francs!»

»Tvåusen sexhundraotjugufem francs», utropade jag.

Blanquette var tvungen att sätta sig för att fatta summan. Det var svårt för henne att tänka sig tusentals francs.

»Då är du ju rik för hela livet.»

»Det här är bara början», förklarade jag förhoppningsfullt.

»Det finns människor, som aldrig bli nöjda», sade Blanquette förnumstigt och skakade på huvudet.

NITTONDE KAPITLET.

När jag anlände till Melford, var mitt huvud fullt av målning och min egen viktighet, och under första veckan var jag uteslutande upptagen av fru Rushworth och hennes sittningar. Hon var en stillsam sextioårig dam, vars fordom guldgula hår nu övergått till snövitt och

vars kinder visserligen bibehållit sin rundning men blivit vaxlika och överdragits med en oräknelig mängd rynkor. De ljusblå ögonen hade förlorat sin glans och läpparna sin friska färg.

Man kunde spåra, hur tidens finger med varje dag lätt men osvikligt berört henne; blekt färgerna, ristat fåror, tills hon blivit sådan jag nu såg henne — visserligen ännu med spår av skönhet, men allt dämpat, härjat — en reflex blott av vad hon fordom varit. Och likaså hade det gått med hennes karaktär — också den hade blivit färglös, intetsägande. Hon liknade en liten pryddlig staty av Dresdenerporslin. Hon tyckte om att klä sig i lilas och gamla äkta spetsar, och så var det också jag målade henne.

Mitt unga huvud var som sagt fullt av det mästerverk jag skulle utföra, och ehuru jag gladde mig mycket åt att träffa min älskade husbonde och mitt eget hjärtas dam, uppehöll jag mig inte vidare med deras förhållanden sinsemellan. Vi råkades vid måltiderna, ibland om eftermiddagarna och alltid om aftnarna, då jag pliktskyldigast spelade piquet med fru Rushworth, under det att Joanna spelade piano och Paragot satt i en länstol vid brasan och läste Jane Austen. För mig hade det stilla engelska hemmet ett obeskrivligt behag — något, som påminde om lavendeldoft — för vilket jag alltid haft en hemlig förkärlek. Som jag inte har bohemnatur — jag är nu för tiden den mest hemkäre konstnär i Europa — var jag fullkomligt lycklig. Jag tänkte inte på Paragot, som hade ett sannskyldigt bohemtemperament, det föll mig icke in, att han kunde finna tiden lång och dagarna enformiga. Han lade emellertid inte på något sätt sin otålighet i dagen. En domprost kunde ha tagit honom till mönster, och när han om eftermiddagarna åkte ut med Joanna i dogcarten, kunde ingen biskop ha sett mer förnämt välvillig ut än han. Det dröjde emellertid icke länge, förrän

jag kom underfund med att den gamle Paragot fortfarande glödde under askan och allt emellanåt slog ut i full låga.

Fru Rushworth hade av sin far ärvt ett gammalt stenhus i ändan på Melfords Storgata. Han hade varit en framstående man i staden. Fru Rushworth räknades också som en framstående person, och hennes vackra dotter, den rika grevinnan de Verneuil, var naturligtvis högt uppburen. På tisdagseftermiddagarna hade fru Rushworth »mottagning». En stor del av societeten var då samlad hos henne — damer från närliggande herrgårdar, prästfruar, läkarfruar och andra av traktens kvinnliga honoratiores. En och annan jägare, ett par präster och major Walters förekommo ävenledes bland de besökande. De främmande sutto i salongen i små grupper och drucko te samt diskuterade de mest oviktiga och ointressanta händelser. Med oss — Paragot och mig — tycktes de alls icke kunna komma till rätta, oaktat Joanna alltid föreställde oss för gästerna på det mest älskvärda sätt. De föredrogo synbarligen att språka med varandra. Jag fann dem ohövligen, och detta med rätta, men jag har sedermera insett, att Paragot nog utgjorde en ovanlig företeelse på en engelsk landsortsbjudning, och om det är något, som man vid dylika tillställningar stöter sig på, så är det just det ovanliga. Jag är säker på att ifall någon bjöd på en fyrkantig lekaka, skulle man finna det högst opassande.

På den andra av dessa tisdagsmottagningar blev jag av Joanna presenterad för tvenne intagande unga damer — döttrar, efter vad jag hörde, till ett par av traktens egendomsägare.

»Herr Pradel är pariserartisten, som håller på och målar mammas porträtt», förklarade hon.

Jag bugade mig och anmärkte, att jag var förtjust att få göra deras bekantskap. De stirrade på mig. Numera vet jag, att detta galliska sätt att uttrycka sig inte brukas i Melford. Den ena av de unga damerna yttrade, då hon väl

hämtat sig från sin förvåning, att hon skulle vilja vara artist. Den andra frågade mig, om jag gått igenom Akademien. Jag svarade nej. Jag bodde i Paris. Nå — hade jag varit på Salongen då?

»Vi hos Janot går aldrig på Salongen», svarade jag med ungdomens gudomliga enfald.

»Varför då?» frågade den första och sneglade tvärs över rummet på en ung kyrkoherde.

»Av princip», svarade jag. »Först och främst kostar det en franc, som bättre kan användas till mat och kläder, och för det andra önskar vi bevara våra ideal obesmittade av den kommersiella konstens förnedrande inflytande.»

»Spelar ni mycket tennis?» frågade nummer två, inte i avsikt att ge mig en läxa, vilket jag förtjänade, utan av brist på samtalsämne.

»Nej», svarade jag.

»Jagar ni då?»

»Nej; det finns ingenting att jaga på Boulevard Saint-Michel.»

»Å», utbrast hon, »var ligger det?»

»I Paris», utlät jag mig.

»Ja visst. Ni bor ju i Paris.» Och hon betraktade mig ungefär lika nyfiket som barnen, då de stå utanför jakens inhägnad i Zoologiska trädgårdarna. Då för tiden var en engelsk landsortsflickas horisont bedrövligt begränsad. Efter en stunds tystnad frågade hon, om jag var road av fiske. Men som mitt begrepp om fiske inskränkte sig till de tåliga stackare, som jag städse sett stå och hänga vid Seines kajer utan att någonsin få något, smålog jag och skakade på huvudet.

»Browns har arrenderat fiskrätten på ett ställe i Skottland», anmärkte nummer ett och släppte kyrkoherden med blicken, »jag är bjuden dit nästa månad.»

»Myra Brown ska gifta sig, har jag hört.»

»I jul?»

»Hurudan är han?»

Den unga damens hittills ointresserade blick lyste upp; likaså den andras. Myra Brown och hennes förloving slukade hela deras intresse; jag satt där komplett bortglömd. Jag led blyghetens alla marter. Jag kunde inte med dessa fadda unga damer, jag hade bara en önskan — att slippa från dem, men jag kunde inte begripa, hur det skulle gå för sig. Jag såg mig omkring. Vid tebordet längst bort i rummet stodo Joanna och major Walters. Han var en lång man med militärisk hållning, blonda mustascher och ljust hår — som börjat glesna på hjässan. Det finns ungefär ett par tusen av alldeles samma typ som han i den brittiska armén — dels i aktiv tjänst, dels med avsked. Han tycktes inbegripen i ett allvarligt samspråk med henne; hon höll blicken envist fäst på spetsen av sin sko och vippade nervöst med foten. Bäst som det var gav hon honom ett uppbragt ögonkast, och hennes läppar rörde sig, som om hon sagt:

»Med vad rätt talar du så till mig?»

Han gjorde en axelryckning, kastade en blick bort på Paragot, vände sig till henne och sade något. För första gången sedan greve de Verneuils död varsnade jag på nytt det iskalla uttrycket i hennes blåa ögon. Han sade några ord, och därpå gjorde han en stel bugning och lämnade henne. Med högburet huvud gick Joanna tvärs över rummet och fram till en nykommen gäst.

Mager och gänglig, med den famösa bonjouren igenknäppt — dagen till ära hade han satt på sig den men icke den röda, gulprickiga halsduken, sannolikt på Joannas avrådan — stod Paragot och pratade med en mager äldre dam med mycket vass näsa. Jag undrade, huru en så anskrämlig dam kunde få vara med i ett så utvalt sällskap, men jag fick sedermera veta, att det var lady Molyneux, en av traktens största förnämiteder. Den värda damen föreföll mycket ivrig, likaså Paragot. Hon såg på honom med sina stenhårda ögon. Hon gestikulerade

med händerna; hon höjde på ögonbrynen. Då förstod jag vad nedlåtenhet vill säga. Paragot höjde rösten, och i detsamma inträffade det sällsamma, att alla samtal avstannade på en gång och det blev dödstyst i rummet. Det enda, som hördes, var Paragots ord.

»Men store Gud, min fru, småbarn växer inte på träd, det vet ni mycket väl, och det är skamligt av era engelska författare att vilseleda ungdomen i livets och tillvarons stora frågor. Charlotta Young är ofantligt mycket mer omoralisk än Guy de Maupassant.»

Då först märkte Paragot, att det var dödstyst omkring honom. Han steg upp, såg sig omkring, mötte idel uppbragta blickar och vände sig skrattande till fru Rushworth.

»Jag påstod, att Zola är en stor etisk uppfostrare, men det ville inte lady Molyneux gå in på.»

»Det är en författare, som är mycket litet läst här i Melford», utlät sig den lilla stillsamma damen i soffan, under det att de par, tre damerna, med vilka hon sampråkade, ogillande betraktade min husbonde.

»Det skulle göra staden gott att bli översvämmad av hans böcker», förklarade han.

Som detta var vid en tidpunkt, då man inte ens vågade nämna Zolas namn för anständigt folk, dristade sig ingen upptaga ämnet. Fru Rushworths fylliga men bleka läppar skälvde hjälplöst, och det var med märkbar glädje hon fattade den hand en av damerna räckte henne till avsked och därigenom räddade situationen. Och därmed var den ögonblickliga förstämningen bruten. De olika grupperna återupptogo konversationen, och Paragot spatserade fram till eldstaden, där han ställde sig ensam med trotsig hållning. Jag passade på tillfället och flydde från mina båda unga damer. Då jag gick förbi lady Molyneux, hörde jag henne säga till sin granne:

»En sådan förskräcklig karl. Det är verkligen besynnerligt, att fru Rushworth kan ta emot sådana personer i sitt hus.»

Jag kunde ha gråtit av förargelse. Denna fula, inskränkta käring (så kallade jag henne inom mig) vågade yttra sig på det sättet om min tillbedde husbonde, som nedlät sig att meddela henne av sin olympiska visdom, och Zeus lät icke sin åska och blixst ögonblickligen förgöra henne! Med diktatorisk uppsyn tillkännagav hon sitt höga missnöje, och den andra damen höll med henne. Jag brann av begär att få försvara honom, men minnet av hur illa det gått mig vid ett liknande tillfälle i Lotusklubben, då man beskyllt honom för att ha gått omkring på Warschaus gator med en björn i ledband, kom mig att visligen tiga. Mäktade ond var jag emellertid.

Jag gick fram till Paragot, och strax därefter kom Joanna.

»Du får inte vara så förfärligt påstridig, Gaston», sade hon skrattande.

»Dumma fruntimmer ska inte försöka stifta lagar i saker, som de inte begriper», förklarade Paragot.

»Men det var ju lady Molyneux.»

»Än sen?»

»Den förnämsta damen i Melford.»

»Gud hjälpe då Melford!» utbrast min husbonde.

När damerna lämnat oss efter middagen, höllde Paragot i ett glas portvin åt sig och sköt därpå karaffen över till mig.

»Min son», sade han, »i egenskap av filosof och världsmedborgare ska du finna ett tåligt studium av Melford lika lacksamt som studiet av Chambéry, Budapest eller Quartier Latin. Det är en lilleputt-trädgård. Här har du tillfälle att se livet i dess mest kultiverade litenhet. En stor lössläppt passion skulle omstörta staden som en jordbävning. Lägg också märke till hur enahanda människonaturen är! Yttringarna därav kan visserligen vara något olika, men i grund och botten är det ett och det samma. I större förhållanden yttrar den sig i passioner, i små förhållanden i fördomar. De kvinnliga varelser —

med och utan kjolar — som var här i eftermiddag, erfor samma förtjusning över att få ge luft åt sitt ogillande av en sådan som jag — en person, som inte frågar efter deras trångbröstade konvenans — som sicilianaren, vilken stöter dolken i sin rivals bröst. Jag kommer inte att bo i Melford som gift, min son!»

»Var tänker ni då bo, mästare?» frågade jag.

Han gjorde en storartad gest och drog ett djupt andetag.

»På Europas kontinent», sade han, som om hans synvidder voro alltför vidsträckta för att ens kunna namnge något särskilt land. »Jag måste ha plats, min son, om mitt snille ska kunna utveckla sig. Jag måste drömma om stora ting — odödliga visioner förstöras av en lady Molyneux' basiliskögon.»

»Hon är en gammal näspärla!» utropade jag.

»Hon är Englands förbannelse», förklarade Paragot.

Från och med den dagen lade jag mer märke till Melford och allt vad som tilldrog sig där än jag hittills gjort, och ju mer jag gjorde det, desto mindre tyckte jag det liknade vare sig Eden eller Boulevard Saint-Michel. Ibland fann jag det tråkigt. Jag kunde ställa mig vid broräcket vid borten ändan av Storgatan och betrakta den gamla kyrkans tornspira, som stack upp bland de i gult och rött skiftande almarna på kyrkogården, och önska, att jag vore tillbaka på Pont Neuf med Paris' brusande liv omkring mig. Det var brist på frisk luft — andligt talat — i Melfords samhälle.

Paragot och Joanna fortsatte emellertid sin för så länge sedan påbörjade roman. De spatserade i trädgården som ett älskande par, han med sin arm om hennes midja, hon med sitt täcka huvud lätt lutat mot hans axel. En gång, då jag hastigt uppenbarade mig, drog han undan sin arm, men Joanna lade den skrattande tillbaka.

»Vad gör det? Asticot är vår förtrogne», sade hon.

»Ska han inte bli vår marskalk? Du tar honom väl med på bröllopet, Gaston?»

»Du håller således fortfarande på att vigseln ska ske här i Melford?» frågade han.

»Naturligtvis.»

»Och den där torre, gråskäggige herrn ska viga oss, som behandlar mig, ungefär som om jag vore en av hans läspojar? Och alla de där rysliga människorna ska se på? Kära Joanna, ryser du inte vid blotta tanken?»

»Jag trodde, att bara vi blev vigda, skulle det vara dig likgiltigt på vad sätt det skedde.»

»Precis. Men varför fäster du dig då så mycket vid sättet?»

»Med mig är det en annan sak», sade Joanna. »Det är rätt och riktigt, att jag gifter mig här.»

»Vad som är rätt och riktigt, måste vi förstås göra», återtog min husbonde med ironisk ton, som icke undgick henne. Hon drog sig undan hans arm.

»Du skulle väl inte vilja låta viga dig under en buske som en tiggare», sade hon.

»Give Gud det låte sig göra!» utropade han häftigt. »Det är det enda förnuftiga. Jag skulle vilja ta dig med till en liten by, som jag känner till, i Vogeserna, en liten by, som ligger rakt över ett bråddjup, med Guds berg och himlen över oss och intet spår av trångbröstade mänskliga lagar på trettio mils omkrets, och där skulle mären binda sitt trikolorskärp om sig och viga oss, och sen skulle vi gå vår väg arm i arm och koskällorna däruppe i bergen skulle ringa för oss och i hela universum skulle det bara finnas du och jag.»

»Vi ska kompromissa», sade Joanna leende. »Vi ska tillbringa vår smekmånad i din Vogeserby, sedan vi blivit ordentligt och anständigt gifta här i Melford. Tycker ni inte, att jag är förståndig, Asticot?»

»Min kära Joanna», sade Paragot, »du har så fullständigt förvridit huvudet på pojken, att han skulle hålla

med dig om vad som helst. Naturligtvis tycker han, att den vördade pastor Hawkfield är bättre än den pittoreske mären och att en bröllopstårta från Gunters är att föredra framför en ystad ost i Valdeauvau. Han vore i stånd att svära bort hela sin själ för din skull.»

»Jag trodde det fanns en annan, som också skulle kunna göra det», viskade Joanna milt.

»Det finns det också», sade Paragot och såg ned i hennes ljuva ansikte. »För din skull kan han gå igenom helvetet och en engelsk vigselceremoni.»

Vi promenerade runt och runt den breda sandgång, som omgav tennisplanen. Tomterna voro billiga på den tiden, då huset vid Storgatan uppfördes, och man kunde bestå sig med hur stora trädgårdar som helst. Trädgårdarna voro egentligen det enda, som var stort tilltaget i Melford. En lång tystnad följde. De båda älskande tycktes ha glömt min tillvaro. Slutligen tog Joanna till ordet.

»Du måste komma ihåg, att jag fortfarande är medlem av den engelska kyrkan och ser äktenskapet också från religiös sida. Det vore mycket vackert att bli vigd av mären, men mitt samvete skulle inte tillåta mig det. När du talar föraktligt om kyrkvigsel, sårar du mig, Gaston.»

»Förlåt mig, älskling», sade han ödmjukt. »Jag är en lycklig hedning, och det är så länge sedan jag råkade någon, som tillhörde Englands kyrka, att jag trodde hela institutionen hade dött ut av brist på uppmuntran.»

»Men du var ju med mig i kyrkan i söndags?»

»Det var jag», sade han, »men det trodde jag var bara för att tillbe den store brittiske guden — Konvenansen.»

Joanna suckade och förde samtalet på andra ämnen — höstens färger och andra opersonliga saker — och jag observerade, att hon åter drog Paragots arm om sin midja, liksom om hon velat försäkra sig om något. Då vi kommo tillbaka till porten, gick jag in, men innan jag gick, kastade jag ännu en dröjande blick på min beundrade

Joanna — och såg henne då sträcka sig mot Paragot för att få en kyss.

»Tyck inte, att jag är dåraktig, Gaston!» sade hon.
»Men jag har törstat efter kärlek i tretton års tid.»

Av hans åtbörder och uppsyn förstod jag, att han svarade något i högtravande stil.

För den sentimentalt anlagde ynglingen, som såg på denna kärleksidyll, föreföll den ostört lycklig. Ehuru Joanna måhända icke var fullt så uppsluppet glad som i Paris, smålog hon icke desto mindre förtjusande mot både Paragot och mig. Det var med en bedårande min av trotsig stolthet, som hon presenterade honom för sina bekanta såsom sin kusin, herr de Nérac. Konvensansen förbjöd henne att tillkännage sin förlovning så kort efter sedan hon blivit änka, men med aldrig så litet skarp-sinnighet kunde man förstå, att hon presenterade sin blivande man. Få kvinnor kunna dölja den triumferande känslan av äganderätt till en man, i synnerhet om de samtidigt måste hålla sig på defensiven emot sådana utbrott som det, vartill lady Molyneux gjort sig skyldig. Joanna ådagalade ett sannskyldigt hjältemod. Till och med då Paragot glömde sig ända därhän, att han med en häftig ed slog knytnäven i bordet, så att glasen klirrade, såg hon sig omkring med en blick, som ville hon trotsa alla de närvarande att finna något märkvärdigt i hennes gästs beteende. Det var först emot slutet av min kvarvaro, som hon begynte visa en smula oro. Och med undantag av dylika enstaka utbrott syntes Paragot framleva sina dagar lugnt och belåtet — som om han i sina nya plikter såsom trolovad och sällskapsmänniska funnit sin rätta kallelse.

Då jag ser tillbaka på denna idylliska tid, förstår jag vilken storartad självbehärskning Paragot lade i dagen. I sina personliga vanor var han snarare en automat än en mänsklig varelse. Klockan halv nio om morgnarna trädde han in i frukosttrummet. Klockan halv tio gick han ut

i staden för att raka sig. Hade han stämt möte med Joanna, var han punktlig som ett urverk. I fråga om sin klädsel var han minutiöst nog. Han vek till och med ihop sina benkläder om kvällarna. Han inskränkte sin rökning till ett visst antal cigarretter med vissa timmars mellanrum. Man skulle ha kunnat tro, att han aldrig ens hört talas om den förkastliga vanan att dricka mellan måltiderna. Om han också gick i kyrkan bara för att tillbe den brittiske guden Konvenansen, gjorde han det med oklanderligt allvar. Ingen begravningsentreprenör kunde lyssna till prästens liktal med högtidligare min än Paragot till kyrkoherdens predikan. Där han satt kapprak i kyrkbänken med sitt fårade, mörkhyade ansikte stelt och uttryckslöst, sin illasittande bonjour igenknäppt över bröstet, håret — trots barberarens alla ansträngningar — gensträvt och tydligen ovan att ligga benat — var han verkligen icke olik en enklare begravningsentreprenör. Icke ett spår fanns kvar vare sig av den förnöjde vagabonden i velvetinkostym, som med brinnande iver spelade för dansande bondfolk, eller av den långhårige, ovårdade diktatorn på Café Delphine, som till sina lärjungars uppbyggelse utslungade sina av absinten inspirerade utlåtanden om konst och filosofi. Han deltog i psalmsången. Det var synd, att man icke anmodade honom att gå omkring med håven. Och ändå framträdde emellanåt en viss upprorsanda. En dag frågade han mig till exempel med förtvivlad uppsyn, om han för hela sitt liv skulle vara dömd att sätta på sig ren krage för var dag. En annan gång tog han mig i armen, då vi stodo och hängde i porten, och släpade mig utom hörhåll för byggningen.

»Käre Asticot», sade han med en dramatisk gest, »om jag inte får tala med en människa — en karl — blir jag tokig. Jag börjar dansa runt rabatterna och skrika högt. Jag dör av längtan att få resonera med värden på Svarta Galten, en fet, cynisk skälm, som retat min nyfikenhet. Och för resten, om Sadrak, Mesak och Abednego i detta

nu blev inkastade i min strupe, skulle de sannerligen få se på annat än Nebudkadnesars ynkliga brinnande ugn.»

»Jag vet inte varför vi inte skulle kunna gå till Svarta Galten», sade jag.

Han klappade mig på axeln, kallade mig det delphiska oraklet och drog mig med sig ut genom trädgårdsgrinden med en iver och hastighet, som påminde om forna tiders Paragot.

»Mästare», sade jag, då vi skyndade nedför Storgatan — Svarta Galten låg vid dess bortre ända, vid bron — »om ni tycker det är roligt att resonera med en man, så har ni ju alltid major Walters.»

Paragot slog ut med handen.

»Han är en man så till vida, att han är modig och manlig; men vad intelligens beträffar, har han inte ett dugg. Han är en automatkanon. Han skjuter av så och så många stereotypa fraser i minuten. För resten har jag den öturen att vara major Walters misshaglig. De brittiska militärerna hyser antipati mot alla, som inte är skurna efter precis samma mönster som de själva.»

»Men fru de Verneuil är inte skuren efter samma mönster som alla andra», sade jag med en menande blick.

»Jaså — har dina barnaögon upptäckt det också? Men jag, min son, är Gaston de Nérac, en gascognisk vasall, för tusan! Och den där fördömda mannekängen ska minsann få med mig allt göra! Tunnor tusan! Vet du, vad han var fräck nog att fråga mig i går? Vad jag tänkte ge fru de Verneuil för årligt underhåll? Underhåll, tänk dig, min lille Asticot! Han förklarade, att han frågade det i egenskap av hennes mans testamentsexekutor — inte för jag vet, vad det är. 'Min herre', svarade jag, 'jag skänker henne min kärlek och mitt snille och tillförsäkrar henne därigenom lycka och välstånd. För resten har fru de Verneuil en egen förmögenhet, som är fullt tillräcklig för hennes behov och som jag inte tänker röra.'»

Jag smålog, ty jag såg för mig Paragot med sin stora

franska gest — den ena handen instucken mellan rockknapparna och gestikulerande med den andra — hålla detta tal för major Walters.

»Jag förklarade», fortsatte han, »i ordalag, som jag ansåg avpassade för hans intelligens, att jag bara behövde återta mitt yrke, för att min pekuniära ställning skulle bli jämgod med fru de Verneuls. 'Och, min herre', slöt jag, 'låt det nu vara nog!' Vi bugade oss och skildes som ovänner. Därför kan du förstå, att utsikten att resonera med major Walters just inte förefaller mig synnerligen lockande.»

Då — i det ögonblicket — fann jag detta mycket ädelt av Paragot. Det var det också på sätt och vis, ty min husbonde, som aldrig i sitt liv begått en ohederlig handling, måste verkligen ha blivit uppbragt över majorens anspelningar på att han ämnade leva på Joannas pengar. Han trodde sig faktiskt i stånd att återvinna rykte och inkomster. Det var endast obehaget av att behöva göra det, som emellanåt generade honom. Han visste, att det skulle tarvas en kolossal ansträngning för att rycka upp sig ur det lättjefulla liv han levat i tretton års tid. Men han var ju en man, för tusan!

För att bevisa det sade han till om några liter öl i gårdsrummet på Svarta Galten, en gammal gästgivargård, som låg ett stycke från vägen. Den trinde värdens små ögon lyste, där han stod i skjortärmarna, då han mottog den storartade beställningen, och han kom själv och satte fram den stora stånkan tillika med en anspråkslös sejdel åt mig och ett glas rom åt sig själv. Paragot var verkligen en gäst, som förljänade uppmärksamhet.

Sedan Paragot skålat med värden, stjälppte han bokstavligen i sig stånkans hela innehåll. Värden stirrade på honom med synbar beundran.

»Det var tusan», utbrast han.

»En till!» skrek Paragot.

»Hur bär ni er åt?» frågade värden, då han satte fram den nya stånkan.

Paragot förklarade, att han lärt sig konsten i Tyskland. Man bara öppnar strupen för det goda ölet utan att röra svalgmuskulerna, och så rinner det ner.

»Anfäktat det!» sade min värd.

»Har ni inga här i trakten, som är styva att dricka?» frågade min husbonde och grep sig an med sin stånka.

»Jo vars, nog finns det många, som super sig fulla, om det är det ni menar.»

»Att bli full av öl är väl inte att kunna dricka», utbrast Paragot otåligt. »Har ni inga ryktbara stamkunder i trakten? Karlar, som tål sprit likt gentlemän och vilkas själar vidgas och blir välvilligare och mänskligare ju mer alkohol de får? Om ni har det, skulle jag vilja göra bekantskap med dem.»

»Inte finns det någon, som kan göra efter det ni gjorde nyss.»

»Har ni alltid varit bosatt i Melford?»

»Nej då», svarade den andre, liksom smått stucken över en dylik förmodan. »Jag är född och uppfostrad i Devizes.»

»Det måste vara ett riktigt håll», utlät sig Paragot.

»Nej vars — sämre kunde det vara», förklarade värden. En kvinnoröst ropade i detsamma på honom, och han försvann. Paragot sköt ifrån sig sin halvtömnda stånka och steg upp.

»Jag känner mig besviken på den där karlen», sade han och skakade på huvudet. »Han är en lantlig tjockskalle. På honom ska jag inte öda bort mina talanger! Vårt strövtåg till Melfords bohemvärld var ett misstag, min lille Asticot, och ölet är otäckt surt. Jag är glad, att jag inte varit vagabond i engelska landsorten.»

»Varför då?» frågade jag.

»För att undgå idiotanstalten hade jag kastat mig in

i metodistkyrkan. Jag borde för resten ha tänkt mig, att min värd skulle vara en tråkmåns. Här i landet inträffar alltid det man väntar sig — och det är det, som förlamar hjärnan. Låt oss nu gå hem till lunch!»

Han betalade, och just som vi trädde ut ur värds-
husporten, kommo vi rakt i armarna på Joanna och major Walters. Den senare betraktade oss spotskt och över-
lägset, och Joanna, som uppfångade hans blick, rodnade
ända upp till hårfästet. Sedan de vanliga hälsningarna
blivit utbytta, drog hon stolt och utmanande Paragot
med sig, och jag och major Walters följde efter. Som
han inte öppnade munnen under hela hemvägen, fann
jag inte hans sällskap vidare upplivande.

TJUGONDE KAPITLET.

Så länge det ännu fanns en strimma dagsljus kvar,
hade jag målat på porträttet, som nu närmade sig sin
fullbordan.

»Nu är det slut för i dag», sade jag, lade ifrån mig
palett och penslar och betraktade tavlan.

Joanna, som satt vid eldstaden med ett handarbete,
steg upp och kom fram till mig. Frukostrummet, som
låg åt nordväst och fick ljus genom de till trädgården
vettande balkongdörrarna, hade blivit mig anvisat till
ateljé, och dit brukade Joanna, som föredrog det glada,
luftiga rummet framför den dystra salongen, komma och
hedra mig med sitt sällskap. Fru Rushwort låg och
vilade, och Paragot var ute och gick. Min sköna och
beundrade grevinna behagade smickra mig. »Det är märk-
värdigt, att en sådan pojke som ni kan åstadkomma
något sådant — ni är ändå bara en pojke, Asticot»,
tillade hon med ett av sina strålande, kamratlika leenden.
»Det dröjer inte många år, förrän alla människor ligger

för era fötter och bönfaller om att få sina porträtt målade. Ni kommer ju att hålla vad ni lovat, inte sant?»

»Vad då, min fru?» frågade jag.

»Det ni nu lovar att bli. Det är inte alla, som håller vad de lovar. Ni får inte låta påverka er av några yttre förhållanden att frånga det.»

Hon hade kastat stolan, som hon höll på att brodera åt kyrkoherden, över axlarna och höll i dess båda ändar, under det att hon betraktade mig allvarligt och vemodigt.

»Jag är skyldig min mästare», sade jag, »att arbeta av alla krafter.»

»Ack, om han också hade haft en mästare i forna dar!» sade hon med en suck. »Då skulle han nu ha varit höljd av ära och berömmelse, skulle ha ägt allt vad världen kan ge.»

»Har han inte fått det bästa världen kan ge, nu då han fått er?» sade jag litet blygt.

Joanna skrattade till.

»Ibland talar ni, som om ni vore ens farfar. Det kommer sig väl av att ni började studera filosofi vid så unga år. Ja, er mästare har återfunnit mig; men vad betyder väl en kvinna? Ett stoftkorn i rymden.»

Hon satte sig på min målarstol med ryggen åt porträttet.

»Säg mig, Asticot, är han åtminstone lycklig?»

»Kan ni tvivla på det, min fru?» utbrast jag ivrigt.

»Jag önskar så innerligt, att han ska känna sig lycklig, Asticot. Ser ni, det var jag, som var orsaken till att han avbröt sin bana och slog sig på det besynnerliga liv han fört, och därför känner jag mig dubbelt ansvarig för hans framtid. Kan ni förstå det?»

Hennes blåa ögon voro mycket allvarliga och barnsliga. Fast jag älskade Paragot så varmt, kände jag plötsligt något liknande medlidande med henne. Det tycktes mig, som om hon tagit ett för tungt ansvar på sina spåda axlar. För första gången slog det mig, att Paragot och

Joanna kanske inte riktigt passade för varandra. Min intuition drev mig att säga:

»Min mästare är fullkomligt lycklig, men ni måste ge honom en smula tid på sig att sätta sig in i sina nya förhållanden.»

»Ja — det är riktigt», sade hon. »Ni är en så klok gosse», tillade hon efter ett ögonblicks paus, »att ni kanske kan göra mig en tjänst. Själv kan jag inte säga åt honom — det plågar mig att tala om det till och med — men tror ni inte, att ni kan få honom att förstå, att personer i vår samhällsställning inte besöker sådana ställen som Svarta Galten? Mig gör det alls ingenting — men andra människor! Min kusin major Walters sade något för ett par, tre dagar sedan — och det sårade mig. Man förstår inte Gastons kontinentala vanor. I Frankrike faller det sig helt naturligt att gå på ett kafé, men i England är allting så annorlunda.»

Jag lovade att meddela Paragot förbudet att besöka Svarta Galten, varpå jag frågade vilketdera hon föredrog — England eller Frankrike. En rysning genomför henne, och något av det forna hårda, kalla uttrycket förmärktes i hennes ögon.

»Jag vill aldrig återse Frankrike. Jag var så olycklig där. Jag håller på och övertalar herr de Nérac att bosätta sig i London. Han kan finna lika stort fält för sin konst där som i Paris, inte sant?»

»Säkert», sade jag.

»Och ni kommer också dit», sade hon med sin vanliga betagande glättighet. »Ni skaffar er en vacker ateljé i närheten av oss, och så ska vi bli lyckliga alla tre.»

Hon hoppade ner från stolen, och sedan hon blett mig tända gasen, återtog hon sin plats vid eldstaden och fortsatte att brodera.

»Är det inte vackert?» frågade hon och höll upp arbetet. Jag bejakade hennes fråga. Hon var mycket skicklig i handarbeten.

»Gaston förstår sig inte på det», anmärkte hon leende.
 »Han tycker inte om präster.»

»De har just inte passat i stycke med honom», svarade jag ursäktande.

»Men det måste de komma att göra. Å, ni ska få se! Det dröjer inte länge, förrän jag gjort honom till en exemplarisk engelsman.»

»Jag är rädd, att ni kommer att finna det litet svårt, min fru», återtog jag.

»Tror ni, att jag är rädd för svårigheter? Är inte allting svårt? Är det lätt för er att få fram på duken just vad ni vill ha fram? Om ni kunde kludda dit det på en minut, vore det ju inte något med det. Men, som sagt — jag måste ge Gaston litet tid på sig.»

Jag slog mig ner på braskudden bredvid henne och satt några minuter tyst och såg på hur det gula silket drogs ut och in genom det vita sidenet. Man kunde inte tänka sig sötare händer och vackrare handleder än hennes.

»Ni får inte, på grund av vad jag sagt om Gaston, tro, att jag är missbelåten. Jag skulle på det hela taget inte vilja ha honom en smula annorlunda — ingen i världen är som han. Och jag är så lycklig över att mitt livs stora roman blivit fullbordad. Är det inte underbart, Asticot? Har ni någonsin hört något liknande ens i sagor? Att råkas igen efter tretton år och finna den gamla — den gamla —»

»Kärleken», viskade jag, och jag såg, hur hon rodnade.

»Lika stark och sann som någonsin. Det är det inre, som allt beror på, Asticot. Det yttre betyder ingenting. Förskräckliga saker ha hänt oss bägge under dessa år, men det har inte förmått förmörka våra själar.»

»Min fru», sade jag leende (nu efteråt tycker jag allt, att det var litet näsvist av mig), »det där har bestämt min mästare sagt.»

»Ja, det har han», medgav hon och spärrade upp ögonen av förvåning. »Hur kunde ni veta det?»

»Ni upptäckte själv en gång ekon hos mig!»

Och så skrattade vi båda.

»Det var just det, som förde oss tillsammans, Asticot. Ni tycktes betrakta honom snarare som en gud än som en människa — och därför tyckte jag om er.»

Hon räckte mig sin vänstra hand, och jag förde den till mina läppar.

»Det där är ett vackert franskt bruk, som inte finns hos oss. Och — ni gör det mycket nätt, Asticot.»

Jag hade haft lust att ge betjänten en örfil, som i detsamma öppnade dörren och meddelade, att teet var serverat.

Av alla yttranden, som jag hört från läppar, som jag älskar och aktar, tror jag, att Paragots av Joanna upprepade ord voro de mest rörande dåraktiga. Och de trodde själva därpå. Det var hela deras trosbekännelse. På dess sanning hade de byggt hela sin kärlek.

I Joannas romantiska ögon betydde det ingenting, att den lysande unge man, »vars sol just var i uppgående!», då han för länge sedan vunnit hennes hjärta — (hon visade mig hans fotografi; ack, stackars Paragot!), nu var en tystlåten skuggbild av sitt forna jag, i vars härjade ansikte man tydligt kunde läsa historien om det liv han fört, att han tedde sig både löjlig och ömklig i sin nya stass, att han under sitt vagabondliv icke endast glömt konsten att kläda sig utan, vad värre var, att skicka sig. Det betydde ingenting, att han var medelålders, att inspirationens flyktiga och ömtåliga gåva för alltid övergivit honom, så att han var dömd till evig konstnärlig ofruksamhet (det visste hon inom sig). Det betydde för henne intet, att hennes gudar väckte hans förakt och att hans gudar skrämde henne. Det betydde intet, att de knappt hade en enda gemensam tanke, ett enda gemensamt tycke — ja, jag vågar påstå, att fast jag bara var

en halvuppfosttrad, halvbildad pojke, hade jag fått en djupare inblick i min älskades hjärta än Paragot själv.

Saken var den, att hon trots alla fördärvliga inflytelser, trots sitt sorgliga äktenskap dock förblivit ett barn. Då greve de Verneuil funnit, att hon icke kunde förlåta honom hans lögnaktiga uppgift om Paragots död, hade han lämnat henne åt sig själv och vänt sig till de främmande, ovärdiga gudinnor, som män av hans typ älska. Månad hade följt på månad, år på år utan att hon utvecklats. Hans familj — nationalistisk och bigott, av den gamla skolan — betraktade honom och det med rätta som en avfälling från deras traditioner och ansåg — med orätt — att det var Joanna — den engelska kälterkan — som lockat honom från den ortodoxa vägen. Förhållandet till Joanna hade därför varit ytterligt kyligt och spånt. Å andra sidan var den israelitiska finansvärld, där greve de Verneuil trivdes och av vilken han drog nytta, motbjudande för den fint uppfosttrade engelskan. »Jag har så få vänner i Paris», voro nästan hennes första ord till mig den dagen vi råkades utanför Hôtel Bristol. Hon framlevde sitt liv med ett tvunget leende på läpparna, ett iskallt uttryck i de vackra ögonen, allt under det hennes hjärta längtade efter det lugna, av konvensans lagar skyddade och omgärdade engelska livet med dess angenäma rutin, dess dagliga plikter, dess behagliga, fina umgängeston.

Man kunde säga, att hon de elva år hon varit gift icke leval utan vegeterat. De få av hennes upplevelser, som skilt sig från det vanliga, hade liknat ett skrämt barns äventyr. Hennes livs roman var ett barns roman. Och hennes okonstlade älsklighet, hennes smeksamma sätt, som förvandlade min gosskärlek till henne till en lidelsefull dyrkan, som varat till denna dag, då vi båda äro gamla och skröpliga och endast råkas för att beklaga varandras krämpor, också i detta var hon ett barn. Hur skulle hon kunna förstå den Paragot jag kände? För

henne var hans själ lika fläckfri som förr, omgiven av samma strålgans som fordom bländat hennes unga ögon. Och det var det enda, som betydde något. Att omvända mannen i yttre måtto var en småsak. Det var den enklaste sak i världen att få den frispråkige fritänkaren att icke avhandla andra än av societeten godkända ämnen, att få den inbitne vagabonden punktlig som ett urverk, att påtvinga den panteistiske hedningen den anglikanska tvångströjan. Hon hade icke ett begrepp om vilket jätteverk hon åtagit sig, och också däruti visade hon ett barns naiva tillförsikt. Inte heller föll det henne in att be honom kasta av sig sin likbjudarmin, sin besvärliga stass och åter bli den frie, glade vagabonden. På sin mors knä hade hon lärt sig det första budet: »Du skall inga andra gudar hava för mig»; och ehuru Joannas gud tillfredsställde hennes ljuva, oskyldiga själs alla rimliga anspråk på en gud, var han dock Matthew Arnolds imponerande präst i vit spännhalsduk. Endast i åttlydnad av hans befallningar låg frälsningen, därom var Joanna orubbligt övertygad. Och naturligtvis måste Paragot vandra samma väg. Det fanns helt enkelt ingen annan.

Paragot åhörde ödmjukt Joannas förbud beträffande Svarta Galten.

»Vad än fru de Verneuil säger, är det rätt», sade han, då jag slutat. »Jag glömde, att jag brutit med mitt forna liv.»

På aftonen spelade jag piquet i salongen med fru Rushworth, under det Paragot satt med Joanna långt bort i ett hörn. Jag kunde inte undgå att märka hur tystlåtna de voro. Paragots ordflöde tycktes vara uttorkat; samtalen fördes ytterst lamt. Varför berättade han inte något för henne? Varför gav han inte uttryck åt sin kärlek och beundran i sina vanliga högtravande, fantastiska ordalag? Vad som helst hade varit bättre, tänkte jag för mig själv, än detta kallprat om saker och ting,

som säkerligen inte det minsta intresserade varken Joanna eller honom själv. Min vackra Joanna gäspade faktiskt.

Bäst det var kom major Walters. Han hade kommit för att utbe sig Joannas underskrift på en viktig affärshandling, förklarade han. Hon sprang glättligt emot honom, drog honom med sig till skrivbordet, som stod i ett hörn av rummet, och skrattade som en flickunge, då hon bläckade ner sina fingrar och förklarade, att hon inte begrep det minsta av det hon skrev under.

Sedan Paragot utbytt en mycket kylig hälsning med major Walters, kom han och slog sig ned vid vårt spelbord och såg på spelet med samma likbjudarmin, som han alltid tog på sig, då han skulle uppträda särskilt korrekt. På fru Rushworths små anmärkningar, medan man gav, svarade han helt kort. Under tiden hade hans tillskrynkade vita halsduk — han klädde sig var dag till middagen i frack utan att knota — glidit upp i den magra nacken, vilket kom honom att se helt löjlig ut.

Då Joanna skrivit under papperet, satt hon kvar vid skrivbordet och pratade livligt med major Walters. Såvitt jag kunde höra — och jag är rädd, att min uppmärksamhet var bedrövligt splittrad från korten — resonerade de om samma obegripliga saker, som utgjorde samtalsämnet vid tisdagsmottagningarna — personer, lokala förhållanden, och jag vet inte allt vad. Hon sprang efter stolan, som hon höll på att brodera och som Paragot icke förstått att falla i förtjusning över, och jag kunde av hennes minspel och åtbörder förstå, att major Walters yttrat sig därom just såsom hon ville, att han skulle yttra sig. Kort därpå måste han ha återgått till affärer och sagt något om att allt var klart, ty hon lade på sitt impulsiva, smeksamma sätt handen på hans arm, och hennes ögon lyste av tacksamhet.

»Jag vet inte, hur jag skulle bära mig åt, om jag inte hade dig, Dennis. Du tar allt på dina starka axlar. Hur ska jag kunna tacka dig?»

Han böjde sig ned och sade något med lågmäld röst, varvid hon rodnade, skrattade och gav honom ett förebrående ögonkast. Hans yttrande väckte synbarligen alls icke hennes misshag. Hon tycktes endast finna det roligt. Han rätade på sig med ett småleende, och då först lade jag märke till hur proportionerlig och välväxt han var, hur väl hans kläder sutto. Det föreföll lika omöjligt, att major Walters' halsduk skulle kunna glida upp i nacken, som att hans tår skulle sticka ut genom skorna. Han gjorde intryck av att hela sitt liv ha hållit sig oklanderlig både i fysiskt och moraliskt hänseende. Jag började hysa en hemlig beundran för honom. Jag såg framför mig i öppen dag, vad jag så ofta sett framskymta under Paragots trasor eller grannlåt men som besynnerligt nog tycktes ha försvunnit i och med hans nya elegans — den medfödde, otvetydige gentlemannen. Och så började jag i tankarna göra utkast till ett porträtt, som särskilt skulle framhålla just den egenskapen, och följdén var, att jag spelade galet och ådrog mig en mild tillrättavisning av min motspelare, som triumferande förklarade sig ha vunnit spelet.

Efter en stunds gemensamt samspråk tog major Walters avsked. Paragot följde honom ut. När han kom in igen, reste sig fru Rushworth för att gå till vila, och även Joanna förebar trötthet och drog sig tillbaka i stället för att som vanligt sitta kvar hos oss.

»Mästare», sade jag ivrigt, uppfylld av min nya idé. »Tror ni, att major Walters skulle vilja sitta för mig? Jag menar inte, att han skulle betala något — det kan jag naturligtvis inte begära — jag skulle göra det för att få öva mig. Jag skulle vilja måla honom som en krigare i full rustning.»

»Hur har du kommit på den galna idén?» frågade min mästare.

Jag förklarade saken för honom. Han betraktade mig

ett par sekunder helt allvarligt med ett vemodsfyllt uttryck i sina trötta, blå ögon.

»Du har rätt, min lille Asticot», sade han, »och jag har orätt. Jag börjar bli slö. Jag har betraktat vår vän som en tennsoldat. Du har sett skarpare. Börd är en god sak; men för att det ska vara något riktigt bevänt med den, måste den vara parad med liv. I alla fall är din idé att be major Walters sitta för dig vansinnig, och ju förr du får fru Rushworths porträtt färdigt och återvänder till Janot, desto bättre. Vi måste tänka på Blanche, som väl leds ihjäl därhemma i sin ensamhet.»

Han stack en cigarrett i munnen men tände den inte, fast han höll tändstickan i beredskap. Så försjunken i tankar var han.

»Min son», sade han slutligen, »jag skulle vilja ge mina ögon, om jag i detta nu hade en fiol.»

»Varför, mästare?» frågade jag.

»Därför», sade han, »att då själen är fylld av förtvivlan, finns det ingenting annat som hjälper än att spela bort den.»

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Paris igen... Janot... det glada ateljélivet... de uppsluppna kamraterna... måndagsmorgnarna med sin trängsel av alla möjliga slags modeller i alla möjliga slags kostymer... det bullersamma kaféet mitt över gatan... restaurant Didier, där de av oss — unga män och unga flickor — som hade furstliga inkomster, åto en härlig middag för en franc och femtio — vin inberäknat... (vilket vin! Det vattnas i munnen vid blotta tanken därpå!) de nyaste romanerna... de sista slagdängorna, som gnlades överallt... ateljéen i Menilmontant, där vi alla fyra slavade på mästerverk, som aldrig skulle bli sålda — med ett ord

det kära, varmblodiga, inspirerande livet igenom! Paris, det gamla hemmet, Blanquette och Narciss, allt vad jag höll kärt!

Man får inte döma mig såsom otacksam, därför att jag var glad att åter vara hemma. Jag var fortfarande en pojke — inte tjugu år. Jag hade fickorna fullproppade med de banksedlar, vari jag förvandlat fru Rushworths check, och hela livet lekte för mig. Jag förärade Blanquette en sköldpaddskam och Narciss ett halsband, och jag lyckliggjorde mina intimaste mindre lyckligt lottade vänner genom att bjuda dem på middag i Didiers dystra entresolvåning, som helt storståtligt benämndes: »Salle des Banquets.» Fanchette och ett par av hennes väninnor voro med, och jag måste erkänna, att det icke gick riktigt städat till. Om Melford sett på, skulle de ha rodnat ända upp till kyrkspiran. Vi sköto undan bordet och dansade excentriska kadriljer. Vi sjöngo och skrålade. Då Cazalet försökte sjunga solo, stoppade vi igen munnen på honom med hans egna sandaler. Vi flirtade i alla vrår. Rosaria, en spansk modell, född och uppfödd i Quartier Saint-Antoine, döpte vi i rödvin. Det var en minnesvärd afton.

Följande dag trakterade jag Blanquette med en utförlig berättelse om festen och dess förlopp, och den godhjärtade själen föreskrev botemedel för min huvudvärk. När man är ung, tycker man, att en sådan afton är värd en dags huvudvärk. Jag ångrar den inte ens nu på gamla dagar — jag tycker inte om, när gammalt folk låtsas skämmas för sin ungdoms dårskaper. Det är bara humbug.

Fastän jag alltid hade Joannas intagande personlighet tankarna och kärleken till min mästare som ett slags andlig barlast, måste jag bekänna, att jag tänkte mycket litet på hur deras roman fortskred. Jag tog det som en självklar sak liksom mycket annat då för tiden, som jag icke vidare reflekterade över. Jag drogs in i pariserlivets

virvel och hade icke mycken tid övrig till reflexioner. Ett par gånger skrev jag till Joanna; men mina brev voro egoistiska utgjutelser, som huvudsakligen avhandlade den mytologiska tavlan i Menilmontant. Hon svarade mig vänligt och intresserat, men om Paragot nämnde hon så gott som intet. Man kunde ju inte heller begära, att hon skulle skriva romantiskt som en förälskad ungmö, som utgjuter sitt hjärta för sin bästa vän. Paragot själv, som avskydde bläck, papper och penna, skickade mig endast en och annan hälsning genom Joanna.

Då jag var tillsammans med Blanquette, undvek jag ämnet om det förestående giftermålet så mycket som möjligt. Hon såg med ett slags slö fatalism fram mot den dag, då en annan kvinna skulle ta hand om hennes husbonde och hon själv skulle bli skjuten åt sidan.

»Men, Blanquette», utropade jag tröstande, »vi kommer ju att leva tillsammans precis som förut.»

»Och när en kvinna kommer och tar dig också?»

Jag svor — vansinnigt nog — att aldrig gifta mig, men hon skrattade bara åt mig på sitt lugna sätt och sade mig några beska sanningar rörande mitt köns svagheter.

»För resten, min lille Asticot», tillade hon, »håller jag mycket av dig — det vet du nog — men mästaren är du ändå inte.»

En gång framkastade jag möjligheten av att hon skulle kunna komma att gifta sig med någon annan. Jag visste, att den lille fryntlige järnkramhandlaren i hörnet lade sig ut för henne ganska märkbart. Han var tydligen en välbärgad och fin karl — han hade till och med ett badkar av zink bland sina varor. Men Blanquettes smak låg icke åt det hållet. Hon, som levat jämnställd med mästaren och mig (jag erkände med en bugning min tacksamhet för komplimangen) gifta sig med en obildad bleckslagare? Nej tack! Tusen tack! Hon var så uppbragt som helst, och utan rim eller reson ryckte hon till

sig en knippa julrosor, som stod i en vas på bordet, och kastade dem i spiseln. Stackars järnkramhandlare!... Nej, för henne fanns det inte annat än gå i sjön! Och det var det vanliga slutet på våra samspråk.

Så slutade också ett samspråk en novemberafton ungefär tre veckor efter det jag återkommit till Paris. Jag hade ätit middag hemma med Blanquette och höll som bäst på med en teckning till »Le Fou Rire», en omoralisk skämtttidning, som lyckligtvis för länge sedan är avliden (lyckligtvis, sade jag? En sådan Tartuffe jag är! Hur mången välbehövlig och kärkommen lousidor fick jag inte därifrån på den tiden!) då hon plötsligt såg upp från sin sömnad och frågade, när mästaren skulle komma hem. Frågan ledde till ett svar, svaret till en anmärkning och anmärkningen till diskussion av det sedvanliga ämnet.

»Det finns ingen hjälp, min stackars Asticot — jag säger dig, att jag kommer att gå i sjön, det gör jag.»

Jag sköt undan min ritning och kastade ritstiftet ifrån mig.

»Om du fortfar att leva i den där sjukliga sinnesstämningen, kommer du inte att behöva dränka dig — du dör ändå. Om vi i stället för att sitta här och gräma oss skulle gå och dansa på Bal Jasmin! Har du lust?»

»I kväll?» utbrast hon häpen. Hon hade aldrig kunnat vänja sig vid konstnärsnaturens hastiga ingivelser.

»Ja visst. Du tror väl inte, att jag skulle föreslå dig att dansa nästa månad för att kurera din förstoppning i kväll.»

»Förstoppning? Men inte är det något fel på min mage, kära du», sade Blanquette, som tog allting efter bokstaven.

»Det är fråga om förstoppning i hjärtat», sade jag à la Paragot, »och för det kan du inte göra något bättre än dansa med mig på Bal Jasmin.»

»Skulle det verkligen roa dig?»

Detta var ju rörande sagt. Det innebar, att hon skulle

vilja offra sina egna känslor för min skull. Men hennes ögon lyste upp, och hennes kinder fingo en smula färg. Kvinnor äro ibland stora hycklerskor.

Tio minuter senare stod Blanquette framför mig klädd i sin svarta söndagsklänning med ett blått sidenskärp broderat med konstiga förgåt-mig-ej, håret prydligt uppsatt i en knut och sammanhållet med min sköldpaddskam. Och så gävo vi oss i väg. Då för tiden for jag inte på bal i eleganta hyrkuskekipage. Jag gick till fots med pipan i munnen och Blanquette under armen. Sannolikt togo alla oss för ett älskande par. Det är märkvärdigt, hur man ibland kan misstaga sig.

Bal Jasmin låg vid Rue Mouffetard. Det, liksom så mycket annat av mina glada ungdomsminnen, är för länge sedan borta. Nöjeslokalerna ha förflyttats norrut — Montmartre, som för oss endast var ett geografiskt begrepp, bländar nu världen med sin fala glans. Men så glatt, som det gick till på Bal Jasmin, går det inte till på Moulin de la Galette och Bal Tabarin. Bal Jasmin var icke besökt av s. k. fint folk; tvärtom — dess stamkunder utgjordes av personer med högst tivelaktigt rykte. Åsynen av en herre i frack skulle ha kommit samtliga närvarande att stelna av fasa. Damerna skulle ha skockat sig omkring honom, gapat och stirrat. Och naturligtvis skulle slutet ha blivit, att han fått betala för hela sällskapet.

Bal Jasmin gjorde ingenting i utstyrselväg för att draga folk. Ett lågt galleri med små bord löpte runt den kala salen, och balustraden var icke högre än att de, som dansade därnere i salen, bekvämt kunde stå med armbågarna lutade däremot och prata med gästerna vid småborden. Mitt på golvet var en rund estrad, där musikanterna gnodo på fiolerna i sitt anletes svett. Vid dörrarna voro poliskonstaplar posterade, som godmodigt nickade åt de herrar och damer, med vilka de vid ett eller annat tillfälle kommit i beröring i ämbetsärenden.

Alla kommo dit för att dansa. Om de besökande hade

den turen att råka på en klocka eller späckad plånbok, slukade de den — som klokt och förståndigt folk; men huvudsyftet med deras besök var icke att kasta sig in i klandervärda äventyr. De dansade kadriljerna inte för betalning och för främlingens förnöjelse, såsom i Jardin de Paris, utan för sitt eget nöje. En flicka kunde sparka av en hatten i pur välmening och hjärtefröjd, och om man valsade med henne, lade hon hela sin själ i sina fötter. Där fanns, som sagt, de mest anstötliga personer på Bal Jasmin; men de kunde åtminstone ge de korrekta och oförvitliga en lektion i konsten att roa sig.

Som jag kommit i sällskap med Blanquette och dansade endast med Blanquette och satt med Blanquette och drack öl eller saft och vatten, fingo vi på grund av stället oskrivna etikett vara ostörda och för oss själva. Liksom de övriga hade vi roligt. Dansa var Blanquettes snart sagt enda talang. Gamle fader Paragot hade lärt henne spela på zittra medelmåttigt, men han hade lärt henne att dansa gudomligt, och inom parentes sagt var det Blanquette, som lärt mig konsten. Då man såg hennes lilla undersätsiga figur och höll armen om hennes bastanta midja, medan man stod och väntade på att få något att dricka, kunde man inte tänka sig, hur fjäderlätt hon blev, så fort hennes fötter började röra sig i takt med musiken. Om livet varit en enda oavbruten vals, skulle ingen av hennes kavaljerer kunnat undgå att bli kär i henne, för såvitt det icke varit en noshörning. Men valserna togo blott alltför hastigt slut, och den fjäderlätta sylfiden blev åter min fula, tarvliga Blanquette, som inte förmådde uppväcka några romantiska känslor hos någon annan än möjligen järnkramhandlaren i hörnet.

Balen var mycket livligt besökt. Magra, orakade herrar — var för sig utgörande en parodi på de sju dödsynderna — snurrade runt med Evas döttrar i gottköps-hattar och oäkta plymer. Bodbiträden och nätta barhuvade arbeterskor, fantastiskt utstyrda studenter med

långt hår, torftigt klädda modeller, en hel armé av obestämbara individer, som levde för dagen och som alla dansade, drucko, åto, skrattade, skämtade, rökte, flirtade, väsnades och skränade — en fantasmagori av själar, som roade sig utom konvenansens rāmärken — sådan var publiken på Bal Jasmin. Dubbla gasramper löpte runt salongen och runt musikestraden. Ingen ventilation. Man svettades och pustade och fläktade med papperssolfjädrar.

Blanquette, som för ögonblicket glömt sin sorg, satt med mig vid ett bord intill balustraden, ömsom smuttande på sitt glas och ömsom studerande livet nere i salen med livligt intresse. Allt emellanåt nöp hon mig i armen för att visa mig något särskilt uppseendeväckande. Hennes ögon strålade, kinderna glödde — hon var nästan vacker. Då ett ansikte strålar av lycka, märker man inte, att det är fult. Och Blanquette var lycklig.

»Vill du inte bjuda upp någon annan?» frågade hon ädelmodigt. »Jag kan vänta här.»

Också jag var ädelmodig och avböjde hennes erbjudande.

»Någon lymmel kunde ju komma och bjuda upp dig!»

»Jag reder mig nog, min lille Asticot», sade hon skratlande och sträckte på sig. »För resten kunde det ju hända, att jag finge lust att dansa med honom. Sånt där folk är lustigt ibland. Titta bara på honom där till exempel!»

Typen i fråga var en ung man med rävensikte, smutsig och utan krage, med de parisiska bovarnas spetsiga mössa på huvudet. Han gick tvärs över salen i sällskap med två de fräckaste slynor man gärna kunde uppleta. Då de gingo förbi poliskonstapeln, rätade de trotsigt på sig alla tre.

»Det är så att man kan rysa», sade jag. Blanquette ryckte på axlarna.

»Det måste finnas alla sorters människor i världen, eftersom det finns så mycket, som gör dem olika. Det är bara en händelse, att jag inte blivit lik de där flickorna. Det rör ingen för.»

»Du börjar sannerligen bli filosof, kära Blanquette», sade jag; »det är hyggligt av dig att vara så där overseende. Men ingen annan än mästaren skulle kunna locka fram något gott hos de där.»

Musiken spelade upp en vals. Blanquette tömde sitt glas och reste på sig.

»Kom och dansa!»

Vi gingo ned och befunno oss snart mitt uppe i dansens virvlar. Man knuffades och skuffades — det var sannerligen ingen lätt sak att föra. Det dröjde icke länge, förrän vi blevo inklämda i ett hörn, och just som vi skulle försöka lotsa oss ut därifrån, hörde vi ljudet av en stämma, som kom oss att tvärstanna, så att vi så när blivit nedtrampade.

»Min gode herr Lilleputt, ni gör mig en utomordentlig ära, men tills jag gjort slut på vad mitt sista brott inbragte mig, lever jag en elegant lättings liv.»

Vi stirrade häpna på varandra. Blanquette var den, som först upptäckte honom. Hon grep om min arm.

»Det är han! Heliga Maria, det är han!»

Det var han. Han satt vid ett bord ett stycke därifrån, och han var i sällskap just med ynglingen med rävutseendet och de båda flickorna, som givit Blanquette anledning att filosofera. Han var klädd i sin svarta cylinderhatt. Framför sig hade han konjak. Och han tycktes vara mycket sams med sina bordskamrater. En lång stund stodo vi orörliga och bara stirrade på honom. Vi vågade icke gå fram till honom, och icke heller vågade vi lämna platsen. Jag såg, att han var hemskt smutsig, och skägget tycktes ha fått växa flera dagar. Hans hatt hade legat i smutsen och såg hisklig ut. Skjortan var svart. — Han såg med ett ord anskrämlig ut.

Plötsligt fick han syn på oss. Ett ögonblick tvekade han; därpå hälsade han vänligt och fullkomligt ogenerat. Vi gingo upp närmaste trappa till galleriet och väntade. Sedan han artigt tagit farväl av sitt sällskap, kom han

raglande emot oss. På gången såg jag, att han under dagens lopp inmundigat åtskilliga glas konjak och absint.

Men vad i all världen gjorde han här?

»Min Gud, min Gud, vad gör han här?» frågade Blanquette.

Jag skakade på huvudet. Jag begrep ingenting.

»Nå, mina barn, ni ha kommit hit för att roa er, va? Jag också, i sällskap med min utmärkte vän — Lilleputt Segraren. I alla fall vill jag inte råda er att odla bekantskapen med varken honom eller hans fagra väninnor.»

»Men, mästare», stammade jag, »vad har hänt?»

»Det, min son, ska jag säga dig i förtäckta ordalag», sade han och lade handen på min skuldra, »på det lärda språket: *'Canis reversus ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti'*.»

»O, min Gud», suckade Blanquette, som om det vore något rysligt.

»Men varför, mästare?» invände jag.

»Varför vältra sig? Varför inte? Och nu, min lilla Blanquette, följs vi åt hem, och så kokar du gott kaffe åt oss. Eller vill du hellre stanna kvar och dansa med Asticot?»

»O, nej, låt oss gå, mästare», sade Blanquette med en förskrämd blick på hans forna sällskap, som betraktade oss med märkbart intresse.

»Kom då!»

Dansen var slut, och den törstiga skaran strömmade upp på galleriet. Vi banade oss väg mot utgången, och jag kände, hur mina kinder brunno vid tanken på att allas blickar måste vara fästa på min mästaress tilltygade hatt. Det var en riktig lättnad att slippa ifrån sorlet och gas-skenet inne i balsalongen, som med ens förlorat hela sin ljuskraft, och komma ut på den svala, tysta gatan. Då vi gått en bit under tystnad, tog han Blanquette och mig under armen och brast ut i ett högljutt skratt.

»Men det är något märkvärdigt med er ålder, mina barn! Ni skulle kunna vara femtio år båda två, och jag er lilla

pojke, som ni övrraskat med något tjuvknep och tar med er hem! Är ni verkligen till den grad förargade på mig? Men så skratta då, lilla Blanquette, och säg, att du är glad att se mig!»

»Men visst är jag det, mästare», sade Blanquette. »Det är som en dröm.»

»Och du, mitt hjärtas Asticot?»

»Jag tycker också, att det är som en dröm. Jag begriper bara inte. När lämnade ni Melford?»

»För ungefär fem dagar sedan. Om jag någonsin höll reda på dylikt, skulle jag kunna säga dig precis vilken dag i veckan det var.»

»Och fru de Verneuil?»

»Mår bra — tack!»

Efter den tillrättavisningen gjorde jag inga vidare frågor. Jag anmärkte bara, att vädret fortfarande var kyligt. Paragot skrattade åter.

»Han har blivit en riktig liten bracka, inte sant, Blanquette? Han kan minsann konsten att konversera artigt. Han är väl fasligt ordentlig i sina vanor hemma, Blanquette? Han spottar nog inte på golvet, och inte spiller han heller absint på sängtäcket. Men jag är en riktig gris, inte sant? Säg inte nej! Nå, hur mår Narciss?»

»Han ska bli något förtjust att få se er!» utbrast Blanquette. »Det är vi för resten allihop. Ack ja — nog är jag glad!» sade hon med en djup suck, som om hon vaknat upp ur någon hemsk dröm. »Det är inte alls detsamma, när ni inte är hemma. Jag försäkrar, att jag är så lycklig! Ni kan inte ana hur lycklig!» Hon darrade på rösten, och det måste Paragot ha märkt, ty jag kände, hur hans grepp om min arm slaknade — antagligen därför att hans grepp om hennes arm blev så mycket fastare.

»Gör det dig så glad, att jag kommer hem, min lilla Blanquette?» sade han vekt.

Jag böjde mig fram och såg henne höja sina troskyldiga

ögon mot honom och småle, då hon uttalade sitt vanliga:
 »Ja, mästare!»

»Det är bara Asticot, som inte välkomnar den förlorade fadern.» Jag protesterade. Men han bara skrattade. Plötsligt stannade han och drog ett djupt andetag, under det han stirrade på de höga husen, vilkas konturer hägrade mot det frostiga himlavalvet.

»Å, vad det luktar gott! Vad det är härligt att vara i Paris igen!»

Dörren till en bodega slogs just upp för att släppa ut en nattlig gäst, och den heta förpestade luften strömmade ut.

»Och vad alkohollukten är ljuvlig! Jag vore färdig att kyssa den hederliga dumbommen, som nyss kom ut och kryssar över gatan. Ned med kälkborgarna!»

Han satte icke sin hemska hotelse i verket, men då vi kommo hem och tänd lampan i salongen, kysste han Blanquette på båda kinderna och utropade om igen, att det var härligt att vara hemma. Narciss var vild av förtjusning och hoppade och skällde omkring honom. Han fäste sig inte det minsta vid att hans husbonde fallit i onåd.

Paragot kastade sig på en stol, fortfarande med hatten på huvudet. O, så smutsig, orakad och sluskig han var! Jag kände mig alltför beklämd, alltför full av farhågor för att kunna dela Narciss' förtjusning. Det var kallt. Jag öppnade kaminluckan för att släppa ut värmen i rummet. Blanquette gick ut i köket för att koka kaffe.

Plötsligt rusade Paragot upp, kastade sin cylinderhatt på golvet och stampade den platt som en pannkaka. Därpå kastade han in den i eldstaden och stängde luckan.

»Så där!» utbrast han.

Innan jag hann hindra honom, hade han kastat av sig sin bonjour, och med ena skörtet i handen och foten på det andra rev han den mitt itu nedifrån och upp. Han stod just i begrepp att bränna upp den också, då jag hejdade honom.

»Låt mig vara», sade han otåligt.

»Det blir ett så förskräckligt os, mästare», sade jag.

Skrattande slängde han plagget tvärs över rummet bort i ett hörn.

»Det är sant.» Han sträckte på sig och fäktade med armarna.

»Seså, nu känner jag mig bättre. Nu är jag Paragot igen. Berzelius Nibbedard Paragot! Nu är jag befriad från former och symboler. Ja, min son! Den där hatten har tyngt mig som en järnkrona. Den där rocken har varit ett tortyrinstrument, som pressat in min odödliga själ i levern.» Han slet av sig sin svarta halsduk och slängde den ifrån sig. »Den här har strypt varenda ädel impuls hos mig. Jag har varit som en lindad mumie. Jag har varit död. Nu lever jag. Mina lungor äro fyllda. Min själ återgår till sina obegränsade vidder. Min svullna tunga är sval, och i alla gudars namn — jag kan tala igen!»

Han gick fram och tillbaka i den lilla salongen och orerade om sin frihet och sparkade till bonjourens trasor. Bäst det var tog han upp den från golvet, öppnade fönstret och kastade ut den.

»Jag tål inte se den», förklarade han.

»Mästare», sade jag, »var har ni era andra saker?»

»Vilka andra saker?»

»Ert bagage — er överrock — ert paraply?»

»Kors — i Melford — förstås!» sade han förvånad. »Var skulle de annars vara?»

Jag hade trott, att jag aldrig skulle kunna bli förvånad över något, som Paragot gjorde. Men däri hade jag misstagit mig. Mållös av förvåning stirrade jag på honom.

»Vanligt folk har sitt bagage med sig», förklarade jag helt enfaldigt.

»Vanligt folk, ja! Men dit hör inte jag, min son! Det gick därhän, att jag antingen måste dö eller fara min väg. Då bestämde jag mig för att inte dö. Sådant där är ögonblickets ingivelse. Jag gick och promenerade i träd-

gården. Det var i söndags eftermiddag — nu minns jag det — en ruskig novemberdag. Tänk dig en genomblöt, engelsk småstadsträdgård en regnig novembersöndagseftermiddag! Joanna var i barngudstjänsten. O, min Gud, vilken ohygglig söndagseftermiddag! Jag säger dig, att det låg död i luften, min son! Jag höll sannerligen på att kvävas. Trädgårdsmuren, den blytunga himlen — allt tyngde på mig. Så gick jag ut. Och så återvände jag till Paris!»

»Utan vidare?»

»Utan vidare — precis! Du har kanske märkt, min son, att jag är rask i beslut och handling. Jag gav mig av till järnvägsstationen. Det gick gudskelov ett tåg till London fem minuter efter min ankomst till stationen. Det tog jag. Där har du hela historien!»

»Stannade ni länge i London?» frågade jag för att säga något; han begynte nämligen åter gå av och an i rummet.

»Så jag något intressant på teatrarna? Och hade jag en angenäm överresa? Min lille Asticot, jag märker, att du blir en mästare i konsten att konversera. Om du inte kan säga något originellt, går jag tillbaka till Lilleputt Segraren — hans sällskap har de tre sista dagarna skänkt mig ett ofantligt nöje. Visserligen är hans livsåskådning vad Melford skulle kalla depraverad, men den är åtminstone originell. Han öder inte bort tiden med att säga artigheter.» Plötsligt stannade han, grep mig i axlarna och skakade mig, såsom han gjort många gånger förr. »Kryp ur ditt fina skal, din lille krabbsallare», utropade han, »och tala om för mig, hur du skulle tycka om att tillbringa återstoden av ditt liv i Melford.»

»Det skulle jag inte alls tycka om», svarade jag.

»Nå, hur kan du då begära, att jag ska tycka om det?»

Blanquette kom nu in med den stora vita kaffekannen och några tjocka koppar och satte ifrån sig brickan på vaxduken på bordet.

Då hon varseblev, att Paragot satt i skjortärmarna, såg

hon sig med sitt vanliga ordningssinne omkring efter de avkastade klädesplaggen.

»Var är —»

»Borta!» skrek han och gestikulerade med armarna.
»Kastade i lågorna, rivna i bitar, strödda för vinden.»

Han skrattade, då han såg, att hon icke förstod honom, och höllde i en bräddfull kopp med kaffe åt sig.

»Farsen är slut, Blanquette», sade han vänligt. »Nu är jag inte någon fin herre längre, förstår du. Vi ska fortsätta att leva precis som du levde, innan du for bort i somras, och jag kommer inte att gifta mig. Jag ska stanna hos min lilla Blanquette in sæculo sæculorum, i evigheters evighet, amen!»

Hon blev vit som kaffekannen i ansiktet. Jag trodde, att hon skulle svimma och tog om henne. Det gjorde hon emellertid icke, men hon gömde ansiktet mot min axel och brast ut i hejdlös gråt.

»Vad tusan står på?» frågade Paragot. »Är du ledsen för att jag inte gifter mig!»

»O nej, o nej», snyftade Blanquette.

»Jag tror snarare hon är glad, mästare», sade jag.

Han satte ifrån sig kaffekoppen och lade handen på henne, som om han velat draga henne till sig.

»Mitt kära barn», började han.

Men hon ryggade tillbaka. »O, låt mig vara!» utropade hon och sprang blixtnabbt ut ur rummet.

Paragot såg frågande på mig och ryckte på axlarna.

»Det evigt kvinnliga, kan jag tro. Blanquette som alla andra.»

»Det är underligt, att ni inte märkt det förr, mästare.»

»Märkt vad?»

»Det evigt kvinnliga hos Blanquette», svarade jag, sedan jag tänt en cigarrett.

»Vad tusan menar du?»

»Hon var till och med svartsjuk på min vänskap för

fru de Verneuil», sade jag diplomatiskt, inseende att jag var på väg att svika Blanquettes förtroende och förråda henne.

»Det har aldrig fallit mig in att hon kunde vara svart-sjuk», anmärkte han helt okonstlat.

Han tog kaffekoppen med sig och satte sig med en trött suck i den rankiga soffan. Jag slog mig ned vid eldstaden, och vi drucko vårt kaffe under tystnad. Aldrig har jag känt mig så hopplöst olycklig som den kvällen. Jag var tillräckligt gammal eller rättare jag hade samlat tillräcklig erfarenhet för att känna både vämjelse och sorg över Paragots återfall i sitt forna tillstånd. I vilken tve tydlig håla hade han funnit skydd under dessa reaktionens sista dagar? Jag ryste, men emedan jag älskade honom, halade jag mig själv, därför att jag ryste. Likväl förstod jag honom. Han var en ytterligheternas man. Sedan han flytt från Melfords olidligt dygdiga samhälle, kunde han icke, förtärd som han var av längtan efter vagabondlivet, helt tamt återvända till Rue des Saladiers. Först hade han kaslat sig huvudstupa ner i djupet. Och i vilket sällskap! Quartier latin var just icke någon söndagsskola; troligen flirtades där med Lilleputt Segrarens fruntimmersbekanta, men mellan denna individ och sig själv reste det en oöverstiglig mur.

Idyllen var också slut. Han hade utan vidare lämnat min älskade grevinna. Som mitt öde sammanhänge med hans, skulle jag aldrig mer få skåda hennes tillbedjansvärda drag. Mitt liv tycktes med ens ha förlorat hela sitt behag. Jag föreställde mig henne övergiven, förkrossad, för andra gången bittert begråtande det olyckliga upprepadet av sitt livs roman och naturligtvis uppfylld av harm också mot mig. Vid nitton år äro vi alla inbilska egoister; om jag blandade medlidande med mig själv i sorgen över Joanna och grämelse över min husbonde, bör man icke klandra mig så synnerligt mycket. Även i de ädlaste känslorna hos

äldre, visare och bättre män än jag ingå ofta besynnerliga element.

Romanen var slut. Det fanns icke mer någon Joanna. Jag kunde icke längre behärska mig utan fällde tårar i min kaffekopp.

Paragot snarkade.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Jag tillbragte natten på soffan, eftersom den enda säng, som fanns i huset, tillhörde Paragot. Följande morgon förde jag mina anspråkslösa tillhörigheter till min gamla vindskupa, som lyckligtvis stod ledig, och lämnade min husbonde i ostörd besittning av sin bostad. Då jag på kvällen gick in för att höra efter hans befinnande, fann jag honom fortfarande i sängen. Han var ännu smutsigare och mer orakad än föregående kväll.

»Min son», sade han, »frihetens bröd är ljuvt, men när man är utsvulten, ska man inte äta sig övermått. En gammal fransk författare säger:

'Après le plaisir vient la peine,
Après la peine le vertu.'

Jag har redan haft att utstå smärtan, som följer på nöjet, men huruvida jag kommer att uppnå den dygd, som sedermera följer, är tvivelaktigt. För närvarande är jag emellertid dömd därtill mot min vilja.»

»Hur så?» frågade jag.

»Jag brinner av begär att stiga upp och bege mig till Café Delphine, men ett nyckfullt öde håller mig fången i ett dygdens hemvist, därför att jag varken har hatt eller rock. Jag är också så gott som utan skjorta, vilket dock inte betyder så mycket.»

»Jag är rädd, att mina kläder inte passar er, mästare», sade jag, där jag satt på sängkanten.

»Den enda rock den goda Blanquette gömt, är velvetin-jackan med pärlemoknapparna, i vilken jag så många lyckliga timmar gnidit på fiolen.»

»Varför kan ni inte ha den, tills er kappsäck kommer från Melford?»

»I arkadiska byar ingav den respekt», svarade han. »På Café Delphine är jag rädd, att den bara skulle väcka löje.»

En stark löklukt började antyda, att det snart var matdags, och det dröjde heller inte länge, förrän Blanquette kom in och tillkännagav, att soppan stod på bordet. Paragot steg upp, satte på sig byxor och tofflor och gick ut i salen för att äta middag.

»Enkelheten är en av den högre konstens grundvalar. Livet är en konst — det har jag också försökt inpränta i dig. Att komplicera tillvaron och spöka ut sig med moderna grannlåter är en försyndelse mot konsten, vartill jag aldrig mer vill göra mig skyldig. Och för resten är det bekvämare att äta sin soppa med armbågarna på bordet. Inte sant, Blanquette?»

»Jo visst», svarade hon, »var skulle man annars ha dem?»

Detta svar behagade Paragot, som fortfor att språka vid ypperligt lynne under återstoden av måltiden. Sedan fyllde han en ny porslinspipa, som Blanquette köpt, och rökte belåtet hela kvällen. Blanquette satt pliktskyldigast på en rakryggad stol med händerna i knäet och hörde som vanligt på vårt inspirerade samtal, allt emellanåt inflickande ett och annat ord, då det var något, som låg inom hennes fattningsförmåga. Blanquette var denna afton så lycklig, att det gjorde henne alldeles detsamma vad vi talade om; blotta ljudet av mästarens stämma var henne nog. Endast tanken, att »den andra», hennes rival, blivit övergiven, skänkte henne en grym glädje. Liksom många bondkvinnor med stark natur besjälades hon av äganderättens mäktiga lidelse. I djupet av sin själ skulle hon hellre ha hållit den mest sjunkne Paragot i sina armar

såsom sin egen oförgripliga egendom än sett honom aktningssvärd och framgångsrik i en annans armar. Hade hon haft ett nervöst och lättroört temperament, skulle det kanhända ha blivit tragedi av vid Rue des Saladiers och parisertidningarna fått berätta om ytterligare ett »passionsbrott» och om den gråtande Blanquettes inställelse för rätta. Men nu voro tragediens dagar till ända. Alla voro vi mer eller mindre belåtna — Paragot själv mest, jag kanske minst.

Då Blanquette tog godnatt, drog Paragot henne till sig och kyste henne på kinden — en ovanlig ömhetsbetygelse. Blanquette blev eldröd, och jag förmodar, att hennes dåraktiga hjärta klappade vilt. Jag har känt mitt eget hjärta klappa för mindre än så, och ändå är jag inte kvinna; men jag har varit kär.

»Det är därför att du tillhör mig, min lilla Blanquette, och jag är hemma hos de mina. Vi förstår varandra, inte sant? Och att förstå allt, det är att förlåta allt.»

Då hon gått, satt han kvar och rökte en stund, försjunken i funderingar.

»Jag har aldrig förrän nu insett vilken känsla av lugn och trevnad Blanquette inger mig. Hon är oföränderlig. Gud har givit henne ett sinne, varmed hon trängt till mitt innersta jag — det yttre har för henne intel att betyda. Hon har kommit den verkliga Paragot närmare än du, min son, fast jag vet, att du håller av mig.»

»Den verkliga Paragot — vad vill det säga, mästare?»

»Det finns bara två, som vet det — Blanquette och den gode Guden. Jag vet det inte.»

»Jag vet bara», återtog jag, »att jag har er att tacka för mitt liv och att jag håller av er mer än allt annat i världen.»

»Till och med mer än fru de Verneuil?» frågade han småleende.

»Det är något helt annat», svarade jag rodnande.

»Helt annat», medgav han efter en lång paus. »Min

son», tillade han, »det är inte mer än rätt, att du får veta, varför det blev slut. Vanligen behåller man sådana där saker för sig själv — men jag ser, att du ogillar mitt beteende, och det kan komma att rubba det goda förhållandet oss emellan, något som vi båda skulle ångra. Du tror, att jag behandlat din älskade högeligen grymt?»

»Det tillkommer inte mig att döma er, mästare», sade jag generad.

»Men det gör du», sade han.

Paragot befann sig sällsynt nog i en vek sinnesstämning. Han talade milt och sakta utan spår av förebråelse eller ironi. Och till på köpet låg han på soffan med pipan i munnen i stället för att trava av och an i rummet. Han berättade mig sin historia. Behöver jag upprepa den?

De hade undgått ett helt liv av olycka, men å andra sidan hade deras livs dröm gått om intet. Hon var fortfarande i hans ögon den vackraste, den ljuvaste bland kvinnor; men hon var icke den kvinna, som Berzelius Nibbedard Paragot kunde älska. Båda hade de varit romantiska, båda hade de vandrat i illusionernas dal och uppsåtligt blundat för verklighetens ironi. Och under alla de år som gått, hade kärleken flyktat fjärran från dem, och de hade tagit miste och trott, att skenet av dess vingar var den själv, den själv i levande strålgans. De hade börjat inse den sorgliga sanningen. De läste den i varandras ögon. Hon hade varit för högsinnad att säga något. Hon skulle ha gift sig med honom och hoppats trots allt, såsom kvinnor göra. Paragot, vilkens själ reste sig upp mot all förställning, flydde från den ömkliga tragedien.

Han kunde ha gjort det på ett mera passande sätt. Han kunde ha utbett sig en förklaring med Joanna och så följande morgon sagt till om en droska, som fört honom och hans bagage till järnvägsstationen. Om Joanna hade funnit honom i trädgården den där novembersöndags-eftermiddagen, hade det kanske blivit så. Men det gjorde inte Joanna. I stället greps han av ögonblickets stäm-

ning, och när man har ett sådant temperament som Paragot, ger man det passande helt enkelt en god dag. Detta temperament drev honom ut ur trädgården, över Kanalen och in i Lilleputt Segrarens sällskap. Men lika gott — i huvudsak, d. v. s. däri att han lämnade Melford — handlade Paragot såsom den man av heder, jag alltid kommer att vidhålla, att han var.

Hur många oklanderligt hederliga men fattiga män skulle icke ha gift sig med Joanna bara för hennes pengars skull?

Jag vet, att Joanna bittert begrät sin svunna lycka. Men hon har för mig erkänt, att de ord, som Paragot nedskrivit på en papperslapp och avsänt från London, voro sorgligt sanna:

»Min käraste! Det är endast skuggbilderna av vårt forna jag, som älska. Du och jag äro främlingar för varandra. Att fortsätta detta ljuva hyckleri vore att håna det heligaste. Gud välsigne dig! Gaston.»

»Om man älskar en kvinnlig drömbild», sade Paragot, »låt henne förbli en gudomlig dröm! Att vakna upp och famna kött och blod — det må vara aldrig så ljuvt — och finna, att kärleken flyktat redan i daggryningen, det är en sorg för djup för tårar.»

Och Paragot låg där — orakad, otvättad, i en smutsig skjorta och dito benkläder och rökte tyst och stirrade in i en framtid, vari den kära, ljuva drömbilden med »de små dyrkade fötterna» aldrig, aldrig mer skulle få en plats.

»Om jag hade en rock att sätta på mig», sade han efter nära en halvtimmes tystnad, »tror jag sannerligen, att jag skulle ge mig av till Pont Neuf och språka med Henri Quatre.»

Le Fou Rire hade beställt en kolorerad titelplansch av mig, och jag höll som bäst på därmed, då Paragot trädde in i min vindskammare. Han var nu klädd i rock — hans bagage hade nämligen anlönt från Melford.

»Min själ hungrar», sade han, »efter Café Delphine och sällskap, och min strupe törstar efter alkohol. Om du för en timme eller ett par kan upphöra med ditt profanerande av konsten, skulle jag bli mycket glad att få ditt sällskap.»

»Jag tycker inte alls, att det är illa», sade jag, i det jag lade huvudet på sned och betraktade mina händers verk. »Det är ett gammalt motiv men modernt utfört. Hos Janots skulle man säga, att det vore levande, ultra-modernt.»

»Det är just felet», sade Paragot.

Och så kastade vi oss in i en häftig dispyt. Stundens vurm var att återuppliva gamla ämnen, som innehöllo eviga livssanningar, och framställa dem i »ultra-modern» form.

Jag försvarade våltaligt min hypotes. Vi voro t. ex. utledsna på att se Skriftens förlorade son sitta halvnaken i en ödemark bredvid en svinstia. Var det icke mycket mer »liv» i att placera honom i en modern parisermiljö?

»Ni moderna kan inte framställa något 'liv' med värdighet, min son», genmålde Paragot. »Tag till exempel Susanna och de båda gubbarna! Klassiskt behandlat kan ämnet fortfarande bli något av det största konsten frambragt. Men förvandla dem till en kryddkrämarhustru och ett par kyrkvårdar — och det hela blir rätt banalt.»

Jag med min ungdomliga, moderna syn på tingen suckade över min husbondes trångbröstade uppfattning. Han var hopplöst efter sin tid. Jag lät ämnet falla och gick efter min hatt.

Då vi kommo till Café Delphine, var där fullt med folk. Fru Boin, som på de sista månaderna fått betydligt större isterhaka, gav till ett litet glädjerop, då hon fick syn på Paragot, och sträckte fram handen över disken.

»Är det verkligen ni, herr Paragot? Man ser aldrig

till er mer. Hur kommer det sig? Nå? Ni har varit ute och rest? Till England? Det lär vara ett vackert land. Och var vill ni sitta? Er plats är upptagen. Herr Papillard — skalden — har suttit där en månad nu. Men vi ska skaffa er ett annat bord. Där har vi ett, som är ledigt.»

Hon pekade på ett dragigt, otrevligt bord nära dörren. Paragot kastade först en blick på bordet, så en på fru Boin och sedan en på sitt förra trevliga, av herr Papillard och hans kolleger nu upptagna bord — och en märkvärdig och invecklad ed undföll honom. En obehaglig, trubbnäst, grisögd individ med stripigt, glest bockskägg satt på den heliga platsen lutad mot väggen. Hans hatt och rock hängde på Paragots hängare. Han höll på att läsa upp ett poem för ett halvt dussin ungdomar, som alla hade höga kaffeglas framför sig. De ansträngde sig att se på samma gång djupsinniga och entusiasmerade ut, likt små ugglor, som vilja ge sig ut för lärkor. Icke en enda av de forna stamgästerna fanns där för att välkomna oss.

Vi stannade vid disken och hörde på poemet. Då herr Papillard slutat läsa, bröto samtliga ungdomarna ut i häftiga applåder.

»Utmärkt!»

»Ett mästerverk, käre mästare!»

Den där trubbnosige herrn kallade de »käre mästare»!

»Det är rena vanvettet», mumlade min förvånade husbonde.

I detsamma inträdde Félicien Garbure, en stackars avsigkommen gubbe, som brukat hålla till vid Paragots bord. Han var en av dessa i Quartier latin icke ovanliga parasiter, som alltid lyckas nästla sig in i något kafé-kotteri och så mycket som möjligt inta förtäring på andras bekostnad. Denne hälsade oss välkomna med översvallande hjärtlighet. Var hade vi varit? Varför hade det trevliga kotteriet skingrats? Kände vi herr Papillard,

den store poeten? Innan vi hunnit svara, hade han gått fram till denne.

»Cher maître, tillåt mig presentera mina vänner, herr Berzelius Paragot och herr Asticot!»

Vi uttryckte ävenledes vår förtjusning — samtidigt med att Paragot svor för sig själv. Kyparen — inte längre Herkules, som blivit avskedad för snatteri, utan en ny kypare, som inte kände Paragot — satte fram stolar åt oss vid bordets nedre ända långt från den store mannen.

Vi beställde förtäring. Paragot tömde sitt glas tankspridd och frånvarande. Endast för några få korta månader sedan hade han härskat som en konung här på detta ställe, och nu — nu var han avsatt, nu blev han av Félicien Garbure beskyddande presenterad för denne trubbnosige idiot, som inkräktat hans plats. Hans vän Berzelius Paragot! Gode Gud! Och han blev anvisad en anspråkslös plats längst ned vid bordet. Sannerligen var inte världen upp- och nedvänd!

»Ge mig en grogg till», skrek Paragot, »en dubbelgrogg!»

Poeten läste upp ännu ett poem. Det var något om topaser och ormar och skymning och en negers rosenröda naglar. Mer uppfattade jag ej. Sällskapet förklarade det vara ett nytt mästerverk. Félicien Garbure kallade det ett överlägset snillealster. En ung herre, som satt bredvid Paragot, prisade dess trolska suggestionsförmåga.

»Det är rena vansinnet», utropade min mästare.

»Det är symbolism, min herre», genmålde den unge mannen nedlåtande.

»Vad menas med det?»

Den unge mannen — en välvillig själ — smålog och ryckte artigt på axlarna.

»Vad menas i dagligt tal med en av Bachs fugor eller Claude Monets solskenseffekter? Det kan man inte säga. De vädjar direkt till själen. Detsamma gör en härlig harmoni av ord — ord i stället för toner eller färger —

kalla det vad ni vill — framtrollade av mästarehand. Sådana saker äro metafysiska, min herre!»

»Dumheter! Nonsens!» väste Paragot. »Min lille Asticot», viskade han till mig, »har det verkligen gått därhän, att jag ska sitta vid denna spolings fötter och lära mig grunddragen av symbolisk poesi?»

»Men, mästare», sade jag, delvis påverkad av den unge mannens gallimatias, »nog kan man i alla fall tala om färg i ord. Kommer ni inte ihåg hur förtjust ni var i namnet på en liten stad, som vi passerade igenom på väg till Orléans — Romorantin? Ni kunde inte få det ur tankarna och sade, att det liknade en purpurfärgad orgelton.»

»Vilket visar dig, min son, att jag hade reda på sådan där symbolismjargong, innan de där gåsungarna var utkläckta», genmälte han.

Han tömde sitt glas, ropade på kyparen och betalade.

»Kom, så går vi till Père Louviot — där råkar vi åtminstone verkliga människor.»

Och dit gingo vi. På Café Delphine satte Paragot icke mer sin fot.

Efter detta tog han sig för att besöka traktens olika kaféer, vandrade från det ena till det andra likt en irrande hemlös själ. Ibland kunde det hända, att han träffade på någon av det gamla kotteriet, som övergivit Café Delphine, då detta blev de symbolistiska poeternas tillhåll. Förgäves sökte han samla ihop dessa fragment till ett helt på något nytt kafé. Samhörighetskänslan var försvunnen. Dessa studentkvarterets egendomliga kotterier äro spontant uppvuxna organismer. På artificiell väg kan man icke frambringa dem, lika litet som man kan få ihop dem, när de väl en gång splittrats. De enslaka lärjungarna bemötte honom välvilligt och lyssnade till hans ord, men med hans auktoritet var det slut. En eller ett par gånger, då jag var med, tyckte jag mig också märka, att han icke

uttryckte sig så livligt, så vältaligt som förr. Också Cazalet lade märke till förändringen.

»Vad är det åt Paragot? Han resonerar ju inte längre. Han predikar. Det blir odrägligt i längden.»

Paragot odräglig! Det var otänkbart.

Fick han nu umgälla sitt försök att åter bli en aktningsvärd medborgare? Hade Melford förkvävt hans ädla harm och kommit den genialiska ådran i hans själ att torka ut? Det är inte möjligt. Ofta såg han sig nödsakad att dricka sitt glas utan annat sällskap än en smutsig tidning — ett av de minst uppiggande nöjen en människa kan ha. Ibland spelade han domino med Félicien Garbure, som råkat i onåd hos symbolisterna, därför att han uraktlåtit att betala sin andel vid något supgille. Jag vet inte, om det var förtvivlan, som till sist drog honom till Lilleputt Segraren och hans vänner. Han var i själva verket inte stolt över sin bekantskap med honom. En gång yttrade han, att som han var något mitt emellan Gaston de Nérac och Berzelius Paragot och följaktligen varken fågel eller fisk, kunde han i hela Paris inte finna något håll, som passade honom. Men även då hans hår och skägg och naglar vuxit ut till sina forna dimensioner och han i alla avseenden åter var Paragot, var och förblev det omöjligt att finna det. Det fanns tavernor i oändlighet och hela hav med dricksvaror, och boulevardlivet i Paris brusade och sjöd som förr, men Paragots håg och längtan stodo till något annat. Han tog fram den gamla fiolen ur dess smutsiga fodral och tillbragte hela timmar med att försöka spela bort sin förtvivlan. Ibland ropade han på Blanquette och bad henne ackompanjera honom på sin nästan bortglömda zittra.

En dag var han med mig på kaféet mitt emot Janots ateljé, då ett par, tre artistelever kommo och slog sig ned vid vårt bord. Det pratades och diskuterades som vanligt vitt och brett. Ämnet var den nya impressionismen.

»Men man måste vara med i rörelsen för att förstå den», utropade Fougère utan tanke på att vara ohövlig.

Men Paragot tog illa vid sig.

»Jag förstår det nu», sade han sedermera. »Jag är inte längre med i farten. Ni unga har gått om mig. Jag är ett strandvrak. Ni frågar kanske, varför jag inte söker mina egna samtidas sällskap? Vad har jag för bekanta annat än sådana där stackare som Félicien Garbure! Strandvrak, min son, min dag är förbi!»

Från den dagen yttrade han sig aldrig offentligt i de sällskap, i vilka slumpen förde honom, utan satt tyst och hörde på och inmundigade en massa alkohol. Så började han besöka de uslaste hallkaféerna. Då han var halvt förgiftad av dålig absint och utpinad av konversation med fiskmånglerskor, skickade han i sin förtvivlan efter mig.

Jag fann honom halvklädd, i färd med att gå av och an i salongen.

Han såg mycket sjuk ut.

»Jag tänker lämna Paris i dag», började han genast jag kommit in. »Det är en stad, som liknar Döda havet. Det har ingen annan plats för mig än kloakerna. Och kloaker tycker jag inte om. Jag reser min väg. Och jag kommer aldrig mer tillbaka till Paris.»

»Men vart ska ni då ta vägen, mästare?» frågade jag smått häpen.

Det visste han icke. Han skulle snöra sin ränsel och lik Kristen fly den förbannade staden. Och likt Kristen skulle han ge sig ut på pilgrimsfärd. Han skulle spana efter ljuva, rena ting. Han skulle ge sig ut och arbeta på fälten. Med det gamla livet var det slut. Svinet hade misstagit sig. Det kunde icke på nytt vältra sig i dyn. Det var vämjeligt. Hade det väl någonsin funnits en människa i hans belägenhet? Vagabondlivet hade gjort honom omöjlig för civilisationens och konvenansens bud och lagar, och beröringen med dessa och det korrekta engelska livet hade

kommit honom att mista smaken för det forna levernet, av vilket ännu smutsen vidlådde honom. Det återstod honom ingenting annat än att lämna Paris.

Han utgjöt sitt hjärta för mig i en hel ordström. Han måste arbeta. Han hade förlorat sin forna stora talang, tack vare vilken han skulle ha rest palats över hela Europa. Därmed var det förbi.

»Min Gud!» sade han slutligen. »Det är först på sista tiden jag börjat inse detta. Jag har levat i en drömvärld. Jag skulle aldrig ha kunnat uppföra en enda byggnad. Jag skulle ha kommit att leva på hennes pengar. Gudskelov, att jag blev besparad den skammen!»

Han fortfor att prata. Åter förklarade han det vara sin avsikt att lämna Paris. Jag fick lov att ta hand om Blanquette tills vidare. Han var tvungen att ensam gå sitt dystra öde till mötes.

»Och ändå, min käre lille Asticot, är det den förskräckliga ensamheten jag fruktar. En gång hade jag en dröm. Den var mig nog. Men nu är min själ tom. En man behöver en kvinna i sitt liv, om det också bara är en drömbild. Men för mig är det förbi med den saken. Nu finns det inte en kvinna i hela vida världen, som ens skulle vilja titta åt mig.»

»Mästare», sade jag, »om ni tänker slå er ned på landet, varför gifter ni er inte med Blanquette?»

»Gifta mig med Blanquette? Gifta mig —»

Han stirrade på mig i mållös, naiv förvåning. Han trädde fingrarna ut och in genom håret och kastade sig ned på närmaste stol.

»Gud! Det har jag aldrig tänkt på!»

Därpå rusade han upp, grep mig på sitt gamla vanliga sätt i axlarna och ruskade mig samt utropade på franska, som alltid då han var ivrig eller upprörd:

»Men det är ju en storartad idé! Det är lösningen på alltsammans. Och det har jag aldrig kommit att tänka på, fast det hela tiden stirrat mig rakt i ansiktet. Jag

älskar ju henne, vår lilla Blanquette. Jag har älskat henne hela tiden, fast jag inte vetat av det. Varför har du inte klämt ur dig det förut, din fördömda lilla idiot?»

Skrattande snurrade han runt med mig, gestikulerade och svängde sina långa armar, allt under det han fortfor att prisa den briljanta idén. Aldrig har jag sett en människa undergå en sådan förvandling på ett par minuter. Han hade med ens blivit tio år yngre. Hans blå ögon hade fått glans — de tindrade av glädje och skalkaktighet.

»Men det stod skrivet i stjärnorna, min lille Asticot. Det var bestämt på förhand. Hon är den enda kvinna i världen, inför vilken jag inte behöver visa mig annorlunda än jag är. Och hon är ingen drömbild — hon är verklig, hon! Vad hon säger är Blanquette, vad hon gör är Blanquette, och hennes ord, hennes handlingar skulle hedra den största drottning i kristenheten. Men har du betänkt det? Jag har verkligen nått målet för min resa. Jag gav mig ut för att finna sanningen, tingens verklighet. Och det har jag funnit. Det har jag funnit, min son. En stark, trofast kvinna, som ser mannen i ögonen, som kan hjälpa honom att fylla sin bestämmelse. Och mannens bestämmelse är att arbeta och skaffa friska barn till världen. Och hans belöning är en glädjestrålade blick ur hustruns ögon och barnets välkomstjubel, då han stiger över hemmets tröskel. Och detta renar en man. Men Blanquette —» han slog sig för pannan och brast ut i ett klingande skratt — »varför har det aldrig förr runnit upp i min idiotiska hjärna?»

Plötsligt dog skrattet bort, och hans ansikte blev minst tre år äldre.

»Det behövs två parter till ett giftermål», sade han modstulet. »Blanquette är ung. Det är inte jag. Hon har kanske drömt sig en helt annan framtid. Det är nog gott och väl, att jag vill gifta mig med Blanquette, men vill Blanquette gifta sig med mig?»

»Mästare», sade jag förnumstigt, »det var uteslutande för er skull, som Blanquette gav bleckslagaren i hörnet korgen.»

Jag hade nämligen dagen förut fått höra, att den väl-situerade handelsmannen faktiskt friat till henne.

»Pliktkänsla kanske», sade Paragot.

Jag skrattade åt hans allvarliga uppsyn.

»Men, mästare, hon har varit kär i er ända sedan bröllopet i Chambéry.»

»Asticot», sade han och ställde sig framför mig, »skämtar du eller säger du något, som du vet är sant?»

»Fullkomligt sant.»

»Och det har du aldrig talat om? Du visste, att en verklig kvinna älskade mig, och du lät mig i handskar och paraply jaga efter ett irrbloss? Sannerligen är inte ens närmaste ens värsta fiender.»

»Men — mästare —» började jag.

Han skrattade vid åsynen av min nedslagna min.

»Nej, du handlade rätt, min son. Den man, som sviker en kvinnas förtroende — skulle hon än ha bekänt, att hon förgiftat sin man eller strypt sina barn — är en usling, en skurk.»

Han tog sin porslinspipa och fyllde den ur tobakspungen, som låg på bordet. Så drog han eld på en tändsticka och skulle just till att tända, då en av hans plötsliga ingivelser kom honom att blåsa ut tändstickan och lägga ifrån sig pipan. Med något av sin forna livlighet gick han därpå till dörren och kastade upp den.

»Blanquette! Blanquette!» skrek han.

»Ja, mästare», ljöd det från köket, och ögonblicket därpå inträdde Blanquette.

Han fattade hennes hand och förde henne fram mitt i rummet, under det att hon betraktade honom helt förvånad. Så slog han ihop klackarna och gjorde en sirlig bugning.

»Blanquette», sade han, »i närvaro av Asticot såsom vittne ber jag dig göra mig den äran att bli min hustru.»

Det var flott, det var vad Paragot skulle ha kallat »gamla skolan», men taktfullt var det icke. Det dröjde väl en god halvtimme innan Blanquette till fullo fattade situationen.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Joanna gifte sig med major Walters, så fort konventionen det tillät.

Då skrev hon — för första gången — till Paragot.

»Jag är icke ond på dig, min käre Gaston, och jag är säker på att du icke heller hyser ovilja mot mig. Att bryta vår förlovning var det enda sättet att komma ur en omöjlig situation. Du kunde ju ha gjort det på ett mindre abrupt sätt, men det ligger icke i din natur. Om jag får tro Asticot, kom ditt eget giftermål till stånd på grund av en blixtnabb ingivelse. Nu kan jag skratta, och det antar jag din hustru också kan, men tro mig — sådant där kan komma en kvinna att tappa huvudet. Önska mig lycka, liksom jag önskar dig! Om vi någonsin åkas, blir det som goda, uppriktiga vänner.»

Vilken kvinna kunde väl ha skrivit älskvärdare?

»Min kära Joanna», svarade Paragot, »jag önskar dig verkligen all möjlig lycka. Du kan heller icke annat än bli lycklig. Du har en verklig man, liksom jag har en verklig hustru. Låt oss tacka himlen, att vi sluppit undan illusionernas töcken, vari vi stackars människor så lätt gå vilse och förirra oss, Gud vet vart. Jag skickar dig en riklig bröllopspresent.»

»Min käre Asticot», skrev Joanna från ett hotell i Florens, »vad tror ni väl, att er älskvärde men omöjliga nästare skickat mig i bröllopspresent? Den kom i morse

till hela hotellets bestörtning. En korg med sex levande ankor. På adresslappen stod, att det var riktiga ankor, uppfödda av honom själv. Men vad skall jag — på bröllopsresa — taga mig till med sex levande ankor, min käre Asticot? Inte kan jag sälja dem. Jag avskyr blotta tanken att äta upp dem — och om jag också inte gjorde det, skulle icke major Walters och jag på tu man hand kunna äta upp sex ankor. Och inte kan jag binda ett blått band om halsen på dem och föra dem med mig som husdjur. Ser ni mig inte vandra över Ponte Vecchio följd av dem som en rad pudlar? Och så glupska de äro sedan! Hotellvärden tar fullt pensionspris för dem. Min käre vän, säg mig, vad jag ska göra med dem!»

»Min käraste fru Joanna», skrev jag till svar. »Skänk bort ankorna åt det lyckligaste äkta par ni finner i Florens!»

Jag vet icke, om Joanna följde mitt utmärkta råd. Jag inbillar mig, att majoren och hon i all hemlighet flydde ifrån dem.

Paragot hade på adresslappen skrivit, att han själv uppfött ankorna. Detta var faktiskt sant. Jag har sedermera själv sett honom upptagen av denna sysselsättning, en högst uppbygglig syn. Det var emellertid icke vid Rue des Saladiers utan på hans egen lantgård, lantgården i närheten av Chartres, som han på sitt impulsiva sätt köpte, så fort advokaterna fått papperen klara. Dagen efter det han friat till Blanquette, for han dit med tåget och kom tillbaka, minns jag, smått modstulen, därför att han icke ögonblickligen kunnat göra upp affären.

»Min bäste herre», sade advokaten, som han hänvänt sig till, »man kan icke köpa en jordegendom lika lättvindigt, som man köper ett kilo socker tvärs över disken.»

»Varför inte?» frågade Paragot.

»Därför», genmålde advokaten, »att Frankrikes lag lyck-

ligtvis tillerkänner män av mitt yrke rättigheten att förtjäna sitt uppehålle.»

»Jag märker, att ni är en riktig advokat», sade Paragot, road av hans ironi, »och att det är en välvillig försyn, som lett mina steg till er byrå.»

Men Paragot gifte sig, och den lilla våningen vid Rue des Saladiers övergick i främmande händer, och det nygifta paret slog sig ned på lantgården långt innan alla de legala formaliteterna i och för köpet voro överstökade. Jag är än i dag nära att tappa andan, då jag tänker på hur brådstörtat alltsammans försiggick. Han bestämde över människoöden på bråkdelen av en sekund.

»Min son», sade han, »när jag betalat den här gården, har jag inte mycket kvar av det kapital, på vars avkastning vi förut levat. Jag är nu en gift man med ansvar för hustru och blivande familj. Jag har satt in 200 pund åt dig i Crédit Lyonnais — det är hela din förmögenhet. Om du inte kan leva på din konst, då du gjort av med sunman, får du komma till oss och föda upp svin. Om du målar dem, förtjänar du visserligen mer; ju fetare de är, och ju tjockare guldkedjor de bär om halsen, desto rikare blir du; men lyckligare blir du, om du uppföder dem.»

Jag gick den kvällen till sängs med en helig ed, att jag varken skulle måla eller uppföda svin, utan att jag skulle visa mig värdig min mästares och välgörarens frikostighet. Redan då tyckte jag, att hans godhet var stor; men hur stor den i själva verket var, förstod jag först längre fram, då jag fick reda på hans ekonomiska ställning. Relativt taget vet jag få fäder, som skickat sina söner ut i världen med ett så furstligt kapital.

Lyckan log emot mig, varför vet jag icke, kanske emedan jag var liten och ljushårig och oförarglig och inte besvärade henne. Jag sålde ett par, tre tavlor, jag erhöll stadigvarande sysselsättning i en illustrerad tidskrift och höjde priset på mina bidrag till *Le Fou Rire*.

Jag hade mitt dagliga uppehålle. Och aldrig har väl en yngling känt sig stoltare än jag, då jag en augustimorgon begav mig av från Paris till Chartres med femtio hopsparade pund i fickan, vilka jag beslöt att återställa till Paragot.

Det var Paragot från forna dagar, som var mig till mötes vid stationen — vagabonden, skäggig och solbränd, med en stor bredbrättad halmhatt. Han glömde, att han var halvt britt och nästan kramade ihjäl mig. Äntligen hade jag kommit — det var mitt tredje besök — äntligen hade jag slitit mig lös från det där fördömda Paris och dess köttgrytor och färgburkar och förkonstling.

»Ingenting är äkta i Paris, varken leendet på de sminskade kvinnoläpparna eller den unge skaldens dröm. Här i Guds fria natur förekommer ingen förställning, ingen humbug, ingen lögn, ingen fördömd idealism. Allt är solitt och äkta — som detta —» och han slog sig för sitt bröst för att illustrera exemplet.

»Bucéphale också?» frågade jag skrattande, då vi stannade bredvid den äldsta hästen i hela departementet.

Han stod med hängande huvud mellan skaklarna på en kärra utan fjädrar. Jag behöver väl inte nämna, att Bucéphale blivit omkristnad på gamla dagar.

»Han är just ett levande exempel på soliditeten. Se bara på honom! Visa mig en häst vid hans ålder i Paris! Pariserkamparna blir bleka och magra och dör i förtid!»

Därmed kastade han upp min kappsäck i åkdonet, och vi togo plats på brädan, som tjänstgjorde såsom säte. Och så fallade han tömmarna och gav hästkraken en klatsch. Bucéphale satte av i jämn lunk den med popplar kantade raka landsvägen fram, medan Paragot pratade och solen brände från en klar himmel. Allt runt den bördiga slätten log i solskenet — ett brett, förnöjt leende, liknande det, varmed landets bredhöftade, rundkindade döttrar hälsade Paragot, där vi susade fram med en fart av fem mil i

timmen. Hade jag nånsin sett en pariserhäst springa så? fragade Paragot, och jag svarade sanningsenligt: »Aldrig!»

Vi stannade i en liten by med vitmålade hus med röda tak framför en liten butik, som ståtade med ett förgyllt tjurhuvud till skylt. Slaktarfrun kom genast ut. »God dag, herr Paragot!»

»God dag, fru Jolivet, har ni en vacker gödkalv åt den här förlorade sonen från Paris? I annat fall kan vi nöja oss med fyra kilo god biff.»

Och resultatet av tio minuters resonemang var ett stort stycke rått kött, slarvigt inlindat i tidningspapper, som Paragot helt vårdslöst slängde i knäet på mig, obekymrad om mina pariserkläder. Jag lade ner köttet bakom oss i källan. Då skakade Paragot på huvudet.

»I morgon, min son, ska du få ta på dig en tjänares skepnad och göra rent i ladugården.»

»Då föredrar jag att anta ert första förslag, mästare», svarade jag, »och hjälpa till med skörden.»

Utom Bucéphale och kor och ankor och grisar och höns och ängar ägde Paragot nämligen ett litet kornfält, varöver han var mäkta stolt. Han hade själv sått det på våren, och nu var det moget till skörd. Han pekade därpå med piskan, så fort vi kommo i sikte av lantgården.

»Mitt korn, min lille Asticot. Det är märkvärdigt, inte sant? Vem vågar påstå, att Berzelius Nibbedard Paragot inte kan få något att växa? Jag är just född till det. Det finns ta mig tusan inte något, som jag inte kan få att växa. Jag skulle kunna plantera din palett och få upp ett landskap. Och sacré mille cochons, jag har gjort det underbaraste av allt. Jag är far till en mänsklig varelse — en verklig, levande mänsklig varelse, min son. Han är visserligen liten än så länge», tillade han urskuldande, »men han lever i alla fall. Och han har tänder, Asticot. Det är det märkvärdigaste av allt märkvärdigt i denna märkvärdiga värld.»

Mot några uthusbyggnader avtecknade sig konturerna av en kvinna med ett barn på armen, och då vi närmade oss, såg jag, att det var min kära Blanquettes välbekanta gestalt. Hon kom emot oss med sitt breda, alldagliga ansikte strålade av glädje och ett välkomnande leende i blicken. Hack i hål på henne kom Narciss. Hans reumatism, som kommit på gamla dagar, gav honom något visst värdigt i gången. Vi hoppade ner ur källan. Sedan vi samtliga omfamnat varandra, följdes vi allesammans åt in. Paragot kastade det jublande barnet högt upp i luften. Blanquette lade sin stadiga, moderliga arm om mina axlar, och Narciss vädrade efter äventyr enligt gamla hundars vana.

»Kommer du ihåg, Asticot?» sade Blanquette. »Vi var fyra, när vi gav oss av till Chambéry. Och nu är vi fem. Det är lustigt, inte sant?»

»Du är nöjd?» frågade jag.

Hennes arm slöt hårdare om mig, och hennes ögon blevo fuktiga.

»Ja visst», sade hon sakta med en lång blick på Paragot och barnet, vilka voro ett stycke framför oss.

»Han är sin fars avbild», sade hon nästan högtidligt.

Jag brast ut i skratt. Var likheten bestod mellan den knubbiga, trubbnästa aderton månader gamla babyn och den skäggige, väderbitne Paragot kunde intet annat mänskligt öga än Blanquettes upptäcka. Jag försäkrade, att han fullkomligt liknade en japansk avgud.

»Stackars liten», sade Blanquette moderligt.

Paragots hem var inte något palats. Den låga, vitmålade byggnaden låg omgiven av små fallfärdiga uthus och höstackar. Man kom direkt in i köket och därifrån in i sovrummet. Medelst en stega kom man upp på vinden till det s. k. gästrummet. Det var alltsammans. Vad i all världen kunde man mer önska sig? frågade Paragot. Den gamla ripsmöbeln, bordet med sin vaxduk, oljetrycken i sina förgyllda ramar — Garibaldis porträtt inbegripet

— de billiga furuhyllorna med Paragots illa medfarna exemplar av klassikerna — gävo det hela en viss hemtrevlig, välbekant prägel. En hacka, en bössa och en vagga — se där det nya!

Då vi kommo in, började barnet gråta.

»Den där pojkens liv är en enda protest mot hans namn. Jag ville kalla honom Triptolème. Ett vackert namn! Man behöver bara se på honom för att förstå hur väl det passar honom. Blanquette vurmade för Thomas. I förlagsen svor jag, att han skulle bli kristnad till Triptolème Onséime. Blanquette grät. Jag gav vika. 'Låt honom åtminstone få heta Didyme', bad jag. Didyme! Det låter som en smekning. Hör bara! 'Didyme!' Men nej — Blanquette grät ändå värre. Hon grät så förskräckligt, att alla ankorna kom in för att se, om jag höll på att mörda henne —»

»Det är inte sant!» protesterade Blanquette. »Hur kan du säga så? Du vet, att det inte är sant.»

»Hon var i ett sådant tillstånd, att jag måste offra min sons öde», fortfor min mästare. »Se på Thomas! Jag skulle också tjuta, om jag hade ett sådant namn.»

»Han är hungrig», förklarade Blanquette. »Thomas är ett mycket vackert namn. Han tycker om att höra det, inte sant, min lilla älskade Tho— Thom? Se bara, han skrattar!»

»Sannerligen tror hon inte, att han hör, att hon kallar honom Thomas. O, de kvinnorna!» utbrast Paragot.

På aftonen, sedan vi festat på kålsoppa och oxköttet, som jag var för fin att hålla i knäet, samt klar, brun cider, sutto vi alla tre utanför byggningen. Det var en varm, månljus augustikväll. Fjärran mot horisonten sträckte sig Frankrikes bördiga fält och åkrar, och omkring oss stodo Paragots kornkärvar såsom stumma men dock våttaliga symboler av jordens fruktbarhet. Halvt insvept i dimman låg fruktträdgården framför oss. Till vänster sträckte sig landsvägen som ett vilt band mellan

popplarnas mörka silhuetter. Luften var mättad med en stark jorddoft. Tusende trolska ljud, bladens sus, kornknarrens prassel, insekternas surr smälte samman till en behaglig harmoni.

Blanquette halvsov med huvudet lutat mot Paragots axel, alldeles såsom den minnesvärda aftonen för länge sedan, då vi återkommo från Chambéry. Röken från hans pipa ringlade sig upp genom den stilla luften. Jag satt på andra sidan om honom så nära, att han kunde lägga sin hand på min arm.

»Min son», viskade han på engelska, »jag hade rätt, då jag sade, att jag nått slutet av min resa. Till sist får jag ändå rätt i allting. Jag förutsade, att jag skulle göra den lille Augustus Smith till en lärd man och en gentleman. Se på dig! Jag visste, att min långa pilgrimsfärd slutligen skulle leda mig till det allra heligaste. Är inte allt detta», han beskrev med pipan en cirkel, »verklighetens allra heligaste? Är det något inbillat i aftonens oändliga poesi? Är det något falskt i den fruktbara jordens rika löften? Min Gud, Asticot, jag är lycklig! När själen skrattar, fyllas ögonen med tårar. Jag har allt vad ett människohjärta kan önska sig — min älskade hustrus kärlek, barnet, som sover därinne, världens visdom återgiven på ett dussin tungomål, hopsamlade på måfå under vad jag i min modlöshet trodde vara en fåfäng jakt efter sanningen, min stolthet över dig, min lille Asticot, min adoptivson, samt den mest överväldigande sömnlust, som någonsin tyngt på dödligas ögonlock.»

Han gäspade. Jag protesterade. Klockan var bara nio.

»Det är sängdags», förklarade Paragot. »Vi måste stiga upp klockan fem.»

»Bevara mig väl, mästare», invände jag, »varför så hemskt tidigt?»

»För att odla vår trädgård», sade han skrattande, på franska citerande Candide.

»Nej», återtog den halvsovande Blanquette, som åntligen kunde taga del i samtalet, »för att skära kornet.»

»Lika gott, min vän!» anmärkte Paragot ömt. »Vi talade filosofi. Filosofi betyder bara kärlek till visdom. Och allt, som alla tiders visdom kan lära oss, är sammanfattat i slutorden på en av de visaste böcker, som någonsin skrivits: 'Vi måste odla vår trädgård!'»

Men att min käre älskade vagabond och mästare under många och långa år kunnat odla sin jord och uppfostrat sin gudson i tukt, Herrans förmaning och arbetsamhet är ett bevis på att salig Matthew Arnold begick ett ohjälpligt misstag, då han förklarade, att det inte sker några underverk.
